



کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران

بخش دیجیتال

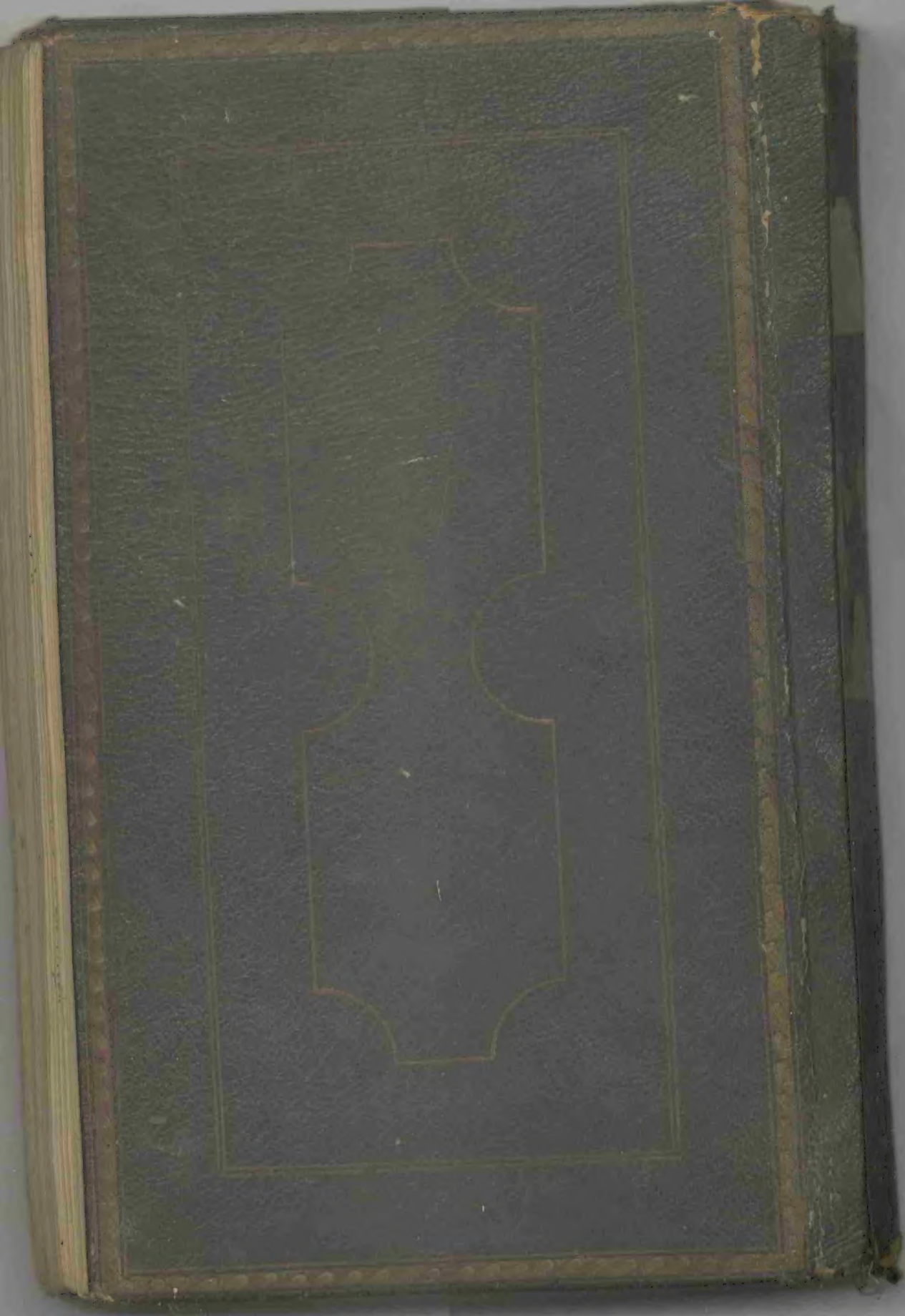
نام کتاب: ایضاح الهمانی فی شرح حرز الامانی

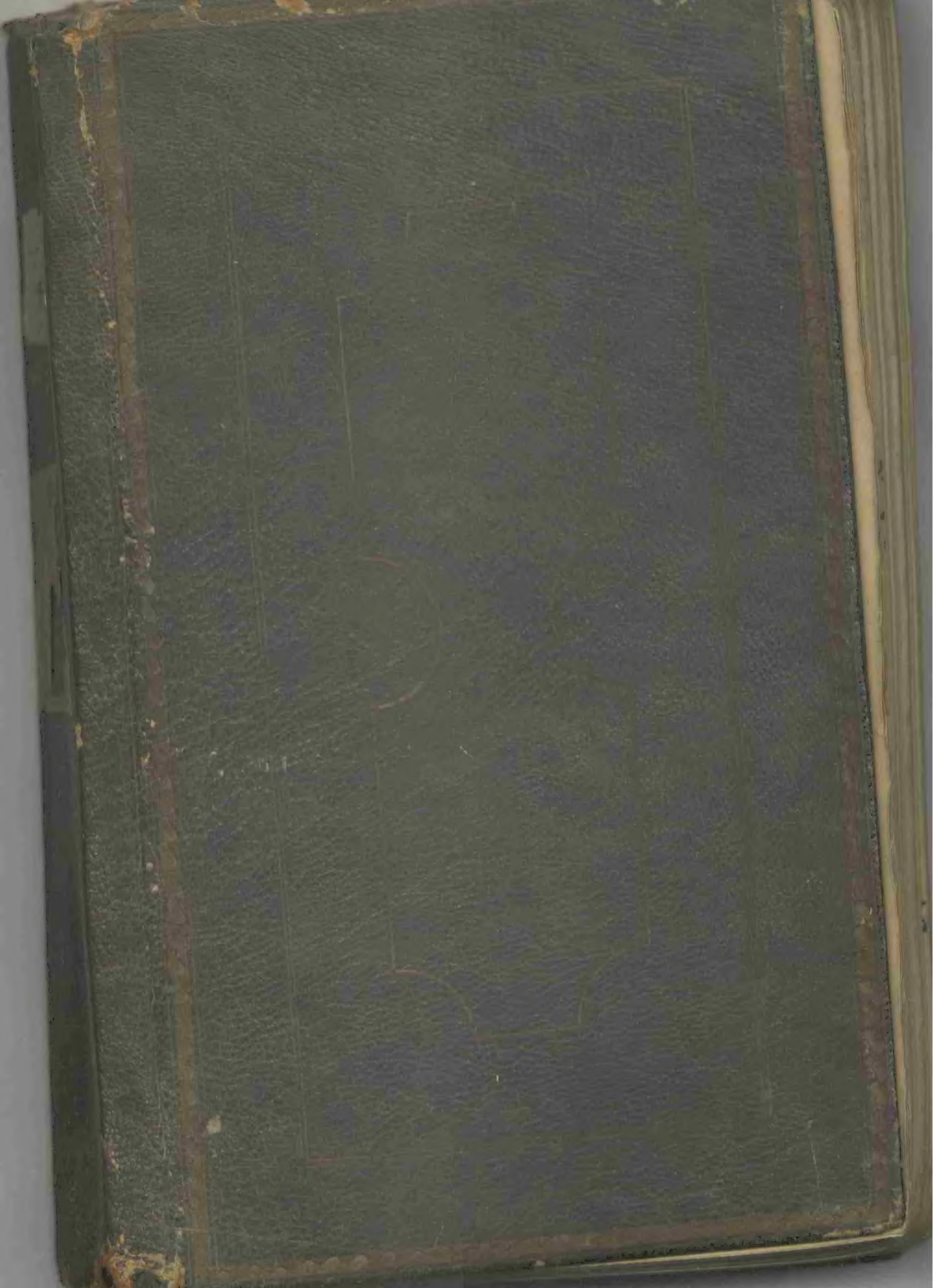
مؤلف: حسین بن حسن اصفهانی

شماره کتاب: ۴۲ مکتوب

اندازه: ۲۲/۵ × ۱۷/۵

تاریخ تصویربرداری: ۱۳۸۹





۲۳/۵X۱۳/۵

۶۲

نسخه خطی

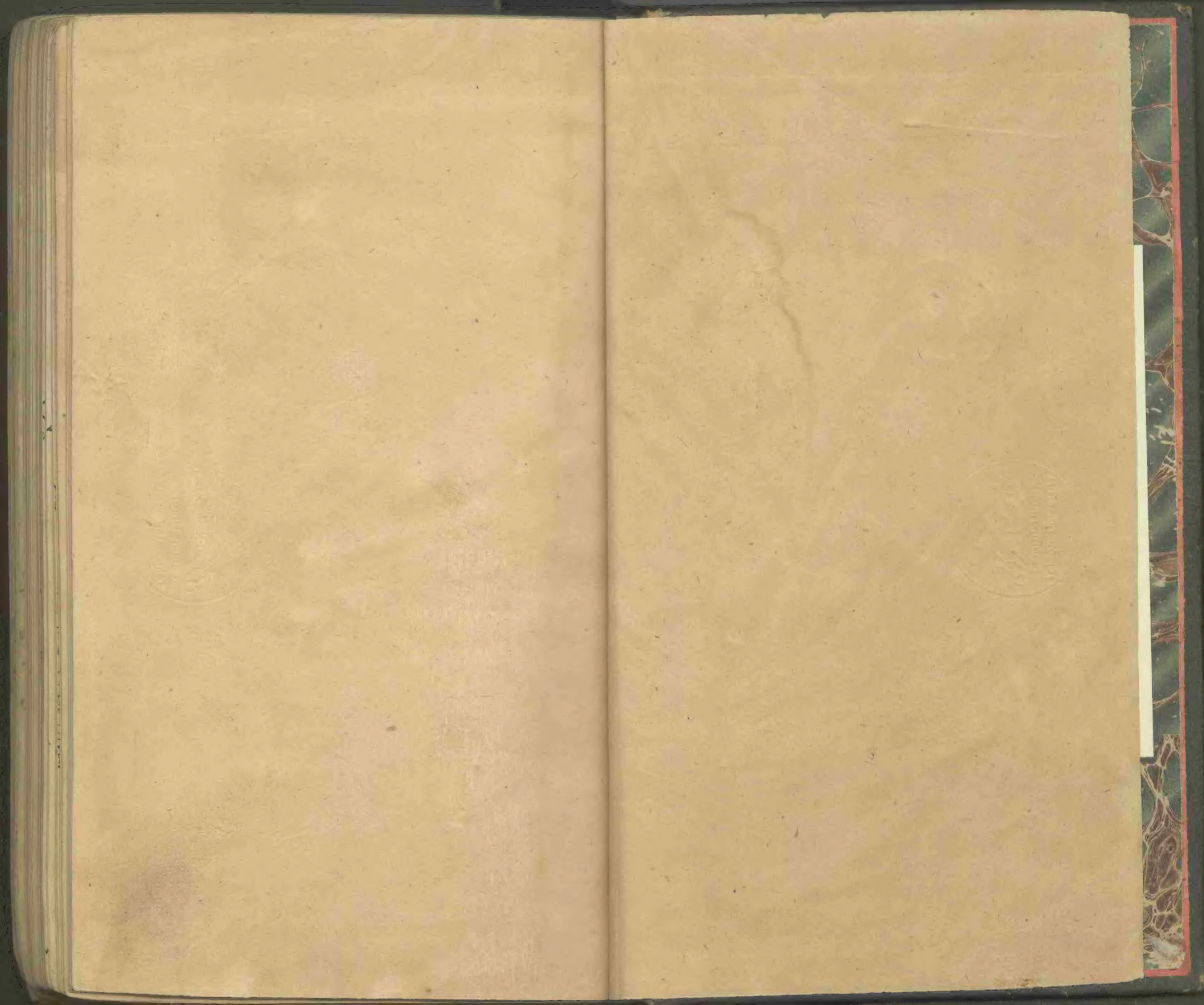
شماره ۶۲



کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران

از مجموعه نسخه های خطی اهدائی

سید محمد مشکوة





من الله به على العبد الضعيف
محمد الحسيني المشكور



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بَدَأْتُ بِسْمِ اللَّهِ فِي النِّظَمِ أَوَّلًا : تَبَارَكَ رَحْمَانًا رَحِيمًا وَمَوْئِلًا

وَتَبَيَّنَتْ عَلَى اللَّهِ رَبِّي عَلَى الرَّحْمَى : مُحَمَّدٌ الْمَهْدِيُّ إِلَى النَّاسِ مُرْسَلًا

وَعَزَّيْتُهُ ثُمَّ الْيَحْيَا بِنْتُكُمْ مَنْ : نَدَاهُمْ عَلَى الْأَخْصَانِ بِالْخَيْرِ وَبَدَأَ

وَتَلَّيْتُ أَنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ دَائِمًا : وَمَا لَيْسَ مَبْدُؤُا لِبَعْضِ الْعَالَمِ

وَبَعْدُ فَحَبَّلَ اللَّهُ فِينَا كِتَابُهُ : فَجَاهِدِي جِبِلَّ الْعِدَى تُحْيِيًا

وَأَخْلَقَ بِي إِذْ لَيْسَ خَلْقُ جِسَدَةٍ : جَدِيدًا مُوَالِيَةً عَلَى الْحَدِّ مُقْبِلًا

وَفَارِثَةُ الْمَرْضَىٰ وَفَرَسَالُهُ ۖ كَالْأُنْجُ حَالِبُهُ مَرْحًا وَمُوكَلًّا

هُوَ الْمَرْضَىٰ أَمَّا إِذَا كَانَ أُمَةً ۖ وَيَمَّةٌ ظِلُّ الرِّزَانَةِ تَنْقَلَدًا

هُوَ الْحَرُّ إِنْ كَانَ الْحَرَّى حَوَارِيًّا ۖ لَهُ يُخْرِجُهُ إِلَىٰ أَنْ تَنْبَلَدًا

وَأَنَّ كِتَابَ اللَّهِ أَوْثَقُ شَائِعٍ ۖ وَأَعْنَى غَنَاءٍ وَاهِبًا مُنْفَضِلًا

وَجَعَلَ جَلِيلًا بِمَلْحَدِيثُهُ ۖ وَتَرَدَّادُهُ بِزَادٍ فِيهِ تَجَمُّدًا

وَحَبَّتِ الْغَنَى بِزِنَاعٍ فِي ظُلُمَانِهِ ۖ مِنَ الْفَبْرِ بِلُغَاهُ سَنَامُهُ لَدًا

هَذَا كَبَهْنِهِ مَقِيلًا وَرَوْضَةً . وَمِنْ أَجْلِهِ فِي زَوْجِ الْعَرْجُجَتَلَا

بُنَا شِدْ فِي إِضَائِهِ لِحَبِيبِهِ . وَاجْدِدْ بِهِ سُؤْلًا لِبِهِ مَوْصَلًا

فَبَاكِهَا الْفَارِي بِمُتَمَسِّكَ . مُجَلَّلًا لَهْ فَيُكَلِّحُ خَالٍ مُجَلَّلًا

هَذَا مَرْيَا وَالِدَاكَ عَلَيْهِمَا . مَلَا بِسُفُورٍ مِنَ النَّجَاحِ وَالْحُلَى

فَمَا ظَنُّكُمْ بِالتَّجَلُّعِ عِنْدَ جَزَائِهِ . أَوْلَيْكَ أَهْلُ اللَّهِ الصَّغُورُ الْمَلَا

أَوْلَى الْبِرِّ وَالْإِحْسَانِ وَالصَّبْرِ وَالْتَفَنِي . حَلَامٌ نَهَا جَاءَ الْقُرْآنُ مَفْصَلًا

عَلَيْكَ بِمَا مَاعِشْتَ فِيهَا مُنَافًا : وَبِعَ نَفْسِكَ الدُّنْيَا بِنَفْسِهَا الْعُلَا

جَرَى اللَّهُ بِالْخِجَرِ أَنْ عَمَّا أَمَّةً : لَنَانْفَلُوا الْقُرْآنَ عَذَابًا وَسَلِيلًا

فَمِنْهُمْ بَدْرٌ وَسَبْعَةٌ فَذَرَوْسَطَكَ : سَمَاءُ الْعُلَى وَالْعَدْلِ نُهْرًا وَكَوْكَبًا

لَهَا سَهْبٌ عَنْهَا اسْتِنَارَتْ نُورٌ : سَوَادُ الدُّجَى حُمُوشٌ تَرَقُّوْا بِأَنحَادٍ

وَسَوْفَ تَرَاهُمْ وَاحِدًا بَعْدَ وَاحِدٍ : مَعَ أَشْبَهَ مِنْ أَصْحَابِهِ مُنْمِثًا

تَحْتَجُّهُمْ نُقَادُهُمْ كُلُّ بَابٍ مَرَعٍ : وَلَبَسَ عَلَى فُرَانِهِ مُنَاكِلا

فَلَمَّا مَا الْكَرِيمُ السَّرِيفُ الطَّيِّبُ : فَذَلِكَ لِلْمُخْلِصِ الْمَدِينَةِ مُنْزِلًا

وَقَالُوا نَبِيُّ قَوْمٍ مِثْلُ مَا كُنْتُمْ
بِصَحْبِهِ الْمَجْدُ الرَّفِيعُ نَاسِلًا

وَمَكَهَ عَبْدُ اللَّهِ فِيهَا مُمْتًا
هُوَ بَرَكَةُ كَثِيرُ الْقَوْمِ مُعْتَدًا

رَوَى أَحْمَدُ النَّبَرِيُّ لَهُ وَمُحَمَّدٌ
عَلَى سَنَدٍ وَهُوَ الْمَلْفُ قُنْبَلًا

وَأَمَّا الْإِمَامُ الْمَلَانِي فِي صَرْحِهِمْ
أَبُو عَمْرٍو الصَّبْرُ بِقَوْلِهِ الْعَلَا

أَفَاضَ عَلَى يَحْيَى بْنِ زَيْدٍ سَبَبَهُ
فَأَصْبَحَ بِالْعَذَابِ الْفُرَاتِ مُعَلَّلًا

أَبُو عَمْرٍو الذُّمُّ فِي صَالِحِهِمْ أَبُو
شُعَيْبٍ هُوَ السُّوسِيُّ عَنْهُ تَقَبَّلَا

وَأَمَّا دَرْشُو السَّامِ دَابِرُ عَامِرٍ
فَنَلِكَ بِعَبْدِ اللَّهِ طَابَتْ حُلَلَا

هشام وعبد الله وهو نسيابة : لَدُكُنْ بِالْإِسْنَادِ عَنْهُ نَفْلًا

وَبِالْكُوفَةِ الْغُرَّةُ مِنْهُمْ ثَلَاثَةٌ : أَذَاعُوا فَتَضَاعَتْ شِدَّةُ وَفَرُّ

فَأَمَّا أَبُو بَكْرٍ وَعَاصِمٌ أَسْمُهُ : فَشُعْبَةُ رَأَوْبِيهِ الْمُبَرِّزُ أَفْضَلًا

وَذَلِكَ بُرْعَبَاشٍ أَبُو بَكْرٍ الرِّضْوِيُّ : وَحَفْصٌ بِالْإِثْقَانِ كَانَ مُفَضَّلًا

وَحِزْمَةُ مَا أَرَزَكَاهُ مِنْ مُنَوَّعٍ : أَمَّا مَا صَبُورًا لِلْفُرْنِ مُرْتَبِلًا

رَوَى خَلْفُ عَنْهُ وَخَالِدٌ الدِّمَشْقِيُّ : رَوَاهُ سَلِيمٌ مُنْفَعًا وَحَصَلًا

وَأَمَّا عَلِيُّ فَالْكَسَائِيُّ نَعْنُهُ : لَمَّا كَانَ فِي الْأَحْرَامِ فِي تَسْبِيلًا

رَوَى لَيْثُ عَنْهُ أَبُو الْحَارِثِ : وَحَصْرُ هُوَ الدُّوْبِيُّ فِي الذِّكْرِ غَلَا

أَبُو عَمْرٍو هُمُ وَالْبَحْبِيُّ بَنُ عَامِرٍ : صَرِيحٌ وَبِأَفْهَمِ حَاطِبُهُ الْوَلَا

لَهُمْ طَرَفٌ يَهْدِي بِهَا كُلُّ طَائِفٍ : وَلَا طَائِفٌ تَخْشَى بِهَا مَتَحَلًا

وَهِنَّ الْوَلَاتُ لِلْوَلَاتِ نَصَبُهَا : مَنَاصِبُ فَانْصَبْ فِي نَصَائِكَ مُفَضَّلًا

وَهَا أَنَا ذَا السَّعَى لَعَلَّ حُرُوفَهُمْ : بَطْوَعُ بِهَا نَظْمُ الْفَوَاحِشِ مُسَهَّلًا

جَعَلْتُ أَبَا جَادٍ عَلَى كُلِّ فَايَةٍ : دَلِيلًا عَلَى الْمَنْظُومِ أَوَّلَ آيَةٍ

وَمِنْ بَعْدِ ذِكْرِ الْحُرُوفِ سُبُجًا : مَتَى تَقْضَى أُنْبُوكَ بِالْوَاوِ فَفَصَلَا

سوى حرف لا يربط في انصلا - وباللفظ استغنى عن القيد انجلا

ورب مكان كذا الحرف قبلها - لما عارض والامر ليس موهولا

ومنهن للكوف في ثاء مثلث - وسنتهم بالخاء ليس بالغفلا

عنيت الاولى اثبتهم بعد نافع - وكوف وشام ذالمهم ليس غفلا

وكوف مع المكي بالظاء مجعلا - وكوف وبصر غيبهم ليس محلا

وذوا النقط شين للكسائي ونزة - وفل هبها مع شعبه صحبة نلا

صحابها مع حفصهم عثم نافع - وشام سما في نافع وفح العلا

وَمَكَ وَحَقَّقْهُ وَأَبْرِ الْعَلَاءَ فَلَنْ وَقُلْ فِيهَا وَالْيَحْصَىٰ نَفَرًا حَلَا

وَحَرَّمَ الْمَلِكُ فِيهِ وَنَافِعٌ وَ : حَصْنٌ غَيْرُ الْكُوفِيِّ نَافِعُهُمْ عَدَا

وَمِمَّا أَنْتَ مَرْقُبٌ أَوْ بَدَلُ كَلِمَةٍ : فَكَرَّ بَعْدَ شَرْطٍ وَأَقْبَضَ بِالْوَاوِ وَمِثْلًا

وَمَا كَانَ ذَا صِدْقٍ فَإِنَّ بَيْضَهُ : غَيٌّ فَرَأَى بِاللَّكَاةِ لِفَضْلًا

كَدَّ وَأَثَابَ وَفَتَحَ وَمُدْغِمٌ وَمَسْرُوقٌ وَإِنْجَالٌ مَحْضَلٌ

وَجَرَمٌ وَنَدَّ كَبِيرٌ وَغَيْبٌ وَهَنٌ : وَجَمْعٌ وَتَنْوِينٌ وَفَحْرٌ بِكَ أَعْمَلٌ

وَجَبْتُ جَرَى الْخَرَابِ غَيْرُ مُقْبَدٍ : هُوَ الْفَتْحُ وَالْإِسْكَانُ أَخَاهُ مِنْهَا

وَأَخِيَّتٌ بَيْنَ التَّوْنِ وَالْمَلْبَأِ فَتَحَهُمْ : وَكَسْرٌ وَبَيْنُ النَّصَبِ وَالْخَفَضِ مِنْهَا

وَجِئْتُ أَقُولُ الْقَمُّ وَالرَّقْعُ سَاكِنَا ۖ فَنَبِّهَهُم بِالْفَتْحِ وَالنَّصْبِ قَبْلًا

وَفِي الرَّقْعِ وَالنَّدْبِكِ وَالغَيْبِ عَجَلًا ۖ عَلَى لَفْظِهَا أَطْلَقْتُ مَرْفَعًا أَلْفًا

وَقَبْلَ وَبَعْدَ الْحَرْفِ ابْنِي بِلَامًا ۖ رَمَزْتُ بِهِ فِي الْجَمْعِ أَذْلَكُ مَشْكَلًا

وَسَوْفَ اسْتَبْقَى حَيْثُ لَسْتُ نَظَرًا ۖ بِهِ مُوضِحًا جِدًّا مَعًا وَمُخَوَّلًا

وَمِنْ كَانَ ذَا بَابٍ لَهُ فِيهِ مَدٌّ ۖ فَلَا بُدَّ أَنْ لَسْتُ قَبْدَرِي يُعْقَلًا

أَهْلَتْ فَلَبَّثُهَا الْمَعَانِي لُبًّا لَهَا ۖ وَصَعْتُ لَهَا مَا سَاغَ عَذَابًا مُسْكَلًا

فَفِي لُبِّهَا النَّيِّرُ مِنْ أَخْصَا ۖ فَاجْتَبَتْ بِعَوْنِ اللَّهِ مِنْهُ مُؤَمِّلًا

وَالْفَا هُما زَادَتْ بِنَشْرِ قَوَائِدِ ۖ فَلَقَتْ حَبَاءَ وَجْهٍ أَنْ تَفْضَلَا

وَسَمَّيْنَاهَا حِرْزَ الْأَمَانِ تَتَمَيَّنَا ۖ وَوَجَّهَ النَّهْجَ فِي فَاهِهَا مُنْقَبِلًا

وَنَادَيْنَا اللَّهُمَّ يَا خَيْرَ سَامِعٍ ۖ أَعِزَّنِي مِنَ الشَّيْطَانِ قَوْلًا وَمَفْعَلًا

الْيَكَّ يَدِي مِنْكَ لَا يَأْتِي مَعَهَا ۖ أَجْرُنِي فَلَا أَجْرِي بِجُورٍ فَاطْطَلَا

أَمِينٍ وَأَمِنَّا لِلْأَمِينِ بِسَرْمَا ۖ وَأَزْعَثَتْ قُوَّةَ الْأُمُورِ تَمَحَلَا

أَقُولُ الْحَرِّ وَالْمُسَوِّقُ مَرُومَا ۖ لَا يَخُونُهُ الْمِرَاةُ دُونَ النُّورِ مَكَلَا

أَجْرُهَا الْجَنَّا زُتْظَمِي بِيَايَه : يَنَادِي عَلَيْهِ كَاسِدَ السُّوَرِ أَجْلَا

وَتُظَنِّي بِهِ خَيْرًا وَسَامِحَ شَيْخَه : بِالْأَغْضَاءِ وَالْحُسْنَى وَإِنْ كَانَ

وَسَلَّمَ لِأَحَدٍ الْحُسْنَى لِحُسْنِهَا : وَالْآخَرَى لِجَهَادِهَا مَرَامَ صَوْبًا فَاعْلَمَا

وَأَنْ كَانَ خَرَقٌ فَادْرِكْهُ بِفَضْلِهِ : مِنَ الْحِلْمِ وَلِبَاسِهِ مَنْ جَادَ مَقُولًا

وَقُلْ مَا دَفَعُوا لَكَ الْإِيمَانُ وَرُوحُهُ : لَطَّاحِ الْأَنَامِ الْكُلِّ فِي الْخَلْقِ الْفَلَا

وَعِشْ سَالِمًا صَدًا وَعِزِّيَّتِي : تَحْصِرُ خَطَارَ الْفُتُورِ أَنْفَ مَعْلَا

وَهَذَا زَمَانُ الصَّبْرِ مِنْ لَدُنِّي : كَهْفِضٍ عَلَى جَبْرِ فَتَنْجُو مِنْ الْبَلَا

وَلَوْ أَنَّ عِبْنًا سَاعَدْتُ لَكُنْتُكَ ۝ سَخَّابُهَا بِالِدَّمْعِ دِيمًا وَمُظْلًا

وَلَكِنَّهَا عَنِ قَسْوَةِ الْقَلْبِ فَحَطَّهَا ۝ فَيَا ضَيْعَةَ الْأَعْمَارِ تَشْتِي سَجَمَلًا

بِنَفْسِي مَرَّاسْتَهْدَى إِلَى اللَّهِ حَلَّةً ۝ وَكَانَ لَهُ الْفُرَانُ شَرِبًا وَمَغْسِلًا

وَطَابَتْ عَلَيْهِ أَرْضُهُ فُفَقَّتْ ۝ يَكِلْ عَيْبِي خَيْرًا أَصْبَحَ مَحْضَلًا

نَطَوُّنِي لَهُ وَالشَّوْ يُبْعَثُ هَمَّةً ۝ وَزَنْدُ الْأَسَى هَيْجًا فِي الْقَلْبِ مُشْبِلًا

هُوَ الْمَجْنُبِيُّ يَغْدُو عَلَى النَّاسِ كَلَمَةً ۝ قَرِيبًا غَرِيبًا مُسْتَمًا لَا مُوَمَّلًا

يَلْعَدُ جَمِيعَ النَّاسِ هَوَا لَا نَهْمُ ۝ عَلَى مَا فَضَاهُ اللَّهُ تَجَرُّزًا فَعَلًا

بَرِّ نَفْسَهُ بِالذِّمِّ أَوْ لِي لَا تَهَا : عَلَى الْمَجْدِ لَهُ تَلْعَوْ مِنَ الصَّبْرِ وَاللَّهْ

وَقَدْ فُيِّلَ كَرْنُكَ الْكَلْبُ يَقْصِبُهُ : وَمَا يَا بَنِي فِي نَصْحِهِمْ مُشْبَدًا

لَعَلَّ إِلَهَ الْعَرْشِ يَا خَوْفِي بَقِي : جَاعِنَا كُلَّ الْمَكَارِهِ هُوَ لَا

وَجَعَلْنَا مِنْ بَكْوَرِ كِتَابِهِ : شَفِيعَاهُمْ إِذَا مَا نَسُوهُ فَيَحْدَا

وَبِاللَّهِ حَوْلِي وَأَعْضَائِي قُوِّي : وَمَا لِي إِلَّا سِتْرٌ مُجْتَلَا

فَيَا رَبِّ أَنْتَ اللَّهُ حَبِيْبِي وَعَلَيَّ : عَلَيْكَ اعْتِمَادِي ضَارِعًا مَكْلَا

بَابُ الْأَسْتِغَاثَةِ : إِذَا مَا أَرَدْتَ الدَّهْرَ تَفَرَّقًا فَاسْتَعِذْ : جِهَارًا مِنْ الشَّيْطَانِ بِاللَّهِ مُجْلَا

عَلَى مَا آتَى فِي التَّحْلِ لِبَرٍّ أَوْ زَيْدٍ : لِرَبِّكَ تَنْزِيهَا فَلَسْتَ بِمُجْلَا

وَقَدْ ذَكَرُوا لَفْظَ الرَّسُولِ فَلَمْ يَزِدْ : وَلَوْ صَحَّ هَذَا لَنَقُلَ لَهُ بُرْهَانًا

وَفِيهِ مَقَالٌ فِي الْأُصُولِ فَرُوعُهُ : فَلَا تَقْدُمُ مِنْهَا بَاسِقًا وَمُظْلَلًا

وَأَخْبَاءُ فَضْلُ آبَاءِ وَغَائِنَا : وَكَفَرْنَا بِكَ كَالْمُحَدِّثِينَ فِي أَعْمَالِ

وَلَيْسَ بَيْنَ السُّورَيْنِ بَسْمَلَةٌ : ^{بَابُ الْبَسْمَلَةِ} رِجَالٌ مَمْنُونَةٌ دَرَبَةٌ وَتَحْتَمَلُ

وَوَصْلُكَ بَيْنَ السُّورَيْنِ فَصَاحَةٌ : وَصِلْ وَأَسْكَنْ كُلَّ جَلِيلٍ يَأْتِي

وَلَا تَنْصَرَّ كُلَّ حَبِّ بَعْدَهُ ذَكَرْنَاهُ : وَفِيهَا خِلَافٌ جِدُّ وَاضِحٌ الظَّلَامُ

وَسَكَنَهُمُ الْخُشَارُ دُونَ نَفْسٍ : وَلَعَبُّهُمْ فِي الْأَرْبَعِ الرَّهْرُ بَسْمَلًا

لَهُمْ دُونَ نَفْسٍ وَهِيَ فِي سَائِكُ ۖ يَحْتَنِقُ فَاْفَهْمُهُ وَلَيْسَ مَحْنَةً

وَمَحْمًا تَصِلُهَا أَوْ بَدَأَتْ بَرَاءَةً ۖ لَتَنْزِيلُهَا بِالْكَفِّ لَتَقْبَسِمَلَا

وَلَا بُدَّ مِنْهَا فِي ابْنِ دَائِكَ سَوَاءٌ ۖ سَوَاهَا وَفِي الْأَجْزَاءِ خَيْرٌ مِنْ نَدَا

وَمَحْمًا تَصِلُهَا مَعَ أَوَاخِرِ سَوْفَةٍ ۖ فَلَا تَقْفِنَ الدَّهْرُ فِيهَا مَقْنَنًا

وَمَا لِكَ يَوْمَ الدِّينِ زَاوِيَةٌ نَاصِرَةٌ ۖ وَعِنْدَ سِرْطٍ وَالسِّرْطُ لِقَبْلُ

يَحْيِي أُنَى وَالصَّادُ زَايَا أَشْمَهَا ۖ لَدَى خَلْفٍ وَاشْمَمَ خَلَاوِ الْأَوَا

عَلَيْهِمْ إِلَيْهِمْ حَمْرَةٌ وَلَدَيْهِمْ ۖ جَمِيعًا بِضَمِّ الْمَاءِ وَقَفَا وَمَوَلَا

وَصِلْ خَمَّ مَبِيمٍ الْجَمْعَ قَبْلَ مَحْلٍ : دِرَاكًا وَفَالُونَ بِنَحْيَيْنِ جَلَدٍ

وَمِنْ قَبْلِ فَمِنْ الْقَطْعِ صَلَاحًا لَوْنٍ : وَاسْكُفْهَا الْبَا مُؤَنَ بَعْدَ الْكَلَامِ

وَمِنْ دُونَ وَصِلْ خَمَّهَا قَبْلَ كُنَّا : لِكُلِّ وَبَعْدَ الْمَاءِ كَسْرُ فَمِنْ الْعَلَا

مَعَ الْكَسْرِ قَبْلَ الْمَاءِ أَوِ الْيَاءِ كُنَّا : وَفِي الْوَصْلِ كَسْرُ الْمَاءِ بِالْقَمَلِ

كَلَامُهُمْ لِأَسْبَابٍ ثُمَّ عَلَيْهِمْ : الْقِيَالُ وَفِي الْكُلِّ بِالْكَسْرِ كَلَامًا

وَدُونُكَ الْأَدْغَامُ الْكَبِيرُ : ^{بِأَلَاذْغَامِ الْكَبِيرِ} أَبُو عَمْرٍو وَالْبَصْرَةُ فِيهِ تَحْقُلًا

فَمِنْ كَلِمَةٍ عَنْهُ مَنَاسِكُكُمْ : سَلَكُمْ وَبَا فِي الْبَابِ لَيْسَ مَعُولًا

وَمَا كَانَ مِنْ مِثْلَيْنِ فِي كِتَابَيْهَا : فَلَا بُدَّ مِنْ إِذْ غَامَ مَا كَانَ أَوَّلًا

كَتَبَ لَهُ مَا فِيهِ هُدًى وَطَبَعَ : فَلَوْ بِهِمُ وَالْعَفْوُ أَمْرٌ مُتَقَلَّدٌ

إِذَا لَمْ يَكُنْ نَا مَحْبِرًا وَمُخَاطَبٍ : أَوِ الْمَكْشَى تَوْبَتُهُ أَوْ مُتَقَلَّدًا

كَتَبْتُ نُرَابًا أَنْتَ تَكْرَهُ وَسَيَّ : عَلِيمٌ وَأَيْضًا تَمَّ مَهْفَاثُ مُثَلَّدًا

وَقَدْ أَظْهَرَ فِي الْكَافِ بَحْرًا كَثِيرًا : إِذَا النُّورُ تَخَفَى قِبَلَهَا الْجَمَلَا

وَعِنْدَهُمُ الْوَجْهَانِ فِي كُلِّ مَوْضِعٍ : لَسْتُمْ لَا جِلَّ الْحَذَفِ فِيهِ مَعَالَا

كَتَبْتَنِي حَزْرًا وَأَزِيكَ كَابًا : وَبَحْلُ لَكُمْ عَزَا لَمْ طَيِّبَ الْخَلَا

وَيَا قَوْمِ مَا لِيَ قَرَّبَا قَوْمَ مَرْيَلٍ خِلَافٍ عَلَى الْأَدْعَامِ لَا شَكَّ أَسْلَمَا

وَإِظْهَارُ قَوْمِ آلِ لُوطٍ لِكُونِهِ فَلَيْلُ حُرُوفٍ رَدَّةٍ مَزْنَبَتَا

بَادِعَامِ لَكَ كَبَدًا وَلَوْجَجَ مَطْهَرٍ بِاعِلَالٍ ثَابِتِهِ إِذَا صَحَّ لَا عِلَالَا

فَابْدَالُهُ مِنْ هَمْزٍ هَاءٍ أَصْلَهَا وَقَدْ قَالَ بَعْضُ النَّاسِ مَرْوَا
وَقَبْلَ بَيْنِ الْبَاءِ فِي الْوَاوِ عَائِشَ

بسیار باید که آل لوط نیز از قوام کنند و خلاف قولش و لَوْجَجَ مَطْهَرًا
یعنی زمانی که اظهار صحیح گردد و اظهار کنند حجة کبر و دلیل آورد
بان که گوید که حروف دوم آل را یک نوبه اعلال کرده اند چنانچه مذهب
کسانی است یا دو نوبتش اعلال کرده اند چنانچه مذهب سیبویه
است و اگر ادغامش نیز می کنند لازم آید که در یک کلمه چند تغییر
جمع شوند هوائینه او غالب آید در حجة بر خصم و ابو عمرو دانی
رحمة الله علیه فرموده که اظهار مذهب ابن مجاهد و اصحاب
او و من باد غام خوانده ام پس معلوم شد که اظهار مرود و داشت
و اعلال حرف دوم آل لوط در این بیت بیان میفرماید
فَابْدَالُهُ مِنْ هَمْزٍ هَاءٍ أَصْلَهَا وَقَدْ قَالَ بَعْضُ النَّاسِ مَرْوَا
آبدالا یعنی ابدال حرف دوم آل یعنی الف از همن است که
اصل اوها بوده یعنی در اصل اهل بوده پس هارا قلب کردند همن
پس همن را بدل کردند بالف و این مذهب سیبویه است
که اشاعه بدان رفت و بدرستی که بعضی از مردم گفته اند
که حرف دوم آل را بدل آورده اند از واو یعنی اصلش
اول بوده و از حجة متحرک بودن و اَوْفَجَ ما قلش و او را قلب
بالف کرده اند و این مذهب کسانی است که مذکور شد
وَاَوَّاهُ الْمَضْمُونُ هَاءٌ كَهَوٍّ وَمَنْ فَادَغَمَ وَمَنْ يَطْهَرُ
فَالْمَدَّ عَلَا يَعْنِي ادْغَامَ كَنَ وَاَوْهَوَّادِرَ وَاَوَّاهُ كَبَدًا
است وقتی که مضوم باشد هاء او یعنی واو یا فایا یا لام
بر سر او در نیامده باشد مانند هَوٍّ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ

هو الملائكة قوله وَمَنْ يُظْهِرُ الْإِلَهَ يَعْنِي وَأَنْكَسِرَ كَظْهَارٍ مِيكَند
تعلیل بمَدِّ می نماید یعنی میگوید که چون میخوانند که ادغام کنند
بالضروء و او اول را ساکن باید کرد و چون و او ساکن همچون قالوا
وَأَقْبَلُوا كُتِبَتْ و در اینجا ادغام جایز نیست پس در مثل هو
وَمَنْ يَأْمُرُ نِيز جایز نیست و صاحب تفسیر رحمه الله اظهار
دارد کرده و فرموده که من با دغام فقط خوانند ام و به ادغام نیز
بر دیگران فزایمیکرم زیرا که درین قسم ادغام از ابو عمرو ثابت
شده از روی نص و صاحب تفسیر رحمه الله از برای آن
ادغام را اختیار فرموده که او در مثل قالوا وَاَقْبَلُوا در همه
حال ساکن است و در مثل هو وَمَنْ يَأْمُرُ در هنگام ادغام
سکون عارض او می شود پس فرق باشد میان صورتین و
قید مضموم بودن ها از آن جهت فرموده که اگر ها ساکن باشد
مثل وَهُوَ وَلَيْتُمْ وَفَهُوَ وَلَيْتُمْ در او ادغام فقط باشد و جماعتی
گفته اند که اظهار فقط باشد و این قول صحیح نیست **قد**
وَيَأْتِي يَوْمُ ادْعَمُ وَنَحْوُهُ وَلَا فَرْقَ بَيْنَ مَرْعَى الْمَدْعُو لَا
الزام است کسی را که هو وَمَنْ يَأْمُرُ و مانند آن را اظهار
کرده یعنی این قوم که اینها را اظهار می کنند در یاتی یوم
و مانند آن همچون توری یا موسی ادغام میکنند و هیچ فرقی
نیست میان این دو صوة که برهاند آن کسی را که مثل هو وَمَنْ
یَأْمُرُ اعتماد بر مد کرده زیرا که همان مد که در او و مقدر
است در یات نیز مقدر است **قوله** وَقَبْلَ يَسْتَنْ الْبَاءُ

الْإِلَهَ عَارِضٌ سَكُونًا أَوْ أَصْلًا فَهُوَ يُظْهِرُ مَسْهَلًا اِجَارًا است
بأن سکون یا یا أصل یا یعنی نفس یا در الای که واقع است پیش از لفظ
يَسْتَنْ مِنَ الْحِضِّ در سورة الطلاق عارض اند زیرا که در اصل
الای بوده پس از جهة تخفیف و مکسور بودن ما قبل یا یا را
حذف کردند و بعد از آن بدل کردند مَعْرُوفًا بِمَا مَكْسُورٌ بِرِغْرِ
قیاس زیرا که قیاس تخفیفش تسهیل بین این است و بعد از آن
از برای ثقیل بودن کسره بر یا یا را ساکن گردانیدند پس اگر
اعام نیز کنند چهار تغییر در یک کلمه لازم آید و این جایز نیست
و نیز مَعْرُوفٌ مَسْهُلٌ بَرَزِيَّةٌ مُحَقَّقَةٌ است پس ازین جهت ابو عمرو
اظهار می کند انرا در حالی که او را کب طریق اسان تر است
و جماعتی مثل ابو جعفر بن بازش و تابعانش انرا از قبیل ادغام
صغیر شمرده اند و از برای ابو عمرو و بزی ادغامش کرده اند
و امام ابو شامه رحمه الله علیه انرا صواب انگاشته و میل
بدان داشته **حیث قال** وَاِنَّمَا مَوْضِعُ ذِكْرِ هَذِهِ وَمَا أَقْبَلُ
الْمَثَلِينَ فِيهِ مَسْكُونٌ الْخَوَّارُ وَابُو عَمْرٍو الْعِلَّاءُ رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ فَرَمُودُ
الْإِلَهَ فِي دَرْجَةِ قَرِيشٍ بِسَكُونٍ مَوْضُوعٌ و این معنی می یابد
ادعوی آن کسی است که آنرا از ادغام صغیر می شمرد پس خواه که
سکونش اصل گیرند یا عارضی و خواه که ادغامش کنند یا اظهار
در او مد فقط باشد بنا بر انقار سائین و الله اعلم **قوله**
باب ادغام المتعارفين في كلمة وفي كلمتين
یعنی این باب است که مذکور می کرد در او ادغام دو حرف که

مخرجشان یکدیگر نزدیک باشد و واقع باشند این دو حرف
در یک کلمه یا در دو کلمه **قوله** **وَإِنْ كَلِمَةٌ خَرَّاقَانِ فَيُحَاكَمَانِ**
فَادْغَامُهُ لِلْقَافِ فِي الْكَافِ حَتَّى یعنی و اگر یکدیگر
رسند دو حرف در یک کلمه که مخرجشان نزدیک یکدیگر باشد
مثل قاف و کاف بسادغام کردن ابو عمرو و قاف را در کاف
جلو داده شده است و ظاهر کرد اینده شده یعنی ادغام
مقارین در یک کلمه قافست در کاف و بس و ان نیز بدو
شرط چنانچه اشان بدان فرموده **قوله** **وَهَذَا إِذَا مَا قَبْلَهُ**
مَخْرَجٌ مُبِينٌ وَبَعْدَ الْكَافِ مِيمٌ مُجَلَّلَةٌ كَبُرَ فُكْمٌ وَاتَّقُوا
وَخَلَقَكُمْ وَمِثَاقُكُمْ أَظْهَرَ وَرَزَقَكُمْ أَجَلِي یعنی
وقتی ابو عمرو قاف را در کاف ادغام می کند که ما قبل قاف
متحرکی روشن باشد و بعد از کاف می باشد مثل **يُرْزَقُكُمْ**
مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَاتَّقُوا **يُرْزَقُكُمْ** **يُرْزَقُكُمْ** **يُرْزَقُكُمْ**
وَاحِدٌ قَوْلُهُ وَمِثَاقُكُمْ **يُرْزَقُكُمْ** **يُرْزَقُكُمْ** **يُرْزَقُكُمْ**
را اظهار کن زیرا که شرط اول که متحرک بودن ما قبل قافست
نیست و همچنین **يُرْزَقُكُمْ** **يُرْزَقُكُمْ** **يُرْزَقُكُمْ** **يُرْزَقُكُمْ**
نمای از آن جهت که شرط دوم که وقوع میم است بعد از
کاف مفقود است **قوله** **يُرْزَقُكُمْ** **يُرْزَقُكُمْ** **يُرْزَقُكُمْ** **يُرْزَقُكُمْ**
در میان این کلمه و کلمه که بعد از آن است مثل **يُرْزَقُكُمْ**
مِنَ السَّمَاءِ که میم در میان کاف و میم متخلل شده و متخلل و قواف
در میان بود و **قوله** **يُرْزَقُكُمْ** **يُرْزَقُكُمْ** **يُرْزَقُكُمْ** **يُرْزَقُكُمْ**
در میان بود و **قوله** **يُرْزَقُكُمْ** **يُرْزَقُكُمْ** **يُرْزَقُكُمْ** **يُرْزَقُكُمْ**

آن ظاهر گشت که اظهار است نه ادغام **قوله** **وَإِذَا غَامُ ذِي الْحَرَمِ**
طَلَقَتْ قُلُوبَهُمْ **أَحَىٰ وَبِالنَّاسِ** **وَالْجَمْعُ أَثْقَلًا** یعنی و بگو که ادغام
خداوند تحریر یعنی طلق کن که در سوره التحریر است سزا
وار تر است از ادغام **طَلَقَتْ قُلُوبَهُمْ** و مثال این از جهت ثقل لفظی و
معنوی اما لفظی اجتماع متقاربین است در میان حرکت طاق
لام و میان نون مشدده و اما معنوی جمعیت و تانیت که ناظم
رحمة الله اشان بدان فرموده در این بیت و این مجاز از جهت
احترار از اجتماع سه مشدد اظهار کرده و صاحب تفسیر زرش
فرموده به آن که قیاس ادغام است و از آن جهت مزادغام خوانده ام
طَرْدُ اللَّيْلِ **بَعْدَ عَلَى الْوَلَا** در بیان متقاربین در دو
کلمه است یعنی و هرگاه که یافته شود دو حرف متقارب
در دو کلمه بس ابو عمرو ادغام گشته است هر یکی را ازین
حرفها که در اولها کلمات این بیت است که بعد از این
می آید بر و لا در یک حرف یا در دو حرف یا در بیشتر و حرف
مدغم شاترده است و ان بیت ایست **قوله** **يُرْزَقُكُمْ**
يُرْزَقُكُمْ **يُرْزَقُكُمْ** **يُرْزَقُكُمْ** **يُرْزَقُكُمْ** **يُرْزَقُكُمْ** **يُرْزَقُكُمْ**
يُرْزَقُكُمْ **يُرْزَقُكُمْ** **يُرْزَقُكُمْ** **يُرْزَقُكُمْ** **يُرْزَقُكُمْ** **يُرْزَقُكُمْ**
من که نام او شفا است تنک نیست از روی نفس
یعنی حسن الخلق است بس طلب کن بسبب وصل او
دواء مردی حسنه که حسنی بر او مغم شده و بود این

مرض خداوند حسن و نیکوی و بد شد حال او از جهة مرض
و لاعری و بدرستی که ظاهر گردایده این لاعری و مرض
حال او را بدید برده او را و شفا اسم حورست که عرب زبان
خود را بدان نام می‌نهند **قوله** اِذَا الْمَوْئِدُ تُنَبَّهٌ اَوْ تَكُنْ نَاخِطًا
وَمَا لَيْسَ بِمَجْدُومًا وَلَا مُتَقَلِّبًا میان مانع ادغام متقاربین
است یعنی ابوعمر و این شاتر ده حرف را در حرفی چند
که بعد از این مذکور میشوند و قبی ادغام می‌کند که حرف
مدغم منون نباشد مانند نصیر لَقَدْ و ناء مخاطب نباشد
مثل خَلَقْتَ طَيْمًا وَلَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا و مجزوم نباشد یعنی
آخر او بسبب جزم نیقاده باشد و ان یک موضع پیش
نیست و لَمْ يَكُنْ سَعَةً مِنَ الْمَالِ در البقرة و مشد
نباشد مانند الحق کَمَنْ و ناء مخبر درین قسم در قران
نیامده **قوله** وَمَا لَيْسَ بِمَجْدُومًا مَفْعُولٌ فَعْلِيٍّ مَجْدُومٌ فَسْتِ بَعْنِ
ادغم مَا لَيْسَ بِمَجْدُومًا وَلَا مُتَقَلِّبًا **قوله** فَزَخَّرْنَا عَنِ النَّارِ
الَّذِي حَاةٌ مَدْعَمٌ وَفِي الْكَافِ قَافٌ وَهُوَ فِي الْقَافِ دَخَلًا
خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ لَكَ قَصُورًا وَاطْهَرًا اِذَا اسْتَكَنَّ الْحَرْفُ
الَّذِي قَبْلَ اقْبَلًا شروع است در تفصیل حروف شانه
کانه بعد از آن که مجملش گفته و نه برین ترتیب که در
بیت گفته آورده بل که متابعه ترتیب صاحب تیسیر رحمه
الله نموده یعنی بعضی ازین حروف مدغم حاء فمن زَخَّرْنَا
است که مدغم شده در عین عن النار در آل عمران

لا غیر و بعضی ادغام حار در عین در همه قوآن مطلقا از یزیدی
روایت کرده اند مثل الْمَسِيحُ عَيْسَى وَمَا ذُجَّ عَلَى النَّصْبِ و مانند آن
و دلیل از قول ابوعمر و از یزیدی روایت کرده اند ولیکن ردش
نموده اند و گفته اند که شاید که این دلیل از آن فمن زَخَّرْنَا فقط
باشد **قوله** وَفِي الْكَافِ اَلِجْ یعنی ادغام کرده میشود قاف در کاف
و کاف در قاف مثل خلق کل شیء و لَكَ قَصُورًا قَوْلُ اِظْهَرِ اَلِجْ
یعنی اظهار کرده اند قاف را در نزد کاف و کاف را در نزد قاف و قی
که حرفی که از پیش از ایشان است سیکن مثل و قَوْفٌ كُلُّ
ذِي عِلْمٍ عِلْمٌ وَالْبَيْتُ قَالَ سَجَانُكَ **قوله** وَفِي الْمَعَارِجِ تَعْرِجُ الْجَمِّ
مَدْعَمٌ و من قبل اخرج شَطَطُهُ قَدْ تَشَقَّلَا یعنی جم مدغم است
در تا در ذی المعارج تعرج در سأل سائل و همچنین جم مدغم
شده در شین از قوله تعالى اخرج شَطَطُهُ که واقع است از
پیش سأل سائل یعنی در سورة الفتح پس معلوم شد که جم
درین دو محل مدغم می‌شود لا غیر **قوله** وَعِنْدَ سَيْدَلَا شَيْنِ
ذِي الْعَرْشِ مَدْعَمٌ و ضَادٌ لِبَعْضِ شَائِنِهِمْ مَدْعَمًا نَلَا یعنی
شین ذی العرش را ادغام کرده اند در نزد سین سیدلا
در سورة الاسراء و شین در سین ابن یک پیش نیست
و قوله و ضَادُ اَلِجْ یعنی خوانده است ابوعمر و ضاد لبعض
شائِنِهِمْ فَاذِنِ رَا دِر سورة البقرة در حالتی که ادغام کننده
است ضاد را در شین شائِنِهِمْ و ضاد در شین همین
یکی است **قوله** وَفِي زَوْجَتِ سَيْنِ النُّفُوسِ مَدْعَمٌ اَلِجْ اَلِجْ
بعضه
س

شَيْبًا بِاخْتِلَافٍ تَوْصِلًا. یعنی ادغام کرده اند سین را از قول
تَعَالَى وَإِذَا النُّفُوسُ دُرِّي زَوْجَتِ دَرَسُونَ التَّكْوِينِ و
همچنین سین از قول تَعَالَى لَهُ الرَّاسُ مَدْعُ كَشْتِه در شین
شیئا در سُونَ مَرِیمَ عَلَیْهَا السَّلَامَ ولیکن باختلافی که باین
حرف رسید یعنی هم ادغام باشد و هم اظهار پس آنست
شد که سین درین دو مقام مدغم می شود در اول بی خلاف
و در دوم بخلاف **بدان** که به چند که در قصیده عاملی بر سر
کلمه قرانی در اید و تقاضاء اعزائی کند که غیر اعراب این
کلمه قرانی باشد بر آنست که اعراب قرانی را از حال خود نکند
موضد که النفوس مثل فی زَوْجَتِ سَینُ النفوس مضاف الیه واقع شده
و اعرابش حراست است اما او را همچنان مرفوع باید خواند و مجز
اگر لفظی تنوین باشد و در نظم اگر بتنوینش خوانند بیت
موزون آید او را همچنان تنوین باید خواند مثل فی وَاوِ
سَوَانِی وَاَصْبَحَ لِحُكْمٍ رَبِّكَ شَعْرٌ خَافٍ جَائِزٌ اسْتِ
وَلِلذَّالِ کَلِمٌ رَبِّتْ سَهْلٌ دَکَا شَدَّ صَفَا لَمَزَهْدٌ صِدْقُهُ لَاهِرٌ
جلا اخبار است به آن که دال را ادغام می کنند در
نزد این ده حرف که در اوایل این کلمات ده گانه اند
مثل المَسَاجِدِ تِلْكَ عَدَدٌ سِنِينَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَ
شَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَعْدِ صَرَارٍ بِرَبِّهِ ثَوَابٌ تَرِيدُ رَيْنَةَ
الْحَيَوَةِ فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ يَرِيدُ ظِلًّا دَاوُدَ جَالُوتَ
ع دال را کلمتی جدا هست و آنها این ده کلمه است که

درین

که مذکور شد و خاک تربت سبلین عبد الله تستری رَحِمَهُ الله بوی
داز بوی داذنی نیز که مدغم آن دراز شده اجاست زهدی صدق
او ظاهر است و کشف کرده این زهد حال او را که او از اولیا
است **و** لَمْ تَدْعُ مَفْتُوحَةً بَعْدَ سَاكِنٍ بِحَرْفٍ غَيْرِ التَّاءِ
فَاعْلَمَهُ وَاَعْمَلًا یعنی ال را ادغام می کنند در حالی که مفتوح
باشد و واقع باشد بعد از حرفی ساکن در هیچ حرف الا
در تاء و آن دو اصل پیش نیست گاه تریع قُلُوبُ فَرِيقٍ دَرِ التَّوْبَةِ
و بعد توکید ها در اصل پس اگر دال مفتوح باشد و ما
فیلش مخرب ادغام آن کرد مثل عدد سین و القلائد ذلک
و اگر ما فیلش ساکن بود و خود مضموم باشد یا مکسوم مجز
ادغام باشد مثل دَاوُدَ جَالُوتَ و بَعْدَ ذَلَاکَ و اگر هر دو شرط
موجود باشد قطعا ادغام نتوان کرد مانند بَعْدَ صَرَارٍ
دَاوُدَ زَبُورًا و امثال آن پس ای طالب این مسئله را نیکو بدان
و بران عمل کن **قول** وَفِي عَشْرَةٍ وَالطَّاءُ تَدْعُمُ ثَاوَهَا
وَمِنْ أَحْرَفٍ وَجْهَانِ عَنْهُ تَهْلَلَا یعنی تا که ازین حروف شانزده
گانه است ادغامش می کنند در این ده حرف که دال در
انها مدغم میشود و در طائیز و جون تا در تا از قبیل مثلین
است همان ده حرف باشد مثل الشُّوْكَه تَكُونُ وَالصَّالِحَاتِ
سَنَدٌ خَطْمٌ وَالذَّارِيَّاتِ دُرُوءًا وَبَارَبَعَةَ شَهْدَاءَ وَالْعَا
صِيحَا وَالتَّبَقُّ ثُمَّ يَقُولُ وَقَالَ لِرَّاجِرَاتِ رَجْرًا وَفَالْمَغِيرَاتِ
صِيحَا وَالْمَلَأْنِكُهُ ظَالِمِي انْفِسِهْمِ وَالصَّالِحَاتِ جَنَاحَ

دیات

وَالْمَلَايِكَةُ طَيِّبِينَ قَوْلُهُ فِي أَحْرَفِ الْخَاءِ يَعْنِي دُوشَن
 كَشْتَه دُو وَجِهَ أَظْهَارِ وَادْغَامِ از ابوعمر و در حرفی چند
 و آن حروف را در این دو بیت آینه ذکر فرموده **بقول**
 فَمَجَّلُوا التَّوْرَةَ تَمَّ الزُّكُوفُ قُلْ وَقُلْ ذَاكَ وَلِثَاتِ طَائِفَةٍ عَلَا
 وَفِي جَيْتِ شَيْءٍ أَظْهَرُ وَالْخَطَابِ وَنَقْصَانِهِ وَالْكَسْرِ الْأَدْغَامِ سَمَلَا
 یعنی بگو که این حروف که در او دو وجه آمد و اتوا الزكوة
 ثم توليتهم است در البقرة و حملوا التوراة ثم لم يحملوها
 در الجمعه و بگو که ات ذا القرى در سبحان و در الروم
 و لثات طائفة اخرى در النساء هم از این قبیل است
 که در او دو وجه آمد اما در لَقَدْ حَيْثُ شَيْئًا فَرَّادٍ مَرْمِ
 علیهما السلام قومی اظهار کرده اند از برای آن که تا خطاست
 و عین الفعلش که یا بوجه افتاده پس اگر ادغام کنند دو
 اعلال لازم آید و جماعتی دیگر ادغام کرده اند بدلیل
 آنکه تا، خطاب مکسور است و کسر ثقلی دارد و تخفیف
 مطلوبست پس کسر ادغام را اسبان کودا بنده باشد چنانچه
 در نظر است که وَالْكَسْرِ الْأَدْغَامِ سَمَلَا و صاحب تفسیر
 رحمه الله می فرماید که من انما به این دو وجه خوانده ام **قوله**
 وَفِي خَمْسَةٍ وَفِي الْأَوَّلِ ثَاوُهَا وَفِي الصَّادِ ثَمَّ السَّيْنِ ذَاكَ
 تَدْخُلَا یعنی تا، مثلاً را از حروف شان زده کانه ادغام
 می کنند در پنج حرف و این پنج حرفست از اوایل ثوب سَمَلَا
 و گاشد اصفا یعنی **س و ش و ص** مانند حیث و مؤمر و

مدغم

وَحَيْثُ سَكَنَتْ وَتَحْتِ ذَٰلِكَ حَيْثُ شَيْئٌ حَدِيثٌ ضَبَفَ
 قَوْلُهُ وَفِي الصَّادِ الْخَاءِ يَعْنِي ذَاكَ رَا ادغام می نمایند در صاد و در
 سین و این ما اتخذه صاحبه است در الجن لا عیز و فاتحه
 سَبِيلَهُ فِي الْحَرِّ دُو محل در سورة الكهف لا غیر **قوله**
 وَفِي اللَّامِ رَاءُ وَفِي الرَّاءِ أَظْهَرُ إِذَا انْفَتَحَ بَعْدَ الْمَسْكُونِ مَنْزِلًا
 سَوَى قَالَ ثَمَّ النُّونُ تَدْعُمُ فِيهِمَا عَلَى التَّحْرِيكِ سَوَى نَحْنُ مَسْجُلًا
 خبر است به آنکه یا را در لام ادغام می کنند و لام را در راء
 في البحر ليتغوا من فضله و رسل ربك و ایشان هر دو اظهار
 می کنند در نزد یکدیگر وقتی که مفتوح باشند و ماقبلشان
 ساکن مثل البحر تجری الفلك و رسول ربهم فاخذهم غیران
 قال رب و قال رجال و مثل آن که بهر چند که لام مفتوح
 است ادغام می کنند از جهة آن که مد الف قائم مقام حرکت می شود
 پس اگر را، و لام هر دو مفتوح باشند و ماقبلشان متحرک
 ادغام باشد مثل بحر لک و سبل ربك و اگر ماقبلشان
 ساکن باشد و خود مفتوح نباشند همچنین ادغام بود و مثلاً
 از پیش رفت قوله ثَمَّ النُّونُ الْخَاءِ یعنی نون را ادغام میکنند
 در را، و در لام وقتی که نون بر عقب حرکتی باشد یعنی ماقبل
 نون متحرک بود مثل وَاذْ تَأَذَّنْ رَبُّكَ وَلِثَيْنِ لِلنَّاسِ غَيْرِ
 یعنی از کله نَحْنُ مطلقاً هر جا که واقع شود که بهر چند که ماقبل
 نون ساکن است ادغامش میکنند و آن در دو محل است
 در البقرة و نَحْنُ لَهُ و در آل عمران و نَحْنُ لَهُ و در الاعراف

در این باب

در ادغام

در این باب

فَالْحَنْ لَكَ ودر یونس فما خزل كما ودر هود و ما خزل لك
 ودر المؤمنون و ما خزل له مؤمنين ودر العنكبوت و خزل امسلا
 پس اگر ما قبل یون ساکن باشد مثل یحییٰ ربهم فان یكون لهم
 اظهار باشد و تسکن عنه الیم من قبل یاءها علی اثر خزل
 فحقی تنزلا یعنی ساکن می گرداند از ابو عمرو ویم را در حالتی
 که این یم از پیش باشد ویم بر عفت حرکتی باشد یعنی
 یعنی ما قبلش متحرک باشد و بعد از انش اخفا می کند مانند
 اعلم بالشاکرین که اگر ما قبل یم بود می آید ابرهم بنیه اظهار
 باشد و از آن جهت تسکن گفت نه تدغم که اگر ادغام می کنند
 غنة یم خلل می پذیرد پس صواب اسکان یم است و اخفاء و
 تا هم تخفیف حاصل شده باشد و هم غنة باقی ماند
 و فی من یثابا یعذب حیث ما اتی مدغم فاذا ر اصول لتأصل
 یعنی مدغم شده باء از کله یعذب در یم من یثابا هر جا که بیاید
 و آن نج محل است در آل عمران یک موضع ودر المائدة و موضع
 ودر العنكبوت یک ودر الفقه یک موضع و اگر غاطرت آید
 که چون است که ادغام با در یم مخصوص کله یعذب
 من یثابا است و در مثل ان یضرب مثلا و ضرب مثل
 و سنکت ما قالوا ادغام نیست جوابت است که
 چون از پیش لفظ یعذب یا از پیش لفظ یعفر یا بر حرف
 می آید ایشانرا ادغام می کنند لفظ یعذب نیز از جهت مجاور
 که با ایشان وارد ادغامش میکنند غنی بنی که فمن من بعد

کردم

ظلمه را در سورة المائدة با وجود فتح با و سکون ما قبلش ادغامش
 از یونیدی منقول است از آن جهت که مجاور یم بعد ظلمه
 است که مدغم است قوله فاذا ر اصول الخ یعنی پس
 در باب اصول ادغام را تا اصلی کردی در فضل و علم بدان
 که جماعتی از اهل ادرا به ان رفته اند که مثل النار ربنا و
 الابرار لفی و الابرار ربنا چون از برای ابو عمرو و ادغام
 کنند اماله الفی که پیش از را مکسور است نباشد
 و علقشان گفته اند که موجب اماله کسی است
 کسی بسبب ادغام زائل می شود و بعضی از خویان درین
 معنی متابعه ایشان نموده اند ناظم رحمه الله رد مدغم
 ایشان می فرماید و لا یمنع الادغام اذ هو عارض
 اماله کالابرار و النار انقلا یعنی منع نمی کند ادغام
 اماله را در مثل الابرار ربنا و الابرار لفی علیین و النار ربنا
 در حالتی که مثل این کلمات مشدد شده اند بسبب ادغام
 زیرا که ادغام عارض است همچون وقف و العارض
 لا یغتنب به و بعضی بین نیز در حالتی ادغام از سویی
 روایت کرده اند و بدان که چون ما قبل حرف مدغم حرف
 مقولین باشد یا حرف لین در این حرف مدولین
 و حرف لین و مدولین توسط و قصر هر سه جایز باشد قیا
 بر سکون و وقف از آن روی که همچنانچه او عارض است
 این نیز عارض است مثل قال لهم و یقول ربنا و قبل
 لم و قوم مالی و اللیل لتسکنی قوله و اشم و ذم فی غیر باء

س

ویمها

و در باب اصول ادغام را تا اصلی کردی در فضل و علم بدان

ظلمه

یعنی هر ها ضمیر مذکر که ماقبل او متحرک بود وصل کرده میشود
از هر قر اگر مکسور باشد یا مثل ورسيله و اگر مضموم بود و او
مانند قتل و وصل به او و یا آنست که ها را خفای می باشد
بسر او را جوفی که مناسب حرکت ها است تقویه می نمایند
و ماقبله التکین لاین کثیر هم و فیه مھاناً مع حفص اخو و لا
یعنی هوان هاء ضمیر مذکر که ماقبل او ساکن باشد وصل کرده
میشود از برای این کثیر اگر مضموم باشد و او مثل عت و
ومنه و عقول و اگر مکسور بود یا مانند فیه و یحیه قوله
و فیه مھاناً یعنی حفص موافق این کثیر است در وصل کردن
فیه مھاناً در سورة الفرقان پس دیگر بترك صله خوانند
بنا بر تخفیف و بنا بر آن نیز که مکروه داشته اند اجتماع
دو حرف ساکن که در میان ایشان حرفی خفی باشد چه گویا
او نیز ساکن است **ع** در وصل هاء فیه مھاناً حفص و این
کثیر بر از متابعه است در آن وصل **قول** و سکن یوده
مع نوله و نضله و نویه مھاناً اعتباراً فیا حلا یعنی
ساکن کردن ها را از لفظ یوده الیک در دو موضع در
آل عمران و از نوله ماقول و نضله جهنم در النساء و از نویه
منها در دو موضع در آل عمران و یک موضع در حم عسق
از برای حم و ابوبکر و ابو عمرو که رمز شان فا و صاد و
حا است و بعد از آن اعتبار کن اسکان را در این حالت که
ایل سکن صافی است از طعن جماعتی از خویشان و شیرین

اسکان

است یعنی معقول به است فکیف در کلامی چنین بلیغ فصیح و
طعن ایشان آنست که می گویند ضمیر است و جزم مخصوص بفعل
می باشد و ایشان می گویند که هر هائی که ماقبل او متحرک است
بعضی از عرب انرا مجزوم می سارند قیاس بر و او و الف و یا ضمیر
که هر سه ساکن می باشند و ناظر رحمه الله در قصیده عقیده
مرتکب آن شده است **ق** رسالاته معاً انوکا کلن هاء
پس دیگر انرا تحریک ها باشد زیرا که ضد اسکان تحریک است
ال لکوی تحریک غیر مقید فتح است پس باید که باقیان فتح ها
خوانند و چنین است **جواب** آنست که چون ها را خفای می بود
او را ضم دازند که اقوی حرکت است از برای تعادل بر اصل
در اوضم باشد و از آن جهت گاه هست که ماقبلش مکسور
می گردد یا یای ساکن واقع می شود ها را نیز مکسور می سازند طلب
خفة و مناسبت بر چون ماقبل ها در این کلمات مکسور
است باقیان یکسیر ها خوانند **قول** و غنم عن حفص فالقه و یقه
حی یقوه و قوم یخلف و انهلان یعنی اسکان هاء فالقه
الیهم ثم تول غنم در التمثال منقول است از حم و ابوبکر
و ابو عمرو و حفص پس دیگر انرا کسر ها باشد و اسکان
و اسکان هاء و یقه قاولنک هم الفایزون در النور
قراة ابو عمرو و ابوبکر است بی خلاف و خلاد خلاف
یعنی باسکان و اشباع کسر **ع** اسکان ها یقه حمایت
کرده اند قومی صفات را در حالتی که ملتبس اند

اسکان

بجتهای مختلفه و سیراب گردانند اند طالبان آنرا بدان
 که قاعده ناظم رحمه الله است که یک کس یا در کلمه دو وجه
 است بعد از رمز اول فظ خلف می آورد مثل حمی صقو قوم
 بخلف و اگر این اختلاف از دو کس است خلفها میگوید
 مثل فاصتو بادره طالبا بخلفها و اگر از سه کس است خلفهم
 می آورد مانند و فی اربک هدی بر قیپ بخلفهم و اگر لفظ
 خلف در میان چند رمز واقعست بکرا اند اگر و او فیصل
 را بنیاورده خلف تعلق به ما قبل دارد مثل لوی خلفه لا
 وقام بالخلف ضعه و اگر او را آورده تعلق به ما بعد دارد
 مانند ضاع و الخلف قللا و اگر در موضعی رمز متعدّد باشد
 و لفظ خلف از پس رموز آورده اختلاف تعلق به صاحب
 آن رمز داشته باشد که لفظ خلف از عقب اوست نه
 بهمه رموز مثل وقیل السکون الرأ امل فی صفای بخلف
 و اگر لفظ خلف بر رمز مقدم باشد اختلاف تعلق بهمه
 رموز داشته باشد مثل و قل فی الهمز خلف یقی صلا
 و قل سکون القاف و القصر حفصم و یاتیه لدی طه
 بالاسکان یجئلی یعنی و بگو که و یقیه بسکون قاف
 و قصر کسرها قراره حفص قرار است و بگو که و من
 یاتیه مؤننا در سور طه باسکان هاش کشف می کنند
 از برای سوسی پس دیگر آنرا کسر باشد و چون کسرها
 گاه هست که موصول بیافیه باشد و گاه هست که غیر موصول

اکرم

فالقصر

د

و بدین

می باشد ناظم رحمه الله بیان فرمود قراة آن کس را که غیر موصول
 می خواند و فی الكل قصر القاف ان لسانه بخلف و
 طه بوجهین جلا یعنی در این کلمه مذکور در مجموع قراة
 قصر کرها ظاهر شده لغة آن از قانون که رموز است به باء
 بی خلاف و از هشام که رموز است بلام بخلاف غیر از و من یاتیه
 مؤننا در طه که هشام را در این صله فقط باشد خانج او
 رحمه الله در شرح این بیت فرموده و علامه جزری باریک
 الله فی عمر در مجموع مصنفات متابعتش نموده و نص فرموده
 که هر کس که در غیر یاتیه اخلاص را از هشام روایت کرده
 یاتیه صله را نقل کرده پس معین شد که غیر از قانون و هشام
 هر کس که در این کلمات مذکور کسر دارد او را صله نیز خواهد بود
 فاکمل ذلک قوله و فی طه الخ یعنی میخواهند قانون و یاتیه مؤننا
 را در طه بدو وجه قصرها و وصلش به یا پس حاصل آن شد که
 قانون در غیر یاتیه اخلاص فقط خواند و در یاتیه اخلاص
 و اشباع و هشام بعکس یعنی در غیر یاتیه اخلاص و اشبا
 خواند و در یاتیه اشباع فقط و ایشان که بقصر این کلمات
 میخوانند نظرو بر اصل دارند که ما قبلها ساکن بوده و بنا بر سببی
 آن ساکن را حذف کرده اند و حذف عارض است و
 العارض لا یغنی و ایشان که بصله میخوانند نظری بر
 لفظ دارند که ما قبلها بحر کسنت و معلوم شد که و ما
 قبله البحر یک للکل و صلا در طه ثابت شد حرکت بدو

شامه

ع

وجه که این دو وجه را تعظیم نموده اند **قوله** **وَاسْكُنْ رَوْضَةً**
بَعْنَهُ لَيْسَ طَبِيبٌ **يَخْلِفُهُمَا** **وَالْقَصْرُ** **أَذْكُرُّهُ** **وَأَفْلَا** **×**
لَهُ الرِّجْبُ **وَالزَّلْزَالُ خَيْرٌ أَيْرَهُ** **بِهَا** **وَشَرَّ أَيْرَهُ حَرْقِيهِ** **سَكَنٌ**
لَيْسَ هَلَا **يَعْنِي** **وَاسْكُنْ** **هَذَا** **وَأَنْ تَشْكُرُوا** **أَيْرَضَهُ** **لَكُمْ**
دَر الزَّمَرِ منقول است از سوسنی که مدلول یا عیینه است
 بی خلاف از هشام و دوری از ابو عمرو که مدلول لام
 لبس و طاء طیب اند بخلاف و قصرها آن چیز و عاصم و هشام
 و نافع میروند از بقاء نون و لام و الف پس معلوم شد که
 دوری را سکون و صله ها باشد و هشام را سکون و
 قصر و سوسنی را سکون فقط و حمی و عاصم و نافع را قصر
 فقط و دیگران را اشباع فقط **ع** **وَاسْكُنْ رَوْضَةً**
 بر کذا و همچون پوشیدن ملبوسی خوشبخت و قصر را
 باز کنی در حالتی که متصف باشی به بسیار عطائی و
 قصر را در عربیته مجالی و فراخی است **قوله** **وَالزَّلْزَالُ** **الْخ**
 یعنی ساکن کردن آن ها را از خیرایره و شرایره در سوره
 از زلزله از برای مدلول لام که هشام است که تا
 این هر دو حرف آسان شوند و باقیان بضم و صله
 خوانند **وَعْنِي** **أَرْجِيهِ** **بِالْهَيْزِ** **سَاكِنًا** **وَفِي** **الْهَاءِ**
ضَمٌّ **لَفَّ** **دَعَا** **هَ حَرَمًا** **وَاسْكُنْ** **نَصِيرًا** **فَارَ** **وَالْكَسْرُ**
لَعْنَهُنَّ **وَصَلَّاهَا** **وَأَادُونِ** **رَيْبٌ** **يَتَوَصَّلَا**
 خبر است از آن که مدلول نفر یعنی این کثیر و ابو عمرو

و این عامر لفظ **أَرْجِيهِ** را در الاعراف و الشجر بهیساکن میخوانند
 پس باقیان را ترک هم باشد و مدلول لام و دال و حا یعنی هشام
 و ابن کثیر و ابو عمرو و بضم میخوانند و مدلول نون و فا یعنی عامر
 و حمی با ساکن ها پس دیگران را کسر باشد و این دیگران مدلول
 چم و دال و وا و لام یعنی ورش و ابن کثیر و کسائی و هشام بصله ها
 میخوانند پس قراۀ هفت گانه را در این لفظ شش قراۀه حاصل
 آید قالون را **أَرْجِيهِ** بترک همی و بکسرها و ترک صله و ووش و کسائی
 را همچنین الا آنکه ایشان را صله هست و ابن کثیر و هشام را
أَرْجِيهِ بهیضم همی و اصله و ابو عمرو را همچنین الا آنکه او را
 صله نیست و ابن ذکوان را **أَرْجِيهِ** بهمز و کسهای صله و عاصم
 و حمی را **أَرْجِيهِ** بترک همی و سکون ها **ع** نگاه داشته اند
 کرده ای از قراۀ **أَرْجِيهِ** را بهمز در حال سکون او و حاصلست
 درها و اوضعی که جمع کرده است خواندن او حرمل را
 و حرمل را بیاری صندل ذاج گویند و ورقش مانند ورق
 نیل بود که جگه تر و یکلوی بکل یا سیم می ماند **قوله** **وَاسْكُنْ**
الْخ یعنی و ساکن کردن آن ها را در حالت یاری دادن و فیروزی
 یافتن تو و مکسور کردن آن ها را در حالت یاری ایشان **و**
 و پیوسته کردن آن ها را بشو و یطای در حالتی که بخشنده باشی **ع** و او یایه
 به شکلی تا پیوسته ات کرد اند بمقصود **قوله** **بَاب**
الْمَدِّ **وَالْقَصْرِ** بدان که مد درین باب عیار است از
 زیاده کردن مد را بر مدی که در حروف می باشد که آنرا

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

طبی

مد طبیعی میخوانند و قصر ترك این زیادتی است و گاه هست
که مد را در اثبات حرف مد و قصر را حذف استعالمی
کنند و این در فروش حروف می آید مثل وَمَدٌ اَنَا فِي الْوَصْلِ وَفِي
خَاذِرُونَ الْمَدِّ وَالْقَصْرِ اَيْتَمُّ مِنْ رَبِّهَا وَالْقَصْرُ فِي اَسِنَّ
كَ لَا وَمَعْنَى قَصْرُ مَضْعُوعٌ اسْتِ وَ سَبَبُ مَدِّ رَسِيدُ حَرْفٍ
مَدٌّ اسْتِ بَهْمِزٍ يَجْرِي سَاكِنٌ خَوَاهُ كَسَكُونِ اِنْ حَرْفٍ سَاكِنٌ
اصْلِي يَابَسُدُ يَاعَارِضِي وَ جَوْنُ نَوْعٍ اَوَّلِ اقْوَى نَوْذِ نَاظِمِ رَحْمَةِ
اَللّٰهِ اَبْتِئَا بَانَ فَرَمُوْهُ **بقوله** اِذَا الْاَلِفُ اَوْ يَاوُهَا بَعْدَ كَسْرَةٍ
اَوْ اَلْوَاوُ عَنْ ظَمٍّ لَقِيَ اَلْهَمْزُ طَوَّلًا يَعْنِي جَوْنُ بَرَسَدِ الْاَلِفِ
يَايَائِي سَاكِنٌ كَمَا وَقَعَ يَابَسُدُ بَعْدَ اَزْكَسْرٍ يَاوَاوِي سَاكِنٌ
كَ اَزْ بَسْ ضَمٍّ وَقَعَ يَابَسُدُ بَهْمِزٍ دَرِيكٌ كَلِمَةٌ كَشِيْدٌ مَشُوْدُ
هَرِيكِي اَزْ اَيْنِ سَهْ حَرْفٍ كَمَا اَيْشَانِ اَحْرُوفٍ مَدٍّ مِيْخَوَانِيْدُ
خَوَاهُ كَمَا هَمَزٌ دَرْمِيَانَهُ كَلِمَةٌ يَابَسُدُ مَثَلِ اَوَّلِكَ يَادِرْ اَخِرْ
مَا سَدَّ جَارِ اَزْ بَرَايِ اَنَّهُ اَيْنِ حَرْفٍ رَاخْفَارِي هَسْتُ وَ
هَمَزٌ حَرْفِي بَعِيْدُ الْمَخْرَجِ صَعْبُ التَّلْفِظِ اسْتِ وَ جَوْنُ
بِهِيكِي اَزْ اَيْنِ حَرْفٍ رَسَدُ خَوْفِ زِيَادَتِي خَفَاءُ هَسْتُ
بِسْ اَزْ اَيْنِ جِهَتِ اَيْنِ حَرْفٍ رَا مَدِّ قُوِي مِي سَارِنْدُ نَابِيكُو
ظَهْوَرِ يَابَسُدُ وَاَيْنِ بَرْدِ وَ قَسْمِ اسْتِ يَا حَرْفٍ مَدٍّ مَقْدَمِ
يَابَسُدُ بَر هَمَزِ يَا بَعْكَسِ وَ جَوْنِ قَسْمِ اَوَّلِ اصْلِ بُوْدِ نَاظِمِ
رَحْمَةِ اَللّٰهِ اَبْتِئَا بَانَ فَرَمُوْهُ وَ صَا حِبِ تَيْسِيْرِ رَحْمَةِ اَللّٰهِ
مَدِّ رَا دَرِيْنِ قَسْمِ جِهَارِ مَرْتَبَةٍ كَرَفْتَهُ اَطْوَلُ اَزْ بَرَايِ

ورش و جمن و کمتر از آن از برای عاصم و کمتر از آن از برای ابن عامر
و کسانی و کمتر از آن از برای یاقان و شاطبی علیه الرحمة اقرار
می فرموده اطول را از ورش و جمن و اوسط را از برای یاقان **بقوله**
فَاِنْ يَنْفَصِلُ الْقَصْرُ اَدْرَهُ الْاَلِفُ يَخْلِفُهَا بِرَوِيكٌ رَا وَ مَحْضَلَا
یعنی بس اگر جدا کرد در حروف مد از هَمَزِ یعنی حرف مد در
اخر کلمات باشد و هَمَزِ در اول کلمات دیگر بس قالون و دوری
از ابو عمرو و سوسی و ابن کثیر که هر موز هستند به
با و ط و یا و دال قصر خوانند از دو کس اول بخلاف زیرا
که از ایشان مد نیز آمده و از دو کس اخری خلاف
بس یاقان را باشد اما بتفاوت جناحه در متصل گفته
شد اری این قدر هست که درین قسم صاحب تفسیر
چهار مرتبه بر مد طبیعی زیاده میکند و شاطبی رحمه الله
دو مرتبه زیرا که درین قسم قصر هست که دران قسم دیگر
نیست یعنی بس که این چهار کس مجملی در متصل مد دو آلفی
دارند بر طریق تفسیر و مد متوسط بر طریق شاطبی و در
این قسم که متصل است چهار قصر دارند و قالون از طریق
ابو شیط و دوری از طریق عراقیان و دو آلفی نیز دارند از
طریق صاحب تفسیر و مد متوسط از طریق شاطبی **بقوله**
بس اگر جدا شود حرف مد از هَمَزِ بس پیشی گیر به قصر
در حال طلب تو او را در حالتی که قصر ملتبس باشد خلاف
مدلول با و ط تا سیراب گردانند این قصر ترا در حالتی

تینم

ولیکنم

بسم الله الرحمن الرحيم

وَعَلَىٰ مَدِّ عِلَّاسٍ رَاحِلٌ
وَعَلَىٰ قَصْرِ اَعْيَارٍ رَاحِلٌ
اسْتِ دَر جِهَارِ
وَقَفْتُ وَاللّٰهُ
اعلم

که این قصر خداوند ریختن است و ترکنده است و بخن
 کنایه از آن است که بعضی درین قسم مطلقا قصر میخوانند
 که آن این کثیر است و سوسی و ترک کردن اشتباه باست
 که جماعتی در بعضی از روایات بقصر خوانده اند و آن قانون
 است و دوری **قوله** بکس و عن سوء و شاء انضاله
 و مقصوله فی امها امره **قوله** یعنی مثال اتصال هم بحرف
 مد در یک کلمه مثل و جمی بالتین است و او تعفوا عن
 سوء و شاء الله و مثل انفصال هم از حرف مد مثل
 فی امها است و الی امرا الله و امی الی الله و در قسم دوم که
 مثال الف را نیاورده از آن جهت است که در ضمن این
 دو مثال که آورده آن نیز حاصل میشود یعنی که امها امر
 الفی است که بعد از او همی است و نه کوی که باین کیفیت
 در قرآن وارد نشده چه مقصود ناظم تمثیل است چنانچه
 او هلا در اجزای باب الفی المفرد **قوله** و ما بعد ثابت
 او معیری **قوله** فقصر و قد یروی لوری مطولا و وسطه
 او معیری **قوله** الهة اتی للایمان مثلا
 قوم کامن هو لاء **قوله** الهة اتی للایمان مثلا
 شروع است در قسم دوم که همی بر حرف مقدم است
 یعنی هر حرفی مدی که واقع شود بعد از همی ثابت یعنی
 باقی بر صوة و لفظ خود یا بعد از همی متغیر بان که
 نقلش کرده باشند یا اببال یا تسهیل پس همه قرا
 آن حرف مد را بقصر خوانند اند و گاه هست که روایت

و کذا

میکنند از برای ورش در آن حرف مد مدی مطول نیز و قوی
 این حرف مد را بمدی میانه نیز خوانده اند تا فارق شود میان
 این دو روایت پس ورش را سه وجه باشد مد مطول و متوسط
 و قصر اما قصر و طول از زیادتی قصیده است بر تیسیر مثال
 همی ثابت امن الرسول و اتی المال و مال همی متغیر هو لاء
 یا الهة که تغییرش به اببال شد و لایمان که تغییرش بنقل رفته
 و آنچه تغییرش به تسهیل شد مثل ملضم است **قوله** مثلا
 یعنی هر یکی از این مذکورات را مثال وجهی از وجه قرات
 گردانیده اند **قوله** سوی یاء اسرائیل و بعد ساین صحیح
 کقرآن و مسولا اسلا **قوله** و ما بعد همی الوصل است
 و بعضهم یواخذکم الان مستفهما تلام و عازا لاء
 و ابن غلبون ظاهر **قوله** بقصر جمیع الباب قات و قوله
 استثنا است از قوله و قد یروی لوری مطولا یعنی
 ورش مجموع این حروف مد را می کشد غیر از سه نوع
قوله یا کلمه اسرائیل هر جا که واقع شود زیرا که غالبا است
 که او بعد از لفظ بنی واقع می گردد و آن هر کام سه مد
 مجتمع میشوند و این ثقیل است و کسی را می رسد که بگوید
 که این علم شکسته می گردد بقوله تعالی در سورة
 یوسف ملة ابائی در وقف که در آن نیز سه مد مجتمع
 میگردند و اگر باز بگوید که چون توجت وقف می کنی
 در بنی اسرائیل نیز در حاله وقف سه مد جایز است

از برای ورش

سه مد
الستم

طی

جواب بگویند که فارق هست جهان دو کلمه است و این یک
کلمه و اگر این فارق را وجودی نمی‌یوی و بحث وصل می‌کنی در
آیات که او است نیز در البقیه سه مد مجتمع اند **دوم**
حرف مدی که بعد از همن باشد که این همن بعد از ساکنی
صحیح باشد و این قسم در قرآن پنج لفظ بیست و یک کلمه قرآن
هر چون که واقع شود وَالظَّالِمَانِ وَمَذُومًا وَمَسْئُولًا
وَمَسْئُولُونَ لَا غَيْرَ وَعَلَّةٍ قَصْرًا تَبَاعَ نَقَلْتَ قَوْلَهُ
اِسْلًا یعنی سؤال کن از علة عدم مد درین دو قسم **سوم**
حدی که بعد از همن وصل واقع شود مثل آیت بقرآن
وَاَوْثَمَنَ در حَالِه ابتدا از برای آن که همن و حرف مد
هر دو عارض اند قوله و بعضُهم الخ یعنی بعضی از اهل
ادالفت یُوَاخِذُكُمْ رَاو هر چه از این لفظ است مثل
يُوَاخِذُ اللهَ وَتَوَاخِذْنَا وَلَفْظُ الْاَلَا يَدْرُو مَوْضِعَ يَوْسُفَ
اِسْتِفْهَامِ در او است وَغَادَّ الْوَلَّى در وَاَلَمْ اِسْتِثْنَاءِ
کرده اند و این مسئله از زیادتیه، قصیده است
بر تیسیر و در یُوَاخِذُكُمْ اِسْتِثْنَاءِ کَسَدِ کَانَ علة این
گفته اند که تَرَدُّدِ و رَشِّ از وَاخَذَ یُوَاخِذُ وَاوَتْ
است و علامه جزری بَارَكَ اللهُ فِيهِ عَنِ بَرْنِ بَغْتَه و در
نشر تصویب این قول نموده و آن بعض دیگر که مد می‌کند
می‌گویند که وَاوْ بَدَل از همن است و بَدَلِ عَارِضِ است و اِسْتِثْنَاءِ
کَسَدِ کَانَ در الف آخرین از آلان گفته اند که اگر

عبدالله بن عبدالمطلب

طبعی

لقطایش
نیامز کلام

مدینه

2

مَدَّ كَيْمَ دَوَهْنَه وَدَوَمَه دَرِيكَ كَلِمَه جَمْع مِي شُونَد وَايَن
ثَقِيلَ اسْت وَ مَدَّ كَتَدَ كَان مِي كَوِيَدَ كَه اَوْ مَحْوَنَ النَّيْبِيْنَ
اسْت كَه لَفْظًا دَر اَوِيَك هِنَه وَ دَوَمَدَ بَشَرِ نَيْسْت وَ
اسْتَقْنَا كَتَدَ كَان دَر عَادَ الْوَلِيَّ اَكْتَه اَنَدَ كَه اَوْ مَثَلًا
عَدُوَّ لَكُمَّ اسْت كَه اَز بَسِ لَام هِيَج مَدَّ نَيْسْت بَابِ كَشْتَنَد
وَمَدَّ كَتَدَ كَان مِي كَوِيَدَ كَه هِنَه مَنقُولَه مَنوِي اسْت اِيْنَ قَدَر
هَسْت كَه جَوْن كِتَابِ بَشَرِ اِيْنَ صَوْنَه عَادَ الْوَلِيَّ رَفْتَه تَلْفِظِ نَزَر
بِهَامَن صَوْنَه مِي كَتَدَ بَسِ مَدَّ بَاشَد وَ اِيْنَ غَلْبُونِ اَلْ يَغْيِ اَوَّلِ
اِيْنَ غَلْبُونِ الْمُقَرِّي كَه اسْمُ شَرِّ طَاهِرَ اسْت بِقَصْرِ جَمْعِ اِيْنَ قِسْمِ كَه
حَرْفِ مَدَّ مُؤَخَّرَ اسْت قَابِلِ كَشْتَه وَ كَفْتَه كَه مَدَّ مَلِكُش مَكْرُومَه
خَبَرِ اَبَه اسْت فَهَامِ بَعْنِي مَثَلًا اَمَّنْ مَانَدَ الْاَنَ مِي كَرَدَدَ وَ
دِيكَرِ اَنَزَامِ بِقَصْرِ اقْرَأْ فَرَمُودَه وَ جَمَاعَه مَدَّ كَتَدَ كَان رَاسِبَت
بِهَ غَلْظَ وَ اقْتِرَا غَمُودَه **مَدَّ** كَه هَر كَاه كَه سَبَبِي قَوِي وَ سَبَبِي
ضَعِيفِ بِيَدِ يَكْرَسَنْدَ مَثَلِ قُلْ اسْتَهْزِ اِنَّ اللَّهَ وَرَأَى
اَيْدِيَهُمْ وَ جَاؤْ اَبَاهُمْ عَمَلِ رَاقَوِي دَهَنْدَ وَ سَبَبِ قَوِي
مَقْدَمِ بُوْدَنِ حَرْفِ مَدَّ اسْت بَرَهْنَه وَ سَبَبِ ضَعِيفِ مُؤَخَّرِ
كَشْتَنِ حَرْفِ مَدَّ اسْت اَز هِنَه بَسِ دَر قِسْمِ اَوَّلِ كَه شَشُوْر
قَرَا نَامِ كَشْتَنَدَ اَصْلَ بَاشَد وَ قِسْمِ دَوَمِ كَه وَرَشِ اَز نَك
طَرِيقِ اَنَزَامِ مِي كَنَدَ فَرْعِ بَسِ دَر هَر يَكِي اَز اِيْنَ مَثَالِهَاتِ
وَمَانَدَ اَنَ دَر وَصْلِ اَز بَرَايِ وَرَشِ طَوْلِ فَقَطْ خَوَانَدَ
وَدَر وُقُوفِ وَ جَوْ سَبَه كَانَه وَ دَر مَثَلِ مَسْتَهْزُونِ وَ خَا

فانما

الآن در مقام شلحه

مع حواریہ

ش

او استم

قولہ

طَبِيبٌ

در این باب در بیان
در بیان در بیان در بیان
در بیان در بیان در بیان

که توسط دارند مثل صاحب تیسیر هیچ فرقی میان آن و میان شی
و شوء و مثل آن نهاده اند قوله و عن كل الح یعنی ای قاری قصر
کن در و او قوله تعالی و اذا المودة سبكت در التکویر و در و لن
یجد من دونه مؤثلا در الکهنه از برای همه قرابین و درش را
طول و توسط نباشد از آن جهت که و او در اصل محمول بوده
و سبکونش عارض نیست و العارض کالمعدوم **بأن** که از اینجا که و
کلمه بالمدنا آخر باب از زیادتیا قصیده است الاموال
و المودة که صاحب تیسیر در البقیه آورده **قوله**
باب **الهمزین من كلمة** یعنی این
بابیست که احوال دو همزه در یک کلمه در او مذکور می شود
و ناظر رحمه الله بحث همزه را در پنج باب آورده در این باب
و در باب همزین من کلمتین و در باب الهمز المفرد
و در باب نقل حرکت الهمزة الى الساکن قبلها و در باب
وقف حمزه و هشام علی الهمز و عرض از تغییر همزه در
این ابواب تخفیف است **قوله** و تسهیل آخری همزین
بکلمة و بذات الفتح خلف **تجمل** یعنی تسهیل
همزه دوم از دو همزه در یک کلمه خواه که همزه دوم مفتوح
باشد یا مضموم یا مکسور رفعة یافته از نافع و این کثیر
و ابو عمرو که مدلول سما اند و در همزه دوم از مفتوحین
خلافت مر هشام را یعنی او را هم تسهیل است و هم
تحقیق و تحقیق از برای هشام از زیادتیا قصیده است

بس باقیان به تحقیق فقط خوانند قوله **لتجمل** یعنی همزه را
تسهیل کرده اند تا همزه آراسته گردد و بتسهیل **قوله** و قل
الفاعن اهل مصر تبدلت **لورث** و فی بغداد یروی تسهلا
یعنی بکوی ای قاری که همزه دوم از مفتوحین مبدل گشته
به الف از برای و در شر از روایة اهل مصر و در روایة اهل
بغداد تسهیل است بسا و را هم تسهیل باشد و هم ابدال
و در وجه ابدال اگر بسا از الف ساکنی بود مانند انتم
مدکتد از جهة التقار ساکنین و اگر ساکن نباشد مد
نکتد و آن دو محل است **الذ** در هود و **اء** منم در تبارک
الملك اما این دقیقه معلوم کند بر مثل انت و اقرئت
در هنگام ابدال وقف جایز نیست از آن جهت که التقاسه
ساکن لازم میاید بس وقف در هود و وجه بتسهیل فقط
بود **بأن** که از این قاعده که نهاده کلمه چند خارج گشته
و انرا بیان فرموده **قوله** و حققها فی فصلت **حجة** العجی
والاولی اسقطت **لتسهلا** یعنی تحقیق میخواهند مدلول
صححه یعنی حمزه و کسائی و ابو بکر همزه دوم را از کلمه العجی
در سورة فصلت و حذف کن ای قاری البته همزه اولی
را از آن عجی از برای هشام تا اسان گردد انی این لفظ را
بجذف همزه یا تا را کب طریق سهیل شوی و اگر **لتسهلا**
بر ورن تنصرو خوانی معینش این شود که تا اسان گردد
این کلمه باسقاط همزه اولی بس باقیان به اثبات هود و هم

در این دو صفت غلط است

در این دو صفت غلط است

و تسهیل همنه دوم خوانند و هر یکی در ادخال و عدش بر
 اصل خود باشند پس قالون و ابو عمرو را ادخال و تسهیل
 با همی و این کثیر و این ذکوان و حفص را تسهیل فقط
 و همنه از همنه في الأحقاف شفقت یا خری ما
 امنت و صالاً موصلاً یعنی همنه از همنه طیباً تم
 را در سورة الاحقاف جفتش داده اند همنه دیگر از برای
 این عامر و ابن کثیر یعنی ایشان همنه میخواهند و هر
 کس بر اصل خود باشند یعنی این کثیر را تسهیل با
 و هشام را ادخال و تسهیل یا و تحقیق و ابن ذکوان را
 تحقیق پس باقیان مجذوف همنه اولی خوانند جفت داده
 میشود همنه اولی به همنه دیگر جفت داذنی دانی دومی
 همچون دوام همنه دوم و جفت داذنی که خداوند و صالی
 موصلست یعنی می رسانند بعضی از قراء انرا به بعضی
 دیگر بنا بر صحت ان و فی نون فی ان کان شفیع حمزة
 و شعبة ایضاً و الدمشقی مسهلاً یعنی جفت داده
 اند حمز و شعبة و ابن عامر دمشقی همنه و ان ذامال
 را در سورة تن والقلم همنه دیگر ولیکن ابن عامر بکماله
 همنه دوم را تسهیل می کند پس هشام را ادخال و غلام قاعد
 تسهیل باشد و ابن ذکوان را تسهیل بخلاف قاعد
 او پس باقیان بیک همنه خوانند و فی آل عمران
 عن ابن کثیر همنه تشفع ان یوتی الی ما تسهلاً

از همنه را در
الافقاف

یعنی جفت داده می شود همنه را از قوله تعالی ان یوتی احد در سورة
 آل عمران همنه دیگر در حالی که این جفت دادن منقولست از ابن کثیر
 قرا یعنی او بد و همنه میخواند در حالی که او اضافه کنند است این
 همنه را همنه که مسهله میشود یعنی چون ابن کثیر همنه را بران زیاده
 که از قبیل اجتماع همزین شد پس همنه دوم را بر اصل خود تسهیل
 کند پس باقیان به یک همنه خوانند و طه و فی الاعراف
 و الشعرا امنت لیکل لایا ابدلاً یعنی لفظ امنت
 در سورة الاعراف و طه و الشعرا ابدال کرده است
 همنه ان از برای همنه قرا در حالتی که این همنه با که ابدالش
 کرده اند همنه سوم است و حق ثانی و قبل
 باسقاطه الاولى بطه یقبلاً و فی کلاً حفص و ابدل
 قبل فی الاعراف منها الواو و الملك موصلاً یعنی مدلول
 صحبه که حمز و کسائی و ابو بکر اند همنه دوم را از کلمه امنت
 تحقیق میخواهند و قبول کرده اند امنت را در سورة طه از برای
 قبل باسقاط همنه اولی یعنی درین سورة حین میخواهند
 و قبل در سورة الاعراف و الملك بدل آورده از همنه اول
 و او را در حالتی که وصل میکند این کلمه را بما قبلش
 یعنی میگوید قال فرعون و امنت و الیه الفشور و امنت
 بابدال تسهیل همنه دوم پس در حاله وقف ابدالش نباشد
 زیرا که موجب ابدال همنه ضم ما قبل است و بسبب وقف
 زایل میشود پس هر کس که تحقیق ندارد و اثبات دارد

در این دو صفت غلط است

و بِالْحَلْفِ سَهْلًا ۱ یعنی در هفت محل هیچ خلاف از هشام نیامده
یعنی او را مد فقط باشد و آن محل ^{هفت} اَوْ ذَا مَامَتْ است در سورة
مريم عَلَيْهِمُ السَّلَام و در دو حرف اعراف یعنی اَرْكُمْ لَنَا تُونَ
الرَّجَالِ وَاَرْتَ لَنَا اَجْرًا و در شعرا اِنَّ لَنَا اَجْرًا وَاَرْتَ
لِمَنْ الْمَصْدَقَيْنِ وَاَعْيَقَا اِلَهَةً هردو در بالا سورة صاد
یعنی و الصافات و يك حرف در سورة فصلت یعنی قُلْ اَرْتُمْ
لَتَكْفُرُونَ قوله و بِالْحَلْفِ سَهْلًا را دو احتمال هست
اول آنکه هشام قُلْ اَرْتُمْ را بخلاف قاعده خویش تسهیل میکند
و آمد تا موافق تفسیر باشد دوم آنکه تسهیل دارد بخلاف
یعنی ادخال و التسهیل و ادخال و تحقیق چنانچه فانی و غیر
بر آن رفته اند تا موافق جامع البیان آید **قوله** وَاَيُّمَةً بِالْحَلْفِ
قَدْ مَدَّ وَحْدَةً ۲ و سَهْلًا **سما** و صَفَاوُفِي الْخَوَابِدِلَا ۳ یعنی بدین
که مذ کرده است هشام کلمه اَيُّمَةً را بخلاف یعنی او را
مد و قصر هر دو باشد یعنی ادخال و عدم ادخال در حالتی
که هشام باین مد منفرد گشته از میان قُرَایع یعنی دیگران
مد نیست و تسهیل کن آنرا تسهیل کردنی که وصف آن
بلند شده از برای مدلول سما که نافع و این کثیر و ابو عمرو
است قوله و فِي الْخَوَابِدِلَا ۴ یعنی بعضی از چوایان همین
را بدل بیا کرده اند و صاحب کشف فرموده که ابدال نه
قراءة است و هر کس که بصر بیامی کند او تحریف و کس
کننده است و اَيُّمَةً پنج مکان است در التوبة اَيُّمَةُ الْكُفْرِ

و در الانبیا و جعلنا هَمَزًا ۵ و در القصص و جعلناهم
اَيُّمَةً و در المائدة و جعلناهم اَيُّمَةً ۶ و مَدَّكَ قُلُوبَ الْقَوْمِ لِي
سَبِيحَةً ۷ بَحْلِفَمَا بَرَأَ وَاَجَارَ لِيَقْضِيَا ۸ یعنی در می و هشام
و ابو عمرو و بخلاف از ایشان هر دو و قالون بخلاف الفی و در
میان دو هنر که اول مفتوح باشد و دوم مضموم و آن در سه
محل پیش نیست قُلْ اَوْ نَبِّئْكُمْ بِحِجْرِ رَاٰلِ عِمْرَانَ وَاَرْزُلْ عَلَيْهِ الذِّكْرَ
در ص وَاَرْزُلْ الذِّكْرَ عَلَيْهِ در القدر و ادخال ابو عمرو و از زیاده
قصیده است و ادخال هشام از طریق ابو الفتح آمده ۹ و مذکور
تو پیش از همین مضموم جواب داده است محبوب او قاری
را که موصوفت به نیکوکاری و راست گفتاری در حالتی
که این محبوب ملقب است بخلاف هشام و ابو عمرو
و آمده است این تا جدا نمی کند میان همین تین ۱۰ و فی آل
عِمْرَانَ رَوَوْا اِلَيْهِمْ ۱۱ کَفِصٌ وَفِي الْبَاقِي كَقَالُونَ وَاَعْتَلَى
یعنی روایت کرده اند جماعتی دیگر مثل ظاهر بن غلبون در
قُلْ اَوْ نَبِّئْكُمْ در آل عمران از برای هشام روایتی همچون رَوَوْا
حَفِصٌ یعنی بقصر و تحقیق و روایت کرده اند همین جماعت هم
از برای هشام در باقی یعنی در آن دو محل دیگر روایتی چون
روایت قالون یعنی بمد و تسهیل پس معلوم شد که هشام
را در آل عمران دو وجه باشد ۱۲ مد و تحقیق ۱۳ قصر و تحقیق
و در آن دو محل دیگر سه وجه باشد آمد و تسهیل ۱۴ مد و
تحقیق ۱۵ قصر و تحقیق و وجه سیوم در هر سه محل از زیاده

قصیده است بر تیسر و ابو عمرو و راد هر سه موضع دو وجه
باشد یکی مد و تسهیل دوم قصر و تسهیل و قالون را در مجموع
یک وجه باشد مد و تسهیل قوله **وَاعْتَلَى** یعنی بلند شد این
روایت دوم از هشام زیر که جامع است **بَيْنَ اللَّعْنَتَيْنِ** **قوله**
بَابُ الْهَزْنِ مِنْ كَلِمَتَيْنِ
یعنی این باب نیست که یاد می کنند در او احکام دو همن در
دو کلمه و ازین همة این باب را بر دیگر ابواب همرات
مقدم داشت و از عقب باب سابقش اورد که در عدد
هزرتین بایک دیگر مناسبت داشتند و این هر دو همن
یا متفقین باشند یا مختلفین و اول بیان متفقین
فرمود **قوله** **وَاسْقِطَ الْأُولَىٰ لِقَاءِ اتِّفَاقِهِمَا مَعًا** اذاکاشنا
من کلمتین فی العلّا **لِجَاءِ امْرَأَةٍ مِنَ السَّمَاءِ** **إِنْ أُولَىٰ**
أُولَئِكَ الْأَوَّاعِ اتِّفَاقٌ تَجَمُّلاً یعنی می اندازد فی العلّا
که ابو عمرو است همن اول از دو همن از برای تخفیف
چون باشند این دو همن در دو کلمه یعنی همن اول در
آخر کلمه اول باشد و همن دوم در اول کلمه دوم و
هر دو در حرکات متفق باشند یعنی هر دو یا مفتوح
باشند مانند جَاءَ امْرَأَةٍ یا مضموم مثل أُولَىٰ و أُولَئِكَ
یا مکسور همچون مِنَ السَّمَاءِ **إِنْ فِي ذَلِكَ قَوْلُهُ أَنْوَاعُ الْحِ**
یعنی این مثالها انواع اتفاق دو همن است در دو کلمه
که آراست شده یا جمع گشته **وَقَالُونَ وَالْبَرَزِيُّ**

یا اتفاق

۲۷
الف

۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰
۱۰۱
۱۰۲
۱۰۳
۱۰۴
۱۰۵
۱۰۶
۱۰۷
۱۰۸
۱۰۹
۱۱۰
۱۱۱
۱۱۲
۱۱۳
۱۱۴
۱۱۵
۱۱۶
۱۱۷
۱۱۸
۱۱۹
۱۲۰
۱۲۱
۱۲۲
۱۲۳
۱۲۴
۱۲۵
۱۲۶
۱۲۷
۱۲۸
۱۲۹
۱۳۰
۱۳۱
۱۳۲
۱۳۳
۱۳۴
۱۳۵
۱۳۶
۱۳۷
۱۳۸
۱۳۹
۱۴۰
۱۴۱
۱۴۲
۱۴۳
۱۴۴
۱۴۵
۱۴۶
۱۴۷
۱۴۸
۱۴۹
۱۵۰
۱۵۱
۱۵۲
۱۵۳
۱۵۴
۱۵۵
۱۵۶
۱۵۷
۱۵۸
۱۵۹
۱۶۰
۱۶۱
۱۶۲
۱۶۳
۱۶۴
۱۶۵
۱۶۶
۱۶۷
۱۶۸
۱۶۹
۱۷۰
۱۷۱
۱۷۲
۱۷۳
۱۷۴
۱۷۵
۱۷۶
۱۷۷
۱۷۸
۱۷۹
۱۸۰
۱۸۱
۱۸۲
۱۸۳
۱۸۴
۱۸۵
۱۸۶
۱۸۷
۱۸۸
۱۸۹
۱۹۰
۱۹۱
۱۹۲
۱۹۳
۱۹۴
۱۹۵
۱۹۶
۱۹۷
۱۹۸
۱۹۹
۲۰۰
۲۰۱
۲۰۲
۲۰۳
۲۰۴
۲۰۵
۲۰۶
۲۰۷
۲۰۸
۲۰۹
۲۱۰
۲۱۱
۲۱۲
۲۱۳
۲۱۴
۲۱۵
۲۱۶
۲۱۷
۲۱۸
۲۱۹
۲۲۰
۲۲۱
۲۲۲
۲۲۳
۲۲۴
۲۲۵
۲۲۶
۲۲۷
۲۲۸
۲۲۹
۲۳۰
۲۳۱
۲۳۲
۲۳۳
۲۳۴
۲۳۵
۲۳۶
۲۳۷
۲۳۸
۲۳۹
۲۴۰
۲۴۱
۲۴۲
۲۴۳
۲۴۴
۲۴۵
۲۴۶
۲۴۷
۲۴۸
۲۴۹
۲۵۰
۲۵۱
۲۵۲
۲۵۳
۲۵۴
۲۵۵
۲۵۶
۲۵۷
۲۵۸
۲۵۹
۲۶۰
۲۶۱
۲۶۲
۲۶۳
۲۶۴
۲۶۵
۲۶۶
۲۶۷
۲۶۸
۲۶۹
۲۷۰
۲۷۱
۲۷۲
۲۷۳
۲۷۴
۲۷۵
۲۷۶
۲۷۷
۲۷۸
۲۷۹
۲۸۰
۲۸۱
۲۸۲
۲۸۳
۲۸۴
۲۸۵
۲۸۶
۲۸۷
۲۸۸
۲۸۹
۲۹۰
۲۹۱
۲۹۲
۲۹۳
۲۹۴
۲۹۵
۲۹۶
۲۹۷
۲۹۸
۲۹۹
۳۰۰
۳۰۱
۳۰۲
۳۰۳
۳۰۴
۳۰۵
۳۰۶
۳۰۷
۳۰۸
۳۰۹
۳۱۰
۳۱۱
۳۱۲
۳۱۳
۳۱۴
۳۱۵
۳۱۶
۳۱۷
۳۱۸
۳۱۹
۳۲۰
۳۲۱
۳۲۲
۳۲۳
۳۲۴
۳۲۵
۳۲۶
۳۲۷
۳۲۸
۳۲۹
۳۳۰
۳۳۱
۳۳۲
۳۳۳
۳۳۴
۳۳۵
۳۳۶
۳۳۷
۳۳۸
۳۳۹
۳۴۰
۳۴۱
۳۴۲
۳۴۳
۳۴۴
۳۴۵
۳۴۶
۳۴۷
۳۴۸
۳۴۹
۳۵۰
۳۵۱
۳۵۲
۳۵۳
۳۵۴
۳۵۵
۳۵۶
۳۵۷
۳۵۸
۳۵۹
۳۶۰
۳۶۱
۳۶۲
۳۶۳
۳۶۴
۳۶۵
۳۶۶
۳۶۷
۳۶۸
۳۶۹
۳۷۰
۳۷۱
۳۷۲
۳۷۳
۳۷۴
۳۷۵
۳۷۶
۳۷۷
۳۷۸
۳۷۹
۳۸۰
۳۸۱
۳۸۲
۳۸۳
۳۸۴
۳۸۵
۳۸۶
۳۸۷
۳۸۸
۳۸۹
۳۹۰
۳۹۱
۳۹۲
۳۹۳
۳۹۴
۳۹۵
۳۹۶
۳۹۷
۳۹۸
۳۹۹
۴۰۰
۴۰۱
۴۰۲
۴۰۳
۴۰۴
۴۰۵
۴۰۶
۴۰۷
۴۰۸
۴۰۹
۴۱۰
۴۱۱
۴۱۲
۴۱۳
۴۱۴
۴۱۵
۴۱۶
۴۱۷
۴۱۸
۴۱۹
۴۲۰
۴۲۱
۴۲۲
۴۲۳
۴۲۴
۴۲۵
۴۲۶
۴۲۷
۴۲۸
۴۲۹
۴۳۰
۴۳۱
۴۳۲
۴۳۳
۴۳۴
۴۳۵
۴۳۶
۴۳۷
۴۳۸
۴۳۹
۴۴۰
۴۴۱
۴۴۲
۴۴۳
۴۴۴
۴۴۵
۴۴۶
۴۴۷
۴۴۸
۴۴۹
۴۵۰
۴۵۱
۴۵۲
۴۵۳
۴۵۴
۴۵۵
۴۵۶
۴۵۷
۴۵۸
۴۵۹
۴۶۰
۴۶۱
۴۶۲
۴۶۳
۴۶۴
۴۶۵
۴۶۶
۴۶۷
۴۶۸
۴۶۹
۴۷۰
۴۷۱
۴۷۲
۴۷۳
۴۷۴
۴۷۵
۴۷۶
۴۷۷
۴۷۸
۴۷۹
۴۸۰
۴۸۱
۴۸۲
۴۸۳
۴۸۴
۴۸۵
۴۸۶
۴۸۷
۴۸۸
۴۸۹
۴۹۰
۴۹۱
۴۹۲
۴۹۳
۴۹۴
۴۹۵
۴۹۶
۴۹۷
۴۹۸
۴۹۹
۵۰۰
۵۰۱
۵۰۲
۵۰۳
۵۰۴
۵۰۵
۵۰۶
۵۰۷
۵۰۸
۵۰۹
۵۱۰
۵۱۱
۵۱۲
۵۱۳
۵۱۴
۵۱۵
۵۱۶
۵۱۷
۵۱۸
۵۱۹
۵۲۰
۵۲۱
۵۲۲
۵۲۳
۵۲۴
۵۲۵
۵۲۶
۵۲۷
۵۲۸
۵۲۹
۵۳۰
۵۳۱
۵۳۲
۵۳۳
۵۳۴
۵۳۵
۵۳۶
۵۳۷
۵۳۸
۵۳۹
۵۴۰
۵۴۱
۵۴۲
۵۴۳
۵۴۴
۵۴۵
۵۴۶
۵۴۷
۵۴۸
۵۴۹
۵۵۰
۵۵۱
۵۵۲
۵۵۳
۵۵۴
۵۵۵
۵۵۶
۵۵۷
۵۵۸
۵۵۹
۵۶۰
۵۶۱
۵۶۲
۵۶۳
۵۶۴
۵۶۵
۵۶۶
۵۶۷
۵۶۸
۵۶۹
۵۷۰
۵۷۱
۵۷۲
۵۷۳
۵۷۴
۵۷۵
۵۷۶
۵۷۷
۵۷۸
۵۷۹
۵۸۰
۵۸۱
۵۸۲
۵۸۳
۵۸۴
۵۸۵
۵۸۶
۵۸۷
۵۸۸
۵۸۹
۵۹۰
۵۹۱
۵۹۲
۵۹۳
۵۹۴
۵۹۵
۵۹۶
۵۹۷
۵۹۸
۵۹۹
۶۰۰
۶۰۱
۶۰۲
۶۰۳
۶۰۴
۶۰۵
۶۰۶
۶۰۷
۶۰۸
۶۰۹
۶۱۰
۶۱۱
۶۱۲
۶۱۳
۶۱۴
۶۱۵
۶۱۶
۶۱۷
۶۱۸
۶۱۹
۶۲۰
۶۲۱
۶۲۲
۶۲۳
۶۲۴
۶۲۵
۶۲۶
۶۲۷
۶۲۸
۶۲۹
۶۳۰
۶۳۱
۶۳۲
۶۳۳
۶۳۴
۶۳۵
۶۳۶
۶۳۷
۶۳۸
۶۳۹
۶۴۰
۶۴۱
۶۴۲
۶۴۳
۶۴۴
۶۴۵
۶۴۶
۶۴۷
۶۴۸
۶۴۹
۶۵۰
۶۵۱
۶۵۲
۶۵۳
۶۵۴
۶۵۵
۶۵۶
۶۵۷
۶۵۸
۶۵۹
۶۶۰
۶۶۱
۶۶۲
۶۶۳
۶۶۴
۶۶۵
۶۶۶
۶۶۷
۶۶۸
۶۶۹
۶۷۰
۶۷۱
۶۷۲
۶۷۳
۶۷۴
۶۷۵
۶۷۶
۶۷۷
۶۷۸
۶۷۹
۶۸۰
۶۸۱
۶۸۲
۶۸۳
۶۸۴
۶۸۵
۶۸۶
۶۸۷
۶۸۸
۶۸۹
۶۹۰
۶۹۱
۶۹۲
۶۹۳
۶۹۴
۶۹۵
۶۹۶
۶۹۷
۶۹۸
۶۹۹
۷۰۰
۷۰۱
۷۰۲
۷۰۳
۷۰۴
۷۰۵
۷۰۶
۷۰۷
۷۰۸
۷۰۹
۷۱۰
۷۱۱
۷۱۲
۷۱۳
۷۱۴
۷۱۵
۷۱۶
۷۱۷
۷۱۸
۷۱۹
۷۲۰
۷۲۱
۷۲۲
۷۲۳
۷۲۴
۷۲۵
۷۲۶
۷۲۷
۷۲۸
۷۲۹
۷۳۰
۷۳۱
۷۳۲
۷۳۳
۷۳۴
۷۳۵
۷۳۶
۷۳۷
۷۳۸
۷۳۹
۷۴۰
۷۴۱
۷۴۲
۷۴۳
۷۴۴
۷۴۵
۷۴۶
۷۴۷
۷۴۸
۷۴۹
۷۵۰
۷۵۱
۷۵۲
۷۵۳
۷۵۴
۷۵۵
۷۵۶
۷۵۷
۷۵۸
۷۵۹
۷۶۰
۷۶۱
۷۶۲
۷۶۳
۷۶۴
۷۶۵
۷۶۶
۷۶۷
۷۶۸
۷۶۹
۷۷۰
۷۷۱
۷۷۲
۷۷۳
۷۷۴
۷۷۵
۷۷۶
۷۷۷
۷۷۸
۷۷۹
۷۸۰
۷۸۱
۷۸۲
۷۸۳
۷۸۴
۷۸۵
۷۸۶
۷۸۷
۷۸۸
۷۸۹
۷۹۰
۷۹۱
۷۹۲
۷۹۳
۷۹۴
۷۹۵
۷۹۶
۷۹۷
۷۹۸
۷۹۹
۸۰۰
۸۰۱
۸۰۲
۸۰۳
۸۰۴
۸۰۵
۸۰۶
۸۰۷
۸۰۸
۸۰۹
۸۱۰
۸۱۱
۸۱۲
۸۱۳
۸۱۴
۸۱۵
۸۱۶
۸۱۷
۸۱۸
۸۱۹
۸۲۰
۸۲۱
۸۲۲
۸۲۳
۸۲۴
۸۲۵
۸۲۶
۸۲۷
۸۲۸
۸۲۹
۸۳۰
۸۳۱
۸۳۲
۸۳۳
۸۳۴
۸۳۵
۸۳۶
۸۳۷
۸۳۸
۸۳۹
۸۴۰
۸۴۱
۸۴۲
۸۴۳
۸۴۴
۸۴۵
۸۴۶
۸۴۷
۸۴۸
۸۴۹
۸۵۰
۸۵۱
۸۵۲
۸۵۳
۸۵۴
۸۵۵
۸۵۶
۸۵۷
۸۵۸
۸۵۹
۸۶۰
۸۶۱
۸۶۲
۸۶۳
۸۶۴
۸۶۵
۸۶۶
۸۶۷
۸۶۸
۸۶۹
۸۷۰
۸۷۱
۸۷۲
۸۷۳
۸۷۴
۸۷۵
۸۷۶
۸۷۷
۸۷۸
۸۷۹
۸۸۰
۸۸۱
۸۸۲
۸۸۳
۸۸۴
۸۸۵
۸۸۶
۸۸۷
۸۸۸
۸۸۹
۸۹۰
۸۹۱
۸۹۲
۸۹۳
۸۹۴
۸۹۵
۸۹۶
۸۹۷
۸۹۸
۸۹۹
۹۰۰
۹۰۱
۹۰۲
۹۰۳
۹۰۴
۹۰۵
۹۰۶
۹۰۷
۹۰۸
۹۰۹
۹۱۰
۹۱۱
۹۱۲
۹۱۳
۹۱۴
۹۱۵
۹۱۶
۹۱۷
۹۱۸
۹۱۹
۹۲۰
۹۲۱
۹۲۲
۹۲۳
۹۲۴
۹۲۵
۹۲۶
۹۲۷
۹۲۸
۹۲۹
۹۳۰
۹۳۱
۹۳۲
۹۳۳
۹۳۴
۹۳۵
۹۳۶
۹۳۷
۹۳۸
۹۳۹
۹۴۰
۹۴۱
۹۴۲
۹۴۳
۹۴۴
۹۴۵
۹۴۶
۹۴۷
۹۴۸
۹۴۹
۹۵۰
۹۵۱
۹۵۲
۹۵۳
۹۵۴
۹۵۵
۹۵۶
۹۵۷
۹۵۸
۹۵۹
۹۶۰
۹۶۱
۹۶۲
۹۶۳
۹۶۴
۹۶۵
۹۶۶
۹۶۷
۹۶۸
۹۶۹
۹۷۰
۹۷۱
۹۷۲
۹۷۳
۹۷۴
۹۷۵
۹۷۶
۹۷۷
۹۷۸
۹۷۹
۹۸۰
۹۸۱
۹۸۲
۹۸۳
۹۸۴
۹۸۵
۹۸۶
۹۸۷
۹۸۸
۹۸۹
۹۹۰
۹۹۱
۹۹۲
۹۹۳
۹۹۴
۹۹۵
۹۹۶
۹۹۷
۹۹۸
۹۹۹
۱۰۰۰

۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱

دوم ازین سه قسم همزین متقیین همچون حرف مدی است نزد و ر ش و
 قبل یعنی همزه دوم را از مفتوحین بین الهمزة والف میخوانند و از
 مضمومین بین الهمزة والواو الساکنه و از مکسورین بین الهمزة
 والیا الساکنه قوله وقل قیل الخ یعنی بدستی که گفته اند که محض
 حرف مد بدل شد از همزه یعنی روایه کرده اند از و ر ش و قبل
 که ایشان این همزه دوم در مفتوحین ابدال بالف کرده اند
 و در مضمومین بواو ساکن و در مکسورین بیاء ساکن که حرف
 مد محض اند برایشان نژاد و وجه باشد تشهیل و ابدال اما
 ابدال از زیادتها قصیده است و چون ابدال کنند اگر التقاء
 ساکنین حاصل آید مثل جاء امرنا و هو لا یکن الف و یا که بدل
 از همزه اند بکشند پس چون التقاء ساکنین نباشد مانند
 جاء احد و من التمار یلی الارض نکشند و بکنند در علی البغارین
 اردن در النور و در اللبئی بن اود التبی در الاحزاب در روایه
 و ر ش تحریک نون بسبب نقل است و در کاحد من السائران
 انقییق در الاحزاب که حرکت نون از جهة التقاء ساکنین است اگر
 اعتبار حرکت عارضی کند بعباید کرد و اگر اعتبارش نکنند مد باید
 نمود بدان که جماعتی گفته اند که در جاء آل لوط در الحجر و جاء آل
 فرعون در القمر ابدال نباشد زیرا که حذف احدی الفین لازم
 می آید و جماعتی ابدال کرده اند بی مد یعنی الفی را انداخته اند
 و این وجه را بغایت ضعیف شمرند **قوله** و فی هو لا ان
 و البغار لورثهم **بیاء** خفیف الکسر بعضهم تلا

بعضهم تلا
 و البغار لورثهم
 و فی هو لا ان

یعنی خوانده اند بعضی از اهل ادرا از برای و ر ش و هو لا ان کتم
 صاد قین در البقره و در علی البغار ان اردن در سورة النور
 به ابدال همزه دوم به یائی خفیف الکسر پس و ر ش و ر دین
 دو موضع سه وجه باشد پس غیر ایشان که مانند اند تحقیق
 هر دو همزه خوانند **قوله** و ان حرف مد قبل همزه خفیف
 یحرق صر و المد ما زال اعدلا یعنی و اگر واقع شود حرف
 مدی یعنی الف و او پیش از همزه که تغییرش کرده باشند
 بتسهیل مثل هو لا ان کتم در روایه قالون و بزی یا تغییرش
 کرده باشند بحذف مثل جاء امرنا در روایه بزی و سوسی
 و در روایه قالون و دوری نیز نزد کسی که قصار ایشان
 در منقصل روایه کرده در آن حرف مد دو وجه جایز باشد
 بدان برای آن که تغییر در وصل عارض است و بر عارض
 اعتماد نیست و ازین جهة ناظم رحمه الله مد را شایسته بوده که
 و المد ما زال اعدلا قصر بنا بر آن که موجب مد که همزه است
 متغیر گشته و این حکم شامل است هر حرف مدی را که بعد از
 او همزه متغیر گشته باشد خواه در قرآن ایشان و خواه در قرآن
 حمزه در همزه متوسطه و متطرفه و خواه در روایه هشام در
 متطرفه و علامه جزیری بارک الله فی عمره در کتاب نشر نص
 فرموده که قوله ما زال اعدلا مطلق نیست بلکه هر جا که اش
 همزه بعد از تخفیف باقی باشد مثل روایه قالون و بزی در مکسورین
 و مضمومین انجا مد اعدل باشد و اگر اثر همزه مخفیه

ملح

من

بای باشد همچون قراة ابو عمر در متفقیین انجا قصر اولی باشد والله اعلم **در روایت** که در روایت قالون و دوری که قید کردیم که این دو وجه در منصل نزد کسی جایز است که از ایشان قصر را روایت کرده از آن جهت است که اختلاف کرده اند که مبنی ساقطه مبنی اولست یا دوم بیشتر بر آنست که مبنی اولست پس قاصران از قالون و دوری تا زبانا اول از قبیل من فصل شمرده اند زیرا که مبنی بکلی محذوف شده مثل بایاتنا الی و قصرش کرده اند و تارتیا اعتبار اتصالش بماده اند زیرا که حذف عارض است و مذهب کرده اند و در مذهب جماعتی که محذوف را مبنی دوم می گیرند خواه در مذهب قصر کنند و خواه در مذهب مت کنند مذهب فقط باشد زیرا که متصل است و قصر منصل جایز نیست پس بنا بر این قاعده دوری را در مثل هو لار ان کنتم صادقین و هو لار الا و ان کنتم مرضی او علی سفر او حار احد و حتی اذا جاز احد هجره وجه باشد **مقدم** **قصر** و **دوم** **قصر** اول و **دوم** **مقدم** و قالون را نیز این سه وجه باشد الا آنکه جماعتی از مشایخ اجازة مده اول و قصر دوم از قالون داده اند بر چهار وجه باشد و اگر ضله را او اوجع کنند شش حاصل آید این چهار وجه بی ضله و دو وجه دیگر قصر من فصل بود و آمد و قصر او لار یا جاز و در منهاج النشر این بحث مستوفی تر مذکور شد و هاتم و هو لار در آل عمران مذکور

در منصل

خواهد

خواهد شد ان شاء الله **قوله** و تسهل الاخری فی اخلا فیهما **تفعی** الی مع جازامة انزل **نشاء** اصبنا و السماء اوانتیا فتوعان قل کالیا و کالوا و سهلا **وتوعان** منها ابد لا منها و قل **نشاء** الی کالیا اقبس مقد لا **وعن** اکثر القراء بتدل و اوها و کل همز الکل ینید امضیلا **شروع** است در بیان احکام همزین مختلفین و ان پنج نوع است در دو نوع تسهیل فقط است و در دو نوع ابدال فقط و در یک نوع تسهیل با ابدال بعضی تخفیف همز دوم در حال اختلاف حوله همزین مرتفع شده از مدلول سما که نافع است و این کثیر و ابو عمر و ما تید **تفعی** الی امر الله یعنی مکسور و جازامة رتوها در الموضع یعنی فرسوده اند هر یکی ازین لفظها به این طریق و ما تید **نشاء** **اصبنا** هم بذنوبهم و من السماء اوانتیا یعنی مضموم و مقبو و مکسور و مفتوحه فتوعان الی یعنی بعد از ان که مثالها انواع چهار گانه را شناختی در احکام مسان جنین بلو که در دو نوع اول که تسهیل فقط است در نوع اول کالیا است و در نوع دوم کالوا و قوله و توعان منها الی و بکوه در دو نوع دیگر که ابدال فقط است در نوع اول بدل از همز و او را می آورند و در دوم یا را بس نشاء و صیدنا و السماء یوایتنا می گویند قوله و قل نشاء الی یعنی در نوع پنجم که مضموم و مکسور است کالیا است و کالیا نزدیک تر است بقیاس از ابدال بوا و از تسهیل کالوا و بنا بر مناسبت

در دو نوع مضموم و مقبو

که مبنی است و ابدال کالوا و کالیا را بنا بر مناسبت

این
حرکت ما قبل هنر و اصل آنست تخفیف مکن را بحر فی کنند که مناسب
حرکت مضمون خودش باشد و این مذهب بخیان است قوله و عن
اکثر القراء الخ یعنی ابدال کرده می شود مضمون دوم از مضموم و مکسوم
بواو که اخت هنر است درین حال که وجه منقولست از بیشتر
قرا و ازین جهت بیشتر قرا گفت و هم ترا گفت که جماعتی دیگر
کالوا را نیز روایت کرده اند اما صحیح نیست قوله و کل بهن
الکل الخ یعنی جماعتی که هنر دوم را از متفقیین و مختلفین
سهیل مینایند ایشان در حال وصل جان میکنند که اگر بهن
اول وقف کنند و خواهند که ابتدا بهن دوم نمایند ایشان
نیز چون دیگران ابتدا بهن محققه کنند از برای آنکه
سبب تخفیف ثقل اجتماع هنرین است و چون در حال
وقف سبب که ثقل است نماید مسبب نیز که تخفیف است
نماید قوله مفصلاً یعنی در حالتی که ایشان روشن کنند یا کنند
هنر را با تحقیقش **قوله** و الأبدال المحض و السهل هنر ما
هو الهمز و الحرف الذی منه اشکلا بیان تعریف
ابدال و سهیل است یعنی ابدال آنست که هنر را بادل بالفی
خالص یا واو یا خالص یا یائی خالص کند و هنر را که سهیل
کرده باشند جان گویند که میان هنر و میان
حرفی باشد که حرکت هنر را از آن حرف گرفته اند یعنی اگر
مضمون مفتوح باشد بین الهمز و الف گویند زیرا که فتح را
از الف گرفته اند و اگر هنر مکسور بود بین الهمز و الیا

گویند زیرا که کسر را از یا گرفته و اگر همین مضموم باشد بین
الف و الواو گویند از آن جهت که صمه را از واو گرفته اند
و این قول بیشتر بخوبی است و این استدلال بآن نموده اند که
حرکات مجزوف قائم اند همچنانچه سبذی مجزوم کا غد قائم
است که اگر جوهر کا غد نباشد عرض که سفیدی است
نیز نباشد پس اگر حروف نباشد حرکات نیز نباشند
بلا عکس و دیگران میگویند که حروف را از حرکات گرفته اند
بدلیل آنکه حرکات را چون اشباع نمایند حروف از ایشان
زایل شوند همچون الظنونا و منهو و فی اماد لیل اولیان
قوی تر است زیرا که حروف بی حرکت می یابیم و حرکت بی حروف
نمی یابیم نه ممکنی که اگر بر مثل منهو و عنهو وقف کنی حرکت بیفتد
و چون حرکت افتاد حرفی نیز که با اشباع از او زایل شده
ساقط گردد و بعضی گفته اند که نه حرکت را از حروف
گرفته اند و نه حروف را از حرکت و در کیفیت تلفظ بمن
مسئله شیخ ابو عمرو الدانی رحمه الله چنین فرموده
که اگر مفتوح هست اشارة از سینه بدان نماید یعنی
تیزی هنر را باز ستاند و جان نیز نکند که بکلی مبدل بالف
گردد اگر مکسور باشد همچون یائی گوید که حرکتش نبوده
باشند یعنی از مخرج یا چیزی گوید که شائبه هنر در او
بود اگر مضموم باشد همچون واوی گوید که حرکتش نبوده
باشند یعنی از مخرج واو وای ایچند بمن گویند و این همه

الحرف الاول اقسام احدىها ياء اقسام الالف والهمزة
على كلمة ليرسم تقويم العرف بالعرف لان الحرف صوتي والهمزة
الحرف الثاني عرض خلافه ايضا من فانه حوصر والالف لا اعلم

را بملشافه از لفظ استاد فرا باید گرفت و مشاهده می رود
 که جماعتی خود تلفظ باها محض می نمایند عَصَمَنَا اللَّهُ
 الْعَلَى الْوَلِيَّتِ مِنَ الْخَيْرِ الْخَفِيِّ وَالْجَلِيِّ **قوله** **باب**
الضم المجرور یعنی این بابست که بحث می کنند در او
 از احکام ضمه که یا هم در دیگر جمع نشده باشد و از این جهت این
 باب را بر باب نقل حرکت ضمه مقدم داشت که این باب
 شامل متحرک و ساکن است و او شامل متحرک فقط **قوله**
 إِذَا سَكَنْتَ فَأَمِّنَ الْفِعْلَ هَمْزٌ **قوله** **قوله** **قوله** **قوله**
 یعنی هر زمانی که هَمْز ساکنه فاء الفعل کلمه واقع شود پس
 و درش اعلام می کند ط ل ب این فن را که این هَمْز مبدل بحرف
 مد میشود یعنی اگر ماقبلش مفتوح است بدل بالف کنند
 و اگر مکسور است بدل به یا و اگر مضموم است بدل بواو
 خواه در اسم و خواه در فعل مثل یا کُلُونِ و یُؤْمِنُونَ و مَأْمُونِ
 و الْمُؤْمِنُونَ و الی الهندی بنا و الی اَوْثَمَ و مَنْ یَقُولُ اُنْذِرْ
 پس اگر هَمْز نه فاء الفعل باشد ابدال نکند مگر در کلماتی
 چند که بعد از این اشاره بیان فرمود **قوله** **قوله** **قوله** **قوله**
 و الی او عنه **ان** **تفتح** اثر الضم نحو مَوْجَلًا یعنی
 و درش هَمْز ساکنه که فاء الفعل است ابدال می کند غیر از
 لفظی که از اینوا مشتق بود و هَمْز در او ساکن باشد مثل
 تَوَى و تَوِيه و الماوی و الماویه و ماویم که مثل اینها
 را ابدال نکند از برای اندک تَوَى و تَوِيه بهمی خفت اند

و فاء در سوره الكهف

و ابدال

از ابدال وجود درین دو لفظ ابدال نکردند مثلاً هادیکر را
 حل بدایشان نمودند طرد الباب قوله و الواو الی یعنی بدل
 می آورد درش واو را از هَمْز بشرط آنکه این هَمْز فاء الفعل بود
 و مفتوح باشد و از عقب ضم بود یعنی ماقبلش مضموم باشد
 مانند مَوْجَلًا و یُولَفُ و مَوْذَنُ پس اگر یکی از این شرطها
 سه گانه در او موجود نباشد ابدال نکند مانند تاذن
 و فاذن که اگرچه هَمْز مفتوح است و فاء الفعل است اما
 ماقبلش نه مضموم است و مثل یُودَةُ و تَوَزَّهْتُمْ که اگرچه هَمْز
 فاء الفعل است ولیکن نه مفتوح است و ماقبلش نه مضموم
 و مثل سؤال و فوادک که بهر چند که هَمْز مفتوح است
 و ماقبلش مضموم ولیکن فاء الفعل است **قوله** **قوله** **قوله**
کل مشتک **قوله** **قوله** **قوله** **قوله** **قوله** **قوله** **قوله**
 یعنی ابدال می کنند از برای سویی هر هَمْز ساکن را بحرف
 مد خواه که این هَمْز فاء الفعل باشد خواه از پیشرفت یا
 غیر الفعل مثل الناسا و الرأس و کاسا یا لام الفعل مانند
 شیت و چیتمونا و بنا و غیر از موضع چند مجزوم که آنها
 را مهمل گذاشته اند و ابدالشان نکرده اند و آن
 پنج قسم است **قوله** **قوله** **قوله** **قوله** **قوله** **قوله** **قوله**
 تَوَذَّعْ کلمه است که اشاره بدان فرمود **قوله** **قوله** **قوله** **قوله**
 و ثلثا ست و عشر ثلثا و مع ثلثی و ثلثاها یثلاثا
 یعنی مجزوم ثلثا است در سه محل یعنی ثلثا و ال عمران

و در التوبه و تسویم در المائد و نشأ بنون در سه محل یعنی ان
نشأ نزل در الشعراء و ان نشأ تخفف در سبا و ان نشأ تفرم
در سیر جناحه لفظ تسو و لفظ نشأ هر دو اهم شش محل
باشند ویشایا در دو موضع ان یشأ یدیهکم در النساء
والانعام و ابرهیم و فاطره و من یشأ الله یضله و من یشأ
یحمله علی هر دو در الانعام و ان یرحمکم او ان یشأ یعذبکم
هر دو در سبحان و فان یشأ الله یختر و ان یشأ یسکن
البحر هر دو در حم عسق و هی لکیر در الکهف و او یشأها
در البقر و ام لم یبقا در النجم قوله تجلا یعنی تمام شد قسم
مجزوم اگر کوئی هضم در من یشأ الله و فان یشأ الله میگوید
است و نالم رحمه الله انرا از جمله مواضع ده کانه ساکنه شمرده
جواب انست که مکسور بودن ایشان در وصل از برای
التقاء ساکنین است که اگر بر ایشان وقف کنند باز کردند
بسکون خویش و ابد الشان بناید کرد **قسم دوم** انست
که سکونش از برای بنا باشد و ان یازده کلمه است که بدین
جمع فرموده و هو قول و هو و انیهم و بی یاری و ارجی
معا و اقراثلثا فصلا یعنی استثنای آن از برای سوئی
و هی لیا را در الکهف و انیهم یا سماءهم را در البقر و بی را
در چهار موضع یعنی یقینا بد و یله در یوسف و بی غناری
و نلهم عن صیف هر دو در الحجر و نلهم ان
الماء قسمة و القمر و ارجی را در دو موضع یعنی قالوا ارجیه

کشم
ل
بهی

و اها در الاعراف و الشعراء و اقرا را در سه موضع یعنی اقرا کتابک
در بنی اسرائیل و اقرا باسم و اقرا یرک هر دو در العلق قوله فصلا
یعنی پس از آن که مواضع ایشان را شنیدیم حتی حاصل کن و انها را
قوله و تووی و توویة اخفت بمن و ریا یرک الحسن یسبه
الامثلا در مصراع اولش بیان قسم شیوم فرموده که تا
کردن ابدال در ان حرف و سبکتر است از ابدال و ان
تووی الیک من تشاء است در الاخبار و فصلته القی
توویة در المعارج لا غیر و در مصراع دوم اشاق به قسم
چهار فرموده که اگر انرا ابدال کنید التباس در معنی لازم
آید و ان ریا است از قوله تعالی اثاثا و ریا در سوره موم که
اگر بمنی خوانند از روار بمعنی حسن صورت و هیئت و لباس
سودم بود و اگر به ابدال و ادغام گویند مصدر روی تروی
ریا باشد بمعنی امتلاء از آب پس او را بر همین اصل
است باقی داشتن اولی است **قسم سوم** انست که اگر ابدال
کنند معنیش نکرده و لیکن از لغتی بدقتی دیگر رود و ان
یک لفظ است و در اول این بیت بیان آن فرموده که و هو
قوله و مؤصدة او صدت یسبه کله یختر اهل
الاداء معللا یعنی مؤصدة را در سوره البلد و الهنق
اگر ابدالش کنند ما تده او صدت شود یعنی مؤصدة
ترد از عمر و از اصدت مهموز الفار است صل امت
پس اگر در قرآنه او ابدالش بواو کنند و مؤصدة گویند کسی

طن بر دگر نبرد او از او صدت مقتل الفاست همچون او جیت
 پس از همه دفع التباس اید الش می کنند و در نزد حق مجیز
 از اصدت است اما چون وقف می کند ابدال با او می نماید
 همچون مؤمنه در واصل و مؤمنه در وقف قوله تحیر الخ
 یعنی همه این لفظها که استقنا کرده شده اختیار کرده اند
 اهل اهل از مثل این مجاهد در حالتی که ایشان تعلیل کننده اند
 ابدال تا کردن این کلمات مذکور را به این علت که مذکورند
 و بار یکم با هم حال سکونیه و قال ابن عربون بیایه بدلا
 یعنی هر چند که ابو عمرو الی یار یکم و عند یار یکم را در
 البقره سکون هنر می خواند ولیکن از برای سوسی ابدال
 نیکند زیرا که سکون او نه همچون سکون یومنون
 و کاس و مانند است بلکه اصل این هنر حرکت است
 و اسکانش از برای تحفیف کرده اند قوله و قال ابن عربون
 الخ یعنی ظاهر این غلبون که استاد دانی بوده و رحمتها الله
 هنر بار یکم را از برای سوسی ابدال می کرده همچون پیر و پسر
 و علامه حریری اعلی الله تعالی شأنه در کتاب تشریح فصوص
 که بار یکم مهموز از برای معنی خلق است و به ابدال
 از برای معنی خاک پس از آن قبیل بوده که از حقه ابدال
 ملتبس معنی دیگر میشود و و الیه فی پیرونی و شرم
 و فی الذیبت و رش و الکسانی قاید که یعنی و در سوره
 متابعه نموده در ابدال هنر و پیر معطله در الخ و در

انها

کدام

در

و پسر هر جا که واقع و هر چون که واقع شود مثل پسر ما و لیکن ما
 قوله و فی الذیبت الخ یعنی متابعه می نمایند و رش و کسانی سو
 در ابدال هنر کلمه الذیبت در سه محل در سوره یوسف
 و فی لؤلؤ و فی العرف و التکر شعبه و بالتکر الدوری
 و الابدال جبتلی یعنی شعبه موافقه می نماید سوسی را در
 ابدال لؤلؤ در حالتی که او معرف بود بلام مثل اللؤلؤ
 و اللؤلؤ مرفوع و مجرد یا منکر بود یعنی در و لام نباشد
 مثل لؤلؤ خواه که مرفوع باشد یا مجرد یا منصوب قوله
 و بالتکر الخ یعنی خوانده است دوری لا بالتکر من اعمالکم
 شیئا را در الحرات بمن ساکنه بعد از یا و مدلول یا جبتلی
 یعنی ابدال کشف کرده شود از او پس باقیان غیر هنر خوانند
 و در رش لؤلؤ و الشی بیایه و ادغم فی یاء الشی ثقلا
 یعنی می خواند و رش لؤلؤ یکن را در البقره و در آخر النساء
 و لؤلؤ یعلم اهل الکتاب را در آخر الحدید به یائی طحه
 مرسوم است لفظ لؤلؤ بان یار و مجیز می خواند و رش
 انما الشی را در التوبه به ابدال هنر به یار و به ادغام
 یا در یا در حالین و حرم و هشتم در وقف بر اهل خویشا
 باشند حاجه خواهد آمد و ابدال الهمین بین الکلم
 اذا سکت عزم کادم او هلا یعنی ابدال هنر دوم از
 هنر بین در یک کلمه چون این هنر ساکن باشد واجبست
 از برای همه قراصل آدم و امن و اوقی و ایمان که در اصل

سیاه

این سوسی است ابدال کند
 این هنر را با الف ابدال
 قوله جبتلی

ن
آخری

این قید رفت که بعضی از قواله فی الوصل فهم کرده اند مرادش وصل آن کلمه
است که همی در اول اوست بما بعدش بما قبلش از معنی این صوف
بخوبی بوده اند که هیچکس از قرار سکت و خلف این شرط را نکرده اند و قوله
فی الوصل ایشان بر آنست که سکت خلف در وصل ظاهر می شود که اگر
بر کلمه اول وقف کنند آن زمان از برای همه قرا سکت کرده باشند
چه وقف نیز سکت است و انفس زدن و این قاعده کلیه که هر جا که
درش نقل می کند خلف سکت می کند شکسته شده ایم جمعی که بعد از او
همی قطع باشد مانند علم از نزد فقیران لم که خلف سکت میکند
و درش نقل نمی کنند و ممکن است جواب گویند که چون
میم جمع در معرض آن بود که درش نقلش کنند و بنا بر متحرک
شدن میم بحر کی که نه مناسب او بود ترک نقل کرده تاظم علیه
الرحمة تنبیه بر آن فرموده و الله اعلم قوله و شیء یعنی
در موضعی که حرف ساکن و همی در یک کلمه اند خلف سکت
بر آن ساکن نکرده مگر در لفظ شیء مرفوع و مجرور در حالت
وصل و در حالت وقف بودم و در لفظ شیء منصوب در
در حالت وصل و از آن جهت در لفظ را آورد که مرفوع و مجرور
را یک صوره است و سکت در ساکن منفصل و متصل که
مذکور گشت مذهب ابو الفتح است قوله و بعضهم الخ
یعنی و بعضی از راویان خوانند که سکت را از همی از هر دو
روایتش در تدرام تعریف در حالین و در تدر لفظ شیء مرفوع
مجرور و در حالت وصل و در حالت وقف بودم و در نزد لفظ

وایسکت

فان
شد

شیئا منصوب در حالت وصل فقط جنانچه گفته شد در حالتی که این بعضی
راویان بلام تعریف و بر لفظ شیء و شیئا هم دیگر زیاده نکرده اند
نه در وقف و نه در وصل و این طریق ابو الحسن طاهر بن غلبون است
الکون از اطلاق قوله و عن حمی فی الوقف خلف معلوم شد که اختلاف نکرده اند
در نقل دو وقف از حمی یکا است پس هر یکی را از خلف و خلا در
نقل و تدر نقل خواه در لام و خواه در غیر لام باشد و از عموم قوله
روی خلف فی الوصل سکنا مقلدا دانسته اند که خلف را در لام و در غیر
لام در حالین سکت باشد و خلا را عدم سکت و همچنین از قوله
و بعضهم مفهوم گشت که هر یکی را از خلف و خلا در لام تعریف در
حالین و در لفظ شیء در حال وصل و وقف بودم و در شیئا در حال
وصل فقط سکت و قید حالین در لام از اطلاق معلوم میشود
پس خلف را در حالت وصل در لام تعریف از هر دو طریق سکتش
باشد و در غیر لام تعریف از طریق ابو الفتح سکت و از طریق ابن غلبون
عدم سکت پس دو وجهش باشد و خلا را از هر دو طریق
در غیر لام عدم سکت و در لام از طریق ابو الفتح هم عدم سکت
و از طریق ابن غلبون سکت پس در لام او را هم دو وجه باشد
و اما در حالت وقف از ظاهر نظم جنس معلوم میشود که خلف
را در سکت من از نقل و عدم نقل و سکت هر سه باشد
نقل از قوله و عن حمی و عدم نقل هم از اینجا هم از قوله
و بعضهم و سکت از قوله روی خلف و خلا در را در نقل
و عدم نقل نقلش از قوله و عن حمی و عدم نقلش هم از اینجا

باشد

در لفظ شیء از خلا در
در نقلش از شیئا سکت

و هم از قول روی خلف و هم از قول بعضی و خلف را در لام تعریف
نقل و عدم نقل و سکت اما نقل و عدم نقل از قول و عن حمی
و اما سکت هم از قول روی خلف و هم از قول و بعضی و خلا در همین
سه وجه باشد نقل از قول و عن حمی و عدم نقل از آغاز هم از
قول روی خلف و سکت از قول و بعضی و نیز شیخ ابو عبد الله
فاسی علیه الرحمة در شرح قول و عن حمی و الوقف خلف چنین گفته
که صاحب تفسیر نقل را در تفسیر ذکر نکرده اما در غیر
تفسیر گفته که نقل در ساکن مطلقا از ابو الفتح است و عدم نقل
از ابن غلبون و حال آنکه ظاهر نظم در بعضی از وجوه موافق نصوص
ائمه می آید و نه کلام فاسی زیرا که علامه جزری خلد الله تعالی اطلاق
قطع فرموده بر آن که نقل در مثل من از من از طریق شاطبی است و از
زیاد تنها قضیه است بر تفسیر و بر طریق صاحب تفسیر و طی
و هم الله در این کتاب متابعه صاحب روه و صاحب کافی و صاحب
کامل و صاحب ارشاد نموده و بعد از آن فرموده که دلیل
بر این زیادتی بر طریق ابو الفتح و ابن غلبون آنست که ناظم رحمه الله
نقل را در این باب مطلقا یعنی خواه در لام و خواه در غیر لام از
عن ذکر کرده و دیگر بار نقل را در لام تعریف که مخصوص
ابو الفتح است و در اخبار باب وقف عنی که و لامات تعریف
لم یقل تا مثلا اعاده نموده که اگر مراد شریع بیان مذهب ابو الفتح
بودی قول و لامات تعریف را هیچ فایده نمودی و قوله لمن قد تأمل
اساره باین معنی است یعنی یا در کلام من این را از برای زینتی که

و سکت

رحمه الله

نما
شد

تا مدد زبان نماید و بداند که اعاده کردن من از بوجه معنی است
و همان جناب اسبغ الله ظلاله بین المسلمین در نشر پیر
تعریف بر امام ابو شامه رحمه الله چنین فرموده که بعضی
را از متاخران دیدم که در لام تعریف از برای خلا عدم سکت
را بر تلامذ من فراموش کردند بنا بر اعتمادی که بر بعضی
از شروح شاطبی کرده بودند و حال آنکه این معنی صحیح است
در هیچ طریقی از طرق و الله اعلم و همچنین عدم سکت در لام
از خلف نیز در هیچ کتابی از کتب فرائد تخصیص و این
جمله و نه کتاب که در نشر را از انها جمع کرده نیست
بل در نشر تصریح فرموده که جمهور اهل امار و کافه
عراقیان و بیشتر مصریان و اکثر اهل مغرب این همی را که
لام داخل او شدند مثل الارض متوسطه شمرده اند یعنی او را حکم
یک کلمه داده اند مثل همیشه و تحقیق نقل کرده اند
و این مذهب ابو الفتح و اختیار صاحب تفسیر است و
صاحب خرید بر فارسی که شیخ او بوده چنین خوانده
و بسیاری نقل را از عنی در این همی مخصوص
روایت کرده اند و غلبه دیگر از اهل امار این همی
را بشدوا انکاشته اند یعنی حکم دو کلمه از روی لغزش
داده اند مانند من از من و در وقف بر لام سبب
کرده اند و این مذهب ابن غلبون و بدو
عبد المنعم و ابو محمد مکی و اختیار صالح بن ادریس

تا
مثل

و غیره است از اصحاب این مجاهد و نص بر این وجه نیز از
از حین وارد شده و هر یکی از صاحب تفسیر و شاطبی
و صاحب کافی و صاحب هدایه و صاحب تلخیص هر دو
را آورده اند یعنی نقل و سکت بر معنی شد
که در لام تعریف در وقت از هر دو روایت نقل است
و سکت جایز از قوله و مایه یعنی از در اخبار وقت
من معلوم خواهد آن شاء الله بقدر
و اگر جمع بین الروایتین کنند در مثل
من امر نقل و عدم سکت و هر سه
را بخواهند و در لام نقل و سکت و اگر این
سه کس هم جمع باشند
راویان را جدا خوانند از خلف در مثل من آن همان سه
و سکت را بخواهند و از خلاص نقل و عدم نقل را و در
لام خواه از خلف و خواه از خلاص نقل و سکت را
و اگر این ساکن هم جمع باشد جمهور قراء بر آنست که

و کس

در او

باشد
بود بیشتر قراء بر آنست که در او نقل نباشد که اگر نقل کنند لازم آید
که می جمع متحرك شود بجز کئی غیر حرکت خودش چه حرکت او در
اصل هم بوده پس اگر سائل گوید در مثل و منهم امیون الکتاب باید
که با اتفاق نقل را از حین بخوانند زیرا که می مضموم میشود
جوابش گویند که چون بمذهب جمهور در موضعی که هنر مفتوح
یا مکسور نقل نیست در مثل این صوة لکن نقل نباشد طردا
الباب که قیاس بر این مسئله باید که جمهور در حالت
وقف بر کتابی است در الحاقه از حین نقل خوانند زیرا که
در حالت نقل هار متحرك میگردد بکسری که نه از ان اوست
از ان حقه که اینها از برای سکت است و هار سکت ساکن
می باشد بود و هیچ سائل را نمی رسد که گوید که فالتی الیه هم
در النقل باید که همین حکم داشته باشد زیرا که هار
فالتی از برای ضمیر است و اصل در او حرکت است و بعضی
از عرب انرا ساکن می سازند و الله اعلم قوله و عنده الخ یعنی
و در نزد این حرفها ساکن که و در نقل کنند روایت کرده
است خلف از حین سکتی اندک در حالت وصل و همچنین
خلف سکت می کند در یک کلمه در حالت وصل در لفظ
شیء فقط خواه که مرفوع بود یا منصوب یا مجرور و این
ابو الفتح است قوله و بعضهم الخ یعنی بعضی از راویان مثل
طاهر بن غلبون و غیره خوانده اند از حین بکماله در حالت وصل
سکت بر لام تعریف هر جا که واقع شود و بر لفظ شیء مرفوع

سا بر این لام

حست

این هار

ع

یا منصوب یا مجرور و بر این هیچ دیگر زیاده نکرده اند پس حاصل
آن شده که خلف را در وصل در مثل من امن از طریق ابو الفتح
سکت باشد و از طریق ابن غلبون عدم سکت و بر لام تعریف
از هود و طریق سکت فقط و حلا در ادغام من از هود و طریق
عدم سکت بود و در مثل الارض و شیء از طریق ابن غلبون و از طریق
ابو الفتح عدم سکت **قوله** ولنا في الخ يعني نقل کرده اند از نافع
الآن را در دو موضع در یونس بنقل حرکت منی بلام بس
و در شیء بر اصل خود باشند و قالون مخالف اصل خود **قوله**
وَقُلْ عَادَ الْأَوَّلَىٰ بِأَسْكَانٍ لَّامِيَةٍ و توبه **وَالْكَسْرُ كَالسَّيَةِ**
وَادْعُمُ بَاقِيَهُمْ وَبِالنَّقْلِ وَصَلُّهُمْ و ندوهم **وَالْبَدْرُ بِالْأَصْلِ** **لَقَالُونَ**
وَالْبَصْرِي وَتَمْرُؤَانِ **لَقَالُونَ** حال النقل **وَمَوْصِلًا**
یعنی بکوی ای طالب که واته اهلك **عَادَ الْأَوَّلَىٰ** درو الخ
به اسکان لام او و توبه بکسر قراة ابن عامر و این کثیر و کوفی
که مرموز اند به کاف و ظا و قوله کاسیه ظللا یعنی
بوشیده **الْأَسَايَةِ** افکنده است بران تا هیچ اعتراض کنند
را اعتراضی بران نباشد و باقیان که نافع اند و ابو عمرو و بعد از آن
که حرکت منی را نقل به لام می کنند و منی را می اندارند
نون تنوین را ادغام می کنند در لام و عَادَ الْوَلَّىٰ می گویند
مثل هدی للمتقین **جائحه** از گفته شد و این بر لغة کسی است
که حرکت عارضی را اعتبار می کنند و در مثل الارض **لَوْض**
می گویند قوله **وَبِالنَّقْلِ** یعنی نافع و ابو عمرو و خواه که وصل

و خوانده

کنند عَادَ ا را به لولی و خواه که بر عَادَ ا وقف کنند و بتدار به
لولی نماید حرکت منی را نقل به لام کنند و لیکن ابتدا به
اصل که آن تهنه است و اسکان لام افزونیش نهاده اند بر ابتدا
به نقل از برای قالون و ابو عمرو و بصری زیرا که نقل از جهة ادغام
کرده بودند و در وقف ادغام نیست پس مراجعه بقره
اصل اولی بود قوله **وَتَمْرُؤَانِ** و ان الخ یعنی مرموز کرده می
و او عَادَ الْوَلَّىٰ را یعنی می آورند همن ساکنه را بعد از لام
از برای قالون و قی که به وجه نقل خواند خواه که وصل
کنند که عَادَ الْوَلَّىٰ گوید و خواه که ابتدا نماید که الْوَلَّىٰ
یا الْوَلَّىٰ **وَالْأَوَّلَىٰ** که هر زمان که نقل کنند حرکت همن قطع
را به لام تعریف مثل الارض والاخره و الانسان خواه در مذهب
ورش و خواه در وقف همن بکسر یا اگر اعتبار حرکت لام که
عارضی است نمی کنند ابتدا به همن وصل نمایند و الانسان
والاخره و الرض گویند از آن جهة که کویا لام ساکن است
و اگر اعتبار می کنند در ابتدا الرض والاخره و الانسان
خوانند زیرا که چون لام متحرک است احتیاج به همن **وَالْأَوَّلَىٰ**
نیست و ناظم رحمه الله اشاره به این معنی کرده **قوله**
وَبَدَأَ بِهَمْزٍ الْوَصْلُ فِي النَّقْلِ كَلَامُهُ **وَأَنْ كُنْتَ مَعْتَابًا عَارِضًا**
یعنی ابتدا می کنی تو به همن وصل در هر اوجه نقل کرده اند
حرکت همن او به لام اگر اعتبار حرکت عارضی می کنی
و اگر اعتبار حرکت عارضی می کنی پس ابتدا ممکن تو به همن

فلا

وصل بکله ابتدا به لام کن جاخه گفته شد بس حاصل آن شد
که ابو عمرو را در ابتدا سه وجه باشد **الاولی الاولى**
لوی و قالون را همچنین سه وجه بود **الاولی الاولى** لوی
و ورش در آن دو وجه آخرین و ابو عمرو موافق باشد
و در پیش **الایم الفسوق** اگر ابتدا به **الایم** نمایند همه قرا
را در این دو وجه باشد **قوله** و نقل بر د ا عن یافع
کتابیه یا لاسکان عن ورش اصح تقبلاً یعنی نقل کرده
حرکه همن بدال قوله تعالی ردّاً یصدّق فی القصص
منقولست از نافع در حالین و از حمز در وقف بس یکوان
را عدم نقل باشد و در کتابیه انی ظننت در الحاقه از
ورش دو قولست صحیح تر این هر دو قول از روی تقبل است
که یا ساکن ها خوانند بی نقل زیرا که این ها هاء سکت
است و او را هیچ حال متحرک نمی سازند و قول دوم
نقل است و علتش ملاحظه لفظست که مثل من از
است و در وقف همن نیز این دو قول بیاید
قوله باب وقف حمز و هشام علی الهمز
یعنی این بابست که مذکور میشود در و کیفیه وقف
حمز و هشام بر همنات متوسطه و متطرفه **قوله**
و حمز عند الوقف سهل همن اذا کان وسطاً
او تطرف متراً یعنی حمز در ترد وقف بر کله تخفیف
می کند همن را که در آن کله است بابدال یا بقل

دور

وای

یا به بین یا بحدف یا بغیر آن وقتی که همن در میان کله باشد
یا در آخرش و علة تخفیف همن فراز از نقل است و علة تخصیص
تخفیف بوقف اینست که غالب آن می باشد که وقف نمی کنند مگر
بعد از فتور او و انقطاع نفس و بعد از این فتور و انقطاع بیرون
آوردن همن محققه دشوار است بس ازین جهت در وقف رجوع
کردند از تخفیف تخفیف بدان که سهل درین بیت یعنی
خفف است زیرا که تخفیف شامل ابدال و ادغام و حذف
و نقل و بین است و درین باب همه مستعمل می شوند و تسهیل
در عرف قواعد از بین بین فقط است بس اگر سهل را بین
معنی گیرند آن قسمها دیگر بیرون روند و تخفیف درین
باب یا در همن ساکنه است یا متحرکه و همن ساکنه الاصل
البته ما قبلش متحرک می باشد و همن متحرکه ما قبلش یا ساکن
باشد یا متحرک و حکم همن ساکنه بیان فرموده **قوله** فابذله عنه
خوف مد مسکناً و من قبله تحریکه قد تزلزل یعنی بعد از آن که
دانستی که تخفیف در چه نوع از همنات می باشد بس ابدال
کن از حمز همن ساکنه را خواه که متوسطه باشد یا متطرفه بحرف
مدی که مناسب حرکت ما قبلش باشد یعنی اگر مفتوح باشد بدل
بالف کنند مثل ویشا و اگر مضموم بود بدل بواو مانند یومنا
و همن متطرفه ساکنه الاصل که ما قبلش مضموم بود در قرآن
نیامده و اگر مکسور باشد بدل به یا غای مثل یس و بی در
حالتی که تو ساکن کنند باشی این همن را یعنی اگر در اصل
خود ساکن است بهمان کیفیت تلفظ به او می غای همچون این

وینت شدن اواره

ع

یا کلون

مثالها که از پیش رفت و اگر متحرک است ساکنش می سازی از برای
وقف و میگویند ان امروا و تبوی و قال الملا و لیکن در حالت
وقف بروم در مثل یا مر و یا من و یا س و یومین و مؤمین
و ماکول و ماکون و یبر و الذین عن را ابدال نباشد و در مانند
با ذنه و ایتای تسهیل هم اول نباشد و در مثل الارض و الاسمار
نقل نباشد بلکه فقط باشد هم از خلف و هم از خلاد خواه از طریق
این غلبون و خواه از طریق ابوالفتح چنانچه علامه جزری باریک
الله فی عمری نص بران فرموده و بدان که بهتر خود دانست که لفظ
مُسکنا که در بیت است بفتح کاف خوانند تا سکون عام
شود یعنی خواه که اصلا این هم ساکن باشد خواه که اشرا
ساکن گردانند حکمش ابدالست بشرط آنکه ماقبل هم متحرک بود
که اگر بود و هم نیز ساکن گردانی آن زبان از قبیل هم متحرکه
ما قبل ساکن باشد و بیانش درین بیت فرموده و هو قوله
وَحَرَکَ بِهِ مَاقِلَهُ مُتَسَكِّنًا ۚ وَاسْقَطَهُ حَتَّى يَرْجِعَ اللَّفْظُ اسْهَلًا
یعنی و متحرک کرد آن ای قاری ماقبل هم را بحرکه هم یعنی نقل
هم را بجا قبلش کن خواه که هم در طرف بود یا در وسط درین
حال که این ماقبل هم ساکن باشد و بعد از نقل هم را باینده از
تا باز کرد در این لفظ که هم در آن است آسان تر از آن
حالت که پیش از نقل بود مثل مثل آن که دَفَّ و شَىء و الْحَبَّ
رَادِفٌ و شَىء و الْحَبَّ که بی و بعد از آن فَا و یا و بیا از جهت وقف
ساکن سازی و دَفَّ و شَىء و الْحَبَّ خوانی اما باید که بدانی که سکونی
که این زمان در وقف موجود است غیر سکونی است

بسیار

بسیار
بسیار

و

که در وصل بود زیرا که سکون در وصل سکونست که اصل بنا کلمه
بر آن بود و سکون در وقف سکونست که از حرکه عدول بود
کرده اند تخفیف را و این ساکن که ماقبل هم است یا صحیح
باشد یا حرف علة و این حرف علة یا زیاده باشد یا اصلی و
هر یکی ازین دو قسم یا حرف مد باشند یا حرف لین پس بدان
که مثال همی متطوره که ماقبل او ساکن صحیح است در قرآن
بیش از هفت موضع بیامده **مثال** الْاَرْضِ وَ جَرَّوْهُمْ
وَدَفَّ ۚ وَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ لَا غَيْرَ **مثال** بَيْنَ الْمَرْءِ وَ زَوْجِهِ وَ بَيْنَ
الْمَرْءِ وَ قَلْبِهِ لَا غَيْرَ **مثال** يَخْرُجُ الْحَبَّ لَا غَيْرَ و آنچه ماقبلش
حرف علة بود **مثال** یا که حرف مد بود **مثال** الْمَسِي ۚ اِسْتَوْعَوْا
وَسَعَى ۚ و مانند آن **مثال** یا که حرف لین است کلمه شَىء فقط
آمده **مثال** و او حرف مد لتو ۚ وَاَنْ تَبُو ۚ و عَنْ سَو ۚ
وَلَيْسَ و در قراة هم و هشام **مثال** و او حرف لین سَو ۚ
و السَّو ۚ و **مثال** متوسطه که ماقبلش ساکن صحیح بود یسمن
و القرآن و قرآن و الظمان و مَذْمُومًا و هَزْؤًا و كَفْوًا
در قراة هم و النشاة و جَزَاءً و هم مکسور که ماقبلش
ساکن صحیح بود الا فیده است لا غیر و آنچه ماقبلش حرف
علة بود **مثال** یا حرف مد سَدِيت و جُو ۚ لا غیر **مثال**
یا حرف لین کَهَيْتَ ۚ و اَسْتَسَو ۚ و **مثال** و او حرف
مد السوای لا غیر **مثال** و او حرف لین سَوَاة ۚ و سَوَانِهَما
و سَوَانِکُم ۚ و مَوْتَلَا ۚ و الموددة لا غیر و از حروف مد الف

و لیکن این نکته را باید دانست که
التقاء و قرآن و الظمان و
وقف بروم کند و او را
باشد زیرا که رقم
صلح از ده

ماده و حکش نیست که اشارة بدان فرموده **قوله** سوى انه
 من بعد ما الف جرى **يسهله** مهمما توسط مدخلا
 و این استثنائی است از حکم سابق یعنی حرکت ممتد را نقل
 ساکن ماقبل هم نمی کند و ممتد را بیدار از برای هم می گردان که این
 ساکن الف باشد که هم آن هنگام تسهیل می کند ممتد را
 که جاری باشد از بس الف و این وقتی بود که این ممتد
 واقع باشد در وسط کلمه از روی محل مانند ابناء و کم
 و نساء و کم و ماء و چون این ممتد بتسهیل متغیر شد در الفی
 که ماقبل اوست مد و قصر جایز باشد چنانچه در بیت
 وان حرف مد الى اخر البيت معلوم گشت و اگر چنانچه ممتد
 چنین در آخر کلمه واقع شود حکش بیان فرموده **قوله**
 و يبدله مهمما تطرف مثله **و يقصر** او يمتضي على المد الطولا
 یعنی ابدال می کند هم این ممتد را که از بس الف واقع است
 بمثل آنچه از پیش اوست یعنی ابدال می کند به الف هر زمان
 که هم در طرف باشد مثل شاء و منه الماء والدماء
 و جاء و من السماء و ماء و علة ابدال آن گویند که بخان
 که ممتد را در مثل پیدا و بدا و نباء ساکن می سازند
 و ابدالشان به الف می کنند از جهت تحریک ماقبل الف در مثل
 شاء نیز اعتبار الف نکند زیرا که او حاجتی غیر
 حصین است چنانچه و جان انگارند که ماقبل هم حرف
 شین مفتوح است چنانچه ان شاء و در شاء ابدال می کنند

اینان نیز بخان ابدال کنند این دلیل را اینگونه می گویند که شاید که
 روشن تر ازین نشنوی قوله و يقصر الى یعنی بعد از آن که
 ابدال کنند دو الف جمع شوند آن زمان قاری بخیر باشد
 میان سه امرو یعنی اگر خواهد الف اول بیدارند و قصر
 کند زیرا که آن زمان او مثل ان یشتا است و اگر خواهد
 دوم را بیدارند و او را مد و قصر **قوله** زیرا که ممتد مغنی گشت
 بعد از حرف مد و اگر خواهد هر دو الف را باقی دارد و از
 جهت جمع بین الساکنین مدی مطول را بکشد پس چون
 مد و قصر بخواند عمل باعتبارات سه گانه کرده باشد و
 جماعتی توسط را نیز اجازه داده اند و بدین تقدیر
 سه وجه باشد **قوله** که بعضی در تقسیم اشقام نیز روایت
 کرده اند و قطعا این معنی جایز نیست زیرا که وقف
 بر مضموم و مرفوع یا با ساکن است یا بیروم یا به اشقام و
 اسکان است که شنیدی که چون ممتد ساکن شد
 مبدل بالف گشت و روم است که چون ممتد بیعض
 حرکت متحرک شد او را تسهیل می باید کرد زیرا که هم
 خواه متحرک باشد بتمام حرکت یا به بعض حرکت تخفیفش
 به بین است و اشقام است که چون حرف را تمام ساکن
 کرده باشند اشارة بحركة آن کنند و در اینجا این معنی
 صریح می بندد زیرا که چون ممتد ساکن شد بالضرورة مبدل
 بالف گشت و الف دایم السکون است پس او را

حرکتی نباشد که اشارة بآن کنند **اگر** کوئی که اعتنا را بداند
 نکند که عارض است و اشارة بحکمه معنی کنیم **جواب** کوم که اشارة
 بحکمه معنی نیز می توان کرد زیرا که لازم آید که اشارة بحرکت
 حرفی کرده باشند که الف عوض از او است و این جایز نیست
 همچون تاء تانیت که چون در وقف مبدل به ها میگرد دروم
 و اشباع داخل او می شود و از آنجه ماقبل هم ساکن است
 و او و یا را بدین که حرف مد اند مانند ابدان فرموده
بقوله و مدغم فيه الواو والياء مبدلا **اذا** ازید تا
 من قبل حتی یفصلا **یعنی** ادغام می کند حرف و او و اید را
 در و او مبدل از هم و یا و زاید را در یا مبدل از هم
 وقتی که این و او و یا از پیش هم باشند خواه که هم متوسط
 باشد یا متطرف **مثال** متوسطه خطیه و خطیایکم
 و هینا مرینا و بیون و مثال متوسطه که ماقبل هم و او و اید
 باشد در قرآن وارد شده **و مثال** متطرفه پیش از سه لفظ
 نیامده ثلاثة قروء فقط در و او و یا و النبی و بوی
 دریایی که درین جمله هم را بدل بواو یا یا کنند و او
 را در و او و یا را در یا ادغام نمایند **قوله** و یسمع بعد
 الکسر والضم معنی **لدي** فتحه یا و او و او و او
 شروع است در بیان هم متحرک ماقبل متحرک و آن نه
 قسم است چه سه حرکت هم که در سه حرکت ماقبلش
 ضرب نمایند نه گردد در دو قسم ابدال است و در هفت

اندو اشارة

دیگر بین بین و این دو قسم ابدال را درین بیت بیان فرموده یعنی اعلا
 می کنند حرف رجه الله طالبان این فن را که معنی که مفتوحه
 ماقبل مکسور یا ای است از حال خود گردانیده و همچنین هم
 مفتوحه ماقبل مصموم و او ای است متغیر گردانیده یعنی این
 معنی را در صوة اول ابدال بیا کرده اند و در صوة دوم
 بواو صوة اول مثل میث و فیه و لیل و نشکم و صوة
 دوم مانند مؤجلا و یولف و مؤذن و هفت قسم بین
 بین را بیان فرموده **قوله** و فی غیر هذائین و مثله
 یقول هشام ما تطرف مسهل **یعنی** میخواند حرف در غیر هم
 مفتوحه ماقبل مکسور و مفتوحه ماقبل مصموم به بین بین
 یعنی در مفتوحه کالف و در مصموم کالواو و در مکسور
 کالیا مثل سألهم و مثل رءف و رؤسهم و فیلکم
 و مثل یس و سأل و خاسعین قوله و مثله الخ یعنی و میگو
 هشام گفتاری مثل گفتار حرف در تخفیف هم ما دارم که این
 هم متطرفه باشد یعنی هشام موافقه حرف می نماید در تخفیف
 معنی متطرفه چنانچه گفته شد **قوله** و زیبا علی
 اظهار و ادغام **و بعض** بکسر الیاء نحو
 لقولک انبهم و نبهم **قوله** و و انه بالخط کان مسهلا
 یعنی زیبا از قوله تعالی هم احسن انا انوار یا را خوانده اند
 از حرف باظهار و به ادغام یعنی بعد از آن که معنی را
 بدل بیا کردند بعضی یا را در یا ادغام می کنند برقی

ید

س

و ریا می گویند متابعه رسم را و بعضی ادغام نمی کنند و ریا
می گویند بدوینا رعایه لفظ را زیرا که ابدال عارض است
بس که می آید که معنی همچنان باقی است و حکم تویی و تویه بعد از
ابدال همچون حکم ریا است یعنی اگر خواهند ادغام کنند و اگر
خواهند اظهار نمایند و به دو و او خواهند قوله و بعضی
یعنی بعضی اهل ادغام اند اینهم با سماء هم را در البقره
و بنهم را در حجر و قمر بعد از ابدال هم بکسر ها از برای
مناسبتی بای که اول هم بوده و سر مبدل بیاکشته و این
اختیار ابن مجاهد و ابو الطیب ابن غلبون است اما سر
ابو الطیب یعنی طاهر بن غلبون و مکی و ابن مهران ضم ها را
اختیار کرده اند و می گویند که اهل درها ضم است و ابدال
عارضی است بس که معنی همچنان مراد باشد قوله و قد رَوَّاهُ
یعنی بدستی که روایت کرده اند بعضی از اهل ادغام مثل سلیم که
بود هم که چون وقف می کرد تخفیف می نمود هم را بر موافقه
رسم مصحف عثمایی یعنی ابدال می کرد هم را بحرفی که صوت
هم را با آن حرف نوشته بودند چنانچه بیان فرموده ناظم
رحمه الله انرا **ففي الياء والواو والحذف سمة**
والاخصش بعد الكسر والضم ابدال **بياء وعنه الواو**
في عكسه ومن **حكي فيها كالياء والواو اعضالا**
یعنی بنا بر آن که هم چون تخفیف هم می کرد متابعه
می نمود در تخفیف خط مصحف را نیز متابعه می نماید

اصل

ریا

در یا و او و حذف می م مصحف را یعنی هر صنف که صورتش
نوشته بودند اید الی می آید کرد و آنچه یوا و یوا و آنچه
بحذف و آنچه بالف و الف و ناظم رحمه الله طوفکر
الف نکرده از آن جهت است که و او و یا و لا و لا و لا و لا
دارند از این روی که اختصار دیگر اند اما بدان که این
قاعده کلی نیست بلکه هر یکی از این ابدالها و حذف و قی
جایز باشند که یکی از این ابدالها و قی و یا و لا و لا و لا و لا
عربی خارج نشود مثل **مَوَّلَا وَمِنْ جَلِيلِ الْمُؤْمِنِينَ وَمِنْ**
اَنَّا اِلَيْهِ لَنَرْجِعُ وَ اَوْتِفِقُوا لِكَيْلَا تَنُوشُوا وَمِنْ
النَّشَاةُ كَالْف نُوْشِيْهِ وَمِنْ خَاطِبِينَ وَمِنْ رَوْن
وَيَطْوُونَ وَ كَلَامِينَ وَ اَشْمَرْتِ وَ اَنْتِ رَقِصْتِ اَنْكَلَا
مَحْذُوفِ الْمِ وَالْوَيَا كَ دَرَجَمُوعِ اِيْنَهَا وَ امثال اِيْنَهَا
روایه وارد شده و موافقه عربی است یعنی که
سبب بوده که امام خویان است حکایت فرموده که عرب
تَكَلَّمُ بِهَذَا الْكَلَامِ وَ رَأَيْتُ الْكَلَامَ وَ مَوْرَثَ الْكَلَامِ می کنند
و خاسین و خاطین و متکون و مانند آن در
قراة ابو جعفر بحذف در حالین آمده و در مثال
وَرَوْن وَ اِنَا وَ كَر وَ تَوْرَهْمَ وَ سَائِكُمْ وَ يَوْمِئِذٍ
اِنْبَاءُ نَا وَ امثال اِيْنَهَا كَ صَوْنِ هِمْنِ رَا لَفْ يَا وَاوْ يَا
نوشته اند یا خود اصلا صورتش را هیچ ننوشته اند
از آن جهت است که اگر تخفیفشان کنند در مفتوحه

و لَقَايَ الْاَخَةِ كَيَّة
مَرْسُومًا وَ شَيْئًا
مَكْمُومًا وَ اَوْجَرًا
الْقَالِمِينَ

موافق

کالف گویند و در مضموم کالوا و در مکسور کالیا و آنجا که حذف کرده اند مثل انا و ما و ماء از جهة کراهة اجتماع صورتهاست و اگر کسی هر جا که بالف نوشته باشد وقف بالف کند و اگر بواو بواو و اگر بیا بیا و اگر بحد و حذف فعلی حرام کرده باشد و خلل در الفاظ قرآنی و فساد در معانی آن ظاهر گردد اینده و بدان سبب مواخذ شود از این قدر هست که اگر حذف بتأثر نقل یا جمع بین الساکنین باشد هیچ محذوری لازم نیاید مثل حیرون و ما و مینولون و مذوم و القرآن بی همت گویند جایز بود و اگر بی واسطه آنها را حذف کنند اشتباه معانی و اختلال در کلمه روی نماید و این معنی را صوت بستن جایز نیست **تنبیه** هر همتی که بواو نوشته شده اگر از پیش او الف نباشد مثل یجوا و تنقوا و اتقوا چون وقف بر فاء کنند اسکان و روم و اشیام هر سه جایز بود و اگر از فاء و الف باشد مثل العلموا و نشاوا و دعاوا همین سه وجه باشد اما در هر یکی از اسکان و اشیام طول و توسط و قصر جایز باشد و در روم قصر فقط بس هفت وجه شود قوله و الاخفش الخ یعنی اخفش مضموم ماقبل مکسور را بدل می کند مانند مستهزون و مستهزون و مستهزئک و در عکس این صوت یعنی مضموم مکسور ماقبل مضموم را قلب بواو می نماید مثل سکت و سئلوا الاغیر

و این همتی که بواو نوشته شده اگر از پیش او الف نباشد مثل یجوا و تنقوا و اتقوا چون وقف بر فاء کنند اسکان و روم و اشیام هر سه جایز بود و اگر از فاء و الف باشد مثل العلموا و نشاوا و دعاوا همین سه وجه باشد اما در هر یکی از اسکان و اشیام طول و توسط و قصر جایز باشد و در روم قصر فقط بس هفت وجه شود قوله و الاخفش الخ یعنی اخفش مضموم ماقبل مکسور را بدل می کند مانند مستهزون و مستهزون و مستهزئک و در عکس این صوت یعنی مضموم مکسور ماقبل مضموم را قلب بواو می نماید مثل سکت و سئلوا الاغیر

یا

که اگر در صوت اول بین بین خوانند همتی نزدیک بواو می ساکن ماقبل مکسور شود و اگر در مضموم نموده باشند و این هر دو در کلام عرب نیستند قوله و من حکلی فهما الخ یعنی آن کسی که حکایت کرده است از اخفش که او در مثل مستهزون و مستهزئک کالیا خواند و در مانند سئلوا کالوا و بس بدستی این کس اتیان بمشکلی نموده زیرا که اعتبار حرکت ماقبل همتی نموده و قیاس اعتبار حرکت نفس همتی است و ثمانه استطرفه که بیا بیا بواو یا بالف مرسوم است در منهاج الشعر در باب وقف همتی رفته و اگر خواهد از آنجا در نظر آورد **قوله** و مستهزون الحذف فیه و نحو و ضم و کسر قبل قیل و اعملا یعنی همتی مضموم ماقبل مکسور که از پس او وادی ساکن بود مانند مستهزون و مثلان مانند و مستهزئک و ابونی و فمالون و خاطون چون تخفیفش نمایند بر طریق رسم مصحف حذفش کنند و آن زمان یا ماقبلش مضموم سازند و مستهزون گویند یا بر کسر خودش باقی دارند و مستهزون خوانند ولیکن وجه دوم لغتی ضعیف بی نام است زیرا که و او ساکن ماقبل مکسور در عربیه یافت نمی شود و از آنجا که فی الیا بی تا الخ مجموع را تخفیف رسمی خوانند و ما فیه یلفی و اسطی بزو دخن علیه فیه و جهان اعملا کماها و یا و اللام و الیا و نحوها و لامات تعریف لمن قد تأملا یعنی

که اگر در صوت اول بین بین خوانند همتی نزدیک بواو می ساکن ماقبل مکسور شود و اگر در مضموم نموده باشند و این هر دو در کلام عرب نیستند قوله و من حکلی فهما الخ یعنی آن کسی که حکایت کرده است از اخفش که او در مثل مستهزون و مستهزئک کالیا خواند و در مانند سئلوا کالوا و بس بدستی این کس اتیان بمشکلی نموده زیرا که اعتبار حرکت ماقبل همتی نموده و قیاس اعتبار حرکت نفس همتی است و ثمانه استطرفه که بیا بیا بواو یا بالف مرسوم است در منهاج الشعر در باب وقف همتی رفته و اگر خواهد از آنجا در نظر آورد

همه

ید

هران هنر که بیایند اورا مد در میان لفظی و در میان اقادن
این هنر بسبب حرفی زائده باشد که بر سر او در آمده بود
در آن هنر دو وجه را بعمل آورده اند اول تخفیف از حقه
متوسط بود نش بسبب حرف زائده و ثم تحقیق از برای
آنکه هنر در اول کلمه است و اعتبار بر زاید نیست
مثل هاتم وهو لاء و لیکن در هاتم اقراوا اگر وقف
بر هاتم کنند بین فقط باشد و امده و قصر یعنی تحقیق
نباشد زیرا که هاتم از برای تنبیه است و مثل یا ادم
و یا ایها و یا اخت و لانت و لا یویه و لا ولیم و یا نا و یا نه
و یا مر و مانند این حرف مذکور جناحه فاموا و اموا
و ارنذرتهم و الارض و الانسان اما بدان که تخفیف
در مثل یا مر یعنی مفتوحه ما قبل مکسوره ابدال به یا است
و در لام تعریف بنقل و در بائی به بین اما این نکته را
معلوم می باید کرد که در مثل یا ادم وهو لاء و هاتم دو
وجه بین بین - مد و قصر هود و باشد و علامه جزری
بارک الله فی عمره در مجموع مصنفات نص فرموده
که در مثل یا مر در وقف پیش از یک وجه یعنی
ابدال نخواهند عمل بر مانند قیه و میه و از ظاهر نظم
چنین معلوم میشود که تحقیق نیز باشد و الله اعلم
و مراد از حرف زاید آنست که اگر این حرف را حذف
کنند کلمه بسر خود بماند بخلاف مؤمن و یا کلون

و روم در اینها جایز نیستند در آنها نیز جایز نیستند قوله
 واعرف الباب محفلاً یعنی بشناسن باب و وقف حرم را درین
 حال که او مجتمع انواع تحفیف میزبان است **قوله** وما و او
 أصلي تسكن قله **قوله** او ایالتی بعضی با ادغام **حمله**
 یعنی هران هم واقع شود پیش از او و او ای اصلی ساکنه یا یایی
 اصلی ساکنه خواه که این هم در وسط بود یا در طرف
 پس بدستی که نقل کرده اند از بعضی اهل ادا مثل
 ابو الفتح ابی الی هره را بحر می از جنس ما پیش از ادغام حرف
 اول را در دوم میجاخیزد در و او و یار زاید بین مذکور شد
 مثل سوء و سوا یکم و شیء و استیس اجزاء **قوله** لا اصل بحر
 الزاید پس درین قسم هم نقل بود و هم ادغام **قوله** وما قبله التحريك
 اذ الف تحركا **قوله** طرفاً فال بعضی بال روم سهلاً **قوله** یعنی هران
 هم که پیش از حرفی متحرک یا الفی باشد در حالتی که این هم
 متحرك باشد و در طرف که یعنی در آخر بود و مفتوح نباشد
 مثل ییدی و این امر و او فاشد یشار و من السماء پس بعضی از
 اهل ادا تسهیل کرده اند آنرا بین بین و اروم زیرا که
 بین بین در ساکنه ممکن نیست و نیز وقف بر تمام حرکت
 جایز نمی آید پس بال ضرور خیر الامور و سلطها را اختیار
 کردند **قوله** در لفظ اللؤلؤ و لؤلؤ خواه معرف
 و خواه منکر و خواه مرفوع و خواه مجرور و در لفظ الباس

خواه مرفوع و خواه مخفوض حرم چون وقف بروم کند ابدال هم
 اولش نباشد زیرا که روم حکم و صل دارد **قوله** که اهل
 ادا را در عمل بروم و عدم عمل سه مذهب است بعضی
 در حرکات سه کانه روم کرده اند چنانچه از اطلاق ناظم
 که والبعضی بال روم سهلاً لازم می آید و بعضی میان رانگاه
 داشته اند و در مضموم و مکسور کرده اند و در مفتوح
 نه و بعضی در هر سه نگرده اند چنانچه ناظم رحمه الله خبر از آن
 داده **قوله** ومن لم یزعم واعتد محضاً سکونه والحق
 مفتوحاً فقد شدت مؤغلاً **قوله** یعنی و آنکسی از قرار که روم
 نگرده است هیچ چیز را از آنها نمی که روم دیان
 جایز می باشد و شمرده است سکون آنرا سکونی محض
 و الحاق مؤذنه است مضموم و مکسور را بمفتوح در عدم
 روم پس بدستی که شاذ و نادیده رگشته مذهب او در
 حالتی که این مذهب دور روند و مبالغه کنند است
 در شد و **قوله** وفي الحسن الخاء و عند تحاته **قوله** یعنی
 سناء کلاً اسود الیلاً **قوله** اخبار است بآنکه در تحفیف
 هر طریق چند دیگر هست غیر از اینها که یاد گرفته شد و
 تردد بخوبان که در احکام می نظم می نمایند روشن می گرداند
 نور هم و معرفه و کیفیت هم هران چیزی را که تاریک
 گشته یعنی معلوم نگشته و مشکل آمده نزد دیگران
 در حالتی که آن چیز سخت تاریک است و این

مبالغة است در مسایل عزم معلوم یعنی از انواع تخفیف معنی
هر چه تدریج مردم مشکل است تدریج بخوان حل می کرد زیرا که
ایشان بانه عالم اند و قیام بشرح آن می نمایند **باب**
که بعد از اتمام باب اسنانی طلائی را در خاطر
فاتر این معنی صورت بست که از هر قاعده کلی که در این
باب می آید شد جزوئی را از آن واکلی احکامش که بحدی
رسیده اعاده نماید و در صدر هر یکی مسئله را بسری
می آید فاصله را فاقول و بالله التوفیق لا یمیه من جزئی
افضاله و جسیم انعامه **مسئله** در مثل اقرا و اذ تبرا و
یا کلون و الی الهدی اینها ابدال الف است و بس **مسئله**
در مانند هئی و الذی او من و یس و اذ اقری و مکر
الشیء که همه بسکون می میخواند ابدال یاء است و بس و لیکن
هشام را روم و تسهیل نیز باشد **مسئله** در مثل یومنون
و فرعون اتونی ابدال یاء است و بس **مسئله** در ان مرؤا
ابدال یاء ساکنه و روم و تسهیل هر دو وجه است و حکم جرج
منما اللؤلؤ همچون ان مرؤا است الا آنکه حرف در وجه
ابدال هئی دوم ابدال هئی اول نیز می کند پس در وجه
دوم موافق هشام باشد در تحقیق هئی اول جانه گفته شد
مسئله در تفتوا و هر چه صورت هئی یاء بود و ما قبل
هئی الف نباشد پنج وجه باشد ابدال بالف و روم و تسهیل
و بدل یاء و اسکان و روم و اشمام **مسئله** در مثل الملاذ

که صورت هئی الف بود دو وجه است ابدال بالف دوم
و تسهیل **مسئله** در مثل ییدی ابدال یاء ساکنه باشد
یا روم و تسهیل و اگر هئی را به یاء مصمومه سازند جانه
مذهب اخفش است و بعد از آن یوان وقف کنند روم
و اشمام پس جایز آید پس باعتبار پنج وجه بود **مسئله** در
مثل شاطی چهار وجه است ابدال یاء ساکنه و روم
و تسهیل و ابدال یاء مکسونه که بعد از آن از جهه وقف
ساکن سازند یا روم کنند **مسئله** در بنائی المرسلین
همین چهار وجه مذکور باشد الا آنکه در اینجا ابدال الف
است **مسئله** در مثل عن النبا و سبیل دو وجه باشد
ابدال بالف ۲ و روم و این **مسئله** در کمال اللؤلؤ
ابدال یاء ساکنه یا روم و این **مسئله** و اگر ابدال یاء مکسونه
کنند جانه از اخفش منقول است و بعد از آن
ساکن سازند روم در و او جان آید پس باعتبار چهار وجه
شود **مسئله** در مثل حسبتهم لؤلؤا که هئی دوم مفتوح است
یک وجه باشد ابدال هئی اول یاء ساکنه و ابدال هئی
دوم یاء مفتوحه **مسئله** در توی و تویه و ریا و الزیا
و ربای و رباک دو وجه است ابدال هئی یاء
انجا که ما قبلش مضوم است و یا انجا که ما قبلش مکسور
است و در هر دو قسم بی ادغام ابدال هر دو قسم و ادغام
اما در مثل الرؤیا اظهار اقیس است **مسئله** در مثل

جاء والدَّيْمَارُ ابدال واطول و قصر جائز است واجازة توسط
نیز داده اند **مسئله** در مانند يشاء ومنه الماء ومن السماء نج وجه
است همین سه وجه مذکور و تسهیل و ارم و آمد و قصر
مسئله در مثل و ايتائي ذی القربى و اناي اللیل و لقاء الآخرة
و اومن و زائى عجاب که صوت همین بیان نوشته همین نج وجه باز
و چون بر متابعه رسم وقف کنند همین بدل بیاشود و ان هنگام
مک و توسط و قصر و اسکون و قصر و ارم نیز جایز آید
بس نه وجه باشد **مسئله** دو مثل فیکم شرکاء و امانشوا
و در هر چه که صورت همین نوشته باشند و از پیش همین الفی
باشد همین نه وجه مذکور باشد و اسه وجه دیگر که ان
اشمام حرکه و او است و آمد و توسط و قصر بس دوازده
وجه شود **مسئله** در ثبوت منکم همین دوازده وجه است
الا انکه حرفی همین اول نیز تسهیل می کند و هشام نمی کند **مسئله**
در ثلثة قر و ادغام است و اسکون یا ارم **مسئله** در
انما النفسی و بری سه وجه است ادغام و اسکون یا ارم
یا و اشمام **مسئله** در جی و سبی نقل است یا ادغام هر دو
و اسکون **مسئله** در ان ثبوت و لیسوا و جوه کمر همین
دو وجه است **مسئله** در سوء و شیء که همین مکسور است
چهار وجه بود نقل و ادغام هر یکی و اسکون یا ارم **مسئله**
در یضی و المسبی شش وجه است این چهار وجه مذکور و نقل
و اشمام و ادغام و اشمام **مسئله** در لثو و سوء

و در ثلثة قر و ادغام است و اسکون یا ارم
انما النفسی و بری سه وجه است ادغام و اسکون یا ارم
یا و اشمام
در جی و سبی نقل است یا ادغام هر دو
و اسکون
در ان ثبوت و لیسوا و جوه کمر همین
دو وجه است
در سوء و شیء که همین مکسور است
چهار وجه بود نقل و ادغام هر یکی و اسکون یا ارم
در یضی و المسبی شش وجه است این چهار وجه مذکور و نقل
و اشمام و ادغام و اشمام

و شیء که همین مضموم است همین شش وجه مذکور است **مسئله**
در مثل جائز و خائنین و اولیا و هم تسهیل است و آمد و قصر
مسئله در مثل فاولیک و اجاؤه چهار وجه بود تسهیل یا
یا تحقیق همین اول هر یکی و تسهیل همین دوم و آمد و قصر
مسئله در فلما تراا الجمعان بعد از اماله الف بعد از همین در
همین بین باشد و آمد و قصر **مسئله** در مثل ماء و نداء
که همین صوت است و منصوب تسهیل و آمد و قصر جائز
است و صراحتی دارد شده از روایه ضعیفی که همین را بدل
بالف کنند همچون که در جاء و ان زمان قصر و توسط و آمد
در او بخوانند **مسئله** در مثل خطیه و بریون و هیتا و مریا
ادغام فقط است **مسئله** در مثل شیئا و سوءا و سیئت
و الشوای و کهیة و استیسی نقل است یا ادغام **مسئله**
در و اذ المودودة همین دو وجه است **مسئله** در مؤثلا
همین دو وجه است و از یادقی یک وجه ابدال بی **مسئله**
در جزء انقل فقط است **مسئله** در مثل القرآن و مقنولا
و اسلکم و لا فقه نقل فقط است **مسئله** در هروا
و کفوا دو وجه است نقل ابدال همین یوا **مسئله**
در الفشاة و یسئلون دو وجه است نقل ابدال
همین بالف و افتح ما قبلش **مسئله** در مثل سألهم و ارایت
و رغو و یس و یرو و سکرین بین فقط است **مسئله**
در مثل مایه و قیه ابدال یا است لا غیر **مسئله** در مثل

عن ابن کلام

و مراد باین ادغام ادغام صغیر است و بر سه قسم آورده ادغام
 حرفی در چند حرف ادغام حرفی در حرفی در یک کلمه یا در دو
 کلمه که انرا باب حروف قرینت مخارجها نام نهاده احکام
 نون ساکن و تنوین و قسم اول اینست **قوله** سیاذ کیر
 الفاظا تلیها حروفها **ب** بالاظهار و الادغام تروی و تحلی
 یعنی روزی که یاد کنم ترا لفظی چند که نزدیک این لفظها می گرد
 و از عقب ایشان در می آیند حرفها این لفظها یعنی حرفی
 چند که حرفها اخر آن لفظها درین حرفها مدغم
 می گردند یا مظهر میشوند در حالتی که روایت
 کرده می شوند و روشن گردانده می شوند این لفظها
 باظهار و ادغام در تردید قرا از این الفاظ کلمه از وقت
 و تاء تانیث و هل و بل است **قوله** قد و ناک از فی بیها و
 حروفها **و ما بعد بالتقید** قد مذ لا یعنی ترا که
 از این الفاظ موعوده کلمه از را در بیستی که مخصوص
 است به او و فرا گیر حرفی چند که ذال از در ایشان
 مدغم میشود و فرایستی که بعد ازین نماید و قید کن
 انرا در حالتی که سهل القیاد باشد بسبب تقیدی
 که من انرا یاد کرده ام پیش از این نیست و ماکان و
 ضد یعنی اگر من ادغام را از برای کسی ذکر کنم دیگر انرا
 اظهار باشد و اگر اظهار را از کسی روایه تمام باقیانرا
 ادغام بود و می توان که مراد از تقید قاعده باشد

نوعی که در این

و مراد

۷۰

۸

۸

۸

۸

۸

۸

۸

۸

۸

۸

۸

۸

۸

۸

که ناظم رحمه الله در بیت ساسمی بیان فرموده و باعث بر تمهید
 این قاعده ان بوده باشد که چون در بعض مواضع اسماء قرا
 را بر من در اوایل کلمات آورده و حرفی چند نیز که هر یکی از
 ذال از و ذال قد و تاء تانیث و لام هل و بل حروف مدغم میشوند
 هم بر سرخی در اوایل کلمات نهاده و هم نموده که مبادا که
 قاری را اشتباه افتد که مگر این حروف مدغم فیما بین
 هم در قرا اند پس اصطلاح را چنان نهاده که اول قرا را
 بر من نام برد و بعد از ان کلمه را بیاورد که در اول ان واو
 باشد و بعد از ان کلمات حروف مدغم فیما بین بویسد
 مانند و ادغم مروه و اکت ضیر ذال **قوله** که
 میم مروه رمز این ذکوان است و اکت فاصله است
 و ضاد و ذال و زای و طاء حروف مدغم فیما بین و اشا
 برین معنی مذکور فرمود **قوله** ساسمی و بعد الواو تسموا
 حروف من **تسمی علی سیمای** تروق مقبلا یعنی
 روزی که یاد کنم بر من اسماء قرا را و بعد از ان واو را بیاد من
 و بعد از او و بیاورم حرفی چند که این قرا مذکور ذال
 از را مثلا در ان ادغام کرده اند باظهار در حالتی که
 من مستعمل باشم بر نشانه که صافی میشود مقبل ان
 یعنی این معنی را در صورتی روشن و طریق مبرهن
 بطالب رسام **قوله** و فی ذال قد ایضا و تاء مؤنث و
 و فی هل و بل فاحتمل به هیکل اخیلا یعنی آنچه در ذال

قاری

در آنها

کلماتی که حروف مدغم
 فیما بین اوایل اسماء
 است

که ناظم

زینا. وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ قَدْ شَغَفَهَا **ع** یعنی و بدرستی که بکشید
 زینب دامن را که دراز شده تا ناز و تکبر نماید در نظر عاشق
 و دامنایوی خفاقی که یاد دامن زینب انرا ظاهر کرده کشته
 این یاد از نو مند کتده عاشق را به این دامن و به این بوی
 خوش یکبار بعد از یکبار **قوله** فَأَظْهَرَهَا حَمَّ بَدَا
د لَ وَاضْحًا. وَأَدْغَمَ وَرَشَّ ضَرْ طَلَّانَ وَامْتَلَا. یعنی
 بعد از آن مدغم فیها را معلوم کردی بدان که عاصم و قالون
 و این کثیر که مرموز کشته اند به نون و بار و دال اظهار
 کرده اند دال قدر آن در مجموع این هشت حرف و اعلم
 کرده است و رش در ضا و ظا بس و او را در باقی اظهار
 باشد **ع** یعنی بس ظاهر گردانند حال زینب را راه نمایی
 که ظاهر شده و دلالت کرده محبت را بر محبوبه
 دلالت کردنی روشن و نهان گردانند فواکر قش جوعه
 وصل محبوبه گزند عاشقی را که تشنه شده به یاد او
 و مشتاق کشته بوصل او سیراب آمده ترد فواکر قش
 این جوعه **قوله** وَأَدْغَمَ مَرَّوْ وَأَكْفَ حَبْرَ اَبْلَ رَوَى
ط لَّهُ وَغَرَّ تَسْلَاهُ كَلَّكَلَا. یعنی مدگولیم مَرَّوْ
 که این کوان است ادغام کرده دال قدر در ضا
 و ذال و زای و ظا بس در جها و حرف دیگر او را اظهار
 خواهد بود **ع** و باز پوشید وصل زینب آن وصلی
 که رفع کتده عطش محبة است گزند محبتی

در این
 اوزار

و
 ۸
 ۸

۲
 ۲
 ۲

خجف را که بر مرده گردانند او را سحبتها حراة شوقها
 که بر سینه او برآمده **قوله** وَفِي حَرْفِ زَيْنَا خِلَافٌ
 وَمُطَهَّرٌ هَشَامٌ بِضَادٍ حَرْفُهُ مُحْتَمِلًا. یعنی در
 وَلَقَدْ زَيْنَا السَّمَاءُ الدِّيَا در سون الملك خلاف است
 این کوان را یعنی او را هم ادغام و هم اظهار هستند **قوله**
 وَمُطَهَّرٌ هَشَامٌ بِضَادٍ حَرْفُهُ مُحْتَمِلًا. یعنی و هاشم اظهار کنند است حرف
 خویش را در سون ص یعنی او قال لَقَدْ ظَلَمَكَ
 بسؤال بختك را اظهار می کند در حالتی که او قول گفته
 است این روایه را پس باقیان را که ابو عمرو و حم و کسائی
 اند در مجموع حروف هشتگانه ادغام شان باشد
قوله تَاءُ الثَّانِيَةِ یعنی این چهار بیت که مذکور
 خواهد شد و بیان تاء ثانیست ساکن متصل بفعل است
قوله وَأَبْدَتْ سَنَا نَفَرٍ صَفَتْ زَرْقَ طَلَّهِ حَبْرَ وَرَوْدَا
 بَارِدًا عَطِرَ الطَّلَا. یعنی شش حرف که تاء ثانیست
 را در آنها ادغام یا اظهار می کنند اینست که در اوایل
 شش کله از این بیت آورده یعنی **س** **س** **س** **س** **س** **س** مثل
 اَبْدَتْ سَنَا رَحِبَتْ تَمَّ حَصْرَتْ صَدَّ وَرَهَفَتْ
 حَبَتْ زَرْقَا كَانَتْ ظَالِمَةً نَفَحَتْ جَلُودَهُمْ وَظَا
 کرد ایند را روشن و تازی که ضایف شده بود ابها
 ازرق آن درین حاله که این ابها ازرق جمع کرده بودند
 آب دهنی را که آن آب سرد بود و خوش بوی خمران
 بودم

زینب

انها عارزق و این از آن جهت گفت که عادت عرب آنست که تشبیه
کنند آب دهن را بچشم **قوله** فَاظْهَرُهَا دُهَا دُرْمَتُهُ بِدُورَةٍ
وَادْعُمُ وَرَشِّ ظَافِرٍ أَوْ مَحْزُولٍ یعنی این کثیر و عاصم و قالون
که در موشان دال و نون و با است اظهار کرده اند
تا به تائید را در مجموع این شش حرف و در شکر کرده اند
تا را در ظاهر محمله فقط پیدا کردن زینب دندان خود
را همچون در قیاست که زیاده کرده اند بدرها آن در صفا
آن در را یعنی همچنانچه بدر در بر کمال تا بیند آن
زیاده است در دندانها زینب نیز جوفا سخن میگوید در
حشید لاش زیاده است **قوله** وادغم الی یعنی و نهان
کرد خداوند فرا گرفتن آنچه فرا گرفت از وصل
این زینب در حالتی که این فرا گیرند ظفر یا بند بود
و عطا کنند **قوله** وَاظْهَرُهَا دُهَا دُرْمَتُهُ بِدُورَةٍ
وَدْعُمُ وَرَشِّ ظَافِرٍ أَوْ مَحْزُولٍ یعنی اظهار کرده مدلول
کاف که این عامر است این تا را در سین و جیم
و زای بس در سه حرف دیگر او را ادغام باشد
غ ظاهر کرد عالمی که بشت و بنه متعلبان است و نما
با آن جو و بخشش او که از علم او است دانش خود
را و پاک نیست که به از چایس دنیوی ملوث نشد و وفا
کنند ایست بو عهدا در این حال که او بنه گاه
بجاریکان و در او متول باز مندکان است **قوله**

وَاظْهَرُهَا دُهَا دُرْمَتُهُ بِدُورَةٍ وَاظْهَرُهَا دُهَا دُرْمَتُهُ بِدُورَةٍ
یعنی اظهار کرده راوی ابن عامر که هشام است تا را در صاد در
لفظ لَهْدِمَتْ صَوَامِعُ در سون الح و ابن ذکوان خلاف است
در وجهت جنوهم در الح یعنی او را ادغام و اظهار هر دو هست
بس معین شد که ابو عمرو و حمزه و کسانی را ادغام باشد **قوله**
يَقْتُلِي یعنی در حالتی که عین این خلاف را بسبب بحث از ویران
کرده می شود از او و از این جهت چنین گفت که در تفسیر اظهار
فقط از ابن ذکوان آورده **قوله** دُرْمَتُهُ بِدُورَةٍ وَاظْهَرُهَا دُهَا دُرْمَتُهُ بِدُورَةٍ
یعنی این چهار بیت که یاد کرده میگرد در بیان لام هل و بل است
و مدغم فيه این لام هشت حرف است **ت ظ ر س ن ط**
ولیکن تاء مثله مخصوص است به هل مانند هل ثوب و
در تاء و نون هل و بل هر دو شریک اند مانند هل تری
بل تا تیم هل تنبیکم و بل تنبع و نج حرف دیگر مخصوص اند به بل
مثل بل طنتم بل زین بل سولت بل طبع الله بل ضلوا و ناظم
رحم الله این هشت حرف یا در اوایل کلمات این بیت
نما و اشارت بدان فرموده **قوله** اَلَا بِلَ وَهَلْ تَرَوِي ثَنَا
طعن زینب سمر توها **ط** طعن و مبتلی یعنی گاه
شو که ترا از احوال زینب خبر خواهی داد پس بجز از
ترا بدالم و تضاعف عثم فجت اندیشه کرد اما چون میخوا
که او را این سخن را بشنوند ولیکن نه بنوعی که او را
زود یقین شود و نیش بر سر جراحت خورد عنان سخن کرد اینده

رجوع با استفهام نمود و فرمود که ای هیچ روایت کرده توانی کلام را
که کج کرد اینده و دوتا ساخت و حله کردن و زینب بشت
عاشقی که شب همه شب بسبب دوری او افسانه می گوید
در حالتی که این عاشق باز مانده شده است از غایت کردند
و ابتلا **الر** کسی گوید جو نیست که در ترجمه هل را بر بل مقدم
داشت و در بیت قضیه را بعکس نمود **و** است که
تا هر یکی از هل و بل خط خویش را از تقدم و تاخیر فرا گرفته
باشند **قوله** **فَادْغَمْهَا** او **وَادْغَمْ** **فَاَصْلُ** و **قَوْرُ**
سَنَاءٍ سَرَّ سَمَاءٍ وَ قَدْ حَلَا یعنی بعد از آن که حروف مدغم
فیها را شناختی بدان که کسانی که مرموز است این لام را در
مجموع حروف هشت گانه ادغام می کنند و حمی موافقه
او می نماید در تا و سین و ثا و بس در پنج حرف دیگر او را
اظهار باشد **ع** بس نهان کرد محبت زینب را روایت
کنند و نهان کرد ستر او را فاضلی خداوند و قار
که مدح او شادمان کرده قبیل تم را و شیرین شده
قوله **وَلَيْلَةُ الْفَسَاءِ خَلَاةٌ هُمْ مَخْلَافَةٌ** **وَفِي هَلْ تَرَى الْأَدْغَامَ**
حَبَّ وَ حَمَلًا یعنی ادغام کرده است **خَلَاةٌ** قرآلام
بل را از بل طبع الله علیها یک قهر هم در سورة الفسار
ولکن بخلاف از او زیرا که اظهار نیز از او منقول است
قوله **وَفِي هَلْ** یعنی و ادغام را در **قوله** **تَرَى هَلْ تَرَى مِنْ فِطْرٍ**
در سورة الملك و فهل ترى لهم من باقیه در الحاقه دوست

داشته اند از ابو عمرو نیز و دیگران نیز بر قبول آن داشته
اند **وَأَظْهَرَ لَيْلَى وَاجٍ بَعِيلَ عَمَانَةَ** **وَفِي الرَّعْدِ هَلْ** **فَا**
الْأَزْجَرُ أَهْلًا یعنی اظهار می کند هتام این لام را در نزد
نون و ضا د معجمه هر جا که واقع شود و در نزد نا در
یک موضع فقط و آن ام هل **تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ** است در
سورة الرعد از آن جهت که هر جا که حمی و کسانی ادغام
می کنند او نیز ادغام می کند و در اینجا چون حمی و کسانی
ادغام ندارند او نیز موافقه ایشان می نماید و اظهار می کند
بس او را در باقی حروف ادغام خواهد بود **ع** نهان کرد
محبت خود را از غیر محرم و ظاهر کردن آنرا نیز کسی که نکه
بان آن شود و آنرا فاش نکند و جلیل القدر بود ضمانی
او یعنی عهدی که کند که ستر ترا ظاهر نکند بران وفا
نماید **قوله** **وَأَسْتَوْفَى** **ع** یعنی استیفاء نمائی این مسائل
را و فهم کن آنچه ترا کفتم بی زحمتی زیرا که هیچ زجر کننده
نیست که هلا گوید و هلا کلمه است که اسباب از بان
زجر کنند تا بروند **قوله** **بَابُ إِتْفَاقِهِ فِي الْأَدْغَامِ**
أَوَّلُهُ وَ ثَانِيَتُهُ لَامٌ **ع** یعنی این باب است که مذکور
میشود در او اتفاق قرا را در ادغام این کلمات مذکور
و این باب در تفسیر نیست زیرا که در تفسیر بحث
از اختلاف می نماید و اینجا بیان اتفاق است **قوله** **وَلَا خَلْفَ**
فِي الْأَدْغَامِ إِذْ دَلَّ كَلَامُ **ع** **وَقَدْ تِمَّتْ** **عَدُوْ سَمَاءٍ بَتَلَا**

وَقَالَ أَذْهَبَ فَمَنْ دَرَسْتُمْ قَالَ أَذْهَبَ فَأَنْتَ لَكَ دَرْطَةٌ وَمَنْ لَمْ
يَقْبُ فَأُولَئِكَ فِي الْحِجَرَاتِ وَلَكِنْ خَلَّادٌ رَادٌّ يَتَّبِعُ خِلَافَ اسْتِ
جَانِحِهِ إِشَارَةَ بَدَنِ فَرَمُودَةٍ بِقَوْلِهِ وَخَيْرَ الْحَالِ يَعْنِي خَيْرَ شُؤْمِيَانِ
ادْغَامٍ وَظَاهَرُ دَرْيَتِ مِنْ أَجْلِ خَلَّادٍ فِي حَالَتِهِ تَوْقِصُ كُنْتُمْ
بِأَشْيٍ بِهَذَا تَحْيِيرُ نَصْرَةِ ابْنِ هَرْدُو وَجِهَ رَابِعِي لِكِرَانِ رَاطْهَارِ
يَأْتِي **قَوْلُهُ** وَمَعَ جَزْمِهِ يَفْعَلُ بِذَلِكَ سَلَمُوا وَتَحْتَفِ بِهَمْ
رَاعُوا وَشَدَّ أَتَشَقَّلَا يَعْنِي ادْغَامِ لَامٍ وَمَنْ يَفْعَلُ رَادٌّ حَالَتِي
كَهَ ابْنِ لَامٍ مَجْزُومٌ بِأَشَدِّ دَرْفَالٍ ذَلِكَ مُسَلَّمٌ دَاشْتَهُ
أَنْدَ مِنْ أَجْلِ ابْنِ الْحَارِثِ أَزْكَسَانِي كَهَ مَوْزَا اسْتِ بِهَ سِينِ
وَأَنْ دَرَشْشَ مَوْضِعٌ اسْتِ وَمَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ دَرِ
الْبَقِيَّةِ وَمَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنْ آلِهِ دَرِ آلِ عِمْرَانَ وَمَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ
عَدُوًّا وَوَمَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ هَرْدُو دَرِ
الْمَنْسَارِ وَمَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ يَكُونُ أَتَا مَاءً فِي الْفَرْقَانِ وَمَنْ يَفْعَلُ
ذَلِكَ فَأُولَئِكَ فِي الْمَنَافِقُونَ مَسْ دِكِرَانِ رَاطْهَارِ بِأَشَدِّ
بِسْ هَرَجَا كَهَ لَامٍ مَجْزُومٌ بِأَشَدِّ بَاتِقَاظْ هَارِ بُوْدَقَوْلِهِ وَ
يَحْتَفِ بِهَمْ الْحِ يَعْنِي ادْغَامِ فَاءٍ أَنْ يَحْتَفِ رَادٌّ رِيَارِ بِهَمْ
دَرِ سُوْرَةِ سَكَا عَايَةِ كَرْدَةٍ أَنْدَ مِنْ أَجْلِ كَسَانِي كَهَ رِيَارِ رَمَزَا
اسْتِ بِسَرْعِ أَوْ بِظَاهَرِ خَوَاتَمِدِ قَوْلِهِ وَشَدَّ أَتَشَقَّلَا يَعْنِي
أَنْدَ وَادْغَامِ كَهَ مَذْكَورُ شَدَّ أَتَشَقَّلَا كَشْتَهُ أَنْدَ بِنَابِثِ ثَقْلِي
كَهَ دَرِ الشَّانِ اسْتِ **قَوْلُهُ** وَعَدَّتْ عَلَى ادْغَامِهِ
وَبَنَدَتْهَا شَوَاهِدُ حَمَادٍ وَأَوْرَثَتْهَا حَلَا كَهَ شَرْعَةٍ

وَالزَّادُ جَزْمُهُ يَلَامُهَا كَوَاصِبٍ بِحَكْمِ طَالٍ بِالْخَلْفِ يَذْبَلَا يَعْنِي
مَدْلُولِ شَيْنِ وَحَاكِهِ حَمْنِ وَكَسَانِي بِأَشَدِّ ادْغَامِ كَرْدَةٍ أَنْدَ دَالِ
رَادٌّ تَا أَنْ قَوْلَهُ تَعَالَى عَذَّتْ بَوِي وَرَبِّكُمْ دَرِ الْمَوْضِ وَالْإِخْلَافِ
وَأَنْ قَوْلَهُ تَعَالَى فَنِيذَتْهَا وَكَذَلِكَ دَرْطَةٌ وَهَامٌ مُوَافَقَةٌ
إِشَارَتُهُ بِمَوْضِعِهِ دَرِ ادْغَامِ نَارِ دَرِ ثَارِ أَنْ قَوْلَهُ تَعَالَى أَوْرَثَتْهَا دَرِ
الْأَعْرَافِ وَالزَّحْرَفِ وَهَمِجِيْنِ ادْغَامِ كَرْدَةٍ دَوْرِي أَنْ تَبَوَعُوهُ
بِخِلَافِ وَسُوسِيٍّ بِخِلَافِ رَا بِمَجْزُومَةٍ رَادٌّ لَامٍ مِثْلُ وَاصْبِرْ
لِحُكْمِ وَيَشْرِكُ وَيَغْفِرُ لَنَا وَأَنْ إِشْكُرِي بِسَاقِيَانِ رَادٌّ
أَيْنَ مَجْمُوعِ ظَاهَرِ بِأَشَدِّ عَذَّتْ وَفَنِيذَتْهَا دَلِيلِي حَمْدِ
كَهَ مَسْهُوبِنْدِ بَعَالِي بِسَيَّارِ حَمْدِ نَاطِقِنْدِ بِادْغَامِ إِشَا
هَرْدُو وَشِيرِيْنِ شَدَّ طَرِيقِ ادْغَامِ أَنْ بِرَايِ ادْغَامِ أَوْرَثَتْهَا
وَادْغَامِ حَرْفِ رَا دَوَّجَالَةٍ جَزْمِشِ دَرِ لَامٍ كَهَ أَوْ مِثْلُ وَاصْبِرْ
لِحُكْمِ اسْتِ دَرِ أَنْ كَشْتَهُ بِخِلَافِ وَبَلَنْدِ شَدَّ مَحْمُودِ كَوْنِ
قَوْلُهُ وَيَلَسِينِ أَظْهَرُ عَنْ قِي حَقَّةٍ وَنُونٍ وَفِيهِ الْخَلْفُ
عَنْ دَرِ شَهْمِ حَكْلَا يَعْنِي أَظْهَرُ لَكِنْ أَيْ قَارِي نُونِ بِسِينِ
رَا نُونِ نُونٍ وَالْقَلَمُ رَا مِنْ أَجْلِ جَوَانَانِي حَمْدِ كَهَ حَقِّ هَرَكِي
أَزْ إِشَارَتِهِ ظَاهِرُ كَشْتَهُ أَزْ عِلْمِ وَوَرَعِ وَأَشَارَتِهِ حَفْصِ وَ
حَمْنِ وَأَبْنِ كَثِيرِ وَأَبُو عَمْرٍو وَقَالُوا لَنْ أَشْكُرَ مَوْزَا أَنْدَ رَعِينِ
وَفَاوَكَلِ حَقِّ وَبَارِ بِسَ دِكِرَانِ ادْغَامِ بِأَشَدِّ بِرَقِيَّاسِ
مَكْرُورِشِ كَهَ أَوْ رَادٌّ نُونٍ وَالْقَلَمُ هَامٌ ادْغَامِ اسْتِ
وَهَمِ ظَاهَرِ جَانِحِهِ إِشَارَةُ بَدَنِ فَرَمُودَةٍ بِقَوْلِهِ وَفِيهِ

الحلف الخ یعنی در تون و القلم از و در خلا نیست که گذشتند
 و در آن شد میان منقد میان از قرا **قوله** وَحَرِّصْ صَادَ
 مَوْتِمَ مَنْ يَرُدُّ ثَوْبَ لَبِثَ الْفَوْدِ وَالْجَمْعُ وَصَلًا یعنی
 اظهار کرده اند مدلول حر می نصر یعنی نافع و این کثیر
 و عام دال صادر از کهی بعض در ترد دال ذکر و دال
 یو ثواب را در ترد ثا و ثواب دال عمران و ثا را در ترد
 ثا در لبثت و لبثت و لبثت یعنی خواه مفرد و خواه جمع
 هر جا که بیاید پس دیگران را ادغام بود قوله و صلا یعنی
 پیوسته گردانیده اند این کلمات را بنقل بیا **قوله**
 وَطَاسِينَ عِنْدَ الْمَمْنَاءِ اخَذْتُمْ اخَذْتُمْ وَفِي الْأَوْرَادِ
ناشر غفلا یعنی اظهار نون طاسین در ترد
 میم و وزی یافته از حمی در الشعرا و القصص و اظهار
 دال در ترد ثا اخذت و اخذت و اخذتم و اخذتم
 هر جا که واقع شود از حفص و این کثیر که مرموز اند
 به عین و دال بر یاقان با دغام خوانند قوله عاشر
 د غفلا یعنی اظهار معاشره کرد قاری خویش را در
 حالتی که این اظهار فراخ استب و آسان **قوله**
 وَفِي أَرْحَبِ هَدَى بَرِّ تَرْبٍ خَلْفَهُمْ كَمَا نَاعَ جَا
 بِلَهْتُمْ **له** از جهلا و قالون و خلف و فی البقره
 قُلْ يَعْذِبُ دَا بَا بِالْحَلْفِ جَوْدًا وَمَوْلَا یعنی اظهار
 کرده اند مدلول ها و باء و قاف و كاف و ضا و د

هم یعنی بزی و قالون و خلا و خلاف از ایشان هر سه و این عامر
 و خلف و ورش بی خلاف با را در ترد میم از اربک معناد در سون
 هود و همچنین اظهار کرده اند از هشام و این کثیر و ورش که
 مرموز اند به لام و دال و جم بی خلاف بخلاف ثا از بلیث در
 ترد دال ذال در الاعراف پس دیگران را ادغام فقط باشد
 و بعد از اینها بگو که اظهار یعذب من در البقره نزدیک شده
 این کثیر بخلاف و ورش بی خلاف در حاتی که این اظهار سبیا
 تقع و بر راء فایده است پس قالون و ابو عمر و حمی و کسانتی
 را ادغام فقط بود **ع** در اظهار اربک باه نمودن خداوند نیکو
 کار ایست که متواضع باشد بمخاطب دمی شد خوش
 بوی این اظهار آمد اظهار بلیث از برای این نیکو کار پس
 مدار غای ای عالم با جا هلان **قوله** **باب اختصار**
النون الساکنه و التنوین یعنی این باب نیست که یاد کرده
 میشود در او حکم نون ساکنه و تنوین و قوق میان نون ساکنه
 و تنوین است که نون در حالین ثابت می باشد و تنوین در
 وصل فقط و دیگر آنکه نون در وسط و طرف می افتد و تنوین
 در طرف فقط و دیگر آنکه نون در لفظ و کتابة هود و می
 و تنوین در لفظ فقط مگر در کاتین که در کتابة نیز ثابت
 می باشد و احکام نون و تنوین ادغام است و اظهار و قلب
 و احقا **قوله** وَطَاسِينَ عِنْدَ الْمَمْنَاءِ اخَذْتُمْ اخَذْتُمْ وَفِي الْأَوْرَادِ
 فِي الْأَمِّ وَالرَّارِ لِحَيْمِلَا یعنی همه قرا ادغام کرده اند

وقالمرنه

شد

دیگر که آن میان فتح و اماله است بدان که فتح درین محل ضد
 اماله است و لغوی عبارت از آن است که قاری دهن را بکفرت
 حرف بکشد که کشتی کشتی شودنی میانه و او را تخم نیز میگویند
 همچنانچه ناظم رحمه الله فرموده **وَقَدْ خَنَوُا التَّوْبَةَ** و اماله از
 میل است و در اصطلاح قرا نیست که فتح را بجانب کس
 و الف را بجانب یا بشیاری مایل کرد اند و او را اضجاع
 و اماله تامة و اماله محضه و اماله کبری و تریق نیز میخوانند
 اما در قصیده ازین شش پیش ازین سه مستعمل نیست
 کقولہ **رَحِمَهُ اِلَهُ وَاَضْجَاعُ اَنْصَارِی** و کقولہ **اَمَلْتُ تَرْغِی**
 و کقولہ **وَقَفَا وَرَقَقَا** و بین اللفظین است که فتح و الف
 را اندکی بجانب کسر و یا میل کردند و او را تقلیل
 و تلطیف و اماله صغری و بین بین یعنی بین الفتحه و الکسره
 و یا بین الف و الیا نیز میخوانند اما در قصیده ازین پنج پیش
 از دو استعمال فرموده کما قال **وَدَوَّالْ لَوْرَشِ بَيْنِ بَيْنِ**
وَالْتَقْلِيلُ جَادِلٌ فَيَضْلَا و فتح اصل است بآن دلیل که
 هراچه اماله از جایز فتح آن جایز بلا عکس و دیگر آنکه فتح
 راهیج سببی ضرورت نیست و اماله را سبب و وجه عربیت
 و فائده ضرورت است و سببش کسر است یا یا و فائده
 اتش آسان کردن آید و لفظ است و وجه عربیتش دو
المنك اول مناسبت یعنی از جهت مناسبت کسر
 یا یا بی که در کلمه بوده فتح را یا الفی را که از پیش ایشان باشد
 اماله کنند مثل الناس وضعا و طغنا و کافزین یا از جهت
 چیزی که اماله اتش کرده باشند چیزی دیگر را اماله کنند

مانند را لقمه که از جهت اماله الف که از پس مهر است را را نیز
 اماله می کنند **دوم** اعلامست بآنکه اصل این اماله یا یا و او مکسور
 بوده مثل زان و خاف که اصل این و خوف بوده یا بآنکه در زمانی
 از زمانها این الف را قلب بیا می کنند مثل ابتلی که در مضارع
 او بینتی میگویند یا بآنکه در جینی از اچان فتح منقلب با کسر
 میشود مثل شئت که لوقل شاه بود یا بآنکه این الف مانند الفی
 است که او را اماله می کنند مانند دعوی که الف او مشابه الف الفی
 و غیر این نیز گفته اند تا به دوازده وجه رسیده اند اکنون چون
 این مقدمه معلوم شد می باید دانست که اماله در الف و درها
 و در زار واقع می کردند و این باب در بیان اماله الف است
 و باب بعد از این در بیان اماله هاء و باب بعد از او در بیان
 اماله رار **قول** **وَحَمْرُهُ مِنْهُمْ وَالْكَسَائِي بَعْدَهُ** اماله ذوات الیاء
 حیت تأصلا یعنی حین از میان قرا و کسائی که بعد از او بر میزند
 امامت نیست اماله کرده اند هر الفی ذوات الیا را یعنی هر الفی
 که از اصل ایشان یا بوده باشد که بعد از آن قلبشان بالف
 کرده باشند مانند هدی که از هدایه است بر اصل او
 هدی بوده باشد و ذوات الیا که گفت احتران از ذوات الواو
 کرد مثل دعا و عضا که آنها را باتفاق اماله نمی کنند قوله و حث
 تأصلا همچون تقلیل اماله است یعنی این الفات را که اماله شان می
 میکنند از آن جهت است که اصل ایشان یا بوده این زمان کویا
 سائل میگوید که از جه معلوم کنیم که اصل الف یا بوده یا و ناظم

رحمه الله جواب می فرماید **قوله** وَتَقْنِيهِ الْأَسْمَاءُ تَكْشِفُهَا **قوله** وَإِنْ رَدَّتْ
 إِلَيْكَ الْفَعْلُ صَادَقَتْ **قوله** هَدَى وَاشْتَرَى وَهُدًى وَهُدًى
 وَفِي الْف التَّانِيثِ فِي كُلِّ مِثْلًا **قوله** يَعْنِي كَرَيْنِ الْفِ دَرِ اسْمَاءِ بَاشَد
 وَخَوَاحِي كِه اَصْلُش رَابِعَانِي كِه يَارِ اسْتِ يَا وَاوَان رَا مَشْنِي كُرْدَان
 يَا اَيْنِ تَقْنِيهِ كُرْدَن تَوَكْشِف كِنْد تَرَا كِه اَصْلُ اَيْنِ الْف يَارِ اسْتِ
 يَا وَاوَان مِثْلُ الْهُدَى وَهُدًى كِه دَر تَقْنِيهِ اَيْشَان الْهُوَيَان وَهُدَيَان كُونِي
 بِخِلَافِ عَصَاوَسْنَاوَشْفَاوَابَا وَصَفَا كِه دَر تَقْنِيهِ اَيْشَان عَصَوَان
 وَسَنَوَان وَشَفَوَان وَابَوَان وَصَفَوَان بَايْد كِت قَوْلِه وَان رَدَّتْ
 اِلَيَّ يَعْنِي وَاكْر اَيْنِ الْف دَر فَعْلُ بُوْد وَخَوَاحِي كِه اَصْلُش رَا بَدَانِي نِسْتِ
 فَعْلُ بِنَفْسِ خُوْد كُنْ يَعْنِي دَر مَعْرُضِ تَكْلَمِ دَرَاي وَبَكُوْد رَمِثْلُ هَدًى
 وَاشْتَرَى هَدًى تَمَّ وَاشْتَرَيْتَ تَاوَا صِلْ شَوِي بَابِ خُوْرْ مَعْرُوفِ
 اَصْلُ لَزِ الْف كِه يَا بُوْد بِخِلَافِ وَخَاوَدَعَاوَدْنَاوَعَفَاوَعَلَا كِه دَر حَالِ
 تَكْلَمِ خَلَوْتُ وَخَجْتُ وَدَعَوْتُ وَبَدَوْتُ وَدَنَوْتُ وَعَفَوْتُ
 وَغَلَوْتُ كُونِيْد قَوْلِه وَفِي الْف التَّانِيثِ اِلَيَّ يَعْنِي اَمَّا كِه كُرْدِه اِنْدِ
 حَمْنِ وَكَسَانِي هَرَا لَفِي رَا كِه اَز بَرَايِ تَانِيثِ بَاشَد وَاَكْر حِجْه اَصْلُ
 اَيْنِ الْف نِه يَا بَاشَد بَلِ كِه اَيْنِ الْف مِثْلًا بَه لَفِي بَاشَد كِه اَصْلُ
 اَوِيَا بُوْدَه مِثْلُ الْحُسَيْنِي كِه الْف اَوْ مِثْلًا بَه الْف الْهُدَى اسْتِ
 زِيْرَا كِه هَمِيْنَا كِه الْف الْهُدَى دَر تَقْنِيهِ مُنْقَلَبِ بَه يَا مِي شُوْد وَ
 الْهُدَيَان مَحْمُولِيْنِد الْف الْحُسَيْنِي نِيْز دَر تَقْنِيهِ مُنْقَلَبِ بِيَا مِي كُرْدِ
 وَلِ الْحُسَيْنِيَان مَخْرُاجِ اسْتِ بِيَا چُون حَكْمِ الْف تَانِيثِ زَايِيَان فَرْمُوْد
 خَوَاسْتِ كِه بِيَا نِ فَرْمَايْد كِه الْف تَانِيثِ خُوْد جَلِيْسْتِ وَاشَانِ

خَلَا

عَلَوْ

نمودن **قوله** وَكَيْفَ جَرَتْ فَعْلٌ فِيهَا وَجُودُهَا **قوله** وَإِنْ تَمَّ اَوْ يَنْقُضُ فَعَالِي
 فَخَصْلًا **قوله** يَعْنِي بِهَرِ حَرْكِ كِي كِه جَارِي بَاشَد موزون فَعْلِي يَعْنِي خَوَاحِي كِه فَا
 الْفَعْلُ اَوْ مَفْتُوح بُوْد يَا مَضْمُونِ بَايْ كَسُوْر بِيَا نِ كِه الْبِتْه وَجُوْد
 الْف تَانِيثِ دَر اَوْ حَاصِلِ اسْتِ بِيَا يْد كِه اِنْرَا اَمَّا كِه كِتْد مِثْلُ
 دَعَوَى وَالحُسَيْنِي وَبِشْرِي وَاسْرِي وَذِكْرِي وَلَقَطِيحِي
 كِه اِسْمُ بُوْد وَمُوسَى وَعِيسَى رَا الْحَاقِ بَه اَيْنِ قِسْمِ كُرْدِه اِنْدِ اَز حِجْه
 مَنَاسِبَةِ لَفْظِي وَاَمَّا موزون فَعَالِي اَكْر فَا الْفَعْلُش مَضْمُونِ بَاشَد
 مِثْلُ كَسَالِي وَاسَارِي يَا مَفْتُوح مَانْدِ الْيَتَامَى وَنَصَارِي اَمَّا الْفِشَان
 كِتْدِ بِيَا حَاصِلِ كُنْ اِي قَارِي اَيْنِهَارَا كِه كِفْتَم وَفَا فِ خَصْلًا
 بِيَا مَزَا سَبْ **قوله** وَفِي اِسْمِ فِي الْأَسْمَاءِ اِنِّي وَفِي مَتْنِ
 مَعَاوِ عَسَى اَيْضًا اَمَّا اَوْ قُلْ بَلِي **قوله** يَعْنِي اَمَّا كِه كُرْدِه اِنْدِ اَز حِجْه
 وَكَسَانِي اِسْمِي بَا كِه دَر اِسْتِفْهَامِ اسْتِعْمَالِ نَمَانِيْد مَانْدِ اِلَيَّ
 بِمَعْنِي كَيْفَ بَاشَد نِيْزَا كِه اَوْبِرُوْرَن فَعْلِي وَمَتْنِ نِيْزَا اَمَّا كِه
 كُرْدِه اِنْدِ زِيْرَا كِه اَكْر اَوْرَا نَامِ چِيْرِي سَا زَنْدَه مَشْنِي كُرْدَانْدِ
 مَتْنَانِ كُونِيْدِ وَبِجَيْنِ عَسَى نِيْزَا اَمَّا كِه كُرْدِه اِنْدِ اَز حِجْه
 كِه دَر هُنْكَامِ تَكْلَمِ عَسَيْتَ خَوَانْدِ وَبَكُوَايِ قَارِي كِه بَلِي كِه
 اَز بَرَايِ اِحْيَابِ اسْتِ اَمَّا كِه كُرْدِه اِنْدِ اَز بَرَايِ اِنْ كِه اَوْ قَامِ
 مَقَامِ فَعْلِي مِي شُوْد هَمِيْنَا كِه مِثْلًا كَسِي اَز تُو سَوَالِ مِي نَمَايْد
 كِه اَقَامَ زِيْدُو تُو دَر جَوَابِ مِي كُونِي بَلِي يَعْنِي قَامَ زِيْدُو بِيَا
 بَلِي جَايِ قَامِ نَشِسْتِه بَاشَد **قوله** وَمَا رَمَوْا بِأَيِّهَا غَيْرَ لِي
 وَمَا زَكِي **قوله** وَإِلَى مِنْ بَعْدِ حَتَّى وَقُلْ عَلَيَّ **قوله** يَعْنِي بَكُوَايِ چِيْرِي

و کسانی هر دو یا کسانی فقط اماله کرده اند هر کلمتی را که در مصداق
بیان نوشته اند و اگر چه الف او منقلب از یا نباشد مانند الضحی
وضحی و سحی و ضحیها و دحیها و طیها و تلیها غیر از کلمه لدی
و ما زکی منکم در سورة النور و الی و حی و علی هر جا که واقع گردد
که بهر چند که بیا مکتوب اند اما نشان نمکنند از برای
آنکه اصل لدی معلوم نیست که خود چه بوده و ما زکی و او نیست
و دانسته شد که واوی را اماله نمیکنند و الی و حی و علی سه حرف
جامد اند و ایشان را اصلی نیست پس عدول از اصل که فتح است
معنی نداشته باشد اما بیا نوشتن ما زکی از جهة مناسبه و لیکن
الله یزکی است که حق مجاوره و او دارد و در لدی و الی و علی
از برای آنکه چون ضمیری متصل بایشان شد مثل لَدَيْكَ وَعَلَيْكَ
منقلب بیا میشوند و حتی در معنی الی است **تفسیر** از گفتار
ناظم رحمه الله که و ما زکی یا لیا یا و همراهم نکند که مگر
در عصائی و الاقصا و تولا و اقضا و سباهم و جوههم
و طغای الماء از انها می که اماله نشان به الف می نویسند اماله
نیست بل اماله این کلمات از اول باب معلوم میشود حیث
تَمَاتَ امالاً ذَوَاتِ الِیَا الِی **قوله** و کُلُّ بَلَدٍ یَزِیدُ وَانَّهُ
فَمَالٌ کَزَکَها و انجی مع ابتلی یعنی اماله کرده اند نزد
هم و کسانی هر فعلی سه حرفی را که زیاده کشته باشند
بر سه حرف یا که حرف مضارعه را بر ایشان زیاده کرده
باشند مثل تدعی و تتلی و یرضی یا ماضی مجرد را مزید

یا ایشان

ساخته

ساخته باشند مثل من زکیها و فاجیه الله من النار و اذ ابتلی ابرهیم
زیکه در حال تکلم زکیّت و انجیت و ابتلیت می گویند **قوله**
وَلَیْکُنْ اِیْمَانُهُمَا بَعْدَ وَاوِهِ • وَفِی مَا سِوَاهُ لِلْکَسَائِیِّ مِثْلًا
یعنی و لیکن ایما که واقع است بعد از و او حروف و کسانی اما نقش
کرده اند و ان اِمَات و اِیْمَا است در سورة و الخمر لا غیر
و در لفظ اِیْمَا می که غیر این موضع است یعنی نه بعد از و او بود مثل
ثم اِیْمَاکم و فاجیاکم و فاجیاکم اماله کرده اند انها را از برای کسانی
فقط پس حرف که انها را اماله نمی کند متابعه نقل می نماید تا جمع
بین اللفظین کرده باشد **قوله** و رَوَّیَی و الروایا و مرَضَات
کیف ما • اَنی و خطایا مثله متقیلا یعنی همچنین اماله
کرده اند از برای کسانی تنها لفظ رَوَّیَی را در دو موضع از
سورة یوسف و الروایا معروف را در چهار موضع در سورة
یوسف و سَمَحَن و الصّافات و الفتح و همچنین اماله کرده اند
لفظ مِرَضَاة را هر چون که واقع شود در پنج محل در البقره دو
محل و در النساء یک محل و در الممتحنة یک محل و در الحزب
یک محل و همچنین خطایا را اماله کرده اند هر چون که بیاید و هر جا
که واقع گردد مثل خطایانا و خطایاکم و خطایاهم بنا بر آن که
الف ایشان منقلبه از یا اقوله متقیلا یعنی در حالتی که هر یکی
از این الفاظ قبول کرده اند شان از روی رعایت **قوله**
وَحِیَّاهُمْ اِیْضًا وَحَقَّ تَقَاتِه • وَفِی قَدْ هَدَانِی لَیْسَ اَمْرٌ لَّیْ سَکَلًا
یعنی اماله کرده اند از برای کسانی فقط حیاهم و مما تهم را این

نی

است

در الحاشیه وحق تقایه را در آل عمران و قد هدینا رادرا الانعام پس
 اما له منهم ثقیة در آل عمران و قل انی لهذا فی در آخر الانعام و لکن
 ان الله هدینا در آل عمران و کسی هر دو باشد قوله لیس
 یعنی این امر که می بینی که چون انوار اما له می کند و اینرا می کند
 چیزی مشکل نیست زیرا که او اتباع اثر و اقتفا بر می نماید
قول و فی الکهف انسانی و من قبل جاء من عصائی و اوصائی
 بمویر یحتمل یعنی و ما السینیه را در الکهف و من عصائی
 و اوصائی را از پیش الکهف یعنی در سوره ابریم و اوصیانی بالصلوة
 را در سوره مریم اما لقشاز کرده اند هم از برای کسانی فقط
 در حالتی که هر یکی ازین الفاظ را جلی داده اند ترد قرا به
 اما له **قوله** و فها و فی طاسین اتنی الذی اذعت به حتی
 تضوع مند لا یعنی و همچنین منفرد گشته کسانی به اما له
 اثنی الکتاب در مریم و فها اثنی الله خیر در الفلج ان اتنی
 که اظهار کرده من انرا که تا بعد مد بوی را در حالتی که این
 بوی همچون بوی عود هندی بود واقع است در مریم و در
 طاسین **قوله** و حرف تلیها مع طلیها و فی سحی و حرف
 دجیها و هی بالواو تنبلا یعنی حرف تلیها را و حرف طلیها
 در الشمس و سحی را در و الضحی و حرف دجیها را در و النازعات
 اما له کرده اند از بهر کسانی تنها از جهت مناسبت دیگر و آخر
 آیات قوله و هی الخ یعنی و این چهار کلمه را بر و او امتحان کرده
 میشود یعنی چون تلوت و طحوت و سجوت و حروت گویند

بدل
واقفا

معلوم می شود که وادی اند بر این جهت هر اینها را اما له می کند
قوله و اما ضیها و الضحی و التوامع القوی قاما لاها و بالوا
 تحتلی یعنی و اما ضیها در و النازعات و الشمس و الضحی
 و التوامع هر جا که واقع شود و شدید القوی در و النجم
 موافقه کسانی نموده در اما له این چهار کلمه و اگر چه ذوات
 الواو اند زیرا که کوفیان ذوات الواو مضموم الاول یا مکسور
 الاول را در حالت تنبیه می گویند مانند الضحیان و الربیان
 و القویان **قوله** و رؤیاک مع متوای عنه لحقصتم و حیای
 مشکوه هدای قد انجل یعنی اما له رؤیاک در اول یوسف
 و متوای هم در یوسف و حیای در الانعام و مشکوه در النور و هدای
 در البقر و طه روشن گشته از برای حفص قرا که ان دوری از
 کسانی است اما اما له مشویه و مشویم و مشویم از حرم و کسی
 است و اما له رؤیاک از ان جهت است که مشابه الف منقلب
 از یاء است و اما له کمشکوة از برای مناسبت کسر تاء است
 و اما له بواقی از ان جهت است که ذوات الیا اند **و اما** که در قضیه
 خواه در اصول و خواه در فرس هر جا که اسم حفص مستعمل
 است خواه و ضمیر و خواه بی ضمیر مراد حفص از عام است
 مگر درین يك محل که حفص کسانی است بقرینه و عنه **قوله**
 و مما اما له او آخر ای ما بطة و ای و النجم کی تنعد لا
 و فی الشمس و الاعلی و فی الليل و الضحی و فی اقر او فی النازعات
 تنبلا و من تحتها ثم القیمه ثم المخرج یا منها ال افحت

منهلا

یعنی از آنها بی که اماله کرده اند حمزه و کسانی آنها آخرها آیتها بی
جند است که واقع است دریا زده سوره در طه و النجم و الشمس
و سبح اثم و الليل و الضحی و اقرا و النازعات و الزیروعات
که عبس است و در القیمه و در سال سیل خواه که الفات
ایشان منقلب از او باشد یا از یاء تا مجموع آیات بر یک
طریق باشند مگر آن چهار کلمه که مخصوص کسی است چنانچه
مذکور گشت و از این یارده سوره چهار سوره است که اماله
شامل مجموع آیات ایشان میشود و ان و الحمد است و
سبح اسم و الشمس و الليل و در هفت سوره دیگر اماله در
بعضی آیات شان می باشد و در بعضی دیگر قوله یا منال الخ
یعنی ای عالمی که عالمی از تو سودمند میشوند خلاص شدی
و رستگار گشتی در حالتی که تو عطا کنده بعلوم خویش **قول**
رَمَى صَجَبَةً یعنی **الأسراء ثانیاً** سَوَى وَ سَدَى فی الوقف
عَقَمَ تَسْلَا یعنی اماله کرده اند مدلول صجبه یعنی حمزه
و کسانی و ابوبکر و لیکن الله رمی را در الانفال و اعنی دوم را در
سَبْحَنَ و همچنین اماله از ایشان هر دو استمرار یافته در
قوله تعالی **مَكَانًا سَوَى** در طه و **أَنَّ يَثْرَةَ سَدَى** در القیمه
در حاله وقف بس اگر وصلشان نمایند اماله می باشد **قول**
و زار ترا **فَارَزَ** شعرا به **وَ اعْنَى** **الأسراء** حکم
صَجَبَةً او لا یعنی فتح زار ترا الجمعان در سوره شعراء
قرآن فیروزی یافته با اماله از حمزه در حالین این معنی ظاهری

بود و معنی باطنیش آنست که در ترا ای دو الف است الفی بعد از
را و الفی بعد از همزه پس حمزه و کسانی در حاله وقف این الف بعد از
همزه را اماله می کنند بر اصل خود شان زیرا که او منقلب از یاء است
و درش همچنین درین الف بر اصل خودش بین بین وقف هر دو
دارد و یکی حمزه فقط الفی که بعد از او است **تسهیل** کند
اما لش می کند بنا بر مجاورتی که با الف ماله دارد و بر اصل خود
همزه را تسهیل کند و این ششم را اماله از برای اماله گویند و درسی
الف بعد از را را اماله بین بین می کند زیرا که این الف زیاده
است و الفی اصلی که منقلب از یاء باشد اما لش می کند و دیگر
آنکه الفی که در طرف باشد ممال شود و اینجا در طرفست
نی یعنی که در تراک الفتان در الانفال ازین جهة هیچ
اماله نیست قوله و اعنی الخ یعنی اماله اعنی اول در سوره
الاسراء محکوم مدلول حکم صجبه است یعنی ابو عمرو و حمزه و
کسانی و ابوبکر از ایا اماله می خوانند و مخالفه ابو عمرو و ابی انرا
در لفظ اعنی دوم از آن جهة است که اول و صفت و
دوم اسم تفضیل **قول** و ما بعد **رَأَى** **شَاعَ** حکما و حفصم
یوالی بحریها و فی هود آنرا یعنی اماله الفی که واقعست بعد از
را فاش شده و عام گشته حکم او از مدلول شاع حکما یعنی
حمزه و کسانی و ابو عمرو و انرا اماله می کنند خواه که این الف در میان
باشد یا در آخر مثل ذکر و افتری و نریک و ادریک
وَلَا أَدْرِيکُمْ وَلَا أَدْرِيکُمْ و حفص قرار متوافقه می نماید ایشان

در اماله بسم الله بحروفها و حال آنکه این لفظ در میان سوره هود منزل
 شده **قوله** نای شروع **بسم** یا خلافت و شعبه **ع** الاسرار و هم
 والنون سور سنا **قوله** یعنی اماله الف نای بجایه در سوره بسم
 و فصلت از جن و کسانی است بخلاف و از سوسی خلاف که مرموز
 اند به شین و یا و شعبه در سبحان موافقه ایشان میباشد و اماله
 از ان جهة است که اصل الفس یا بوده قوله والنون الخ یعنی
 اماله نون نای منقولست از خلف و کسانی که مدلول ضد
 و سین و تا اندخ اماله نای طریق بركة است و اماله نون روشنائی
 نورست که مرتفع شده و متا بعه عمود اماله الف رایعی
 اماله نای بر اتباع اماله الف است **قوله** انیه له شافی
 و قل او کلها شفا و لکسر اولیاء تمیلا **قوله** یعنی اماله انیه
 و لکن را در الاحزاب دلیل شافی است از همام و حمزه و کسان
 که موزاند به لام و شین از ان جهة که الفس منقلب از
 یا است و بگوای قاری که او کلاها در سبحان ممال کشته از
 حمزه و کسانی از جهة کسر کاف یا از برای آنکه اصل الفس
 یا بوده بدلیل آنکه اگر کلا را نام چیزی سازند و او را نشین
 کنند کلان گویند **قوله** و ذوالرار و رش بین و فی اریکم
 و ذوات الیاله الخلف **قوله** تمیلا یعنی هو الفی که خداوند
 نار باشد یعنی بعد از راء الف واقع گردد و رش انرا اماله
 بین بین میکند مانند اساری و افتری و جریها و لیکن
 در ولوه اریکم کثیرا در الانفال از او خلاف کرده اند

ابن غلبون اماله را روایه کرده و مصریان فتح و همچنین در هر الفی
 منقلب باشد از یاء و در هر الفی که مشابه این الف بود و حمزه
 و کسانی هر دو یا کسانی تنها انرا اماله کرده باشند از ورش
 خلافت مصریان و بعد از یان بین بین او او میخواست و ابن غلبون
 فتح مکدر در مرضات و کشکوه و او کلاها و الربوا که در ایشان
 بین بین نیست قوله **تمیلا** یعنی راسته کرده شد این خلاف
 بتوجیه **قوله** و لکن رؤس الای قد قبل فحقها له غیرهاها
 فيه فاحضر مكملا **قوله** استدراکست از ما قبل یعنی
 یعنی ورش را در ذوات الیا اختلافست و لیکن در او آخریات آن
 یازده سوره مذکور که شد فتح انها از برای ورش یعنی انها را اماله اندک
 می کند یعنی بین بین نه تامة مکر اخرها ایتی چند که در ان لفظ ها باشد
 مثل تلها و ضحیها و مرعیها خواه که واوی باشد یا یای که در انها بین بین
 واقع هود و باشد مکر در ذکرها که در ان بین بین فقط باشد و
 بعضی از شراح مثل فاسی فرق کرده اند یعنی واوی را اماله نکرده اند
 و ان ضحیها و تلها و دحیها و طحیها است و باقی را د و وجه خواند
 اند غیر از ذکرها و در تیسیر در مجموع خواه واوی خواه یای فتح
 فقط آورده و در ذکرها بین بین قوله فاحضر مكملا یعنی جز احکام
 او آخریات مختلفست توافق نمای و حاضر شو تا بر آنچه اصح
 است عمل کنی در حالتی که مکمل باشی در علم **قوله** و کیف اتت فقلی
 و آخر اطیها **قوله** تقد للبصری سوی نا هما اعتلی **قوله** یعنی اماله
 بین بین کنای قاری از برای ابو عمرو بصری هر اسمی با که موزون

و از ظاهر نظر نیز
 معلوم میشود
 در

که مرموز است به فارغین از و از زاعت ابصار در الحزاب
 و ام ذاعت عنهم ابصار در صا د تا اراسته کردانی این نه فعل
 را به اماله زیرا که اصل الفات ایشان یا بوزه مکرخاف که اماله
 او از جهة کسر خا است در حال تکلم مانند خفت و این افعال
 نه کانه خاب است در چهار محل در ابراهیم در طه و در
 الشمس و خاف است در هشت مکان در البقره و در النساء
 خافوا و خافت و در هود و در ابرهیم و در الرحمن و در
 النازعات و طاب است در یک محل در النساء و صاق
 است در پنج موضع در التوبة صاقت و در هود و در العنکبوت
 و حاق است در ده مکان در الانعام و در هود و در الخلل
 و در الانبیا و در الزمر و در المؤمن و در المجاثبه و در الحاشه
 الاحقاف و زاع است در و الخ و در الصف و زاعوا
 و جار است خواه ضمیر و خواه غیر متصل و خواه مستند بمد
 و خواه بمؤنث در دوینست و بیست و دو محل و شارب است
 در صد و شش موضع نصفی در نصف اول قرآن و نصفی
 در نصف آخر قمران و زار است هر چون که واقع شود
 در بانه مکان و ران است در یک محل در التطفیف
 هله و جار ابن ذکوان الخ یعنی لفظ جار بمال ابن ذکوان است
 و واقع گردانده است او اماله را در شارب یعنی ابن کوان موافقه
 حتمی می نماید در اماله جار و شارب هر جا و هر چون که
 واقع شوند قوله فزادهم الاولی الخ یعنی ابن ذکوان متابعه

می نماید عن را در اماله فزادهم الله مرصا که واقع است در اول قرآن
 بی خلاف و در باقی بخلاف مثل زادتهم و زادکم قوله و صبحه الخ یعنی
 مکر ای قاری که مدلول صبحه یعنی خیم و کسائی و ابو بکر اماله
 کرده اند بل ران و در المطففین زیرا که اصل الفس را است
 قوله و اصحب معدلا یعنی مصاحب قولی شوکه یا که باشد از
 کان و شبهه بدان که ثلاثی که گفت فاجارها الخاضر و
 از اخ الله قلوبهم پیروان رفتند چه ایشان مزید فیه اند و بما
 که فرمود ما نند یخافون و خافون و یشاء و ضایق الخراج
 نمود از ان جهة که ایشان ماضی نیستند قوله و فی الفات
 قبل را طرفت انت یکسر امل تدعی حمیدا و تقبلا کابصار هم
 و الدائر ثم الخمار مع حمارك و الکفار و اقتر لتضلا
 یعنی واقع کردن ان اماله را در الفاتی که واقع اند پیش از رار مطرفه
 مکسور از برای دوری از کسائی و از برای ابو عمرو که
 مرموز اند بتا و خا تا مدعو و مقبول حضه حق و خلق کودی
 در حالتی که عند الله و عند الناس ستوده باشی و ان
 مثل ابصار هم است و عاقبه النار و کمثل الحمار و الخمارك
 و الخ الکفار و علة اماله کسر را است پس مانند و غارق
 و خارجین را اماله نکند زیرا که رانه در طرفست و تخمین
 و لا تمار فیهم را اگر چه را در طرفست اما الفس نکند زیرا که بعد
 رار او یا مقدراست و مثل اسفانا و تبو الدار را اماله نکند
 زیرا که رانه در طرفست اما نه مکسور قوله و اقتر الخ یعنی

قیاس کنی ای متعلم بر آنچه یاد کردم آن چیزی که یاد نکردم تا غالب
 آید بر همگان در علم **قوله** وَمَعَ كَافِرِينَ بِنَايِهِ وَهَارِي وَيَسْرُو
 بِخَلْفِ سِدِّ حَلَا مَدَارٍ وَجَارِ بَيْنَ وَالْجَارِ مَسْوَا وَوَرَشَ جَمِيعِ
 الْبَابِ كَانَ مَقْلَلًا يَعْنِي مَالَهُ كُنْ كَلِمَةُ الْكَافِرِينَ وَالْأَمَامِ وَ
 كَافِرِينَ بِالْأَمَامِ وَقَدْ كُنْ أَهْلَانِ هَرْدُو بِهَ بَارِ بَاشْتَنْدِ نَبَوَا
 مَثَلِهَا الْكَافِرُونَ هَمَزَانِ بَرَايِ ابوعمر و كَسَائِي وَعَلَهُ أَمَالَهُ
 كَسَمَ قَارِ وَرَارِ اسْتِ قَوْلُهُ وَهَارِ الْحِ يَعْنِي أَمَالَهُ جَرَفِ هَارِ
 فِي الْقَوْبَةِ أَزَانِ كَسَائِي وَأَوْبِكُ وَأَبُو عَمْرٍو قَالَ لُونِ بِي خِلَافِ وَأَبْنِ
 ذِكْوَانِ بَخْلَافِ وَعَلَهُ أَمَالَهُ كَسَمَ رَارِ اسْتِ **ع** أَمَالَهُ هَارِ
 دَوَايَةِ كُودِهِ أَنْزَاعَالِي كِه سِيرَابِ كُتْدِ تَشْنَةُ اِيَسْتِ
 كِه شِيرِينَ كُشْتِه تَشْنَكِي أَوْ يَعْنِي بَغَايَةِ حَرِيصِ بَاشْتِ بَرِ
 تَحْصِيلِ عِلْمِ بَرَايِ طَالِبِ تَوْنِيزِ مَشِي كِيرِ تَا زِلَالِ عِلْمِ تَرَا
 نِيَزِ سِيرَابِ كُودِ اسْتِ قَوْلُهُ وَجَارِ بَيْنَ الْحِ يَعْنِي لَفْظِ جَارِ بَيْنِ
 فِي الْمَائِدَةِ وَالشُّعْرَاءِ وَكَلِمَةُ الْجَارِ رَادِدِ دُو مَحَلِّ فِي النَّسَاءِ تَعَامُ
 كُودِ اِيَنَدِ اَنْدِشَانِ بِلَامَالَهُ اَزِ دَوْرِي اَزِ كَسَائِي بِنَا بَزِ كَسَمِ
 رَا قَوْلُهُ وَوَرَشَ الْحِ يَعْنِي وَرَشَ تَقْلِيلِ كُتْدِ اسْتِ هَمَزَانِ
 يَابِ رَا يَعْنِي اَزِ اِنْجَا كِه فِي الْفَاتِ تَا اِنْجَا مَجْمُوعِ رَا يَسِينِ مَخْجَانِ
قوله وَهَذَا نَعْنِي بِاخْتِلَافٍ وَمَعَهُ فِي الْبَوَارِ فِي الْقَهَارِ
 حَقٌّ قَلَلًا يَعْنِي اِنْ ذُو لَفْظِ كِه جَارِ بَيْنِ اسْتِ وَالْجَارِ اَزِ وَرَشِ
 بَخْلَامُشْتِ زِيرَا كِه اَبْنِ غَلْبُونِ فَتَحَ رَا تَقْلِيلِ كُودِهِ وَدِيكِرَانِ اَمَالَهُ
 قَوْلُهُ وَمَعَهُ الْحِ يَعْنِي حَسَنَ مُوَافَقَةِ مَبْذُودِهِ دَرِ بَيْنِ بَيْنِ وَوَرَشِ

الْكَافِرِينَ

دوری از

در لفظ دار البوار در ابرهیم و در الواحد الفقار در ابرهیم والمؤمن
 لا غير **قوله** وَاضْجَاعُ ذِي رَأَيْنِ جِ وَاتَهُ كَالْأَبْدَارِ وَالتَّقْلِيلُ جَادِلُ
 تَيْصَلَا يَعْنِي مَالَهُ خُذَا وَنَدِ دَوْرَارِ يَعْنِي هَرِ لَفْظِي كِه رَامِ دَرِ اَوْمَكُورِ
 بُوَدِ وَرَارِ دَوْمِ مَكْسُورِ بَاشْتِ غَالِبِ اَمَدِ اَنْدِ رَا وَيَانِ اَوْ دَرِ حُجَّةِ
 اَزِ بَهْرِ اَبُو عَمْرٍو وَكَسَائِي كِه مَدِ لَوْلُ جَارِ وِدَارِ اَنْدِ وَانِ الْاَبْرَارِ
 اسْتِ دَرِ اَحْزَالِ عِمْرَانِ دُو مَكَانِ وَدَرِ التَّطْفِيفِ يَكِ مَكَانِ
 وَالْاَشْرَارِ دَرِ صَادِ وَالْقَرَارِ دَرِ الْمُؤْمِنِ لَا غَيْرِ قَوْلُهُ وَالتَّقْلِيلُ
 الْحِ يَعْنِي وَرَشِ وَحَمْنِ كِه مَدِ لَوْلُ جَمِ وَقَارِ اَنْدِ اَيْنِ سَهْ لَفْظِ رَا
 بِهَ بَيْنِ بَيْنِ مَخْجَانِ وَخُذَا وَنَدِ تَقْلِيلِ مَخْصَمِ كُودِهِ وَ
 دِيكِرَانِ دَرِ اَنْ كِه جُونِ دِيكِرَانِ اَمَالَهُ تَامَهُ دَارِ اَنْدِ اَوْرَا يَسِينِ
 بَاشْتِ دَرِ حَالَتِي كِه اَيْنِ خُذَا وَنَدِ تَقْلِيلِ فَرْقِ كُتْدِ اسْتِ
 مِيَانِ تَامَهُ وَبَيْنِ بَيْنِ **قوله** وَاضْجَاعُ اَنْصَارِي مِمَّ وَسَارِعُوا
 نَسَارِعُ وَالْبَارِي وَبَارِكُكُمْ تَلَا وَآذَانُهُمْ طُغْيَانُهُمْ
 وَنَسَارِعُونَ اَذَانُهُمْ اَعْنَهُ الْحَوَارِي تَمَثَّلَا يَوَارِي اَوَارِي
 فِي الْعُقُودِ بِخَلْفِهِ صَغَا فَا وَحَرْفِ التَّمَلُّ اَتَيْكَ وَلَا
 بِخَلْفِ ضَمْنَاءِ مَشَارِبِ كَامِعِ وَآيَةُ فِي هَلِ اَتَيْكَ لَا عَدَا
 يَعْنِي اَمَالَهُ اَنْصَارِي اِلَى اللّٰهِ دَرِ اَلْعِمْرَانِ وَالصَّفِّ وَسَارِعُوا اِلَى دَرِ
 اَلْعِمْرَانِ وَنَسَارِعُ لَهُمْ دَرِ قَدِ اَفْلَحِ وَالْبَارِي الْمَصُورُ دَرِ
 الْحَشْرِ وَبَارِكُكُمْ دُو مَحَلِّ دَرِ الْبَقَرَةِ وَآذَانُهُمْ دَرِ هَفْتِ
 مَوْضِعِ دَرِ الْبَقَرَةِ وَدَرِ الْاِنْعَامِ وَدَرِ سَجْنِ وَدَرِ الْكَهْفِ
 وَدَرِ فَضْلَتِ وَدَرِ نُوْحِ وَطُغْيَانُهُمْ دَرِ بَيْخِ مَكَانِ دَرِ الْبَقَرَةِ

والانعام والاعراف ويونس والمؤمنون ويسار عون هفت محل
در آل عمران ودر المائدة ودر الانبيا ودر قداخ واذ انناد وفضل
والبقر ودر سه موضع در الشورى والرحمن والتكوير ويواري
وفاواري اورا خلافت زيرا كه فتح نيز از او منقولست وعله اماله
در همه كسره را است وبقوله في العقود احتراز از يواري سوايكم
در الاعراف نموده كه در اين خلاف نيست وعلامه جزري نص
فرموده كه انكسر كه در المائدة روايه كرده در اعراف نيز روايه كرده
بسياريد كه در هر دو سوره اماله كنند يا در هيچ كدام نكنند قوله
ضِعْفًا لِمَا يَعْنِي ذُرِّيَّةُ فَسَادٍ ودر حرف غل كه ان انا اتيك
به قبل ان تقوم است وانا اتيك به قبل ان يرتد اقوا كرده شده
اند با اماله از براي خلافت بخلافي كه جمع كرده ام انرا و از براي خلف
بي خلف وعله اماله كسره ضاد و تار است قوله مشارب الخ يعني
واماله مشارب در ياسين در خشنده است از براي هشام
واماله كن ايتيه را در هلا اتيك از براي مردی عدل كه هشام
است و سبب اماله در اول كسره را است و در دوم كسره
نون و قيل هلا اتيك از ان جهت است تا بانيه من فضة در هلا
خارج كردد قوله تلا يعني هر يك از اين لفظها متابعه ماقبل نموده
اند در آنكه ايشان تمام اند قوله تمثالا يعني مثال كشته اند هر يك
از اين مذكورات **قوله** وفي الكافرون عابدون وعابده وطمع
في الناس في الجر صلا يعني اماله عابدون وعابده در قليا
ايها الكافرون هم از هشام است و موجب اماله كسره با

وقيد

است

است قوله و خلفهم الخ يعني اختلاف قوا را حاصل كرده اند در اماله
لفظ الناس مجرور از براي ابو عمرو و سر اين چنين كه از ظاهر نظم معلوم
ميشود بايد كه كه هم دوری را و هم سوسی را هر يكی دو وجه باشد
شأن و ديكران نص بران نموده اند كه اين دو وجه از دوری است
و سوسی يا فتح عمی پنی كه در تفسیر اماله از ابو طاهر بن هاشم
روايت كرده از طرق دوری است و فتح را از ديكر طرق ابو عمرو
و فاسی در شرح نص نموده كه ناظم رحمه الله اماله و فتح را از
دوری اقرا می فرموده و فتح فقط را از سوسی بس جگونه قاعده
بر ظاهر نظر توان نهاد و جماعتی دوری فتح میخوانده اند و ان
سوسی دو وجه اما وجه روايه تفسیر و فاسی است **قوله**
جَارِكَ وَالْحَرَابِ الْكَرَاهِيَّةَ وَالْحِمَارِ وَفِي الْكَرَامِ عِمْرَانَ مَثَلًا
يعني و انظر الى جَارِكَ در البقره و ذكر تار الحِمَارِ وَيُصَلِّي
في الْحَرَابِ هردو در آل عمران و من الْحَرَابِ در مريم و اذ
تَسَوَّرُوا الْحَرَابِ در ص و اكر اِهْنِ در النور و كمثل
الْحِمَارِ در الجمعه و والاكرام دو محل در الرحمن و لفظ عمرا
در سه موضع آل عمران و امرات عمران هردو در آل عمران
و مريم ابنت عمران در التحريم با اماله كرده اند از براي
مدلول هم مثالا كه اين ذكران است و سبب اماله در جَارِكَ
و الحِمَارِ كسره را است و در باقي كسره كه واقع است
پيش الف و ساكن كه در ميان است وجود ندارد و معنی
مثالا يعني هر يكی را از اين الفاظ مثال كرده اند **قوله** و كل

ن

يُخْلَفُ لَابْنِ ذَكْوَانَ عَيْرَمًا يُجْرِمُ مِنَ الْحَرَابِ فَأَعْلَمَ لِعَمَلًا يَعْنِي
مجموع حالات شش گانه را باختلاف یعنی با مال و فتح خواند اند
از برای این ذکوان غیر از لفظ الحراب در آن دو محل که مجرور است
که در او اماله فقط است پس چون حال بدین منوال است
بدان ای طالب آنچه ترا کف تا عمل بر کنی نه آنکه آنرا وسیله بخار
فرو صغار و کبار سازی بدان که بعضی بر آن رفته اند که هر جا که
اماله آن از برای کسره است مثل النار و کتاب الابرار و الناس
در حاله وقف در آن اماله نباشد زیرا که موجب اماله که
کسره است در وقف زایل میشود و بناظم رحمه الله چون
خواست که رد این مذهب نماید اشارت فرمود **قوله** وَلَا يَمْنَحُ
الْأَسْكَانُ فِي الْوَقْفِ عَارِضًا **اماله** لَكِ كَسْرٌ فِي الْوَصْلِ مَيْلًا
یعنی اسکان در وقف منع نمی کند اماله هران چیزی را که
در وصل آنرا اماله کرده اند از برای کسره که از بس الف واقع است
از برای آنکه سکون در وقف عارض است و بر عارض اعتماد نیست
و از آن جهت بمنع الاسکان فرمود که در حاله روم هیچ خلا فی در اماله
نیست زیرا که او حکم وصل دارد **قوله** وَقَبْلَ سَكُونٍ قِفْ بِنَا
فِي أَصُولِهِمْ **وَذَوَالرَّاءِ فِيهِ الْخَلْفُ فِي الْوَصْلِ حَيْثَلِي**
كُوسَى الْهَدْيِ عَيْسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَالْقُرَى الَّتِي مَعَ كَلْبِ الدَّارِ فَافْهَمْ مَحْصِلًا
یعنی هر آنکه واقع شود پیش از ساکنی و این ساکن نه تنوین
باشد که اگر این ساکن نبودی و او را در وصل اماله کردند
وقف کن بر الف بدان طریق که در اصول قرا مقرئ شد

یعنی از برای اماله کنند وقف کن به اماله و از برای پی پی خوانند
به پی پی و از برای فتح کنند بفتح مایند موسی الهدی و عیسی ابن
مریم و الی الهدی ایقنا و القرى التي و ذکرى الدار و نرى
الله و لیکن از سوسى در حاله وصل در الفی که بعد از را راست
خلاف کرده اند صاحب تفسیر و جماعتی دیگر نص بر اماله نموده
اند و این شریح و طائفه دیگر بفتح و هود و وجه صحیح است
و خواندن و علت اماله دلالت است بر آن که اصل الف یا
بوده و چون الف در وصل محذوف میشود اماله را بر ما قبل
او باقی دارند همچون را الشمس در مذهب حنفی و ابو بکر در
وصل **بدان** که در نرى الله جهرة و سیرى الله در حاله اماله
تخیم لام الله جایز داشته اند پس برین تقدیر سه وجه
باشد **۱** اماله و ترقی **۲** اماله و تخیم **۳** فتح اما قیاس اماله
و ترقی است قوله فافهم الخ یعنی چون احکام اماله انواع
است بر فهم کن ای قاری آنها را در حالتی که حاصل
کنند علم بان باشی **قوله** وَقَدْ فَخَّمُوا التَّوْنِينَ وَقَفَّاءُ وَتَقَوَّ
وَتَفْخِيمُهُمْ فِي النَّصْبِ أَجْمَعِ أَشْمَلًا **اخبار** است بآنکه
اگر ساکن بعد از الف تنوین بود بعضی از اهل اداد در
حاله وقف ان الف را تخیم کرده اند یعنی بفتح خوانده اند
زیرا که ابر الف عوض از تنوین است و الف اصلی محذوف
است خواه که این اسم مرفوع بود یا منصوب یا مجرور
و بعضی دیگر این الف را ترقی نموده اند یعنی مالتش

کرده اند بنا بر آن که مانع اماله و مانع بازگشتن الف
محذوفه که تنوین بود از ایل گشت و این الف موجود الف
اصلی است نه الف بدل از تنوین قوله وَتَجْنِمُ إِلَى أَشَانِ
است بذهب سیوم یعنی مفتوح کردن بعضی از اهل
اداء اسم منقوص را در حاله نصب جمع قرار است بگویند کی او
یعنی در حاله رفع و جر اماله کرده اند از آن جهت که الف موجود
الف اصل است بنا بر آن که در بین دو حاله هیچ ابدالی
نیست و در حاله نصب اماله نکرده اند زیرا که الف بدل
از تنوین است و الف اصلی که بدل از یاء است باز پس
نمی آورند زیرا که عوض دارد و لیکن صاحب تفسیر در مجموع
غیر از اماله ذکر کرده و همچنین علامه جزری مد الله ظلاله نص
فرموده که در احوال ثلاثه اماله تامه است یا اماله پیرین
و فتح قطعا جایز نیست زیرا که فتح مذهب نحویان است
نه مذهب اهل اداء و هیچ کسی را از قرآن ندیدم که برین قول افتد
یا بدان قائل گشته یا اشانه بدان نموده و در هیچ کتابی از کتب
قوانین فتح را ندیدم و الله اعلم و مثالها نیست **قوله** مَسْمِيٍّ
وَمَوْلَى رَفَعَهُ مَعَ جَرِّهِ وَمَنْصُوبُهُ غَرًّا وَتَرًّا تَرِيْلًا
یعنی لفظ مَسْمِيٍّ و مَوْلَى ازین قسم هم مرفوع واقع شده و هم مجرور
و اَجَلَ مَسْمِيٍّ و اِلَى اَجَلِ مَسْمِيٍّ و یَوْمَ لَا یَعْنِ مَوْلَى عَنِ مَوْلَى
و منصوب ازین قسم لو کانوا غَرًّا است در آل عمران
و تَرِّی در المؤمنون اما تمیله به تتری در مذهب ابو عمرو

و تَجْنِمُ

اعرابه

است زیرا که او تنوین میخواند قوله تَرِيْلًا یعنی ظاهر شد انواع تنوین
قوله تَرِيْلًا مَذْهَبُ الْكِسَائِيِّ فِي اِمَالَةِ هَا التَّانِيَّةِ
در الوقف یعنی این بابست در بیان مذهب کسائی در اماله
هاتانیت در وقف و این هائی است که در وصل تائی باشد و در وقف
بدل بها میشود مانند رجه و نعره بر درها سکت و هار ضعیف و
ها از هذمه اماله نباشد زیرا که ایشان هم دو وصل در وقف
هاند و از جهت آن که عرب این اماله را بر زبانها خوشتر است
و سبک تر دیده اند نطق بغير اماله نمی نمایند و تشبیه کرده اند این
هارا به الف تانیت از این روی که هر دو زیاده اند و هر دو دلاله
بر تانیت دارند و هر دو کالز اند و ما قبل هر دو شان مفتوح است
و هر دو از یک مخرج اند بر قول اکثر بر این جهت اماله ما قبلها
نیز میکنند همچنانچه اماله ما قبل الف نمی نمایند **قوله** وَفِي هَاءِ تَانِيَّةِ
الْوَقُوفِ وَقَبْلَهَا مَالُ الْكِسَائِيِّ غَيْرَ عَشْرِ لِعِدْلَانِ یعنی اماله
کسائی واقع است در هاتانیت و در حرفی که از پیش
او است در حاله وقف مگر که ما قبل او یکی از حروف ده گانه
باشد که آن هنگام که مذکور خواهد شد انرا اماله نمیکند
و مگر که ما قبل تانیت یکی از حروف الهمز واقع شود که انرا این
اماله نمی کند مگر بشرطی چنانچه خواهد آمد پس باز ده حرف
بماند که درین ترکیب جمع شده حَتَّ زَنْبٌ لِدَوْدِ شَمْسٍ یعنی
پس برانود را مد و زنب از برای راندن افتاب و شمس این حروف
باشنوف ج ۵ ث ۴ ع ۶ ز ۶ ی ۶ ن ۶ ب ۶ ا ۶ خ ۶ و ۶ ه ۶ ش ۶

بازده گانه

مرس ۳ و مثالها شان است . خِفَّةٌ . وَلِجَّةٌ . حَيْثُ . بَعَثَ
 بَارِزَةً . وَدِيَّةٌ . الْجَنَّةُ حَيْثُ عَقْلَةٌ . وَالْمَوْقُودَةُ قِسْمُ الْمَوْقُودِ
 الْفَاحِشَةُ قَائِمَةٌ . **قوله** وَتَجْمَعُهَا حَقٌّ ضَغَاطٌ عَصْرٌ خَطَا
 وَكَهْوٌ بَعْدَ الْيَاءِ يَسْكُنُ مِثْلًا . **او** الْكُسْرُ وَالْأَسْكَانُ لَيْسَ
 بِجَائِزٍ . وَتَضَعُفٌ بَعْدَ الْفَتْحِ وَالضَّمُّ أَرْحَلًا . **يعنی**
 جمع می کند این می کند حروف ده . کافیه مسکنته را این ترکیب
 که حَقٌّ ضَغَاطٌ عَصْرٌ خَطَا یعنی سنا و راست که عذاب کنند
 عاصی را که فربه شد از خوردن حرام به فشارش کور .
 ح ۷ ق ۹ ض ۹ غ ۴ و الف هر جا که واقع شود مانند الصلوة
 اما التوبیه و تقیه و مرضاة و مزجیه و مشکویه از این
 باب اند بلکه ایشان را در جالین اماله می کنند ط ۳ ع ۴
 ص ۳ خ ۳ ظ ۳ مانند مفتحه الصاعقه و روضه المضغه
 محیطه سبعة خصاصه الصاخه موعظه قوله و الكهر
 الخ یعنی اگر ماقبل یکی از این چهار حرف که همگی است و کاف
 و هاء و راء ساکن یا کسر واقع شود انرا از برای کسانی اماله
 کنند از آن جهت که و کسر مناسبت و اماله دارند **مثال**
 هم که ماقبل او یاء ساکن است خطیئة و کهیئه لا غیر و انچه
 قبلش کسر است در نج محل مثل فیه و انچه ماقبلش فتح
 است در چهار موضع مانند النشاة **مثال** کاف که ماقبلش
 یا است الا یکه لا غیر و انچه ماقبلش کسر آمده چهار
 مکان است مثل ضاحکه و ان که فتح است شیش آمده مانند

مکه **مثال** هاء بعد از کسر بی فاصله الهه و فاصله وجهه لا غیر و
 هاء بعد از یاء وارد نشد و یاء محل بعد از الف آمده و ان سفاهه
 است **مثال** راء بعد از کسر شش است مانند کبیر و بعد
 از کسر خواه بی فاصله و خواه و فاصله سی محل است مثل
 الآخرة و لعیر و بعد از دیگر چیزها بنجاه و دو مکان است مانند
 جهنم قوله و الاسکان الخ یعنی حرفی ساکن که در میان کسر و هاء
 یا در میان کسر و راء واقع شود مانع اماله می گردد زیرا که
 او نه حاجزی حصیر است قوله و یضعف الخ یعنی و ضعیف می گردد
 حروف الکهر از بر کسرتن اماله و قتی که این حروف بعد از
 فتح یا ختم باشند از روی قدمها زیرا که ایشان هر دو تقویه
 اماله می کنند چنانچه یا و کسر می کنند و مثالها از پیش
 رفت و ناظم رحمه الله شمل حروف الکهر را فرموده **قوله**
 لعیر مایه وجهه و لیکه و بعضهم سوی الف عند الکسانی
 مِثْلًا . **یعنی** لعیر و وجهه مثال وقوع ساکن است
 میان کسر و راء یا میان کسر و هاء و از این جهت دو مثال
 آورد که میان کسر و ان دو حرف دیگر همگی است و کاف هیچ
 ساکنی واقع نمی شود و مایه و لایکه مثال است که کسر پیش
 از حروف الکهر واقع قوله و بعضهم الخ یعنی بعضی از اهل
 ادا حکم را عام گردانیده اند و اماله همه حروف کرده اند
 نزد کسانی مکر الف را مانند الزکوة که انرا اماله نکرده
 اند بنا بر آن که ممکن نیست چه اگر ماقبل الف و اماله کنند

ان زمان اماله الف کرده باشند نه اماله ها اما مذهب اول
 اختیار جهور قرار مستعمل اکثر اهل ادا است بر هر کس که
 خواهد که بین الموهبین را جمع کند وظیفه آنکه آن را در هر حرف
 را با اماله فقط خواند و آن ده حرف غیر از الف با اماله و فتح
 و آن چهار حرف دیگر را اگر ما قبلشان یا بود یا کسی هم با اماله
 فقط خواند و اگر نه چنین باشد با اماله و فتح خواند و الف را
 بفتح فقط و الله اعلم **قوله** **باب** **مذهب سیم فی الزا**
 یعنی این بایست در بیان مذهب قرار در ترقیق و تخفیم را است
 و ترقیق باریک کردن ایندز است و تخفیم فربه و بزرگ شدن
 و تخفیم و تغلیظ یک معنی دارند الا آنکه تخفیم را در را استعلا
 مینمایند و تغلیظ را در لام و اصل در را است تخفیم است
 و توقیفش بنا بر سببی می باشد که امیکسور بودن را است
 یا امیکسور بودن ماقبل را چنانچه مذکور می شود **قوله**
ورقق و روشن کل راء و قبلها **بمسکنة** **باء** **او الکسیر** **موصلا**
 یعنی ترقیق قدس هر را آنکه ماقبل او یا نی ساکن موصول یعنی
 پیوسته بر را باشد یعنی هر دو در یک کلمه باشد مثل
خبر **او الخبرات** **ولا ضمیر** یا ماقبل او کسی لازمی باشد مانند
 فاقه و الاخر و از جهت قوله **موصلا** را حال از یا گرفته
 شد چنانچه جعبری رحمه الله نص بر آن فرموده که تا مثل
 مقنی رؤسهم و بی رهم ازین حکم خارج کردند و ذکر سوت
 کسر مکتور نشود چه بعد از این از مفهوم قوله و ما

مذهب سیم
 در هر حرف
 الف را با اماله
 و غیره

کود

و از آن

مکتور

بعد کسر غرض او مفصل فیم معلوم معلوم میشود که دانی که نه بعد
 کسسه مفصل باشد یعنی موصول بود ترقیق باید کرد و اگر حال
 از کسر گیرند چنانچه ابو شامه رحمه الله علیه گرفته مانند مقنع
 رؤسهم داخل باشد در ترقیق و ذکر ایصال مکتور شود
 و فساد آن ظاهر است و علت ترقیق اینست که تا ثقل کسسه
 و یا واخفه ترقیق مقاومت نماید و لفظ مقنع **قوله**
 و لم یصل ساکن بعد کسسه **سوی** **حرف** **استعلا** **سوی**
 الحاق فکلا **یعنی** حرفی ساکن که در میان کسره و را واقع
 شد و ریش آنرا فاصله شمرده و آنرا جودی بنهاد پس
 کو تا که بین الکسره و الراء خود هیچ نیست پس از ترقیق
 کرده مانند سید و لعین و اکرام و الا کرام مگر که این
 ساکن از حروف استعلا بود که آنرا فاصله می شود و
 تخفیمش میکند و از حروف استعلا سه حرف چنین
 است **اول ص** و آن اضرا است و اضره هم و مضرا
 و مضرا غیر **و ط** و آن قطرا است و فطر الله لاغیر
سوی و آن وقرا است لاغیر ولیکن در راوی که بعد
 از خا را است مثل اخراجهم بهر چند که حرف استعلا
 هست با اتفاق ترقیق نیست چنانچه اشارت بیان فرموده
 بقوله **سوی** **الحاق** **قوله** **فکلا** یعنی بر تمام کرد و روشن حسن
 اختیار خویش را بجا کردن خا را از حروف استعلا در را
 خامه نوسه است و اعتماد بر آن ضعیف است **و** **یا** **که** **در**

کسره

میشود

وقرا

تخفیم

جو

مَصْرُوعِينَ الْقَطْرَ دَر حَالَةِ وَقْفِ بَعْضِ تَحْنِيمِ كُودِهْ اَنْد و بعضی ترقیق اما
 علامه جزری مد الله ظلاله در مصراع تَحْنِيمِ را اختیار فرمود و در عین
 القطر ترقیق را تا در اول نظر بوصول کرده باشد که را مفتوح است
 و در دوم عمل باصل کرده بود که را مکسور است **قوله**
 وَحُجَّتُهَا فِي الْأَعْجَمِيِّ وَتَكْرِيرُهَا حَقٌّ بَرِيٌّ مُتَعَدِّلٌ يَعْنِي
 تَحْنِيمِ كُودِهْ وَرَشَّهْ خِلَافِ اَصْلِ خُودِ هَر رَايِ مَاقِلِ مَكْسُورِ رَا كِه
 اسْمِ عَجَمِي يَاشَد و ان ابرهیم است و اسیرايل و عمران لا عین
 و در اَرْمُذَاتِ الْعَمَادِ تَحْنِيمِ كُودِهْ با وجود ان که خلاف
 كُودِهْ اَنْد که عربی است یا عجمی و همچنین هر لفظی که در او
 یا مکرر بود تَحْنِيمِ كُودِهْ اَنْد و ان مَذَارَا اَنْد و اسیرايل
 و ضَرَارًا و فَرَارًا و الْفَرَارِ لَا عینِ تَامِتْعَدِّلُ شُود اِنْ لَفْظِ تَحْنِيمِ
 هَر دَوْرًا **قوله** وَتَحْنِيمَةُ ذِكْرًا وَسِتْرًا وَبَابُهُ لَدَى
 جِلَّةِ الْأَصْحَابِ اعْتِمَادُ رَجُلًا هَمْ خِلَافِ اَصْلِ وَرَشَّ
 اَنْد یعنی تَحْنِيمِ كُودِهْ وَرَشَّ ذِكْرًا و سِتْرًا رَا و هر چه
 ازین باب است یعنی وَرَّارًا و امْرَأًا و حَجْرًا لَا عینِ تَزِدُ مَعْظَمِ
 اَهْلَادًا مَعْمُورٌ تَرَا سِتْ رَجُلَهَا و او یعنی پشترایان تَرَقِيقُ
 بَو تَحْنِيمِ اَنْد خِلَافِ صَهْرًا دَر الْفُرْقَانِ كِه اَرْجِهَةٌ خَفَايَا
 تَرَقِيقُش كُودِهْ اَنْد اما تَرَقِيقُ سِتْرًا اَكْرَجِهْ بَر هِمَانِ
 وَ نَسْتِ اَمَّا هِجْ خِلَافِ نَسْتِ زَبْرًا كِه مَدْعَمٌ و مَدْعَمٌ
 فَبِهْ رَايَكْ حَرْفِ مِی اَنْكَارَنْد بَسْ كُودِهْ مَاقِلِ رَا مَكْسُورِ
 اَنْد مَثَلِ الْاُخْرَى و اَز اِنْ جِهَةِ لَدَى جِلَّةِ الْأَصْحَابِ فَرَمُودْ

سورة النجم

كِه طَاهِرِينَ غُلُوبُونَ اِنْهَا رَا هِمَهْ تَرَقِيقُ كُودِهْ **قوله** وَفِي شَرِّ
 عَنْهُ يَرَقِيقُ كَلِمَةً وَحَيْرَانٌ بِالتَّحْنِيمِ بَعْضٌ تَقْبِلًا يَعْنِي
 هِمَهْ اَهْلَادًا تَرَقِيقُ مِي كُنْد اِنْ وَرَشَّ رَا اَوَّلِ رَا دَر شَرِّ
 كَالْقَصْرِ دَر و الْمُرْسَلَاتِ اَز اِنْ جِهَةِ كِه كَسْرُ رَا دَوْمِ مَثَابَةِ
 دَو كَسْرُ اَنْد بِنَا بَر تَكَرَّرِ رَا يَعْنِي كُودِيَا كِه رَا دَوْمِ دَوْرًا
 اَنْد و هَر يَكِي كَسْرُ خُودِ دَارَنْد بَسْ تَرَقِيقُ مَنَاسِبِ
 اَوْ اَمِنْ و نِيَز مِي تَوَانِ كِه بَكُونِيَنْد كِه مَخَاجِهْ وَرَشَّ كَسْرُ رَا كِه
 اَز پِشَرِ رَا اَنْد سَبَبِ تَرَقِيقُ مِي شُود كَسْرُ نِيَز كِه اَز بَسْ
 رَا اَنْد مَوْجِبِ تَرَقِيقُ مِي كُودِ قِيَاسِ بِحَرْفِ مَدَّ كِه خَوَاه
 كِه هَر مَقْدَمِ اَنْد بِحَرْفِ مَدَّ مَثَلِ ضَامِنِ و خَوَاه
 كِه مَوْخَر مَاتِدْ جَارِ وَرَشَّ مَلَا قَاهْ هَر بِحَرْفِ مَدَّ سَبَبِ
 مَدَّ مِي اَنْكَارِ اَرِي اِنْ قَدَرِ هَسْتِ كِه تَرَقِيقُ مَقْدَمِ بُوْدَنْ
 كَسْرِ اَصْلِ سِتْ و مَوْخَر بُوْدَنْ شَرْعِ و دَر مَدَّ اَمْرِ بَعْكُسِ
 اَنْد و نَكُونِي كِه اَوَّلِي الضَّرُورِ دَر الْفَسَادِ هِمِينِ حَكْمِ دَارْد
 دِي رَا كِه اَرْجِهَةٌ ضَادَّةٌ حَرْفِ اسْتِعْلَالِ اَنْد اَوْرَا تَحْنِيمِ
 كُودِهْ اَنْد قَوْلُهُ وَحَيْرَانٌ اَلْحِ يَعْنِي بَعْضِي اَز اَهْلَادِ اِقْبُولِ
 كُودِهْ اَنْد لَفْظِ حَيْرَانِ رَا دَر اِلَا نِعَامِ بَتَحْنِيمِ رَا بَسْ دِي كُرَانِ
 تَرَقِيقُ خَوَاتِدْ بَسْ دَو وَجِهْ يَاشَد و اِنْ هَر دَو مَسْئَلَةُ نِيَز
 خِلَافِ اَصْلِ وَرَشَّ اَنْد **بيان** كِه قِيَاسِ اَنْد كِه رَوَايَةُ
 وَرَشَّ اَكْر بَر شُرْدِ وَقْفِ بَا سَكَا نَمَآ يَنْد هَر دَوْرًا رَا
 تَحْنِيمِ كُنْد هِمَا نَكِهْ دَر قَوَارَةِ دِي كُرَانِ زَبْرًا كِه سَبَبِ اَمَّا اَلْاُخْرَى

اول کسسه دوم بود در وقف نایل شد اما علامه جزری باریک
 الله فی عمره بض فرموده که هر دو را از ورش در حال ترقیق
 کنند زیرا که همچنانچه ترقیق را اول در وصل از برای را دوم
 است در وقف ترقیق را دوم از برای را اول است پس
 بگویم که مسئله همچون اماله از برای اماله باشد در مثل بالقر
 در قراة حمی و ابوبکر که اماله را برای اماله الف بعد از هم
 است و چون الف از جهة التقاء ساکنین ساقط شد اماله
 را بر جای خود باقیست و نحوی را نیز دلیل حکم است که
 گوید که تابع را بدون متبوع می یابیم **قوله** فی الراء عن
 ورش سیوی ما ذکرته **مذاهب شدت فی الراء** و قل
 یعنی غیر از این که یاد کردم در باب مذاهب منقولست
 از ورش در را مثل تخیم را می که پیش از الف تشبیه بود
 همچون ساجران و آن طهر را یا را پیش از الفی بود که بعد از
 هم باشد مانند میراء و افتراء یا آن که را پیش از الف بلد
 که از پس او عین بود چنانکه سراء و مثل تخیم در مانند
 جذر کم و لعین و عیشرون و کبر و حصرت صد و هم
 ووز را خری و قدیرا و شاکرا و امثال آن **قوله** و لا بد من
 ترقیقها بعد کسسه **اذا سکت یا صاحب السبعة الملا**
 یعنی در زمانی که را ساکن باشد و ما قبلش کسسه لازمی مثل
 قوعون و اولی الاربعة لا بد و ناچار است از ترقیق این را ای
 یا قاریان هفت کانه بزرگوار **قوله** یا صاحب در اصل

در وقت
 در وقت
 در وقت

صاحب بود و از جهة ضیق نظم ترخیمش کرده **قوله** و ما حرف
 الاستعلاء قرا **لکلم التخمین فیها تذیلا** یعنی همان
 لفظی که حرف استعلاء در آن لفظ بعد از را واقع شود خواه
 که را ساکن بود یا متحرک تخیم در آن را کردن نهاده آن
 برای همه قرا یعنی ایشانرا اجماعست بر تخیم آن و بعد از را ساکن
 صا دیاطا یا قاف واقع میشود بی فاصله و آن ارضا و او کبالمصا
 و قرطاس و فرقه لا غیر و بعد از را متحرک ضا و طا و قاف
 میاید و افاضه الف و آن اعراضا است و اعراضهم و فراق
 و الفراق ولیکن در الاشراق در سوره صاد از آن رق اختلاف
 کرده اند قیاس بر فرق در الشعراء چنانچه خواهد آمد چه
 بعضی تخمیش کرده اند از جهة حرف استعلاء و بعضی
 ترقیق از برای واقع شدن را میان کسسه و کسسه قاف
 و شیر الف چون ساکن اند وجود ندارند و چون در چند موضع
 ذکر حرف استعلاء نمود پس انرا بیان فرمود **قوله** و جمیعها
 قطخص ضغیط و خلفهم **بفروق جری بین المشایخ سلسلا**
 یعنی جمع میکند این کلام قطخص ضغیط حروف استعلاء را یعنی
قاف ط ص ض غ ط و معنی این کلام اینست که اقامه غای در
 تابستان در یک در توی تنگ ازنی یعنی در دنیا به اندکی بساز
 و بسیاری باین رفته چاه عاریتی مناز و خانه را از زینة دنیا ببردان
 قوله و خلفهم الخ یعنی اختلاف قرا در کل فرق در الشعراء است
 میان مشایخ قراة در حالی که این اختلاف مشابه است

میر صا ده

دل

صا ده

در روانی چه بعضی ترقیقش کرده اند از برای وقوع زار در میان دو کسر
و جمعی تخفیفش نموده اند بنا بر حرف استعلاء و صاحب تفسیر فرموده
که هر دو وجه نیکو است و قیاس بر فرق باید که این دو وجه
را در فرقه در التوبة در حاله اماله از کسائی بخوانند **قوله** وما
بعد کسر عارض او مفصل **فقه** فهذا حکم متبدل
یعنی همان را این که بعد از کسر عارضی واقع شود مثل امرأة واجع
که در ابتدا هم مکسور میشود و مانند ام از تابوا و این را تخفیف
که از جهة التقاسکین میم و نون مکسور نمیکردند یا را بعد از
کسر که مفصل از کله باشد یعنی اگر این حرف مکسور را بیندازند
انچه باقی ماند سر خود کله تواند بود مثل اليربک و روح القدس
و برهم پس تخفیف کن این را را از برای همه تر اقله فهذا الخ یعنی
این تخفیفی که یاد کردیم حکم را آنی است که بعد از کسر عارضی
باشد یا کسر مفصل در حالتی که این حکم مبذول و مشهور است
میان قرا **بیان** که قیاس بر عارضیت کسر با سستی که در آن
اشد در قراة نون و وصل هم در حاله وقف بسکون تخفیف
بودی زیرا که کسر نون عارضی است مثل ام از تابوا و لیکن
علامه جزری اسبغ الله ظلاله نص فرموده که البته ترقیق
است زیرا که همچنانچه کسر عارضی است وقف نیز عارض
است پس هر دو باید یکدیگر مقاومت نمودند و مکسور بودن را
در وصل مضارعش که تفسیری است راجع آمد و در قراة دیگران
اگر اعتبار عارضی کنند همچنین ترقیق باشد و اگر اعتبار عارضی

کسر

کنند

کنند می توان که تخفیف نمایند و می توان که ترقیق کنند تا فرق شود
میان کسر بنائی که اصلش اشوی بوده و یا از محذوف شده
و میان کسر اعرابی مثل بقدر و در فاسر خواه در قراة قطع و خواه
در قراة وصل و در واللیل اذا نسر همچنین دو وجه جاری
است ولیکن ترقیق اولیست والله اعلم **قوله** وما بعد
کسر او الیا فما لهما **فقه** بترقیقه نص و یشق فیمثلا
یعنی همان را این که بعد از او کسر واقع شود مثل مرجعکم
و المرء یا بعد از او یا واقع شود خواه که یا ساکن بود یا متحرک ما
الجرین و مزم و قریه بر نیست مرقرا را دلیلی قوی بر ترقیق
آن را که تا ظاهر شود این دلیل یعنی آنرا تخفیف می باید کرد
و از آن جهة نص و یشق فرموده که جماعتی بر ترقیق آنها رفته اند
و از اطلاق ناظم رحمه الله لازم می آید که این اختلاف در مجموع
راقی است که به این کیفیت باشد و علامه جزری باریک الله
فی عنین در تشریح فرموده که این اختلاف در سه کله است
لا غیر در قریه و قریم و المرء هر جا که شوند والله اعلم و علی کلا
التقدیرین این جماعتی که ترقیق می کنند می گویند که مخنا
اماله از جهة مناسبه ماقبل و ما بعد می باشد مثل الخراب
منصوب و الناس مجرور و ترقیق نیز از برای تقدم و تاخر یا
و کسر می باشد زیرا که ترقیق نیز اماله ایست پس ناظم علیه
الرحمة و الرضوان این قیاس را مردود میگرداند **قوله**
وما لقیاس فی القراة مدخل **فقه** قد رنک ما فیہ الرضی

واقع

متکفلا

یعنی نیست قیاس را در قراءه هیچ مدخلی که تا مثل لبش را و المرء
را ترقیق کنند و گویند هیچ فرقی نیست میان ایشان و میان لاضر
و فاقه چه علة ترقیق در هر دو قسم موجود است و همچنین بر ترقیق
را ترقیق کنند و گویند هیچ فرقی نیست ^{میان} او و میان مریم بر تقدیر
ترقیقش بر فراگیرای طالب آنچه رضا آیه قراءه در آنست و بسندید
ایشان آمده در حالتی که باید انی کنند با شو که این بسندید
را نضی دهی و دلیل قاطع و برهان ساطع و ابرار قائم **گفته**
و ترقیقها مکسور عند وصلهم و تخفیفها فی الوقف اجمع است
یعنی اجماع است قرار بر ترقیق را در حالتی که او مکسور بود در
نزد وصل قراءه که این کس لازمی بود مثل الحرق و النار و الا برار
و بقدر و در سیر و بقیه و خواه که عارضی باشد مانند و انذر
الناس فلیکفرانا و اخراج شایانک در حاله نقل بنا بر آن که در
حاله وصل موجب ترقیق که کس است موجود آمده قوله و تخفیفها
الح یعنی و تخفیم کردن قرائن را مکسور را در حاله و فقط جمع تراست
بر آنکه کیهاء او یعنی مجموع قرائن تخفیم اند چون ما قبل این را مفتوح
بود مثل مطر و بقدر یا مضموم باشد همچون ازل العرو و نذر
زیرا که در حاله وقف که کس که علة ترقیق است نیست پس
رجوع بر اصل باید کرد و اگر ما قبلش مکسور بود حکمش اینست
قوله ولیکنها فی وقفهم مع غیرها و ترقیق بعد الکسر او مایا
تمیلا و اوالیاء تاتی بالشکون و رومهم و کما وصلهم فابل الاکاء
مستقلا یعنی ولیکن را مکسور و مضمومه و مفتوحه را در

حالة وقف ترقیقشان می کنند چون بعد از کسر باشند مثل بقادر
و بقدر و المقابر و همچنین ترقیقش در وقف چون را بعد از الفی
مما له باشد و این معنی در را مکسور متصور میشود مثل انضا
و فی النار یا بعد از یائی مع آن باشد خواه که را مضموم بود یا مکسور
مانند علم قدیر و منیر و نذیر اما اگر را مفتوح باشد
در تنوین مثل البائس بالفقیر همچنین ترقیق باشد که اگر مضمون
نبود تخفیم باشد مانند خیرا مکررا برای از و چنانچه مذکور شد
که ترقیق باشد قوله و رومهم الح یعنی اگر بر این رأی مذکور وقف
بر روم نمایند حکمشان حکم وصل باشد چه روم تلفظ ببعض حرکت
است پس در مثل فی النار ترقیق بود و در مانند تغن النذر و المستقر
تخفیم و در مثل وهو القاهر و کیل تسیر از برای ورش ترقیق باشد باز
حده باقیان تخفیم چنانچه در وصل می بود **قوله** و فیهما عدا هئا
الذی قد وصفتها علی الاصل بالتخفیم کن متعللا یعنی در
رائی که غیر این رأی است که من یا ز کردم باشد تو عمل می کنی
بر اصلی که آن تخفیم است چه ترقیق بنا بر سببی می باشد
و چون این سبب زایل شد بالضرورة رجوع باز اصل می باید
کرد چنانچه در اول باب مقرر شد **قوله** باب الالامات
یعنی این باب نیست در بیان تغلیظ و ترقیق لامات و تغلیظ فربه
کرد این ذن لام است و ترقیق ضدا و لیکن در لام اصل ترقیق
است و تغلیظش بنا بر علة مجاوزة حرف است معلومی باشد
بر تبدیل جواز و ورش از میان قرائن ترقیق از رقی بان مخصوص

شده چنانچه ناظم اشارت بان فرموده **وَعَلَّظَ وَرَشَّ فَحَ لَا**
اَضَادَهَا **او الظار او الظار قبل تر لا** **اذا فحيت او سكنت**
كصلو تهيم **و مطلق ايضا ثم ظل ووصل لا** یعنی تغلیظ
 کرده و رش لام مفتوحه را یعنی فتح او را اشباع نموده و فتح
 که از پیش او صاد یا ط یا ظ آنرا بزرگ کرده باشند بشرط آنکه این
 حروف سه گانه مفتوح باشند یا ساکن پس ثمان آن است
 که لام بعد از صاد مفتوحه سه زده لفظ مثل صلوتهم و یوصل
 و بعد از صاد ساکن هفت لفظ است مثل فیصل و بعد از
 طار مهمل مفتوحه هشت لفظ است مثل طلقتم و بطل و بعد از
 طار ساکن یک محل مطلع الفجر لا و بعد از طار مجمله مفتوحه
 سه لفظ مثل وظلنا و ظل و بعد از طار ساکن هم سه لفظ
 مانند یظنون اما این الفاظ بعضی مکرر میشوند و بعضی نه
 و فطال خلف مع فیض لا و عند ما **فکون** و فقا والمجتمه فیض لا
 یعنی افطال علیکم در طه و حق طال در الانباء و فطال علیهم در
 الحديد و اضالا عن تراض در البقره و ان یصلحوا در النساء قیاس
 بر فیض لا و در تدره لا می که در حاله وقت ساکن میشود مثل
 ان یوصل و بطل و ظل خلافت از ورش یعنی او را تخفیم و ترقق
 همد و باشد ولیکن تخفیم را افزونی نهاده اند بر ترقق از از جهة
 که ان اصلیت در مذهب و رش **قول** و حکم ذیات الیاء
 منها کذا و عند رؤس الی و یقیها اعتلی یعنی این
 الفاظ که لام ایشانرا تغلیظ می نمایند حکم کلمات ذوات الیاء

یعنی کلماتی چند که لام بعد از صاد بود و الف ایشان منقلب میشوند
 از یا همچون حکم طال و فضال است یعنی در ایشان نزد و وجه
 بود و تخفیم راجع باشد و ان شش کلمات ابرهیم مصلی در
 البقره و یصلیها مدموما در سبحان و یصلی سعیرا در الانشقاق
 و یصلی نارا در الفاشیه و لا یصلیها در واللیل و سیصلی
 نارا در تبت قوله و عند الح یعنی اگر کلماتی چنین در او اخاریات
 اتفاق افتد همچنین دو وجه باشد ولیکن ترققش غالب باشد
 بر تخفیم از جهة اما له تا او مناسب دیگر او اخاریات باشد
 و ان بنه موضع است و لا صلی القیامه و فصلی در بنج اسم
 و اذا صلی در العلق بدان که در مصلی در حاله وقف دو وجه
 باشد و در حاله وصل تغلیظ فقط **و** و کل لدی اسم الله من بعد
کسره **برقیها حق برقی مرت لا** **کما لحنو به بعد**
فتح و همیه **فتم نظام التثمل و صلا و فیض لا** یعنی همه
 قرا ترقق میکنند لام را از لفظ الله و قی که لام از بس حر فی
 مکسور بود خواه متصل و خواه منفصل مانند بسم الله و قل
 اللهم تا نیکو گردد و صافی شود این اسم بر ترقق در حالتی که
 این اسم خوانده شود باشد یا تریل همچنانچه تخفیم کرده اند
 لام را از الله بعد از فتح و صفه مثل **ق ک** الله و رسل الله
 قوله فتم الح یعنی تمام شود جمیع مسایل متفرقه در تخفیم
 و ترقق همچنانکه عام می گردد نظام شمل یعنی بر اکتد که با جمیع
 و این دقیقه نیز بدان که تغلیظ با فتح می باشد و ترقق با اما

محل است

شده

قوله **بِأَنفِ عَلَى أَوَّلِ الْكَلِمِ** یعنی این بایست
 در بیان وقف بر آه خرها و کلمات وان بر سه قسم است وقف
 باسکان یا بروم یا باشما **الزکونی** که از جمله کلمات یکی منصوب
 منون است که وقف بران بالف مبدل از تنوین است و ناظم
 آنرا ذکر نفی موده **جواب** آن است که متابعه صاحب تفسیر نموده
 و چون اسکان اصل بود ابتدا بان فرموده **بقوله** **وَالْأَسْكَانُ أَصْلُ**
الْوَقْفِ وَهُوَ اسْتِقَاقُهُ **مِنَ الْوَقْفِ عَنْ تَحْرِيكِ حَرْفٍ تَعَزَّلاً**
 یعنی اسکان اصل در وقف اسکان است همچنانچه اصل در وصل
 تحرک است از آن جهت که اسکان اخف است و نیز می بینی
 که هر جا که روم و اشما جایز اسکان نیز جاز بلاعکس و این وقف
مَتَعَارِفٌ اشتقاق اواز گفتار عرب است که **وَقَفْتُ عَنْ**
كُنَا یعنی از ایستادم از آن چیز پس درین محل معنایش این باشد
 که باز ایستادم از تحرک کردن ایندن حرفی که اواز تحرک
 دوزی هسته و مخلصش خالی کردن حرف اخراست از حرکت
 و چون اختلاف بود که روم و اشما مقولست از همه قرا
 یا از بعضی آنرا بیان فرمود **بقوله** **وَعِنْدَ أَيْ عَمْرٍو وَكَوْنِهِمْ**
مِنَ الرُّومِ وَالْأَشْمَامِ سَمَتْ تَحْتَمَلًا یعنی ترد او عمرو و ترد
 عمروه کوفیان از قرا که عام و جمع و کسانی باشند در وقف
 طریقی راسته است از روم و اشما یعنی ایشان وقف بروم
 و اشما می کنند **قوله** **وَكَثْرَةُ أَعْلَامِ الْقُرْآنِ بِرَاهِنًا**
لِسَانِهِمْ أَوَّلِي الْعَلَايِقِ مَطْوَلًا یعنی مستثرایه توان یا مشایخ

بلغ

ناظم

و

اند

قراة که در شمی و رفعة و راه یافت مردم بیکه ایشان همچون کوهها
 اند در راههای پشند روم و اشما را از برای باقیان از قرا اولی
 ریشمائی که چنک را در آن زینت یعنی ایشان اختیار کرده اند که از باقیان
 نیز اشما بروم بخوانند نه آنکه از این باقیان نصی بان وارد شده
 پس ناظم رحمه الله چون ذکر روم و اشما فرمود تعریفشان می نماید **بقوله**
وَرُومُكَ اسْمَاعُ الْحَرْكِ وَاقْتِطَاعُ **بَصَوْتِ حَرْفٍ كُلِّ دَانٍ تَوَلَّى** یعنی
 ورم توانست که بشنوائی حرکت حرف به اوازی ضعیف پس اگر این حرف حرکت
 ساکن الاصل بود مانند لم بکن ولم یولد روم در او می باشد و اگر حرکت
 کس کوش بتواند داشته باشد و قرا با و از بلند او را بشنوائی
 بالضرون از حرف تمام متحرک شود و دانسته شده که وقف حرکت
 الحن است **قوله** **وَالْأَشْمَامُ أَطْبَاقُ الشَّيْطَانِ نَعِيدًا** **يَسْكُنُ**
لَا صَوْتَ هُنَاكَ تَحْصَلًا یعنی اشما واهم آوردن لها است
 بسترك از آن که حرف متحرک الاصل یا ساکن گردانند در حالتی
 که در اشما هیچ اوازی نباشد که تا از اضعف سازند
 بلکه اشما ایشان است بحركة حرف موقوف علیه و از اینجا
 است که گفته اند که اشما است که اصم در یابد و اعجمی نه
 و روم بعکس اینست و چون تعریفشان فرمود بیان موضوعشان
 نموده **قوله** **وَفِعْلُ مَا فِي الْقَمِّ وَالرُّفْعُ وَارِدٌ** **وَرُومُكَ عِنْدَ**
الْكُسْرِ وَالْجَزْ وَصَلًا یعنی استعمال روم و اشما هود و در
 مضموم وارد است مثل **مِنْ جِئْتُ وَمِنْ قَبْلِ** و در مرفوع مانند
عَرْشِ عَظِيمٍ وَتَسْتَعِينُ ورم ترا نقل کرده اند در نزد مکس

ن
 کس را از کس باشد
 و قسیر و دانه باشد
 و اصل را
 و اگر این کس
 نداشته باشد

ن

مشهدی که در این کتاب
تغییر اشیاء در مسود
۱۸۳

مثل هو لا و در مجرور نمی رود که اشیاء هم شفیقین است و هم
واکسر جمع نمی شود و مراد از ضم و کسر حرکت بنا می است یعنی از
حال خود نکرده و مقصود از رفع و جر حرکت اعرابی است یعنی
از حال خود کردند **قول** و لَمْ يَرَهُ فِي الْقُبْحِ وَالنَّصَبِ قَارِي
وَعِنْدَ إِمَامِ الْحَوْثِ الْكَلِّ أَغْلًا ۱ اخبار است باری که
هیچ قاری از قرانیده یعنی جائز نباشته روم را در مفتوح
ماند ضرب و آن و در منصوب مثل ان الله والباقی الفقیر از برای
ان که قحه خفیف است و چون بعضی از ان برود ان بعض
دیگر نیز برود قوله و عند الح یعنی استعمال کرده اند روم
را در حرکات ثلاث ترد امام بحوکه سیبویه است
یا ترد ایه بحو یعنی نمایان روم را در مفتوح و منصوب جائز
میدارند بخلاف قرا و می گویند که فتح اگرچه خفیف
است نطق به بعض ان میسر است اما در مثل غلما
و حکما در وقف قطعا و هم جائز نیست زیرا که الف
دلالة بر فتح ماقبل میکند **قول** و ما نوع الحریک الا للایزم
بناء و اعزاب عدا متقلا یعنی نکرده اند تا تحریک را
شش نوع که ان فتح و ضم و کسر و نصب و رفع و جر است
از برای هیچ غرضی الا از برای آنکه تا این انواع کرد ایندن
دلالة کند بر حرکت لایزمه که حرکت بنا است که بسبب
اختلاف عوامل کله از او جدا نمی شود مثل جانی هو لا و
و مررت هو لا که درین سه حاله مهم هو لا و از کسر

جانی

جانی گردد و تا دلالة کند بر حرکت اعرابی که کشته نقل کنند
یعنی بحسب اختلاف عوامل ان حرکتی دیگر نقل کند مثل جانی
رید و رایت زینا و مررت بزیید و از این جهت هر دو قسم را ذکر
کرد که اگر بنایی را ذکر کردی و اعرابی را نه یا به عکس خوف ان
بودی که تصور کردندی که مکرر روم و اشیاء در ان قسم دیگر
نیست **قول** و فی هاء تانیث و مهم الجمع قل و هاء ض شکل
لم یکنوا لیلید خلا یعنی نبودند روم و اشیاء که در رومند و این
قسم مذکور یعنی این هر دو در نمی روند و تا تانیثی که در وقف
بدل به ها کردند مثل رجه و نعه از برای ان که حرکات در قول
از ان تا است و در وقف تا بحال خود باقی می ماند پس در هرجه
در مصحف عثمانی تا فوشه باشند مثل بر چون رحمت الله
و نعمت الله علیکم روم و اشیاء در او جائز باشد در قرا و
کسی که وقف بکند و همچنین روم و اشیاء در نمی روند
در مهم جمع خواه در حاله صله و خواه در ترك صد از ان جهت
که مهم را حرکتی نیست که تا چون ساکنش کرد استند اشان
بحرکه او نمایند و کسی که صله می کند از جهت صله او را حرکت
می دهند و می بینی که در وقف مهم بسکون خویش باز می گردد
و مکی رجه الله که روم و اشیاء را در مهم تر صله کنند جائز
داشته قیاس برها ضمیر نموده و قیاسش صحیح نیست زیرا
که هاء ضمیر پیش از صله متحرک است پس همچون باقی
حروف باشد در حاله وقف و مهم بعد از صله متحرک میشود

حرکتی

بر صحنه میمون نون باشد از آن بعد و الله که از جهة التقاء
ساکنین است و همچنین در غی روند و روم و اشام در حرکتی
در وصل عارض می گردد و آن حرکت یا از برای التقاء ساکنین
بود مثل قل ادعوا و انذر الناس واشتروا الصلاة یا از برای
تقل ما تشاء من قل و قل ادعی و خلوا الی در روایه و روش
در حالین بود در قراة حین در وقف بنا بر آن که اصل در بیان
سکون است و حرکتشان بنا بر سببی است و آن سبب
در وقف نمی ماند و یومنگد و چنانچه هم از این قبل اند
زیرا که کسر ذال بنا بر التقاء ساکنین است که اینها ذال است
و نون و تنوین آتیس چون در وقف تنوین نمی ماند ذال رجوع
باز با صل خود می کند که سکونست **قوله** وفي الهاء للاضمار
قوم ابوهم ما و من قبله ضم او الکسر مثلاً و اما
هنا و او و یاء و بعضهم **قوله** فی الهاء فی کل حال مجللاً
یعنی جماعتی از اهل ادار سر باز زده اند و جایز تراشته
اند روم و اشام را در هر صفری مضموم که از پیش او ضم
بود یا ام ضم که و او است مثل یعلیه و عقلوه و در هر ماکسور
که از پیش سس کسر باشد یا ام کسر که یا است مانند
من رسله فتلیه و بتلیه بنا بر خفاها و متحرک بودن
ما قبلش بحکه او پس گویا که وقف بر ما قبلش می کشد
پس در هر صفری که ما قبلش مفتوح بود مانند خلقه روم
و اشام جایز باشد از جهة اختلاف حرکات **قوله** و بعضهم

یعنی جماعتی دیگر می بستند و جی را که جلال کنند روم و اشام است
یعنی این جماعت جایز می دارند روم و اشام را در هر صحنه حالتی
یعنی خواه که ما قبلش مضموم باشد یا مفتوح یا مکسور و خواه که
ما قبلش الف باشد یا بار یا و او قیاس بر باقی حروف هجا **بیان**
که وقف بر روم و اشام وقتی مستحسن می افتد که در حضور
قاری مستمع باشد تا او را بیان این حرکت حرکت شود که ضم است
یا کسر یا غیر آن و اگر این مستمع نیز باین معنی عالم باشد او را معلوم شود
که قاری آنها را می داند که اگر کسی حاضر نباشد او را بیان
حرکت از برای نفس خود محتاج نیست **باب الوقف علی**
مرسور الخط یعنی این باب مستحب در بیان وقف بر اوجه خط
مصحف عثمانی خبر از آن داده که بنا بر نوشتن میان به هاء یا مقطوع
تو شته یا موصول و امثال آن **قوله** و کوفهم و المازنی و نافع
عنوا با تباع الخط فی الوقف الا مثلاً یعنی کوفه کوئی از قرا
که عاصم و حمزه و کسانی اند و مازنی که ابو عمرو است
و نافع کشته اند عنایه نمایند بمتایعه خط مصحف عثمانی
در وقف اضطرابی یا امتحانی یعنی چون قاری مضطر گردد
و نفسش نمایند پس وقف کند یا قاری را امتحان نمایند خواه
استادش و خواه دیگری که از حقیقه کتابه این کلمه
و اخبار است یا نه و این به آن باشد که با او گویند که برای این
کلمه وقف کن یا بولش کنند که برای این کلمه وقف چه گونه می باید کرد
است که اگر وقف صواب آید مستحسن افتد و اگر

حظا کند تعلیمش نمایند پس هر چه به تا نوشته وقف برتیا
 کنند مانند رحمت الله و هود و کلمه که موصول نوشته مثل
 فیما وقف بر اضر کلمه دوم کنند و هود و کلمه که مقطوع نوشته
 بر هر کدام که خواهند وقف نمایند **قوله** ولا یکن کثیر بر رضی و ابن عامر
 و ما اختلفوا فی جر از یفصلان یعنی بسندیده اند و وقف بر
 نوشته مصحف عثمانی از برای ابن کثیر و ابن عامر نیز و اگر چه اندک
 نصی از ایشان باین معنی وارد شده تاد لاله کند بر و رود نص
 بر وقف بر موسوم از ایشان نیز و این موسوم یا مستفق علیه است
 مثل حذف و آواز سندیع الزبانه که وقف بخذف و او باشد و ما
 اثبات و او از انا مرسلوا الناقه که وقف بر او بود و یا مختلف فی
 باشد مثل عما که در همه جا موصول است الا در الاعراف
 عز ما نهوا که مفصول است و مانند و اما نریک که فی کل القوان
 موصول آمده مکرر الرعد و ان ما نریک که مقطوع وارد شده
 و مقصود از این باب بیان مختلف فیهاست چنانچه فرموده و ما
 اختلفوا الا یعنی آنچه دو وقف بر او اختلاف کرده اند سزاوار
 است که انرا روشن کرد و اند **قوله** اذا کنت بالتاء هاء
 مؤنثه فالتاء وقف **قوله** و معولا یعنی چون نشو شده
 باشد هاء تانیث در مصاحف بناء دراز به نیه وصل پس وقف
 کن بران تاء به ها که لغت مشهور است نزد ابن کثیر و ابو عمرو
 و کسانی که مدلول حق و بار برضی اند در حالتی که تو خداوند
 حق و خداوند خشنودی و خداوند اعتماد باشی و ان رحمت است

و اگر چه اندک نصی از ایشان باین معنی وارد شده تاد لاله کند بر و رود نص

در هفت موضع در البقره یروجی رحمت الله و در الاعراف ان رحمت الله
 قریب و در هود رحمت الله و بر کانه و در مریم ذکر رحمت و در الروم
 الا انار رحمت الله و در النور ام یقینون رحمت و رحمت ربک و
 نعمت در یازده محل و اذکروا نعمت الله علیکم و البقره و در آل عمران
 نیز نعمت الله علیکم اذ هم در المائده و یذکروا نعمت الله و ان تعدوا
 نعمت الله هود و در ابرهم و عیسی و یونس نعمت الله و اسکر و نعمت الله
 سدر الخقل و نعمت الله لیریکم در لقین و یا ایها الناس اذکروا
 نعمت الله در فاطر و نعمت ربک بکاهن در و الطور و سنت در یح
 موضع مصت سنت الاولین در الانفال و الاسف و الاولین فلین
 تجد لسنت الله تبديلا و لن تجد لسنت الله تحویلا هر سه در فاطر
 و سنت الله التي للمؤمن و امرات بد هفت مکان در آل عمران
 امرات عمران و در یوسف امرات الغریز و محل و در القصص امرات
 فرعون و در التحیم امرات نوح و امرات لوط و امرات فرعون و
 معصیت الرسول و موضع در قد سمع الله و لعنت الله علی الکاذبین
 در آل عمران و ان لعنت الله علیه در النور و دیگر کلمات ربک المحسنی
 است در الاعراف و بقیث الله در هود و قوت عین در القصص
 و فطرت الله در الروم و جنت العیم در الوقعه و مریم انبت در التحیم و جنت نعیم
 که هر یکی یک محل اند و هشت کلمه دیگر هست که در جمع
 و افراد ان خلافت و ان تمت کلمت است در الانعام و حقیقت
 کلمت و محل در یونس و یک محل در غاف و ایت للناس یلین
 و عیاب لب و دو موضع هر سه در یوسف و ایت من و بینه

و اگر چه اندک نصی از ایشان باین معنی وارد شده تاد لاله کند بر و رود نص

در العنکبوت و فی الغوف امنون در سبیا و علی بنیت منه در
فاطر و ماخرج من غموت در فضلت و جنات صغیر و الرسلا
و در این کلمات هفت کانه هر کس صحت با افراد خواند و در هفت
وقف بتا باشد وقف بتا کند و اگر بتا وقف بتا و آن کس که
تجمع میخواند لاشک موقع بتا خواهد بود و باقیان بتا وقف
کنند از این جهت که این نیز لقی است و موافق رسم مصحف
است و اگر این بحث را مستوفی تر خواهی در منهاج الفکر
نظر کن **قوله** و فی اللات مع موصاة مع ذات الهیة
ولات رضى هیئات **ما** دید **قوله** یعنی وقف کن بهادر
افرایم اللات و روالهم و امرات همجا که واقع شود و هر
چون که واقع گردد و از الهیة در الفل بخلاف ذات بینکم
و مانند آن و ولات حین مناصب در صحت از برای کسانی
فقط بر این کمتر و ابو عمرو مخالف اصل خود کرده باشند بنا
بر موافقه رسم نیز اگر ایشان بر این کلمات وقف بهادرند
والله که فشدی مشابه لفظ الله شدی که لام را تغلیظ نکرده
باشند بر لغه خراسانیان و در موصاه معلوم نشدی که مفعله
مصدر است یا فاعله که جمع مریض باشد مضاف بهار ضمیر
مذکر و ذات چون مشابه بنیت و اخت بود و آن که ایشان را
مذکری نیست وقف برهانگردند و تارلات چون مشابه
تار قامت امده و تحریک تار و از جهت النقا ساکنین است
و در قامت وقف بتا می کنند پس مشابه او نیز چنین کرد

و فی اللات مع موصاة مع ذات الهیة

قوله و هیئات لای یعنی تری موافقه نموده کسانی را در وقف کرد
بر هیئات چهار بر که ایشان هیئات را مفرد می گویند و میگویند
که در اصل هیئته بوده مثل دخرجه که یا قلت بالف
نموده اند **قوله** و هیئات اگر را مناسبت با او را تعظیم کرده اند **قوله**
وقف یا الهیة **قوله** و کاتین الوقف بنون و هو یا الهیة
یعنی وقف کن ای قاری بر یا الهیة بر این کیفیت که در لفظ ناظم است
یعنی به ها در یوسف ۲ و در موم ۱ و در القصص ۱ و در
والصافات ۱ از برای این عامر و این کثیر که در موشان کاف
و الی است در حالی که همتا علیا عصر خود باشی و تردید
باشی بهمه دلها از آن جهت که تار او همان تار تانیت است
که لاحق مثل قائم شدن و باقیان که وقف بتا می نمایند موافقه
رسم می کنند **قوله** و کاتین الی یعنی لفظ و کاتین در ال عمران ۱ و در
یوسف ۱ و در الج ۲ و در العنکبوت ۱ و در الفیال ۱ و در الطلاق
وقف بر او منون است زیرا که این نون نون تنوین است که
در رسم ثابت داشته اند تا احتمال قرائت این کثیر و ابو جعفر
نیز داشته باشند **قوله** و هو الی یعنی وقف بتا بر و کاتین
حاصل کرده اند از ابو عمرو و مرموزها یعنی اوقف به یا می کنند از
آن جهت که این نون نون تنوین است و بر تنوین وقف
می کنند بلکه ثابت داشتن آن در مصحف بر ممراد وصل
است **قوله** و مال لدی الفرقان و الکهف و النساء و سأل
علی ما حج و الخلف **قوله** یعنی در مال هذا الرسول در ترد

الفوقان و ماں هذا الكتاب در نزد الکھف و قال هو لا القوم در نزد
النساء و قال الذين كفروا در نزد سأل سائل و وقف بر مانہ
بر لام غالب آمدہ از ابو عمرو و از کسانی بخلاف کہ در میان حاکم
و در است از ان جهة کہ لام حرف جر است و فصل میان جار
و مجرور سزاوار نمی آید و باقیان و وقف بر لام می نمایند متابعه
خط را بنا بر آن کہ در مصحف این لام جدا نوشته و میگویند
کہ اصلش ما بال بوده پس از جهة کثر استعمال با را انداختند
و لام را مجرور ساختند بنا بر مشابہتی کہ بالام جر داشت
قوله و الخلف زیلا یعنی این خلاف را تریل نموده اند زیرا کہ
کہ از کسانی هر دو وجه آمدہ **قوله** و یا ایها فوق الدخان
و یا ایها الذي النور و الرحمن **قوله** و یا ایها السّاحر
در بالا الدخان یعنی در الزحرف و ایها المؤمنون در نزد النور
و ایها الثقلان در نزد الرحمن مصاحبه نموده اند جا ملان خود را
یعنی کسانی و ابو عمرو کہ در مورد با و حاکم درین سه موضع وقف
بالف می کنند زیرا کہ الف در وصل از جهة التقاء ساکنین
ساقط میشود و در وقف التقاء ساکنین نیست و باقیان و وقف
بر هامی کنند موافق خط مصحف را چه در این سه موضع بغیر
الف می نویسند و در باقی مواضع یا ایها الذين بالف و ناظم
رحمہ الله در نزد نرا کتفا بلفظ خود فرمود یعنی یا ایها الذين بالف
حذف باشد **قوله** و فی السما علی الاتباع ضم ابن عامر الذي
الوصل و المرسوم فیهن **قوله** یعنی مضموم کرد اینند است

و خواندند اکثر

ابن عامر و ان یا الله درین سه موضع مذکور در حاله و وصل بنا بر
متابعه حاکم یا کہ ضم است پس باقیان بفتح ها خوانند کما قال
و حیث اقول الضم لا قوله و المرسوم الخ یعنی من سوم قرار گرفته در
سه کلمه بغیر الف در حال کہ این مرسوم و مشابه بر د نمی است
در بوزن ایشان مخطوط **قوله** و وقف و یکانہ و یکان بر سیمہ
و بالباء وقف رفقا و بالکاف **قوله** یعنی وقف کن ای قادی
از برای همه قرا غیر از کسانی و ابو عمرو و برویکانہ لا یفعل الکافرون
و و یکان الله یسبط الرزق در القصص برسم ان یعنی بر آخر کلمه باین
طریق کہ ناظم و حمہ الله تلفظ بان نموده زیرا کہ در مصحف به
این کیفیت بمشتمل قوله و بالباء الخ یعنی وقف کن بیا از برای کسانی
از ان جهة کہ لفظ وئی ترد او یک کلمه است و کان یک کلمه
دیگر در حالی کہ جوب نمی کنند باشی در توجیه این قراة
از ان روی کہ اکثر ائمہ قرا بر وصل این دو کلمه رفته اند هم در لفظ
و هم در خط از برای همه قرا و وقف کن بر کاف یعنی بگو
و یک از برای ابو عمرو و زیرا کہ ویک ترد او یک کلمه است و ان
کلمه دیگر و در اصل و یکان بوده و بنا بر کثر استعمال لامش
را حذف کرده اند و بالکاف **قوله** یعنی حل کرده اند و اشکال
سبب وقف بر کاف **قوله** و یا یا یا ما شفا و سواها یا یا
و یوادی التمل یا لیا **قوله** یعنی وقف بر یا در یا ما تدعوا
در آخر سجده قرائت شافیهست مر مدلول شین شفا را یعنی
هم و کسانی وقف بر کلمه اول می کنند از ان جهة کہ آیا ترد یا

ن

نور

کلمه مستقلة است که هم از روی خط و هم از روی معنی مفصول
است و غیر از ایشان هر دو وقف بر کلمه دوم می کنند
که ما است بنا بر آن که ما صله آیا است و میان صله و موصول
فصل جائز نیست قوله و بواجب الخ یعنی وقف کردن کسی که
مرموز است به سین و تا بر علی وادی الفل در النمل به یار و شای
است که بیا و در آمدن زیرا که سبب حذف یا التقاء ساکنین بود
و آن بواسطه وقف زایل کشت پس باقیان وقف محذوف
یا کنند متابعه رسم را **قوله** وَفِيهِ وَفِيهِ قَفْ وَعَمَّةٌ لَهُ
بمئة بخلاف عن البری وادفع محملاً یعنی وقف کن ای
طالب بر ما استعها صیه که الف او را حذف کرده باشند
در مثل فیم کتم و ممر خلق و عَمَّ بِنَسَاءِ لَوْنٍ و لم تکفرون و بعد
یرجع المرسلون بهر سکت از بزی از برای بیان فتح میم ولیکن
بخلاف زیرا که حذف ها نیز دو وقف از او آمد پس باقیان
وقف بترک ها نمایند اتباع رسم را چون جماعتی انتظار وقف
به ها کرده بودند بنا بر مخالفه رسم ناظم رحمه الله امر برده
ایشان فرموده بقوله وادفع محملاً یعنی دفع کن منکران را زیرا
که رسم بترک ها بر تیه وصل است نه بر تیه وقف در
حالیکه تو تشبیه کنده باشی محمل این منکران را **اکنون**
ای یار غار این دقیقه نیز بشنو که وقف بر این کلمات که
دوین باب مذکور شد دو وقف اختیاری است همچون
وقف لازم و مطلق و مثل آن وقف تام و حسن و مانند

آن که تا چون بر کلمه وقف کنند ابتدا بما بعد او نمایند بلکه
این وقف وقف امتحانی و تعریف و اضطراری است چنانچه
مذکور شد پس باید که چون بر کلمه از این کلمات از برای یکی
از این معانی وقف کند ابتدا بهمین کلمه کند نه از ما بعد او
مثل فمال هو لای و ویکان الله که خواه که بر کلمه ما یا بر یا
وقف کنند و خواه بر لام و بر کاف ابتدا هم از کلمه موقوف
علیها نمایند **قوله** **بانت** **مناهیهم فی الاضافه**
یعنی این بابیست در بیان مذاهب قرار در پیوسته فتح و
سکون یاات اضافه و مراد از اضافه ایصال بود یعنی یااتی که
ایشان را پیوسته بکلمه کرده اند و الا بعضی منصوب المحل اند
جه معنویه مثل فطرنی و لحزنی وجه با سیمه آن مانند اتی
پس اطلاق قرا این نام را بر یاات مضاف به متکلم بر سبیل حقیقه
بود و بر غیر آن بر سبیل مجاز بنا بر آن که یاات مضاف بیشتر اند
و فوق میان یاات اضافه و یاات زواید است که مضافات
در مصاحف ثابت می باشند و زواید و دیگران که اختلاف
در مضافات در فتح و سکون می آید و در زواید در اثبات و
حذف و دیگران که زواید گاه هست که لام الفعل واقع میشود
مثل سیری و یوم یاتی و بنفی و مضافات لام الفعل واقع می شود
چنانچه ناظم رحمه الله اشاره بذین معنی فرموده **بقوله** و لیست
بلام الفعل یا اضافه **و ما هی من نفس الاصول فتشکلاً**
و لکنها کالها و الکافی کلها تلیه یزی للها و الکافی مد خلا

یعنی نیست یا اضافه لام الفعل کلمه بس مثل القی ویائی وانی آدری
والزانی از انها می که ایشان با وزن می کنند ازین قسم بیرون
روند چه ایشان لام الفعل اند قوله وما هی الخ یعنی و هم چنین نیست
این یا اضافه از نفس اصول کلمه که مشبه کل گردد این یا بر قاری
بیون مثل الذی والی وما هی از انها که ایشان را وزن می کنند ازین قسم
خارج کردند زیرا که لام الفعل نیستند پس به یا اضافه باشند
بل که یا اضافه یا یی است همچون ها ضمیر و کاف ضمیر که
هر موضعی که یا اضافه نزدیک او میشود می بینند ان
موضع را مکان دخول ها و کاف یعنی اگر ها و کاف را در موضع
این یا هندی صحیح آید مثل نفسی و نفسه و نفسک و فطرنی و فطره
و فطرک وانی وانه و انک ولی و له و لک **قوله** و فی مائتی یا ع
و عشر مینفقه و تبتیر خلف القوم احکیمه مجمل است یعنی
احلاف قرار در دو بیت و دوازده یا است بر قول ناظم و به
صاحب تمسیر در دو بیت و چهار زیرا که او فمنا اتین الله در
الفل و فبشر عبادی الدین در الزمر از مضافات می نمود و ناظم
از زواید می گیرد بنا بران که در مصاحف محذوف اند قوله
احکیمه مجمل است یعنی که می کنم این احلاف را یعنی یاات مختلف
فمنا را درین باب مجمل یعنی درین باب می گویم بل صحت در اخر
سودی تفصیلش می غایم و این یاات بر شش قسم آمده اول آنکه
بعد از او منی مشغول باشد و میا نشینست **قوله** فتسعون
مع هنر یفتح و تسعها **بها** فتحها الا مواضع همتلا یعنی درین

و فی مائتی یا ع
و عشر مینفقه
و تبتیر خلف القوم
احکیمه مجمل است

یاات دو بیت و دوازده که نوزده یا آنست که بعد از منی مشغول
می آید و فتح آن یا عالمی گشته از نافع و این کثیر و ابو عمرو که
مدلول سماند مکر موضعی چند که ازین نوزده یا خارج شده اند
بانکه بعضی دیگر بر ایشان زاید شده یا کم آمده مثل سمالوی
و اذ حمت هدیها و ان سیه و نج محل اند و عله فتح است که
یا اسمی است یک حرفی و نطق بان در حال سکون میسر نمیشود
پس مخرکش می سازند و از حرکات فتح می دهند چه فتح
اخف حرکات است و عله اسکان تحقیف است **قوله**
فادنی و تقنی اتبعنی سکونها لکل و تر حمتی کن و لقد جلا
یعنی بسیار بی نظر الیک در الاعراف و تقنی الا در التوبه
و و اتبعنی اهدک در مریم و تر حمتی کن در هود سکون
یاات ایشان از برای همه قرا باشد بنا بران که ازین نوزده
یا خارج اند و سبب سکون این چهار یا اتباع اثر است یا جمع
بین اللغین و چون و هم ان بود که تصور کردند که مکر این یاات
در تعداد نوزده داخل اند ناظم رحمه الله خبر داد بقوله و
لقد جلا یعنی ناظم کشف کرد این مواضع چهار درین نوزده
یا داخل نیستند **قوله** ذرونی و ادعونی از گروهی فحقها
و اذ و اوزعنی معا **اد** طلاء شروعست در بیان مواضع
هتلا که بعضی از مدلول سمانه مخالفه اصل خود نموده اند یعنی
ذرونی اقل و ربکم ادعونی استخج لکم هرد و در غافر و فاذکرونی

اذکرکم در البقیه فتح یاها ای ازان ابن کثیر است که مرموز
بدال شش و اوز غنی آن اشکر در النمل والاحقاف ورش وبری
یار اورا بفتح می خوانند و باقیان با سکان قوله جاده طلاً یعنی
فیض داره فتح همچون فیض دادن بارانها بیای **قوله** لیبیلونی معه سبیلی
لینافع **و** عنه **و** للبصری ثمانی بجلا **و** یوسف انی الاول
ولی بها **و** ضیفی و یسری و دونی عثلاً **و** یا ان فی اجعل لی
واریع **اذ** حمت مدیها **و** لکنی بها اثنان و کلاً و حتی
و قل فی هود انی اریکم **و** قل فطرن فی هود **ه** ادیه او صلاً
یعنی لیبیلونی آرشکر در النمل در حالتی که سبیلی ادعوا که
در یوسف است مصاحب اوست فتح یا ایشان هود و ان
برای نافع است **قوله** و عنه الخ یعنی اختیار کرده اند فتح هشت
یا از نافع و ابو عمرو و بصری و ان هشت یا دوائی اول اند یعنی
انی انی اعصر وانی انی احمیل در یوسف و یا ذن لی ابی هم در یوسف
و ضیفی الکثیر در هود و یسری امری در طه و من دونی اولیاء
در الکهف و دو یار دیگر در اجعل لی ایه بدال عمران و مرموز **قوله**
و اربع الخ یعنی فتح چهار یار از ان نافع و ابو عمرو و بری است از برای
آنکه این یاات حمایت کرده اند خفا و ندان راه یافتن را بسوی خویش
که نافع است و ابو عمرو و بری و این چهار یار و لکنی از یکم
است در سوره هود و الاحقاف و من حتی ذل الخوف وانی اریکم
بجیر در هود **و** لکنی دو موضع را موکل کرده اند در و لکنی

قوله و دل فطرن الخ یعنی و بکوی قاری که فتح یا فطرن افلا تعقلون
قاری لرسانده است انرا بمردم از بری و نافع **که** هار و الف
و عزایان است پس باقیان بسکون خوانند **قوله** و یجزنی
حشمتهم تعذاینی حشمتی **و** اعنی یا مرونی و صلاً یعنی یجز
ان ید هبوا در یوسف و تعذاینی ان اخرج در الاحقاف و
حشمتی اعنی در طه و یا مرونی اعبد در الزمر مدلول حرمی
از قریه یعنی نافع و ابن کثیر نقل کرده اند و ساینده اند آنها
را بما بفتح یا برید یکر انرا سکون باشد **قوله** ارهطی سما موی
و مالی سما موی **و** لعلی سما الفوا معی **قوله** العلاء عمار و تحت
النمل عنیدی حسنه **و** الی دره بالخلف و اقی مؤهلاً
بیان است که غیر مدلول سما با ایشان موافقه نموده اند یعنی
ابن ذکوان موافقه نموده مدلول سما را در فتح یا ارهطی اغر در
هود و هشام در فتح یا مالی ادعوا کم الی الخ در غافر و ابن عامر
در فتح یا لعلی در شش موضع لعلی ارجع در یوسف و لعلی ایتکم
در طه و القصص و لعلی اعمل ضاحاً در المؤمنین و لعلی اطلع
در القصص و لعلی ابغ الاسباب در المؤمن و ابن عامر و حص
موافق آمده اند مدلول سما را در فتح یا معی ابداء التوبه و من
معی اور حنا در الماک **قوله** و تحت النمل الخ یعنی عنیدی و لم یعلم
در زیر سوره النمل یعنی القصص نافع و ابو عمرو و یا او را مفتوح می
سازند بی خلاف و ابن کثیر بخلاف **ع** ارهطی بلند شده یار
دهنده او و مالی عالی گشته علم او کنایه از شرف است و لعلی بفتح

موافق

شده همتار او و معی قرارة كروه دليلها بلند است و ایشان
ستون + دین اند و عندی در زیو غل حسن او موافق آمده کسی
را که او را اهل حسن گردانند اند در حالی که لفظ عندی
رسیده است به در خوش **قوله** وَ قَتْلَانِ مَعَ خُسَيْنٍ مَعَ
كُسْرِهِمْ **بفتح اولی** حکم سویی مانع از بیان قسم دوم
میسر میابد یعنی شصت و یک یار نیست که بعد از ایشان مهمه
مکسوره میاید ولیکن همه قرانه یار ازین یاات بسکون میخوانند
جانحه خواهند آمد و بنجاه و دو یار دیگر دران اخلاف کرده اند
نافع ابو عمرو و آنها را مفتوح می سازند مگر یائی که منفرد گشته
اند ازین اصل یعنی یا بعضی از ایشان هر دو در فتح مخالفه نموده
اند یا جماعتی دیگر و ایشان موافقه کرده اند و ان بیست
و چهار موضع است **ع** و دو یار و بنجاه یار درین حال که مصاحب
کسر مهمه اند قرار گرفته اند بفتح جماعتی خداوندان حکم
و عدل عزیزان اخه متمیز شده و روشن گشته که دران خلائی
نیست **قوله** بِنَاقٍ وَ انْصَارِي عِبَادِي وَلَعَنَتِي **و ما بعده**
ان شاء یا فتح **هـ** بیان یاات متفرد است یعنی بنای
از کتبم را در الحجر و انصاری **ع** را در ال عمران و الصف و بعباد
انکم متعبون را در الشعرا و لعنتی الی یوم را در ص و آنچه بعد از
لقط ان شان میاید یعنی سنجیدی ان شاء الله را در الکهف
و القصص و الصافات گذاشته اند شان از برای نافع بفتح
یار یعنی نافع فقط اینها را بفتح یار می خواند **قوله** وَ فِیْ حَوْثٍ وَ زَرْعٍ

جند

الله

یَدِیْ مِنْ اُولٰٓئِیْ **حی** **و فی سبلی اصل کسنا و اقی الملا** یعنی فتح
یار و بین حوثی ان در یوسف روایه و شر است و فتح یا یدی
الیک در المائده منقول است از خداوندان حمایه قرانه فتح که
حفظ است و نافع و ابو عمرو و فتح یار و در سبلی ان الله در المجادله
اصلیست که پوشیده است فتح کسی را که دلیلها و مجتهدان او
تمام است یعنی نافع و ابن عامر ان را بفتح یا میخوانند **قوله**
وَ اُمِّی وَ اُجْرٰی سَكَنًا **دعای و ابائی کوفی** **جمله** یعنی
ای الهین را در اخر المائده و اُجْرٰی را در یونس و در هود و در
الشعرا و در سببا ساکن گردانیده اند یاات ایشان را ان
برای این کثیر و حنی و کسان و ابوبکر و دعائی الا فوارا در
نوح و ابائی ابرهیم در یوسف را بسته گشته اند از برای کوفیا
بسکون یا **قوله** وَ حَزَنٍ وَ تَوَفِیْ طَلَالٍ وَ کَلِمَةٍ **بصدقی**
انظری و آخرتی **ع** و ذریتی تدعوتی و خطایه **و ع**
بلیها الهی بالضم مشطرا **ف** فَعِن نَافِعٍ فَافَحٍ وَ اسْکِن لِّکَلِمَةٍ
بعهدی و اتونی لتفتح مفعلا **یعنی** و حزن الی الله در یوسف
و و ما توفی الی الله در هود خداوندان سناها اند یعنی این کثیر
و کوفیان یار ایشان و ساکن می سازند **قوله** وَ کَلِمَةٍ **یعنی**
همه قرا ساکن میگردانند یا از ان نه یار موعوده یعنی بصد
انی اخاف در القصص و انظری الی یوم در الاعراف و الحجر و
ص و آخرتی الی اجل در المنا فقون و ذریتی انی ثبت در الاحقا
و مما تدعوتی الیه در یوسف و خطاب تدعوتی یعنی تدعوتی

قی

إلى الله ولا جرم انما تدعوني اليه هو ودر عاقر قوله وعشر كلمها
 بيان قسم سيوم است که بعد از يا مهنه مضمومه می آید یعنی ده
 یا است که هفت تریک ایشان میشود در حلقه این
 مهنه را مغرب بضم کوردانند و ان فی اعیذها است در
 العمران وانی آید و فانی اعذبه در المایه وانی مرت در
 الانعام والزمر و عذانی صیغ در الاعراف وانی اشهد الله
 و در هود وانی او فی الکیل در یوسف وانی القی در النمل وانی
 آید ان انکر در القصص قوله فغن بافع الی یعنی بر این
 یات را مفتوح کردن از نافع فقط و ساکن کردن از ان
 برای همه قریب از بعهدی اوف در البقره وانی افرع
 در الکهف یا بکشتای دری را از علم که مقفل و بسته
 بود **قوله** وفي اللام للتعريف أربع عشر **قوله** فاشكائها ناس
 وعهدی فی ثلاثه **قوله** وقل لعبادي **قوله** ان شرعا وفي التدا
 حی شاع **قوله** انما فی کتابنا **قوله** بیان قسم چهارم است
 وان یا بی باشد که بعد از او الف و لام تعریف بود یعنی چهار
 یا حاصل اند از پیش لام تعریف و اسکان این یات فاش
 شوند است از حی اما در عهدی الظالمین در البقره حفص
 موافقه با او می نماید و در قل لعبادی الذین در ابرهیم ابن عامر
 و کسائی و در یا عبادی الذین امنوا در العنکبوت و در
 و در یا عبادی الذین اسرفوا در الزمر و ابو عمرو و کسائی
 و در آیتی الذین یتکبرون در الاعراف ابن عامر و اسکان

عهدی حاصل است در مرتبها بلند و اسکان قل لعبادی بود
 طریقی پسندیده و اسکان عبادی در ندا حضی است مشهور
 کشته بحضانه و آتی مجنن چیزی است که دمید منزل
 او یوی خوش **قوله** فحش عبادی **قوله** وعهدی **قوله** آرا دینی
 و ربی الذی اتان ایا فی الحلال و اهل کئی منها و فی صا و مشی
 مع الانبیاء ربی **قوله** الاعراف **قوله** بیان ان تعد ادان یات
 چهارده گانه است یعنی بشمار پنج کلمه عبادی را سه کلمه که
 مذکور شد و دو کلمه دیگر عبادی الصالحون است در الانبیا
 و عبادی الشکور در سبأ اما بفشر عبادی الذین در باب
 زواید می آید خاتمه گفته شد و بشمار عهد الظالمین را در
 البقره و ان آرا دینی الله بضر را در الزمر و ربی الذی حی و میت
 را در البقره و آتی الکتاب را در مریم و آتی الذین را در الاعراف
 و ان اهل کئی الله را در الملک ازین یات چهارده گانه و مجنن
 بشمار مسنی الضور در صر و الانبیاء و ربی الفوا حشر را در الاعراف
 قوله الحلی یعنی کلماتی که خداوندان زیور اند قوله کلام یعنی
 تمام کرد ناظم عدد ها این یات را **قوله** که ناظم مختلف
 می را ازین قسم ذکر فرمود تا معلوم کنند که آنچه غیر آنها است
 مشغول علی الفتح است و ان هشتم موضع است بلفظ الکبر
 بی الاعدا **قوله** مسنی السوء ان ولی الله مسنی الکبر قل ارؤنی
 فی الذین ان یقول ربی الله لما جاء فی البینات نبائی العلم دیگر
 شرح فرمود در بیان قسم پنجم که بعد از یا مهنه وصل به لام باشد

صراطی بن عامر **وَفِي النَّمْلِ مَالِي** **دَمِ رَأَقٍ لَوْ فَلَاحٍ** یعنی فتح یار
 و ممانی لله در الا نعام آمده از نافع فقط و فتح یار این ارضی و آسمانی
 در العنکبوت و این هذا صراطی مستقیما در الانعام قرازه این عالم
 است و مالی لا اری الهه در النمل اثر کثیر و هشام و کسائی
 و عاصم بفتح یا می خوانند قوله دم الخ یعنی دایم شواز برای کسی که
 صافی شده عطار او **قوله** **وَلِي نَجْمَةٍ مَّا كَانَ لِي اثْنَيْنِ مَعِيَ**
ثَمَانٍ عَلَى وَالظَّلَّةِ الثَّانِ عَنِ جِلْدٍ یعنی ولی نجمة واحد
 در ص و ماکان لی در دو موضع یعنی و ماکان لی علیکم
 در ابرهیم و ماکان لی من علم در ص و ا معی در هشت محل
 یعنی معنی اسرائیل در الاعراف و معنی عذرا در التوبه و معنی صبرا در
 سه موضع در الکهف و هذا ذکر من معی در الانبیاء و ان
 معی دبی سیف دین در الشعرا و معنی ردا در القصص این
 مجموع بفتح یا و حفص تنها میخواند و در دوم سورة الظله
 که الشعرا است یعنی و من معی من المؤمنین و در ش موافق
 و حفص می فایده این کلمات خداوندان مرتبها ببلند اند
 و حرف دوم ظله مروی است از خداوندان کشف **قوله**
وَمَعَ تَوَاسُوتٍ لِّیُؤْمِنُوا بِحُجَّتِنَا عبادی **صِفِّ وَاحِدٌ عَنِ**
شَاكِرٍ دَلَالَةٍ یعنی یومینوا لی لعالم بر شد و ن در البقره
 و اتو منوا لی فاعتز لون در الدخان فتح یا ایشان هر دو
 او و ر ش آمده و وصف کن یا عبادی لا خوف علیکم
 را در الزخرف بفتح یا از برای ابوبکر و جذف یار در حالین
 از برای حفص و خنم و کسائی و این کثیر از ان جهة که در بعض

مصحف یار او محذوف است پس دیگران در حالین بیار ساکنه
 خوانند **و** حذف یا منقول است از قاری بسیار شکر کنند
 که طلب خوش را از جاه علم بر آورده **قوله** **وَفَتْ وَلِي فِيهَا**
لَوْرَشٍ وَخَفَضَهُمْ و مالی فی تس سکن **فت کماله** یعنی
 فتح یار ولی فیها مایه آخری در طه از برای ورش است
 و حفص قرا و مالی لا اعبد الذی در یاس یار او را ساکنه
 کردان از برای حمی تا تمام کنی مواضع اختلاف را در یات
 اضافه **قوله** **بِاسْمِهِمْ مَذَاهِبُهُمْ فِي الزَّوَانِي**
 یعنی این بابی است در بیان مذاهب قرا در یاتی چند که زائد
 اند بر رسم یعنی در قرازه هستند و در کتابه نه و این یات
 هم در اسماء لام الفعل یا یار اضافه واقع میشوند و در افعال
 مانند المنادی و دعایی و سیری و خافوی **قوله** **وَدُونَكَ يَأْتِ**
تَسْمِي زَوَائِدًا لان کن عن خط المصاحف مغرلا یعنی زایده
 کسریایی چند را که نام نهاده اند این یات خویش را در
 علم قرازه زوائد از ان جهة که بودند اینان از خط مصحفها
 عثمانی خداوندان عزول یعنی در آنها نوشته بودند **قوله**
وَنَتَّبِعُ فِي الْحَالِينِ دَرَاوَمِغَاءَ بخلف و اولی النمل حقه کمالا
 یعنی هر یاتی این کثیر در خلاف و هشام بخلاف انرا ثابت
 می دارند هم در حال وصل و هم در حال وقفشان ثابت
 می دارند در حالتی که این یات مشابه درها در خشنه
 اند و اول نمل حمی تمام کرد انرا یعنی امتدوتی بمال در اول
 النمل حمی همچون ایشان هر دو یار او ثابت می دارد در حالین

و نکویی که از اثبات یار مخالف رسم لازم می آید زیرا که این یار همچون
حروف مذولین است که در لفظ در حالین هستند و در خط
نفسند مانند العین و داود و النین **قوله** **وَفِي الْوَصْلِ يَمَادُ**
شكورا امامه **وَجَمَلُهَا سِتُونَ** و اثبات فاعقلا یعنی
ابو عمرو و حنف و کسایی و نافع هر یابی که ثابت می دارند
در وصل شان ثابت می دارند نه در وقت از آن جهت که
محل تغییر است نمی بیند که تنوین و اعراب و صله را در وقت
حذف می کنند و این یار مشابه و او یار صله است مثل **سَلِيلُهُ**
و کتبه پس دیگران را در حالین حذف باشد بنا بر اتباع
رسم و جمله این یات را و اند شصت و دو یار اند پس درین
باب این قاعده را از آن جهت نهادیم در هر موضع مکرر
نباید کرد **قوله** **فَقَسِرَ إِلَى الدَّاعِ الْجَوَارِ الْمُنَادِ يَهْدِيَنِ يُونَيْنِ**
مَعَ أَنْ تَقْلَبَ وَلَا **وَأَخْرَجَ الْأَسِيرَ وَتَقَعَنَّ سَمَاءُ** و فی الکهف
بنی یات فی هو **وَقُلْنَا يَا سَمَاءُ وَدَعَائِي فِي جَنَّا خُلُوهُ**
وَفِي اتَّبَعُونِي أَهْدِكُمْ جَهَنَّمَ بَلَاءُ یعنی بعد از آن که این قاعده
را دانستی بدان اثبات یار در و اللیل از اسیر در الخبر
و در الی الداع در القمر و در میز آیات الجوار در السوری و در
المناد من مکان قریب درق و در آن یهدین رقی و آن
یونین جزا و علی ان تغلن هر سه در الکهف و در آن آخرت
ال یوم القیامه در سبحان بخلاف لولا آخرتی در المنافقون
و در الا تتبعن افصیت در طه عالی شده از نافع و این
کثیر و ابو عمرو و بس این کثیر را در حالین بود و ایشان را

در وصل فقط **قوله** و فی الکهف **لَا** یعنی ما کنا نفع فار شدار در الکف
و یوم یات لا نکلم را در هو و با ثبات یا شان تعظیم کرده اند آن
برای مه لول سما و کسایی بخلاف ما بنی هذ در یوسف و یاتی
آمینا و مانند آن **قوله** و دعائی الخ یعنی و تقبل دعائی را بر هم
حنف و ورش و بزی با ثبات یا می خوانند هر یکی بر اصل خود
بخلاف دعائی الا فرا و در نوح **ع** اثبات یار دعائی حلاق
حسن سینه او همچون میوه جیده است **قوله** و فی اتبعونی الخ
یعنی اتبعون اهدکم سبیل الرشاد در غافر این کثیر
و ابو عمرو و قالون این اثبات یار خوانده اند هر کس
بر اصل خود بخلاف فاتبعونی محبت کرده و فاتبعونی امری
ع در اتبعونی اهدکم از موده است حق و او را سزاوار
صواب یافته **قوله** **وَأَنْ تَرَى عَنْهُمْ مَدَدَ سَمَاءٍ قَرِيبًا**
وَيَدْعُ الدَّاعِ هَالِكًا جَنًّا حَلًّا یعنی آن ترن انا اقل در الکهف
منقول است هم از این کثیر و ابو عمرو و قالون با ثبات
یا و اثبات یار اتمد و تنی بمالی در النمل عالی گشته از کرم
او یعنی از خوانندگان او که نافع است و این کثیر
و ابو عمرو و حنف هر کس بر اصل خویش الا حنف که در حالین
دارد بخلاف اصل خود و یوم یدع الداع در القمر اثبات
یار او از بزی و ورش و ابو عمرو است **ع** فرا کثیر میوه
را که شیرین گشته و این کنایه از منظوم است **قوله**
وَفِي الْفَجْرِ بِالْوَادِي نَاجِرِيَانَهُ **وَفِي الْوَقْفِ بِالْوَجْهِينِ وَاقِي**

یعنی اثبات یا رجاء بوالصحرى بالواد نزدیک کشته و این از برای این کثیر
و ورش قوله و فی الوقف لا یعنی بالواد در وقف بدو وجه موافق
امده قبل را یعنی قبل را در حاله وقف هم اثبات است و هم حذف
و بزنی و ورش بر اصل خویش باشند **قوله** و اگر منی معه اهانن
اذ هدی و حذف هما لئلا یزنی عدا عدلا یعنی اثبات یا بقول
نبی اکرم من و فیقول دنی اهانن در الفجر منقول است از نافع
و بزنی **ع** اهاننی مصاحبه نموده و اگر منی در زمانی که او را
راه نموده قوله و حذف هما لا یعنی حذف یا اگر منی و اهاننی
از ابو عمرو و عادل شمرده اند و این دلالة بر آن میکند که او را
در وصل هم حذف است و هم اثبات اما حذف اولی است
زیر که صاحب تفسیر چنین آورده که و یأمر قوله ای قول ای
عمرو فی رؤس الای یوجب حذف هما و این هر دو ازین قیل
است بنزد وصل دو وجه باشد و در وقف خود حذف
دارد **قوله** و فی الفل اتانی و یقیع عن اولی **ع** و خلاف الوقف
بین حلا خلا یعنی فاما اتانی الله خیر در الفل باثبات یا
مفتوحه در وصل منقول است از حفص و نافع و ابو عمرو
و لیکن در حاله وقف قالون و ابو عمرو و حفص هم اثبات
دارند و هم حذف و وورش حذف فقط بس و رش بر اصل
خود باشد و حفص مخالفه اصل خود کرده باشد در حذف
و قالون و ابو عمرو در اثبات اما از قیل ایشان هر دو این
دلیل می توان گفت که چون این یا را تشبیه به یا را اضافه

کردند در وصل و مفتوحه ساختند در وقف نیز شش
هم به او کردند و ثابثش داشتند **ع** اتانی در غل است و حال
آنکه مفتوح کرده میشود یا او از خفا و ندان حفظ و خلاف
وقف عالمی شده در میان اصحاب زیورها **قوله** و مع کالجواب
الباد **ع** حنا هما **ع** و فی المهد الا سراً و تحت **ع** حلا
یعنی یا در سوار العاکف قبه و الباد در الح و در خفان کالجواب
در سب از این کثیر و ابو عمرو و ورش است و در فهو
المهد در سجن و در الکهف که تحت سجان است از نافع
و ابو عمرو و خلاف فهو المهدی در الاعراف که باثبات
ان اجماع است **قوله** و فی اتبعن فی ال عمران عنهما و کذا
فی الاعراف **ع** لخیملا **ع** بخلف و توتونی یوسف
حقه **ع** و فی هو و تسلی حواریه **ع** حلا یعنی اثبات یا
در و من اتبعن در ال عمران هم از نافع و ابو عمرو است
و تاکید و ن در الاعراف باثبات یا غالب امده تا او را
قبول کنند از برای ابو عمرو و بی خلاف و هشام بخلاف
یعنی بخذف و اثبات در جالین جانحه در اول باب مذکور
شد پس فکیدی در هو و مثبت بود و در و المرسلات
مخوف از همه قراء و ثبوت یا در حنی توتونی موثقاً در
یوسف حق این کثیر و ابو عمرو است و ورش را بسته
اند از باثبات یا یعنی ایشان باثبات می خوانند **قوله**
و تحرون فیهاج اشکرهمون قد هدان اتقونی یا اولی اخوتن

الحجر

مَعَ وَلَا يَعْزُونَ فِي ضَيْفِي دَر هُو د بَابَات يَا غَالِبَ آمَنَ ان
 جَهة ابو عمرو و بخلاف الحجر و مجازين اثبات ياء در اني كَقَرْتُ بِمَا
 اشركتمون در ابراهيم و درند هَدَان در الانعام و در و اتقون
 يا اولي الابواب در البقرة و در و اخشون و لا تَثْرِبُوا بَاقِي در المائدة
 از ابو عمرو است **بَاب** كه هَدَان را از ان جهة به قد مقيد
 كرد ايند تا قل اني هديني بيرون رود كه ان با جماع ثابت است
 و و اتقون را به يا اولي مقيد فرمود تا و اياي فاتقون خارج گردد كه ان
 بانقا و محذوف است و و اخشون را به و لا مقيد ساخت
 تا اخشون اليوم در اول سورة و و اخشون لا تيم در البقرة خارج
 شوند چه اول بانقا و محذوف است و دوم بانقا و مثبت **قوله**
 وَعَنهُ وَخَافُونِ وَمَنْ تَتَّبِعِ **رُكَا** يَوْسُفَ وَاِنِّي كَالصَّيْحِ مَعْلَلًا
 يعني اثبات ياء در فلا تخافوهم و خافون در آل عمران منقول است
 هم از ابو عمرو و وَاِنَّهُ مَنْ تَتَّبِعِ وَيُضَيِّرْ دَر يَوْسُفَ قَبْلَهُ اثبات
 مي خواند **ع** يتقي بآك شده در يوسف و تمام كشته در حالي
 كه او معنلي است مثل صحيح يعني او را جاري محرمي صحيح داشته
 اند از اين روي كه همچنانچه در فعل صحيح در حاله جزم اكتفا
 محذوف حركه مي نمايند در يتقي نیز همچنين كرده اند و حرف را
 حذف نكرده اند بر لغه **ص** اَلَمْ يَأْتِكُمْ وَاَلَا خَافُوا تَتَّبِعِي يَا اَنكُه
 از اشباع كسر حاصل آمده **قوله** وَفِي الْمَتَالِي دُرَّةً وَالتَّلَاقِ
 وَالتَّنَادِ **ف** اَوَّلِي بِالْغِيَةِ بِالْخَلْفِ هَلَا يعني اثبات ياء كه
 در شهره و صفا همچون دُرَّةً است حاصل شده در الكبير المتعال

انحر

الرعد از براي ابن كثير و ثابت مي دارند ياء در يوم التلاق و يوم
 التناد هر دو در غاير ابن وورش بي خلاف و قالون بخلاف **ع**
 اثبات ياء التلاق و التناد دفع كرده طالب او خاهلاي كه
 اين قواة را ضيعف نموده اند بنا بران كه اخراية است قالون
 در او اخرايات اثبات غي كند **قوله** وَمَعَ دَعْوَةِ الدَّاعِي **د** قَانِي
ح لَا جَنَاحَ وَاَلَيْسَ لِقَالُونَ عَنِ الْقَرِ سَبِيلًا يعني اجيب
 دعوة الداع اذا دعان بآثبات ياء اين هود و كلمه مرقالون را
 از نقل مشاهير قرار در حالي كه اتيان اخلاف كنندگان
 اند در نقل يعني مشاهير اثبات را نقل نكرده اند بس حذف
 باشد و غير مشاهير اثبات را نقل كرده باشند در هود و
 و بعضي اثبات اول و حذف دوم را نقل كرده اند و بعضي
 بعكس بسر چهار وجه شود **قوله** نَذِيرِي لَوْ رَشِي تَرْتَدِين
 تَرْجُمُون **ع** فَاعْتَزَلُونِي سِتَّةَ نَذِيرِي **ح** لَا وُعِدِي
 ثَلَاثٌ يَنْقُذُونَ يَكْذِبُونَ **ع** قَالَ نَكِيرِي أَرْبَعُ عَنهُ وَصَلَا
 يعني اثبات ياء در كيف نذير در الملك از براي و رش است
 و همچنين كشف كرده است و رش ان كَدَّتْ لِيَرْدِين
 رادر و الصافات و ان ترجمون را و ان لم تؤمنوا لي فاعززون
 را هود و در الدخان و نذري راشش محل در القمر بآثبات ياء
 و مجازين و عيدي در سه مكان يعني و جاف و عيد در ابراهيم
 و حق و عيد و مزجاف و عيد هود و در قاف و لا يَنْقُذُونَ را
 در ياسين و اني اخاف ان يكذبون قال سنشد رادر القصص و نكيري را

دقاني

از ابو عمرو و
 آمده ي اخذ
 قوله و ليس
 يعني ليست
 ياء ص

در چهار محل فکف کان در الج ونکیر قل انما اعطیکم در سبا ونکیر الم تر ان الله
 در فاطر ونکیر اولم یروا الی الطیر راد تبارک الملك رسایند اند بمازورش
 با ثبات یا وقد قال ازان جهة است که نا ان یکد بون ویضیق و الشعر ابرو
 روز **قوله** فبشر عبادی فتح وفتح بنا کما ید **و** واتبعونی حج فی الزخرف
 العلاء یعنی مفتوح کردن آن یار از فبشر عبادی الذین یستمعون در الزمر
 در وصل و وقف کن بر این یار در حالی که او ساکن بود از برای سوسی و ت
 حالتی که تو خداوند دست باشی یعنی دست را جنبانی و بلا حجت کنی تا
 دفع اعتراض کسی کنی که گوید که سوسی مخالفه اصل خود نموده که در وقف
 یا با ثبات داشته و این دلیل را بر جانش بندد که چون سوسی این یا یا
 مشابه یار اضافه کرد این در وصل و مفتوح حش ساخته در وقف نیز
 ثابت داشته هم بنا بر مشابهت و این یا چه یار اضافه دارد و وقف حذف
 نمی کنند قوله واتبعونی الحج یعنی و صاحب اثبات یار واتبعونی ههنا
 صراط مستقیم در الزخرف که ابو عمر فقط است غالب آمده در
 حجة **قوله** و فی الکهف تسلی عن الکمل یا **و** علی رستمه و اجد فی الخلف
 مثلاً **و** یعنی اثبات منقول است از همه قراء در فلا تسلی عن
 شیء در الکف بنا بر آن که مصاحف به یار نوشته و حذف یار در حالین
 در لفظ نه در کتابة نقل کرده اند از این ذکوان ولیکن بخلاف زیرا که
 نقاش وایه کرده از اخفش و اخفس از این ذکوان اثبات را
 در حالین **و** کوئی یا آت زاید در لفظ ثابت می باشند نه در خط
 و در فلا تسلی در روایه حذف بعکس است **جواب** گویند که این
 نیز مثل الظنونا و السبیل و الرسول و ثمود و سلاسل و قواریرا

اول است که در چند قرائه صحیحه بحذف الف میخوانند چه در وقف چه
 در وصل و در مجموع مصاحف رشمشان بالف است و مثل اولیک
 و افاین مت که واو و یا در مصاحف مرسوم اند و بحذف هر دو شان
 میخوانند **قوله** و فی ترتعی خلف **و** کا و جمیعهم **و** بالاثبات تحت التمل یهدی
 ت **و** یعنی قبل راست در اثبات یار ترتعی و تلعب در یوسف
 خلا فی باک دور از شهنه یعنی هم اثبات دارد و هم حذف و دلیل اثبات
 هم انست در یقی گفته شد قوله و جمیعهم الحج یعنی خوانده اند همه قراء
 ان یهدی سوار السبیل راد ریر الملک القصص است با ثبات
 یار از ان جهة که در کل مصاحف مثبت است و از برای آنکه ناظم
 رحمه الله در اول باب یهدی راد ریت که فیسری الی الداع الجوار
 المناد یهدی قید نگذرد بود که در سورة الکهف است خوف از
 التباس نمود و این یک یار از میان مجمع علی الاثبات ذکر فرمود تا معلوم
 شود که یهدی که محل خلافت در الکف واقع شده **قوله** فهدی
 اصول القوم حال اطرا دهها **و** اجابت بعون الله فانتظمت خلا
 یعنی این یا بهار که یاد کردم اصول قراء و قواعد کلمه ایشان بود که من
 دعوت شان کردم تا منظوم شان سازم پس اجابت کردند و حالتی که
 منقاد بودند بتوفیق و یاری ستای تعالی پس منظوم گشتند در این حال
 که ایشان مثل دیورها بودند **قوله** وانی لا حرج لی نظیر حد و فهم
 نقاش اعلا و شفسر عطلا **و** یعنی و بد رستی که من امید میدارم
 بخدای تعالی اسان فرماید بر من نظر کردن قراء تها منفرد قراء
 سبعة در حالتی این قراء تها مانده باشند به چیزها نفیس که بگویدا

نفس کردنها خالی از زینة و انقیس و آراسته یعنی هر کس که علم این قصیده را یاد گرفت همچون کسی شد که هیچ کردن بندنداشت و بعد از آن کردن بندها را نفس در کردن بست و از این جهت ذکر کردن بند کرد که در عرب تفاهر بنان می نمایند **قوله** سَامِضٍ عَلَى شَرْطٍ بِاللَّهِ اَكْتَفَى وَمَا خَابَ ذُو جِدٍّ اِذَا هُوَ حَسْبًا یعنی زودا که بگذرد بر شرط خویش که آن ذکر رموز و قیود و اکتفا بقصد از صند و امثال آنهاست چنانچه از پیش اصطلاح نهادم و بخدای تعالی اکتفا می نمایم یعنی ان حصوق را کافی مهمات و قاضی حاجات خویش می سازم خاصه در نظم این قصیده و محروم نمی گردم هیچ خداوند جدیدی و سعی در مطلوب خود چون بگوید حسبی الله و حواله اتمام مقصود خویش بخصه او حال جلالت نماید اکنون تمام شد اصول و الما مول من و اهاب کل مسئل ان یوفقنا ایضا لترجمة فرش الحروف فانه رجم زوف کریم عطف بسم الله الرحمن الرحیم **قوله** باب فرش الحروف یعنی این بابست در بیان فرش حروف یعنی کس کردن کلمات مختلف فیها و از آن جهت گفتن هر کلمه را در موضع خود بر ترتیب سوره فرش نام نهاده که بمنجانبه چیزی را می گسترند تا هر گوشه و جزوی را از آن در محل خود قرار دهند این کلمات مختلف فیها نیز انتشارشان داده هر یکی در موضع خود در سوره غالباً بخلاف اصول که حکم هر یکی از ایشان شامل مجموع میشود غالباً و قید غالبیت آنان جهت است که گاه هست که در فرش مطرد واقع می شود مانند امالة التوریه و اماله فوله سوره در اصول غیر مطردی می نماید همچون آیات

اضافه و زاید **قوله** وَمَا يَخْدَعُونَ الْعَمَّ مِمَّنْ قَبْلَ يَأْكُلُونَ وَبَعْدَ كَا وَالْقِرْ كَا لِحَرْفِ اَوْ لَا یعنی فتح یا را از پیش خلط ساکن و فتح دال از پس خادرو ما یخدعون روشن گشته از کوفیان و این عا و چون قراة دیگران از صند معلوم می شد بیان آن فرمود بقوله و الفیر لای یعنی غیری می خوانند همچون حرف اول یعنی خادعون بتم یا و فتح خاد و الفی بعد از خاد و کسر دال بس قراة فعل بربك طرف بود و بر قراة دوم از طرفین یا از قبیل یقت النعل باشد **قوله** وَخَفَّ كَوْفٌ يَكْدُمُونَ ویا و یخف و للبا قین ختم و ثقیلاً یعنی کوفیان مفتوح کردند اندک یا را و تخفیف کرده اند خال را از بجا کائوا یکد بون و اسکان کاف از تخفیف معلوم میشود که از ثلاثی مجرود همیشه ساکن می باشد و از برای یقین یا را مضموم می سازند و دال را مشدد و فتح کاف از تشقیل لازم می آید چه ما بعد حرف مصارعة از باب تفعیل دایم العم است و الا التقاء ساکنین علی غیر حروف لازم می آید و ناظم رحمه الله در هر فعلی ثلاثی خواه مجرود و خواه مزید فیه چنین کرده و وجه قراة اول آنست که چون منافقان می گفتند که امنا بالله و بالیوم الآخر و دروغ بود خدای تعالی خبر می دهد از کذب ایشان و قراة دوم که از تکذیب آمدن بنا بر تکذیب منافقان است میخبران را **قوله** ان که اشیا بر سه قسم است اول اشیا به لب در مثل شستین و قیل **قوله** و خلط حروف بحرف مثل صراط در زوایه خلف **قوله** و خلط حروف چنانچه ناظم اشارة بان فرموده **قوله** و قیل و غیض ثم حیی یثمنها لدی کسر هاء ضمنا رجال لک کمالا یعنی اشیا می کنند کسان را و هشام کسر قاف

را از قبل هر جا که واقع شود و کسر عین را از و غیض الماء در هود و غیر و کسر
 جیم را از و جی بالنسبتین در الزمر و جی یومئذ در الحجر و جی یزدیک بود بواو
 قوله رجال لتکمل یعنی اشباع می کنند مراد او چند تا تمام شود دلالت بر این
 قرائه که لفظ بنی اسید است و دلالت بر اخلاص کسر که لفظ دیگران است
 و قرائه دیگران **قوله** و جیل با شمام و سیت **کاسا** و سیت و سیت
کان راوید **انبله** یعنی فصل بینم در سبب و سیت الدین دو موضع
 در الزمر این عا و کسائی با شمام کسر خار و کسر سیم می خوانند و ناغ
 متابعت ایشان هر دو نموده و در اشباع سیم از سیت بهر در هود و العنکبوت
 و از سیت و بنو الدین در الملت و دیگران با اخلاص کسر می خوانند و در
 قیلا و قیله هیچ خلافت نیست زیرا که فعل اند **و جیل و سیت** با شمام
 مثل آن چیزی که استوار شده سیت و سیت بود راوی هر یکی از ایشان
 مشهورتر **قوله** و هاهو بعد الوار و الفاولا و هاهو استکن **اشمام**
راضیا یا را دا خلا یعنی ساکن کردن هار از لفظ هوه و از لفظ
 فی که بعد از او و او و فار و لام باشند مانند و هوه علی کل و هی
 تجری بهر فهو و یقصر فی کل الحان لهو الفی لهی الخوان از برای
 کسائی و قالون و ابو عمرو در حالتی که تو بسند کنند باشی
 سر و س که شیرین شدن و اسکان ها بنا بر مشابیهتی است که
 یا عضد و کف دارند و از گفتار ناظم که بعد الوار و الفاولا
 معلوم شد که این حکم شامل است همه قرائن را زیرا که مجموع این
 کلمات در البقره نیامده **قوله** و ثم هو رفقا بان و الفم غیرهم
 و کسر عن کل میل هو انجلی یعنی ساکن ساز هار از

این کلمات در البقره نیامده
 و کسر عن کل میل هو انجلی
 یعنی ساکن ساز هار از

در البقره نیامده
 و کسر عن کل میل هو انجلی
 یعنی ساکن ساز هار از

ثم هو

ثم هو یوم القيمة من المحضین در القصص از جلی کسائی و قالون در حالت
 که تو خداوند و ند جوب بر می باشی که روشن بود در توحیه این قرائه و
 توحیهش است که چون هم مشارکتی است با فی حروف سکا نه در حروفه
 عموما و با و او و فاد و عطیة خصوصا مشابیه ایشان کردند و هار با بعد
 او ساکن ساختند و ضم در هار هوه و کسر در هاهو قرائه غیر کسائی و قالون
 و ابو عمرو است **قوله** و عن کل الی یعنی روشن گشته ضم هار از ان میل
 هو کذا و ذی که میل هیچ مشابیهتی با حروف مذکور ندارد تا بدان سیت
 هار او را ساکن می کنند و ذکر کردن ناظم رحمه الله این مسئله را از ان
 جهة است که اسکان هار از قالون روایت کرده اند اما هیچ معرک
 بر آن نیست **قوله** و فی فازل الالم خفف الحزق و زد الفامز قبله
 فک کسلا یعنی مخفف کردن لارا از فازل الالم الشیطان و زیاده
 کنا الفی را از پیش لام از برای حنی که تمام کنی قرائه او را بر فازل الالم
 شود از ازاله و قرائه دیگران ازل از ازال **قوله** و آدم فاذع ناصبا
 کلماته یکسر و الی کی عکس محولا یعنی مرفوع کردن آدم را
 بر فاعلیه در حالتی که منصوب کنند باشی کلمات را یکسر بر مفعول
 از قوله تعالی فتلقی آدم من ریه کلمات از برای غیر این کثیر و این کثیر
 را عکس این قرائه است یعنی نصب آدم بر مفعولیه و رفع کلمات
 بر فاعلیه و معنی هر دو یکی است زیرا که هر چه بتومی رسد تو نیز به
 او میرسی **قوله** و تقبل الاولی انتوا و ن حاجر و عدنا جیعا
 دون ما الی کسلا یعنی و لا تقبل منها شفاعه را که واقع است
 در اول بتایف خوانده اند بی مانعی از برای این کثیر و ابو عمرو و بنا

باشد

انهم قوار

بر آن که لفظ شفاعت مؤث است پس دیگران را تذکر بود از آن جهت
که تا ثابت شفاعت غیر حقیقی است و لفظ وعدنا در جمیع قرآن
یعنی درین سوره و در الاعراف و در طه بی الفی بعد از و است
شیرین گشته از برای ابو عمرو و بنا بر آن که وعدنا از طرف حق
فقط جل و علا بود و دیگران که فاعداً با ثبات میخوانند از آن
جهت است که الله تعالی وعد فرمود حضرت موسی را تکلم و موسی
وعد فرمود رفتن بسوی طور مناجاة را **قوله** واسکان باریکم
و یا مژمکم له و یا مژمکم ایضاً و یا مژمکم تلاً و یصبرکم
ایضاً و یسرعکم و کم جلیل عن الدوری محتسباً جلاً یعنی اسکان
همی باریکم دو موضع درین سوره و اسکان را یا مژمکم درین سوره
و دو موضع در آل عمران و یا مژمکم بالمعروف در الاعراف و امر
یا مژمکم در و الطور و من الذی یهدکم یزور آل عمران و ما یسرعکم
انها در الانعام از برای ابو عمرو آمده اسکان تخفیف است قوله
و کم جلیل الخ یعنی و بسیار از مشایخ قرار بزرگوار که کشف
کرده اند این کلمات مذکور را از دوری در حالت اختلاس
یعنی نقل کرده اند از دوری از ابو عمرو و اختلاس را بنا بر آن که
این حرکت حرکت اعراض است و بودن آن به یکبارگی جایز نیست
پس دوری اسکان و اختلاس هر دو باشد و سوسنی را اسکان
فقط و دیگران با تمام حرکت خوانند **قوله** و فیها فی الاعراف یغفر
بنوینه و لا ضم و الکسر فاره حسن تلاً و ذکر ههنا اصلاً و للشیام
انتوا و عن نافع معه فی الاعراف و صلاً یعنی بجزان

وسبب

ای قاری یغفرکم را درین سوره و در الاعراف از برای ابو عمرو و این کثیر
و کوفیان بنون در حالتی که نون مضموم نیاید یعنی مفتوح بود و مکسور
کرد آن فارا یعنی بصیغه متکلم بجزان از برای عظمت در آن هکام که بجزان
خدا تعالی سایه را بر تو افکند پس دیگران را ضم حذف مضارعة بود و
فتح فار و لیکن نافع درین سوره تذکر میخواند و این عامر شامی بتأیید
و در الاعراف نافع و ابن عامر هر دو بتأیید میخوانند بصیغه مجهول
و تذکر بنا بر آن است که تأیید خطایا که غیر حقیقی است و مذکر
کردن یغفر را درین سوره در حالتی که قواصیل باشد و از برای شامی
یغفر را مؤث گردانیدند و تأیید را رسانیدند اند بما یقبل از نافع
در الاعراف در حالتی که نافع مصاحف شامی است **قوله** و جمعا و فردا
فی البی و فی النبوة المزمع کل غیر نافع ایدلاً یعنی ابدال کرده اند
همه قراء غیر از نافع همین را بیاورد در لفظ البی خواه که جمع بود مانند
البنیین و البنیون و الانبیاء و خواه مفرد مثل البی و نبی و نبی و نبی و نبی
هر جا که واقع شوند و همچنین ابدال اند همین را بیاورد در النبوة در
آل عمران و الانعام و العنکبوت و المجاثبه و الحیدید بر قاعده نصریف
پس نافع بهمنی خواند که اصلی است زیرا که اینها از شمار مشهور اند
اما لغة مشهوره ابدال است **قوله** و قالون فی الاحزاب فی البی مع
بیوت النبی الباء شدد مبدلاً یعنی قالون مشدد کرد ایداً است
بلدا در حالتی که ابدال کرده بود منی یا بیا و یا یا در یا ایدام کرده بود
در آن و هبت نفسها للنبی و انبیوت الا ان هر دو در الاحزاب
در وصل بنا بر آنکه مذهب او در اجتماع مفرقین مکسورین در وصل

بسی

تسهیل هم اول است و چون تسهیل کرد من نزدیک باشد پس
این یا و یا یکی پیش از او است چون مجتمع شدند ادغام واجب باشد
مثال بالمثل الا من وقف محبان هم خواند **قوله** وفي الصابين
الطين والصابون خذ **قوله** وهزوا وكفوا في السواكن فصلا
وضم للباقيهم وخرج وقفه **قوله** يواو وحقق واقفا ثم مؤصلا
يعني فرا كبرائيات هم را در و الصابون و الصابون و در و الصابون
در المائد از برای همه قوا غیر نافع پس نافع جحف من خواند پس
قراة اول از صبا همور بود معنی خرج دینه و قراة دوم از
صبا نصبو معتل اللام و او معنی مال قوله و هزوا الخ یعنی هزوا
هر جا که واقع شود و كفوا احد با سكان زای و وفا قراة حمز است
و مضموم کرده اند زای و فار از برای باقی ایشان ولیکن حمز
وقف یواو می کند بر موافقه رسم زیرا که ایشان هر دو را یواو
نواخته و در باب حمز از بیت و حرله به ما قبله متسکنا
معلوم که نقلش نیز باشد و وجه بود و حفض خوا در وقف و
در وصل یواو میخواند **قوله** وهزوا وكفوا را روشن کرد اینده اند
و در گوشان کرده اند در جمله اسمهای چند که میانها ایشان ساکن
است **قوله** وبالغيب عما يعملون هنادنا وعينك في الثاني الى
سقف **قوله** لا يعني عما تعملون افطعونك که در ترد هزوا است
بغيب ترد يك كشته از برای این کثیر و بغيب خواندن تودر تعملون
دوم یعنی عما تعملون اولئك از جمل نافع و ابوبکر و ابن کثیر
فهم فرو گذاشت دلوزا بسوی صفاء خویش و پر بر آورد

درین سوره
و درم

۱۳
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰

درین سوره
و درم

درین سوره
و درم

یعنی این کلمه داعیه داشت که او را بغیب نیز خوانند پس چون این جاغذا و را
بغیب خوانند مقصودش حاصل شد و هر جا که لفظ دلا واقع شود کنایه
از حاصل شدن مقصود است و این کثیر فرو گذاشت پس دیگران خطا
خوانند بنا بر آن که ما قبل این هر دو و يعملون کلامی چند واقع اند که
احتمال خطاب و غیبه هر دو دارند **قوله** خطيته التوحيد عن غير نافع
ولا يعبدون الغيب شايخ **قوله** خلا لا یعنی و احاطت به خطيته به توحيد
مقولست از غیر نافع زیرا که مراد با و اسم جنس است پس نافع جمع خواند
یعنی خطياته **قوله** ولا يعبدون الخ یعنی ولا يعبدون الا الله حمز و
کسانی و این کثیر به غیب میخوانند از آن جهت که اخبار است از حال بنی
اسرائیل که میثاقشان فراموش کرده بودند پس باقیان بخطاب خوانند
ناحیه بود از حال خطاب **قوله** لا يعبدون غیب در او متابع نموده
خیر می را که در امور خود خل می سازد **قوله** و قل حسنا شكروا وحسنا
بضمه و ساكنه البا قون واحسن مقولا یعنی باز کن ای قلدی و قولوا
للسايس حسنا بفتح حاء و سين از برای حمز و کسانی تا صقه مصدري
مخدوف شود ای قولا حسنا در حالتی که شکر کنند باشی و حسنا
بضم حاء و سکون سين او قراة باقیان است ای قولا ذا احسن
قوله و احسن مقولا یعنی نیکو شود در نقل این قراة در حالتی که نسبت
کنند باشی انرا بمشايخ قراة و تظاهر و الظاهر خفف باشا
و عنهم لدی التحريم ايضا تحلا یعنی تظاهر و عنهم بالاثم ظا او را
بتحفیف خوانده اند از برای کوفیان تحفیفی که ثابت شد از ایشان
و هم از ایشان در تظاهر علیه در ترد التحريم تحفیف در او قرار

در این سوره
و درم

از وای که بعد از لام است قله و کن فیکون لای یعنی کن فیکون و قال الذین
 دین سوت و کن فیکون و نعلم الکتاب در اول آل عمران و کن فیکون
 و آن الله دنی در مریم و کن فیکون الم تر در الطول یعنی حسم المؤمن نصب
 را باینده اند کرد اینده اند در موضع رفعتشان از برای این عامر فقط و از آن
 جهت قید فی الاولی فرمود که در کن فیکون الحق من ربک که محل دوم است
 هیچ خلا فی نیست قله و هو باللفظ اعلا یعنی نصب را استحاله
 کرده اند در لفظ امر یعنی در لفظ کن اعتبار لفظ امر کرده اند حقیقه
 امرس فیکون را لفظ منصوب کرد اینده اند در جواب او و اگر چه
 حقیقتا نه جواب است زیرا که تقدیرش این معنی است که اذ الازا الله
 شیئا وجد نه آنکه تصور کنی که مکر مثل زنی فاکرمک است
 که در تقدیر آن تر دنی فاکرمک آمد **و فی النحل مع یاسین بالعطف**
نصبه کفی او یا و انقاد معناه یع ملاما یعنی منصوب
 ساخته اند این عامر و کسانی ان یقول که کن فیکون را در النحل و
 ان یقول که کن فیکون در یاسین تا عطف شود بر نقول یا بر یقول
 و دیگران در مواضع شش که برفع میخوانند بر تقدیر فهو فیکون
غ نصب فیکون کفایه کرد و او سی یا بسبب عطف در النحل و یاسین
 یعنی در توجیه این قراة روایت کا نیست و کردن نهاده معنی
 این قراة در حالتی که این معنی را مانند کرده اند در فرمان برداری
 به شتران کنیز که بالظبع را غت باشند بر عمل و تسئل
 ضموا التاء واللام حرکوا برفع خلودا و هو من بعد تقی لا یعنی
 همه قراة غیر از نافع مضموم کرده اند تا ما و منحرول ساخته اند لام

برفع از و لا تسئل ع اصحاب الحیم بنا بر آن که بعد از لاء نافع واقع
 است پس جمله در موضع استیناف بود و از ضد معلوم میشود
 که نافع بفتح تا و سکون لام خواند بر صیغه نهی سر در قراة نافع بر
 و ندیرا وقف مطلق باشد بنا بر اختلاف جلیتین چه اول خبر نیست
 و دوم انشایی و در قراة دیگران وصل باشد بنا بر اتفاق جلیتین در
 خبریه **و فیها فی نصر النساء ثلثة** **او آخر ابراهیم لا و حملا**
و مع آخر الانعام حرفا بر ایه **اخیرا و تحت الرعد حرفا نزل**
و فی مریم و النحل خمسة احرق **و آخر ما فی العنکبوت منبر لا**
و فی النجم و الشوری و فی الزاریا **و احدث و یروی فی المائدة اول**
 یعنی بدل می آورد دهشام از یا الف را در لفظ ابرهیم از شصت و نه محل که در
 که در قرآن است در سی و سه موضع با پنجه موضع در بن سوت
 و سه موضع در اخر النساء یعنی ملة ابرهیم حنیفا و اخذ الله
 ابرهیم خلیلا و اوحینا الی ابرهیم و قید او اخر از آن جهت فرموده
 که در فقد ایتنا ال ابرهیم الکتاب که در اول سوت است
 خلا فی نیست و یک موضع در اخر الانعام یعنی دینا قیما ملة
 ابرهیم بخلاف اویل سوت و دو محل اخر از بر ایه یعنی دما کان
 استغفار ابرهیم لایه و ان ابرهیم لا و اة حلیم بخلاف قوم
 ابرهیم که در میان سوت است و یک موضع در سوت ابرهیم
 یعنی و اذ قال ابرهیم رب اجعل و دو موضع در اخر النحل
 یعنی ان ابرهیم کان امة و ان امتع ملة ابرهیم و سه موضع
 در مریم یعنی و اذ کونی الکتاب ابرهیم و عن الهی یا ابرهیم و من

محل

ابرهیم

در رتبه ابرهیم و یک موضع در آخر العنکبوت یعنی ولما جات بسلا
 ابرهیم بخلاف و ابرهیم اذ قال لقومه اعبدوا الله ویک موضع
 در النجر یعنی و ابرهیم الذی ولی ویک موضع در الشوری
 یعنی ولما وصینا ابرهیم ویک موضع در الذریات یعنی حد
 صنف ابرهیم ویک موضع در الحديد یعنی ولقد ارسلنا
 نوحا و ابرهیم ویک در اول الممتحنة یعنی سورة حسنة فی ابرهیم
 بخلاف قول ابرهیم لایه ابراهیم ظاهر شده و اداسته
 گشته درین سوره و در آنچه نص کرده اند بران در النساء
 سه موضع اخر یسب و دو حرف بر آه در حالتی که فصا
 اخر الانعام اند واقع شده اند در آخر سوره و یک حرف که
 منزل شده در زیر الرعد است و پنج حرف واقع اند در مریم
 و الخشل و ابرهیم یک محل دیگر اخر چیز است که در العنکبوت
 است در حالتی که او منزل شده و ابرهیم واقعت در
 و النجر و الشوری و در الذاریات و در الحديد و در وایت
 می کند هشام اول را در امتحان قرآن که تخصیص این مواضع
 مذکور با اختلاف از ان جهت است که در مصاحف اهل شام
 این مواضع به الف مرسوم بوده اند و غیر این مواضع به یاء
 و و جهان فیه لاین کوان ههنا و اتخذوا بالفتح و
 اوغلا یعنی این دگوان را در لفظ ابرهیم در مواضع با نجه
 کان که درین سوره است که دو وجه آمد یعنی بالف و یاء بنابران
 که در مصاحف شامیه درین سوره به ها و میم نوشته

۱۳
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

بی جایلی و این صوره احتمال داند که ابراهیم بوده باشد یا ابرهیم
 که الف یا یا را از ایشان محذوف شده و قوله واتخذوا الیم یعنی
 واتخذوا من مقام ابرهیم بفتح خاء از نافع و این عامر است تا انجا
 باشد از ام خایه و آیه پس درین قرائت بر ما قبل و اتخذوا
 وقف نباشد از جهة عطف جمله خبریه بر خبریه و دیگر آنکه بود
 بر صیغه امر پس مخصوص به امر ما موران بودند و درین قرائت
 بر ما قبلش وقف باشد از جهة اختلاف جمله خبریه و انشاءیه
 و اتخذوا بفتح عام گشته و بشیبا سیر کرده یعنی این حکم را فرما
 پسیدن جمله مذکور شده و ارناء و فی سائر الکتاب و قد
 فی فصلت بر وی صفا و ده صلی یعنی و ارناء ما سکنوا و اذنا
 ابرهیم رب ارنی هرد و در سوره و رب ارنی انظر الیک در الاعراف
 با سکنان کبریا بخوان از بطی آنکس و ستوسی بنابر مشابهمتی که
 بالخذ و کتف دارند تا مستحق این دعا گردی که دامت نعمتک
 یعنی دایم باد نعمت دو جهانی تو و ارناء الذی الدین اصلنا و در
 فصلت با سکنان را ستوسی و ابو بکر و ابن کثیر و ابن عامر را است
 و دیگران دو مجموع بکسر را میخوانند و ارناء در فصلت سیر
 می گرداند صفا رختن شیر او و کود ها را و این معنی اشان است
 بقوه قرائه اسکان درین مواضع چه اسکان ارناء و ارنی مجنون
 اسکان یا مرمک نیست زیرا که اصل در ایشان هردو اسکان
 است که حرکت قاصعشان شده بخلاف یا مرمک که امر و راو
 بعکس است و اخفا ههنا لقی و خف ابن عامر و کا

هیه

ل

قوله و فی فصلت
یعنی ص

فَامْتَنِعْ اَوْضَى بَوْضَى كَمَا عَلَيَّ بِعَنِي كَسْرُهَا اِنْ يَارِى وَالْخَلَا
 مَحْمُودٌ وَاسْتَشَارَهُ رُوِيَ كَمَا اَوْذُوِي است از ابو عمرو و محقق
 کرد اینده است ابن عامر فَاَمْتَنِعْ قَلِيلًا رَا از امْتَنَاعِ بَسْ
 بِاَقْيَانِ اَوْ اَمْتَقِيلُ بُوذِ بَعْنِي فَاَمْتَنِعْ اَنْ تَمِيعَ وَاَوْضَى بِاِبْرَاهِيمَ كَسْلَوْنَ
 اَيْضًا است در موضع وَضَى كَمَا اَوْضَى است قرآن ابن عامر و نافع
 است قوله كَمَا اَعْتَلَى اَيْضًا اَوْضَى در موضع وَضَى بِمَجْزُوعٍ لَفْظِي است
 كه عالي شده از پیش که ان اَمْتَنِعْ است در محل اَمْتَنِعْ قوله
 وَفِي اَمْرٍ يَقُولُونَ اَلْحَطَابُ مَا عَلَيَّ شَفَاءٌ وَدَوْفٌ قَصْرٌ **مَجْزُوعٌ** حَلَا
 بَعْنِي مَحْوَاتِدِ ابْنِ عَامِرٍ وَحَفْصٍ وَحَمِيٍّ وَكَسَائِي اَمْ يَقُولُونَ اَنْ اِبْرَاهِيمَ
 رَا بَتَاءَ اَلْحَطَابِ مَنَاسِبَتِ مَا قَبْلُشِ رَا كَقُلْ اَتَجَاوِزُهَا است و مَا سَوَاءُ
 بَعْدُشِ رَا كَقُلْ اَنْتُمْ اَعْلَمُ است پس دیگران را غیب باشد بنا
 بران که اجاز است از یهود و نصاری و ایشان غایب بودند
 پس در قرآن اَوَّلِبِ مَخْلُصُونَ رَا و صل باید کرد بنا بر اتفاق
 اینین در خطاب و اَمْ عَاطِفَةً بِنَا شَدَّ و در قرآن دوم و قَفَّ شَدَّ
 از وجه فرق میان غیبه و خطاب و اَمْ مَنَقَطَعَةً بُوذِ بَعْنِي هَمَزُ
 استفهام و محوین مَحْوَاتِدِ حَمِيٍّ وَكَسَائِي و اَبُو یُكُو و اَبُو عَمْرٍ و لَفْظِ
 رُوْفٌ هَرَجَا كَه بِنَا بِرَقَصٍ بَعْنِي بِتَوَكُّلٍ وَاَوْ بَرُوْزٍ عَصْدٌ بِسَاقِيَا
 مِمْدَ خَوَاتِدِ بَعْنِي بِاَثَابٍ وَاَوْ بَرُوْزٍ عَفْوٌ و هَرْدُوْدٌ و لَفْظِ
 رَا و عِ خَطَابٍ و دَامَ يَقُولُونَ مَثَلِ خَطَابِي كَه عَالِي كَسْبَةٍ و شَفَاءُ
 دَاوَدَ و رُوْفٌ قَصْرٌ كَه قرآن مَدْلُولٌ صَحِيحَةٌ اَيْضًا شِيرِشِ شَدَّ
 قُلْ وَاَخَاطِبُ عَمَّا يَقُولُونَ **مَنَاسِبَةً** وَاَمْ مَوْلَاهَا عَلَيَّ **الْفَيْحُ** كَمَا عَلَيَّ

بَعْنِي عَمَّا يَقُولُونَ وَلَئِنْ آتَيْتَ بِخَطَابٍ قَرَأَهُ ابْنُ عَامِرٍ وَحَمِيٍّ وَكَسَائِي
 است بنا بران که از پیش اَوْ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ وَاَقِيعَ است
 پس باقیان را غیب باشد از ان جهة كه وَاِنْ الَّذِيْنَ اَوْتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُوْنَ
 از پیش اَوَامِدَ وَاِنْ يَا ذِكْرُنَ نَاطِرٌ رَحِمَهُ اللهُ عَمَّا يَعْلَمُونَ رَا از بس
 ذِكْرُ رُوْفٍ معلوم شد كه اختلاف درین یکی است نه در عَمَّا يَعْلَمُونَ
 تِلْكَ اُمَّةٌ وَاِبْنُ عَامِرٍ مَفْتُوحٌ كَرْدَهُ لَامٌ رَا و قَلْبٌ مَخْرُودَةٌ يَارِ بَا بَهِ الْفِ ان
 هُوَ مَوْلَاهَا بِرَاسِمٍ مَفْعُولٌ بِسِ بَرِيْنِ تَقْدِيرِ اَحْتِیَاجٍ بِه اَضْمَارِ مَفْعُولٍ نَفِیْدِ
 اِی لِكُلِّ فَرِیقٍ وَجْهَةٌ هُوَ مَوْلَاهَا وَاَقْيَانُ كَه بِكَسْرِ لَامٍ مَحْوَاتِدِ بَرِاسِمِ
 فَاعِلٌ بِالضَّرْوَةِ اَضْمَارِ مَفْعُولِشَانِ بَا یَدِ كَرْدِ زِيْرَا كَه اَوْ مَتَعَدًی بَدُو
 مَفْعُولٌ است و یکی را حذف کرده اند اِی اللهُ مَوْلَاهَا اِیَا هُمْ **قُلْ**
 وَفِي نَعْمَلُونَ الْغَيْبُ حَلٌّ وَاَسَاكُنُ **مَجْزُوعٌ** بِه يَطْوَعُ وَفِي الطَّاءِ ثَقِيْلًا
 وَفِي التَّاءِ شَاعٌ وَاَلِیْحٌ وَحَدَّاءٌ وَفِي الْكَهْفِ مَعَهَا وَالشَّرِیْفَةُ وَصَلَا
 بَعْنِي غَيْبِ حُلُولِ كَرْدَهُ در عَمَّا تَعْلَمُونَ وَاَمِنْ حَيْثُ حُجَّتُ اَزْ بَرَا
 اَبُو عَمْرٍ و بِنَا بِرَاسِمَةٍ وَاَكُلٌ وَجْهَةٌ بِسِ دِیْكَرَا اَخْطَابِ
 بُوذِ مَنَاسِبَةٍ فَاَسْتَبَقُوا الْخَيْرَاتِ رَا وَاَوْدَعُ الْحَمِيٍّ وَكَسَائِي وَاَمِنْ
 يَطْوَعُ خَيْرًا رَا وَاَمِنْ يَطْوَعُ خَيْرًا رَا هَرْدُوْدِیْنِ سُوْرَةٍ بِاَسْكَانِ
 عَيْنٍ وَاَسْتَدْبَدَ طَا و قَلْبِ تَارِ فَوْقَانِي بِه رَا اَحْتِیَانِي بَعْنِي دَرِ اَصْلِ
 يَطْوَعُ بُوذِهِ كَه تَارَا دَر طَا اِدْغَامِ كَرْدَهُ اَنْدَ وَاَمِنْ بِسَبِّ شَرْطِ
 مَجْزُومٌ شَدَّ بِسِ دِیْكَرَا بِه تَارِ فَوْقَانِي وَاَتَخَفِيفَ طَا و فُتِحَ عَيْنِ
 خَوَاتِدِ بَرُوْزٍ تَعْمَرُ كَه مَاضِي **بُوذِ** هَمَزُ اَيْشَانِ هَرْدُوْدِ وَاَوْدَعُ اَنْدَ
 وَتَصْرِیْفِ الرِّیَاحِ رَا دَرِیْنِ سُوْرَةٍ وَاَلِیْحُ الشَّرِیْفَةُ بَعْنِي حَمَلِ الْجَائِثَةِ وَتَذَرُ

الرياح رادر الكهف بتوحيد يعني الريح ومراد جنس بتوحيدها باقوان
 جمع خوانند **وَفِي النُّجُومِ وَالْأَعْرَافِ وَالرُّومِ نَائِيًا** وفاطر **مَرَّ**
شَكْرًا وفي الحجر فصلًا يعني بخوان ومن يرسل الريح رادر النمل
 وهو الذي يرسل الريح رادر الاعراف والله الذي يرسل الريح فتشتر
 راكه در روم الروم استحواله الذي ارسل الريح رادر فاطر بتوحيد
 از برای بزرگتر و جمل و کسانی که دایم با دشمنان خود توفیق را
 و بیان کرده اند و ارسلنا الريح لوالج رادر الحجر بتوحيدها راجع
 جمع پس دیگر انرا جمع بود در مجموع **وَفِي سُورَةِ الشُّورِ**
وَمِنْ تَحْتِ رَعْدٍ خصوص و في الفرقان را که **هَكَذَا** یعنی
 ان يشا يسكن الريح در الشوری و کوناد استندت به الريح
 در زیر رعد قرآن یعنی در سوره ابرهیم جداوند خاص شدن
 انش یعنی همه قواعد از نافع در این دو محل بتوحيدها خوانند
 پس نافع مخصوص بود بجمع خواندن آن و این کثیر تفردها عمده بتو
 در و هو الذي ارسل الريح نشر ادر الفرقان پس باقوان راجع باشد
 بوجه الريح در الفرقان باک او یعنی قاری او گفته که لا اله الا
 الله که کنایه از توحيد باشد **قوله** وای خطاب بعد **وَلَوْ تَرَى**
وَفِي اِذْ يَرْوْنَ الْيَاءَ بِالضَّمِّ هَكَذَا یعنی خوانند اند نافع و این عامر
 ولو تری الذين ظلموا را بتار خطاب و خطاب مکرر واحد را بوز باشد
 وقوله عَمَّ أَشَاق به این معنی است ای لو تری ایها الانسان
 الذين ظلموا حين يروون العذاب لرأيت أمرا قطيعا بس
 باقوانا عینه باشد بنا بر آن که الذين ظلموا فاعل تری هوذا ای
 باشد

۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰

ولو يري الذين ظلموا اذ يرون العذاب لعلوا ان القوم لله وخوا
 است ابن عامر اذ يرون العذاب را بضم يا بر بنا مجهول ای الله
 يرهتوس باقوانا فتح بود بنا بر معروف ای يرهتوس الله العنا
 فيرونه ولو تری بعد از بحث لفظ الريح خطابي وجه خطابی است
 در حال عموم مش و تاج دار کرد اینده اند یا را در اذ يرون بضم
وَوَيْتَ اَنِّي خَطَوَاتُ الطَّارِ سَاكِنٌ و قل ضمه عن را هدی كيف
 رتلا یعنی و هر جا که بیا لفظ خطوات در قرآن طار او ساکن است
 از برای غیر حفص و قبل و این عام و کسائی متابعه لفظ مفرد راجع خطوات
 جمع خطوه است و چون قرائه دیگران نه فتح بود که در مقابل ساکن است
 امر فرموده به بیان آن بقوله و قل ضمه اليه یعنی و يكون ضمه طار منقول است
 از قاریان چهار گانه مذکور که هر یکی را هدی اند هر چون ترتیل
 کرده شود قرائه و ضم طار بنا بر موافقه ضم خا است **قوله**
وَصَمَكَ اُولَى السَّاكِنِينَ لَتَالَتِ يضم ليوما كسره في **لَتَالَتِ**
قُلْ ادْعُوا اَوْ اَنْقُصْ قَالَتْ اُخْرِجْ اَنْ عُدُوا و محطوره انظر مع قد استهزى اعتل
 سوي او و قل لا بين العسلا و بلسير لتؤينه قال ابن ذكوان مقولا
 جلف له في رخصة و خبيثه و رفعك ليس البري نصيب **قوله**
 يعني هر گاه که اخذ اولام یا و یا تا یا نون یا تنوین یا دال بود و این
 حروف در اصل ساکن بوده باشند و از جهة التقار ساکنین ایشانرا
 حوکه داده باشند و بعد از این حروف ساکنی بیاید که از پیشتر او
 الفی بود که در ابتدا مضموم گردد و از پس این ساکن حروفی لازم الضم
 باشد مثل قل ادعوا الله او انقص منه قليلا قالت اخرج عليهن ان

بسم الله الرحمن الرحيم
 سورة البقرة

اعْبُدُوا اللَّهَ وَخُطُّوْا اَنْظُرُوْا وَلَقَدْ اسْتَهْزَى بِسُجُنٍ وَعَامٍ وَاَبْعَثُوا
 اِنْ حَرَكِي رَا بَسَاكُنْ اَوَّلَ مِي دَهْنِد كَسَر مِي دَهْنِد اَز اَنْ جَهَةِ كَه قَاعِد
 جَنِين مَطْرُوْد شَدَه كَه هَر رَمَان كَه خَوَاهَنْد كَه سَاكُنْ اَوَّل رَا اَز سَاكُنْ
 مَخْرُوْك سَاَزَنْد اَوْ رَا مَخْرُوْك بَكْسُوْر كُوْدَانْد وَاَقِيَان مَخْرُوْكش بَصْم
 مِي سَاَزَنْد وِيَكُوْبِيَنْد كَه اَكْر مَكْسُوْرش كُوْدَانْد وَبَعْد اَز وَضْعَه بَاشَد
 هِمَا يَنْد خَوْج اَز كَسَر بَصْم ثَقِيْل اِيْذ وَحَرْفِي سَاكُنْ كَه دَرْ مِيَاَنْ اَسْت
 اَعْتَبَار نَد اَرَدْ مَصْمُوْم كُوْدَنْ تَوَاوَل اَز سَاكُنْ رَا اَز بَرَاي حَرْف سِيَوِي
 كَه مَصْمُوْمش مِي كُوْدَانْد بَر سَبِيْل لِرُوْم كَسَر اِيْن اَوَّل اَز سَاكُنْ حَاصِلَسْت
 دَرْ مَحَلِّ غِنَا لَه شِيْرِيْن وَغَنَّا كِي كَنَايَه اَز اَنْ اَسْت كَه مَقْرُوْرَه بَكْسُوْر خَوَانْد وَشِيْر
 شَان بَصْم مَحْجَا جَاي كَه غَسْت اَب بَكْر اَسْت اَز جَاي كَه اَبَسْت وَشِيْرِي
 عِبَاة اَز اَسْتَعَال وَضْعَه قَوَارَه كَسَر اَسْت وَاَلله اَعْلَم قَوْلَه سَوِي اَبْنِ الْعَلَا
 اَلْا اَسْتَفْنَائِي اَسْت اَز مَدْلُوْل قَوْلَه كَسَرُ فِي نِيْجَلَا يَعْ اَبُو عَمْر وَاَبْنِ الْعَلَا
 سَاكُنْ اَوَّل رَا مَكْسُوْر مِي كُوْد اِيْذ نَا بَرَا اَنْ كَه صَم دَرْ وَا وَاخْف اَسْت
 اَز كَسَر وَصَم لَام اَز جَهَةِ مَنَاسَبَه صَم قَافَسْت قَوْلَه وِيَكْسُوْر اَلْا يَعْ اَبْنِ
 ذَكْوَان مَحَالَمَه اَصْل خُوْد غَمُوْذَه وِيَكْسُوْر تَوِيْن قَابِل شَدَه دَرْ شَا تَرْدَه مَحَل
 مَثَل قَبِيْلَا اَنْظُرَاذ بَرَاي اَنْ كَه تَوِيْن رَا قَوَارِي نَيْسْت مِي بَلِي كَه كَاه مَدْفُش
 مِي غَمَا يَنْد وَا كَاه اَبْدَالش مِي كَسْتَه وِيَنُوْر بَرَاي اَنْ تَا جَمْع بَيْنِ اللَّعْتِيْن
 نَزَكُوْرَه بَاشَد مَكُوْر دَرْ بَر جَهَةِ اَخْلُوْا الْجَنَّةَ دَرْ الْاَعْرَافِ وَخَيْفَتَه
 اَجْتَنَّتْ دَرْ اَبْرَاهِيْم كَه اَوْ رَا دَرْد وَا مَحَل دُو وَجْهَسْت جَه نَقَاش اَز اَخْفِش
 كَسَر رَا اِنْدَاة كُوْرَه وِدِيَكُوْر اَنْ صَم قَوْلَه اَعْتَلِي يَعْ عَالِي شَدَه اِيْن مَذْكُوْر
 قَوْلَه مَقْوَلَا يَعْ دَرْ حَالَتِي كَه نَسَبْت كَسْتَه اَسْت اَبْنِ ذَكْوَان اِيْن قَوْلَا

وَقَوْلُهُ اَنْظُرُوا
 اَنْظُرُوا اَنْظُرُوا
 اَنْظُرُوا اَنْظُرُوا
 اَنْظُرُوا اَنْظُرُوا
 اَنْظُرُوا اَنْظُرُوا

۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰

مَشَا

بَشَاخ قَرَا اَكَه بَصْم رَا كَه كَسْت بَا اَمَسْت كَه تَا مَانْد اَو اَنْفُوْر وَاَبْنِ
 رُوْذ وَا لَزُوْمَا كَه كَسْت اَحْتَر اَز غَمُوْذَه اَز مَثَل اِيْن اَمُوْر وِيَكُوْر كَه مَصْم
 لَادِي نَيْسْت دَرْ حَالَه نَصْب رَا يْت اَمْرَا يَنْج رَا مِي كُوْبِيَنْد وِدِيَكُوْر جَه
 مَوْرَت بَا مَرِي بَكْسُوْر رَا وِيَجْنِيْن صَم شِيْشِيْن لَارَم نَيْسْت اَز اَنْ جَهَةِ
 كَه اَصْلَش اَمَشِيُوْا بُوْذَه مِيْجُوْن اَصْبِرُوْا وَبَعْد اَز اَنْ اَز جَهَةِ ثَقِيْل مِي اَنْ
 بَشِيْن دَا دَنْد وِيَا رَا حَرْف كُوْدَنْد وِدَرْ شَرَح كَه قِيْد رَفْت كَه اَز اَبْس
 سَاكُنْ دُوْم اَلِي بُوْذَه كَه دَر اَبْتِدَا مَصْمُوْم شُوْد اَز اَنْ جَهَةِ اَسْت كَه تَامِلْ قَل
 اَنْظُرُوْا وَاَقِلْ الرُّوحْ خَارِج كُوْدَنْد زِيَادَه مِيْن دَرْ مَثَال اَوَّل دَرْ اَبْتِدَا
 مَكْسُوْر اَسْت وِدَرْ دُوْم مَفْتُوح وَفَعْلُك اَلْا يَعْ خَوَانْد اَبْدَلْ حَرْف وَاخْفِش
 لَيْسَ الْبَرُّ اَنْ تَوَلَّوْا رَا نَصْب رَا تَا جَوْلِيْس شُوْد وَاَنْ تَوَلَّوْا كَه دَرْ تَقْدِيْر
 تَوَلَّوْا كَه اَسْت اَسْمَش كُوْدَنْد وِدِيَكُوْر اَنْ بَرَف مِي خَوَانْد قَضِيْه
 رَا مَعْكُوْس مِي سَاَزَنْد وَا مَرْفُوْع سَاخْتَن تَوَلَّوْا اَلْبَرُّ رَا مَصْمُوْلش
 مِي كُوْد اَسْت دَرْ مَرْتَبَهَا بَلَنْد قَوْلَه وَلَكِنْ خَفِيْفٌ وَاَرْفَعُ الْبَرُّ
 فَيُهْمَا وَا مَوْضِعْ ثَقِيْلٌ اَلْا يَعْ مَشْلَا يَعْ مِي خَوَانْد نَافِع وَاَبْنِ اَعَايِر
 وَلَكِنْ الْبَرُّ مَنِّ اَمِنْ يَالله رَا وَلَكِنْ الْبَرُّ مَنِّ اَتَّقِي رَا جَنِيْب لَكِنْ
 وَاَرْفَعُ الْبَرُّ اَبْتِدَائِيَه بَس وِيَكُوْر اَنْ رَا تَشْدِيْد لَكِنْ بُوْذَه كَه حَرْوْف
 مَشْبَهه بَاشَد وَنَصْب الْبَرُّ بِاسْمِيَه اَوْ بَر هَرُوْد وَا تَقْدِيْر خَيْر وَا
 مُضَا فِي مَحْدُوْف بُوْذَه اِيْ بَرُّ مَنِّ اَمِنْ وَاَبْنِ اَتَّقِي دَرْ مَشْدَد كُوْد اَسْت اَنْ
 جَمْع وَا كَسَائِي وَا بُوْكَر صَادِر اَز مَوْضِعْ جَنَاق وَا فَتْح وَا وَا اَز تَشْدِيْد لَارَم
 مِي اِيْذ بَس وِيَكُوْر اَبْرَا سَكُوْن وَا بُوْذَه رَا خَفِيْف صَاد وَا وَصِي وَا وَصِي وَا
 لَعْنَةُ اَنْد لَفْظ لَكِنْ خَفِيْف اَسْت وَا مَرْفُوْع كُوْد اَنْ اَلْبَرُّ رَا دَرْ دُو

وَقَوْلُهُ اَنْظُرُوا
 اَنْظُرُوا اَنْظُرُوا
 اَنْظُرُوا اَنْظُرُوا
 اَنْظُرُوا اَنْظُرُوا
 اَنْظُرُوا اَنْظُرُوا

قَوْلُهُ وَفَعْلُك
 اَلْا يَعْ

موضع دو حالتی که این رفع عام شده و منقضی قتل و صبح گشته در حاله
 سبکی او **قوله** و قد نزلت فارتفع الخفض بعد في طعام لذي
 عظمى و ما و نزل لا یعنی منون سارا لفظ قدیه را و مرفوع کردن
 خفض را در طعام که بعد از قدیه واقعت بود هشام و ابو عمرو
 و کوفیان و این کثر بنا بر آنکه لفظ طعام بدلی از قدیه و نافع و این دوگان
 که باقی اند بتولج تنوین و خفض طعام میخوانند سنی بر آنکه تا از
 باب اضافه خام حدید باشند قوله لذي الی یعنی نزد شاخی که نزدیک شده
 و کردن نهاده و این کلی است از ظهور معنی قوازه که خواه قوی و خواه
 ضعیف و خواه وضع و خواه شریف این را فرامی گیرند **قوله**
 مساکین مجموعا و ليس متفرقا و يفتح منه النون **قوله** و احبلا
 یعنی مساکین را در حالتی که جمع بود و منون باشد در حالتی که منون
 او را مفتوح میدارند بر وزن قنادیل عام گشته از نافع و این عام
 و ایشان هر دو آنرا کفایت کرده اند پس دیگران را افراد باشند
 و تنوین و کسر یعنی مسکین پس هشام را قدیه طعام مساکین بود
 و این دوگان را قدیه طعام مساکین و جمعیت مساکین بنا بر مناسبت
 و علی الذین یطیقونه است چه قدیه طایفه بر طایفه صرف می کنند
 و افرادش از آن جهت است که اسم جنس است بمعنی جمع **قوله**
 و قتل قرآن و القرآن و اوتوا و فی تکملوا اقل شعبه الم قتل
 یعنی قتل حوکه بمن به را در لفظ قرآن منکر بهر حوکه که باشد و در
 لفظ القرآن معرف خواه که تعریفش به لام بود یا با اضافه مثل قرآن
 قوازه این کثیر است در حالین و حق در وقت بنا بر حقه و بلکه شعبه

بوده

۱۳
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

شدد کرده است سم را در و لی تکملوا العدة و فتح کاف از قتل لازم
 می آید یعنی از باب تفعل میخوانند و دیگران بحقیق از باب افعل
 و کسر بیوت و البیوت یضم من حیالة و حوا علی الاصل اقبلا
 یعنی بار بیوت و بیوتا و البیوت و بیوتکم یعنی خواه منکر و خواه
 معرف معلوم کردن این می شود از خفض و ابو عمرو و و روش
 که خداوند آن حصن بر دوگان اند در حالتی که این ضم وجهی است
 روی را و اگر کرده است بر اصل زیرا که جمع فعل فاعول می آید بخور فليس
 و فليس و باقیان یکسر یا میخوانند بنا بر مناسبت یالی که بعد از و است
 و این قاعده کلی است در هر ثلاثی ساکن الوسط که عین الفعلش
 یا بود مثل جوب و شیوخ و غیوب و عیون خارج خواهد آمد
قوله و لا یقتلوه بعد یقتلوه فان قتلوه قتلهم فیها و لا یقتلوه
 یعنی و لا یقتلوه عند المسجد الحرام و بعد از و حتی یقتلوه فیها
 و فان قتلوه قتلهم باین کیفیت که در نظر است یعنی بقصر از قتل
 فاش گشته و ظاهر شده از حق و کسانی تا مناسبت آیند ما قتل
 خود را یعنی و الفتنه اشد من القتل و موافق آیند ما بعد خود
 را یعنی فاقتلوه هم و باقیان در کلمات سه گانه بالف میخوانند و ضم
 تا اول و بضم یار و یکسر تا دوم یعنی از میقاته مناسبت ما بعد
 این کلمات را یعنی و قاتلوه هم حتی لا تكون فیتة **قوله**
 و بالرفع نوبه فلا رقت و لا فموت و لا حشا و زان محبلا
 یعنی منون سارا فلا رقت و لا فموت و لا فموت را بر رفع از برای این کثر و
 ابو عمرو پس لا مشابه لیس باشد و نهی بود در سیاق نفی ای لکن

شده

و خبرش محذوف باشد ای کاشانی الح بس بقیان رافع باشد بی تنوین و بیان
 قرآنه لاری جنس بود و در احوال خلائی نیست بنا بر اشاع نقل و لفظ لابد از
 سقوط لام برای قیامی وین است قول حق الا یعنی در سبب شد این قول
 قول درست شدنی و راسته کوه اندازن قول کسی را که حایل است کرده اند
و افتحك سين السليم صل على و حتی بقول الرفع فی الام ولا
 یعنی مفتوح کوه اندازن تو سین را از لفظ خلوة السليم کاه از برای نافع
 و کسان و این نیز اصل قاری مرحق الا خلافت است که از جهت نزدیک شده به
 دهها بس دیگران را کسر بود و هر دو و لغه اند و حتی بقول الرسول نافع
 لام بقول را برفع میخاند و این رفع با دو تا و بیل کرده اند اول آنکه درین
 تقدیر است که قد لزوا حتی يقول قال الرسول یعنی فعل مقصود شده
 دوم آنکه حکایت مناسب از حال گذشته مثل مرض فلان حتی الا رجوه
 که نون را در زیر جونه ثابت داشته اند بنا بر موقوفه پیش دیگران
 نصب خوانند بنا بر آن که حتی اسمیال را باشد یعنی ای ان يقول یاکی يقول
و في التاء فاضم و افصح الجيم ترجع الامور اما و حتی تفرکا
 یعنی ترجع الامور را درین سوره و هر سوره که دیگر که این لفظ در آن اول
 شده مضموم کوه آن تا او را و مفتوح ساز چمنش را از برای نافع و این نیز
 و ابو عمرو و عاصم که عالی گشته نضو ایشان بنا بر آن که فعل مقدر است
 مبنی از برای مفعول و باقیان بفتح تا و کس جیم میخواهد از آن چه که فعل
 لازم است مبنی از برای فاعل و آن شش محل است در این سوره و در
 العمران و در الانفال و در الحج و در فاطر و در احديد
واثم كبير ساع بالثامثلثا و غیرهما بالباء نقطة اسفلا

قراءة

قوله وضئى بعض

یعنی قل فیما اثم کثیر به ثانی که سه نقطه در بالا آنت یعنی از کثرت آنت
یافته از حق و کسانی و کثرت اثر انداختن دشمنی است در میان یکدیگر
و باز داشتن از ذکر و از نماز کاف قال تعالی اثم یأید الشیطان ان
یوقع ینکم العداوة والبغضاء فی الخیر والمیسر و تصدکم عن
ذکر الله و عن الصلوة و میخوانند غیر حرف و کسانی به بانی که یک نقطه
در زیر آنت بنا بر مناسبت و اثمها الکبر من تقیها **در سیه**
قل العفو للصری رفع و بعد لا اعتکم بالخلف احمد سهلا
یعنی بسلوک ما ذایفقون قل العفو و او العفو خوانند رفع
است از برای ابو عمرو و صری بنا بر آنکه ذایعنی الذی باشد
ای الذی یفقونه العفو و باقیان نصب میخوانند بر تقدیر یفقون
العفو و ما ذایعنی ای شی بود قوله و بعد الا یعنی بعد از بحث العفو
تسهیل کرده است به بین بین احد بری منی لا اعتکم را ولیکن بخلاف
اینکه تحقیق نیز از منقول آنت پس این کثیر را سه وجه بود **در سیه**
و یطهرون فی الطار السکون و هار و یقم و خفا اذ سالیف و لا
یعنی میخوانند نافع و ابن کثیر و ابو عمرو و ابن عامر و حمص حتی یطهرون
را با سکان طار و ضم هار و یحینف این هردو حرف معنی یطهرون
من الذم پس باقیان رافع طار و هار و بشدید هردو باشد ای یقتیلان
و در اصل یطهرون بوده که تا را در طار ادغام کرده اند و یطهرون
سکون حاصلست در طار او و هار او را مضموم می دارند و سبک
شدند این طار و هار در زمانی که این مذکور عالی گشته هر گونه که اعمی
گوده شده بر او یعنی وجه رفیع و بلند است و از این جهت ایام

اعظم ابوحنيفة رضي الله عنه بر اين وجه رفته **قوله** وَصَمَّ يَخَافُ أَنْ يُكَلَّلَ
 أَدْعُوا تَضَارُّوهُ وَصَمَّ الرَّايِ **قوله** وَصَمَّ يَخَافُ إِلَّا أَنْ يَخَافَا
 از جهتي فيروزي يافته برين محمول پس لا يقينما بدل اشتغال بود از
 فاعل يَخَافَا ماضى سلب و يد توبة و غير من بفتح ميخوانند برين
 معروف وان زمان الايقينما مفعول باشد قوله وَاكْلُ الْإِنْفِ
 مع قراءه غام كوده اند انضا و الله و اخواه كسبي باشد از بنا
 فاعل يان بر اين مفعول و لكن ضم را اوثابت و خداوند ظهور است
 از بولي از كثر و ابو عمرو تا نفي بود معني بهي و باقيا ن بفتح راع
 مي خوانند بر صريح نفي و فتح از جهة التقار ساكنه بود و اختيار
 فتح از براي حقه است **قوله** وَقَصُرَ آيَتُهُمْ مِنْ رَبِّهِمْ وَانْتَهَمُوا
 هُنَا اِرْ وَجْهًا لَيْسَ اَلْمُجْتَلَا يعني قصرايتهم من ربهم و انتهم و
 اذا سلمت ما انتهم بالمعروف درين سورة د اير كشته از نواحي
 ان كثر در حالي كه اين وجهي است كه نيست اول وجهي مفضل
 معمول بر و اين مدح اشان است بدم جماعتى كه عيب كرده اند از كثر
 رايان كه اتي از تلاكى مجرد تصور نمي آيد معني هار و در اینجا
 اين معني مناسب مي آيد جواب ايشان ايست كه انتم بقرين
 دو كل معني فعلتم و قصدتم امر اعظماست و باقيا ن كه بعد ميخواستند
 معني اعظمتهم است **قوله** مَعَا قَدَرُ حَقِّهِ مِنْ هَضْبٍ وَحَيْثُ جَاءَ
 يَصْمُ تَشْوَهُنَّ وَاَمْدُوهْ سَلْطَانٌ يَعْنِي حُرْكَه دال على الموسع قد
 و على المقتر قدن را بفتح در هردو موضع از براي بدل اول مي طلب
 يعني اين دلو ان و كسائي و حمض پس ديكر انرا اسكان بود

در هردو لفظ و فتح و اسكان دولغه اند و هر جا كه بايد لفظ تمشق
 مضموم سازند او را و زياده كن انفي را بعد از هم يعني تماشوهن
 بخوان از بولي هم و كسائي در حالي كه تو بر خاطر ها كران بناشي پس
 ديكر ان بفتح ناز و قصر الف خوانند از من و هردو قراة بمعني
 جماعه است و انهم موضع پيش نيست دو موضع درين سورة
 و يك موضع در الاحزاب **قوله** وَصِيَّةُ اَرْفَعُ مَقُودٌ **قوله** وَصِيَّةُ
 وَيَصْطُ عَنْهُمْ قِيلَ اَعْلَى وَاَلَسِيرُ يَتَهَمُ فِي الْخَلْقِ بَصْطَةً
 و قل فهما الوجهان **قوله** وَلَا مَوْصِلًا يعني مرفوع كردن وصية
 لا زواجهم را از بولي ابو بكر و نافع و ابن كثر و كسائي از ان جهة كه صفار
 اين قراة بسندند و مستحسن اند بان كه وصية خبر ميبدائي
 محذوف است الى امرهم و وصية يا ميبدائي است محذوف الخبر
 اي عليهم و وصية و ديكر ان نصب ميخوانند تا مفعولي مطلق بود اي
 يوصون و وصية او فليوصوا و وصية قوله وَيَصْطُ اَلْايعْنِي وَاللَّهِ
 يَقْبِضُ وَيَصْطُ بصاد منقولست هم از اين جماعه مذكور غير از قبلي
 كه در علو و بزرگي غالب اند بر مفسران خود به سين ميخوانند
 و قراة صاد بنا بر مناسبت طاء ايست كه بعد از اوست و بخير
 ميم جماعه مذكور ميخوانند في الخلق بصطة را در الاعراف بصاد
 و ديكر ان سين و از ان جهة قيد في الخلق فرموده تا و زاده بسطة
 درين سورة از اين حكم خارج شود چه قرا بر سين او اتفاق دارند
 مگر از طريق اين شنود كه او بصاد ميخواند وليكن او نه از طريق
 شاطبيه است قوله و قل اَلْايعْنِي بگو كه اين هردو وجه يعنى صاد

آلست مضارع فعل مكسور العين يفعل مفتوح العين ايزه مكرها
 باب كه هم در ماضی و هم در مضارع بكسر عين آمده و ان حسب حسب
 و نعم نعم و ليس ليس و ليس ليس است و قد مستقبلا از
 ان جهة است تا ماضی مثل و حسبوا خارج شود و مجموع قران در
 اين حكم داخل كرده و الا لفظ حسب مخصوص بحسبهم الجاهل
 می شود كه در اين سوره است و باقیان بنج سين بخوانند بر
 قاس **قوله** و قل فاذنوا بالمد و اكسر **في صفا** و ميسر بالضم
 في السين اصلا يعني خوان اي قران فاذنوا بحرب رابعد يعني
 بزيا دي الف بعد از ميم و بحريك ميم بنج و مكسور گردان ذال
 او را از بولي هم و ابو بكر تا امري شود از ايدان معني اعلام در
 حالتی كه تو جوانی صافی باشی از كدورات نفسانية بس ديكران ياسكا
 هم و تركه مد و فتح ذال خوانند از اذل معني علم الكوكبي در
 عبارة ناظم رحمه الله تسامحي هست ويزا كه تنبيه بر تحريك ميم
 نیست و وجودش ضروری است جوابت است كه چون مقصود
 بقوله بالمد زياد تي الف است و ما قبل الف معني باشد الا مفتوح
 بسرا عقاد را بر ذهن متعلم آن قيد ديكر را نموده قوله و ميسر
 الي يعني فطره الي ميسر رابضم در سينش اصلش كود ايند
 اند از بولي نافع بس ديكران رافع باشد و ضم و فتح دو لغة اند
 معني **سار** و تصدقوا خف نما ترجعون قل بضم و فتح عن
 سوي ولد العلا يعني صاد و ان تصدقوا خف لكم خيفتي و بيع
 است يعني او را مخفف كرده اند از برای معاصم بنا بر ان اصلش

قاری

۱۳
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

تصدقوا بوده باشد و يك تار را حذف كرده باشند و ديكران را
 تشديد صاد خواهد بود معني انكه تا دوم در صاد مدغم است
 و بكواي قاری كه و انفقوا يوما ترجعون بضم تار و فتح ميم مقروا است
 از غير ابو عمرو و كسر العلا است يعني از رجوع متعدی است
 بس ابو عمرو و بفتح تار و كسر جيم خواند از رجوع لازم **قوله**
 و ان تضل الكسر فان و خففوا فتد كرجعا و ارفع الرافع
 يعني كسر ميم در ان تضل يروزي يافته از جنم تا جمله شرطية
 باشد و فتح لام در محل جنم از جهة اجتماع دو ساكن بود بس
 غير ميم بنج خوانند تا از برای تعليل باشد اي لان تضل قوله
 و خففوا الي يعني تخفف كود ايند اند قوا كاف فتد كرجعا
 را و درست كود ايند اند انرا درست كود ايند تي از بولي اين كثر
 و ابو عمرو و از اذكار بس ديكران را تضل بود از نذكر قوله
 و ارفع الي يعني مرفوع ساز را از فتد كرجعا احييها از بولي
 حسي تا عدل كرده باشي چه فاد در مقروا است بجزاينة
 ان تضل و ما بعدش اسقينا مستاق فانت تدكروا باقيا بضم
 را بخوانند تا عطف افتد بر ان تضل بس و فتد كرجعا قرارة
 باشد تخفيف و نصب از بولي اين كثر و ابو عمرو و تشديد و فتح
 از بولي هم و تشديد و نصب از بهر ديكران **قوله**
 تحان انصب رفعة في الساتوي و حاضره معها هنا عامم تلا
 يعني منصوب كردن اي قاری رفع الا ان تكون تحاة راد السات
 در حالتی كه رفع در او اقامه نموده از بولي كوفيان و حاضره كه و ا

الراء

تصدقوا

وَأَنَّكَ مَيِّتٌ وَأَنَّهُمْ مُّيْتُونَ **قوله** وَكَفَلَهَا الْكُوفَى ثَقِيلًا وَسَكَنُوا
وَضَعَتْ وَضَعُوا مَا كُنَّا حَاجَّ كَفَلًا يَعْنِي وَكَفَلَهَا زَكْرِيَّا مِمَّا يَخَافُ أَنْ يُنَادِيَ الْمَلَائِكَةَ
مَشْدَدًا تَأْفَعْلُشَ اللَّهُ تَعَالَى بِأَشْدَدِّ وَبِأَقْيَانٍ مَخْفَفٍ مَخْفَفٌ مَخْفَفٌ وَفَاعْلُشَ زَكْرِيَّا
بُودَ تَأْمَنَاسِبَ أَيْ يَكْفُلُ مَرِيضًا يَدُورَ بِأَيْنِ قَرَارَةٍ بِرَحْمَتٍ وَقَفَ مَرَحُصَ
بِأَشْدَدِّ وَدَرَقَرَارَةٍ تَشْدِيدُ وَصَلْ قَوْلُهُ وَسَكَنُوا إِلَى يَعْنِي سَاكِنٌ كُودَ أَيْدَ أَنْدَ
أَبُو بَكْرٍ وَابْنُ عَامِرٍ عَيْنِ مَفْهُومٍ رَأَوْهُ مَفْهُومٌ كُودَ أَنْدَ تَارَ سَاكِنٌ صَحِيحٌ رَأَى
قَوْلُهُ بِمَا وَضَعَتْ بِنَا بِرَأَى مَتَكَلَّمٌ مَا دَرَمَرِيْمُ اسْتَبْرَأَ بِرَأَى قَرَارَةٍ
وَقَفَ بِرَأَى نَبَأُشَ وَبِأَقْيَانٍ بَفَتْ عَيْنٍ وَسَكُونٌ تَامِيحُوا أَنْدَ بِرَطْرِيقِ
أَخْبَارَ مَلِكٍ جَبَّارٍ وَدَرَأَى قَرَارَةٍ بِرَأَى وَقَفَ بِأَشْدَدِّ بِرَأَى أَصْلَافٍ
فَعَلَيْنِ **قوله** وَقُلْ زَكْرِيَّا دُونَ هَٰؤُلَاءِ جَمِيعُهُ **سَمَاءٌ** وَرَفَعَ عَيْنَهُ
شُعْبَةَ الْأَوَّلَى يَعْنِي كَوَايَ قَارِيَةً لَقَطَرٍ زَكْرِيَّا عَدْفٍ مَعْنٍ دَرَجِيعٍ قَرَأَنَ
قَرَارَةَ صَحَابٍ اسْتَبْرَأَ عَيْنِ حَمَلٍ وَكَسَائِي وَحَفْصٌ وَقَصْرٌ أَرْجَدُ مَعْرَافٍ
مَحَايِدُ بِنِ بَاقِيَانِ بِثَبَاتٍ مَعْنٍ خَوَاتِنْدَ وَبَعْدَ قَوْلِهِ وَرَفَعَ إِلَى يَعْنِي أَرَأَى
بَاقِيَانِ غَيْرَ أَزْشُعْبَةَ زَكْرِيَّا أَوَّلَ رَاكٍ أَنْ وَكَفَلَهَا زَكْرِيَّا اسْتَبْرَأَ بِرَفَعَ
مَخْفَفٌ بِرَفَاعِلَةٍ كَفَلَهَا مَخْفَفٌ وَشُعْبَةُ بِضَبٍّ مَخْفَفٌ بِمَعْنَى أَنْ كَسَعُولُ
دَوْمَ كَفَلَهَا مَشْدَدٌ بِأَشْدَدِّ **قوله** وَذَكَرْ فَنَادِيَهُ وَأَضْحَجَهُ شَاهِدًا
وَمِنْ بَعْدُ أَنَّ اللَّهَ يَكْسِرُ فِي كَلَامٍ يَعْنِي تَذَكُّرٌ كَيْفَ يُخَوِّنُ فَنَادِيَهُ الْمَلَائِكَةَ
دَاوُدَ وَخَوَابَانَ أَوْ بِأَقْيَانٍ أَوْ أَلَمَالِكُنْ أَوْ بِأَقْيَانٍ حَمَلٍ وَكَسَائِي دَر
حَالِكِي تَوْشَاهِدُ بِأَقْيَانٍ بِرَحْمَةِ أَيْنِ قَرَارَةٍ زَكْرِيَّا فَتَادَتُ كَيْفَ فَعَلٌ اسْتَبْرَأَ
مُسْتَدَّ اسْتَبْرَأَ بِأَقْيَانٍ وَمَلَائِكَةُ اسْمِي ظَاهِرٌ بِمَوْنِ غَيْرِ حَقِيقِي اسْتَبْرَأَ بِرَفَعَ تَذَكُّرٌ
وَهَرِ تَابِثٌ دَوْمَ جَائِزٌ بِرَفَعَ بِرَفَعَ تَذَكُّرٌ أَرْجَدُ ذَوَاتِ الْيَا بِأَشْدَدِّ

لَمْ

بِسْمِ اللَّهِ وَكَسَائِي دَوْمَ جَائِزٌ بِرَفَعَ بِرَفَعَ تَذَكُّرٌ أَرْجَدُ ذَوَاتِ الْيَا بِأَشْدَدِّ
أَنَّ اللَّهَ يَكْسِرُ كَيْفَ وَاقْعَصَتْ أَرَبِ فَنَادِيَهُ الْمَلَائِكَةَ مَكْسُورٌ كُودَ مَيِّتُونَ
أَنَّ دَرَحْرَاسَتِي وَحَفْظِي أَرَبِ حَمَلٍ وَكَسَائِي وَابْنُ عَامِرٍ بِنَا بِرَأَى كَادَتُ
بِأَقْيَانٍ مَعْنَى قَالَتُ كُودَ بِأَشْدَدِّ بِرَفَعَ بِرَفَعَ خَوَاتِنْدَ مَعْنَى فَنَادَتُ
الْمَلَائِكَةَ بِأَنَّ اللَّهَ **قوله** مَعَ الْكَهْفِ وَالْإِسْرَاءِ يَكْسِرُكُمْ **سَمَاءٌ**
ضَمَّ حَرْكَهَ وَالْكَسْرَ الضَّمَّ اتَّقَلَّ يَعْنِي مَخْفَفٌ بِرَفَعَ بِرَفَعَ وَابْنُ كَثِيرٍ وَابْنُ عَامِرٍ
وَعَامِرٌ أَرَبِ اللَّهُ يَكْسِرُكُمْ بِمَعْنَى رَأَوْنَا اللَّهَ يَكْسِرُكُمْ بِكَلِمَةٍ رَأَوْنَا سُوْرَةَ
وَبَشِيرُ الْمُؤْمِنِينَ دَرَسَبْحَانَ وَبَشِيرُ الْمُؤْمِنِينَ دَرِ الْكَهْفِ بِضَمٍّ أَوْ بِحَرْكِ
بِأَقْيَانٍ وَبِكُسْرٍ شَيْنِ مَشْدَدٌ يَعْنِي أَرَبِ بَشِيرٍ بِسَمَلٍ وَكَسَائِي كَيْفَ بَاقِي
أَنْدَ بِرَفَعَ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ
لَعْنَةُ أَوَّلِ مَشْهُورٍ تَرَأَسَتْ جَنَاحُهُ دِيكُورٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ
وَبَشِيرُ نَاهٍ وَأَبَشِيرُ نَوِيٍّ وَبَشِيرُ نَوِيٍّ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ
وَسُوْرَةُ الْإِسْرَاءِ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ
وَكَرَدَ حَوَاسْتُ غَائِيٍّ قَرَارَةَ مَدْلُولٍ كَمَ سَمَاءٌ نَعْمَ بِأَقْيَانٍ كُنْ أَرَبِ بِرَأَى
بِكُودِ أَرَبِ مَفْهُومٍ كُنْ يَارَ أَوْ مَخْرُكٌ سَا زَا بِرَأَى وَكُسُورٌ كُودَ مَفْهُومٍ رَأَوْنَا
حَالِكِي كَيْفَ أَوْ مَشْدَدٌ بِأَقْيَانٍ **قوله** نَعْمَ عَمْرٍو فِي الشُّرُورِ وَفِي التَّوْبَةِ
أَعْلَسُوا الْحَمِيَّةَ مَعَ كَافٍ مَعَ الْحَجَرِ أَوَّلَ أَجْوَابِ سَوَالِي اسْتَبْرَأَ كُودِ
كَيْفَ بِكُودِ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ
جَوَابٌ مَعْنَى فَرِيَادُكَ أَرَبِ عَامٍ كَسْتَنَ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ
دَرِ سُوْرَةِ شُورَى نَزْرٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ
وَنَافِعٌ وَابْنُ عَامِرٍ بِسَمَلٍ بِرَفَعَ وَابْنُ عَامِرٍ وَخَالِفُ أَصْلُ خُودَ كُودَ بِأَقْيَانٍ بِأَقْيَانٍ

بُودِي

بر اتباع نقل قوله وفي التوبة اعكسوا يعني عكس کردن این امر را یعنی
بضد این قیود بخوان بآنکه مفتوح ساری حرف اول را و ساکن که دانی
بار او مضموم داری شین مخففه را از برای حرف از پیش هر هم و بهم در التوبة
و انا بنشرک و لبشره المتقين هر دو در کسب و انا بنشرک بعلام
علیم در اول حزن خلاف فم بنشرون که در آن هیچ خلائی نیست **قوله**
نعم له يا ليا نصرا ع و بالکسر انی اخلق اعتاد انفلا یعنی
و یعل الکات و الحکمة یا غیبة مضموم اما مانی چند است از حاصم
و نافع و فاعلش راجع باشد بلفظ الله در قال كذلك الله بن
باقیان بنون عظمت خوانند قوله و بالکسر الخ یعنی انی اخلق لکم بکسر
مهم باز کشنه از برای نافع در حالتی که آنی بسبب کسر جدا شوند
است از ماقبل خود زیرا که مستثافه است در تقدیر یقول انی بن
غیر نافع رافع بود بر بدلیته از لفظ یا انی یا اخلق **قوله** و فی طائرا
طیرا بها و عقودها خصوصاً و یا فی توفیقهم **علا** یعنی خاص شدن
خاص شدن لفظ طیرا در موضع طیرا یعنی میگویند طیرا درین سوره
و فی کون طیرا در العقود یعنی المایده از نه قرا عیز از نافع یعنی اسم
حسین موافق کسبه الطیر باشد پس نافع طیرا بر وزن فاعلا خوانند
ای کون ما اخلقه طیرا و از آن جهت خصوصاً را فرمود که در غیر این دو
موضع هیچ خلائی نیست قوله و یا الخ یعنی یا غیبة در فیه هم اجورم
بلند شده از حفص و ضمیر فاعلش عاید بحق عز و علا باشد چنانچه
والله لا یحب الظالمین که بعد از اوست دلالت برین معنی میکند و دیگران
بنون عظمت می خوانند مناسبه فاعلهم عدا باشد بدینا که از پیش

۱۳
۵۰
۲۵
۲۰
۲
۲۰

نشر

است **قوله** ولا الی فیها هاتم **ز کاجنی** و سهل **خامد** و کرم **مبدل**
جلا یعنی قبل و ورش خوانند اند لفظ هاتم را هر جا که واقع شود
بغیر الف بر وزن نصرتم و باقیان بالف میخوانند بر وزن کابتم
و ازین باقیان نافع و ابو عمر و معنی را سهیل می کنند و ابدال هم بالف
نیز از و درش آمده پس غیر نافع و ابو عمر و تحقیق هم خوانند پس
بهار قراة شود قالون و ابو عمر و را اثبات الف و استهیل یعنی و ورش
را دو وجه ترک الف و استهیل مهم **ز** ترک الف و ابدال هم بالف و از
جهت التقاء ساکنین مدی باید کرد و قبل را تحقیق هم بالف و کوفیا
و ابن عامر و بری را اثبات الف و تحقیق مهم **ع** و نیست هیچ الفی در
ها هاتم در حالتی که باک شدن جیده این الف و سهیل کن هم را در
حالتی که برادر جید باشی و بسا ابدال کنند که ظاهر شد **قوله**
و فیها یه التنبیه من ثابت مدنی و ابدال **مزه** **ز** از **جلا**
پیان بنشار اختلافات و ذکر اصول قرات است یعنی قراة ابن ذکوان
و کوفیان و بری لفظ ها ازها انتم ها تنبیه باشد که داخل ضمیر **ک**
انتم است شده زیرا که اگر ها بدل از مهم بودی الف بین المهرتین
بنودی زیرا که ادخاله از قاعد ایشان است و حال آنکه الف هست
پس معین شد که ها ها تنبیه است و در روایة ورش و قبل
اکتم بود و باشد مهم استفهام را بدل ها کرده باشند چنانچه
در ایاک هیاک میگویند و در اراق هراق و دلیل بر این مدعی است
که در روایة ایشان هر دو در بین المهرتین الف می باشد که اگر
بودی بگفتانی که ها تنبیه است بر ضمیر در رفته پس اگر کوی که

و سهیل

چون در اصل التمر بود حرا قبل همین دوم را سهیل می کند مجناحه
 و درش می کند بگویم از برای آن که قبل ملاحظه لفظ می کند که خون همین
 بدل ها که در اجتماع منتهی نماید و او در هنگام اجتماع منتهی
 سهیل می کند و درش اعتبار اصلی نماید و این صورت پیش اهل لغوی معتبر
 است تنبیه در همارها اتم حاصل است از عالمی که ثابت است هدایت
 او و ابدال ها از همین آراسته گردانیده و بسیار آراسته گردانیده
 صاحب خود را **قوله** وَ يَحْمِلُ الْوَجْهَيْنِ عَنْ غَيْرِهِمْ وَ كَرَّ وَ جِيَهُ بِهِ الْوَجْهَيْنِ
 لِلْكَسَلِ حَمَلًا يَعْنِي در قراة غیر مذکورین که قراة ابو عمرو و قالن
 و هشام است احتمال دارد که هابدل از منی زیرا که در مذهب باشد
 ایشان ادخالین همین تین در یک کلمه می باشد و درین کلمه الف
 ثابت است و قالون و ابو عمرو سهیل من نیز کرده اند پس این قرنها
 احتمال بدلیه دارد و نیز احتمال دارد که تنبیه باشد و الف اثنین
 الف بعد ازها باشد و سهیل برخلاف قاعده بود بنا بر جمع بین اللغتين یا بنا بر
 اتباع نقل قوله و کمر وجهیه یعنی بسا از قرا که ایشان از او جاهتی و شرفی
 بوده که حمل کرده اند این دو وجه را درها از برای همه قرا سبعة یعنی
 ذکر کرده اند که هادر مجموع قراات احتمال بدلیه و احتمال تنبیه
 هر دو دارد پس این دو وجه در قراة ابو عمرو و قالن و هشام بر این طریق باشد
 که مذکور شد و در اینها از برای تنبیه در روایه و درش و قبل جان
 گویم که الف را از جهت تخفیف حذف کرده اند و دران وجه که درش
 ابدال می کند بگویم که از برای التقاء العین الف اول افتاد و در احتمال
 ابدال در قراة کوفیان و بزی و این ذکوان جنان گویم که ادخال خود را

بین همین تین بخلاف قاعده خویش بنا بر متابعت منقول **بنا** ای طالب
 که تو این همه مشقه می خوری و زحمت میبری و مشکلات را می کشایی و توجها
 را می نمایی و علامه جزری باریک الله فی غم خود در نشر نص فرموده که
 اگر نه ان بودی که صاحب تفسیر نص فرموده بر ابدال ها از همین من میل
 و تطر جانان آن نکرد مانی و انرا داخل احتمال در هیچ قراة ندانمانی
 زیرا که بدل در کلمتی چند است که از عرب مجناح مسموع می کرده و
 هرگز در من استقام مثل انضرب هیچ کس هتضرب نشیند و ادخال
 بین همین تین نیز بنا بر ثقل اجتماع همین تین می باشد و چون ابدال
 کردند هیچ احتیاجی به ادخال نمائند از جهت عدم ثقل می بینی که
 مثل اریقه که اصلش اریقه بوده من را حذف می کنند بنا بر ثقل
 و چون ابدال می نمایند و اریقه می گویند من را ثابت می دارند
 و بعد از آن می فرماید باریک الله فی غم که فی الحکم مانع احتمال
 نمی شوم مگر در روایه هشام که منع ابدال می کنیم البته از آن جهت
 که از هشام در مثل آن در تهم ادخال و عدم ادخال صحیح شده
 و اگر درها اتم نیز این دو وجه آمده بودی میان ایشان هیچ
 فرقی نبود و بسبب احتمال بدلیه دران بنمودی و دیگر می فرماید اعلی الله
 شأنه که احتمال داشتن این دو وجه یعنی بدلیه و تنبیه از همه قرا مانع
 می کنیم زیرا که اصول و قواعد را یکدیگر و می گوید و مخالف قول اهل
 ادای می آید و الله اعلم مترجم ثابت الله علیه می گوید که این مسئله
 را از آن جهت ذکر کردم تا اگر کسی با توحق کند دانم که این کل را از
 کدام بستان چیده و این نیز از کدام کان رسید **قوله**

وَيَقْصُرُ فِي التَّيْبَةِ ذُو الْقَصْرِ مَذْهَبًا وَذُو الْبَدَلِ الْوَجْهَانِ عَنْهُ مُسْتَلَا
 یعنی هر کس که هاترد او از برای تنبیه باشد و اثبات الف کند و هیش
 قصر منفصل بود درها اتم قصر کند خواه که تسهیلش باشد مانند
 سوسی و راویان قصر از قالون و دوی و خواه که تسهیلش نباشد مانند
 بزی پس هر کس که در منفصل مذکند در اینجا نیز مذکند هر کس بقدر
 مرتبه خود اما راویان مذکور قالون و دوری که تسهیل نیز دارند ایتانرا
 مذکور قصر هر دو باشد بنا بر وقوع حرف مد پیش از معنی مغیر
 پس بر این تقدیر اگر هاتم هولاء را و اتم خوانند دوری را سه وجه
 باشد ۱ قصر هر دو ها ۲ قصر اول و مد دوم ۳ مدهد و و قالون
 را چهار وجه باشد مبین سه وجه مذکور و اترك صله و قصر هر دو ها
 واصله یا و اعدم بر ابو الفتح خوانند و مد و ترك صله بر این غلبون اما
 از مملکت تبریز از جناب عزیزش سوال کرده بودند که در مثل قل قاتوا
 یا لثورة قاتلوها ان کتم صادقین در روایت قالون بطریق طبع چند
 وجه است و از هشت وجه که در جواب بخط اشرف نوشته چهارم
 را به این عبارت فرمود که والرابع الطلعة مع بین بین و المذ و هذا الی
 نشیط من تلخیص ابن بلیمه و التبیان لکی و هذا من کتاب الشاطیبه
 و هو ایضا للخلوات فی التبیان علی ما صح و این عبارت نص است بر آن
 باز اجان مذکور واصله فرموده پس بر این تقدیر شش وجه باشد
 همان سه وجه مذکور واصله و مبین سه وجه و اترك صله و در نشر
 القراءات چنین نموده که مدها اتم و قصرها از هولاء را خوانند اند
 اما وجهی ندارد و در مثل هولاء ان کتم مدها و قصرها را خوانند اند

همان سه وجه مذکور
 و اتم و قصرها از هولاء
 را خوانند اند
 اما وجهی ندارد و در مثل
 هولاء ان کتم مدها و قصرها
 را خوانند اند

ولیکن تنعینست پس اگر این وجه را اعتبار کنند هشت وجه و الله
 اعلم و هم جناب او استیع الله جلالاته چنین نص فرموده که هر کس که ها را
 بدل از معنی گیرد و اثبات الفش باشد خواه که مدهیش قصر باشد
 یا مذ قصر کند یعنی بدین تقدیر وجود الف عارض است همچون ادخال
 الف بین الصخرتین در مثل آتذرتهم در روایت قالون و متابعتش
 و بر تقدیر تنفیه الفش اصلیتست پس در وجه قصر و تسهیل هم
 اعتبار بدلیه توان کرد و هم اعتبار تنفیذیه و لیکن در وجه مذ و تسهیل
 بغیر از اعتبار تنفیذیه نتوان و نیز اگر هاتم هولاء را بهم خوانند
 قصرها اتم باید خوانند و اقصر و مذ درها هولاء و هم از جناب
 اعلی الله فی الخافین شانه فرموده که گاه هست که انرا از منزل
 متصل می نمانند پس هر کس بقدر مرتبه خود مذ کنند مکرر تسهیل
 کنند کار که ایشان را هم و مذ و هم قصر باشد بنا بر اعتبار
 عروض تسهیل و عدم اعتبارش پس بنا بر این اعتبار مذ و تسهیل
 نیز توان بر تقدیر بدلیه باشد **خاتمه** بدان که بر تقدیر تنفیذیه
 اگر چه ها اتم را در کلمه می شمردند ولیکن جایز نیست و قف کردن
 برها و ابتداء بر انهم زیرا که که ایشان را هر دو در رسم هاتم
 همچون یک کلمه می نویسند مثل هذا و هولاء که الف بعد ازها را
 کرده اند و صور الفی که بعد ازها می بینی صور معنی است و الله
 اعلم **فوله** و ضم و حرک تعلمون الکتاب مع مشدده مز بعد بالکسبه
 د لا یعنی و مضموم کردن آن تارا و متحرک ساز عین را بفتح از تعلمون
 الکتاب و بما کتم مذرسون و متحرک کردن آن لام مشدده تا

که واقعت بعد از عین بکسر تا از باب تیغیل شود از جلو کوفیا و این عام
 ای تعلمون الناس الكتاب و باقیان رافخ تا واسکان عین و فتح لام مخففه
 خواهد بود از علم و تدرسون مؤید این معنی است قوله ذلایعنی فرمان بردار
 کرد اینند لفظ تعلمون را با این فیدها **قوله** و رفخ و لا یامرکم و **قوله**
سما و بالتاء اینتا مع الضم حرف یعنی را و لا یامرکم بر طریقی استینان
 راضه او بسیار و عالی شدن از کسائی و نافع و این کثر و ابو عمرو و بس ابو عمرو
 در احیلاس و اسکان بر اصل خود باشد و در قراة این چهار قاری وقت
 بر تندرسون موافق آید و دیگران بنصب میخوانند تا عطف شود بر آن نوشته الله
 الكتاب پس تدرسون را وصل باید کرد قوله و التاء را ای یعنی بخشیده اند
 غیر نافع را یعنی کرد اند اند قراة ایشان را اما آیتکم کتابا مضموم بی الف
 یعنی بصیغه متکلم بلا غیر و نافع را آیتکم است بنون عظمة **قوله**
 و کسر الما فیه و بالغیب ترجعون عاد و فی یقون حاکمید حولا یعنی
 و کسر الما آیتکم منقولست از حق بنا بر آن که لام از برای تعلیل باشد
 و ما یصدیه ای لا یتانی آیا کم پس باقیان بفتح خوانند معنی آن که لام از
 برای طبیقه قسم بود و ما موصوله و جواب و التوین باشد قوله و بالغیب
 الخ یعنی بی طوعا و کرها و الیه ترجعون عود نموده بیا غیبه از برای جنس
 فقط و ان غیر دین الله بفتحون حکایت کتبه غیب در او که حفص است
 و ابو عمرو و اعما و عود اند بر عین معنی ایشان یعنی میخوانند بر طریق
 التیات **قوله** و بالکسر رجح البیت عن شاهد و غیب ما تفعلوا التکفوه
 لم تلتا یعنی حج البیت من استطاع بکسر ما منقولست از حفص و حق
 و کسائی که هر یکی شا هدی صادق اند بر این قراة پس باقیان بفتح

و ما یصدیه ای لا یتانی آیا کم پس باقیان بفتح خوانند معنی آن که لام از برای طبیقه قسم بود و ما موصوله و جواب و التوین باشد قوله و بالغیب الخ یعنی بی طوعا و کرها و الیه ترجعون عود نموده بیا غیبه از برای جنس فقط و ان غیر دین الله بفتحون حکایت کتبه غیب در او که حفص است و ابو عمرو و اعما و عود اند بر عین معنی ایشان یعنی میخوانند بر طریق التیات

خوانند

خوانند و هود و ولغة اند قوله و عین الخ و یا غیبه در و ما تفعلوا من غیر
 فلن کفر از برای جنس و حق و کسائی متابعت کرده است ما قبل خود را در
 غیبه تا ضمیرشان را جمع به و اولیک من الصالحین باشد و غیر ایشان
 هر دو لفظ را بخطاب میخوانند بر طریق التیات یا بر تقدیر قلنا لهم
 ذلک **قوله** یضرمکم بکسر الصاد مع جریمه راییه **قوله** و یضرم الغنم
 و الزا ثقیلا یعنی لا یضرمکم کیدتم شیئا بکسر ضاد و جنم را که از ضا و
 یضیر ضییرا بود بلند شدن از نافع و این کثر و ابو عمرو و جون قواة
 دیگران از ضد پیرون می آمد انرا بیان فرمود بقوله و یضرم الخ یعنی
 مضموم می کرد اند غیر ایشان ضاد و را را در حالتی که را میشتند دمی سازند
 تا از ضریر باشد **قوله** و ذلک هنا قل منزلین و منزلون للمخصی فی
 العنکبوت مشقلا یعنی بخوان ای قاری من الملائکة منزلین و که درین
 اسم **قوله** و انما یرون علی اهل هذه القرية را که در عنکبوت است از برای
 این عامر مخصی بشد بدای از تنزیل پس دیگران از تخفیف بود از انزال
قوله و حق ضییر کسره و او مسومین قل تا رعو لا و اوقبل **قوله** الخ
 یعنی کسر و این الملائکة مسومین حق این کثر و ابو عمرو و عامر است بر
 اسم فاعل انما جعلین لانفسهم علامة یعرفون بها پس باقیان بفتح و او خوا
 بر اسم مفعول ای حال کونهم قد سقمهم الله ای اعلیهم من العلامة قوله
 و قل الخ یعنی و بلکه و سار عوا الی مفر من یکم هیچ و او ی ثابت نیست
 پیش از سین و از برای این عامر و نافع و بر آن که در مصاحف مدینه
 و شام مخفی ظاهر گشته و بر مراد استیناف است پس باقیان با ثبات
 و او خوانند تا معطوف بر و اطیعوا الله باشد و بر قراة بر ترجون

ند

قوله

وقف مطلق باشد و بر قرانه دوم جایز **قوله** وقرح بضم القاف والقرح
صحبته ومع مدكايين كسرى موزنة لا يعني ان ميسسكم قرح فقد
 من القوم قرح مثله ومن بعد ما اصابهم القرح بضم قاف قرانه حمز
 و كسائي وابوبكر است مذكول صحبه اند پس ديكران بفتح خوانند و فتح
 و ضم دولغه اند مثل ضعف وضعف قوله ومع مدكايين الی یعنی و كايين
 هر جا كه واقع شود با ثبات الف بعد از كاف و بكسر ميم و حذف يا مكسور
 مشدده بعد از هم كه و كايين باشد مثل كايين قرانه ان كثر است
 و باقيا ن حذف الف و فتح هم و با ثبات يا مكسوره مشدده خوانند
 و كوي در نظمه كو تخفيف زفته شدش تشديد يا فراكيرند شايد
 جواب كويند كه تشديد همچون صفة حرف است و صفة بموصوف
 قائم است پس چون موصوف محذوف شد صفة نیز همین سبيل و چون
 موصوف موجود گردد صفة نیز تابع او باشد و درين توجيه محل است
 زیرا كه تابع بغير متبوع می یابیم مانند رای الذين در قرانه حمز و ابوبكر
 جابر در الانعام خواهد آمد و جواب است كه بنا بر صيق نظم
 بيان تشديد زفته والله اعلم و كسرى و كايين و امداو پير و ز آورد
 و لو خویش را مملو و هیچ يائی نیست در حالتی كه مكسور بود قوله و قائل
 الی یعنی قائل بعه ريتون كثر كه بعد از و كايين است بفتح قاف مضموم
 و بفتح يا مكسور و با ثبات در میان قاف و تا قرانه ابن عامر و كوفيان
 است و باقيا ن قبل بخوانند بضم قاف و حذف الف و كسرى با بر بنا
 مفعول از ثلاثي مجرد و قائل بعد از و كايين ممد و دمی شود و فتح ضم
 و فتح كسرى در او خداوند متابعه اند سر مد را یعنی چون بعد از قاف

و كايين كسرى موزنة لا يعني ان ميسسكم قرح فقد من القوم قرح مثله ومن بعد ما اصابهم القرح بضم قاف قرانه حمز و كسائي وابوبكر است مذكول صحبه اند پس ديكران بفتح خوانند و فتح و ضم دولغه اند مثل ضعف وضعف قوله ومع مدكايين الی یعنی و كايين هر جا كه واقع شود با ثبات الف بعد از كاف و بكسر ميم و حذف يا مكسور مشدده بعد از هم كه و كايين باشد مثل كايين قرانه ان كثر است و باقيا ن حذف الف و فتح هم و با ثبات يا مكسوره مشدده خوانند و كوي در نظمه كو تخفيف زفته شدش تشديد يا فراكيرند شايد جواب كويند كه تشديد همچون صفة حرف است و صفة بموصوف قائم است پس چون موصوف محذوف شد صفة نیز همین سبيل و چون موصوف موجود گردد صفة نیز تابع او باشد و درين توجيه محل است زیرا كه تابع بغير متبوع می یابیم مانند رای الذين در قرانه حمز و ابوبكر جابر در الانعام خواهد آمد و جواب است كه بنا بر صيق نظم بيان تشديد زفته والله اعلم و كسرى و كايين و امداو پير و ز آورد و لو خویش را مملو و هیچ يائی نیست در حالتی كه مكسور بود قوله و قائل الی یعنی قائل بعه ريتون كثر كه بعد از و كايين است بفتح قاف مضموم و بفتح يا مكسور و با ثبات در میان قاف و تا قرانه ابن عامر و كوفيان است و باقيا ن قبل بخوانند بضم قاف و حذف الف و كسرى با بر بنا مفعول از ثلاثي مجرد و قائل بعد از و كايين ممد و دمی شود و فتح ضم و فتح كسرى در او خداوند متابعه اند سر مد را یعنی چون بعد از قاف

صواب

لن

الف باشد اين دو فتح البته خواهند بود **قوله** وحره غير العنكب
 ضما كما رسا و رعبا و يغشي اشوا شايعة لا يعني و حركة داذة
 شدن عين كلف اللف بضم دين سون و در الانفال و در الحشر و عبا
 در الكهف از جولي ابن عامر و كسائي حركة داذني مثل حركة داذني
 كه ثابت كشته در لغة عيب پس ديكران را سكون عين باشد و ضم
 و سكون دولغه اند مثلند زو نذر قوله و يغشي الی يعني يغشي منكم
 را با ثبات خوانند از بولي حمز و كسائي در حالتی كه از ثبات
 شايع و فاش است و متابعه ما قبل خود كه امنه است كرده يعني
 چون امنه مؤنث بود فعلی مشدده او بود تا يثشر كوند پس باقيا ن
 بندي كير خوانند بنا بر حمز عايد به لفظ الناس باشد **قوله**
 وقل كلف لله بالرفع حامدا بما يعملون الغيب شايع دخلا يعني
 بخوان قل كلف لله را برفع لام از جولي ابو عمرو و در حالتی تو حمد كنند
 باشي حامدا كلف لله بخوان كود پس ديكران نصب خوانند تا كلفه
 تا كيد لفظ الامر باشد و لله خبر قوله بما تعملون الی يعني بما تعملون
 بصير يا عينة حمز و كسائي و ابن كثر خوانند و ضمير عناقان
 مذكورين در قوله تعالى الذين قالوا الاخوانهم اذا ضربوا في الارض
 عايد شود و باقيا ن خطاب خوانند و مخاطبان مومنان مذكورين
 در يا ايها الذين امنوا لا تكونوا بانشدع بنا يعملون غيب او متابعه
 نموده در حالتی كه اين غيب باشد است بدخل كنند در كاري هيچ
 چيز از ان كار بر او پوشيدن بنا شد **قوله** و متم و متنامت في ضمير
 كسرها صفا **قوله** و رد او حفص هنا اجلي اجار است بانكه

طائفة

نيزكه

در لغتین و المعون الذی در قد سمع الله بس و یکر از افخ یا وضع را باشد
قوله وَاخاطبَ حَرْفًا يَحْسِبُونَ الْغَيْبَ وَقُلْ مَا يَعْمَلُونَ الْغَيْبَ وَذُو مَلَا
 یعنی حمی میخواند و الا یحسبن الذین کفروا را و الا یحسبن الذین یخلون
 را مخاطب حضرت و سؤل الله صلی الله علیه و سلم باشد یا
 کل واحد از مردم بسن باقیان یعنی خوانند و فاعل در اول الذین
 کفروا باشد و در دوم الذین یخلون **خطاب** کوردیده و لفظ
 یحسبن قاری را که خطای که مقصود متکلم است از تلفظ به ما حاصل
 میگردد بس چون چیز است فواکیر ایشان را و خواشان قوله و قل
 ای یعنی بگو که بما تعلون خیر عیب در او درست و حق است
 از این کثیر و ابو عمرو و عیب خداوند بزرگانی چند است که تلاقی
 به او می کنند و ضمیر راجع به بخیلان مذکور در آیه باشد و باقیان
 که مخاطب می خوانند خطاب عام باشد هم بخیلان را و هم غیر ایشان
قوله یَمِيزُ مَعَ الْاَنْفَالِ فَالْاَنْفَالُ سَكُونٌ وَشِدَّةٌ بَعْدَ الْفَتْحِ وَالْقَمِ
 شَلْشَلًا یعنی مکسور کردن آن یا ساکنه را و مشدد ساز آنرا
 بعد از نیم مفتوحه و یا مضمومه از لفظ میز الخبیث من الطیب درین
 سوره و اسوزة انفال تا میمیزه کورد و وزن لفتح از باب تفعیل
 از بوی حمی و گسائی در حالتی که تو خیف الحال و فارغ البال باشی و خواند اند
 دیگران فتح یا اول و کسریم و سکون یا دوم از ما میمیز و ایشان دو
 لغت اند **قوله** سَنَكَبْتُ يَارَضْمُ مَعَ فَتْحِ ضَمِّهِ وَقُلْ اِنْ يَنْوَعِمْ يَنْقُولُ
وَكُمَلَا یعنی سَنَكَبْتُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْاَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ
 نقول میخواند حمی سَنَكَبْتُ را به یا مضمومه در موضع نون و بفتح تا

مضمونه بر بار مجهول و قتلهم را بر رفع لام تا عطوف شود بر ما قالوا که
 قائم مقام فاعل سَنَكَبْتُ است و میخواند و یقول را به عیب تا فاعلش الله
 عزوجل باشد و میخواند باقیان سَنَكَبْتُ را بسن مفتوحه و ضم تا بر ضیعه
 متکلم و قتلهم را نصب عطوفیه بر مفعول سَنَكَبْتُ ما قالوا است
 و یقول را بسن عطمة تا عطف بر سَنَكَبْتُ باشد و در قراة حمی بر
 اغنیاء و وقف مطلق باشد و در قراة دیگران لازم **سَنَكَبْتُ** یا را و را
 مضموم کرد اند اند و افخ ضم تا او و قتلهم را رفوع سازید و ایاء
 یقول تا تمام ششپان ترجمه قراة **قوله** وَبِالْزُّبُرِ الشَّامِی کَذَا سَمِعَهُمْ
 وَبِالْکِتَابِ هِشَامٌ وَاکْشَفَ الرَّسْمَ مَحْمَلًا یعنی جاؤا بالبینات
 و بالزبر بزیا دتی بار در الزبر قراة ابن عامر شامی است و میخیز است
 رسم اهل شام این کلمه را در مصحفشان و میخیز و بالکتاب المنیر
 بزیا دتی یاد را بالکتاب روایه هشام است **اگر** سائلی گوید که
 بنا بر چه نکته هشام بزیا دتی بار بالکتاب منفرد شده از این ذکوان
جواب دهند که از آن جهت که اختلاف کرده اند که در مصحف شام
 بالکتاب را به زیادتی یا نوشته اند یا نه چنانچه هشام از ابن عمر عامر
 و ابی الدرداء رضی الله عنهم اثبات بار را روایه کرده و اخفش که
 راوی ابن ذکوان است گفته که در مصحفی که بشام فرستاده اند و آنرا
 امام میخوانند بار در بالزبرتها زیاده کرده اند و از اینجا بود که ناظم
 رحمه الله فرمود و اکشف الرسم محملاً یعنی کشف کن و تشخیص مای از
 شان رسم این کلمه در حالتی که ایتان نمائند باشی بقولی نیکو **قوله**
صَفَاحٍ عِيبٍ تَكْمُونَ بَيْنَيْنِ لَا تَحْسِبَنَّ الْغَيْبَ كَيْفَ سَاعَتِي

انداخته اند پس دیگران بتشدید سخن خواستند معنی آن که تا بدوم را در
 سین ادغام کرده باشند بنا بر قرب مخرج قوله و معنی آن یعنی اگر استنه
 است حرف لفظ و الارحام را بخصف اعطف باشد بر ضمیر مجرور و
 اعاده جاز جنانچه مذهب کوفیان است و شاعرشان چنین گفته
 فَاذْهَبْ فَمَا بَكَ وَالْأَيَّامُ مِنْ عَجَبٍ كَلِمَةً وَالْأَيَّامُ بِاعْطَفَ بِرُكَاةٍ
 كرده بی اعاده عامل که با است و بسیاری از صحابه و تابعین خوانند
 و نیز می توان که و اوقسم را بود مثل الشمس و الليل و جواش ان الله كان
 عَلَيْكُمْ رَقِيبًا باشد پس باقیان بنصب خوانند ای اتقوا الله و الارحام
 ان تقطعوا بها **قوله** و قصر قیامًا **قوله** یصلون ضم کما صفا نافع بالرفع
 واحد **حک** لا یعنی حذف الف از قیامًا و از ز فوه هم که قیامًا باشد
 عام کشته از نافع و ابن عامر معنی آن که جمع قیمة بود همچون شیمه
 و شیم ای جعلها الله لکم قیما لا تشاء یا یعنی قیام باشد پس باقیان
 با ثبات الف خوانند و آن هنگام معنی ما یقوم به الشیء باشد همچون
 قوام قوله یصلون **قوله** یا و یصلون سیم را مضوم کرده اند اند
 از برای ابن عامر و ابو بکر نامناسب نصب هم را و مثل آن آید و
 دیگران بفتح میخوانند موافقه یصلون بها را **قوله** کما صفا یعنی بسیار قوی
 که این ضم صافی شده یعنی آن که ضم قیامتی مجهول است بلکه در خانه
 مشهور مانده قوله نافع **قوله** یعنی کشف کرده است نافع و خوانند لفظ
 و ان کانت واحد را بر رفع یعنی کان تامة است و باقیان بنصب
 میخوانند بنا بر آن که واحد خبر کانت باشد و اسمش ضمیری باشد
 در کانت ای و ان کانت المخلقة واحد و ناظر رحمه الله در میان

ای

و فی اموات الفاعل یودی
 زیرا که یودی زنده است
 علامه واقع است

این هم مسئله و اوقیصل را بنیاورده بنا بر عدم التباس با یوشامه رحمه الله
 و مؤذنه که حق این بیت است بعد از بیت و فی اموات الفاعل یودی
قوله یودی بفتح الصاد **قوله** و اوقیصل و اوقی حفض فی الاخیر محتملا
 یعنی یودیها آوردن بفتح در دو موضع صحیح کشته از ابو بکر و ابن عامر
 و ابن کثیر صحیح شدنی مثل صحیح شدنی که نزدیک شده بدیکر قرآنه و
 خواندن این دو کلمه بر بنا مجهول از جهة وضع معنی است و موافقه
 نموده حفض ایشان را در فتح صاد در موضع دوم در حالتی که استاذان
 حفض او را حامل این روایت گردانید اند و دلیلش اتباع نقل باشد
 یا جمع بین اللغتين و دیگران یکسر صادی میخوانند بر بنا فاعل که آن
 ضمیر مت است **قوله** و فی اموات **قوله** فی اموات فاعله **قوله** لای الوصل ضم
 اموات یکسر محتملا یعنی وانه ام الکتاب در الزخرف و فی اموات
 رسولاد را القصص و رحالة و صل لفظ ام به کلمه فی و فلامه التثنية و
 فلامه السدس درین سوره ضم همز ایشان شتافته تا بد لکشته یکسر
 از برای حم و کسائی و وجه این قراة در دو موضع اول متابعه یا
 است که قیام مقام کسر میشود و در دو موضع اخین اتباع کسر
 ماقبل است و قد وصل از آن جهت است که اتباع دو وصل
 متصور می شود که اگر وصل نمایند اتباع نمائند پس همز را مکسور
 بتوان کرد و باقیان در هر دو حاله بضم من میخوانند **قوله**
 و فی اموات الخ و النور و الرمز مع التجره ساف و الکسر المیم
 بضم لا یعنی کسر شفا دهند حاصل است بجای ضم من در بطون که از
 امواتکم در الخ و الرمز و الخ و در او ییوت امواتکم در النور

ای
 زیرا که یودی زنده است
 علامه واقع است
 علامه واقع است
 علامه واقع است
 علامه واقع است

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

مرحوم وکسانی را بنا بر متابعت کسر ما قبل همی قوله واکسر الميم فیصلا یمنه
مکسور کردن هم اول را از امتهات کسر هم درین موقوع از
برای جمع اتباعا لا اتباع در حالتی که فرق کنند باشی بکسر هم میان
قراة همی و قراة کسانی و این هر دو حکم هم در حالت وصل اند که اگر
وقف بر ما قبل امتهات کسر کنند هم را مکسور نتوان کرد و آن
هنگام مبین نقش با هم نیز نتوان باخت **قوله** ویدخله نون مع
طلاق و فوق مع یکفر یحذی معه فی النسخ **قوله** کلا یعنی بدخل
جنات که نکفر عنه مصاحب اوست در بالا طلاق یعنی الثقات
وایعذبه عذابا الیما که مصاحب بدخله جنات است در النسخ زیرا
که هر یکی از نافع و این عامی حفظ نموده اند این هفت موضع را بنویسند
و بعد از آن بمانند اند پس باقیان بیا خوانند **قوله**
وهذا اهاشین اللذان اللذان قل تشدد الی فی ذلک **قوله**
لی یعنی بگوای قاری که هذان لسا حران در طه و هذان خصمان
در الحج و هاتین علی ان اجزئی در القصص و اللذان یا ایتانها درین
سوره و ارنالذین اضلانا در فصلت مسدد کرده اند نون
ایشان را از برای این کثیر می قوله فذانک الی یعنی مسدد کردن
فذانک بر هاتان را نیز در القصص و لیکن از این کثیر و این عمرو
هر دو و دایم شود در عمل صالح در حالتی که خداوند زیورهای علوم
باشی و بدان که تشدید درین کلمات عوض است از الف محذوف
در هذان و هاتین و فذانک و از برای محذوفه در و اللذان
واللذین زیرا که در هذان و فذانک بعد از ذال دو الف بوده

ساخت
بدخله
قادرین سوره
باوند نون اند
اندخله جنات
و الطلاق و
دخله جنات
قاری

تین

یک الف که از اصل کلمه است در مفعول که هذان و ذال است و یک الف از
برای دفع تشبیه آورده اند و از جهة اجتماع الفین یکی را انداخته اند و هاتین
اصلش هاتین بوده و بنا بر التقار ساکنین الف را حذف کرده اند
و اصل اللذان و اللذین اللذان و اللذین بوده و از جهة اجتماع صوته
یک را از دوم انداختند و چون یا را در حالت نصب و جر انداختند
در حالت رفع نیز که اللذان است انداختند حمل اقل بر اکثر یا بگویم که یا را
تقدیرا ساکن است و فتحش عارض شده بنا بر وجود الف همچون که در
عذتا و و متا پس یا را حذف کردند از جهة التقار ساکنین و غرض
ابو عمرو از تشدید فذانک اتباع نقل باشد یا جمع بین اللغتين و
باقیان در مجموع بتجنیف خوانند مناسبت دیگر تشبیهها را مثل زیدان
و نحو **قوله** هذان لکرها و عذبتا شهاب و فی الاحقاف ثبت
معقلا یعنی مضموم کرده اند همی و کسانی که در روشنی و شبنم مثل
ستاره اند کاف را از آن تروا النساء لکرها درین سوره و قل انفقوا
طوعا او کرها در ترد سوره برارة قوله و فی الاحقاف الی یعنی ثابت کرده
از برای کوفیان و این دو کوان ضم را از حمله امه کرها و وضعت کرها
در الاحقاف در حالتی که این لفظ کرها مانده است بحضاری که بنا
بسوی او می گیرند پس باقیان بفتح خوانند و فتح دو لغت اند **قوله**
و فی الکفر قافح یا مبینة **قوله** ناسحها و کسر الجمع **قوله** سرفا **قوله** علا
یعنی مفتوح کردن یا را از لفظ یفا حشره مبینة در جمیع قرآن از برای
این کثیر و ابو بکر فتح کوفی تر دیک صحیح تا بنا بر مفعول کرده و مبین الله
تعالی باشد و آن هم محل پیش نیست در این سوره و در الاحزاب و در

اند
کاف

مکر

الطلاق و دیگران بکسر یا میخوانند بمعنی آن که این فاحشه روشن کنند
 صدق مدعی خود است قوله و کسر الجمع الی یعنی و کسر یا از بیثبات که جمع
 است قرائه ابن عامر و حمزه و کسائی و حفص است یعنی آیات روشن
 کننده است حلال و حرام را و باقیان بفتح میخوانند یعنی آیتی که
 الله تعالی بیان کننده است آنها را و این نیز هم موضع است در موضع
 در النور و یک موضع در الطلاق **قوله** و فی المحضات فاکسر الصاد
 را و یا و فی المحضات اکسر له غیر او لا یعنی مکسور کردن آن صاد
 را در محضات غیر مستحیات درین سوره ای در حالتی که توراوی
 کنند با شئی این قرائه را از کسائی قوله و فی المحضات الی یعنی و میبیند
 مکسور کردن صادر از جملی کسائی در المحضات معرف هر جا که واقع شود
 غیر از موضع اول این سوره یعنی و المحضات من التمساکه در فتح او هم
 خلاف نیست زیرا که مراد به او ذوات الازواج است و باقیان در مجتمع
 بفتح میخوانند و محل خلاف شش است دو مکان در سوره و در محل
 در المائد و در موضع در التوبه و معنی قرائه کسر است که زن نگاه دارند
 است نفس خویش را با سلام و حقه و خوی و معنی قرائه فتح آن است
 که شوهران یا دیگران نگاه داشته اند نفسها را ایشان را این هم چیز
قوله و ضم و کسر الی محل صایبه و جن و فی احصین عن نفی الغل
 یعنی ضم من و کسر خادروا حل لکم تا ما تفرحتم علیکم این خوانند که
 آن که حمزه و کسائی و حفص باشند بر کواران اند و ضم من و کسر صاد
 در فایده احصین منقول است از جماعتی منسوب اند بعلو درجه و
 شرف منزله و ایشان حفص و این کثیر و ابوهم و ابن عامر و نافع اند

سا
بدخل
قادر
راوند
اندظ
رالطا
رحله

ای احصین

ای احصین بالتزوج و دیگران در اول بفتح من و صاد ای تزوجن **قوله**
 مع الی ضموا مدخلا حصه و سئل فسئل حرکوا بالنقل اشد لا
 یعنی مصنوم گردانده اند همه قرائه نافع میم را از مدخلا گردانید این
 سوره و از لید خلد هم مدخلا برضونه در الی معنی مصدر یا اسم مفعول یا اسم مکان
 هر سه از باب افعال و نافع بفتح میم میخوانند معنی مصدر یا اسم مکان
 مکان ولیکن از ثلاثی مجرد و از جهت دفع و هم کسی که گوید که در غیر این
 در محل خلاف هست یا نه فرموده که مخصوص کردن آن این در محل مذکور
 را با اختلاف تا مدخل صدق در سحان از این حکم خارج شود قوله
 و سئل الی یعنی امر مخاطب که از سوال مشتق بود خواه مفرد و خواه جمع
 چون پیش از و او بود یا فار مثل و سئل و و سئلوا و فاسئلوا متحرک
 کرده اند کسائی و این کثیر سینی آنها را بفتح بسبب نقل حرکت
 من من سینی بعد از حذف من بنا بر طلب حقه چه امر مخاطب در
 در کلام عرب بسیار است پس در امر غایت مثل و لیسئلوا و حر
 امر مخاطب که پیش از او و او یا فار بنا شده مانند سئل الی اسرائیل
 نقل نکنند و باقیان با سکان سینی و اثبات من مفتوحه می خوانند
 بر اصل خود **قوله** و فی عاقبت قصرتوی و مع الحدید فتح سکون النخل
 و الضم مللا یعنی حذف الف که اقامه نموده در و الدین عقدت ایمانکم
 ای عهدت قرائه کوفیان است پس باقیان را عاقبت باشد مثل
 باثبات الف از معاقره قوله و مع الحدید الی یعنی فتح شتافته در محل فتح
 بار و فتح شتافته در موضع سکون خاد از لفظ و یا مرون الناس بالنخل
 در این سوره و اسوره الحدید از برای حمزه و کسائی پس دیگران یضم

و فسئلهم

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بار و اسكان خا خوانند و هر دو دَوْلَة اند مثل حَزَن و حَزَن قَوْل
و فِي حَسَنَةِ حَرْفٍ رَفَعٌ وَضَمٌّ تَسْوِيٌّ نَحْوُ مَا حَقَّ وَفَتْحٌ مُثَقَّلًا يَعْنِي رَفَعٌ
حَرْفِي كَمَا يَمُوتَانَعُ وَابْنُ كَثِيرٍ يَشْفِي بِشَرْفٍ حَاصِلٌ اسْتِ
حَسَنَةِ قَوْلِهِ وَضَمُّهُمُ الْيَاءُ يَعْنِي عَامِمٌ وَابْنُ كَثِيرٍ وَابُو عَمْرٍو وَخَوَانِدَرُ
لَوْ تَسْوِيٌّ بِمِ الْأَرْضِ رَافِعٌ تَابِرُ بِنَاءٍ بِجَهْلٍ أَرَبَابٌ تَقْفِيلٌ أَيْ طَبِيقٌ
بِهِمْ بَسْرٌ دِيكَرَانِ بَفَتْحٍ خَوَانِدَرُ اثْنَانِ نَاعٍ وَابْنُ عَامِرٍ كَرَاهِيَةً أَنْ يَأْتِيَ
سِينَ يَزِيدُ مَشْدُودٌ مِي سَارْتَدُ بَاسْ مَعْنَى كَيْ تَسْوِيٌّ يُوْذِي وَتَابِرُ دَوْمٌ رَادِرُ
سِينَ ادْغَامُ كُورَةِ اَنْدُ بَسْرٌ حَارَّةٌ شُودَا تَلْفِيعُ وَابْنُ عَامِرٍ رَافِعٌ
تَسْوِيٌّ بَفَتْحٍ وَتَشْدِيدٍ وَرَشٌّ رَافِعٌ وَتَشْدِيدٍ وَامَالَةُ بَيْنِ بَيْنِ
ابْنُ كَثِيرٍ وَابُو عَمْرٍو وَعَامِمٌ رَافِعٌ وَتَخْفِيفٌ وَفَتْحٌ حَمْنٌ وَكَسَائِي
رَافِعٌ تَا وَتَخْفِيفٌ وَامَالَةُ وَبِرْتَقْدِيرٍ دَوْرَ قَرَارَةِ اخِرِينَ يَكُ تَامُحْدُوفٌ
بَاشْدُخٌ وَمَضْمُونٌ كَرْدَنِ قَرَارَاتِ تَسْوِيٌّ رَافِعٌ زِيَادَةُ كَشْتَةِ حَقِيقَةِ اَنْ
وَعَامِمٌ شَدَّ تَسْوِيٌّ دَرِ حَالَتِي كَيْ تَشْدِيدُش دَادَةُ اَنْدُ قَوْلُ
وَلَا مَسْتَمٌ اَقْصَرَتْ حَتَّى وَبَهَا شَفَا وَرَفَعٌ قَلِيلٌ مِنْهُمْ النَّصْبُ كَلَامًا
يَعْنِي حَذْفُ كُنْ اَلِفٍ رَافِعٌ لَا مَسْتَمٌ النَّصْبُ دَرِ زَيْنِ سُوْرَةِ وَدَرِ زَيْنِ
اِنْ سُوْرَةِ يَعْنِي الْمَائِدَةِ اَرْبَعٌ حَمْنٌ وَكَسَائِي تَا اَرْبَعٌ بَاشْدُ مَعْنَى
مَسْتَمٌ مَحْنَاغُهُ مَذْهَبُ اِمَامِ شَافِعِي اسْتِ يَاءُ يَعْنِي جَبَاعٌ مَحْنَاغُهُ
مَذْهَبُ اِمَامِ ابُو حَنِيفَةَ اسْتِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا وَجَوْنٌ غَالِبٌ اَنْتِ
كَيْ اَبْتَدَا وَفَضْلٌ مَسْتَمٌ وَجَمَاعٌ اَرْبَعٌ مَرْدُمِي بَاشْدُ مَذْكَرًا مَحْضُو
بِخَطَابٍ فَرْمُودَةٍ وَدِيكَرَانِ لَا مَسْتَمٌ يَخَوَانِدَرُ بَاشَاتِ اَلِفٍ اَرْبَعٌ مَسْتَمٌ
كَيْ بَهْمَانِ دَوْمَعْنَى اسْتِ اِمَامُ جَوْنٌ بَابٌ مِفَاعِلُهُ اَرْبَعٌ مَشَارَكَةٌ

است

است بَسْرٌ مَعْنَى اِنْ شُودُ كَيْ مَعْنَى خَطِيٌّ كَيْ مَرْدٌ اَرْبَعٌ مَرْدٌ
زَيْنٌ اَرْبَعٌ مَرْدٌ مَرْدٌ مَرْدٌ مَرْدٌ مَرْدٌ مَرْدٌ مَرْدٌ مَرْدٌ مَرْدٌ مَرْدٌ
قَلِيلًا مِنْهُمْ كَيْ اَلَمْ اسْتِ نَصْبٌ رَافِعٌ اَوْ كُوْدَا يَنْدُ اَنْدُ يَعْنِي اَبْنُ عَامِرٍ
قَلِيلًا رَافِعٌ مَعْنَى اَبْنُ اسْتِ اَبْنُ دِيكَرَانِ بَرَفَعٌ بَرَدَلِيَّةٌ اَيْ
مَا فَعْلُوْنَ اَلَا قَلِيلٌ وَابْنُ كَثِيرٍ اَرْبَعٌ اَرْبَعٌ تَطْلُوْنَ غَيْبٌ مَسْتَمٌ
دَنَا اَدْغَامٌ اَيْ اَبْنُ تَابِيثٌ خَوَانِدَرُ لَفْظٌ يَكُنْ رَافِعٌ اَرْبَعٌ اَرْبَعٌ
يَكُنْ كَرْمٌ وَبَيْنَهُ مَوْدَةُ اَرْحَفُضٌ وَابْنُ كَثِيرٍ كَيْ تَرْدِيكَ كَا مَسْتَمٌ
قَرَارَةُ يَعْنِي اَرْبَعٌ اَرْبَعٌ دَوْرَ بَسْتِ وَوَجْهٌ تَابِيثٌ فَعْلٌ اَرْبَعٌ اَرْبَعٌ
فَاعِلٌ يَكُنْ كَيْ مَوْدَةُ اسْتِ مَوْنٌ اَمْدُ بَسْرٌ دِيكَرَانِ تَبْدُ كَيْرُ خَوَانِدَرُ
بِنَاءٌ اَنْ اَبْنُ تَابِيثٌ غَيْرُ حَقِيقَتِي اسْتِ قَوْلُهُ تَطْلُوْنَ اَلَا يَعْنِي وَلا تَطْلُوْنَ
فَقِيلَا اَيْنَمَا اَبْنُ كَثِيرٍ وَحَمْنٌ وَكَسَائِي اَبْنُ اَبْنُ مَعْنَى مَعْنَى
رَافِعٌ بِكَلِمَةِ اَلَّذِيْنَ بَاشْدُ كَيْ دَرِ اَلْمَرْتَبَةِ اَلَّذِيْنَ قَبْلُ لَهُمْ اسْتِ وَ
بَاقِيَانِ كَيْ اَبْنُ عَامِرٍ مَعْنَى اَبْنُ عَامِرٍ بِطَرِيقِ التَّقَاتِ بُوْذُ قَوْلُهُ اَدْغَامُ
اَلَا يَعْنِي اَدْغَامُ تَابِيثٌ دَرِ طَارِ طَارِيفٌ مَرْدٌ اسْتِ اَرْبَعٌ اَرْبَعٌ وَابُو عَمْرٍو
وَبِهَرَجَنْدُ كَيْ اَدْغَامُ اَبُو عَمْرٍو اَرْبَعٌ اَرْبَعٌ مَعْنَى اَبْنُ عَامِرٍ
وَلِيكِنْ جَوْنٌ حَمْنٌ اَيْنَا مَوَافَقَةُ اَبُو عَمْرٍو وَغُورَةُ هُورُورُ اَرْبَعٌ اَرْبَعٌ
يَطْلُوْنَ خَدَاوَنْدُ غَيْبَتِي شِيرِيْنِ تَرْدِيكَ اسْتِ يَعْنِي قَرَارَةُ صَحِيحٌ
مَعْمُولٌ اسْتِ وَارْطَبِعُ دَوْرَ بَسْتِ قَوْلُ وَاسْتِ اَمَامٌ صَادٍ سَاكِنٌ
قَبْلُ اَلَا كَا صَدَقَ اَبْنُ اَبْنُ اَبْنُ اَبْنُ اَبْنُ اَبْنُ اَبْنُ اَبْنُ اَبْنُ اَبْنُ
حَمْنٌ وَكَسَائِي هَرُ صَادِي كَيْ سَاكِنٌ اَلَا مَاجِدُ اَوْدَالٍ بَاشْدُ بَسْرٌ
الصَّادِ وَالزَّيْنِ اَنْ هَنْتَ لَفْظٌ اسْتِ دَرِ دَوْرَةِ تَحْلُفٌ مَعْنَى اَصْدَقُ

و محله در النساء و یصدفون سم محل در الانعام و مکاه و تصدیه در
 الاقبال و تصدیق الذي در سورة یونس و یوسف علیهما السلام و فاصح
 بما یومر در الحجر و قصد السبیل در النحل و یصدّر الرعاء در النقص
 و یصدّر الناس در الزکاة و باقیان بصاد خالص می خوانند و وجه عرش
 در الصراط در سورة ام القرآن گذشته و اتمام کردن قاری
 صادی ساکن را که واقع باشد پیش از دال صادر از فاش کشته
 و شاد شدن و نیکو آمدن اختلاف او **قول** و فیها و تحت الفتح قل
 فقیبتوا من البیت و الغیر البیان تبدل یعنی بخوان تا اذ اضرم
 فی سبیل الله فقیبتوا و فمن الله علیکم فقیبتوا در این
 سورة و ان جاءکم فاسق نبی فقیبتوا در زیر سورة الفتح یعنی
 الجواب از برای عمر و کسان که ثبت ای لا یجملوا بل یقتلوا و غیر آنان
 بدلی گشت ثبت را به بیان یعنی فقیبتوا می خوانند ای لا تقتلوا من لم
 یقرئوا حاله بل یقتلوا **قول** و عمر فقیقتوا السلام مؤخر
 و غیر او لی بالرفع **قول** فقیقتوا یعنی بخوانند نافع و ابن عامر
 و حسن لفظ السلام مؤخر را یعنی لا تقولوا لمن اتی الیکم السلام
 را حذف الف بعد از لام پس دیگران با ثبات خوانند و حذف و
 اثبات دو لغه اند یعنی انقیاد و خجسته قوله و غیره یعنی خوانند
 عمر و ابن کثیر و ابو عمرو و عامر غیر او لی الصرور را برفع لفظ غیر
 بر صقیته القاعدون مثل غیر المعضوب و باقیان بنصب می خوانند
 بر استغنائیه یا بر حالیه و فرار سید نصر لفظ السلام قاری یا
 که خداوند جوان مرده است در حالی که این السلام مؤخر است

و غیر او لی الصرور برفع وارد است در حق جماعتی که از غایه اضطراب
 از جهاد بنشینند و یوتیه یا لیا فی حماه و ضم یدخلون
 و فتح الضم **حق** سری حلا یعنی متوقف یوتیه آخر اعظمایا
 غیبه بنا بر مناسبت ابتغاء مرصعات الله قرازه عمر و ابو عمرو
 است پس یکران را بون عطیه باشد قوله و ضم الی یعنی می خوانند
 ابن کثیر و ابو عمرو و ابو بکر یدخلون الحة را بضم یا و فتح خا
 بر بنا مجهول مناسبت و لا یظلمون نفیاً و باقیان بفتح یا و ضم
 خا می خوانند بر بنا فاعل یوتیه و الیا خود حاصل است در
 حیا خود بمحانه کوی زید بمضمومه فی مسجد و ضم یا در یدخلون
 و فتح خا مضمومه او حی خداوندان آبی چند است که جمیع
 گشته و شیرین شده و معین است که اب چون در جای جمیع شده
 و در یک مود صافی گشت پس این معنی کنایه باشد از آن که قرازه بنا
 منقول بر اصل است و معمول به آمده و صافی است از طعن **قول**
 و فی مؤمر و الطول الاول عنهم و فی الثان هم صفوا و فی فاطر
 حلا یعنی ضم و فتح بجای ضم خا زید خلون الحة در میم و در اول سورة
 الطول که حم المؤمن باشد منقول است هم از ابن کثیر و ابو عمرو و ابو بکر
 قوله و فی الثان الی یعنی بخوان در موضع دوم سورة الطول یعنی یدخلون
 جهم را بضم یا و فتح خا از برای ابن کثیر و ابو بکر که دایم باوصاف
 نو یاد آیم شوه در حالی که تو خدا و ندصنا باشی قوله و فی فاطر حلا
 یعنی ضم یا و فتح خا از جنات عدن یدخلونها در فاطر خداوند
 زیور شده از جهة ابو عمرو و فقط پس دیگران را در مجموع فتح یا و ضم

بعض حرکت از تمام احق و اسهل است **قول** وفي الانبياء الزبور وههنا
 زبور و في الانبياء الحسم استجلا یعنی هم زای از ولدت کتبنا فی الزبور
 در الانبیاء و از اینها او خوراد درین سوره و در الانبیاء اطلاقش کرده اند
 از برای جنس پس یکران بفتح خوانند و ضم و فتح دو لغت اند **سوره**
المائد و سکون معاشنان **حاکم** و فی کسبان صدق کرم حامد
 دلا یعنی ساکن کن ای قاری نون اول را از شنان قوم در دو موضع
 از برای ابوبکر و ابن عامر پس یکران بفتح خوانند و گویا که عالمی میگوید
 که سکون و فتح هر دو صحیح اند یا هر دو نه صحیح اند یا یکی صحیح است و یکی
 ناطق رحمه الله جواب می فرماید که صحیح اند این هر دو لغت و در کثیر
 الی یعنی خوانند اند این کثیر و ابوعمر و آن صد و کرم عن المسجد الحرام
 را بکسر من بمعنی آن شرطیه ای آن حاصل شد هم ای کرم و دیگران بفتح
 میخوانند ای لان صد و کرم **و بدان** که جماعتی قراة را رد کرده اند
 و گفته اند که صد از مسجد واقع شده بود و شرط در جملگی که واقع نشدن
 باشد نمی بینی که صد از مسجد حرام در سال ششم از هجرت واقع شد
 و نزول این آیه در سال هشتم **جواب** می گویند که امثال این از
 اعراب صحیح شده و کیف و حضی باری غنائمه در کلام مجیدی فرماید
 و آن کذب بود که قتل علی که کذب آن حضی کرده بودند و بصغیر
 شرط فرموده پس تقدیرش این باشد که آن یگونیوا قد صد و کرم فلا یجزمکم
 ع حد کنند که بهر تمام از علم حاصل کرده بر کسر آن صد و کرم است
 و این معنی اشاره است بنفی قول و کذب کسر **قول** مع القصر
 شد یا قاسیه منی و ارجلکم بالنصب **هم** یعنی **علا** یعنی شد

باشد

بعض حرکت از تمام احق و اسهل است

کردان از و جعلنا قلوبهم قاسیه یا کرم که شفا داده و احذف الفی که
 بعد از قاست از برای جنس و کسائی پس یکران یا ثبات الف
 و تخفیف یا خوانند و هردو قراة بیک معنی اند از فسق بمعنی سخت
 دلی قوله و ارجلکم الی یعنی و ارجلکم الی الکعبین بنصب لام فرا
 رسیده به قاری پسندیده حال که متر لکش بالا گرفته یعنی نافع و ابن عامر
 و حفص چنین میخوانند تا عطف باشد بر آید یکم یعنی مجناحه شستن
 دستها و اجبست شستن پاها نیز واجبست و دیگران مجر میخوانند
 عطف بر بر و سیکم و درین قراة بنا بر وجوب غسل تو حیثش چنین باید
 کرد که این جر بنا بر مناسبت و اتباع مجر و رستک پیش از رست
 لفظانه معنیا مانند طهر عذاب من رجز الیم در قراة جر و مجر
 کفتار عرب مجر صبت خوب که الیم صفة عذاب است و خوب
 صفت مجر و از جهة مجازة رجز و صبت که مجرور اند ایشانرا نیز مجرور
 کرده اند و این را جر جوار میخوانند و نیز می توان که مراد مسح
 مون باشد مجناحه شافعی رضی الله عنه فرموده که الله تعالی بنصب
 قومی را حواله است و جرح قومی دیگر را پس از نصب و وجوب غسل معلوم
 شد و از جر جوار مس بر موز **قول** و في سبلنا مع رسولکم
 ثم سلیم و في سبلنا فی القم الاسکان حصلا یعنی اسکان را
 حاصل کرده اند از برای ابوعمر و در موضع هم در کلمه سبلنا خواه
 مرفوع بود یا منصوب یا مجرور و اکلمه رسولکم مرفوع و در سلیم
 خواه که مرفوع باشد یا مجرور و همچنین حاصل کرده اند از برای او
 اسکان را در موضع هم یا نیز در کلمه سبلنا مشروط بر آنکه بعد از

کردان

بعض حرکت از تمام احق و اسهل است

دو حرف مکتوب باشند مثل و لما حارت رسلنا وارسلنا رسلنا ومن
 قبلك من رسلنا وثانیکم رسلکم و جارتهم رسلهم و قد هدینا
 سبلنا در ابرهم و لنهد سبلنا در العنکوت پس رسانند و سبل
 و سبلک و تتبع الدسل و لا تتبعوا السبل و سئل السلام و رسله و رسل
 اسکان نباشد زیرا که بعد از لام دو حرف مکتوب نیست پس
 دیگران بضم خوانند **قوله** و فی کلمات السحت **قوله** فی کلمات
 الی اذن ید نافع سلا یعنی اسکان در جای ضم حاد کلمات سه
 کانه السحت از آن نافع و ابن عامر و عامر و حمز است قوله عم فی
 فی یعنی اسکان قرار سید است به عطفاء جوانانی چند قوله و کیف
 الی یعنی و هرگونه که واقع شود لفظ اذن خواه معرف و خواه متکرر
 و خواه مفرد و خواه مثنی نافع اند با اسکان ضم ذال بخوانند مثل
 و الاذن بالاذن درین سوره و هو اذن و قل اذن در التوبه
 و کان فی اذنیه در لقمن و تعیها اذن در الحاقه لایه و باقیان
 بضم حا و ذال بخوانند **قوله** و رحمنا سوی الشامی و نذرناهم
 جنم و نکرأ شرح **قوله** علی یعنی خوانند اندمه قراهنرا از ابن عامر
 شامی و اقرب رحمنا در الکف با اسکان در موضع ضم حا قوله
 و نذرنا الی یعنی او نذرنا در الما در و الما در و الما در و الما در
 و کسبای و حفص و ابو عمر و حمزه کرده اند و نکاه داشته
 اند آنرا تا قراة ایشان باشد قوله و نکرأ الی یعنی اسکان در محل
 ضم کاف از لفظ نکرأ در دو موضع در الکف و یکم موضع در الطلاق
 از حمز و کسبای و ابن کثیر و ابو عمر و وهشام و حفص است و این

اسکان ظاهر کنند حقیقه لغتی دیگر است در نکرأ که آن لغته را رفعتی و تهرتی
 هست و باقیان بضم جا و ذال و کاف خوانند **قوله** و نکرأنا و العین فارفع
 و عظمنا رضی و الجرح رضی **قوله** ملاً یعنی اسکان ضم کاف
 از الی شیء نکرأ در القمر نزدیک شده ابن کثیر را پس دیگران بضم خوانند
 و ضم و اسکان در کلمات مذکوره دو لغته اند قوله و العین الی یعنی مرفوع
 ساز بر سبیل استیناف العین بالعين را و لفظی چند نیز که عطف اند
 بر او یعنی و الاذن و السین از برای کسانی در حالتی که بسندید خصال
 باشی پس لفظ بالنفس وقف مطلق باشد پس دیگران را در مجموع
 نصب باشد بر سبیل عطف بر اسم آن و درین قراة و صل باشد
 قوله و الجرح الی یعنی مرفوع کردن و الجرح قصاص را بر طریق استیناف
 از برای کسانی و ابن کثیر و ابو عمر و ابن عامر در حالتی که تو
 بسندید کهوهی بزرگان باشی و باقیان نصب بخوانند و در قراة رفع
 و وقف بر لفظ بالسین نکو باشد و در قراة نصب و صل **قوله** و
 و جنم و لیکن یکسر و نصبه یجرکه پیغون خاطب کلام
 یعنی و جنم لفظ و لیکن اهل الاخیل متحرک می گرداند لا مشربا کسر
 و مشربا نصب تا مقوله و ابتیاء الاخیل مقدم شود و و او در
 میان محم بود ای و ابتیاء الاخیل لیکن اهل بما فیہ و نیز می توان که متعلق
 محذوف باشد که و باقیان با اسکان لام و مم بخوانند بر صیغه امر
 غایب و اسکان از قوله یجرکه معلوم شد که اگر یجرکه نمی نمود ضد
 کسر فتح و ضد نصب خفض می بود و شرکشتکی روی می نمود قوله پیغون
 الخ یعنی انفعیر الجاهلیه پیغون خطاب ابن عامر را است و مخاطبان

اهل کتاب باشند ای قلم اهل حکم الجاهلیة بتغون و دیگر از اعیان است
 بر طریق اخبارم از ایشان **لنظ بتغون خطاب** کرد کاملان از اهل کتاب
 را در آنکه ایشان خداوند عجل و دم بودند پس نسبت خطاب بتغون
 بر سبیل مجاز بود **و قبل یقول الواو ص** و ذایع **سری** ابر العلاء
 من یتردد **موسلا** و حرکت بالادغام للغير داله و بالتخفیف
 و الکفار **راوید** صلا یعنی ثابت می دارند گویان و ابو عمرو
 و او را پیش از یقول الدین آمنوا اهلوا را عطف جمله بر جمله باشد
 و ازین جهت فرموده که الواو غصن یعنی و او شاخ است که بنحایه شاخ
 از درختی کشیده می شود تا بد رختی دیگر می رسد این و او نیز که از برای
 عطف است پیوسته می کند ما بعد خویش را با قبلش و باقیان حذف
 و او میخوانند بر تقدیر آن که گویا سائل سوال می کند که ما ذای یقول
 المؤمنون حق عز و علا جواب می فرماید یقول الذین آمنوا الی
 قوله **لمع** و **ک** و **ل** یعنی غیر ابو عمرو رفع گفته اند لفظ و یقول
 را بر استینافیه پس ابو عمرو بنصب خواند تا عطف باشد بر فیض
 که منصوب است به فاء در جواب ترجیحی **نظ** و نیز می توان که عطف باشد
 بر معنی **عسی الله ان یاتی** زیرا که معنی **عسی الله ان یاتی** و **عسی الله ان یاتی** الله
 بالفتح یکسره است **ان یاتی** و **ان یقول** قوله من یتردد **ال** یعنی من
 یتردد **منکم** عن دینه عام لشته از بولی نافع و ابن عامر بر دو دال
 یکی مکسور و یکی ساکن در حالتی که می تردد را از قد ادغام اطلاق
 نموده اند بنا بر آنکه در مصاحف اهل مدینه و شام بدو دال بر سوم
 است و در دیگر مصاحف بیک دال و ازین جهت دیگران موافقت

مضارع

مصاحف خویش می نمایند و بیک دال شد میخوانند چنانچه ایشان بدین
 فرموده بقوله **وحرک** الی یعنی متحرک کرد اینند اند **الدوم** را بفتح
 برای غیر نافع و ابن عامر در حالتی که دال اول را در دوم ادغام نموده اند
 و ادغام لغت بنی تم است و اظهار لغت اهل حجاز قوله و بالتخفیف
 یعنی و الکفار اولیا را و او بی آن که هر یکی از کسانی و ابو عمرو اند کامل
 کرده اند و خوانند اند آنرا تخفیف تا محطوف شود بر مجزوء از من
 الذین او تو الکتاب و باقیان بنصب می خوانند تا عطف باشد بر
 منصوب از لا یخذوا الذین **اتخذوا** **یکم** **و** **ب**
 و با عید **انهم** و **انهم** **التا** بعد **قر** و **سالا** **یه** **اجمع** و **الکسیر**
التا **کما** **اعلی** **سفا** و **تکون** **الرفع** **سهو** و **عقد** **تم**
التخفيف **من** **حی** و لا یعنی مضموم کردن باء عید را و تخفیف
 ساز تا الطاعون را که بعد از عید واقع است از برای حزن
 و فیروزی یاب تا عید اسم فاعل باشد از برای مبالغه مثل حد
 و فوج مضاف بمفعول پس باقیان بفتح با خوانند و به نصب تا
 یعنی عید ماضی است و الطاعون مفعولش قوله **رسالة** الی یعنی
 مجمع بخوان فاما بلغت **رسالة** را و تار او را مکسور کردن از
 برای ابن عامر و نافع و ابو بکر مکسور کردن ایند فی مثل مکسور کردن ایند
 بلند کشته و صافی شد و وجه جمعیتش ان گویند که هر یکی رسالتی
 است و دیگران با فرد میخوانند زیرا که مصدر است و مصدر بر
 قلیل و کثیر واقع می تواند شد و نصب تا بنا بر مفعولیه بلغت است
 قوله و **تکون** **الرفع** الی یعنی و **حسبوا** **الا** **تکون** **رفع** نون در او قرائه ابو عمرو

فک

و حرم و کسان است از آن روی که آن مخفف بود از مثله و اصلش آنکه اکنون
 بوده باشند پس باقیان را نصب باشند بآن معنی که کلمه آن پیش از
 مضارع بود و این مضارع بعد از حسیب بود که بمعنی ظن باشد قوله
 حج شهوره یعنی غالب آمدن اند در حجه قاریان رفع بنا بر آن که خود
 شاهد اند که رفع از روی عربیته صحیح است قوله و عقدتم الی یعنی
 بما عقدتم الايمان تخفیف در قافش منقولست از این ذکوان و همین
 و کسان و ابوبکر پس دیگران بتشدید خوانند و هر دو قراة
 بمعنی قصد تمیز اند این قدر هست که در تشدید مبالغه بیشتر است
 عقدتم تخفیف در او ظاهر شد از مدلول صحیح در حالتی که ایشان
 متابعه کنندگان اند نقل را **وَلَا يَعْزُبُ عَنْهُمْ مَغِيْرٌ** مقسطا فجزا
 نوتوا مثل ما في خفضه الرفع مثلا یعنی زیاده می کند این ذکوان الفی
 بعد از عین پس عاقدتم شود بمعنی عقدتم و خوانند اند کوفیان
 فجزا مثل ما بنون جزا و رفع مثل تا صفة جزا باشد ای تعلیه
 جزا مماثل لما قبل و دیگران برفع جزا میخوانند بی تنوین و جر مثل
 بر سبیل اضافه اشباح کن فتح عین را تا از اینده شود از او الی که
 از شان او است که او را می کشند در حالتی که عادل باشد
 و منون سازید فجزا و مثل ما رفع واقع است در مقام خفضش
 درین حالت که شما اقامه کنندگان رفع باشید در مقام خفض یا
 میمان باشید بر ضمیمه ان یا و اصلاح آورندگان باشید بتوجیه
 اشکالی فاسد و اگر جماعتی با در قراة اضافه روی خود و اشکالشان
 است که جزا از آن صید مقتولست و بظاهر این چنین معلوم

و لکن هم

در قراة
 و کسان
 و ابوبکر
 پس دیگران
 بتشدید
 خوانند

میشود که از آن مثل صید مقتول است و عیایشان نیست کلمه مثل را از برای تاکید
 زیاده مکرر و اند یا از باب فان آمنوا مثل ما آمنتم به باشد ای بما آمنتم و مثله
 لا يقول كذا ای انت لا تقول **قوله** و كفان تون طعام برفع خفضه
 م غنی و اقصر قیاما له مثلا یعنی منون کردن کفان را و بخوان طعام را
 برفع در موضع خفضش از برای این که و ابوعمر و کوفیان تا طعام عطف
 بیان کناره باشد زیرا که کفان به اطعام و بغير اطعام می باشد و باقیان کفان
 را بتون تنوین می خوانند و طعام را بخفض اضافه قوله و اقصر الی یعنی خود
 کردن الف را بعد از یا ارقیما للناس از برای هشام و این ذکوان
 یعنی این عامر پس باقیان با ثبات خوانند و هر دو قراة بمعنی قوام اند قوله
 عنی یعنی ایم شو بر تحصیل علم در حالتی که خداوند کج عافیه و کج قناعه باشد قوله
 له ملا بدان که ملا جمع ملاه است همچون رموز من که من را ابدال
 بالف کرده اند بنا بر تخفیف و معنی مخففه است و درین محل کثایه است
 از دلائل یعنی قصر قیاما را حتی چند است که او را از طعن مستور میگردانند
 و هرگاه این لفظ واقع شود معنیش همین است **قوله** و ضم استحقاق
 لخص و کسر و **وَلَا اُولَیَّانِ اِلَّا اُولَیْنِ طِبْ** صلا یعنی مفتوح کردن
 تا مضموم را و حاء مکسوره را از من الدین استحق از برای حفظ تابنا
 فاعل شود و الاو لیان فاعلش گردد ای استوجب علی اصحابهما ان یجودوا
 للقیام بالشهادة و در این روایه ابتدا بهم مکسوره باشد و باقیان
 بضم میخوانند و کسوا بر بنا معول و الاو لیان قیام مقام فاعلش بود بر تقدیر
 حذف مضاف ای استحق علیهم اقامة الاو لیین و در این قراة بهم
 مضمومه ابتدا باید کرد قوله و فی الاو لیان الی یعنی بخوان الاو لیین را

و کسر

در قراة
 و کسان
 و ابوبکر
 پس دیگران
 بتشدید
 خوانند

در مکان الاولیان از بولوی و ابوبکر و بعد از آن خوش شولوز دوی ریکی و
 این هنگام اولین منصوب باشد بر تقو لیه اعنی یا مجرور بود بر وصفیه
 الذین استحق و قام مقام فاعل استحق محذوف باشد ای علیهم السلام مجایز حتی علیه
 می گویند و در اینجا هفت ترازه حاصل شود **استحق علیهم الاولیان**
 بعین نقل قالون و ابن کثیر و ابن عسیر را **استحق علیهم**
الاولیان ابو عمرو را استحق علیهم الاولیان حفص را استحق علیهم
الاولین ابوبکر را استحق علیهم الاولین حسن را استحق علیهم
الاولیان کسانی را و ضم الغنوب یکسر ان عیون العیون
 شیوخا دانه صحبه ملا یعنی یکسور می کرد اند حم و کسانی و ابوبکر
 عینی را از الغنوب درین سوره و در التوبه و در سبأ و همچنین
 یکسور می سازند ابن کثیر و حم و کسانی و ابوبکر و ابن ذکوان عینی
 را از عیون منکود در الحجر و در الشعرا و در الاخان و در الذاریه
 و در القمر و در المرسلات و از العیون معوف درین
 من العیون لیاکلوا لایعزوشین را از شیوخا در رحم المؤمن و باقیان
 بضم حرف اول میخوانند بنا بر عله که در بیوت گفته شد که کسر اوجه مسته
 یاست و ضم بر اصل که جمع فعل بسکون عینی بر فعل می آید قوله دانه ای
 یعنی فرمان برداری نموده اند جماعتی که مملو اند از علم هر یکی از ان کلمات
 سه گانه را که ان عیون و العیون و شیوخا اند یعنی ایشان تلاق باین لفظ
 کرده اند **قوله جیوب میردون شک و ساجر سحر بهامع هو**
و الصف مللا یعنی ابن ذکوان و ابن کثیر و حم و کسانی علی جیوبین
 را در النور یکسور میخوانند و دیگران بضم و دلیشان مما است که

نیز

مذکور شد **جیوب** روشن کنند ایست که هیچ شکی در آن نیست **قوله ساجر**
 الی یعنی لفظ ساجر از ان هذا الا ساجر مبین درین سوره و در اول هو
 و قالوا هذا ساجر مبین در الصف شنا فیه است در موضع سحر برای
 حم و کسانی سابقان سحر خوانند و در قراة مجین اشارة محضه
 رسول الله صلی الله علیه و سلم باشد و در قراة سحر مجین ایشان محضه
 باشد ولیکن ضافی مقدر بود ای در سحر **قوله و خاطب فی هل یستطیع**
رواته و رتک رفع الباء بالنصب تدا یعنی فعل خطاب کرده اند
 در هل یستطیع یعنی انرا خطاب خوانند اند و ابیان خطاب از برای کسانی
 از هل یستطیع ای تسئل ربك و باقیان بضم میخوانند و برفع با تا ربك
 فاعل یستطیع باشد **قوله و یومر برفع حد و الی تلها و لی یدی اقی مضافا**
العل یعنی و الیر یوم یمنع الصادقین را برفع مابرفع میم از نه قرا
 غیر از نافع تا خبر هذا شود ای هذا الیوم یمنع الصادقین پس نافع
 نصب خوانند بر ظرفیه ای قال الله هذا الذی ما قصصه علیکم
 فی ذلک الیوم قوله و الی تلها الی یعنی بآت اضافه درین سوره شش
 است ای آخاف الله و ما یقول ان که نافع و ابن کثیر و ابوعمر و
 شان مفتوح می سازند و ای ارید ان یو و فانی اعدیه که نافع و ابوعمر و
 و حفص انرا بفتح میخوانند و ای الهین که نافع و ابوعمر و ابن
 عامر و حفص انرا مفتوح می کنند ای به یا الی ولی و یدی مضافات
 بلند ترینهار این سوره اند **قوله ساجر سحر بهامع هو**
قوله و ران یکسر و ذکر لم یکن ساع و اخیلی و قنتهم
یا کرع من **سامل و بار بنا بالنصب** حرف و صلا یعنی بر صرف

بان

یوم

نشان میدی
 مفتوح می سازند و ای
 الیک که نافع

عنه نفتح يا كسر را بونا فاعل كه الله تعالى است قراة حمزة و كسبا
و ابوبكر است پس باقیان را ضم یا و فتح را باشد بونا مفعول و ضم حفظ
عذاب در آن عصمت ربی عذاب مذکور شده قائم مقام فاعلش بود
قوله و ذکر آنرا یعنی خوانده اند حمزه و کسبا می فرمودن که قیتهم را بیک
پس باقیان به ثابیت خوانند و این باقیان حفظ و این کثیر و این عامر
قیتهم بر رفع میخوانند بر اسمیه تکرار و دیگران بنصب بس در قراة حمزه
و کسبا می آید آن قالوا در تاویل قولهم باشد با اسم تکرار شود و قیتهم
بنصب خبرش باشد و در قراة نافع و ابوعمر و ابوبکر الا قال لهم
باشد بر اسمیه تکرار و قیتهم بنصب خبرش و در قراة ابن کثیر و ابن عامر
و حفص قیتهم اسم باشد و الا ان قالوا خبر قوله و بارئنا الا یعنی میخوانند
حمزه و کسبا می و الله ربنا را بنصب یا یعنی منادی است حذف
حرف یداء و دیگران میخوانند بر ندیه از لفظ الله آن چیزی که صحه
کرده و اللفظ تصرف فتح هم یا اوست و در او مقدر و شده بکسر و مذکور
کردن آن لفظ مگر این را بس گویند که سالی می گوید که هیچ معلوم است
که تذکیر فاش کشته یا نه جوابش می فرماید که فاش شده و منکشف و ظاهر
کشته و قیتهم بر رفع منقولست از شریعه موردی که کامل و بارئنا
بنصب که منادی باشد مشرف کرده است و اصلان جذای تعالی از کافوا
فاجرو را از نکده نصب الرفع از علمیه و فی کون انصبه
نکسته علی یعنی حمزه و حفص خوانند اند نوره و لان کذب را بنصب
بار و این عامر موافقه بایشان نموده در نصب و نکون من المؤمنین
و باقیان بر رفع هود و میخوانند بس پس قراة شود نافع و ابن کثیر و ابوعمر

أَنَّ قَالُوا دَر
تَقْدِيرِ الْأَمْرِ

وَكَسَائِي وَأَبُو بَكْرٍ رَأْفِعُ هَرْدُ وَبَاشِدُ بِرَسِيلِ اسْتِيفَانِ وَابْنُ عَامِرٍ رَأْفِعُ
أَوَّلُ وَنُصِبُ دَوْمُ تَأَوَّلُ عَطْفُ بَاشِدُ بِرُمْتِي وَدَوْمُ جَوَابِشْ بُودُ وَحَمْنُ
وَحَفْضُ رَأْفِعُ هَرْدُ وَتَاهَرْدُ وَنُصُوبُ بَاشِدُ بَعْدُ أَرَوَابُ
جَوَابِ عَمْتِي نَكَذْتُ نُصِبُ مَرْفُوعُشْ فِرُوزِي يَافَتُهُ دَانْدُ أَوُ وَنُصُوبُ
كَزَانِ مَرْفُوعُ رَأْدُ وَنَكُونُ زِيَرَكِي بَلَنْدِيهَا حَاصِلُ اسْتِ
ابْنِ مَنْصُوبُ **قُلْ** وَلَلَّذَا رُحْدُفُ اللَّامِ الْآخِرَى ابْنُ عَامِرٍ وَالْآخِرَةُ
الْمَرْفُوعُ بِالْحَفْضِ وَكَأَيُّعُ وَلِلَّذَا رُ الْآخِرَةُ حَذْفُ لَامٍ دَوْمُشْ
كَلَامُ تَقْرِيفُ بُودُ قِرَادَةُ ابْنِ عَامِرٍ اسْتِ وَازِينَ جَهَةُ لَفْظِ الْآخِرَةِ
كِهْ مَرْفُوعُ بَلَدْ جَفْضُشْ مَوْكَلُ لَوْ كَرْدَ اَيْنِدُ اَنْدُ تَامُضَافُ إِلَيْهِ
أَوَّلُ دُ مَا تَنْدُ جَانِبِ الْعَرَبِيِّ أَيْ وَلِلَّذَا رُ السَّاعَةِ الْآخِرَةِ وَبِأَبْرِينِ
دَرْ مَصَاحِفِ شَامُ بِهْ يَكُ لَامُ نُوْشْتِ بِسْ بِأَيَّانِ اَلْأَثَابِ هَرْدُ لَامُ بَاشِدُ
وَرَفْعُ بَرُوصِيَّةِ وَلِلَّذَا رُ **قَوْلُهُ** وَعَمْرٌ عَلَى لَا يَعْقِلُونَ وَتَحْتَهَا
خَطَابًا وَقُلْ فِي يَوْسُفَ **عَمْرٌ** نَيْطَلَا وَيَاسِينَ مِنْ أَصْلٍ وَلَا تَكْذِبُونَ
الْحَفِيفُ إِلَى جَاءَ وَطَابَ تَأَوَّلُ لَا يَعْنِي خُطَابُ دَرِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ
قَدْ تَعَلَّمُ دَرِ دِينَ سُونُ وَدَرِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ وَالَّذِينَ عَمَّسُونَ دَرِ الْأَعْرَابِ
أَزْ نَافِعِ وَابْنِ عَامِرٍ وَحَفْضُ اسْتِ وَدَرِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ حَتَّى إِذَا اسْتَيْسَسَ
دَرِ يَوْسُفَ أَزْ اَيْنِدُ كَوَانِ وَنَافِعِ وَخُطَابِ عَامُ بَاشِدُ مَجْمُوعُ مَخَاطِبَانِ
وَعِزَّ اَلْإِسْنَانِ بَغِيْثُ مِخْوَانْدُ تَاصْمِيْدُ رَاجِعُ شُودُ بِجَاعَتِي كِهْ اَزْ اِيْشِ
ذِكْرُ اِيْشَانِ دَفْتِ قَوْلُهُ وَلَا يَكْذِبُونَكَ اَلْحَمْدُ بِأَنَّهُمْ لَا يَكْذِبُونَكَ خَفِيفُ
ذَلِكَ قِرَادَةُ نَافِعِ وَكَسَائِي اسْتِ وَكَذَبَ بِهْ يَكُ مَعْنَى اَنْدُ
مَحْمُونُ أَتَرَلُ وَتَرَلُ لَا يَعْقِلُونَ عَامُ شُدُ اَزْ رُوى بَلَنْدِي وَازْ رُوى

و در اقل ثقلها
الشيعة

دکھائی

خطاب حراين سوره و در درين سوره و بگو که لا یعقلون در يوسف
 بخطاب عام کشته نصيب او و افلا یعقلون در يوسف منقولست از
 کسی که در قراة اذليست و لا یعدونک که خفيف است اين بکافی
 فراخ و خوش شده تاويل او **و** رایت في الاستفهام لا عين راجع و
 عن نافع سهل و کمر مبتدل **ح** لا یعنی هر جا که بيايد لفظ ارايت
 و ارايت و ارايت و ارايت و ارايت که يعني پيش از را رايتم استفهام
 باشد که کسی بی تنها منی را که بعد از را و افقت می اندازد تخفيف
 را بنا بر ثقل و منی در يك کلمه پس ديگران با ثبات خوانند وليکن
 نافع بکماله انرا پين خوانند و ورش ابدال بالفتن بر نموده همچنانچه
 در اندر تهمیس او را دو وجه باشد و قالون را يك وجه و قيد
 في الاستفهام از ان جهة است که تا مثل رایت پرون رود
 رایت هیچ عين الفعلی در او باز کردند نیست در حالتی که اين قسم
 در استفهام است و از نافع تسهيل کن انرا و سبأ ابدال کیده که
 ظاهر شده **قوله** اذ افحت شد و لثام و ههنا فحنا و في الاعراف
 و اقربت **ح** لا یعنی شده که در ان تار از اذ افحت یا جوج و یا جوج
 در الانبياء و از فحنا عليهم ابواب کل شی درين سوره و از فحنا عليهم
 بركات در الاعراف و از فحنا ابواب السماء ببار منهي در اقربت
 از برای ابن عامر پس از باقیان تخفيف بايد خوانند **قوله** كلا یعنی حفظ
 که در شامی بالعنوة و العشي را درين سوره و در الکف بضم عين و
 سکون دال و به ابدال و او از الف همچنانچه در جميع مصاحف مرسوم
 شده و سکون دال که قيد نفرمود اکتفا بلفظ نموده و از ان جهة اين دو قيد

قراة الاله خویش و بعد از آن شکر کند
 سوره سوره و بالعنوة الشامی الشامی
 و عزال و او را که

کدره با قراة ديگران از خطه
 انرا معلوم شود در ان قراة
 ديگر ديگر

ديگر يزر حرکه دال معلوم می شود **و** است که چون بعد از دال
 الف خواهد بود البته ما قبل الف می باشد الامتنوع قبله في الکف
 و صلا يعني سبأ يذند اين قراة را سبأ و ان بفتح سبأ
 و بعد **ح** لا تسقين **ح** ذکر و اولاً يعني خوانند اين
 اين عامر و نافع و عامر انرا من عمل سکر سکر و فانه عفور رجم
 را بفتح آن در هر دو محل بنا بر آن که ان اول بدل باشد از کلمه رجم
 از قوله تعالى کتب ربيکم على نفسه الرحمة و ان دوم خبر مبتدا
 محذوف شده ای فاقن ان عفور رجم و نافع بفتح اول می خوانند
 و کسر دوم تا اول همچنان بدل باشد و دوم جوا تشرط که در مثل
 و من يعين الله و رسوله فان له تاج جهنم و باقیان یکسر هود و
 می خوانند یعنی آن که اول مستثانه بود و دوم جوا شرط چنانچه مذکور
 شد **قوله** تسقين **ح** لا يعني بدل اول محب که حمی و ابو بکر باشد
 می خوانند و لیستين سبیل المحرمين را بتدکیر پس بگویم که سبیل
 که فاعل تسقين است تدکیرش جایز است مثل و ان بر و سبیل
 الفی بخلافه سبیل پس باقیان بتأیید خوانند بدان که معنی سبیل
 مؤنث است باشد قل هذه سبیلی **ح** کونی تو کنی که باقیان بتأیید
 می خوانند و از جمله باقیان یکی نافع است و او خطاب می خوانند
 که خطاب و تأیید در معنی از یکدیگر ممتاز می گردند و اگر نه
 در لفظ صوته تا در هر دو یکی است و ناظر در صدد است که
 بیان کند که نافع بتأیید می خوانند و ان مفتوح عام کشته یاری گردنی
 او و بعد از ان بسا نقلی که وارد شده و خداوندان صحت تکیه

کسای

یت

اختلافی که حاصل است در آن هر دو حرف چون مصاحب جنیدی باشند خداوند
صوابست یعنی این که لوان را در مثل رآله و رآه و رآها خلافت است یعنی اماله
هر دو حرف دارد و فتح هر دو قوله و عن عثمان الخ یعنی بین این خوانده اند
هر دو حرف را در جمیع قرآن از برای عثمان که نقیض و در اشتباه است
باقیان را فتح باشد و این همه که گفتیم و فتحی باشد که ما بعد از این حرفی متحرک
بیاید که اگر حرفی ساکن بیاید یا نش این است **قوله** وَقِيلَ لِلشُّكُونِ الرَّأِ
أَمِلْ فِي سَفَائِدِ خَلْفٍ وَقُلْ فِي الْهَمَزِ خَلْفٌ بَقِيَّةً لَعَلَّهَا كُنْ رَا
فقط را از رای چون بعد از او ساکنی واقع شود از برای حرف و ابی بکری خلاف
و از سوسی خلاف و بگو تو که در اماله ممنوع سوسی را خلاف است که نگاه
میدارد صاحب خود را از آتش دوزخ بنا بر آن که اختلاف علمست
و ایشان مردمان را بان سودمند کرده اند قوله فی صفای ای فی صفاء
بعثة بس حرف را اماله را و فتح مهم باشد و سوسی را اماله هر دو
و فتح هر دو و ابوبکر را اماله هر دو و اماله را و فتح مهم و وجه اماله را از
آن گویند که چون اماله را به تبعیته اماله الیه می باشد که بعد از ممنوع است
والف از جهة التقاء ساکنین ساقط شده و تقدیر وجود الف کنند و بنا که
التقاء ساکنین عارض است تا اماله را و سببی باشد و از اینجا از لطیفه
معلوم شود که لازم نیست که هر چه در متبوع بیاید در تابع نیز بیاید
و علت فتح را چنین گویند که چون اماله را از برای اماله الف بود و الف
محذوف شده پس چون سبب بنا شد مسبب نیز بنا شد و در اماله
ممنوع یا فتحش همین دو دلیل بیان را کنند و این قسم در قرآن شش موضع
آمده رای القمر و رای الشمس و رین سون و رای الذین ظلموا و رای الذین

و ابوبکر

نکته

اشركوا و هر دو در النحل و رای المجرمون النار در الکف و رای المؤمنون
الاحزاب در الاخبار **قوله** وَقَفَ فِيهِ كَالْأُولَى وَخَوَرَاتِ رَأَوَا
رَأَيْتَ بَفَتْحِ الْكَلِّ وَقَفَا وَمَوْضِلًا يَعْنِي چون خواهی که بر کله رای که
بعد از او ساکن است وقف کنی پس وقف کن بر او بهمان طریقی که
بر کله اولی یعنی رای کوکبا و مانند آن می کردی پس از برای این که لوان
و حمن و کسان و ابوبکر هر دو حرف را اماله کن و از برای ابوعمریم
فقط را و از برای ورش در هر دو بین بین زیرا که الف که بنا بر التقاء
ساکنین ساقط شده بود در وقف رجوع نموده و باز مال کشت
قوله خورات الی یعنی مانند رآته حسبه و رآتهم من مکان بعید
و اذ ارأوه و رآوا با سنا و رآوه و رآیت و رآیتهم و رآیتهم و مثل آن
از اینها می که بعد از همن ساکنی متصل باشد خوانده شده اینها همه بفتح
مجموع قرار داشت که ایشان وقف کنند کان اندیا وصل کنند کان
یعنی خواه در وقف و خواه در وصل بفتح خوانده اند **قوله** وَخُفِّ نُونًا
قُلْ فِي اللَّهِ مَن لَّهْ خَلْفٌ أَيْ وَاحِدٌ لَمْ يَكْ أَوْ لَا يَعْنِي خوانده اند
نافع و این که لوان بی خلاف و هشام خلاف تخفیف نون دوم از قوله
تعالی اتحاجونی که واقع است پیش از کلمه فی الله تا در تشدید جمع
نشود در یک کلمه و باقیان به دو نون میخوانند که اول را در دوم ادغام
کرده باشند در یک نون مشدد و مشدد و از جهة آنکه دو ساکن در
اتحاجونی مجتمع شده ممکن بود ناظم رحمه الله نطق بآن در نظر و در
دو محل دیگر او را این صورت از برای این معنی اتفاق افتاده اول در سوره
النحل و من قبل فیهم و کثیر النون نافع که مرادش شاقون است دوم

اول و محذوف نون

بسیار است
در این سوره

قوله وَيَتَذَكَّرُونَ مَعَ تَجَلُّوَنَ عَلَى غَيْبِهِ **حقاً** وَيَتَذَكَّرُونَ لا يعني خوانده اند اين كثير وابوعمر ويجعلونه قرا طيس يتذ ونها وتخفون كثيرا رايه يا غيبه در هر سه كلمه بر مناسبت اذ قالوا اما انزل الله و بايان ب خطاب ميخواند بر موافقه قل من انزل الكتاب اي قل لهم جعلونه الي و همچنين خوانده است ابوبكر وليتذ ر امر القوي رايه غيبه يعني آن كه ضمير راجع بقرا است حيث قال وهذا كتاب انزلناه مبارك مصدق الذي وديكران خطاب ميخواند و خطاب بر حضرت رسول راصلي الله عليه وسلم باشد **ويَتَذَكَّرُونَ** و يخفون و يجعلونه در جاتي كه حاصل اند بر عيب از روي حقيقه و يتذ ر ينزوي اذ ما ند بوي صندل بخانه بوي دا اذ مذكور در بيت سابق بوي غير و متذلل **قوله** وَيَتَذَكَّرُونَ مَعَ تَجَلُّوَنَ مَعَ تَجَلُّوَنَ و جاعل اقصر و فتح الكسر و الرفع مملاً يعني بر فوج ساز تون را اذ لقد تقطع بينكم از حنن و ابوبكر و ابني كثير و ابوعمر و ابن عاير درين حال كه داخل باشي در زمين اهل اين قراة كه ضايعي كودكانند از شوايب كذب و وجه اين قراة است كه بين اسمي بود كه فاعل تقطع واقع كشته باشد اي تقطع و صل كسر بين بايان نصب خوانند بر طريقت و فاعل تقطع مضمير باشد اي لقد تقطع الايضال بينكم قوله و جاعل الي يعني محذوف كردان الف جاعل را و متعوج ساز كسر را در غيبش و رفع را در لامش تا جعل ماضي شود از بر لكو فيان بس جعل عطف باشد بر معني فائق و ريكه فائق و فلو يك معني دارند و الشمس و القمر نیز نصب مفعول اين قراة است و ديكران و جاعل ميخوانند با ثبات الف و كسر عين و رفع لام تناسيب قاليق

نصبه

الاصباح

الاصباح راسد رايين قراة جاعل مضاف به ليل بود كه في المعنى مفعول و است قوله مثلاً اي فتح الكسر و الرفع اصل هذه القراة **قوله** وَعَنْهُمْ يَنْصُبُ اللَّيْلُ وَأَكْثَرُ يَسْتَقِرُّ الْقَافُ **حقاً** خرقوا ثقله ا خجلي يعني نصب لام الليل از جعل الليل منقول استم از كوفيان تا مفعول جعل باشد پس ديكران را خفض بودند بر اضافه قوله و الكسر الي يعني مكسور كودان قاف را در مستقر و مستوح به بر اسم فاعل ليل و ابوعمر و در حالي كه تو محق باشي درين قراة چه تقديرش است كه فتيكم مستقر في الرحم ولا كذب فيه و ديكران فتح قاف ميخوانند با اسم مكان باشد اي فلكم موضع الاستقرار من الرحم قوله خرقوا الي يعني و خرقوا له بنين و بنات ظاهر شد تشديد راه او از بر لكو فيان و منكشف كشته معني او كه ان نكثير است بر غير نافع بختيف خوانند و معني هر دو يكي است اي افتروا **قوله** وَصَمَّانٌ مَعَ يَاسِينَ ثَمَرٌ شَفَا وَدَارِئٌ مَدَّةٌ وَلَقَدْ حَلَّاهُ وَحَرَكَ وَسَكَّنَ كَافِيَا وَاكْثَرُ انْهَاجِي سَوْبِهِ بِالْخَلْفِ دَ وَاوَسَّاهُ يعني خوانده اند حنن و كسانى انظروا الي ثمر و كلوا من ثمره را هر دو در اين سوره و ليا كلوا من ثمره را در ثمر بضم ثا و يم تاجع ثمر شود همچون خشب در جمع خشبه يا جمع ثمار مثل كبت در جمع كتاب و ديكران بفتح ثا و يم ميخوانند كه جمع ثمر باشد مثل بقر و شجر در جمع بقر و شجر قوله و دارئى يعني اين قراة است و ديكران وليقولوا دارئى را بوزن قاتلت بزيادتي الف بعد اذال و

مثل کرم و اکرم قوله و حرم الکرم یعنی با حرم علیکم بفتح ضم حاء و بفتح کسر
یعنی بر بنا فاعل که که الله تعالی باشد مرتفع شده از برای نافع و حفص
زیر که بنا فاعل از ان جهت که فاعلش مذکور است اعلی است از بنا مفعول
که فاعلش مذکور نیست بن یاقان بضم یاء و کسر یا بر بنا مفعول خوانند قوله
فصل ای عطف است بر حرم یعنی و همچنین و قد فصل الکرم بفتح ضم فاء
و بفتح کسر هاء بر بنا فاعل که که الله تعالی باشد علی کشته از نافع و
کوفیان و علة علوش است اعاده صبری که راجع است باسم الله علة
و جعل فاعلش است در انموده جناحه ناظم رحمه الله اشاره بدان فموده
بقوله اذ ثقی و دیگران بضم فاء و کسر هاء بخوانند بر بنا مفعول پس به قراة
شود نافع و حفص هر دو را بر بنا فاعل خوانند و ابن کثیر و ابو عمر و ابن عامر
هر دو را بر بنا مفعول و حرم و کسائی و ابو بکر فضل را بر بنا فاعل و حرم
را بنا مفعول قوله یضلون ای یعنی مضموم کرده اند یا را از وان کثیرا یضلون
با هواء بقره درین سوره و الیضوا عن سبب الیک که واقع است در یونس
در حالتی که این یا ثابت است محبة او یا یاری کردن او بن یاقان بفتح
خوانند و از تخصیص معلوم شد که در این الذین یضلون عن سبیل الله
در حق هم خلائی نیست و کلمات مختلف فیها که به ترتیب آورده بنابر
صنق نظم است **قوله** رسالات فرد و افحوا دون علة و ضیقاً مع
الفرقان حرك مثلاً بکسر یوی المکی و را حرجاً هناعلی کسر یا
الت سناً و قوسلاً یعنی چیست یجمل رسالته را مژد کرد اینده اند
و تار او را مفتوح سیاخته اند بر مفعولیه یجمل از ابن کثیر و حفص به علی
یعنی بی سبب کسر جناحه در جمع مؤنث سالیم معهود گشت که بضم

تابع جرمی باشد بان علة که در خود مقرر شده بن یاقان بجمع خوانند و کسرتا
و مراد با فراد رسالته رساله حضرت محمدیه صلی الله علیه و سلم باشد و بعضی
از جمع رسالات بجمع اینها بود کما قال تعالی مثل ما اوتی رسول الله
قوله و ضیقاً ای یعنی محترکه کردن یا را بکسر از ضیقاً حرجاً درین سوره
و ضیقاً مقربین در الفرقان در حالتی که توشه دکنده باشی این یا را از
برای همه قرار غیر این کثیر مکی که بسکون و تخفیف یا می خوانند مثل میت
و میت هر دو دو لغة اند قوله و را حرجاً ای یعنی خوانند اند نافع و ابو بکر
حرجاً کما بکسر را بن یاقان بفتح خوانند و هر دو دو لغة اند مانند
دنف و دنف و را حرجاً درین سوره مستعلی است بر کسر ان را الف
کیرنده که صافی کشته که کذرات در اقوال و افعال و ایتیان فموده
بر سببلی که آن مجاوره حرم رسول الله است صلی الله علیه و سلم
قوله هنا زیادتیی است زیرا که حرجاً همین یک محل است **قوله**
و یصعد خف ساکن دم و مدح یجمع و خف العین اوم صدلاً
یعنی این کثیر کما یصعد فی السماء را تخفیف و سکون صاد می خوانند
بر وزن یعلم از صعود پس دیگران صاد را متحرکه سازند بفتح و تشدید
دهند و از این دیگران ابو بکر الفی را بعد از صاد نهاده می کند و ابن کثیر
و ابو بکر تخفیف عین بخوانند بن یاقان را تشدید عین باشد پس به
قراة حاصل آید این کثیر را یصعد بر وزن یعلم و ابو بکر را یصاعد
که اصلش یصاعد باشد و تا در صاد مدغم گشته و دیگران را یصعد
و اصلش یصعد باشد و همچنین ادغام کرده باشند و مجموع را یصعد
مکران که در تشدید معنی تکریر است و در یعمل معنی یحلف **تصعد**

خنیف

خداوند صادی ساکن است و مد او صحیح آمد و تخنیف عزیمت نموده تخنیف
 صادر در حالتی که در خویش بوی شباهت است **قول** و یخسر مع ثانی یونس
 و هو فی سبعم یقول الیاء فی الاربع عملا یعنی و یوم عسره هم جمعا درین
 سوره و ادم سوره یونس یعنی و یوم عسره هم کان امر بلیثه او یوم عسره هم
 جمعا در سوره سبعا که تم نقول لک لایک و الاوست یارا بعمل آورده اند در این
 چهار که درین سه سوره از برای حفص پس در اول این و در اول یونس
 هیچ ظانی نباشد و دیگران بنون خوانند و وجه هر دو قراة ظاهراست
 که ضمیر غینه راجع است بالله تعالی و نون از برای عطمة است **قول**
 و خاطب شام یعلون و من یكون فیها و تحت التلک کثره شلشلا
 یعنی خطاب خوانده اسن عامر شامی و ما الله بغافل عما تعملون و انما سب
 ان شایذ هیکم که بعد از وست بس ایقان بغیب خوانند موافقه
 و لکل درجات مما عملوا که پیش او است قوله و من یكون لای یعنی من یعمل
 له عاقبة الذار درین سوره و در زیر التل یعنی القصص تذکیرشان
 بخوان از برای حق و کسبائی در حالتی که این لفظ یكون فی المعنی سبک
 آمدن چه تذکیر اخف است از **تایید** و تائید عاقبه غیر حقیقی است
 پس دیگران بتائید خوانند بر اصل **قول** مکانات مد النون فی کل
 شعبه بر عیمهم الحرفان بالضم و تالا علی مکانات کمر درین سوره
 یک نخل و در هود و موضع و در الزمر یک موقع و علی مکانات کمر در
 یس جناحه یخ مکان باشند مذکوره است شعبه بنون آنها را یعنی اشباع
 فتح نموده تا الفی مذکران هست از ان فتح متولد شده یعنی بعد از نون
 الفی را زیاده کرده پس دیگران بخذف الف خوانند قوله بر عیمهم الح یعنی

و یخسر

بر عیمهم دو موضع خوانند اند ضم زای از کسائی پس دیگران بفتح خوانند و ضم وقع
 دو لغه اند **قول** و یزین فی صم و کسر و رفع قتل اولادهم بالصب
 شامیهم تالا و یخضر عنه الرفع فی شرکاءهم و فی مصحف الشامیه
 بالیا مثلا یعنی شامی از میان قرا یعنی ابن عامر خوانده است و لک
 زین لکثیر من الشریکین قتل اولادهم شرکا و هم را بضم زای و کسر
 یا در زین که بنا محمول باشد و برفع قتل تا مفعول قائم مقام فاعلش
 شود و بضم اولادهم تا مفعول قتل گردد و مخفوض کرده می شود
 از ابن عامر رفع مرد شرکا و هم یعنی شرکایهم بگویند تا مضاف الیه
 قتل بود اضافه مصدر بنا علی زین قتل شرکایهم اولادهم ایلا
 آنکه در نظر کلام مفعول که اولادهم است میان مضاف که
 قتل است و میان مضاف الیه که شرکایهم است واقع شده و قتل
 بدان از ابن عامر ثابت گشته و قراة صحیست و توجهش در بیت لاحق
 می آید و کف لا و حال آنکه در مصحف اهل شام که امیر المومنین عثمان
 رضی الله به ایشان فرستاده شرکایهم پیامکتوبست **بیا** که بیشتر
 بخوان برانند که در میان مضاف الیه فصل هیچ چیز جایز نیست مگر بخلاف
 و ان نیز در ضرورت شعر پس باید که در مشور فصل قطعا خود جایز باشد
 نه بخلاف و نه بغیر طرف و حال آنکه واقع شده در قراة ابن عامر بغیر
 طرف و از این جهت جماعتی بر ابن عامر اعتراض نموده اند بجهت حاجت
 کشف وجه الله فرموده که قراة ابن عامر بفصل میان مضاف
 و مضاف الیه بغیر طرف چیز نیست که اگر در ضرورت شعر بودی هراینه
 مردود آمدنی و ناخوش نمودی یکیف در کلام مشور و ان زمان بین

و مضاف

در قرآن عزیز پس ناظر رحمه الله بیاں اعتراض ایشان می فرماید
وَمَقُولُ بَيْنَ الضَّائِنِ فَاصِلٌ ۝ وَلَمْ يَلَفْ عِثْرَ الظُّرْفِ فِي الشَّعْرِ مُفَصِّلًا
کَلَّهِ دَرُ الْيَوْمِ مِنْ لَامِهَا فَلَا تَلْمِزُ لِي الْحَوْلَ إِلَّا مَجْهَلًا يَعْنِي مَقُولُ
لفظ قتل در میان مضاف و مضاف الیه فاصل گشته در قرائه ابن عامر
و حال آنکه یافته نمی شود فصل در میان مضاف و مضاف الیه مگر بطرف
در صورتی شعرها بر آن که در طرف اشاعی و فراخی هست که در عین
آن نیست مثل این بیت که سیویه و عین اشاد فرموده اند لَمَّا رَأَتْ
سَائِدَةً مَا اسْتَعْبَرَتْ لِلَّهِ دَرُ الْيَوْمِ مِنْ لَامِهَا که شاعر فصل نموده
به لفظ الیوم طرفت میان در که مضاف است و میان من که مضاف
الیه است دیگر بدان که این جماعتی که بر ابن عامر اعتراض نموده اند بعضی
آند که این قرائه را ضعیف انگاشته و بعضی دیگر آند که قاری این
قراعه را جاهل داشته اند و هر یکی از این دو گروه ایتان نموده اند بجزیری
که بسبب آن مستوجب ملامت می شوند زیرا که انکار قرائتی دیگر
کرده اند که از امامی از امامان مسلمانان بغایت صحته و نهایت ثبوت رسید
چه او بر ابو الذرردار رضی الله عنه خوانده و او بر حصص باضره رسول الله
صلی الله علیه و سلم اتمام قرائت این قرائه را ضعیف شمرده اند کار ایشان
فی الجمله آسان تر است زیرا که معلوم است که قرائتی مشهوره اقوی است
امان کسانی که نسبت به ابن عامر بجهل کرده اند سزاوار اند که ملامت
برند تا ندانند خوانند بر آن فعلی که اندران در انداخته ابن عامر این قرائه
را نه از تلقا نفس خویش خواند و این سخن را نه از مشتهار طبیعت
خود را نه بلکه بنقل صحیح و اسناد صریح تلقی نموده و از اینجا است

فراخی

که ناظم رحمه الله فرموده: فَلَا تَلْمِ الْإِنْفِیَای مخاطب ملامت کن آن خویائی را که
کراهه دارندگان قراة ابن عامر اند و ایتان نمایندگان اند چیزی که
بسبب آن مستحق ملامت می شوند الا آن کسی را که نسبت کرده است
ابن عامر را در این قراة بجهل و معلوم نکرده اند که در اشعار عرب
فصل بفعول نیز کرده اند چنانچه اخفش رحمه الله انشاد نموده و ناظم
اینرا مستشهد این قراة فرموده و هو قول **وَعَرَّيْتُمُ النَّجَّ الْقُلُوصَ**
أَيُّ مَزَادَةٍ الْأَخْفَشُ الْحَرَّى انشید مجحلاً یعنی با وجود رسم شرکایم
بیای، انشاد نموده است اخفش خوی از کتار شاعر این بیت را که
فَوَجَّهْتُهَا بِمَرْجَةٍ نَجَّ الْقُلُوصَ بَمَزَادَةٍ در حالتی که اخفش ایتان
نماید است چیزی بیکو یعنی با وجود آنکه نوشتن شرکایم در مصحف
اهل شام بیار شاهدی عدل است بر صحت قراة ابن عامر این بیت نیز
که اخفش انشاد فرموده کواهی دیگر است زیرا که شاعر فصل کرده
میان نَجَّ که مضافست و میان ای که مضاف الیه است به مفعول
الْقُلُوصَ است ای نَجَّ ای مَزَادَةُ الْقُلُوصَ و در مشهور نیز همین
عمل کرده اند چنانچه از ابن ابی باری منقولست این معنی که آمده است
از عرب این ترکیب هُوَ عَلَامٌ أَنْ شَاءَ اللَّهُ أَجَبْتُكَ که مجله شرطیه که
ان شاء الله است میان مضاف که علام است و مضاف الیه که أَجَبْتُكَ
است فصل کرده اند و جائی که فصل مجله جایز داشته اند پس بفعول که
مفرد است بطریق اولی و نکته در فصل بفعول است که جزو رتبة
مفعول تاخیر است پس گویا که مقدم نشدن بر مضاف الیهی که رتبتش
تقدم است حقیقتاً **قَوْلُهُ** وَإِنْ يَكُنْ أَنْتَ كَفُورًا هَدًى وَمُتَّبِعًا

وَأَكْفِيًا وَاقِعَ حِصَادٍ كَذِي مَلَا وَمَا سَكُونُ الْمَعْرِضِ وَأَشَقُّا يَكُونُ
 مَتَا فِي بَيْتِهِمْ مَيْتَةً **قوله** يعني ابن عامر وابو بكر خوانده اند وآن تکی
 میتة واثبات تکی واثبات تکی تکی واثبات تکی واثبات تکی واثبات تکی
 میتة واثبات تکی واثبات تکی واثبات تکی واثبات تکی واثبات تکی
 بود پس ابن عامر را تائید تکی باشد واثبات میتة یعنی آن که کان تائید است
 ای وآن توجده فی بطنها میتة واثبات تکی واثبات تکی واثبات تکی واثبات تکی
 الاجتهاد میتة واثبات تکی واثبات تکی واثبات تکی واثبات تکی واثبات تکی
 تائید فاعلم غیر حقیقی ای وآن تکی الموجد فی بطنها میتة **قوله** واثبات
 الی یعنی خوانده اند ابن عامر واثبات تکی واثبات تکی واثبات تکی واثبات تکی
 دیگران یکسرش وفتح وکسر ولفظ اند وخوانده اند کوفیان واثبات تکی
 المعزائین السکون عن بیکر انحرک عن باشد بفتح واثبات تکی
 وفتح ولفظ اند وهر دو اسم جمع ماعین اند مثل صاحب و صاحب وخدم وخدم
قوله واثبات الی یعنی میخوانند ابن عامر واثبات تکی واثبات تکی واثبات تکی
 یکون پس باقیان تکی تکی واثبات تکی واثبات تکی واثبات تکی واثبات تکی
 او نصب خوانده باشند پس هم قراوه شود ابن عامر را تائید وفتح بنا بر آن که
 کان تائید است واثبات تکی واثبات تکی واثبات تکی واثبات تکی واثبات تکی
 تکون الانعام او الاجتهاد او النفس میتة واثبات تکی واثبات تکی واثبات تکی
 الا ان یکون الماکول او الشیء میتة **قوله** مؤنت کردن وآن تکی تکی
 حالتی که همتا راستی و میتة نزدیک شده در حالتی که او کفایت کند
 است از خبر اسم فقط و مفتوح ساز حصاد را در حالتی که تو متلخذ او ند
 و غیرهای باشی که زیاده شده و سکون لفظ المعز مجون حصار است
 انهم

باشی

و مؤنت کرده اند یکون را مثل مؤنت کردن که واقع است در طریقه علماء ابرق
 تائید تکی تکی تکی تکی تکی تکی تکی تکی تکی تکی تکی تکی تکی تکی تکی
 خود را از آن که محتاج خبری کرد **قوله** و تکی تکی تکی تکی تکی تکی تکی
 و آن اکسروا شرا و بالحق **قوله** مالا یعنی خوانده اند حم و کسائی و حمض
 لفظ تکی تکی تکی تکی تکی تکی تکی تکی تکی تکی تکی تکی تکی تکی تکی
 واحدی التائید محذوف بود پس باقیان تکی تکی تکی تکی تکی تکی تکی تکی
 تا دوم را در ذال ادغام کرده باشند **قوله** و آن اکسروا الی یعنی حم و کسائی
 میخوانند و آن هتا طراطی مستقیم اکسروا بر استیناف و دیگران بفتح
 میخوانند یعنی لای یا بان ای و صیکم و یا ت هتا و از این دیگران ابن عامر
 بتجنیف تکی میخواند و آن هنگام مخففه از مشقه باشد **قوله** تکی تکی تکی تکی
 سیک سید در حالتی که او بر قوی است از حجتها و دلیلهای که دارد یا در حالتی
 که کویا که او محمول است بر خرد ها عود از جایه خوش بویی و لفظ آن را
 مکسور کرد این در حالتی که کسائی طریقیست که میان بخوان متعارف
 شده که او از برای ابتدای باشد و تمام کرده اند و جمع سه کانه را بقراوه ابن عامر
 یا تمام کرده است ابن عامر قراوت سه کانه را حجت ان و بر قراوه تکی تکی تکی
 وقت باشد و بر قراوه کسرا باشد **قوله** و یا تکی تکی تکی تکی تکی تکی تکی
 مع التهم موده حقیقا وعد لا یعنی ان یا تهم الملائکه درین سوره و در
 الخلیل تکی تکی از اطلاق ناظم رحمه الله مستفاد می شود قراوه حم و کسائی
 است بنا بر آن که تائید الملائکه حقیقی نیست پس باقیان تائید خوانند
 باصل **قوله** فار قوا الی یعنی خوانند هم حم و کسائی فار قوا دینم را درین سوره
 و در الزوم با ثبات الف بعد از فار بتجنیف را پس باقیان را حذف

مخلف مضمی فی الروم لا یخرجون فی رضى ولباس الرقع فی **خروجهم** مثله
یعنی معکون سازای قوی و منها یخرجون را در این سوره و البکرة میثا لذلك
تخرجون را در الرقعة و كذلك تخرجون و من الیة را در الروم بنحو وضع
یعنی بنده در مکان ضم تافع را و در موضع فتح راضی را یعنی بنیفا فاعل یحوان
از برای حمی و کسانیکو و این ذکوان بس یکران یضم ما و فتح را خوانند بر بنی
مفعول ولیکن این ذکوان را در الروم اختلاف است یعنی هم بنا فاعل دارد
و هم بنا مفعول و تکرار و این ذکوان بنا بر موزنی بیت است و زیاده بی
و الکرکله اعلی من فی روم لا یرمى مذکر در مکان فتح کسر نهاده اندی چه صند
فتح کسر است و ان بهان بنا فاعل شدی از باب افعال و هم کسری این کیفیت
یخوانند و بقوله و اولى الروم از دوشش احتراز نموده یعنی اذا انتم تخرجون
که در ان خلا فی نیست قوله لا یخرجون آله یعنی فالیوم لا یخرجون منها در الجاشیه
حمی و کسانیکو فقط یفتح یا و ضم را میخوانند و دیگران بعکس قوله ولباس
الیه یعنی و ریشا ولباس التقوی بفتح سی قراة حمی و این کثیر و ابو عمرو
و هاجم است تا لباس بتد ابوذ و جمله ذلک خیر خبرش و دیگران بضم
خوانند ان تا عطف باشد بر ریشا بس قراة رفع بر ریشا وقت بود
و بر التقوی وصل و در قراة بضم بعکس **ع** و اقل الروم شفا دهند
او را تمیشتش کرده اند بخلافی که گذشت در الروم و لا یخرجون حاصلست
در قراة قاری که در بسند بک علامت و لباس رفع او حاصل شده و در
قبیل **نفسه** قول و خالصه اصل و لا یعلمون قل لشعبه فی الثانی
و یفتح **ملا** یعنی خالصه یوم القیمه قراة رفع در او اصل گشته و ثابت شده
از تافع بنا بران که خبر هوای الطیبات خالصه للمومنین و الکفار فی

بجای خود باشد

یقولوا

الحیوة الدنیا و خالصه للمومنین یوم القیمه لاحظ فیها للکفار بس باقیان بضم
خوانند بر حالیه از صمیم حاصله ای حال کونها خالصه للذین امنوا قوله و لا یعلمون
الیه یعنی بگو که یعلمون دوم که ولیکن لا یعلمون باشد بغیبه از ان شعبه
است مناسبه لکل ضعف سر دیگران را خطاب بود و بقوله فی الثانی احتراز
از و ان الله ما لا تعلمون کوه که در خطاب ان هیچ خلا فی نیست قوله و یفتح **ملا**
یعنی لا ینفخ لهم ابواب السماء تذکیر شتافه حمی و کسانیکو را بر این که ثابت
ابواب حقیقی نیست بس غیر ایشان بتایث خوانند و ان هم جنس را که در
بیت و فی الرفع و التذکیر و الیغیب جمله و عه فرموده هر سه در این
یک بیت جمع عمده جناحه مشاهده کردی که از اطلاقی معلوم شد که تافع
در خالصه رفع دارد و دیگران بضم و شعبه در یعلمون عیب دارد و دیگران
خطاب و حمی و کسانیکو در یفتح تذکیر دارند و باقیان بتایث **قول**
و خفف **شفا** حکما و ما الواو دغ **کفی** و حث نعم بالکسر فی الغیر **تلا**
یعنی تخفیف بخوان یفتح لهم را از برای حمی و کسانیکو و ابو عمرو و در حالیه که شفا
داده حکم او بس در این کلمه سه قراة حاصل اید تفتح بتایث و تشدید از برای
دیگران قوله و ما الواو الیه و هاکن و او را از و ما کنا لیهند و از برای
ابن عامر بر طریقی استیناف با استغفار مثل قالوا اتخذ الله و لکنا در البقره
قوله کفی اشارة بذین معنی است و از ان جهت نیز که در مصحف شام و او مرسوم
نیست بس باقیان با ثبات و او خوانند بر سبیل عطف بنا بران که در مصفا
ایشان و او مرسوم است قوله و حث نعم الیه یعنی هر جا که پیاید لفظ نعم
خوانند اند آن اکسر عین از برای کسانیکو بس دیگران را فتح عین بود و کسر
و فتح دوله اند و ان در جهاد محلیست در الاعراف و در الشعار و در

تقولوا

یقولوا

و تخفف از الواو
و یفتح به تخفف
و تذکیر از حمی و
و تفتح بتایث
و تشدید
حیف

سورة و در التوقان و الحمل بسكون ضم شين متقادش كوداينه اند از بولي
كوفيان و ابن عامر بس و يكران را ضم شين بود قوله وفي النون الی یعنی فتح در
تخلضم در نشر اشفا دهند است حمز و كسائي را بس يا قيا ترا ضم باشد
قوله و علم الی یعنی روايه كرده است عامر بن نضر را به يا یعنی نون را
بدل به با كوده در حالتی كه يك نقطه حاصل است اين باز در ريش بس چهار
قوازه حاصل آيد **نشر** اضم نون و شين كه جمع نشود يا ناشر است از
بولى يا **ن** كسر و ابو عمرو **ن** نشر اضم نون و سكون شين كه
تخفيف قوازه قوا سه گانه مذكور باشد از بولى ابن عامر **ن** نشر اضم
بار و سكون سين كه جمع نشود است از بولى عامر **ن** نشر اضم نون و سكون
شين از بولى حمز و كسائي و در اين قوازه مفعول مطلق بود يا حال و ترسيل
معنى بيشترى نشر الرياح نشر او ذوات نشر **قوله**
ورائى الى غنى خفض رفعه **بكل** سا و الخف البلغم خلا
مع اخفاؤها و الواو زید بعد مفیدین **قوله** و بالاختار انكم **علا**
الا و على **الزيمى** ان لنا هتئا و اوامر الاسكان **خبر** **علا**
یعنی را من الی غنى در جمع قرآن خفض در موضع رفع او ثابت شده از
كسائى تا صفة الی شود لفظا و دیگران رفع میخواهند تا صفتش گردد
معنى از ان جهة كه من زاید است پس تقدیرش ما لك كم الی غنى باشد
و ان موضع است در الاعراف و در هود و در المؤمنین **قوله**
و الخف الی یعنی تخفيف البلغم رسالات را در محل در این سورة و البلغم
ما ارسلت به در الاحقاف كه از سور قرآن است شين كشته از
برای ابو عمرو و س عنرا و را شدید باشد و ابلغ و بلغ دو لغة اند به يك معنى

و مكسور سا و تاء مضموم را در حالتی كه این تاء مشدّد باشد و متحرّك گردان
قاف را بفتح از سَقَطَ ابناء هم از بولى ابن عامر و ابو عمرو و كوفيان قوله و كاسي
یعنى این قوازه مایه است با قاف حسن قوله و لا يقتلون خدا را است بان
قوا كير يقتلون ابناء كس را همین قند ها از بولى مفرغ از نافع بر باقی
در هود و بفتح نون و یا و سكون قاف و ضم تا خوانند قوله معا يعرشون
یعنى در دو محل یعنی و ما كائوا يعرشون درین سورة و معا يعرشون در الخليل
را، او را مضموم گردان از برای ابن عامر و ابو بكر در حالتی كه توماندك باشد در
تیز دهنی و زیركى با شين خدا و بند شعله و افروخته كى بود بر غير ایشان
يكسر خوانند و ضم و كسر دو لغة اند **قوله** و لا يعكفون الضم
يكسر سابقا و اخى اخذف الیاء و النون **علا** یعنی ضم كاف را از قوله
تعالى يعكفون على اصنامهم مكسور كرده اند از برای حمز و كسائي در حالتی كه
این ضم شنفا دهند است از ان جهة كه لغة فصيح ترا و ست و از بولى غير
ایشان بضم خوانند اند قوله و اخى یعنی و اذا يحاكم من آل فرعون را كليل
و باييدان اخينا كم ساخته اند یعنی از ايجای این نشانده اند از بولى ابن عامر
دنيا كه در مصحف اهل شام مجنين مسطور است بس دیگران اخينا كم
خوانند و وجه اخينا كم است كه ضمير در او ست كه راجع است بلفظ الله
در **قوله** اعتر الله و اخينا كم خود نون عطمة است **قوله**
و كساء لا تبوين و امدده هاهنا شفا و عن الكوفي في الكف
و ضللا یعنى جعله دكا و جز مؤننى صوقا حمز و كسائي این امدد و من به
تبوين می خوانند و در الكف جعله دكا همه كوفيان با این فیه ها مذكور

می خوانند پس بایقان در هر دو موضع بغیر میزد و غیر میزد و به تنوین خوانند
تا صدی باشد بمعنی مد کوک و دکا هیچ تنوینی در او نیست و ممدود
کردن او را در حالتی که مهر زکنند شفا دهند باشی و دکا را از کوفیان
در الکف پیوسته گردانند اندک به اندک درین سوره است در حکم **وَجَمْعُ رِئَالَتِي مَتَهُ كَوْزُهُ وَفِي الشَّيْءِ حَرْكٌ وَافَتْحُ الضَّمُّ**
لَمُتَدَلٍّ یعنی علی الناس و رِئَالَتِي و بکلامی جمیع شیوخ آن یعنی تا ملان آن
حایه کرده اند از ابوی ابو عمرو و ابن عامر و کوفیان پس دیگران را
افراد بود و وجه قرائه جمع و افراد در المائد مذکور شد قوله **وَفِي الْوَشْدِ**
الْمِ یعنی محمکه کردنان شین را بفتح و مفتوح سازد را در حال جفتش در
وَأَنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرَّشْدِ از حمزه و کسائی پس بایقان را سکون شین باشد
و ضم بار و رشد و رشد دو لغه اند همچون **جَلَّ وَجَلَّ قَوْلُهُ وَفِي الْكَهْفِ**
حَسَنَاهُ وَضَمَّ حَلِيمٌ بَكْسَرٍ شَفَاوَفٍ وَالْإِتْبَاعُ دَوْحَلٌ
یعنی نما علفت رشدا در الکف بفتح نا و تحریک شین بفتح ازان ابو عمرو
فقط است و ازان حجه قید آخر سوره نفرمود که لفظ الرشده که در آن
خلاف کرده اند در قصه موسی است علیه السلام و از اینجا بود که چون ابو عمرو
را گفتند جوار شد را بفتح میخوانی فرمود که ازان حجه که بفتح معینش علم است
و بضم معینش صلاح و موسی از حضور علمها السلام علم را طلب فرمود پس در
دو موضع اول سوره که **وَهَيَّ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا** و لا قرب من هذا رشدا
است خلافی نباشد تا مناسب ما قبل و ما بعد باشند مثل عجا و عدد
و در آخر سوره که غیر از ابو عمرو و بضم و سکون خوانند ازان حجه است که

ما قبلش علم است و ما بعدش ضم قوله و ضم حلیهم الم یعنی حمزه و کسائی بن
حلیهم عجل جسد را بکسر حامی خوانند و دیگران بضم و در حسن لفظ
الرشد یعنی در فرازش واقع اند در الکف و ضم حلیهم بکسر شفا داده زیرا که
کسر اخف است از ضم و نیز حلیهم بکسر ها تمام است بنا بر متابعه کسر لام
کما اشار بقوله و الا اتباع ذو طی یعنی ها را در حرکت تابع لام ساختن خداوند
حلیها است یعنی اتباع در لغه عرب معروف و مشهور است **وَأَطِيعُوا أَمْرًا**
وَأَطِيعُوا أَمْرًا و **وَأَطِيعُوا أَمْرًا** و **وَأَطِيعُوا أَمْرًا** و **وَأَطِيعُوا أَمْرًا**
یعنی خوانند از حمزه و کسائی پس بایقان را بفتح و ضم و کسائی را بفتح
در هر دو و بنصب بار رتبا یعنی نادای محذوف الاله است پس دیگران
بغیر خوانند و برفع بار رتبا بفاعله ایشان خطاب کردند ترجمنا
و تغفر لنا قاری را که ما را بخوانند از برای حمزه و کسائی خطاب در حالتی
این دو کلمه در خوش بویی مانده عود اند و بار رتبا بر فر عیست
که ظاهر شده از برای حمزه و کسائی **قَوْلُهُ وَبِمِائِمٍ أَمْرًا كَسْرًا**
كَسْرًا و اصار هم بالجمع و المذکرا است
بأن که بکسر کرد انیم را از قوله **قَالَ إِنَّ أَمْرًا إِنَّ الْقَوْمَ** درین سوره
و یا این امر لانا خذ لیجی در طه از برای ابن عامر و حمزه و کسائی و ابو عمرو
در حالتی که هم سر حجه یا فتکا بن باشی یعنی در اصل امتی بوده و از حجه تخفیف
یا را انداختند و اکثفا بکسر نمودند و بایقان بفتح می خوانند بنا
بر آن که چون یا را حذف کردند و اکثفا حرکت نمودند فتح را اختیار
کردند چه اخف حرکات است و حقه مطلوب است قوله و اصار هم
یعنی و یضع عنهم اصار هم را بجمع و مد کمال گردانند انداز برای

این غایر زیرا که اصل ثقل تکالیف و عین بود و آن انواع است پس یافتن افراد
خوانند بنا بر آن اصل اسم جنس است و مفید معنی جمع آمده **قوله**
خَطِيئَاتِكُمْ وَحَدِّثْ لَهُنَّ وَرِقَّةً مِّنَ الْفَوَاحِشِ
یا کسر عذرا یعنی هر دو را در آن خطیئاتکم سزید الحسین را درین سوره تا
خطیئتکم شود از برای این غایر پس عین و جمع خوانند **قوله** و رقیه الی غیره
ورقیه تا از آن این غایر و نافع است که تا قادم مقام فاعل تغییر باشد چه
ایشان هر دو تغییر را بر بنا مفعول میخوانند **قوله** و الفواحش الی غیره ایشان
هر دو تعدیل کرده و خوانند اند لفظ خطیئا تکمرا بکسرتا که علامه
نصب است تا مفعول نفیر لکم باشد که صیغه تنکلم است پس به
قراءة شود خطیئتکم بوجیه و رفع این غایر را خطیئاتکم جمع و رفع
نافع را و جمع و کسر دیگران را **قوله** **وَلَكِنْ خَطَايَا جَافِيَهَا وَنَوَّحَهَا**
وَمَعَذَةٌ لِّلرَّفِيعِ سَوِيٌّ حَقِّصْهُمْ تِلْكَ استدراکی است از قراة
غیر این غایر که جمع سلامه میخوانند یعنی گویا که کسی را در خاطر آمده که
ابو عمر و نیز جمع سلامه میخواند یا جمع تکسیر ناظم رحمة الله علیه
دفع این و تم میفرماید که و لکن جمع تکسیر که بر وزن عطا یا بود غالب
آمده از برای ابو عمرو و درین سوره و در سوره نوح که از سوره تبارقران
است تا موافق القم باشد که جمع علیه است **قوله** و معذرة الی یعنی
قَالَ اَمْعَدْنَ اِلَيَّ بَنِيَّ رَامِرُ فَوْجٍ كُودٍ اَيْنَ اَنْدَ اَزْ بُولِي مِمَّ قَرَأَ غَيْرَ حَضْرَتَا
بنا بر آن خبر مبتداء محذوف بود ای هنر معذرة و حَضْرَتَا نصب میخوانند
تا مصدر باشد یا مفعول **قوله** **وَيَسِّرْ لِّيْ اَمْرِيْ وَهَيِّئْ لِّيْ مَخْرَجًا**
وَمِثْلَ رُسُلٍ غَيْرِ هَٰؤُلَاءِ مَعُوذٌ لِّيْ یعنی خوانده است نافع بعد از این

بنا بر آن ساکنه بر وزن عیس و خوانده است این غایر هم ساکنه پس که اصلشان
بیس بوده باشد همچون کف که نقل حرکت عین بها کرده باشند بعد از سلب
حرکت فاء و از جهت کسر هم را ابدال کرده باشند **قوله** و مثل ریس الی یعنی غیر
ایشان هر دو اعتماد کرده اند مثل ریس الی یعنی بیس میخوانند بر وزن فعل
قوله **وَيَسِّرْ لِّيْ اَمْرِيْ وَهَيِّئْ لِّيْ مَخْرَجًا** و خفف میسکون **قوله**
وَلَا يَخِمْ سَاكِنٌ سَاكِنٌ سَاكِنٌ فَتَحْ يَارَ اَرْضِ فَتَحْ منی جَنَاحَهُ بر وزن فِصَل باشد از
ابوبکر اما خلاف از و بس يك وجه دیگرش مثل قراة حفص و موافقانش
باشد **قوله** و خفف الی یعنی تخفیف بخوان از و بس و الذين میسکون بالکتاب
و یعنی از باب افعال از برای ابوبکر در حالی که صافی است متابعه او پس از
تبرکی بریست و دلیلش قویست و غیر ابوبکر بتشدید میخوانند پس چهار قراة
شود و مجموع صفة عذاب است ای عذاب شدید
وَلَقَدْ نَزَّلْنَاهُ بِذِكْرِ لَّيْلَةٍ وَقَدْ اَنزَلْنَاهُ فِي الْاَوَّلِ لَيْلَةٍ
احضار است بان که گویان و این کثرت که هر یکی با یک دهنده اند که عمل
علوم بسیار کرده اند میخوانند ذریتهم و استشهدهم را درین سوره
و الحقنا بهم ذریتهم را که دوم و الطور است حذف الف و افتح ناء او
پس دیگران جمع خوانند و بکسرتا و در هر دو قراة مفعول به واقع اند
و هر دو قراة تودیک به یکدیگر اند زیرا که ذریت اسم جنس است و اطلاقش
بر قلیل و کثیر می نمایند **قوله** **وَلَقَدْ نَزَّلْنَاهُ بِذِكْرِ لَّيْلَةٍ**
وَلَقَدْ نَزَّلْنَاهُ بِذِكْرِ لَّيْلَةٍ اول الطور للتبصری و بالمد **قوله** **وَلَقَدْ نَزَّلْنَاهُ بِذِكْرِ لَّيْلَةٍ**
دریس حذف الف و فتح تا قراة این کثیر و ابو عمرو و کوفیا را است
پس دیگران بالف و کسرتا خوانند **قوله** و یکسر الی یعنی و مکسور کردن آینه

و موهن بالتحفیف اع وید له یؤن یخفف کید بالتحفیف و لا
یعنی موهن کید الکافزین بتخفیف ها منتشر گشته از این عامر و کوفیان
بس غیر ایشان بتشدید خوانند قوله و فیه الی یعنی واقع نگشته است تنوین
در موهن از برای محض پس دیگران را تنوین باشد قوله کید الی یعنی کید
الکافزین بتخفیف الی اعتماد کرده اند بر او از برای محض پس از برای یاقیان
نصب خوانند و و هـ و آهن دولفه اند چنانکه کوبی و هـ شـ الشیء و آهنه
ای جعلته صغیفاً پس سه قراة شود موهن کید بتشدید و تنوین
و نصب دال بر مفعولیة نافع و این کثیر و این عامر و این تخفیف و ترک
تنوین و خفض الی بر مضافیة خفض الی تخفیف و تنوین و نصب دال
بر مفعولیة دیگر این را و بعد و ان الله الفتح عـ علی و فیهما العدة
اکسر الله مع المبین فتح همه در او عام کشته بلندی او از نافع و این عامر و خفض
ای و ان الله مع المومنین امتنع عناء فیکم بس دیگران را کسر بود بر استئناف
قوله و فیهما العدة الی یعنی اذ انتم بالعدوة الدنیا و هم بالعدوة القصوی
مکسور کردن این صفت او را در هر دو موضع مکسور کرد این در حقیقتی از
جلی این کثیر و ابو عمرو و عدل را بتقدیم رسان زیرا که کسر از ضم اخف است
پس یاقیان هم عین خوانند و فتح نیز آمده قوله و من حی اکسر مظهر اذ صفا مدی
و اذ یؤتی انثو له ملا یعنی مکسور کردن یا ازل را از من حی عن بیته
در حالتی که اظهار کسره باشی این یا را در نزد یار دوم از برای نافع و ابو عمرو
بزی پس دیگران بتشدید یا مفتوحه خوانند بر وزن عی و اظهار و ادغام دو
لغة اند قوله اذ صفا الی بقلیل کسر است یعنی مکسور کردن یا را از برای آنکه

صافی شد این کسره را نمودن او قوله و اذ یؤتی الی یعنی بتأیید بخوانند اذ یؤتی
الذین کفروا الملائکة را از برای هشام و این کوان که ابن عامر باشد از این جهة
که تأیید را بجهتها و دلایلیها است از این جمله یکی تأیید لفظ الملائکة است
و هشام در ادغام ذال اذ در نوز تا و این کوان در اظهارش بر اصل خود
باشد و باقیانرا تذکیر بود بنا بر آن که تأیید جمع حقیقی نیست و نیز میان
فعل و فاعل خیلی فاصله واقع است و از این جهة است که در مثل ان انتم
الملائکة بیشتر بر تأیید اند و در اینجا بیشتر بر تذکیر **قوله**
و بالغیب فیها تحسین ما فاشاعهما و قل فی النور تاشید حـ لایعنی
والتحسین الذین کفروا و استقوا درین سوره خوانده اندش یا عینة از برای
ابن عامر و حمی و خفض ای التحسین الرسول ان الذین کفروا و استقوا
پس باقیان بخطاب خوانند تا ضمیر مخاطب فاعلش بود و الذین کفروا
سبقوا اهر و مفعولش باشند و ازین باقیان ابو عمرو را فتح سینه است
و غیر او را کسر پس سه قراة شود قوله كما فاشاعهما ای قری قراة مثل
قراة اشهرت فی حال عبودیتها قوله و فی النور الی یعنی کوی قاری که لا تحسین
الذین کفروا و محجزین فی الارض در سوره النور یا عینة قاری آن که
حسین و این عامر اند راه نموده اند مردمان را باین قراة پس باقیان را خطاب
باشد و از این باقیان عامر را فتح سینه هست و دیگران کسر پس این نیز
سه قراة باشد وجه خطاب و عینة همان است که ذکر رفت **قوله**
و انهم ارفع کافیا و اکسر و الشعبة السکر و القتال طـ
حـ لایعنی متنوع سازای یار دم ساز بمنزله لا یجرون را از برای ابن عامر
درین حاله که کنایه کسره باشی کار خود را الی انهم و می توان که مفعول تحسین

باشد و لازمه بود ای احسین **الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ يُخْزَوْنَ** پس عزا و
 کسر بود بر استیفاء و بر قراة کسر بسبقوا وقت بود و بر قراة
 فتح وصل قوله و اکسر و الی یعنی مکسر کرد ایند سپین و ان جحو السلام
 یا از بولی شعبه فقط از عام قوله و اکسر یعنی مکسر ساز سپین را از قلا
 بهنو و ان جحو الی السلام در سورة القیال از بولی جحو و ابوبکر و بعد از آن
 حوش شود از روی نزدیکی پس یاقان را فتح باشد و کسر و فتح دو لغت اند
قوله و ثانی یکی حصن و ثالثها نوى و ضعفا بفتح الفم تاشیه نقل
 و فی الترمذی من خلیف صل و انیت ان یكون مع الاسرى الارشادى
 اخبار است بانکه کوفیان و ابو عمرو و ان یکی منکم مایة یغلبوا الفاراکه
 دوم است بتذکیر می خوانند و کوفیان فقط ان یکن منکم صابریه و که
 سیوم باشد هم بتذکیر زیرا که تائیت لفظ مایة حقیقی نیست و ضلالت
 فاعل و مفعول نیز واقع شدن بر دیگران را تائیت باشد بر اصل و تذکیر
 از اطلاق ناظم رحمه الله معلوم می گردد و قید دوم و سیوم از آن جهت
 است که در اول که ان یکی منکم عشرون است و در چهارم که
 ان یکی منکم الف است هیچ خلاقی نیست قوله و ضعفا الی یعنی خوانده اند
 عز و عام و علم ان فیکم ضعفا را درین سورة و الله الذی خلقکم
 من ضعف ثم جعل من بعد ضعف قوه ثم جعل من بعد قوه ضعفا را
 در سورة الروم بفتح ضاد و لیکن حمض در الروم مخالف عام غوده
 یعنی تارک فتح بوده و اختیار هم فرموده بنا بر حدیثی که باور سیده از فضیل
 ابن رزوق و او از عطیه عوفی و او از ابن عمر رضی الله عنهما که میگوید
 صل الله علیه و سلم او را بضم اقرا فرموده و فتح را بر آورد کرد و صاحب

می خوانند

تیسر

تیسر رحمه الله فرموده که راوی حدیث است ضعیفش داشته اند
 و انچه حمض از عام روایت کرده و او از امامان خویش صحیح تر است و من
 در روایت حمض هم بفتح و هم بضم بر تلامذ می گویم تا متابعت عام کرده
 باشم بر قراة و موافقه حمض نموده باشم بر اختیارش پس حمض را دو ق
 باشد فتح و هم و از این جهت ذکر خلاف از و فرمود حجت قال عن خلف و
 یاقان را در مجموع ضم باشد و فتح و هم دو لغت اند قوله و انیت ان یقتل
 حرکه ممتی تا یعنی می خواند ابو عمرو و ان یكون له اسرى را بتائیت زیرا که
 تائیت استری غیر حقیقی است و همچنین می خواند ابو عمرو و قل لمن
 فی ایدیکم من الاسارى را بر وزن فعالی بضم فا و دیگران من الاسرى
 و هر دو دو لغت اند و غیب دوم لفظ یکن شایع است آن بیخ عربیة
 و غیب سیوم کله یکن اقامه نموده در او و ضعفا بفتح ضم ظاهر شوند او را
 یعنی قاری او را غنیمه ایچ خلیل و ثواب جمیلش بخشیده اند در سورة
 الروم حکایت کن از مخالفه و جدا شدن حمض از عام جناحه شنیدی
 و بتائیت جوان ای قاری ان یكون له اسرى در حالتی که او و اقراة
 من الاسارى باشد در موضع من الاسرى در حالتی که تو جدا او بند
 حلماتی باشی که شیرین شده **قوله** و لا یتهم بالکسر فر و بهفیه
 شفا و معانی بنا این اقلا یعنی جوان ای قاری مالکم من ولائکم
 را در این سورة بکسر و او از بولی حمی و فیروزی یاب بان و هنالك
 الولاية لله الحق در الکف بکسر شفا داده از بولی حمی و کسانی پس دیگران
 رافع باشد و کسر و فتح دو لغت اند مثل الدلالة و الدلالة قوله و معانی الی
 یعنی اندی و موضع حاصل اند به دو یا که روی و اگر ده اند یعنی یا اضا درین

فرموده

یعنی آن نَعَفَ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ نَعَذَّبُ طَائِفَةً نَعَفَ خوانده می شود بنوی که مضموم
 نباشد و فاء او خوانده می گردد و نَعَذَّبُ تا او بدل کرده می شود بنوی
 و در ذال او کسر نهاده می گردد یعنی هر دو فعل بر صیغه متکلم بخوانند و طائِفَةً
 دوم خوانده می شود بضم تاء و مرفوع او بر مفعولیه نَعَذَّبُ قوله عن علم الی
 یعنی این لفظها سه کانه باین قید ها مرتفع گشته و خوانده شده از عام پس
 غیر عام بعین رابه یا مضموم و بضم فاء و نَعَذَّبُ رابه ضم تا و فتح ذال
 خوانند بر بنا مفعول و طائِفَةً را بر رفع تا قائم مقام فاعل نَعَذَّبُ باشد **قوله**
وَحَرِّضَ السُّوءَ مَعَ تَارِخِهَا وَخَرَّكَ وَشَرَفِيَّةَ ضَمَّةً جَلَا
 یعنی خوانده اند این کثیر و ابوعمر و علم آیه السُّوءَ را درین سوره و در سوره
 الفتح بضم سین تا اسمی باشد یعنی عذاب پس دیگران بفتح خوانند بر مصدریة
 و بقول تان فتحها احتراز عوده از اولش علی الظنین بالله ظن السُّوءِ است
 و از سینومس که وطنم ظن السُّوءِ است که در آن هر دو وظا فی نیست قوله
 و خَرَّكَ الی یعنی بخواند درش الا انها قوتی لَمْ يُمْرَأُوا و دیگران با سکا نش
 و ضم و اسکان دو لغت اندخ دایرة السُّوءِ درین سوره و ادوم الفتح که از
 سوره ها قرآنست سزاوار بضم و متحرکه گردانیدن و درش قوتی را ظاهر کرده
 ضم را و او را **قوله** و مَرَّخَهَا الی کَثْرَ وَرَأَاهُ مِنْ صَلَاتِكَ وَحَدِّ
وَافَحَ التَّاسِدَ عَلَا یعنی این کثیر می بخور و می سازد تحتها الانهار را در
 آیه و السَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ و زیاده می گردانند لفظ من را تا تحتها بخور و او
 باشد بنا بر آنکه در مصحف اهل مکة چنین مرسوم است پس دیگران بخذف
 من خوانند و بضم تحتها بر طرفیة قوله صَلَاتِكَ الی یعنی آن صَلَاتِكَ سَكَنَ
 لَمْ يُمْرَأُوا بخوانند و مفتوح کرد آن تا او را از بولی عمر و کسائی و حفص

است

زیرا که مفید معنی جمع است در حالتی که توخذ او ند علی رفیع القدر باشی که آن
 الی علم قرآن است پس غیر ایشان جمع و کسریار خوانند بنا بر آنکه صلاة
 درین محل بمعنی دعا است و لفظ انواع است و خواه در قراة جمع و خواه در
 افراد اسم آن است الا آنکه علامه بضم در مفرد فتح است و در جمع
 کسر **قوله** وَوَحَّدَ لَمْ يُمْرَأُوا تَرْجِي هَمْزَةً **سفا شمره**
 مع مرجون و قد جلا یعنی بتوحید بخوان قالوا یا شعیب اصلوا نك
 را در سوره هودم از بولی عمر و کسائی و حفص پس باین ارجاع بود و در هر دو
 قراة تا مضموم است زیرا که مبتدا است ای عباد نك تا موك قوله و ترجی
 الی یعنی او بکر و این کثیر و ابوعمر و ابن عامر خوانده اند ترجی مَرَّخًا را
 در الاحزاب و امر جُونِ لَمْ يُمْرَأُوا الله در التوبة بمن بعد از ضم پس باین خبر
 من خوانند و از ترجی و از ترجی هود و یعنی بخواند این زمان تو خواهی گشت
 که در قراة ترك از کجا معلوم کنیم که در ترجی با ثبات یابی باید خواند
 و در مرجون بخد فاش **قوله** انشک در شرح خطبه گفتم که معنی
 را که انداختی نظر کن اگر او را صورتی هست یا حرف که صورت او است
 تلفظ کن مثل ترجی و اگر صورتش نیست باقی حروف کلمه را بخوان مانند مرجون
خ ترجی قراة من و صفا جماعتی است در حالتی که او و امر جُونِ است
 و بدرستی که شیرین شد همرا ایشان هر دو معنی فقر و شدن و معجزا به گشته
 و این صفا از جهة زیاده ثواب روی می نماید بنا بر آنکه حروف قراة همدرد
 مرجون بیشتر است از قراة غیر من **قوله** وَعَمَرَ بِالْأَوَّلِ وَالَّذِينَ
وَضَمَّ فِي مَنْ أَسْتَسَّ مَعَ كَسْرٍ وَبَيَانُهُ وَلَا يَعْنِي وَالَّذِينَ
اَتَّخَذُوا مَسْجِدًا عَامًّا شده یعنی و او از پیش الذین از نافع و ابن عامر

اسزون

برائیتیناقت از آن جهت که در مصحف اهل مدینه و شام و او مرسوم نیست
 بر غیر ایشان با ثبات و اومی خوانند تا این جمله عطف باشد بر جمله
 سابقه و حذف تنوین از قوله بالا و از جهت التقای ساکنین است نه از
 جهت اضافی که در لفظ الذین و او نیست قوله و ضم الی یعنی بمنضم کردن
 ای قاری بمنم را در من استس در دو موضع ازین سوره و اکثر سببش تا بنا
 مفعول شود و مرفوع سازن تنوین بنیانه را از برای متابعت یعنی تا قام مقام
 مفعول استس کرد و این مجموع هم از برای نافع و این عامر است و قید
 موضعین که نفوذ از آن جهت است که اطلاقش شامل همه مواضع است
قوله و جرف سکون الضم فی مفعول کامل تقطع فتح الضم
کامل یعنی شفا جرف سکون را او در موضع ضمیش در
 صفا قراة حمز و ابوبکر و ابن عامر است از آن جهت که از کدونه ثقل ضم
 صافی اند و ایشان هر یکی کمالی خفیف احوال اند پس بیکو انضم خوانند
 و سکون و ضم دولفه اند همچون ثقل ثقل قوله تقطع الی یعنی الا ان تقطع
 قلوبهم فتح در مکان ضم تا او در قراة حمز و ابن عامر و حفص است که هر یکی
 درین فن بمنزله کمال و مرتبه علو و صلاح رسیده اند بر غیر ایشان بضم
 خوانند و در قراة فتح اصلش تقطع بود باشد که احدى التائین محذوف
 بود **قوله یزیغ علی فصل یرون مخاطب فشا و معی فیها یا این**
جمله یعنی تذکیر در قوله تعالی یزیغ قلوب فریق منهم و رایه حفص
 و قراة حمز است بنا بر آن که تا اینث قلوب حقیقی نیست و تذکیر از
 اطلاق ناظم معلوم می شود پس باقیان را تا اینث باشد بر اصل قوله علی
 فصل ایشان بر آنست که ضمیر در کاد مستتر است تا فاصله شود میان

کاد و یزیغ ای کاد هو یزیغ که اگر این تقدیر نکند دخول فعل بر فعل بود و این معنی
 جایز نیست هکذا فی ابوقحی قوله یرون الی یعنی او لا یرون انهم یفتنون
 بحطاب خوانده شدن است که فاش گشته از حمز فقط و خطاب مؤنثان بود
 پس بیکو ان غیب باشد و ضمیر راجع به کفار بود قوله و معی الی یعنی لفظ مع
 درین سوره آراسته شدن کرده اند و یار یعنی یار اضافه درین سوره
 دو است معی ابدا که نافع و ابن کثیر و ابو عمرو و ابن عامر و حفص از امت
 کرده اند و معی عدو احض فقط **قوله سورة یونس علیه السلام**
واضح کمال الفوائج ذکره حمی غیر حفص و طوا
صحبه و لا بدان که مراد از اجتماع اماله است جناح از پیش رفت
 و حروف مقطعات که در اوایل سوره می باشند فوائج شان می گویند بنا
 بر آن که این سوره ها را بدان حروف ابتدای نمایند و چون اول حرفی
 از این حروف که انرا اماله می کنند حرف را بود ناظم و حمز الله ابتدا
 بان نمود و فرمود که اماله را از همه فوائج سوره یعنی خواه الی و خواه الی
 قراة کوفیان و ابن عامر و ابو عمرو است غیر از حفص قوله ذکره حمی یعنی
 ذکر این اماله مضمون و محروس است از طعن زیرا که چون یا که حرف
 ندا است با وجود آنکه حرفست اما لفتش میکند اسماء حروف خود بطریق
 اولی قوله طایا یعنی اماله طایطه و طسم و طس و اماله یا از پیش قراة
 قراة حمز و کسائی و روایة ابوبکر است در حالتی که ایشان خداوند را
 متابعت اند و اگر و لا را بفتح و او خوانند یعنی در حالتی که ایشان خداوند را
 یاری داذن و محبان اماله اند **قوله و کم صحبه یا تکاف و**
الخلف یا یسر و ها صفی خلوا و تحت جی خلا

است

ن
ن

و باقیان فتح را **قوله** تفصل یا **قوله** ملا ساجری و حیث ضیاء و افاق
 الحشر قنبلا یعنی خوانده اند این کثیر و ابو عمرو و حصص تفصل الآیات را
 به یا غیبه و ضمیر فاعلش راجع بلفظ الله باشد در ماحول الله پس دیگران
 بنون عظمت خوانند و در قراة نون وقف بر ما قبل تفصل اجود بود بنابر
 التقات از غیبه به تکلم و در قراة یا جلی بود از جهة احتمال حال و استیناف
 و میخوانند این کثیر و کوفیان این **قوله** یا ساجری و مؤادشان حضرت
 رسول الله صلی الله علیه و سلم باشد و غیر ایشان تسبیح خوانده اند بتقدیر
 مضاف ای دو تسبیح که مراد هم رسول الله صلی الله علیه و سلم باشد و می قوا
 که اشاره بقرآن باشد **و بدان** که ناظم رحمة الله اگر چه اکتفا بلفظ
 خویش نموده ولیکن قراة دیگران را بیا نغمه نموده از آن جهت که گاه هست
 که در مقابل ساجری بخاری باشد حیث قال فی الاعراف و فی ساجریها و یونس
 سحار و کاه می باشد که در برابرش سحری یافتند کما قال فی طه و فی ساجری سحر
 بها شفاع تفصل خداوند یابنی حقیقی بلند است و ساجری خداوند بخیرتها
 ساطعه و براهین قاطعه است که او را تقویت می نمایند و یاریش می دهند
 در وجه عربیه **قوله** و حیث ضیاء یعنی و هر جا که باید لفظ ضیاء قبل
 آنرا بمن می خوانند پیش از الف پس دیگران پیا خوانند بنابر آنکه ضویر بمن
 بیامضور است و آن سه موضع است درین سور و در الانبیاء ضیاء و در
 القصص ضیاء و تخمین بدان که و افاق الحشر قنبلا از قیل قبل است مثل
 عرَضْتُ النَّاقَةَ عَلَى الْخَوَاصِّ مِثْلَ مِخْلَافٍ قِیَاسُ عَرَضْتُ الْخَوَاصَّ عَلَى النَّاقَةِ
 اینجا نیز و افاق قیل الحشر است **قوله** و فی قضی التَّحْنَانِ مَعَ الْبِ هُنَا
 و قل اجل المرفوع بالنصب **قوله** یعنی ابن عامر را دو فتح حاصلست

عم قوله ساجری
 الی

وا

واک

در لفظی

در لفظی الهم و الی یعنی قاف و فتح ضاد و الی بعد از ضاد بر بنا فاعل
 میخوانند درین سور و بگوای قاری که اجل هم که مرفوع است بضمیت تمام
 کرد اینده اندم از برای تا فاعل قضی شود و دیگران بضم قاف و کسر ضاد
 و یا مفتوحه بعد از ضادی خوانند بنا مفعول و برفع اجلهم تا قایم تمام
 فاعل قضی باشد و قراة دیگران از لفظ ناظم معلوم میشود و بقید هئا
 احتراز از قضی علیها الموت در سور الرمز نموده که بهر چند که در بان
 نیز خلاف نموده اند ولیکن خوانند کان بیشتر از این اند **قوله**
و قصیر و لا ما د خلف رکع **قوله** **و فی القیمة لا اولا و لا**
 بالمال اولا یعنی قصر الف لا که مراد حذف است از و لا ادریکم به درین سور
 و از لا اقم یوم القیمة که در اول سور وارد است نه دو ش و ایه قادی
 راهنمای است که قایل گشته بخلاف که آن برای است و بجهیز حذف
 روایه قاری باک دیگر است که از قبل است یعنی برای خلاف میخوانند و قبل
 نه خلاف پس لام جواب لو باشد ای لو شاء الله لا ادریکم به **قوله** و بالمال
 اولا یعنی حذف الف و از لا اقم تا و یلیش بان کرده اند که لام ابتدا است
 که بر فعل حال در آمدن و از این جهت احتیاج بمن تاکید ندارد چه این بنون
 داخل مستقبل می شود پس دیگران با ثبات الف خوانند و آن هنگام لا در
 و لا ادریکم از برای نفی بود و در لا اقم زیاده باشد یا نافی بود و اختیار
 زنجشوری است که از برای نفی هم است **قوله** **و خاطب عایش کون**
هنا سدا و فی الروم و الحرفین الخ اولا یعنی خطاب کرد
 و تحریف نموده **قوله** سجدانه و تعالی عما یشرکون در این سور و در سور
 الروم و تعالی عما یشرکون دو موضع در الخ قاری را که تا بخواند این چهار

این عامر

آن

محل الخطاب از برای جمع و کسانی که بر آنکه مابقیشان ضعیفها خطاب است در
حالتی که این مواضع چهارگانه خداوند این خوش بوی اند و خطاب
شکران را بود پس بقیان بغیب خوانند بر سبیل اخبار از ایشان و قوله
اولا نه از برای احتراز است بل زیادتی بیان است و بقیه هنا از دیگر
مواضع احتراز فرموده **قوله** لیسیرکم قالیه بقیه بقیه
کفی متاع سوی حفص برفع محمله یعنی بگوای قاری که
هو الذی یشرکم فی البر والبحر از نشر در موضع بقیه از بقیه قراة ابن عامر
است در حالتی که آن در محل آن کافیه آمدن زیرا که فاندیشد فی الارض نیز وارد است
وارد است پس بقیان بقیه خوانند لی محکم علی الشکر قوله متاع الخ یعنی
متاع الحیوة الدنیا برفع حین غنیمت حفص از قبول کرده اند و قول کوفته اند شراخبر
بغیم شری یا خبر مبتدا محذوف ای هو متاع و بر این هر دو تقدیر مطلقا وقت
بر آنفسه کم مناسب آید پس حفص نصب خواند بر مفعولیه بغیم و بر این تقدیر
وصل مناسب باشد و می توان که مصدری بود محذوف الفعل ای تمتع متاع
و در این وجه نیز وقف مناسب بود **قوله** واسکاز قطعاً و
یب و رودة و فی بیا و تلووا الناس شاع تنزلاً و اسکان طارفاً
من اللیل مطلقاً و ارد شدن آن از برای خبر و کسانی که بقیه بقیه است و قطعاً ای
بعضاً من اللیل فی طرفة بقیان بفتح طاء خوانند تا جمع قطع باشد قوله و فی بیا
الخ یعنی تا فوقانی فاش شدن نزول او در موضع با مرقده در هذا لک تلووا کل
نفس از جمع و کسانی که بقیه بقیه خوانند و تا از تلاوة و دیگران به
بار موقد بعد از تا از تلاوة یعنی امتحان **قوله** و یا که هدی کسیر فقیما
و هاه نل و اخفی بنومند و خفیف شکلاً یعنی بکسود

کردان

کردان ای قاری یا از آنکه بقیه از برای بگوید در حالتی که بر کزین با شتی بر خالق
و بقیه بکسود سباز هاء او را از برای عام و فو اکیر مراد خویش را از خلائق و بنا
کس اخفا کرده اند خداوندان حمد فتح هاء را از برای قانون و ابو عمرو و تخفیف
نموده اند تشدید دال را از جمع و کسانی که بقیه بقیه خوانند حاصل شود کسرا و هاء
از برای بگوید و کسرها از آن جهت است که اصلش بقیه بقیه بوده و چون تا
را در دال ادغام کردند هاء را مکسور کردند ایندند از خوف التماساکن
میان ها و تا و یا را بر ابداع هاء مکسور ساختند فتح یا و کسرها از حفص
هم از برای التماساکن ساختن اخفاء فتح هاء از قانون و ابو عمرو و اما فتح هاء
فتح هاء بقیه بقیه بود که تعلیلها کرده باشند که تا چون تبار در دال ادغام کنند
التماساکن لازم نیاید و اما اخفاء فتح از آن جهت باشد که این حرکت اصلی
نیست بقیه بقیه که آنرا از تا باز بستدی و بها دادی سکون ها و تخفیف
دال بر وزن بری از برای جمع و کسانی که بقیه بقیه خوانند فتح یا و هاء
از ورش و هاء کثیر و این عام و فتح یا از آن جهت بود که یاد در اول مضارع افتل
مفتوح میباشد و فتح هاء از برای التماساکن باشد و الله اعلم **قوله**
و لک خفیف و ارفع الناس عنهما و خاطب فیما یخبرون
له ملا یعنی بدان که لکن از و لکن الناس انفسهم یظنون خفیف اند از جمع
و کسانی که بقیه بقیه لازم می آید پس برفع ساز لفظ الناس با هم
از جمع و کسانی که از آن جهت که ما بعد لکن بقیه بقیه می باشد بر ابتداء
در و لکن الشیاطین در البقره مذکور گشت پس بقیان بقیه بقیه بقیه بقیه
و نصب الناس بر اسمیه لکن و فتح نون از تشدید مشتق می شود و در
هر دو قراة انفسهم یظنون خبر است و تقدیم مفعول بر فعل بنا بر اختصاص

ل
عرب

بوز قوله واطلب الی بعضی هشام واین که این غامر باشد باشد خبر
فما یجعون را خطاب می خوانند در حالتی که وجه خطاب را بجهت قوی
هست از آن جهت یکی وقوع قتل را می است بعد از او پس باقیان بغیب
خوانند مناسبه فلیقرضوا که از پیش اوست **و یحلف**
کسر الضم مع سبأ ساء و اصغر فافعه و اکبر فیضلا
یعنی و ما یعزب عن ربک درین سوره و ما یعزب عنه در سبأ کسر
در مقام ضم رای او ثابت شده از کسانی پس غیر او بضم خوانند و ضم کسر
دو لغه اند قوله را اصغر الی یعنی مرفوع سازای قاری و لا اصغر من ذلك
و لا اکبر را درین سوره از هم در حالتی که تو جفا کنده باشی این را از زبان قائلش
زیرا که رفع و لا اصغر بر مبتدائی است یا بر فاعلیه که عطف بود بر محلیش
مثقال و دیگران بضم هر دو لفظ می خوانند بنا بر آن که لا از برای نفی جنس
باشد یا بگویم که ایشان هر دو معطوف اند بر لفظ مثقال یا بر لفظ ذره
و جزم آن تابع نصب است از جهت لامضی بنا بر وصفیه و وزن الفعل
قوله مع المدة قطع السحر حکم بتوایا وقف حفص لم یصح فی جملا
یعنی قطع می به السحر و آمدن بعد از می حکمی است از حکما علم قراة
یعنی ابو عمر خوانده است ما جیم به السحر یا بقطع می بنا بر آن که می
از برای استفهام یعنی تقریر باشد و به ابدال می وصل به الف بعد از
می استفهام مثل الذاکر بنای السحر هو و آن هنگام ما در ما جیم
استفهامیه بود مرفوع المحل مبتدائی و جیم به خبرش پس بر ما بقیش
وقف مطلق مناسب آید بنا بر صدان استفهام و غیر ابو عمر و می
وصل می خوانند بی مد بنا بر آن که ما مبتدا باشد و السحر خبر او و ما

موصو

سوره بقره

موصوله بر وصل مناسب باشد درین قراة قوله بتوایا یعنی روایتی که کرده اند
که حفص وقف کرد بر می بتوایا القوم کما یصرون یا یا مفتوحه صحیح نیست
تا عمل کنند او را بر وجهی مقبول صحیح نمی بینی که ابو العباس اشعری با وجود آن که
راوی این سید اوست انکار این نموده و فرموده که وقفش بر می وصل
است **قوله و یتبعان النور خفت مدا و ماح بالفتح و الا شکان**
قبل مثقلا یعنی فاستقیما و لا یبتغان نون در او خفیف کشته از برای
این که آن که تا این نون از برای رفع فعل باشد پس جمله منقیه خالیه بودای
فاستقیما غیر متبعین یا مستاننه باشد ای و لستما یبتغان یا خفت
باشد یعنی نه مثل یعبدون الا الله و نیز می توان این نون نون تاکید خفیفه
باشد جناحه مذهب یونس و قرا است و از جهة النقا ساکنین بالنز
برای قیاس بر ثقیله در ثقیله مکسورش کرده باشند قوله مدی غیر خفاست
یعنی شک کشته می نطق بر این نون زیرا که زمان گفتار نون خفیفه کمتر است
از زمان گفتار ثقیله یعنی که در ثقیله ما بقیش را می باید کشید و در
خفیفه نه قوله و ماح لایان روایتی است از این که آن یعنی مطرب
لشسته روایت و لا یبتغان لایان ذکر آن بفتح بار و سکون تا پیش از بار
در حالتی که مشدد است نون او که تا از تبع یقیع باشد مثل علم یعلم و نون
نون ثقیله تا کشیدی بود و اضطراب این روایت از آن جهت است که
بعضی صحیحش نموده اند و بعضی تغلیط مثل آن که امام دانی رحمه الله
در تفسیر چنین فرموده که در تشدید تا هیچ خلا فی نیست یعنی شکونش
جائز نباشد و این مجاهد و سلمه بن هریر خود این وجه فقط را از
این ذکران روایت کرده اند و ابو شامه می فرماید که سکون قرائتی نیکو است

ثقیله
روایتی دیگر است
و لا یبتغان از این

و هیچ اشکالی در او نیست و علامه جذری نیز باریک الله فی عجمه فقره مؤذنه
 که این قراة توده ما از غیر طریق این مجاهد و سلامه صحیح کشته و اهوایی
 نیز درین کلمه از این عامر چهار قراة را ذکر کرده که یکی از آنها اینست
 و صاحب تفسیر در غیر تفسیر فرموده که این روایت غلطی است از این مجاهد
 و سلامه زیرا که مجموع شایان هم از طریق ادا و هم از روی سماع از
 اخفش و او از این دو گمان تشدید تا و تخفیف نون و روایت کرده اند
 و هو صاحب تفسیر در جای دیگر فرموده که بعد از این کان تخفیف یا
 و تشدید نون برده اند اما بخنان است که ایشان کان برده اند و الله
 اعلم بالصواب و میم مباح نه رمز است زیرا که رمز حرفی بر کلمه قرانی تقدم
 نمی شود و این قول ابو شامه رحمه الله است و از اینجا معلوم میشود که جناب
 او لفظ بتبعان را بعد از کلمه مباح تقدیر فرموده و کسی را می رسد که
 بگوید که چرا خود از پیشش تقدیر نکنیم که تا میم رمز باشد و روز معلوم
 شود که این وجه بقلق به این دو گمان میدارد و آن هنگام بتبعان مبتدا
 باشد و جمله خبرش و این تقدیر **بما لا یستحسن** است و الله اعلم **و قوله**
و لی انہ اکثر صافیا و بنوینہ و یجعل فیه الخفج ضی
علی امر است بان که مفسر که در آن مضمون را در آن لای الا الذی بر استیسا
 یا بر تقدیر امت و قلت انہ یا بر تفسیر امت معنی قلت و باقیان بخلاف
 بر تقدیر امت یا نه باشد که با محذوف بود یا خود معقول باشد ای
 صدقت انہ کذا قوله و بنوینہ الخ یعنی وصف کن و یجعل الرجب را بنون
 او که تعظیم راست از برای ابو بکر پس غیر او به یا خوانند و ضمیر و اعلی راجع
 بلفظ الله باشد در الا یا ذن الله قوله و الخف الخ یعنی و تخفیف کردن

که بنوعه

قراة المؤمنین از برای کسانی و محض بسندین شده است ارتفاع اولی
 دیگران را تشدید بود و انخی و نخی دو لغت اند **و قال هو الثاني**
و نفسی یا وها و زلی مع اجری و اذی لی حلی یعنی لفظ
 نخی که اختلاف در تخفیف و تشدید او کرده اند موضع دوم است
 از دو موضع که واقع اند بعد از کلمه و یجعل که اگر چنین نگویم محل اختلاف
 محل سوم باشد از برای آنکه فالنوم نخی که در اول واقع قوله و نفسی الخ یعنی
 یا ال اصنافه و درین سوره پنج محل است من لقاء نفسی ان اشبع و قلای و ذی
 ان الحق که نافع و ابو عمر و شان مفسر می سازند و این اجری الا علی الله
 که نافع و ابو عمر و و این عامر و مفسران را بفتح می خوانند و لی اخاف ان عصیت
 و ما یكون لی ان ابدله که نافع و این کثیر و ابو عمر و ایشان را مفتوح می گویند و اند
 قوله خلا یعنی در حالتی که این یا ال مذکور اند و آنرا استثنای آن و درین سوره بار
 زاین نیست **و قوله سور لا یجوز علیه السلام و الی الکفر**
یا الفتح و آیه و بادی بعد الذال بالضم خلا یعنی ای کفر
 بفتح می حق را و بیان فتح است که ایشان این کثیر و ابو عمر و کسانی اند
 ای او سکنان و بفتح کلام پس از محذوف باشد و غیر ایشان بکسر
 می خوانند بر تقدیر فقال لی کم بس درین قراة وقت بر قومه مجوز باشد قوله
 و بادی الخ یعنی و بادی التالی را فروز آورده اند پس بعد از و ال هم یعنی
 ابو عمر و هم بعد از و ال می خوانند از بده معنی اول امر و عیا و به یا مستقیم
 می خوانند از بده معنی ظهور **و قوله و من کانتون مع قد افلح** ای کفر
 فحمت اضمه و ثقل سدا سلا یعنی بنون کردن ای قاری من
 کل و چنین ایشان را درین سوره و اسنوه قد افلح از برای مفسر در حالتی

م

که تو عالم باشی بآنکه تقدیرش اخل فها من کل زوجین است که تنوین عوض از مضارع
 الیه باشد که شیء است و ر و جن مفعول بود و ایشان تا یکدس باقیان بغیر
 تنوین خوانند و آن هنگام ر و جن مضاف الیه باشند و ایشان مفعول قوله
 فَعَمَّتْ أَلَمَ یعنی مضموم کردن این را از فعلیت علیکم و مشدّد سازیمش را
 تا بنا بر مفعول شود از تخفیف معنی اخفا از بولی جن و کسائی و حفص در طائی
 که خداوند عالمی رفیع القدر باشی پس غیر ایشان بفتح عین و تخفیف می
 خوانند ای خفیت علیکم و چون در القصص خلافی نبود این را ذکر نکرد
و فی ضم مجرایها سورهم و فتح دایمی هنا تصرفی الکل
 عوّه یعنی غیر جن و کسائی و حفص بر ضم مجریها اند تا مصدر آخری باشد
 پس ایشان بر فتحش باشند که مصدر جری بود پس در او چهار قراة باشند
 مجریها بضم و فتح قالون و ابن کثیر و ابن عامر و ابو بکر را بضم همین بر فقط
 و در شهرام بضم و اما له قائمه ابوه و فقط را بفتح و اما له قائمه باقیان را
 قوله و فتح اَلَمَ یعنی فتح یا یا بنی از کتب معنادرین هم سورة منصوب قراة
 عامم است و در باقی روایة حفص است کمال قال و فی الکل عوّه یعنی اعتماد
 کرده اند بر فتحش از بولی او پس باقیان را کسر باشد بر اصل هر که بتی در اصل
 بنو بود و چون تصغیرش کردند بنویسند ج و ز حسیق پس از جهت اجتماع
 یا و و او در یک کلمه و سکون حرف اول و او را قلب یا کردند و یا را در یا
 ادغام نمودند و یا اضافه را در آوردند بتی شد سده یا پس یا اضافه
 را حذف کردند و بتی گفتند مثل یا غلام و در قراة فتح بگویم که یا و اضا
 را قلب الف کردند بنا بر نقل اجتماع یا ات پس از جهت مناسبت الف
 ما قبلش مفتوح شد پس الف را انداختند و اکتفا بفتح نمودند چه فتحه

که بفتح

دالک

دلالة برالف میکند و آن بخ محل است در یوسف و در یقین و در و
الصفات قوله و آخر لقمن یق الیه احمد و سکنه را الی شیخه
 یعنی بر موافقه حفص می نماید در فتح یا یا بنی اقم الصلوة که آخر ترین مواضع
 سه کانه سورة لقمن است و ساکن کردن اینده است قبل باک یا را از همین
 موضع و ساکن کرده است شیخ قبل که این کثیر است یا را از موضع اول
 یعنی یا بنی لا تشک بالله پس این کثیر موضع اول را با ساکن خواند و موضع
 دوم را کسر و در موضع سیوم بری بفتح و قبل باک ساکن و وجه اسکان را
 چنین بیان کنم که حرف یا اضافه را انداختند یا بنی شد د باقی ماند که عبارة
 از یا تصغیر و یا لام الفعل باشد که در یکدیگر شان اتمام کرده باشند پس
 لام الفعل را انداختند و یا تصغیر باقی ماند **قوله** و فی عمل فتح و رفع
و یولوا و غیر از رفعوا الا ال کسائی الی الکسائی
 انه عمل غیر صالح بفتح میم و رفع لام و استوفش و برفع غیر کسائی است ای
 انه و عمل غیر صالح پس کسائی بکسر هم و فتح لام بی تنوین و نصب غیر خواند
 ای انه عمل غیر صالح فتح و رفع حاصل اند در لفظ عمل و متون
 کدو ایند لام را و مرفوع سازید کله غیر را از بولی همه قراة غیر از لسانی
 که خداوند شریفان است یعنی جماعتی که کسائی بی این قراة را از ایشان
 نقل کرده مثل عایشه و ام سلمه رضی الله عنهما همه بیکان اند **قوله**
و تسئلون خف الکف کل حی و ههنا غصنه و افتح هنا
 نوه لا یعنی بخوانند این کثر و ابو عمر و کوفیان فلا تسئلونی عن شیء را
 در الکف و میخوانند کوفیان و ابو عمر و فلا تسئلون بالیس لک به علم را درین
 سورة تخفیف نون بنا بر آن که این نون از برای وقایه باشد و سکون لام

قراة غیر

از تخفیف نون لازم می آید از آن جهت که میغه خواست و نون وقایه مخرب و التماس است
 نیست تا لام را مخرب سازند و حکم اثبات یاره در الکف وجه درین سوره
 در باب روایت مذکور کشت پس دیگران بتشدید نون خوانند و بفتح لام و برین
 تقدیر نون تا کید ضعیف را در نون وقایه ادغام کرده باشند و فتح لام از
 جهة التماس است و کین باشد و لکن این کثیر بفتح نون میخاند و درین قرائه نون
 ثقیله باشد پس مخلص سخن آن شد که نافع و ابن عامر در الکف بتشدید نون
 و اثبات یا خوانند مگر این دو کوان از یک طریق که حذف یا دارد در حالین
 و دیگران بتخفیف و اثبات و درین سوره قانون و ابن عمر بتشدید نون
 مگر سوره بی اثبات و درین مجین الا انکه او را اثبات هست و این کثیر
 بتشدید نون مفتوح بی اثبات و ابو عمر و بتخفیف و اثبات و دیگران تخفیف
 بی اثبات و تسکین که ضعیف است در سوره الکف خداوند سایه
 حمایت است و تسکین تخفیف درین سوره فوج تسکینی در سوره الکف
 است زیرا که خوانندگان این کثیر از خوانندگان آنند و مفتوح درین
 سوره نون تسکین را در حالتی که او دل خویش را از چاه برآورد
 یعنی اشتیاق و جوهات عذیبه از فتح و کسر و تخفیف و تشدید نموده
قوله و یومئذ مع سأل فافتح الی حی و فی التمل حصر قبله
 التمل یعنی اما و من خزی یومئذ درین سوره و التمل یعنی من عذاب
 یومئذ در سأل سائل پس مفتوح سازیم او را از نافع و کسانی در حالتی که
 که آمدن است این فتح بسکند بقرارد درین قرائه یوم مبنی باشد
 بر فتح زیرا که مضاف است به اذ که غیر ممکن است و هر طریقی که مضایقت
 به غیر ممکن مبنی است پس این نیز مبنی باشد و باقیان بجز میخوانند یعنی

که بفتح ص

ظرفش

ظرفش که ما قبلش را اضافه با و کرده اند قوله و فی التمل حصر یعنی یومئذ امین
 در التمل کوفیان و نافع که در شهر و بلند قدری چون حصن اند از فتح میخوانند
 و دیگران بجز همان دو دلیل که قبله التمل یعنی تمل یعنی تمل یعنی تمل یعنی تمل
 پیش از یومئذ قرائه کوفیان است و این تمل یعنی تمل یعنی تمل یعنی تمل
 تا میگویند که او منصوبست بر طریقه پس دیگران بغیر تمل خوانند پس
 قرائه حاصل شد ترک تمل و فتح می نافع را تمل تمل و کسر می آنکثیر
 و ابو عمرو و ابن عامر را دلیل هر دو گفته شد تمل تمل و فتح می بر طریقه
 و عامل در او فتح باشد یا آمین و تمل از برای تعظیم بود ای فوج و ای
 فوج و تمل مع الفرقان العنکبوت لم یور علی فصل
 و فی الجمر صلا عما التمل یوتوا و اخفضوا ضی و یعقوب
 نصب الرفع من فاضل صلا یعنی الا ان تمل دار در این سوره و او عا کا
 و تمل و اصحاب الرس در الفرقان و عا کا و تمل او قد تمل در العنکبوت
 منون شان کرده اند انداز برای حصر و فتح از جهة الیض فی شان سبب
 تافت و علیه بنا بر آن که اسم قبله اند و بقوله علی فصل اشارة بقوله ان قرأه نموده
 ای شود بغیر التمل علی قول حکم قوله فی التمل یعنی و تمل فاما البقی را در
 و الجمر ترک تمل و روشنش کرده اند از برای حصر و عاصم در حالتی که
 این موضع زیاده شده بر آن مواضع دیگر و علتش همان الیض فی است
 پس دیگران در مواضع چهارگانه بتمل خوانند و گویند که تشدید منصرف
 از آن جهت که اسم حی اند از حیاء که این چهار موضع در حروف ثانی
 خواه در قرائه تمل و خواه در قرائه غیر تمل بالف بعد از دال المرسوم
 اند پس از روی قیاس باستی که در هر دو قرائه وقف بالف بودی و لکن

شد
اصلاح

شان کرده

معروف و مشهور است که چون بقیدیه آن بخوانند اسعده الله الف میگویند
 میگویند که بگویند که بخوانند چنان میگویند با وجود لازمیتش بعد نیوی گویند
 قوله و خفف المعنی وان کلا لما تخفیف نون قراءه نافع و ابوبکر و ابی بکر است
 پس دیگران را تشدید یا تشدید فو کذا است قاری دلو طلب خویش را
 بسوی زلال تخفیف و آن کلا بس پرون آورد آنرا یعنی یافت آن قراءه
 را صافی و شیون یعنی صحیح و معول پس آنرا خواند قوله و فیها و فی بایسین یعنی
 و مشدد میگرداند این عامر و عامر و عمر کله لما را درین سوره یعنی و آن
 کلا لما لیوفینهم و آن کلا جمیع دریس و آن کلا نفس لما
 علیها حافظ در الطریق بیان تخفیف خوانند و چون و آن کلا لما را
 و اعم خوانند چهار قراءه شود تخفیف هر دو از نافع و ابی بکر و وجهش
 آن گویند که آن مخففه است از مشدده کلا را منصوب ساخته و لام لما
 از برای توکد باشد که داخل موضع خبر شده و لام لیوفینهم جواب قسمی خود
 بود و ما را زیاده کرده باشند از برای فرق میان لایین و قسم و جوابش قائم
 مقام خبر باشند ای و آن جمیعهم خلق و الله لیوفینهم تشدید هر دو
 از این عامر و عمر و حفص و درین قراءه آن بر اصل خود باشد که نفلس
 محذوف بود ای و آن جمیعهم لما یملوا لیوفینهم تخفیف آن و تشدید
 لما از ابوبکر و آن مخففه از مشدده باشد و لما جازمه جناحه گفته شده
 تشدید آن و تخفیف لما و وجهش از وجه اول مبهم میشود و در آن دو
 سوره دیگر در وجه تخفیف لما میگویند که آن مخففه است از مشدده که
 الغار علیش کرده اند و لام تا کیدها بود که داخل خبر شده و ما را زیاده بود
 ای و آن کلا جمیع و در قراءه تشدید آن نافی بود و لما یعنی الا

و لما جازمه باشد
ضم

که بنسخه

و در

و در وجه ابوبکر درین سوره همین دلیل می توان گفت قوله کلا لما ای اشد است
 بقوه قراءه تشدید لما یعنی تشدید کند آنرا قاری کامل نظر بر تشدید آن
 نموده و در این سیاق فزون آمده بر دیگران در وجه تشدید و فی خبر
 فی خبر پس خلفه و ترجع فی الضم و الفخ را در خلا
 به تشدید در و آن کلا لما استقامت در سوره الزمر و قرار گرفته
 است در نفس جماعتی فصیحان که آنرا نقل کرده اند یعنی عمر و عامر و طاف
 و هشام خلاف آنرا تشدید میخوانند و دیگران تخفیف پس این دیگران
 مخالفه اصل خود کرده باشد و دلیل هر دو در بیت سابق مذکور شد قوله
 و يرجع المعنی و الیه يرجع الامر ضم یا و فتح جمع حاصلست در او از نافع
 و حفص زیرا که این لفظ بر بنا، مفعول بلند شد و شهری گرفته در قراءه
 ایشان پس دیگران بنسخه یا و کسر هم بر بنا، فاعل خوانند قوله و خاطب
 عما یعلمون و آخر المل لما جمیع و آن تا دامن لا یعنی
 حفص و نافع و ابن عامر خوانند عما یعلمون را درین سوره و در آخر سوره
 المل خطاب و دیگران بغیبه و خطاب درین سوره راست و در
 المل بناسه سوره که ایات راست و غیب درین سوره بنا بر موافقه
 و قل للذین لا یؤمنون است و در المل اخبار راست از الله تعالی از اطلاع
 بر علمها را ایشان خطاب کرد عما یعلمون که واقع است درین سوره و در
 آخر سوره المل مذکورند آن علم که عالم گشته و قرار سیده همه عاقلان را طلب
 کرده این علم منزله را که تا بزرگ نماید این علم در آن منزل قوله و یا انهم اعز
 و انی تماینا و ضیف و اکثری و نصی فاقلا یعنی یا ات اصافه
 این سوره عقیانه لفرح است که نافع و ابوعمر و مفتوح حش می سازند

سوره

ناجی رحمه الله سینه این وجه به قرآن غوده و برین وجه جزم فرموده بقوله
 وَتَأْمِنَّا الْيَمِينَ خَفَا كَرِهَ اَنْ اهل اذ انون اول را در نون دوم
 از بطنی قرار دهم تا که جدا شوند اند نون اول را از نون دوم بعضی
 اوجه نون اول به آواز کی نرم و لیکن ابو شامه فرموده که بیشتر مشایخ بر
 تنی این وجه اندجه بسیاری از قرا و نحوه بر آنند که این اشانه اشام است
 و ناظم همه الله بیان وجه فرموده **بِقَوْلِهِ وَادْخُلْ مَعَ اَشْهَامِهِ**
الْبَعْضُ عَنْهُمْ وَتَرْتِعْ وَلَعِبْ يَاءُ **تَطَوَّلَ** یعنی
 و بعضی از مشایخ از جمله قرا اذ عام کرده اند نون اول را از مولفای کتب
 بر اشام اند و اختیار من است قوله و ترتع الیمی و یلعب
 به یاء در هود و کلمه قراة نافع و کوفیان است که در شهری و علوی مرتبه
 محزون قلعه بلند اند و ضمیر راجع یوسف باشد پس یکران بنون خوانند
 تا ضمیر مجتبع برادران یوسف را بود **و تَرْتِعْ سَكُون**
الْكُسْرِ فِي الْعَيْنِ وَحِي و بشرای حذف الیاء
 و میلا سینه و قلل جهدا و کلاهما عنی العلاء الفتح عنه تنضلاً
 یعنی برتع بسکون در محل سر عن قراة کوفیان و ابن عامر و ابو عمرو است
 بنا بر آن که جزم است در جواب امر از ترتع و دیگران بکسر عین
 می خوانند که از این تنی بر تنی باشد و لام المفعول از جهت جزم افتاده مگر
 در یک وجه از قبل که او را اثبات است پس در این قراة باشد **و ترتع**
 یاء و کسر از نافع **و ترتع بنون و کسر از ان کثر** نون و اثبات از
 قبل **نون و سکون از ابو عمرو و ابن عامر** یا و سکون از کوفیان
 قوله و وحی یعنی قراة سکون خداوند چتها قویه است که او را حایة می کند

بنا بر آن که جزم است در جواب امر از ترتع و دیگران بکسر عین می خوانند که از این تنی بر تنی باشد و لام المفعول از جهت جزم افتاده مگر در یک وجه از قبل که او را اثبات است پس در این قراة باشد و ترتع یاء و کسر از نافع و ترتع بنون و کسر از ان کثر نون و اثبات از قبل نون و سکون از ابو عمرو و ابن عامر یا و سکون از کوفیان قوله و وحی یعنی قراة سکون خداوند چتها قویه است که او را حایة می کند

که تنی

مثلاً

مثلاً که می گویند که سکونش از ان جهت است که در جواب امر واقعست قوله و بشرای
 الیم یعنی یا بشرای هذا علام حذف یا و اثبات شده از کوفیان بر تقدیر آن که
 سنادی مفرد است ای یا بشرای قبل هذا زمانک و دیگران با ثبات یا میخوانند
 یعنی با ضافه قوله و میلا شفاء یعنی اماله کرده اند الف بشری را از حین و کسنا
 بر اصل ایشان زیرا که الف تائید است در حالی که این فمال خداوند شفاء
 است زیرا که اماله از برای تخفیفست و تخفیف نوعاً شفاء است پس عام
 رافتح تقرؤ باشد قوله و قلل جهدا یعنی اماله بین بین کن الف بشرای را از
 و رتد رحالتی که حاذق و ماهر باقی در تلفظ این اماله بآنکه فوق کی میان
 گفتن آن و میان گفتن فتح عرب و اهل خراسان زیرا که بر بسیاری از اهل
 قراة این اماله دشوار است قوله و کلاهما الیم یعنی اماله ثامه و اماله بین
 را هر دو نقل کرده اند از ابو عمرو بن العلاء دفع نیز از روایت کرده و لیکن فتح از او
 مشهورتر و افزون تر آمد زیرا که بیشتر اهل اداء از بطنی ابو عمرو بر آنند
 که این وجه افضل است و این وجه در تیسر همین وجه آورده و پس
 و بین بین اختیار ابو الطیب بن فلبون است و اماله محضه روایت مکی و او
 گفته که اماله از ان دو وجه دیگر اقبس است و وجه اماله ثامه است
 الف بشرای از ذوات الیاء است و یا آنکه اضافه حکم انفصال دارد و وجه
 بین بین مراعاة طرفین است و وجه فتح صاحب تیسیر رحمه الله فرموده
 که از ان جهت است که الف تائید در مصاحف به الف سرزم است پس فتح
 بود آینه اثر انافه دلالت کند که بیا که الف تائید در محل الف سرزم
و هیئت بکسر اصل **فوق و همزة لسان و ضم التا**
لوی خلفه یعنی خوانند اند نافع و ابن عامر هیت لك را بکسر هابن

بی

مصدربود و نصبتش بر تمبرخ و نیکل شناده است به یار و حشمت
 خداوند نون قاری عالمست و حافظ خوانده می شود در محل حفظ در حالتی که
 فاش شده دکران جماعتی که تعقل نموده اند از آن قوله و فتنه قتیانه
 عز شای وری بالآخبار فی قالوا لعلک لغفلا یعنی هم و کسانی
 و حفص می خواند و قالوا الفتنیه را جمع کن یعنی یوسف علیه السلام جماعتی
 بسیار را خطاب نمودی یقین تا از این میان بعضی به ناذن مضاعفه در بار
 مشغول شوند و غیر ایشان لقیته جمع قله می خواند زیرا که ناذن مضاعفه
 در بار حاحه بکثر ندارد و هر دو دواغه اند مثل آوان و آوازه و خوان
 است این کثیر فقط قالوا لعلک لانت یوسف را باخبار یعنی بیک
 هم می مکشوند بنا بر آنکه برادران به قریهها بجز یوسف را شناخته بودند
 و غیر این کثیر با ستمها می خواند یعنی بدو هم از آن جهت که گویا جزم نبود
 بر آن که یوسف است یا نه پس استقام نمودند تا ایشان را محقق شود
 و هر کس که تحقیق و سهیل و اذخال و عدم اذخال بر اصل بود باشند
 غ قتیانه خوانده می شود در موضع قتیته در حالتی که این قرازه منقولست
 از قاری علم او مثل بوی عود است در شهرته و فاش شدن قوله و رد
 الح یعنی و طلب کن سبب قرازه اخبار در قالوا لعلک عیسی فرارخ خوش
 و زیستی و ایستد لکش را قوله و یا لیسر معا و استایس استایسوا
 و یا لیسوا القلب عن التری بخلف و اندک یعنی آنکه لا ییسر من
 روح الله را درین و اقل یتیسر الذین امنوا را در الوعد و حتی اذا
 استیسر الرسول را و قلما استیسر سوار او لا یتیسر من روح الله را
 هر سه درین سوره قلب کن و ابدال غای یعنی یا یاد در موضع من نشان

و منی را در محل یا بس من مفتوحه ساکن شود و یا ساکنه مفتوحه گردد
 بس من را بنا بر سکونش و مفتوح بودن با قیلس بدل بالف کن تا باین
 کیفیت شود که لفظ ناظم است از جملی بزی و لیکن خلاف یعنی او را قلب
 و ابدال باشد چنانچه در مصحف مرسوم است و همچون دیگرانش علم
 قلب و ابدال باشد پس روایت بزی از اسیس بود و قرازه جماعه از اسیس
 قوله و یوحی الیهم کسر حاء جمعها و نون علی
 نوحی الیه شد اعلا یعنی نوحی الیه درین سوره و در النحل و در اقل
 الانبیاء بکسر هاء و نون که صیغه متکلم بود روایت حفص است و این قرازه
 خداوند رفعت است زیرا که متکلم الله عزوجل است قله نوحی الیه
 الح یعنی نوحی الیه انه لا اله الا انا فاعملون در الانبیاء هم و کسانی و حفص
 بکسر هاء و نون می خواند پس باقیان در مجموع پیاد فتح قرا خوانند بر بنا
 مجهول و قید الیهم و الیه از آن جهتست که تا یوحی الیه در اقل
 السوری پر و ن روذ زیرا که دریا و اطراف نیست قله شد اعلا یعنی
 قرازه کسرون خداوند شهرتی بسیار است قوله و ثانی شیخ احمد
 و شد و حرکا کذا نل و خفف کذا و اثباتا نلا
 یعنی حذف کن نون دوم را از قله عن و علا فتی من نشان و شد دکران
 همیشه را و متحرک ساز یا ش را بفتح قاف علی ما فی مجهول گردد از تنجیه
 از جمله این عامر و عاصم بنا بر آنکه در پیشتر مصاحف عثمانی به یک نفر
 نوشته بس باقیان با ثبات نون و خفیف جم و اسکان یا خوانند
 بنو بنا متکلم از انجی و درین قرازه وقت بر نظرها کنند و بر من نشان
 نکند و در قرازه تشدید امر بکس غایند قله کذا نل و دعا است

بیاقتن مقصود یعنی مخاچه رستکاری یا قتی فراگیر مقصودها دیگر را
و کسی ای سَد که بگوید که چون لفظی در مجموع مصاحف به یک نون مرسوم
است چگونه است که در غیر قرآن این فامیر و حاصم به دو نون میخوانند و ممکن
است که جوابش گویند که چون نون هم را در تودجم اخفاء می کنند و اتفاقاً
مشابه ادغام است از آن روی که معنی هر دو وابوشیدن است و حرف
مدغم را در لفظ ظاهری گویند در خط نیز ظاهر هر یک را ایند تا خط
موافق لفظ آید مثل مدغم و در سورة الانبیا نیز همین سوال را جواب میداد
قوله و خفف الی یعنی بخوان قد گذنوار یا تخفیف ذال از برلی کو فیا در حالی
که لفظ گذنوار ثابت شوند اندک ایست که متابعه لفظ فنی بوده در
تخفیف پس دیگران بقتیدید خوانند بنا بر آن که طوق معنی یقین باشد و هود و
ضمیر راجع بر مثل ای ایقنوا انهم گذنهم قومهم و در روایت تخفیف ضمیر
ظنوا عاید مشرکان باشد و ضمیر گذنوا بر مثل ای و طوق المشکون ان الرسل
لم یصدقا قوله و ای و ای الحسنین بی باز رجع الی ابائی فاحش
موجله یعنی آیات که در آن اختلاف نموده اند در بن سوره نیست و دو
محل است آنی و ای الکیل که نافع فقط از امتنع میگوید اند و ای بنج
موضع یعنی ای از آنی دو مکان و ای آری سبع و ای انا اولاء و ای اغل
که نافع و ابن کثیر و ابو عمرو و آنها را بفتح می خوانند و و بی ای ترک و ای
ان ربی غفور رحیم و استغفرکم ربی انه که نافع و ابو عمرو و هوسه و امتنع
می سازند و آری در دو موضع که نافع و ابن کثیر و ابو عمرو و شان بفتح خوانند
اند و ما ابوی نفسی ان که فتح منقول است از نافع و ابو عمرو و قال انی لجزی
ان از نافع و ابن کثیر و بین ایقن ان از و ش فقط و عزنی الی الله از نافع

واری در قمار
میجایم
ایستاده
که است
هر است
پیش میاید

وَابِعْمُرُوْا ابْنَ عَامِرٍ وَهَذِهِ سَبِيْلِيْ اَدْعُوا اَزْ نَافِعٍ فَقَطْ وَقَدْ احْسَنَ بِمَا اَدْعَايُكُمْ
وَابِعْمُرُوْا يٰ اَهْلَ الْاِيْمَانِ اَزْ نَافِعٍ وَابِعْمُرُوْا وَلَعَلَّكُمْ تَرْجِعُوْنَ اَزْ نَافِعٍ وَابْنُ كَثِيْرٍ
وَابْنُ عُمَرَ وَابْنُ عَامِرٍ وَبَيْنَهُمْ اَبَا بَكْرٍ اَبُو بَكْرٍ هُمْ اَزْ اِيْشَانَ هَر جِهَارٍ وَاَبُو جَحْرٍ اَللّٰهُ
اَزْ نَافِعٍ وَابْنُ كَثِيْرٍ وَابْنُ عُمَرَ قَوْلُهُ عَلٰى اِيْمَانِيْ وَكَذٰلِكَ ذٰلِكَ اَدْعَاوَاتُ حَلٰى قَوْلُهُ
وَفِيْ اٰخِرَتِيْ يٰ اَيُّهَا التَّخَلُّفُ فِيْهَا دَرِ اِخْفٍ وَدَرِ مَا بَعْدَ اُوْنِزْ هَسْتِ قَوْلُهُ
فَاَحْسَنُ مَوْصِلًا يَعْنِيْ بِرَهِيْزَارِ اِتْمَادِ اِنْ دَرِ غَلَطٍ بَانَ كِهْ تَصَوُّرُ كُنِيْ كِهْ لِقَطْ اَحْسَنُ
مَكْرُصَةً اَتِيْ مَفْتَرَحَةً اِسْتِ وَاَوَّلًا مَكْسُوْرَةً حَوْلَانِيْ وَدَوْمٍ رَامِفْتَرَحٍ يٰ اَتَصَوُّرُ
كُنِيْ كِهْ مَكْرُصَةً هَر دَواسْتِ مَثَلِ وَفِيْ يَزِيْمٍ وَالتَّخَلُّفُ حَسَّةٌ اَمْرُفٍ كِهْ لِقَطْ اَبْرَهْمِ
دِهَرِدُ وَسُوْرَةُ نَحْ حَلِ اِسْتِ يٰ اَنَّهُ كِهْ يٰ اَنَّهُ كِهْ نَحْ حَلِ اِلَافِ اِسْتِ اَزْ اَيَّاتِ تَخْتَلِفُ
فِيْهَا اَنَّهُ كَارِيْ مَثَلِ اَنْ رُبِّيْ لَطِيْفٌ وَاِنِّيْ حَفِيْظٌ عَلِيْمٌ وَاِمْتَالِ اِيْنهَا قَوْلُهُ سُوْرَةُ
الرَّوْدِ وَزَيَّعُ خَيْلٍ غَيْرُ صِنْوَانٍ اَفْوَ اَلَّذِيْ خَفَضَهَا رَفَعَ عَلٰى
حَقِّهِ طَلِيْ يَعْنِيْ حَوَانِدَهْ صَفْ وَابْنُ كَثِيْرٍ وَابْنُ عُمَرَ وَزَيَّعُ وَخَيْلٍ صِنْوَانٍ
وَعَبْرُ بَرَفٍ هَر جِهَارِ كِهْ دَرِ حَلِ جَرِ شَانِ تَاعَطَفُ بَاشَدِ بِرِ قَطْعِ مَجْمُورَاتِ
وَحَبَّاتِ مِنْ اَعْنَابِ كَوْنِيَا كِهْ حَبَّاتِ نَزْدِ اِيْشَانِ مَشْتَمَلِ اِسْتِ بِرِ اَعْنَابِ
فَقَطْ وَصِنْوَانِ نَعْتِ خَيْلِ اِسْتِ وَغَيْرِ عَطَفِ اِسْتِ بِرِ صِنْوَانِ وَدِيْ كَوَانِ
بِحَرَكَاتِ جِهَادِ كَا مَجْمُورَاتِ بِنَابِرَانِ كِهْ تَاعَطَفُ شَرُوْ بِرِ مِنْ اَعْنَابِ
وَبِقَوْلِهِ اَوَّلًا اِحْتِزَّ اَصْنَوَانِ وَدَوْمُ مَعْدُوْهٍ كِهْ دَرِ اِنْ خِلَافِ نَيْسْتِ عِ وَزَيَّعُ
وَخَيْلٍ وَصِنْوَانِيْ كِهْ وَاَقِعِ اِسْتِ دَرِ اَوَّلِ وَغَيْرِ نَعْمِيْ كِهْ بَلَنْدِ شَدِ كُرْدَنَهَا
حَقِيْقَةُ اِنْ حَاصِلَتِ دَرِ تَرْدِ حَقِيْقِ اِيْنِ كَلَامَاتِ قَوْلُهُ وَذَكَرَ
تَسْعِيْ عَاصِمٍ وَابْنِ عَامِرٍ وَفَلْيَعْبُدْهُ اِلٰهًا اَنْفَضِلْ شَلْشَلًا يَعْنِيْ تَلْكِيْرُ
حَوَانِدِ اَنْدَعَامِ وَابْنِ عَامِرٍ سَبِيْلِيْ عَامِرٍ وَابْنُ كَثِيْرٍ اَلَّذِيْ سَبَقِيْ الْمَذْكُوْرِ بِسِ دِيْكَرَا

عبدالله بن محمد

۷۳۱

بتأنيث خوانند ای شقی هذه الاشياء قوله وقل بعد آله یعنی ویکوکه بفضل بعضها
که واقع است بعد از شقی مقتر و است به یار از برای حق و کسیانی در حالتی که تو
خفیف الحال باشی ای بفضل الله پس باقیان بنون غطته خوانند قوله
وَمَا كُنَّا نَسْتَفْهِمُهُمْ نَحْنُ أَعْدَاؤُهُمْ فَادْفَعْهُم
أَكْلًا أَوْ لَا يَخِفُّ هَرَانِ مَوْضِعِهِ مکرر کرده باشند لفظ استفهام را در آن
موضع خواه در یک آیه خواه در دو آیه و در هر یک استفهام دومین باشد
مثلاً **إِذَا كُنَّا تُرَابًا أَوْ نَابِسًا** قرا بخوانند آن استفهام اند در لفظ
اول یعنی لفظ اول را بدو معنی می خوانند مکرر کسی که خلاف قاعده خود کرده
باشد چنانچه خواهد شد و مواضع استفهامین یا زده است **إِذَا كُنَّا**
تُرَابًا أَوْ نَابِسًا درین سوره و در سبجان دو موضع و هر دو **إِذَا كُنَّا عِظَامًا**
وَرُفَاتًا آنرا اند و در قد اقل **إِذَا امْتَنَّا وَكُنَّا تُرَابًا أَوْ عِظَامًا** آنرا و در
التمل **إِذَا كُنَّا تُرَابًا أَوْ نَابِسًا** آنرا و در العنکبوت **أَنْتُمْ لَنَا تُونَ النَّاحِشَةُ**
أَنْتُمْ لَنَا تُونَ الرِّجَالِ و در الم سحر **أَوْ أَذِلَّةً عَلَى الْأَرْضِ** آنرا
و در الصافات دو محل و هر دو **إِذَا امْتَنَّا وَكُنَّا تُرَابًا أَوْ عِظَامًا** آنرا
اند و در **إِذَا وَقَعَتِ آرُذْ امْتَنَّا وَكُنَّا تُرَابًا أَوْ عِظَامًا** آنرا و در
النارعات **إِنَّا لَمُرْدُونَ فِي الْحَافِرَةِ** **إِذَا وَقَعَتِ سَوَى نَافِعٍ فِي التَّمَلُّ**
وَالشَّامِ مَخْبِرٍ سَوَى النَّارَعَاتِ مع **إِذَا وَقَعَتِ وَلَا اسْتِشَارَ**
است از قلم مذکور یعنی قرا لفظ اول را بدو معنی می خوانند غیر از نافع در سوره
التمل که او اول را به اخبار می خوانند و می گوید قوله **وَالشَّامِ** الم همید
قاعده دیگر است یعنی ابن عامر شامی اخبار خوانده است یعنی به یک معنی می خوانند
در لفظ اول در مجموع مواضع یا زده کانه غیر از سوره التمل و النارعات

مذکور

در این سوره
در سوره التمل
در سوره النارعات
در سوره الشام
در سوره العنکبوت

وَإِذَا وَقَعَتِ که درین سه سوره اول را بدو معنی می خوانند یعنی با استفهام پس
معلوم شد که در اول و النارعات و الواقعة همگی سه اخبار خوانند و اخبار
در لفظ اول التمل از نافع تنها است و در غیر التمل از ابن عامر تنها میگوید
العنکبوت که در اینجا جماعتی و او موافقه نموده اند چنانچه می آید قوله **وَلَا**
در آخر بیت یکسر و او است یعنی شامی اخبار کننده است از برای متابعت نقل
یا از روی متابعت اگر کوئی که ناظم رحمه الله دو سوره را استثنای نموده **حَيْثُ**
قَالَ سوری النارعات مع **إِذَا وَقَعَتِ** و قوا اول سوره التمل نیز استثنای
کردی چنانچه سوره باشد جوابت گویند که از ظاهر قوله **وَالشَّامِ** مخبر سوری
النارعات مع **إِذَا وَقَعَتِ** به ذهن این چنین می رسد که ابن عامر
شامی در بعضی مواضع یا زده کانه به اخبار می خوانند غیر از و النارعات و
إِذَا وَقَعَتِ درین دو سوره به استفهام می خواند پس باید که اول التمل از آنجا
باشد که به اخبار خوانند و این قوهی را این شبهه واقع شد و در شرح مجتبی
آورده که اخبار در اول التمل از نافع و ابن عامر است و بعد از آن از یکسری
و شرح ابو شامه باز وقت افتاده که مراد ناظم اینست بلکه چون از قوله
سوی نافع **فِي التَّمَلِّ** معلوم گشت که اخبار در اول التمل مخصوص نافع است
پس معنی قوله **وَالشَّامِ** مخبر این باشد که شامی اخبار کننده است در
غیر اول التمل که از ده محل دیگر است غیر از و النارعات و **إِذَا**
وَقَعَتِ و یک دلیل دیگر بر مخصوص بودن اخبار اول التمل نافع فقط
است ناظم رحمه الله بنا بر شبهه که تلا مده را روی نموده بود این بیت
تغییر کرده و عوض از این بیت را گفته که **سَوَى الشَّامِ** غیر النارعات و واقع
له نافع **فِي التَّمَلِّ** خبر فاعلی و ابن عامر را و نافع ذکر کرده و شبهه تلا مده

این بود که تقدیر نظم چنین می‌گردد که الکلی و استغفام فی اول التمل سوی نافع یعنی
 قرا در اول التمل به استغفام بخوانند غیر از نافع و حکم مواضع دیگر معلوم می‌شد
 و مقصود بقوله اول استغفام این است از مواضع یازده گانه قوله
 وَدُونَ عِنْدَ عَمِّ فِي الْعَنْكَبُوتِ مَجْرَاهُ وَهُوَ فِي الثَّانِي أَيْ رَأْسُهُ أَوْ
 سَوَى الْعَنْكَبُوتِ وَهُوَ فِي التَّمْلِكِ رَضَى وَرَأْسُهُ أَوْ
 أَشَاعَتْهُمَا أَعْتَلَى وَعَمِّ رَضَى فِي النَّارِ عَاتٍ وَهُمْ عَلَى
 أَصُولِهِمْ وَآمَدُوا لَوْ حَافِظٌ بِلَا يَعْنِي أَنْ كَثُرَ وَضْعٌ وَنَافِعٌ مُتَابِعَةٌ
 ابْنِ عَامِرٍ عَزَّوَجَلَّ أَنْدَرُ أَحْبَارِكُمْ لَنَا تَوْنُ الْفَاحِشَةِ كَهَ أَوَّلِ الْعَنْكَبُوتِ
 است یعنی بیک من می‌خوانند پس متابعتش مخالفت اصل خود مکرده باشند
 قوله وَهُوَ فِي الثَّانِي شُرُوعِست در بیان احکام استغفام دوم یعنی اخبار
 در استغفام در دوم در مجموع مواضع یازده گانه از نافع و کسانی است
 غیر از دوم العنكبوت یعنی انکم لَنَا تَوْنُ الرَّجَالِ که همگی این را به اخبار خوانند
 و غیر از دوم التمل که اخبار آن از ابن عامر و کسانی است که اشارت الیه بقوله
 وَهُوَ فِي التَّمْلِكِ وَغَيْرِ زِدْ دَوْمَ وَالتَّارِغَاتِ که اخبار آن از نافع و ابن عامر
 و کسانی است که قال وَعَمِّ رَضَى الخ ولیکن ابن عامر و کسانی در دوم التمل
 نونی را زیاده می‌کنند و اشاعی خوانند که أَخْبَرَهُ بِقَوْلِهِ وَرَأْسُهُ أَوْ الخ قوله
 وَهُمْ الخ یعنی همه قرار در تحقیق و تسهیل و ادخال و ترک ادخال هر کس بر اصل
 خود اند ولیکن هشام مجتبی در آن هفت موضع که در سَبْعَةِ الْأَخْلَافِ عَنْهُ
 به مدد فقط می‌خواند در این مواضع نیز عمدتها خواند فی خلاف و ازین جهت ریز
 او را باید گفت که آن دیگر باز آغاده بخوده بقوله وَآمَدُوا لَوْ حَافِظٌ بِلَا
 بِسْ قَالُوا به استغفام و مد و تسهیل خواند در اول و به اخبار در دوم

مکرم در التمل و العنكبوت که بعکس خواند و ورش مجتبی الا انکه او را مد
 نیست و این کثیر به استغفام و تسهیل در اول و در دوم مکرم در العنكبوت
 که اول را به اخبار خواند و دوم را به استغفام و تسهیل و ابن عامر و اول
 و دوم را به استغفام و مد و تسهیل و ابن عامر در اول به اخبار و در دوم
 به استغفام مکرم در التمل و التارغات که اول را به استغفام خواند و
 دوم را به اخبار و در دوم التمل زیادتی یون دارد و مکرم در الواقعة
 که اول و دوم را به استغفام می‌خواند و هشام را در استغفام مد و تحقیق
 بود و ابن کوان را ترک مد و تحقیق و عامر و حمی اول و دوم را به استغفام
 می‌خوانند مکرم حفص در العنكبوت که اول را به اخبار می‌خواند و دوم را
 به استغفام و کسانی اول را به استغفام و دوم را به اخبار مکرم در العنكبوت
 که هر دو را به استغفام می‌خواند و در دوم التمل نونی را زیاده می‌کند چون
 قراة هریک را معلوم کردی بدان که استغفام در این مواضع از برای
 تَعْبُثُ وَاَنْكَارُ است اَلْكَفُّ بَعَثُ اَوْ ثَرَّةٌ اِذَا كُنَّا عِظَامًا مِثْلَ مَا كُنَّا
 مَعُوشِينَ اَوْ مَوْدُودِينَ وَاَنْكَسَ هُوَ دَوْرًا به استغفام می‌خواند تا کید
 را منخواهد و اگر موقع دوم محل استغفام است زیرا که شك ایشان
 در بَعَثُ بُوذْنُهُ در مَوْتِ وَاَنْكَسَ اَوَّلًا به اخبار خواند و دوم را به
 استغفام بر اصل خواند چنانچه مذکور شد که دوم موضع استغفام است
 و آنکس که بعکس خواند از آن جهت است که اول صدر کلام است و چون
 از راه استغفام خواند از استغفام دوم مستغنی گشت مثل اَفَايِنَ مَاتَ
 اَوْ قَتَلَ اِنْقَلَبْتُ عَلَى اَعْقَابِكُمْ که استغفام از انقلاب بر اَعْقَابِ
 است نه از مَوْتِ یا از قَتَلَ و موضع دوم عام شده در العنكبوت

عنادی در حالتی که او خبر دهند است بنا بر آن که اخبار در او است و اگر
 مختار را بفتح یا خوانند معنی لطیف ترمی اید ای عم حال کونه مقروا بالاحبار
 و اخبار در موضع دوم آمده است به قاری راه یابنده تا این قاری او را نقره
 دهند بان که او را بخواند غیر از سوره العنکبوت و اخبار در دوم النمل باشد
 توبه ان خشنود و زیاده کرده اند این عامیر و کسانی دوم النمل را نونی سر کوبیا
 سالی می گوید که بغیر از ایشان هود و کسی دیگر این را خواند جواش می شد
 که نه بل این از ایشان هر دو مرتفع شده و غالب آمده و اگر زاد و راه
 عوض زاده خوانند چنانچه بعضی روایت کرده اند احتیاج به این توبه نباشد
 و عام شده پسندیدن اخبار در دوم و النراغات و همه بر اصلها خود اند
 و برافراشته کردن علم نکه دارند کان قراة را که تجزیه امور و تجلیه
 صدور نموده اند و الله اعلم ای صدیق شفیق همان بر حدرباش تا از
 بسیاری گفتار این قلاش او باش اندک عیبی را در خاطر نیآوری که اگر
 سخن را بیست نکرده ایم مسئله متقارب نکرده و قضت حاصل آید
 قوله و هاد و واقف و اقیانیه و باقی ناهل سیتی
 صحیح تلاء یعنی وقف کن از بیل این کثیر بر هاد درین سوره و در الزمر
 و در المؤمن و بر ما عند الله باقی در النحل به یا این الفاظ چهار گانه بر اصل
 خود شان چه در اصل هادی و والی و وافی بوده اند بر وزن ناصیر
 و کسر یار در وصل از جهت نقل انداخته اند پس بنا بر النقاء ساکن میان یار
 و تنوین در وصل یا را حذف کرده اند پس چون در حالت وقف تنوین
 نمی ماند یا باز می گردد و باقیان بخذف یا می خوانند در حالین بنا بر
 متابعه و بنا بر آن نیز که حذف تنوین از جهت وقف نه از جهت حذف یا

رشم

اعتبار

اعتباری ندارد از آن روی که وقف عارض است و اصل وصل است پس باید که
 مخانه در وصل حذف یا می کنند در وقف نیز یا را حذف کنند و تنوین بسید
 وقف بیفتد قوله هل یستوی الیمین ام هل یستوی الظلمات مدلول صحیح یعنی
 حنه و کسانی و ابو بکر آنرا بدگر خوانده اند و دیگران بتائیت ریر که بتائیت ظلمات
 حقیقی نیست و از آن جهت قید نکرده خلاف در یستوی دوم است که یستوی
 اول فاعلش لفظ الاعی است و او مذکور است قوله و کجد صحاب
 یوقدون و صمهم و صدق توی مع صدق الطول الخ یعنی
 بعد از هل یستوی خوانده اند مدلول صحاب یعنی حنه و کسانی و حفص و میثا
 یوقدون را بنیب ریر که از پیشش ام جعلوا لله رفته و دیگران بخطاب بخوانند
 از آن جهت که ماقبلش قل فاخذتم است قوله و صمهم الخ یعنی هم کوفیان افاته نموده
 در و صد و اعز السبیل درین سوره و اقوله و صد عن السبیل در الطول یعنی حمر
 المؤمن سنی ایشان بقم صاد می خوانند و باقیان بفتح اماضم درین بنا بر مناسبت
 بل زین الدین کفر و امکرهم است و در الطول بنا بر موافقه و كذلك
 زین لفرعون سوء عمله که تا مجموع بنا بر مفعول باشند و فتح در هود و
 سوره بر طبق الذین لیزوا و صد و اعز سبیل الله است که بنا فاعلست
 قوله و یتبت فی تخفیفه حق ناصیر و فی الکافر الکفار
 بالجمع دلالت یعنی نحو الله ما یشاء و یتبت حق یاری کنند قراة در
 در تخفیف اوست یعنی این کثیر و ابو عمرو و عاصم آنرا تخفیف بار میخوانند
 و دیگران تشدید و تخفیف و تشدید و لغة اند مثل نزل و نزل قوله
 و فی الکافر الخ یعنی و سیم الکفار را جمع در محل الکافر مفرد
 منقاد و مطیعش گردانیده اند از بول کوفیان و ابن عامر بغیر ایشان جمع

تند

می خوانند و وجهش ظاهر است و دیگران با فواد بر ادا اسم جنس و یا زیاد
 الکثیر المتقال فقط است از کثرت در حال زایش اثبات میدارد **قوله سور**
ابرهیم علیه السلام وفي الحفص في الله الذي رفع عم خالق
امدده والكسرة و از رفع الفاف ششلا یعنی در محل خفض در الله الذي از نافع
 و این عامر است تا مبتدا بود پس بر ما قبلش وقف مطلق مناسب آید و دیگران
 که خفض می خوانند بدل باشد از العز الحید یا عطف بیان بر دین
 قراة وصل باشد **قوله خالق امدده** الخ یعنی زیاد کن الخ بعد از خا و مکسور
 ساز لام را و مرفوع کن قاف را از **قوله تعالى الم تر ان الله خالق السموات** یعنی
 بر بنا اسم فاعل سازش از بولی هم و کسانیک تا حیران مفرود باشد پس باقیان و حب
 الف و فتح لام قاف خوانند یعنی خلق بر بنا ماضی تا خبر جمله باشد **قوله ششلا**
 یعنی این امور را بقدیم رسان در حالتی که خفیف الحال و فارغ الدال باشی **قوله**
وفي النور و اخفض في ها و الارض ها مضر خي الكسرة
 لجره مجعلا یعنی مجزیه زیاد کن الف را و مکسور کردن لام را و مرفوع ساز
 قاف را و الله خالق که در آیه در سورة النور نیز هم از بولی هم و کسانیک و
 مخفوض کردن لفظ کل را در النور و لفظ الارض را این سوره هم از بولی ایشان
 هر دو تا لفظ مضاف الیه خالق باشد و لفظ الارض عطف باشد بر السموات
 مجرور که مضاف الیه خالق است پس غیر ایشان بنصب کل و الارض خوانند بر مفعول
 خلق **قوله مضر خي الكسرة** الخ یعنی مکسور کردن یا را از و ما انتم مضر خي از بولی
 حرف در حالتی که در تعلیل و توجیه این قراة دلکها خوب و وجهها مرغوب
 را گوئی و طعن در آن کنی همچنانچه جماعتی بخوان شکر کردند پس دیگران بفتح خوانند
 که صحره یا اضافه است و خبر این اجماع منکران نسبت این قراة را به و هم

رفع
 و فتح

و فتح

که

و فتح

و لحن و غلط کرده بودند تا طمعه الله در تومیه آن دو وجه را ذکر فرموده
 و اشارة نموده بان **قوله كها وصل للسا كين و قطرب حكاها**
مع الفراء و لك العلا یعنی مجازی ها و ضمیر مذکر را حقا قبلش
 مكسور است یا یا ساکن ها را مكسور می سازند و وصلش را می کنند و مثل
 به و ز سله و الی غیره یا یا اضافه را این مكسور می سازند و وصلش را می کنند
 از آن رو که هر دو ضمیر اند و مبنی بر یک حرف اند پس اصل مضر خي مضر خي
 بوده باشد به سه یا از یو که یا اول از برای جمع است و دوم یا اضافه و سیوم
 یا صید و بعد از آن یا صید را حذف کردند همچنانچه در الیه و کذیه می کنند بنابر
 ثقل اجتماع یا ات و یا اول را در دوم ادغام کردند و کسره باقی داشتند
 تا دالاله کند بر یا محذوفه و این وجه اول بود و بیان وجه دوم **قوله اولسا كين**
 است یعنی یا آنکه مكسور کرده اند یا از آن جهت است که مضر خين را چون
 را ضافتش که مضر خين شد پس چون نون را از برای اضافه بینداختند
 یا جمع و یا اضافه که هر دو ساکن بودند هم رسیدید بعد که کسره اول را
 در دوم ادغام کردند و یا اضافه را مکسور کرد ایند بر آن قاعده که در
 التقاء ساکنین مقصور شدن **قوله و قطرب الخ** یعنی قطرب خوی که شاکر دسیویه
 بود و اقوال خوی و افزند العلا که ابو عمرو است حکایه کرده اند
 این لغت را یعنی کسره را یا را ع و این قصه چنان بوده که قطرب و قرابتی
 را گفته اغلب غلی است خوانده اند و بیت نیست ماض اذ اما هم
 بالمضی قال لها هل لك يا تاني بكسره یا فی و بعد از آن قطرب دعوی
 کرده که این لغت بنی بر بوعست و قرأ الكنة که قاسم بن معن دعوی کرده
 که کسره صواب است و قرأ مدح قاسم گفته که او مردی امین است

کردند

و فتح

وَحِينَ جَعَلِي ابْنِ عَمْرٍو بَصْرِي ابْنِ لُغَةٍ سَوَّالٌ كَوْدَةٌ وَدَرْجَابٌ فَمَوْذُوهٌ كَهَكْسَةٍ
 خَوَّاهِدٌ بَقْعٌ خَوَّاهِدٌ هَرَسٌ خَوَّاهِدٌ كَسْرٌ وَدَرْجَابٌ يَكْرَأُ اسْتِ ابْنِ عَمْرٍو فَمَوْذُوهٌ
 كَهَكْسَةٍ ابْنِ بَارٍ خَفَضَ نَزْكَو اسْتِ قَوْلُهُ وَصَمَّ كَفَا حَصْرٌ
 يَضْلُو يَضْلُو عَنْ قِفْلَةٍ بِالْيَا يَخْلِفُ لَهُ وَلَا يَعْنِي مَضْمُونٌ كَدَانِ يَارَا
 اَزْ لِيضْلُو عَنْ سَبِيلِهِ دَرِينِ سَوْرَةٍ وَارْ لِيضْلُو عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ دَرِ سَمْعِ الْحَجِّ وَلَقِنْ وَلِ
 لِيضْلُو عَنْ سَبِيلِكَ دَرِ الزَّمَرِ اَزْ بُولِي ابْنِ عَامِرٍ وَنَائِعٌ وَكَوْفِيَانِ دَرِ عَالَتِي كَهَكْسَةٍ
 قَلْعَةٌ بَاشِي دَرِ مَحَلِّ وَبَلَنْدِي سَرِ دِيكَرَانِ بَقْعٌ يَارِ خَوَّاهِدٌ قَوْلُهُ وَافِدَةٌ لَمْ يَعْنِ
 أَفَدَةٌ مِزِ النَّاسِ يَارِ سَاكِنَةٌ بَعْدَ اَزْ مَعْنَى بَرَوْنِ أَفِيدَةٌ خَوَّاهِدٌ اَنْدَ اَزْ هَشَامِ
 وَلَكِنْ بَجَلَا فَيَكْهُ اَوْ سَرَا يَارِ دَهْنَدٌ هَسْتِ كَهَكْسَةٍ اَنْ اَشَاعَ نَفَلَسْتِ يَعْنِي اَوْرَادُو
 وَهَ اسْتِ اَشَابَتِ يَارِ وَصَفَشِ مِجُونِ دِيكَرَانِ وَفَرَا كَفْتَةٌ وَهَ ابْنِ قِرَاةِ اَشَاعِ
 كَسْرٌ اسْتِ يَعْنِي جَبْدَانِي دَرِ كَسْرٍ بَارِ دَرِ كَفْتِ كَهَكْسَةٍ يَارِ اَزْ اَنْ مَتَوَلَّيْ شَرُّو اَبُو شَامِ
 مَكْوِيْدَةٌ اَبْنِ بَرِ قِرَاةِ اَبْنِ صَعِيْفَةٍ دَوْرٍ اَزْ فُصَا حَسْتِ وَكَمْتَرَسِي اَزْ مَصْنَعَانِ اَزْ
 ذَكَرُوهُ قَوْلُهُ وَفِي لَتْرُوْلِ الْفَتْحِ وَارْفَعُهُ رَاشِدٌ اَوْ مَا كَانَ لِي
 اَبْنِ عِبَادِي خَذَمَلَا يَعْنِي فَتْحٌ حَاصِلَسْتِ دَرِ لَامِ اَوَّلِ اَزْ لَتْرُوْلِ وَصَفِ مَوْجِ كَدَانِ
 لَامِ دَوْنِشِ رَا اَزْ كَسَائِي دَرِ عَالَتِي كَهَكْسَةٍ تَوْرَاهُ يَابَنْدَةٌ بَاشِي وَهَ ابْنِ قِرَاةِ وَبَنَانِي
 كَهَكْسَةٍ اَنْ دَرِ بَرِ قِرَاةِ مَحْفَنَةٍ اَزْ شَقْلَةٍ بَاشِدٌ وَلَامِ اَزْ جِهَةِ فَرْقِ بُوذْمِيَانِ
 اَنْ مَحْفَنَةٍ شَطِطَةٍ وَنَافِيَةِ اَيْ قَدْ كَانِ مَكْرَهَمُ حَيْثُ اَنْ يَنْزِلَ مَا هُوَ كَا حَيَالِ
 فِي الثَّبَاتِ وَهُوَ الْاُمُورِ الْعَظِيمَةِ سَرِ دِيكَرَانِ بَكْسَرَامِ اَوَّلِ وَبَضَبِ لَامِ دَوْنِ حَوَا
 وَدَرِ بَرِ قِرَاةِ اَبْنِ نَافِيَةِ بَاشِدٌ وَلَامِ اَزْ بَرِ اَيْ تَاكِيدِ اَيْ مَا كَانِ مَكْرَهَمُ لَتْرُوْلِ
 مِنْهُ شَرَايِعُ اللَّهِ الَّتِي هِيَ مِثْلُ الْحَيَالِ فِي الزَّمَرِ قَوْلُهُ وَمَا كَانَ اِلَّا يَعْنِي فَرَا كَبْرِ
 يَاتِ اَضَافَةً سَهْ كَانَهُ اَبْنِ سَمْعِ رَا دَرِ عَالَتِي كَهَكْسَةٍ تَوَخَّاهِدٌ وَنَحْتَاهَا قَوِيَّةٌ وَدَلِيلُهُ رَسْمِيَّةٌ

بَاشِي اَنْ وَمَا كَانَ اِلَّا عَلَيْكُمْ اسْتِ فَخَفَضَ اَزْ حَفَضَ اسْتِ وَرَبَّنَا اِنِّي اسْكَنْتُ اَزْ نَائِعِ
 وَابْنِ كَيْتَرِ وَابْنِ عَمْرٍو وَقَلَّ لِعِبَادِي الَّذِينَ اَزْ اَيْشَانِ هَرَسِدَةٌ وَعَامِمٌ وَمَهْمَنٌ
 يَاتِ رَوَايِدُ دَرِ بَرِ سَوْرَةٍ سَهْ اسْتِ وَخَافَ وَعِيدِي اَزْ وَرَشِ فَقَطْ دَرِ وَصَلِ وَبَارِ
 اَشْرَكْتُونِ اَزْ اَبْنِ عَمْرٍو فَقَطْ مِمَّ دَرِ وَصَلِ وَتَقَلُّدُ عَائِي اَزْ اَبْنِ عَمْرٍو وَوَرَشِ
 دَرِ وَصَلِ وَازْ بَرِي دَرِ مَالِيْنِ قَوْلُهُ **سُورَةُ الْحَجْرِ وَرَبِّ خَفِيْفٌ**
اِنْ مَّا اسْكَنْتُ لَكُمْ دَانِ تَنْزِلُ لَكُمْ النَّارُ الشَّجْعَةَ مِثْلًا يَعْنِي مَتَا يُوْدُ
 خَفِيْفٌ اسْتِ لَزْ نَائِعِ وَعَامِمِ رِيَا كَهَكْسَةٍ تَقَلُّدُ خَفِيْفٌ لَزْ اَيْشَانِ هَرَسِدَةٌ سَرِ بَاقِيَا
 بَشَدِيدِ خَوَّاهِدٌ وَخَفِيْفٌ وَتَشْدِيدِ دَوْلَفَةٍ اَنْدَ وَبَحْمِيْرُ سَكْرَتِ اَبْصَارُنَا
 خَفِيْفٌ اسْتِ لَزْ بُولِي ابْنِ كَيْتَرِ فَقَطْ اَيْ جَيْسَتِ اَوْ حَيْثُ وَسَبَبِ اَشْرَاكِ
 دَرِ خَفَةِ اسْتِ كَهَكْسَةٍ لَفْظِ سَكْرَتِ تَوَدِيْكِ شَدَّةٌ بِكَلَّةٍ رَجْمًا سَرِ بَاقِيَانِ رَا تَشْدِيدِ
 بَاشِدٌ لَزْ بَرِ اَيْ كَيْتَرِ قَوْلُهُ تَنْزِلُ اِلَّا يَعْنِي مَا تَنْزِلُ الْمَلَائِكَةُ بَضْمُ تَا وَوَشَشِشِ كَوْدَةٌ اَنْدَ
 اَزْ بَرِ اَيْ شَعْبَةٍ سَرِ بَاقِيَانِ عِيْلُ عَمْرٍو وَكَسَائِي وَحَفَضَ بَقْعٌ مَتَا خَوَّاهِدٌ وَمَقْتَعِ
 بُوذْنِ زَانِي دَرِ هَرْدِ وَقِرَاةِ بَعْدَ اَزْ اَبْنِ عَمْرٍو مِشْوَرٌ وَقِرَاةِ اَوَّلِ مَجْهُوْلِي
 بُوذْنِ اَزْ تَنْزِيلِ وَقِرَاةِ دَوْنِ مَعْرُوفِي اَزْ تَنْزِيلِ كَهَكْسَةٍ اَحْدَى الثَّانِيْنِ مَحْدُوفِ
 بَاشِدٌ قَوْلُهُ **وَبِالنَّوْرِ فِيهَا وَالْخَسِرَ الزَّائِي وَانْصَبَ الْمَلَأِيْكَةُ**
الْمَرْفُوعَ عَنْ تَسْلِيْدِ عَلِيٍّ يَعْنِي خَوَّاهِدٌ بَرِ مَضْمُونِ دَرِ مَوْضِعِ تَا وَمَكْسُورِ
 كَنَ زَايِ رَا يَعْنِي بَرِ بَنَاءِ فَاَعْلَ مِثْلُ اَزْ تَنْزِيلِ خَوَّاهِدٌ وَبَضْبِ كَدَانِ لَفْظِ الْمَلَائِكَةِ
 مَرْفُوعِ رَا بَرِ مَفْعُولِيَةِ اَزْ عَمْرٍو وَكَسَائِي وَبَضْبِ هَرَسِدَةٍ بَاشِدٌ مَرْتَبَاهَا
 عَلَيْهِ وَبَنَزْلُهَا رَكْبَةٌ اَنْدَ سَرِ اَيْشَانِ هَرَسِدَةٍ بَرِ فَعِ الْمَلَائِكَةُ خَوَّاهِدٌ تَا دَرِ
 قِرَاةِ فَتْحٍ تَا تَنْزِيلِ فَاَعْلَ بُوذْنِ دَرِ قِرَاةِ فَتْحٍ مَفْعُولِ اِلَّا اَلِاسْمِ فَاَعْلَهُ قَوْلُهُ
 وَتَقَلُّدُ لَكِي نَوْرٌ بَشَرٌ وَزِيَا كَسْرٌ خَرْمَا وَمَا اَلِالْخَفِ فَاَوَّلَا

سوره الاسراء

وقیل نیز میتوان که فتح تخفیف ضیق بود مثل است و است قوله دخلا حال است از فیضیق
ای حال گونه دخلا فی امر ای مشابهما فی الفراء الکسر قوله سوره الاسراء
وَتَخَذُوا عَيْنَ حَلَا لَيْسُوا نُورًا وَضَمُّ الصَّوْرِ وَالْمَدُّ عَزْلًا
سَمَا وَبَلَقْنَاهُ يَضْمٌ مُشَدَّدٌ أَكْفَى يَلْغُزُ امْدَادَةً وَالْكَسْرُ
ثَمَرٌ لَا يَغْنَى إِلَّا تَحْتَدُوا از ابو عمرو فقط ضدا وند عینی شیرین کشته یعنی
او بیا غنیه می خواند و دیگران تبار خطاب و وجه غیب و خطاب در او
مخفی نیست که در لا یعبدون الا الله در البقره قوله لیسوا لا یغنی در لیسوا ووجه
سه قراة است آ لیسوا بنون عظیم و فتح من از بولی کسانی آ لیسوا بنا غنیه
و بواو بعد از من مضمون از حفص و نافع و ابن کثیر و ابو عمرو و جمع راجع لفظ
عباد باشد در یغنی عنکم عباده الناس لیسوا به یا و فتح هم و این قراة
ابن عامر و حمزه و ابو بکر است و ضمیر تن لفظ رب باز گردد در عسی و تکم
یا به لفظ و وعد در فاذا جاء وعد الاخر و بیان که النبی بعد از و او
است در قراة جمع النبی است که بعد از و او جمع می نویسند و و اعین
الفعل و و او صون هم می خورد و محذوف اند و در قراة فتح مع الف معنی باشد
و و او عن الفعل لیسوا و ند نون نیست که ان منقولست از یک قاری ضم
معنی و اثبات و او که حرف مد است بعد از من عدا لسان انکاشه
اند و بواسطه شان داشته اند و بسبب این تعدیل هر یکی از معنی و اثبات
و او رفعتی یافته اند قوله و یلقیه یعنی کتابت یلقیه منشور مضموم گردا
می شود یا و او در حالتی که مشدد است قاف او یعنی بر بنای مفعول
از باب تخیل از بولی ابن عامر فقط خوانده اند ای کتابت یلقیه قبل به
بعد از آن گویند که می گویند که این دو قید فی فتح لام از تشدید لازم

لعلهم کان خطا کثیرا را بفتح خا و بحریک طار خوانند بروزن

یابد

می آید پس دیگران بفتح خوانند و تخفیف مستلزم سکون سکون قافست و ضمیر فاعلش
راجع به کتاب باشد و ضمیر مفعولش عاید به انسان یا بعکس هر که موجه
توهم پیدا تو نیز به او رسیدن قوله یلغز الی یعنی ممدود گردان یلغز عندک
الکبر را یعنی زیاده کن بعد از غین الفی را و مکسور سار زون مشدده را
تا یلغزان شود بصیغه تشبیه از حمزه و کسانی درین حالت که خفیف الحال
باشی و ضمیر تشبیه راجع به والدین باشد و احدیما بدل از او پس باقیان
بقصر یعنی حذف الف و فتح نون خوانند و احدیما فاعل یلغز باشد و فاعل
خود در همه قرائتی مشدد است حناجه در او لیت لاحق اشیان بیان
فرموده بقوله و عنکم کلهم شد و فافقت کما بفتح
رنا کفو او نور علی اعتلا یعنی کله آت در قرآن سه عمل است
درین سورت و در الانبیا و در الاحقاف و در اوسه قراة است
افتح قافی تثنی این کثیر و ابن عامر را کسرا و تثنی حفص و نافع را کسرا
کسره دیگران را و مجمع لغات اند و فافقت کله ات ممدان نزدیک شدن
بفتح فاء در حالتی که او مانده است بدیگر کلمات مختلف فیهما در اخلا
در او و منون گردان فاراد در حالتی که تو اعتماد کتبه باشی بر
رفعتی وجه رفعتی و اعتلاد راصل ممدود بود قوله و بالفتح و التجر
خطا مصوت و حرکه المکی و مد و جملا
یعنی ان قلمهم کان خطا کثیرا را بفتح خا و بحریک طار خوانند بروزن
علما مکر این کثیر مکی که او طار را متحرک ساخته بفتح و بعد از طار مدی یا
یعنی الفی از زیاده کرده بروزن عیادا و این کلمه یا بر یو بحریک و مد
از استند و به این قید هاش بار بسته کما اشار الیه بقوله و حرکه الی و بفتح

خ

یک

بفتح

قراءة أول ضد صوابست ومعنى دوم و سیموم انم قوله **خاطبت في سرف**
شهوكم وضمتها جرفيه بالقسطا سرف شدنا علا
 یعنی نقل خطاب کرده اند در فلا سرف فی التثیل یعنی خطاب خواندند اند صحت
 و کسانى اورانا مخاطب فی باشد یا ایشان بس یا قیام بغیب خوانند و صمیران
 و لی بود قوله وضمتها الی یعنی در محل مضموم کردن ماقاف بالقسطا پس یادرد و وضع
 او یعنی سرف و در الشعر کسر خدا و ندان بوی خوش افزون آمده است
 بر دیگر و بها یعنی صحت و کسانى و صفت کسر می خوانند و دیگران بضم قوله و سینه
 فی همزة اضمم و هاءیه و ذکر و لا تنویر کرا مجلا
 یعنی فعل فم را به جای آورد در مفعول قوله تعالی کل ذلك کان سینه و در هاء او نیز این
 عمل کن یعنی صحت و هاء را هم در مضموم کردن و ثبات تائید را بدل کن به هاء صمیر مذکر
 و حال آنکه درین هنگام تنویر نخواهد بود از بول کو فیان و ابن عامر تا اسم کان باشد
 و مکروه اخبارش ای کان تئى المنهى عنه و المأمور به مکروهها بس دیگران بفتح ممن
 و نصب تائید متونه خوانند تا سینه خبر کان گردد و مکروهها جبر بعد از
 خبر ای کل المنهى عنه کان سینه و مکروهها قوله ذکر امجلا یعنی ذکر کرد
 اینها را ذکر کردنی که تمام کنند همه قیدهها لفظ سینه است و نیز میتوان
 که حال از فاعل ذکر باشد یا از فاعل ذکر محذوف قوله و حقیقت
مع الفرقان و اضمم لیدکروا شفاء فی الفرقان
 یدکر فضلا یعنی تخفیف خوان دال و کاف را و مضموم کن کاف را و ساکن
 ساز دال را از ولقد صرفنا فی هذا القرآن لیدکروا درین سوره و دو اول قد
 صرفنا بینهم لیدکروا در الفرقان تا لیدکروا شود بروزن این صفا از جلی جن
 و کسانى درین حاله که علة نقل باشی خداوند شنا ز قوله فی الفرقان الی یعنی معنی فعلها را

نموده شود

جاء و رد لکن انما ان یدکر در الفرقان از جلی جن بس یا قیام بتشدید دال
 و کاف و فتح هود و خوانند که در اصل لیتدکروا و یتدکروا بوده باشند از تذکر
 و بنا بر قریب مخجج تا را دال ادغام کرده باشند قوله فصل کوینا که کسی می گویند
 که با وجود آن که ذکر اسکان نکرد قراة صحت و کسانى در لفظ اول و قراة صحت
 در دوم روشن شد بانه جواب می فرماید که بیان کرده کشت رنبر که ما بعد
 حرف مضارعة در ثلاثی مجرد ساکن می باشد قوله و فی ممر بالعکس
حق شفاؤه یقولون عزرا و فی الثانی نزل
سما کفله انت یسبح عزرجی شفا و السرو اسکا
رحلک عملا یعنی اول یدکر الانسان در ممر بعکس نمود مذکور یعنی
 بتشدید دال و کاف و فتح هود و حق این کثیر و ابو عمرو و کسانى و ممر است
 بس غیر ایشان بان قید ها خوانند یعنی تخفیف دال ساکن و تخفیف کاف مضموم
 قوله یقولون الی یعنی کما یقولون بغیب منقولست از حفص و ابن کثیر و صمیر جمع کافران
 را بود پس از دیگران خطاب منقول باشد از جهة مناسبة لفظ قل که از پیش است
 قوله عن دار الی عن قاری عالم و نیز می توان که هر این کثیر را در تری می گویند یعنی عطار
 یا نسبت را از و انداخته باشند مثل کوفی و کوف قوله و فی الثانی یعنی
 عما یقولون در محل دوم بغیب منزل شده و علی گشته بهی او از قرا او یعنی عاصم
 و نافع و ابن کثیر و ابو عمرو و ابن عامر او را بغیب خوانده اند و دیگران خطاب قوله
 انت یسبح یعنی شایسته خوان یسبح له السموات را بنا بر تائید السموات
 از خدا و ندان حمایه که هر یکی از ایشان شفا داده اند علة جملها و ایشان حفص
 و ابو عمرو و صحت و کسانى اند پس از دیگران تذکیر باید خواند از آن جهت که
 تائید السموات حقیقی نیست پس اگر هرد و یقولون را و اسبح جمع کنند چهار

ن

قوله عامر ليد نافع وابن عامر وابو بكر اوله تار فوقاني ودوم ويسوم رايه يا تختاني
 ۲ ابن كثير هر سه رايه يا تختاني ۳ ابو عمرو وحض اول ويسوم رايه تار فوقاني فيسائه
 يا تختاني ۴ حمي وكسائي هر سه رايه تار فوقاني قوله والكسر والياء يعني مكسور وكرد
 اسكان هم دجالت تار ان مض فقط تايعة راجل بود مثل جذر وعاد در حالتي كه
 عمل كسان باشند اين قوازه ليس از ديكران باسكان هم بايد خواند يعني ام جمع مثل
 صحت وصاحب يكسرا تخفيف كرده باشند مثلكيف وكنت قوله وخسيف
 حو نونه ويعيدكم فيعزكم واثار يرسلين سلا يعني فاسم
 ان خسيف وان يعيدكم فيه وفيعزكم بما واور يرسل حركه وقرسل عليكم
 نون هر يك از اين بخ كذا حق وقاري است يعني ابن كثير وابو عمرو ليس عن اشان سلا
 خوانند ضمير فاعلشان بلفظ رب از قوله تعالى ربكم الذي يرسلكم باز كرده قوله
خلافك فافتح مع يسكوز وقصره سماصف ناي
آخر معا لمره ملا يعني مفتوح سا ز خارا واسكوز لام وقصر لام يعني مبد
 الف از لا يلبثون خلافك تا خلفك شود از براي نافع وابن كثير وابو عمرو وابو بكر
 ليس از ديكران خارا مكسور بايد ساخت وافتح لام واثبات الف تا خلافك
 كرده وهر دو معني بعد كه اند قوله سماصف كويلا سائلي سوال هم كنده خلافك
 بسبب خلافي كه در او كرده اند عالي كشته يانه جواش هم فرمايد كه عالي كشته بسبب
 كن اورا خلاف قوله ناي اليا يعني مؤخر ساز منم راز الف بسبب مقدم شود در
 ناي بجاي نينه در سوره و در فضيلت يعني بكونا بر وزن قال از ابن ذكوان در حالتي
 كه خداوند محبتها باشي درين روايه زيرا كه قلب شعبه از شعب عربيه
 است پس ديكران بواصل خوانند يعني ناي همچون رمي بس در اوبخ قوازه باشد
 اناي نفع از قالون وابن كثير وابو عمرو وحض ۲ با مال بين بين و آمد ووسط وفتح و آمد

شود

وقصر هجره از و دش ۳ ناز از ابن ذكوان عم ناي نفع نون و اماله الف از سكون
 و خلا در هر دو سوره و از ابن كثير درين سوره ه ناي با مال نون والف
 خلف وكسائي قوله تفجر في الاولى كقتل ثابت وعم ندي كسفا
تفجر بكه ولا يعني حتى تفجريا در كل اولي در كل دوم كه فتجر الانهار
 است بتخفيف هم مضموم بر وزن قتل ثابت كشته از كوفيان پس باقيا ن
 بتشد يد خوانند از باب تعجيل و اين معني از كل تفجر كه لفظ نايم است مضموم
 محكود و تخفيف و تشديد دو لغة اند مثل سحرت وسحرت قوله وعم اليا يعني
 نافع وابن عامر وعاصم كما رعت علينا كسفا رايه سيني مي خوانند و باقيا ن باسكان
 و بر هر دو قوازه جمع كسفه است بمعنى قطعه همچون سدر وسدر و عامر
 كشت لفظ كسفا معناي او حركه دادن قاري سيني اورا از جهت متابعتي قوله
وفي سباء حفص مع الشعرا قل وفي الروم سكر ليس
بالخلف مشكلا يعني بكونه حفص مشكوك كرده است سيني را
 نفع از قوله تعالى او يسقط عليهم كسفا در سباء و اسقط علينا كسفا
 در الشعرا پس هم او باسكان خوانند قوله وفي الروم اليا يعني ثم جعله كسفا
 رادر التوم ساكن كودان سينش از هشام خلاف و از ابن ذكوان ب
 خلاف زيرا كه ليست كسفا بسبب ان اختلاف مشكل بر قاري پس ديكران
 نفع خوانند قوله و قل قال الاولى كيف دار وصمرا علمت
رضي واليا في رني اخلا يعني خوانند مي شود قال سبحان ربي اعظم
 قل كه واقع در اول از ابن عامر و ابن كثير و بقوله الاولى احتراز از قل و كان في
 الارض ملائكة عمود كه دوم است قوله كيف دار يعني هر گونه كه دوران
 نموده اين لفظ يعني خا بلفظ ماضي وضوا بصيغته امر معي او يكيست

زیرا که حضرت رسول الله صلى الله عليه وسلم ما مور بقول شده بود و گفت قوله وضم
 الح یعنی مضموم کردن تا، لقد علمت ما أنزلنا من كتابنا فقط در حالتی که بسندید
 خالق و ظالم باشی و مخیر مومنی باشد علیه السلام پس از غیر او مضموم باید
 کرد ایند تا خطاب با فرعون بود قوله ربی انجی بانی، اضافه درین مضموم در
 ربی ای الامسکتم ظاهر گشته از نافع و ابوعمر و یار راین دو موضع
 است این آخرتی از نافع و ابوعمر و در وصل و ابرار کثیر در حالتین
 و فهو المبتدئ لانه نافع و ابوعمر و در وصل قوله سورة الکهف
 و سکتة حفص و ن قطع لطيفة على الف الثون
 فی عوجا بلا یعنی سکتة لطیفه از حفص به قطع نفس بر الفی است که مبتدل
 گشته از نون تنوین در عوجا در حالتی که حفص امتحان نموده که اگر سکت
 نکند مخدوری لازم می آید یعنی حفص بر این الف سکت می نماید تا تصور نکند که مگر
 قیما شته عوجا واقع شده بل بتدبر کلام و الله اعلم البتة که انزل علی عبدی
 الکتاب حال کونه قیما و لم یجعل له عوجا و صون مقصود حفص این معنی بود
 و سکت صون و قف داشت بالضرون نون تنوین را بدل به الفش می نمایند
 غرض قوله و فی نون من راق و مرقد نا و لام بان از الف باقون
 لا سکت موصلا یعنی و همچون سکتة حفص حاصلست در نون من راق
 در القیمه و بر لام بل را در المطفین تا هم آن نکند که مگر هر موضعی از این
 یک کلمه است مثل جیا و عفا و بل و کله است و همچون سکت کرده در آخر
 مرقد نا در یس تا تصور نشود که مگر لفظ هذا صیغه مد قد است بل
 هذا مبتدا است و جمله ما وعد الرحمن خبرش قوله و الباقون الی یعنی و باقیان
 نیست هیچ سکتی بر این چهار کلمه که آن سکت را با ما ییده باشند یعنی باقیان

که خداوند رضی باشی

سورة الکهف

قطعا سکت نمی کند از آن جهت که اگر بر عوجا و مرقد نا سکت کنند لازم آید که
 بر هر چه مانند اینها باشد سکتشان باید کرد و همچنین اگر بر نون من راق و لام
 بل را آن سکت نمایند بنا بر اظهار لازم شان شود که بر هر مضمومی سکت کنند
 و حفص در همه محلی چنین می کند پس در توجیه تخصیص سکت باین چهار محل
 بگویند که اتباع نقل می کنند که اگر علة سکت خوف التباس کویند مضموم
 نواز آن هست مثل ولا یخزنک قوطم و انهم اصحاب النار که در امثال
 اینها سکت را نکرده اند و در وصل مکان هست و هم کنند که در مثال اول
 ما بعدش بقول قول کفرا است و در دوم صیغه اصحاب النار قوله
 و فی نون من راق و مرقد نا و سکتة حفص و ن قطع لطيفة على الف الثون
 اعطای یعنی بجای او و فعل اسکان را در ضم دال تنوین یعنی دال را ساکن کرد
 در حالتی که اشمام کنند باشی دال را یعنی بعد از اسکان دال و پیش از
 کسیر نون هر دو لب را و ا هم آوز و ا شانه بضم دال کن تا معلوم شود که
 اصل در دال هم بود و ساکنش کرده اند همچون عضد و من بعد الی یعنی و در
 که بلند شده اند از شعبه یعنی کسیر نون و کسرها حاصل اند از سر دال یعنی ابوبکر
 چنین می خواند پس درین روایت کسیر نون از برای التماس ساکن باشد و کسرها
 از جهت اشتیاق کسیر نون و چون قراة دیگران از ضد قیود مذکور پیر و نغی
 پیا نش می رود بقوله و ضم و سکتة حفص و ن قطع لطيفة على الف الثون
 فی الحاعلی اضیله تلا یعنی مضموم کردن دال را و ساکن ساز نون
 را و بعد از آن مضموم کن هار را از برای غیر شعبه قوله و کلمه الی یعنی همه
 قوا خوانده اند در هار هر کس بر اصل خود در صله و ترک پس ابوبکر هارا
 وصل پیا کند مثل کتایر و این کثیر وصل بر او نماید و دیگران بتزل صیله

مد

خواند قوله وقرآن ففتح مع الكسر عمة وتزور
 للشامى كتحمر وفتح لا يعنى وبلكه من انهم ترفقا فتح مع
 وكسها شامل او كشته از بولوا فاع و ابن عامر بس و بن قراة و ابن اشجيم بايد كود
 بس از بولى ديكران كسر مع و فتح فار شامل او شود و ابن هرد و قراة و كلف
 اند و مرفق دست قوله و تزور الى يعنى تزور عن كلفهم از بولوا ابن عامر
 شامى بر وزن تحمر كه مضارعى بود از باب افعال منقول كشته قوله
 و تزور التخفيف فى الزاى ثابت و حرمهم ملكيت فى اللام
 ثقلا يعنى طلعت تزاور تخفيف در زاي او ثابت شد از لوفيان بس غير
 ايشان را تشديد باشد و در هرد و قراة در اصل تترا و روزه كه در
 قراة اول احدى النانين از جهة تخفيف محذوف شده و در قوله حرم
 تا اول در دوم مدغم كشته و معنى همه يكى است او تعدل و تخفف قوله
 و حرمهم الى يعنى نافع و ابن كثير از میان قراء سبعه فعل ثقل را جاي آورده
 اند در لام و ملكيت منهم رعبا يعنى را بشتديد خوانده اند بر بنا مجهول
 از باب تفعل و باقيا تخفيف از باب مع يفتح اما در تشديد معنى بكثر است
قوله يوزقكم الاسكان فصح حله و فيه عن الباقر
 كسر تاصلا يعنى يوزقكم هذه الى المدينة اسكان را او در صفا
 شيرينى اوست بنا بر تخفيف كسر يعنى حرم و ابو بكر و ابو عمر و اسكان معناه
 و جز قراة ديكران نه ضد اسكان بود پياش فرمود بقوله و فيه الى يعنى در را
 يوزقكم كسرى كه اصيل شده منقولست از باقيا بس معلوم شد كه اصل كبر است
 و اسكان تخفيف اوست مثل اخذ و اخذ و يعنى هرد و نفع است قوله
وخذ لك الشوبن من مائة شفا و شراب خطاب و هو

را حذف محذوف قوله و ذكرتك شاف و فى الحق حرة
 على نفعه حارس عبيد تا و لا يعنى خواند كسر و كسائى و لم تكن
 له فية رانته كوز نيكه تا يث فيه حقيقى يست باقيا نافع حرا
 بر اصل قوله و فى الحق الى يعنى مى خواند ابو عمرو و كسائى ههنا لك الولاية
 لله الحق بر ارفع الحق تاصفة الولاية شود اى الولاية ذات الحق و باقيا ن
 بخرمى خواند تاصفة لله ع بتد كير خوان لفظ يكن را و تد كير شافىست و در
 لفظ الحواست جز او بس كويى كه كه كسى كه مى كويد كه كسى قابل كشته بر نفع
 الحق جواش مى فرمايد اري بر نفع اوست عالمى بلك بخت كه تاويل كرده
 رفع او را بوصفة الولاية قوله و عقيب اسكون الضم نص
 فمى و يا نسير و الى فتحها نفع ملاء و فى التورث و الجبال
 ترفعهم و يوم يقول النون حمزة فضلا يعنى خواند عام و حمز و
 خير عقيب اسكون كاف و ديكران بضمش و سكون و ضم دوله اند مثل
 مثل عسر و عسر قوله و يا نسير الى يعنى خواند اند ابن كثير و ابو عمرو و ابن
 عامر و يوم نسير الجبال را تا يث در موضع نون و نفع يار بر بنا منقول
 و برفع الجبال تا قائم مقام فاعلش باشد و غير ايشان خواند افعاله نون
 در محل تار و بكسرا بر بنا فاعل و نصب الجبال بر مفعولته نسير قوله
 و يوم يقول الى يعنى خواند است حمز و يوم يقول نادوا را نون عطية
 و ديكران يا رعبه و فاعلش الله عز وجل بود نفع و عقيب اسكون ضم او مخصوص
 جو انزوى است و يا نسير متابع كرده اند فتح آنرا كروى از قراة ثقات
 امين قوله و النون يعنى بتا يث خوان در موضع نون مشك و الجبال خوانده
 شده است برفع اين قراة كه و يوم يقول حمز نون او را را عدا

تد

شه

بنا بر آنکه ضمیر متکلم اعرف ضمائر است و نیز ضمیرش محتاج نیست به بازگشتن
 چیزی دیگر قوله **لَهُمْ أَهْلُكُمُوهَا وَمَهْلِكُ أَهْلِهِ**
سَوِيٌّ عَاصِمٌ وَالْكَسْرُ فِي اللَّامِ عَوْلًا یعنی اهلک
 مؤنث درین سورت و شاهد نامتلك اهل در سورت النمل هم قرأ مضموم کرده اند
 میم ایشان را تا مصدری می باشد از باب اهلان پس عاصم بفتح میم خواند تا
 مصدر هلك بود بفتح لام قوله **وَالْكَسْرُ فِي** یعنی و کسر در لام این دو کلمه اعتماد
 کرده اند بر آن از بطن حفص تا هم مصدر هلك باشد مثل مرجع و رجع
 اما قیاس فتح لام است پس ابو بکر را فتح میم و لام هر دو باشد و حفص را فتح میم
 و کسر لام و دیگران اضم میم و فتح لام قوله **وَهَاكَ كَسْرُ الْيُسَيْنِيَةِ**
لِحَفْصِهِمْ وَمَعَهُ عَلَيْهِ اللَّهُ فِي الْفَتْحِ وَصِلًا از باب قلب است
 یعنی کسر ها و ما یسینیه را مضموم کردن از بطن حفص قرا و پیوسته کرده
 است حفص از این ضم ها میخواند بنا بر آن که اصل در ها ضمیر ضم است دیگران
 بکسر های خواند بنا بر مناسبت یا بیکنه است که در پیش ها است و وصل
 به بنا بر مجهول نیز جائز است قوله **لِيُغْرِقَ فِتْحُ الضَّمِّ وَالْكَسْرِ**
عَنْهُ وَقُلْ أَهْلًا بِالرَّفْعِ رَاوِيَهُ فَصْلًا یعنی میخواند جمع
 و کسانی لیغریق اهل را به یاء غنیه مفتوحه و بفتح را بر وزن یعلم
 و برفع اهلها بر فاعلیه لیغریق و دیگران میخواند بتاء خطاب مضمومه و بکسر
 را و یضرب اهلها تا فاعلش ضمیر مخاطب باشد یعنی انت و اهلها مفعولش
 غ لیغریق مفتوح الضم و الکسر را در حالتی که این فعل خداوند غنیه است
 و بگو که لفظ اهلها بر رفع ناقل آن می آورده است خلاف او را قوله **وَمَكَ**
وَحَفِيفٌ يَأْزُكِيَةً سَمَاءً وَتَوَزَّلَ لِي خَفْتُ صَاحِبَهُ

بنا بر آنکه ضمیر متکلم اعرف
 ادر سورت الفتح والفتح
 یسینیه در یاء
 یعنی

الی می مد و دکن را را یعنی زیاده کردن الفی را بعد از او و تخفیف خوان یا را از
 زکیته بغير نفس از نافع و این کثیر و ابو بکر و سید غیر ایشان حذف الت و تشدید
 یا را بد خواند قوله سماء یعنی عالی کشته لفظ زکیه بسبب آن که او را بد و لغت میخواند
 مثل قاسیه و قسیه قوله و نون لدنی یا یعنی نون لدنی عندی اسبک شد و صاحب
 او یعنی قاری او خداوند نعمه است یعنی ابو بکر و نافع تخفیف فرمودند بنا بر آن
 که نون و قایه را نیا ورده باشند و اکتفاء نون لدنی نموده یا این نون خود
 نون و قایه باشند و اصل کلمه لدنوز پس یاقان تشدید نون خواند یعنی نون لدن
 را در نون و قایه او غام کرده باشند و خبر قد رواه ابو بکر تمام نشدن نون و یاقان
 فرمود بقوله **وَسَكْرًا سَمِ مَضْمُومَةً** **الذَّالُ صَادٌ قَاخَذَتْ**
فَحَفِيفٌ وَكَسْرُ الْيُسَيْنِيَةِ حَلِي یعنی بعد از آن که ذالت
 را تخفیف کردی سا کسر کردن و اشمام کن ضم دال را از بطن ابو بکر در حالتی
 که در استعمال سکون و اشمام صادق باشد یعنی ذی که حکونه تلفظ بیان
 می باید کرد زیرا که مشایخ قرا در کیفیت اشمام درین موضع خلاف کرده اند
 بعضی گفته اند که اشما اشان به عضو است و بعضی گفته اند اشان بحركة
 اما صاحب تفسیر در جامع البیان ضم هر دو فرموده یعنی می توان که اشان
 به هر دو لب باشد به او از می توان که اختلاس بود و جو اشان به عضو
 گیرند نون مضموم از اصل لدن باشد که از جهت التماسکین میان نون
 و یا مکسورش کرده باشند و نون و قایه از جهت تخفیف محذوف بود و اگر
 اشاره بجهت انکارند قضیه بعکس باشد قوله **لَحَذَتْ** یا یعنی تخفیف
 بخوان تا بر او را و مکسور کردن خارا از لَحَذَتْ عَلَيْهِ اجرائه بر وزن لَعَلَّتْ
 که در از بطن این کثیر و ابو بکر و اما هر کس در اظهار او غام دال بر اصل

خود باشند و باقیان بتشدید و فتح خا خوانند بر وزن **الْجَمْعُ** بسوزن
 کله جان قزاة باشند سه انفراد و یک اشتراك و در هر چهار قزاة صورتش
 لتخون نویسد تا احتمال همه قزات داشته باشد قوله **دَمٌ حَلِيٌّ** یعنی دایم
 شود در حالتی که خداوند جلها و زبورها یا شتی قوله **وَمَنْ يَعْبُدْ بِالْخَفِيفِ**
يَسْأَلُ هَهُنَا وَفَوْقَ وَتَحْتَ الْمَلَائِكَةِ كَافِيَهُ ظِلًّا
 یعنی و از بس لطف لختند قوله تعالی **فَارْزُقْنَا أَنْ يَبْدُ طُحَادِرِينَ** و عسی ربنا ان یتدلنا
 طلف کتنی ان یتدل که در بالا سورة الملك یعنی التحريم و عسی ربنا ان یتدلنا
 در زیر سورة الملك یعنی نفوز القلم تخفیف دال قزاة ابن عامر و ابن کثیر و کوفی
 اینست پس باقیان بتشدید خوانند و تخفیف و تشدید دو لغت اند مثل اول
 و ثول و د استن معنی کافیه ظلا موقوف بر اینست که بداند که اهل عربیة
 و التباقت لفظ ابدال را در تغییر جوهری بجهری دیگر استعمال می کنند یعنی
 چون گفتند ابدال فلان کذا البکذا معینش اینست که بدل کرد ذات افرا
 بذاتی دیگر و درین سورة محل مقصود تغییر جوهر است پس درین قزاة هیچ کس را
 از هیچ حمت طعق و بختی نرسد و از اینجا است که ناظم رحمه الله مدح فرموده
 قزاة تخفیف را بقوله کافیه ظلا یعنی کفایت کند و خوانند این قزاة سیاه قبول
 را بر او افکنند ولیکن خوان در قزاة تشدید بحث کرده اند بنا بر آن که زعم
 ایشان اینست که بدل شد در اد تغییر عرض استعمال می کنند نه در تغییر
 جوهر یعنی در صفت نه در ذات مثل آن که چون گویند بدل ربک ثوبه مقصود
 این باشد که تبدل نمود صفت جامه را بصفتی دیگر نه جامه را بجامه دیگر و بسیاری
 از علماء این قول را رد کرده اند و ابو شامه رحمه الله فرموده که این قزاة کلی
 نیست بل هر یکی را در مکان آن یکی دیگر استعمال می کنند فکف لا و طال انکه

ن وَالْقَلَمِ

قرآن مجید بدان منزل است چنانچه نافع و ابو عمرو خوانند و مرادم تغییر
 جوهر است عرض قوله فاتبع خفیف فی الثلاثه کرا
وَحَامِيَةٍ بِالْمَدِّ صَحِيحَةٌ كَلَا وَفِي الْحَمْرِ يَأْخُذُهُمْ
وَصَحَابُهُمْ جَزَاءُ أَفْزُوزٍ وَأَنْصِبِ الرِّفْعَ وَأَقْبِلْ
 تخفیف بخوان تا از لفظ اتبع سبباً یعنی او را با باب افعال بزدر هر سه
 موضع در حالتی که ذکر کنند با شتی این قزاة را از ابن عامر و کوفیان پس
 باقیان بتشدید خوانند و تخفیف و تشدید دو لغت اند به یک معنی مثل تبع
 هتای و فمن اتبع قوله و حامیة الی یعنی عین حامیة بالف بعد ارجاء و بد
 یار خالصه بعد ازیم در محل هر خداوندان حمت حنطش کرده اند یعنی حم
 و کسائی و ابن بکر و ابن عامر به این کیفیتش می خوانند ای عین جان پس باقیان بر وزن
 الف و همی در موضع یار خوانند ای عین ذات حماة و هی الطیئة السوداء قوله
 و صحابهم الی یعنی خوانند اند خداوندان حمت با یکدیگر یعنی حم و کسائی و صف
 جزاء الحسنى را نصب و تثنی برای قری توین آنرا متون کردن و نصب
 در موضع رفعتش بخوان و قبول کن آنرا و درین قزاة الحسنى معنی اجته باشد
 ای فله الاجته حال کونه مجزایا بها پس ایشان بترك تثنی و دفع خوانند با ضمه
 و در قزاة الحسنى معنی حسنات باشد ای فله جزاء حسنة قوله **عَلَى حَقِّ**
السَّيِّئِ سِدًّا صَحَابُ حَقِّ الضَّمِّ مَفْتُوحٌ وَبِأَسْمَارِ
 شد علی یعنی خوانند اند حفص و ابن کثیر و ابو عمرو بین السدین ابفتح
 سین و خوانند اند ایشان و حمی و کسائی نیز و بینهم سدا را بفتح سین و خوانند اند
 حمی و کسائی و حفص بین این اید بهم سدا و من خلعتهم سدا را در یاسین بفتح
 سین و باقیان در جمع بهم سین و فتح و ضم دو لغت اند السدین حاصل است

مثل

برحق و سدا و ند مصاحبتی سزاوار است و سین مضموم درین دو لفظ متوجه
از این قرارند که کون و بلند کردن بنا علو خویش را بضم فتح سدا در سوره
بِسْمِ قَوْلِهِ وَيَجُوعُ مَا جُوعَ الْهَمَزِ الْكُلُّ نَاصِرًا
وَلِي يَفْقَهُونَ الصَّمِّ وَالْكَسْرِ شَكْلًا
یعنی مهور کردن آن یا جُوع و ما جُوع مفسدُونَ را درین سوره و احقی
از افتخار یا جُوع و ما جُوع در الانبیا از بهیول علم در حالتی که ناری دهند
این قراوه باقی زیرا که همز اصلست و اشتقاقشان از اُجیع النار باشد یعنی
روشنائی آتش و مراد بلفظ الكل الفاظ چهارگانه است بس که یکران بتول همز
خواستند قوله و لی یفقهون الی یغی کرده اند ضم را شکل اعراب بار و کسره
و اشکل اعراب قاف در یکادون یفقهون قوله یغی همز و کسائی هم یا و کسره
قاف می خوانند ای لا یفقهون غیرهم بس یا قیان بفتح بار و قاف خوانند ای
لا یفقهون قول غیرهم لجهلهم قوله و حرکها و المومنین
وَمَدَّ حَرَاجًا شَفَاوًا عِلْسًا فَخَرَجَ لَهُ مُلَا یعنی مخراج
کوان را در این بفتح و بعد از آن ممد و سدا از این فتح را تا الفی که در د یعنی بعد از
را الفی را زاده کن در فعل جعل لله حرَجًا شَفَاوًا و در ام تسلم حرَجًا
در سوره المومنین تا خرَجًا شوند از همز و کسائی بس یکران باسکان را ر و حرف
الف خوانند قوله و اعلس یعنی این امر را معکوس کردن در خرَجَ رَبِّكَ خیر که دوم
سوره المومنین است یعنی باسکان و قصر مخراج از این عامر و از بهیول یکران خرَجَ
بفتح را و اثبات الف و خرَجَ و خرَجَ و لغت اند میخوانند قول و قول و یعنی
هر دو جعل است قوله و مکنی اظهار دلیل و سکون
مَعَ الصَّمِّ فِي الصَّدْفَيْنِ عَزَّ شَعْبَهُ اَمْلًا یعنی اظهار کن تون اول

تزد تون دوم از قال ما مکنی از بهیول این کثیر بنا بر موافقه رسم مصحف اهل
مکه که در آن به دو تون نوشته در حالتی که اظهار این لفظ دلیلست بر آن که
در قراوه و یکران با د غام می باید خواند زیرا که در مصحفها ایشان به یک تون
نوشته قوله و سکون الی یغی ساکن کرده اند مشایخ اهل ادا دال را و ا
ضم صاد در بین الصدفین در حالتی که ایشان نقل کنندگان اند این قراوه را از
شعبه که از اشراف و بزرگان است یعنی شعبه جبین می خواند و اشراف و نواده
به بیان قراوه و یکران بقوله **كَمَا حَقَّه ضَمَاهُ وَ اَهْمَزْ مُسَكِّنًا**
لَدَيَّ رَحْمًا اَيُّوْنِي وَقُلْ كَسِرَ الْوَلَا لَشُعْبَةٍ وَ الثَّانِي فَيُشَافِتْ
خَلْفَهُ وَ لَا كَسِرَ وَ اَيُّوْنِي فَيُشَافِتْ خَلْفَهُ وَ اَيُّوْنِي
هَمَزَ الْوَصْلِ وَ الْغَيْرِ فَيُشَافِتْ خَلْفَهُ وَ اَيُّوْنِي
یعنی از باقیان این عامر و این کثیر و ابرو و ضم صاد و دال می خوانند و دیگران
بفتح هر دو حرف این یعنی طاهری بود و معنی باطنیش است که از برای آن که
لفظ الصدفین در اصل استحقاق هر دو ضم خویش داشت دالش را ساکن
گردانیدند بنا بر تخفیف بس غلظت اسکان وجود هر دو ضم باشد قوله و اَهْمَزْ
یعنی پیاد و همز را در حالتی که همز را ساکن کرده باشند یا در حالتی که تون ساکن
کنند این همز باشی در لفظ در ما اَيُّوْنِي و مکسر کردن پیش از این همز تون باشی
که تودیک اوست بنا بر التقاء ساکنین از بهیول شعبه یعنی تلفظ ثنائی
بان جناحه در لفظ نظم است قوله و الثانی یعنی و لفظ دوم که قال اثری است
فان کشته همین قید یعنی باسکان هم از همز بی طلاف و از ابو بکر خلاف بر وصف
کن او را بخلاف قوله و لا کسر یعنی در این لفظ دوم پیش از همز تون نیست
تا او را مکسود گردانند بل پیش اولام قال است و او دایم مفتوح می باشد

و این که بیان یافت در حاله وصل بود اما حاله وقف بر ماقبل و ابتداء این کلمه باشد
 فرموده بگوید و ابتداء فیما یعنی ابتدا کن درین دو موضع در حالتی که ابتدا کسب باشد
 یعنی ساکنه را بپایه و زیاده کن یعنی وصل مکسور را پیش ازین یا بمبدل یعنی ایستونی
 بگو اما ابتدا ال بنا بر سکون هم و کسر هاء قبلش و آثار داتی هم بنا بر آن که ابتدا بساکن
 محالست و هر دو لفظ یعنی حیثونی اند قوله و العین الی بیان قرائه دیگران است
 یعنی هم و ابو بکر در هر دو موضع بقطع هر دو هم می خوانند و بعد یعنی بالف تعدله
 یعنی قطع خواهد که این غیر ابتدا کسب کان باشند و خواه وصل کنند کان به ماقبل
 و درین قرائه هر دو لفظ یعنی اعطونی باشند و فتح هم قطع را از آن جهت بیان
 نموده که هم قطع در امر از باب افعال منفتح می باشد و در هر دو موضع در
 هر دو قرائه بغیر یاری باید نوشت **قوله و طاقمنا استطاعوا**
الحجره شد و اواز بیفتد التذکره شاف تا و
 اجناد است بآنکه مشایخ اهل اذان مشدد کرده اند طار را از قضا استطاعوا
 آن طه و و از جلی هم بنا بر آن که در اصل استطاعوا بوده و تا با در طار اذ عام
 عموده اند و جماعتی از بخریان انکار هم کرده اند درین قرائه از آن جهت که جمع
 بین الشاکین علی غیر صدر لادم غیر هم طار را مخفف خوانند اند یعنی تا استفعال
 را حذف کرده اند و این لغتی است در استطاع و آن بنفد الی یعنی آن بنفد
 کلمات ربی تذکره در او شاف نیست از روی تاویل کردن یعنی هم و کسائی
 بتذکره خوانند اند از آن جهت که تا نیست کلمات حقیقی نیست و باقیان بتائید
 میخوانند بر اصل **قوله ثلاث معی و لی فی رابع و ماقبل**
ايشاء المضافات تجلی یعنی یا آت اضافه درین سوره کشف کرده
 شده در نه موضع در معی صبر ادر سه موضع که فتحشان از حفص فقط است

ید و از م

در

و در مین دنی اولیای از نافع و ابو عمر و ده زونی در چهار کلمه در قل فی اعم و
 زنی ان یوتین و زنی اید و لولا و یوتی احدا و لم او نافع و ابو کثیر و ابو عمر
 و در آخر از پیش کلمه ان شاء است یعنی سجده فی ان شاء الله از نافع فقط و
 یا آت روا بد هفت اند قهوا لم تتدک و ایشاش لز نافع و ابو عمر و ست در
 فصل و ان هدی دنی و ان یوتین و علی ان تعلنی هر سه در وصل از نافع و ابو عمر
 و در حالین از این کثیر و ان زنی از قاله و ابو عمر و در وصل و از این کثیر
 در حالین و ماکنا یعنی از نافع و ابو عمر و و کسائی در وصل و از این کثیر
 در حالین و فلا تسلی از هم قرائه غیر از این ذکران از یک طریق در حالین
قوله سوره مریم علیها السلام و حرفا یرث بالجرم
حلو رضی و قل خلقت خلقنا شاء و جهها حملا
 یعنی دو حرف یرث یعنی یرثی و یرث من ال یعقوب بجرم در جواب امر شریف
 اند یعنی مستعمل اند و مشهور و بسندید از ابو عمر و و کسائی پس در این قرائه
 وصل و لیا مناسب باشد پس اقیان برفع خوانند بر طریق استیناف یا بر وصفیه
 و لیا و بر تقدیر اول وقت موافق آید و بر تقدیر دوم وصل قوله خلقت الی یعنی وقد
 خلقناک من قبل نبون عطمة در محل خلقتک فاش کشته از هم و کسائی از آن
 روی که این وجهی را بسته مقبولست زیرا که چیز که د لاله بر عطمة می کند
 بهتر است از عذبان و دیگران خلقتک را به تار مفرد متکلم می خوانند قوله
و ضم بکنا کسره عنهما و قل عتیاصلنا مع
جشیأ شدا علا یعنی حروا سجدا و لکنا کسرا در محل همش منقولست از
 هم و کسائی و بگو که عتیاصلنا و جشیأ بلند کشته و فاش شدن بوی خوش
 ایشان یعنی چهار در ایض بنا بر آن که بکنا و جشیأ که جمع بالک و جاث و عتیأ

سوره مریم

طی و کسائی و وصفی و فوسه
 و دیگران و اولی خوانند

وَصَلَّاتُكَ مَصْدَرُ عَتَا وَجَنَّا اَنْدَر اَصْلُ كَوَى وَجَوَّوْ وَغَتَوْ وَصَلَوَى بَرَوَزِ
 نَعْوَلْ بُوْدَه اَنْد بَس وَاو دَوْم رَا دَر جَوَّوْ وَغَتَوْ وَصَلَوْ قَلْب يَار كُودَنْد رَنَرَا كَه دَر جِهَان
 كَلَه رَا قَع بُوْدَنْد وِبَعْد اَز اَن جَوْن وَاو وِيَا دَر يَك كَلَه جَمْع شَدَنْد وَجَوَّوْ اَوَّل اَز
 اَنْشَان سَاكَنْ بُوْد وَاو رَا دَر هَر جِهَاد كَلَه قَلْب يَار كُودَنْد وِبَا بَر مَنَاسِبَت يَار اَقْلَاش
 رَا مَكْسُوْر سَا خَتَنْد وَكَسْر هَر فَا عَاوَل اَز بَرَا اَشَاع اِنْ كَر اَسْت قَوْلَه وَهَمَرْ
اَهَبْ بِالْيَا حَرِي خَلَوِ جَرِي خَلَفْ وَنَسِيًا فَخَّةً قَابِرَةً
 عَلَيَّ يَنْفَعُ خَوَانَدَه وَرَش وَاو عَمْرُو فِي خَلَاْف وَاَلَا اِنْ خَلَاْف لِيَهَبْ لَكَ عَلَا مَا دَا بِيَا
 غَيْبَه وَاَعْلَ حَقِّ عَمْرُو عَلَا بَا شَد يَار سُوْل كَه مَرَاد جَبْرِئِل اَسْت وِبَا قِيَان بَهْر مَكْمَل وَاو
 وَمَكْمَل جَبْرِئِل بَا شَد وَنَسِيَةً هَيْبَه يَحْيَى رَا دَر هَر دَو قَرَا تَه اَز اَن هَمَسْت كَه اَوْرَا
 بَه اِنْ كَار فَرْسَنَادَه بُوْدَنْد قَوْلَه وَنَسِيًا اَلَا مَعْنَى كُنْتُ نَسِيًا مَنَسِيًا بَفَتْ نَفْسَ قَرَا تَه عَمْرُو
 حَفْصُ اَسْت وِبَكْسَر قَرَا تَه دِيكْرَان وَفَتْح وَكْسَر دَوْلَعَه اَنْد وِتْر وِتْر وِتْر وِعَمْدَش جَنَوِي
 حَقِيْر بُوْد كَه اَنْوَ اَفْرَا مَوْش كَسْتَد يَا حَرِي بَعْد اِنْ اَنَام بَرِنَطْلَاش نَكْسْتَد يَا حَرِي
 كَه اَرْغَايَه قِيَانَه اَنْوَ اَفْرَا مَوْش كَسْتَد وَاَز اَن خَا فِل شَوْدَنْد قَلْب يَنْفَعُ اَهَبْ يَار جَارِي شَدَه
 دَر يَار شَرِيْن اَوْ بَذَان سَبَب دَر بَر قَرَا تَه رَجْع صَمِيْرَه مَقْعَر وَاَعْلَا اَصْحَ اَسْت
 وَاَهَبْ بِحَقِيْقَه اَوْ سَتَبَه جَبْرِئِل وَنَسِيًا فَخَّة اَوْ فَرَوِي يَابِيْدَه اَسْت بَلَنْد شَدَنْد اَوْ
قَوْلَه وَمَنْ رَحَى هَا كَسْر وَاَخْفَضَ اَلَا هَر عَرَشْتَا وَخَفَ
 تَسَا قَطْ قَا صِلَا فَنَحْلَا يَنْفَعُ وَمَكْسُوْر كُود اِنْ مِم رَا وِجْوَ رَسَا تَارَا دَر رَوْز كَار
 اَوْ قُلْتَلْ اَلَا هَا مَرَحَّتْهَا اَز خُدا دَنْد اِنْ يَوْعُ خَوْشِي كَه نَا فَع اَسْت وِعَمْدَش وِعَمْرُو وِكَسَا ي
 وَنْدَا كَسْتَد مَوْلُوْد بَا شَد يَنْفَعُ عِيْنِي عَلَيْهِ السَّلَام اِي فَنَادِيَهَا اَلَا مَوْلُوْد مِنْ تَحْتَا سَبْرَا ز
 بَطْنِي دِيكْرَان مِم رَا مَقْتَوَع بَا يَدْ سَا خْت وِتَارَا مَقْصُوْب بَا يَدْ دَا شْت تَامُنْ فَا عِلْ نَادِي
 بَا شَد وَتَحْتَا هَا مَرَفَش قَوْلَه وَخَفَ اَلَا يَنْفَعُ مِيخَوَانَدَه جَمْع تَسَا قَطْ عَلَيْهِ رُطْبَا رَا بَحِيْت

ل
وَهْمَرْ

شله

سِين بِنَا بَرَا نَكَه دَر اَصْل تَسَا قَطْ بُوْدَه وِبَك تَا مَحْذُوف شَدَه بَس دِيكْرَان عِيْن اَز حَفْص
 تَشْدِيْد خَوَاتَد بَذَان مَبْدَع تَار دَوْم رَا وِر سِيْن اَدْغَام كُودَه بَا شَدَنْد ع سِينَك شَدَه
 لَقَطْ تَسَا قَطْ دَر خَالَتِي كَه اَوْ فَا صِلَه اَسْت مَبْدَع مَعْمُوْلَش كَه رُطْبَا اَسْت وِمَبَان
 وِمَبَان عَلَا حَلَش كَه لَقَطْ هَمَزِي اَسْت وَاِنْ قَوْلْ بُوْدَه اَسْت كَه خِيَان اِنْ اَقْوَل كُودَه
 وَاِيْتَوْش دَا شْت اَنْد بَا وِجُوْد اَنْكَه فَعْل اَرَم رَا مَعْدِي دَا شْت وَصَا حَب كَشَا فِ وِفَا يَدْ
 كَه اِنْ مَر وِجَمِيْسْت وَاَبُو شَا مَر وِجَمِيْسْت كُوِيْد كَه بَار دَر جَمْعِ الْخَلَّة زِيَادَه اَسْت
 مَثَل وَاَلَا تَلَقُّوْا يَا دِيكْم وَلَقَطِ الْخَلَّة دِلَالَت بَر مَعْمُوْل مَحْذُوف مِيكَنْد بَس مَقْصُوْر اِي رَا
 جَمِيْن كَسْتَد كَه وَهَمَزِي اَلَيْك جَمْعِ الْخَلَّة تَسَا قَطْ عَلَيْهِ ثَمْنُ الْخَلَّة حَال اَلَا هَا
 رُطْبَا حَيَا وَاِنْ وَجْ دَر فَا يَه لَطَا فِت وَنَهَا يَه تَوَا كَلَه اَسْت قَوْلَه وَاَلَا ضَمْر
وَالْتَحْقِيفُ وَالْكَسْرُ حَفْصُهُمْ وَفِي رَفْعِ قَوْلِ الْحَقِّ نَصْبُ
 نَدِي كَلَا يَنْفَعُ خَوَانَدَه اَسْت حَفْصُ اَز مَبَان قَرَا تَسَا قَطْ رَا بَعْم تَار وِتْحَقِيف
 سِين وَاَكْسَر قَا ف اَز مَسَا قَطْ اِي سَا قَطِ الْخَلَّة رُطْبَا كَه الْخَلَّة فَا عِلْ بُوْدَه وِر رُطْبَا مَعْمُوْلَش
 قَوْلَه وَفِي رَفْعِ اَلَا يَنْفَعُ دَر مَحَل رَفْعِ قَوْلِ الْحَقِّ اَلَا يَنْفَعُ عَمْرُو نَ حَا صِلَسْت نَصْب قَارِي
 جَمْعَشَدَه نَكَا ه دَارَنْدَه يَنْفَعُ عَام وَاِنْ عَامِر نَصْب لَام خَوَاتَد اِي قُلْت قَوْلَا حَتَا
 وِدِيكْرَان بَوْنَع اِي هُو قَوْلِ الْحَقِّ قَوْلَه وَكَسْر وَاَز اَلَلَّهِ ذَا كَ
وَاَخْبَرُوا بِخَلْفِ اِذَا مَأْمُتٌ مُّوْفِرٌ وَصَلَا يَنْفَعُ وَجْ
 كَسْر مِم اَز وَاِنْ اَلَلَّهِ رَبِّي بُوِي دَهْنَدَه اَسْت يَنْفَعُ ظَاهِر اَسْت كَه اَسْتِيْنَا ف اَسْت
 يَنْفَعُ كُوْفِيَان وَاِنْ عَامِر بَكْسَر مِيخَوَاتَد وِدِيكْرَان بَفَتْ اِي اَوْضَا بِي بِالْصَّلٰوةِ وَالْوَكُوْفِ وِبَا اَن اَلَلَّهِ
 بَس دَر قَرَا تَه فَتْح دَر فَيَكُوْن وِصْل مَنَاسِب بَا شَد وِدَر قَرَا تَه كَسْر وَفَتْح قَوْلَه وَاَخْبَرُوا
 اَلَا يَنْفَعُ خَوَانَدَه اَنْدَا هِل اَدَا رَا دَا مَأْمُتٌ رَا بَا خَبَار يَنْفَعُ بِيَك مَعْنَى مَكْسُوْر اَز وَطْنِي
 اِنْ اَلَا كُوَان وَاَلَكِنْ خَلَاْف دَر اِن كَه اَسْتِفْهَام نِيَز اَوْ مَقْصُوْلَسْت يَنْفَعُ دَوْمِي دَر خَالَتِي كَه

که این اهل اُوراء واکستان اند بجهود و بسفکانند بمقصود بسویکوان به
استفهام خوانند بعبقاریکار و در وجه حذف عن اگر وجه لفظاً اضافی نماید اما معنی
مواد استفهام است **قوله و تحي خيفار صمقما بضمة زنا**
رئيا ابدك مدعما با سظا ملا یعنی اقام کردن ثم تحي الذين را تخفیف
چشم از انجی از بولی کسانی پس از برای دیگران شد باید که دانند از تحي و تخفیف
و تشدید دو لغت اند قوله مقاماً الی یعنی حیو مقاماً بضم میم اوله مصدری باشد
یا اسم مکان هر دو از اقام نزدیک این کمتر شده تا اوزا جین خوانند بسوی او بفتح
خوانند تا هر مصدر باشد یا اسم مکان هر دو از اقام قوله **رئيا ابدك** الی یعنی ابدال
کن معنی هم احسن انا و اربا یا ربنا بر سکونی او و کسها قبلش از بولی قالون
و این کوان در حال در حالتی که ادغام کتبه باشی یا سئل را در یار اصلی از رحمة اجتماع
مثبت و کسرتی باشی ملاحظه دلائل را بر ادغام بآنکه گوئی که ما نلاحظه لفظی کنیم
نه سلاحظه اصل که معنی بود و همی را در هیچ حرفی ادغام نکرده اند بسوی بولی
باقیان ابدال نباید کرد بیا بر اصل بگویم در وقت جنازه در باب و قفش
مذکور کشت **قوله و ولد ابها و الزخرف اضمم و سکا**
شفاء و في نوح شفا حقه ولا ينف معنوم کردن و اورا و ساکن
سارلام را از مالا و لک و قالوا اتخذ الرحمن ولدا و ان دعوا للرحمن ولدا و ما ينبغي
للرحمن ان يتخذ و لد ايضاً چهار محل درین سوره وارد قل ان كان للرحمن ولدا و الزخرف
از بولی حرف و کسانی در حالتی که خداوند شفا باشی قوله و لد نوح ای یعنی ماله و ولد
در سوره نوح بهمین دو قید مذکورین قراوة حرف و کسانی و این کثیر و ابو پسر و
است بسویکوان بفتح و او و تحريك لام بفتح خوانند و این هود و قراوة دو لغت اند
مثل عوب و عرب با و لد جمع ولد بود مثل اسد و اسد قوله شفا حقه و لا ينف

وَلَمْ يَدْرُسُونَ نَحْ شَفَا دَا ذَقْ اَوْ اَزْ دَوِي عَجْ وَوَلَا دَرِنْ بَيْتِ مَفْتُوحِ قَوْلِ
وَفِيهَا وَفِي الشُّورَى بَيْكَلَا اِلَى رِضَا وَطَا تَقَطَّرَ الْكُسُورُ
غَيْرَ اَنْتَلَا وَفِي الثَّانُونَ سَاكِنٌ نَحْ عَن صَفَا كَمَالٍ وَفِي الشُّورَى حَلَا صَقْ
وَلَا بِمَعْنَى اَمَدُ اسْتِ تَذَكُّرُ بَيْكَلَا الشُّوَاتِ دَرِ سَهْوَنَ وَدَرِ سَهْوَنَ الشُّورَى بِسَدِيدِ
نَافِعِ وَكَسَائِمِي بِبَارِ اَنَكِ تَايْنَتِ السَّمَوَاتِ حَقِيقِي بَيْسَتِ لِسَرِ اَزْ غَيْرِ اَيْشَانِ تَايْنَتِ
بِسَدِيدِ اَمَدُ بَاشَدِ بِوَاصِلِ قَوْلِ وَطَا تَقَطَّرَ اِلَى بِمَعْنَى مَكْسُورِ سَارِ بِدِ طَارِ اَزْ تَقَطَّرَ
دَرِ حَالِي طَا مَشَدُ بَاشَدُ وَبِهَيْدِ نُونِي سَاكِنِ رَا دَرِ مَوْضِعِ تَارِ اَوْ تَامَضَارِ عِ شُودُ اَزْ
اَزْ اِنْطَارِ عِ اَسْتِقَاقِ دَرِ سَمَرِ اَزْ جَلِ اَوْ عَشْمِ وَابُو بَكُو قَطْ بِسَرِ اَزْ بُولِي بِاَقِيَانِ
تَقَطَّرَ بَايْذِ خَوَانِدِ تَارِ مَفْتُوحِ دَرِ تَحْمِلِ نُونِ مَفْتُوحِ طَا مَشَدُ اَزْ اَبَابِ تَقَطَّرَ بِمَعْنَى
بَيْتَشَقَقِ قَوْلِ نَحْ اِلَى بِمَعْنَى نُونِي سَاكِنِ كَزْ غَالِبِ اَمَدُ حَجَّةِ دَرِ صَفَا كَمَالِ حَوِشِ قَوْلِ حَلَا
صَقْ وَلَا بِمَعْنَى تَقَطَّرَ دَرِ الشُّورَى خَوْشِ شُدِ وَشَوِيْنِ كَشْتِ صَفَا اَوْ اَزْ بَرِ اِي تَابِعَةِ
كُودِ اَوْ تَقَطَّرَ اِيْنِ سُونِ رَا قَوْلِ وَرَا اِلَى جَعَلِ اِلَى وَاِلَى كَلَامُهَا
وَرَزْ وَاِلَى مَضَافَاتِهَا الْوَلَايَةِ وَرَا اِلَى كَانَتْ كِهْ تَحْقِيقِ اَزْ اِيْنِ كِشَرِ
فَقَطْ وَاجْعَلِ اَيْهْ كِهْ اَزْ نَافِعِ وَابُو عَمْرٍ وَاسْتِ وَاتِي اَعُوذُ وَاتِي اَخَافُ كِهْ اَزْ نَافِعِ
وَاِيْنِ كِشَرِ وَابُو عَمْرٍ وَاسْتِ وَسَا سَتَغْفِرُكَ رَدِّي اَيْهْ كِهْ اَزْ نَافِعِ وَابُو عَمْرٍ
اسْتِ وَاتَانِي الْكِتَابِ اَزْمَةُ قَرَأْتِ غَيْرِ اَزْ حَمْنِ قَوْلِ مَضَافَاتِهَا اِلَى بِمَعْنَى بَايْتِ
مَضَافَاتِ اِيْنِ سَمَرِ اِيْنَكِ اَوَّلِي اِنْذِ حَنْظِ وَضَبْطِ قَوْلِ سُورَةِ طَهْ
لَحْمَةِ فَاصْصَمْ كِسْرَهَا اَهْلَهُ اَمْ كُثُو اَمْعَا
وَافْتَحُوا اِلَى اِنَادِ اِيْمَا اِلَى بِمَعْنَى مَضْمُومِ كُودِ اِنْ كِسْرَهَا اَهْلَهُ اِنْكُثُوا اَزْ
سُونِ وَدَرِ اَلْبَقِصِ اَزْ بُولِي حَمْنِ اَزْ اِنْ حَمْنِ كِهْ اَصْلُ دَرِهَا صَمِيرُ مَقْصُودِ اسْتِ بِسَرِ
اَزْ غَيْرِ اَوْ مَكْسُورِ بَايْذِ كُودِ بَارِ بِمَضَافَةِ كِسْرِ مَقْبَلِشِ قَوْلِ وَافْتَحُوا اِلَى بِمَعْنَى مَفْتُوحِ

سارند منی ائی انار بک را از بلیان کثیر و ابو عمر و در مالی که دایم باشد زیور
 علوم بیا ائی نودی بانی سر از حقه دیگران بکسور باید خواند ائی نودی فقیر ائی قوله
 و نور بها و النار عات طوی دگا و ائی خیرتک اخترتک نازک
 و انا و شام قطع اشد و ضمیر ائی غیره و اضمم و اشترکه
 یعنی بتوین بخوان بالوارد المقدس طوی را درین سوره و در النازعات از کوفیان و ابن عمار
 بواسطه که آن صوفست و برین تقدیر اسم وادی باشد پس مذکور بود پس غیر ایشان
 بترک بتوین باید خواند و برین تقدیر اسم بقیه بود و انصراف باشد بنا بر تائید
 و علیته و در حاله و قف هر کسی در فتح و اماله بواسطه خود باشند قوله یعنی طوی
 که نودی داده یعنی ظاهر شد که مقصود کدام محل است قوله و فی اخترتک یعنی
 اخترتک در محل اخترتک فیرونی یافته از حمی و مشد و کور اینه همی کله و انا
 و ابعنی و انا اخترتک در محل اخترتک بصیغه عطیه خوانده و دیگران تخفیف و انا
 و اخترتک بنا بر مقصود یعنی هر و بصیغه متکلم مفرد و سجا و ندی آورده که در قراة
 غیر حمی بر طوی و قف باشد و در قراة حمی وصل قوله و شام یعنی قراة ابن عاصمی
 است قطع منی اشد و به از ری یعنی انوار منی قطع مفتوح می خوانند در طالعین بصیغه
 مضارع متکلم مخموم در جواب اجعل لی فی ذلک دعا است قوله و ضم بیان قراة
 دیگران است یعنی مفهوم کردن منی را در ابتدا کردن غیر ابن عامر به این جمله و درش
 کن در وصل بنا بر آنکه لفظ امر است مثل انضر تا عطف باشد بر اجعل قوله
 و اضمم ائی یعنی مفهوم بیا ز صد و اشترکه فی امری را که ان منی است از بطی ابن عامر
 تا منی حش المعنی عطف باشد بر اشد و عطف تکلم بر متکلم ائی اذ اجعلت لهما وزن
 و زیرا شد و قف به از ری و اشترکه فی امری پس بقیان بفتح خوانند تا لفظ امر باشد
 از باب افعال عطف غایب دعا قوله مع الزخرف اقصر بعد فتح

هر دو صم

و ساکن مهاد ائوی و اضمم سوی فی ندی کلا
 و یکسر باقیهم و فيه و فی سدی ممال و قوف فی الاصول تا صلا
 یعنی الذي جعلکم الارض مهادا که اقله غرضه درین سوره و اسوق الخوف حذف کن
 الفس را بعد از فتح میم او و بعد از اسکان ها را و یعنی مهاد خوان از کوفیان پس دیگران
 مهادا خوانند بکسر میم و فتح ها و اثبات الف و در هر دو قراة مصدر اند یعنی
 معقول مثل کتب و کتاب که مصدر و یعنی مکتوب اند ائی مهادا قوله و اضمم سوی
 یعنی مفهوم کردن سین مهادا سوی را در قراة قاریان جواز که محافظه غرضه اند
 قراة را با آنکه نقل کرده اند و عبار ساخته اند یعنی حمی و عامیم و ابن عامر بضم سین
 می خوانند و باقی قرا بکسر قوله و فيه ائی یعنی امالی که در حاله و قف اصل کشته و بیان
 یافته در باب اماله که از ابواب اصول مذکور است حیث قال سوی و سدی فی
 الوقف عثم تستبلا حاصل آمده در سوی درین سوره و در ان بترک سدی در سوره
 القيمة و تکرار این کلام بنا بر تجدید عهد است و بنا بر ان قیاسا منی نبرد که ضم سیر
 مانع اماله می شود پس در سوی بخ قراة باشد آقاون و ابن کثیر بکسر سینی و ترک اماله
 و دش و اضمم و بکسر و پن ائی ابن عامر و مقصض بضم و فتح حمی و ابو بکر بضم و اماله
 کسان بکسر و اماله و معنی هم بکسر ائی کسانا مستویا مسافته علی العرش قوله
 فلیس حکم ضم و کسر صحاب هم و تخفیف قالوا ان عالمه ائی لا
 یعنی فلیس حکم بعباب خدا و ندیم اند در بار او و خداوند کسر اند در بار او جماعتی از قراء
 که ایشان را باید بکسر مضاجتی می برد یعنی حمی و کسان و مقصض چنین می خوانند
 پس قراة دیگران بفتح یا و ها باشد و اسحت و سحت به یک معنی اند ائی استناصل
 قوله و تخفیف ائی یعنی نون ان از قالوا ان هذان مقصض و ابن کثیر تخفیف می خوانند
 و دیگران بتشدید قوله و هدی هدی هدی و ثقله دنا

دسا

فاجعوا ضل وافتح الميم جولا يعني ان هذين لساخران ابو عمرو به يار غالباً
 در حجة در محل هذان به الف ديگه قوايه يار بر اصل است به هذين اسم ان است
 و اسم ان منصوب مي باشد و نصب تثنيه به يار است پس يكران به الف خوانند و نشانه
 نون هذان نزديك كشته به اين كثير يعني بشد و مي خواند پس باقيا را تخفيف
 بود و اين مسند در التماس مذکور شد پس چهار قرايه شود آ نافع و ابن عامر و ابو بكر
 و حمز و كسائي بتشديد هر دو نون و به الف و برين قرايه در اصله بوده باشد
 كه هميشه را حذف كرد با شيند و لام لساخران زايد بود و مي توان كه ان يعني
 تعمر باشد مثل كفتار شاعر شعر و يقطن شيت قد علان قد كبرت
 فقلت انه ان بمعنى نعم است يعني جماعي زبان مرا مي گفتند كه پيري مستعمل
 كشته بر تود و حالتي كه سر پر شده بودم پس گفتم آري و چند وجه ديگر مي توان ۲ ان كثر
 تخفيف لغز اول و تشديد دوم و وجه اين قرايه چنان گويند كه ان مخففه است
 از مثله كه اورا از عمل باز داشته اند تا هذان را منصوب نساخته بل هذان
 مبتدا است و لساخران خبرش و لام از براي رفعت ميان ان مخففه و نافية
 نزد بصران و بذهب كوفيان ان نافية باشد و لام يعني الا اي ما هذان لساخران
 و از ان جهة كه اين قرايه بر اصل عربيته بود اشارة نمود بان بقوله حاله دلا يعني دانند
 اين روايه و خوانند اين قرايه عرض خود را حاصل كرده و كار و حواس را به بيان
 تسانيد و تشديد از براي بعد مشار اليه بود ۳ ابو عمرو و تشديد نون
 اول و هذين به يار و اين قرايه بر اصل است و يركه هذين اسم ان است
 عم حصص تخفيف هر دو نون و توجهش ممان است كه در قرايه اين كثر گفته شد
 الا انكه در اينجا تخفيف نون دوم دلالت بر قرب مشار اليه نمي كند قوله فاجعوا
 الا يعني فاجعوا كيدكم را بهي وصل و فتح يم بر بناء امر از جمع جمع بخوان از بلي

هر دو

ابو عمرو

ابو عمرو و در حالتي كه عارف باشي كودش چيزها يعني داني كه در قرايه ابو عمرو و حنين
 مي يابد خواند و در قرايه باقيا نون قطع و به كسر هم از باب افعال قوله
وقل ساخر شفاو تلقف ارفع الحرم مع اني خجل
 مقبلاً يعني بگو كه لفظ سحر كه داده در محل ساخر مقرر آمدن يعني حرم و كسائي
 انما صنعوا كيد سحري خوانند با قامة مضمر در مقام اسم از جهة مبدا لفظ
 و اضافة يعني من باشد يا لام اي ما صنعوا شيئا الا كيدا من صناعة السحر
 او كيدا السحر و ديكران ساخر خوانند اند اي ساخر من السحر ان قوله تلقف الم
 يعني مرفوع كرد ان حرم تلقف ما يا فكون و انما نيت خجل اليه از بلي اين ديكران
 تا تلقف جمله حاله شود از فاعل الق يا از مفعولش و ضمير خجل را جع به لفظ
 جبال يا بصي باشد اگر كوي كه مفعول الق كلمه ما است يعني الذي پس چگونه
 ضمير مونت در تلقف راجع به او شود جوابت گويند باعتبار معني ما كه كناية
 از عصا است و عصا مونت است پس از بلي غير اين ديكران حرم تلت بايد
 خواند و جواب امر اي ان تلق تلت و بتد كير خجل يا فاعلش انما السعي باشد
 كه تاويل السعي اليه است قوله **واخيتكم واعدتكم**
ما رقت لكم شفا لا تخف بالقصر و الحزم
 يعني قد اخيتكم من عديكم و واعدتكم و كلوا من طيبات ما رقتكم هر يك
 به افراد ضمير متكلم شفا داده اند يعني حرم و كسائي با ن كينيه مي خوانند كه در
 نظم است و ايكتابه لفظ نمود و ديكران هر سه را بنون عظمة مي خوانند
 و بنا بر ظهور قرايه ديكران را بيان نمود و قوله لا تخف اليه يعني پان كرده اند
 لا تخف دكا و لا تخشها از بلي حرم محذوف الف و حرم فاعل در جواب
 فاضرب اي ان تضرب لا تخف پس اثبات الف و لا تخش قرايه يا از جهة

قطع کلام باشد یا از جهة اشباع فتح بنا بر موافقه دیگر او آيات و باقیان
 لا تخاف و خوانند به الف و رفع بطریق استیناف باینکه جمله حالیه است
 از فاعل مقرب ای حاضرین غیر حایف **قوله و حافل الضم**
کسر رضی و فی لام محلل عنه و انی محلا یعنی هم
 در محل اسرار فاعل علیکم عصبی و در لام و من محلل علیه پسندیده کسانی اند
 از محل یعنی نزد و پسندیده دیگران کسر آمده از محل یعنی وجب و در غیر این دو
 محل بر کسر انتم است **قوله و فی لام** یعنی هم در لام و من محلل تمام کشته از روی
 نزول و معانی که این هم منقولست از کسانی و این معنی ایشان بر جواز این قرار است
قوله و فی ملکنا ضم شفا و افخوا و اولی نهی و
حملنا ضم و اکثر متقلا کما عند حمی و خاط
بصر و اشد و بکسر اللام تخلفه حلا در الک و مع
یا ینفخ فمه و فی ضمه فتح عن سوی ولد العلاء یعنی صفی که شافی اند حاصل
 شده در میم بملکنا و لکن از حمی و کسانی ای سلطانیتا و مفتوح گردانیدی
 خداوندان عظیم را از بوی نافع و عام ای بان ملکنا امرنا پس از جهة باقیان
 میم را بکسر یا بدستاخت ای یا اختیار تا و می توان که هر سیه به یک معنی باشند
 مثل و ترو و ترو و تر **قوله و حملنا** ای یعنی مضموم ساز ما را و مکسور میم را
 در حالتی که نمیشد کتبه میم باشی از بوی این عامر و مضموم و نافع و این کثرت از
 تحمیل شود ای حملنا غیر نام مضموم ساختی و مکسور کرد اندکی مثل مضموم
 و مکسور کرد اندن حمی پس باقیان فتح حاء و فتح میم مخفف خوانند از حمل
 ای بحر حملنا **قوله و خاطب** ای یعنی خطاب خوانده اند حمی و کسانی در حالتی که مقادیر
 بوی خوش تقوی اند **قال بصرت** بلام بصر و ادا بران تقدیر که خطاب کنند

بدل
بری

سامی بود و فحائلان موسی و بنی اسرائیل پس باقیان بعیب خوانند و ضمیری
 را باشد **قوله و بکسر اللام** ای یعنی از تخلفه بکسر لام شیرین کشته از بوی
 اعراس و این کثرت ای تقدیر و اعلم خلاف بصر و باب انرا و بخوانش پس از
 غیر ایشان فتح لام شین شده باشد ای لا خلفک الله **قوله و مع** یا ای یعنی هم
 یا و ایا حاصل اند در یوم ینفخ في الصور و مفتوح کردن آن فاراد رحمتش بر
 بنا مفعول از غیر بکسر العلاء که اعراس است پس اعراس و برون مفتوح
 و فاراضه خواند بر صیغه شک ای یا من بالفتح في الصور **قوله و بالقصر**
للک و اجر فلا تخف و انک لا فی کسر صفة
العلی یعنی خوان فلا تخف ظمرا عذف الف و مجزوم کن فار او را بر بنا نهی غایب
 از برای کثرتی پس از عزا و به اثبات الف باید خواند و برفع فار یعنی فلا تخاف
 بر طریق اخبار **قوله و انک** ای یعنی و انک لا تطمئنون فیها بر کثرتان بر کوار
 بر کسر ان رفته اند یعنی ابوبکر و نافع بکسر هم می خوانند تا عطف باشد بر آن
 لک و دیگران فتح تا عطف شود بر الا جمع **قوله و بالضم رضی**
صف رضی یا تهم مؤنث عرا و لی حفظ لعلی اخی
حلی و ذکر کوی معالی معالی معا حشرتی عین نفسی اتی از ای انجلی یعنی وصف
 کن لعلک ترضی را بضم ثار او از بوی ابوبکر و کسانی ای برضیا الله در کثرت
 که پسندیده قرار باشی پس از غیر ایشان بفتحش رقت باید نمود ای
 ترضی نفسک و در اماله و فتح هر کس بر مذهب خود باشند پس فتح قوازه شود
 اوش و اعراس و فتح و بین بین ۲ قال و این کثرت و این عامر و مضموم بفتح
 و ترک اماله ۳ ابوبکر و فتح حمی بفتح و اماله کسانی بضم و اماله **قوله یا تهم**
 ای یعنی اولم یا تهم تبانیست منقولست از جماعتی علماء که اصحاب حفظ

و درش

دروغ است عا و موت آمده پس باقیان بیا رختانی خوانند خواه که این بابا
 ضد تانیت شوند ای یحیی بنک الله اود اود علیه السلام قوله وسکر
 بن الکسر والقصر صحته و حرم و تحج حذف
 و ثقل کذجه یحساکن گودا سینه اند خداوندان صحته یعنی حرف و کسائی
 و ابوبکر را و ادرمیان کسر جا و میان قصر را یعنی حذف نیکند الف را
 از و حرام علی قرینه و حرم میخوانند پس دیگران بنحی حار و را و اثبات الف
 بعد از را خوانند و ایشان دو لفظ اند مثل حل و حلال قوله و تحج حذف الح
 یعنی صوف کن یون دوم را و میشد سازیم را از بنی المؤمنین تابعی شود
 از بولوان عامر و ابوبکر و دیگران که در مصاحف بیک نفر سوم است اثا
 بخوان این قراوه را ضعیف شمرده اند و گفته اند که تحج اگر بنا بر مفعول است
 بابستی که یا او مفعول بودی و المؤمنون را برین خوانند ندی بر فاعلیه او و اگر
 بنا بر متکلم است از این بنی که فون دوم را در چیم ادا غام کرده اند
 و طیفه آن که اضافه بودی نه ادا غام و اگر متکلمی از باب یتقبل است تخمین
 راست نیست زیرا که هیچ حرفی را در حرفی میشد ادا غام نمی کنند شل تم
 میقات و نیز نور و جمع مدغم می شود بنا بر بعد مخرج و جوا ایشان است که
 تحج ماضی بنی للمفعول است که بنا بر تخفیف یا و ا و ساکن کرده اند مخاچه
 قراوه شیخ حسن بصری است در و در و ا و ا بنی بسکر یا و قائم بقیام فاعلش
 مصدر است مضاف به المؤمنین ای بنی الحار المؤمنین جناحه ابو جعفر
 در الحاشیه لچوی قوما خوانده که تقدیرش لچوی الحار قوما است و نیز می توان
 که متکلمی از باب یتقبل بوده که نفر دوش حذف باشد حمل بر و لا یتقوا و اثا

بن ص
 بدا
 بود

آن که یک تا را حذف کرده اند و المؤمنین منصوب بود بر مفعولش و از جهة
 این اشکالها تحریف فرموده به استعمال ذهن و هم بقوله کذی صلا یعنی کارها
 را به تقدیم رسان در حالتی که در تیزدنی محزون آتش شعله زنده باشی قوله
 ولا کتب اجمع عرشنا و مضافها مع مشنی ای
 عبادی محبتی یعنی مجموع ساز لکن السجل للکتاب را یعنی الکتب خوان از
 خداوندان بوی حوش یا از خداوندان نفیس نفیس که حرف و کسائی و حفص
 اند پس از باقیان للکتاب خوانند با فواد که معنی جمع از و مستفاد می شود و سجد نام
 فریشته است صحیفهها بنی ام را در می نوردد یا نام شخصی است که کاتب و تحج
 بوده و غیر این نیز گفته اند قوله و مضافها یعنی آیات اضافه این سترم جلوه داده اند در
 چهار محل هتا ذکر من معی که فحش از حفص فقط است و سنی الضر و عبادی الضا
 ک از ممة قرا است غیر از هنر وانی آله من و دینه که از نافع و ابوعمر است قوله
 سورة الحج سکرای مع سکرای شفا و محرک
 لیتقطع بکسر اللام که جیده جلا یعنی دتری الناس سکرای و ما هم سکرای
 در هر دو محل خوانده شده اند سکرای نرد حرف و کسائی و نرد باقیان سکرای و در
 اماله و نرد اماله هر کس بر اصل خود باشند و سکرای و سکرای دو لفظ اند در
 جمع سکوان الا ان که اصل است جمع فعلان بر فاعلی اید مثل کسلان و کسلا
 اما چون هر چه در او آتی هست جعش بر فعلی می آید مثل قتل و صریحی و صریحی
 و سکران نیز در معنی ایشان بود جعش بر سکرای نیز که در دقله لیتقطع الح
 یعنی لیتقطع حرکت داده اند لام او را بکسر از جلی این فایر و و رش و ابوعمر و زیرا
 که اصل در لام سکر است بقوله کم جیده جلا ایشان بدین معنی فرموده یعنی
 بسا نوبتی که کردن کسر بدین شده یعنی شوق یافته در میان قرا و باقیان سکوا

این

حکم
 ۴۲۷

لی

بایا نه جواش می فرماید که آری جفطش نمودند به نقل قوله والفتح الی یغ خوانده
 نافع و ابن عامر و حفص اذن للذین یقتلون را بفتح تا فوقانی بر بنا مفعول
 و دیگران بکسر بر صیغه فاعل و هر دو معنی مستحسن آمده اند زیرا که مؤمنان
 خون و اشترکان مقاتله نمودند مشرکان نیز اراده بخاربه و التیشان
 داشتند پس ایشان هم فاعل باشند و هم مفعول و خوانده اند نافع و ابن کثیر
 لهذا مت صوامع را تخفیف دال الزهدم و باقیان تشدید از تهفیم و معنی
 هر دو یکست الا آنکه در تشدید معنی تکثیر و مبالغه هست ع فتح در تار
 یقاتلون عام کشته بکنند و رفعة او غنی بینی که والحسن الذین قتلوا فی سبیل الله
 اموالنا الایه در شان ایشان نازل شده و هدمت سبک شده و نو که دلو
 خویش را بر آورده یغ مقصود خویش را حاصل کرده یعنی جز یمان معنی که
 از تشدید مستفاد می شود از تخفیف نیز مستفاد می گردد پس هم سبک باری
 و جستی خوش تر است **قوله و تصیری اهل کنا یا و همها**
تعدو ز فیه الغیب تتابع دخلا یعنی خوانده است
 ابو عمرو و بقری نکاتین من قریة اهل کتھا به تا و به ضم تا بر بنا متکلم مفرد
 و باقیان اهل کناها خوانده اند بوعظمة قوله یعدون الی یعنی می خوانند هم
 و کسانی و ابن کثیر می یعدون را به غیب موافقه و یستجیلونک را و قوله
 شایع دظلا اشاره به این معنی است یعنی یعدون غیب در او یاری کرده
 و چیزی که در کار او دخل ساخته و ان چیز یستجیلونک است که چون
 او صیغه غیب بود دخل در یعدون ساخت تا او را نیز به غیب خواند
 و یعدون از این معنی استماع نمود پس یاری و الی کرده باشد و دیگران
 بحضاب خوانده اند تا امر عام بود **قوله و فی سبأ حرقان**

مَعَهَا مُعَاذِرَتٌ حَقٌّ بِأَمَدٍ فِي الْحِمْرِ ثِقَلًا
 یعنی خوانده اند ابن کثیر و ابو عمرو و الذین سغوا فی آیاتنا معجزین را و الذین یسعون
 فی آیاتنا معجزین را هر دو در مبنا و معجزین اولیک اصحاب الحیم را درین سوره
 بخد ف الف و تشدید هم از تعجیرای حال کونهم طالبین تعجیرنا پس باقیان
 معاذ حین خوانده اند به الف و تخفیف هم ای مسابقین تعجیرنا و دو حرف حاصل
 اند در سوره سبأ در حالتی که این هر دو حرف مصاحب اند و اعرف این سوره
 و معاذ حین سبأ و او را است در حالتی که متر در او نیست و در هم او فعل
 تشدید بجای آورده اند **قوله و الاوّل مع لقمن یذعون**
غلو اوسوی شعبه و الباء یبئی حملا یعنی کوفیان
 و ابو عمرو و غیر از شعبه غالب گردانیده اند لفظ یذعون اول را یعنی و انما
 یذعون در سوره و اسوره لقمن یا عینی که از اطلاق ناظم معلوم میشود
 پس باقیان خطابشان غالب گردانیده باشند و خطاب مشرکان را بود و بقوله
 الاوّل احتیاج از ان الذین یذعون نموده که دوم است و در سوره در ان
 خلا فی بیست قوله و الباء الی یعنی یا اضافه درین و طهریتی فقط است
 ک نافع و هشام و حفص از ان است گردانیده اند بفتح و یا و اینه دکل
 است و اثباتش از ورش و ابو عمرو است در وصل و ابن کثیر در حاله
 و تکلف کان نگیری از ورش فقط در وصل قوله **سورة المؤمنین**
اما ناتهم و حلا فی سبأ اراصلوهم شاور
وعظما کذی صلا مع العظم و اصم و الکسر اضم حقه یثبت و المقنوع
 سینا دلا یعنی مؤمنان گردان و الذین هم لا ما ناتهم را درین سوره
 و اسوره سأل سائل یعنی ما نتهم را بخوان از ابن کثیر فقط در حالتی که

ط
اثبات

سوره المؤمنین

عالم باشی که این هردو لفظ مجبورند پس از غیر این کثیر جمع باید خواند
یعنی اما ناتیجه قوله صلواتهم شایع یعنی والدین هم علی صلواتهم را با افراد
بخوان از جمع و کسائی و توحید شایعست پس دیگران جمع خوانند یعنی صلواتهم
قوله وعظمایا یعنی و همچنین خلقنا المصغرة عظمایا و انکسونا العظم را
توحید بخوان از این عامر و ابو بکر درین حالت که در تیز دهی حق آتش صاحب
شعله باشی پس دیگران عظمایا و العظام جمعشان باید خواند و در تیل
توحید درین کلمات انست اسم جنس اند و معنی جمع می دهند و جهة جمع
خوانان بیان انواع است زیرا که انواع مختلف می باشد قوله واضح یعنی معنی
کن تا را و مکسر سارضم بار آورده است بالذهن از این کثیر و ابو عمر
تا مضارع انبت شود ای ثبت الذهن و بار زیاده بود مثل کنی بالله پس
غیر ایشان بنسخ تا وضع با خوانند و درین قرائه بار از برای تعدیه باشد قوله
حقه یعنی هر یکی از ضم و کسر حق ثبت اند قوله و المقتوع الی یعنی منوط بر سبب
که سببی او مقتضیست نقادش کرده اند به همین فتح از برای کوفیان و ابن
عامر پس غیر ایشان بکسر می خوانند و فتح و کسر دو لغت اند و سبب این
عجمی الی تصرف است بنا بر تائید و علیة قوله و ضم و فتح
منزلا غیر شعبه و نون تنویر احقه و اکسر النون
و ان ثوی و النون خفیف کفی و تهجرون یضم و اکسر الضمة اجمل
یعنی غیر شعبه خداوندان مضموم گویند و ازین هم و مفتوح ساختن رای لفظ
منزلا مبارک اند یعنی ایشان بضم میم و فتح نای می خوانند بنا بر آن که مصدر
بود یا اسم مکان هردو از احوال بر شعبه خداوند فتح میم و کسر زای باشد
تا هر مصدر باشد یا اسم مکان ولیکن از ترؤل قوله و نون الی یعنی منون

ط
از برای

کرد اینده است لفظ رسلنا تثنی را سزاواری او به تثنی همچنان کسی میگوید که
میگوید او را به این مرتبه راسا ینده یعنی این کثیر و ابو عمر و از ابقین می خوانند
که تا مصدری بود از مواتن مثل ضربا بس دیگران بعینه قنین خوانند بر وزن فعلی
یعنی الف او الف تائید است مانند دعوی و ازین جهة بالف مرسوم است
تا احتمال هر دو قرائه داشته باشد و حسن و کسائی و ورش در طین و ابو عمر
در وقف هر کس در اماله بر قاعده خویش باشند قوله و اکسر النون الی یعنی و کسر
سازان کلی مختلف فیها را که از عقب تثنی می آید ان و ان هک انکم
است از حاصم و حسن و کسائی در حالتی که لفظ ان درین سوره اقامه نموده و برین
تقدیر استیناف بود پس بر ما قبلش وقف مطلق مناسب آید پس از برای بیان
مفتوح باید ساخت ای و لآن و از برای بیان عامر که از باقیان است بخفیف
نونی باید خواند بنا بر آن که مخفیه از مثله باشد و از برای دیگران بتشدید و برین
تقدیر و صلواتی باشد بنا بر عطف قوله تهجرون الی یعنی بخوان سارا تهجرون
را به ضم تا و مکسر و ضم چشم را از نافع در حالتی که جلیل باشی پس از غیر نافع تا را
مفتوح می باید ساخت و هم را ضم و در قرائه اول از انحراف سطره
باشد ای تصیرون ذوی بخش فی بنطیک و در قرائه دوم از هجر یعنی هجری
ای آتیون بالهدایان قوله و فی لام الله الاخر ترکید
و فی الحار فاع الحار عزولا العلاء یعنی حذف
لام واقعت در لفظ لله در دو موضع اخیرین و در هاء الله رفع در محل
جرحش منقولست از سبب العلاء که ابو عمر و است یعنی درین سوره
سبقتیرون لله سه موضع است و در موضع اول هیچ خلا فی نیست
زیرا که جواب قل من الارض واقعت و جواب مطابق سوال آمده و در

کتابخانه است

قال بگو ای عمر و حذف لام جبر و رفع اسم الله می خواند ای هو الله تا جواب
مطابق سوال باشد زیرا که ایشان هر دو در جواب من رب السموات
و من پید مکتوب واقع اند و در مصاحف بصره بهیچ ترتیب اندکس باقیان
باثبات لام و جرها خوانند تا من حیث المعنای جواب شود زیرا که معنی من رب
السموات و من السموات یکی است غیبتی که اگر از عرض سوال می کنند که من
صاحب هذا القرب جواب می دهند که لفلان ای هو لفلان و در مصاحف
ایشان نیز بهیچ نوشته **قوله وعالم خفض الرفع عن**
نقر و فتح شقوتنا و امداد و حرکته
یعنی عتای شقوت عالم الغیب خفض در محل رفع یم منقولست از جماعتی
قرار که خفض و این کثیر را بجمع و این عالم را اند تا صیغه لفظ الله در سجعان الله
بود پس بصفون را وصل باید کرد زیرا که میان صیغه و موصوف فصل جایز
نیست پس از دیگران برفع منقول باشد بنا بر آن که خبر مبتدای می حذف
شود ای هو عالم و برین قرائه وقف باید کرد از جهت صداره کلام قوله
و فتح الیمیع و فتح شقوتنا بهیچ منقولست از جماعتی که آنرا خوانند اند
یعنی مفتوح کردن شین را و متحرک ساز قاف را بفتح و ممدود کن قاف را
یعنی زیاده کن الیها بعد از او تا شقوتنا شود بر وزن سعادتنا از حرف
و کسائی در حالتی که خیف احوال باشی پس از یاقیان شین را بکسر باید
کرد و قاف را ساکن و الف را محذوف بر وزن قینتنا و تقدم ذکر کرد
برخ که حرکت از جهت ضرورت شعر است و شقا و شقوة و لفته اند قوله
و کسر الیمیع و فتح شقوتنا و امداد و حرکته
واکسلا یعنی فاعل شقوتنا و کسر الیمیع و فتح شقوتنا و امداد و حرکته
یعنی فاعل شقوتنا و کسر الیمیع و فتح شقوتنا و امداد و حرکته

در صا د نافع و حرم و کسائی بضم سین می خوانند و دیگران بکسر و ضم و کسر
دو لغت و مکسور کردن تو سحر را را درین سوره است و در صا ح که از
سوره های قرآن است یعنی این دو محل است مخصوص اند با ضا و جلا
سحر یا و رحمة در الزخرف بضم ان اتفاقست قوله علی صفة الیمیع بخشید
است لفظ سحر یا قاری را شفا بانکه مقروا و کشته در حالتی که سحر یا
بضم کسراست و تمام کرد سحر یا مختلف فی سحر یا و متفق علیه را که در
الزخرف است یعنی بمنای در الزخرف مضموم است این هر دو نیز بضم
بکشیدند تا در ضم هر سه موافق باشد قوله و فتح الیمیع کسر شریف
و ترجعون فی الضم فتح و اکسر الجیم
و اکسلا یعنی عن و کسائی خوانند اند الیمیع هم الفایز و ن و اکسر لیمیع
بر استیناف و دیگران بفتح ای لایم او یا هم پس در قرائه کسر بضم و ن
وقف باشد و در قرائه فتح و صل و محم خوانند اند ایشان هر دو و آنکه
الینا لا ترجعون را بفتح ن و کسر جیم و یاقیان بضم تا و فتح جیم و وجه هر دو قرائه
ظاهر است کسر که بر دو کار است بنا بر آن که صداره کلام دارد
حاصلست در انهم و ترجعون فتح مقروا است در محل ضم او و مکسور کن
جیم با و تمام شود در خواندن جوش این کلمه را از بوی عن و کسائی قوله
و فی قال کم قال و شک و بعله شفا و بها
یا علی عللا یعنی قل کم لیتتم را بصیغه امر خوانند اند در موضع قال
که ماضی است از بوی این کثیر و حرم و کسائی بی شک و شهنی پس دیگران
قال خوانند بر بنا ماضی قوله و بعد شفا یعنی قل ان لیتتم که بعد از
قل لیتتم است خوانده شده در محل قال از حرم و کسائی بی یاقیان قال

بخوانند و هر دو معنی موافق یکدیگر اند زیرا که جناب محمد صلی الله علیه و سلم
 چون مأمور به قول گشته قایل شده قوله شفاعتی قل ان لیتم شفا اذا ما قبل خوف
 را بنا بر آن که در امری موافقت او نمود قوله و بها یا ایها یعنی یا ایضا درین
 سوره است و ان لعلی اعلم صلی الله علیه و سلم نافع و ابن کثیر و ابو عمرو
 و ابن عامر و مشهور می سازند قوله عللاً ای شغل یعنی کافران در زمان سگرات
 نفس خویش را مشغول به این کلام کنند که لعلی اعلم صلی الله علیه و سلم اما بیت
 علاج واقع پیش از وقوع باید که در راه و گریه سبیل بگیرد سید شایسته
قوله سوره النور و حق و فرضنا ثقلاً و رافه
 تحریک المکی و أربع اولاه صاحب و غیر الحفص خامسه
 الاخر ان غضب الخفیف و الکسر اذ خلا ما و برقع بعد الحز
 یشهد شایع و غیر اذ بالنصب صاحب کلامه یعنی و فرضنا
 در حالتی که تشدیدش سزاوار آید از این کثیر و ابو عمرو و بس از خبر ایشان
 تخفیف سزاوار آید باشد ای و حیناها الا انکه در تشدید معنی تاکید
 و جوب و یکثیر احکام هست که در تخفیف نیست قوله و رافه ای یعنی
 و لا تا خدمت بها رافه متحرک می سازد این کثیر مکی یعنی او را بفتح پس
 باقیان سائلش که در اند و فتح و سکون و ولغة اند مثل معز و معز و در
 اسکان رافه و رجه در الحدید خلا فی نیست در بطریق قصیده قوله و أربع
 ای یعنی أربع شهادات یا لله که واقع است در اولی برقع و رافه خداوندان
 مضاحجه است یعنی هم و کسان و صفص تا خبر تشهاده باشد بسرد
 در قراة دیگران مضروب بود بر صدر و ان هنگام تشهاده خبر مبتدائی
 محذوف بوجه ای فلما واجب شهادة احد هم یا مبتدائی باشد خبر محذوف

سورة النور

باقیان

ای فعلیه شهادة و بقوله اوله احتراز از دوم نموده قوله و غیر الحفص ای یعنی
 غیر الحفص می خوانند لفظاً مسند از دوم را یعنی و الخامسة ان غضب الله
 برقع تا مبتدائی شد و ان غضب الله خبرش ای و الشهادة الخامسة ان غضب الله
 بسر حفص بضم خواند تا عطف شود بر أربع شهادات و ان غضب بدل
 از او باشد بسر در قراة اول بر الکاذبین وقف بود و در قراة دوم وصل
 و قید الاخر از ان جهشت که تا اول بیرون رود قوله ان غضب ای یعنی
 از جمله نافع در ان غضب الله علیها در آورده اند تخفیف را در فون آن
 تا محقق از شغل بود و اسمش غیرشان محذوف باشد و کسر را در ضاد
 غضب در آورده اند تا ماضی شود و مرفوع ساخته اند مجرور را بعد از
 ان غضب یعنی لفظ الله را تا فاعل غضب باشد بسر و غیر نافع در ان
 تشدید بود و در غضب فتح ضا در اسمیه آن و در ها الله خبر بر
 مضاف الیه و علیها خبر آن باشد و ان لعنة الله هم از بی نافع در
 الاعراف بیان یافت قوله یشهد شایع یعنی یوم یشهد علیهم الشیخ و دیگر
 فاش شوند است از حق و کسان از ان جهت که تائید السنة حقیقی نیست
 بسر از خبر ایشان بتائید فاش شوند باشند بر اصل قوله و غیر اولی ای یعنی
 غیر اولی الایة صاحب او یعنی قاری او که ابو بکر و ابن عامر است نگاه
 داشته اند او را تا خواند اند شش بضم بر حالیه یا بر استثنای بسر غیر
 ایشان او را بجز نگاه داشته باشند و خواند بر وصفیه التابیعین
 یا بر بدلیه از او قوله و در کسر ضمه حجة رضی
و فی ملة و الحصر صحبته خلا یعنی کانه لوک و در
 مکسور کون ضم الش را یعنی بر وزن سکینش بخوان از برای ابو عمرو و کسان

بدل قاری

ایضاً

دو حالتی که در این قرائه حجتی بسندیده است بآنکه بگوید که فعلی است از
 در یعنی دفع بنا بر آن که گویند تا ویدن و روشنی خویش تار یکی
 شب را دفع می کند قوله و فی مدله ای یعنی خداوند صحت و امید درستی شیرین
 گشته در مد او و در عمرش یعنی عمر و کسائی و ابوبکر و عمر و بمد یاء
 و هم بعد از یاء می خوانند پس سه قرائه شود و یک قرائه گفته شد دوم
 درستی بضم دال و مد و هم از عمر و ابوبکر سیوم ضم دال و تشدید یاء بی مد
 ولی هم از باقیان و درین قرائه گویند را در صفا و روشنی سبقتش
 ذکر کرده باشند یعنی بجا نجه در افزونی بر مد دانه دارد این گویند
 نیز بر مجموع گویند را بخ می آید قوله یسبح فح الباء کذا صف و
و یوقد المونث صف شرعاً و حق یفعلاً
 یعنی یسبح له فیها مفتوح الباء است یعنی بر بنا بر جمولش خوانده اند از
 بوی این عابر و ابوبکر پس از غیر ایشان مکسور الباء باشد بر بنا بر معروف
 پس رجال در قرائه فتح فاعل فعلی محذوف بود ای سبج رجال و مثل
 این در کذاک یوحی الیک در الشوری می آید پس بر الاصال وقف مناسب
 بود بر تقدیر کلام و در قرائه کسر رجال فاعل یسبح مذکور باشد و کسر
 هنگام در الاصال وصل بود تا فاصله میان فعل و فاعل واقع نشود
 قوله کذا صف ای صف مثل هذا الوصف قوله و یوقد ای یعنی وصف
 کن تو قد مونث را از بوی ابوبکر و عمر و کسائی در حالتی که صاحب طریق
 باشی یعنی ایشان بنایت می خوانند و ضمیر جامع به رجاء یا شکوه باشد
 و باقیان تذکر می خوانند الا آنکه این کثیر و ابوبکر و توقد می خوانند
 مثل نکسر و حق یفعلاً اشارة باین معنی است یعنی خواندن توقد بزرگ

بدل
مجهولش

تفعل

تفعل سزاوار است از ایشان هر دو و فاعل فعل درین هر دو قرائه ضمیر المصباح
 باشد قوله و ما یوقد البی سحاب و رفعهم لدی
 ظلمات جز در آ و او صلا یعنی شوق نساخته بزی لفظ سحاب را و بر فاعل
 دیگر قرائه در نزد ظلمات مجرور کرده است از اقامه عالم و انرا محبین
 بنا رسانیده یعنی سحاب ظلمات بزی ترین را از سحاب انداخته و آن کثیر
 بکماله ظلمات را مجرور ساخته بر بزی با صافه سحاب به ظلمات خوانند
 و وجهش آن باشد که میخانه سحاب رحمة و سحاب عتابه و سحاب عذر
 محویند در وقت احتیاج بآن ظلمات نیز می گویند در وقتش یعنی سحابی
 که منشاء هر یکی از اینها است و قبل از تیزین سحاب خوانند و برین تقدیر
 ظلمات بدل از ظلمات اول بود یعنی او کلمات پس باقیان بتیو سحاب
 و رفع ظلمات خوانند ای می ظلمات که خبر ستدا محذوف بود قوله
کما استخلف اضمه مع الکسر صادقاً
 و فی پند لکن اخف صاحبه دلا، یعنی مضموم ساز تا را و مکسور گرام را
 یعنی بصیغه مجهول چون کما استخلف الذین را از ابوبکر درین حالت که صادق
 باشی پس از باقیان بفتح تا و لام باید خواند بر بنا بر معروف موافقه لیستخلفهم
 را و فاعل حق عز و علا باشد قوله و فی پند لکن ای یعنی تخلف در و لید لکم
 صاحب آن مقصود خود را حاصل کرده یعنی ابوبکر و این کثیر تخلفش می خوانند
 از ایدل و دیگران بتشدید از بدل و در سوزن الکف وجه هر دو گفت
 شد قوله و تالی ثلاث ارفع سوی صحبه وقف
 و لا وقت قبل النصب ان قلت ایدلا یعنی مرفوع کن ثلاث دوم را
 یعنی ثلاث عتبات لکم از ممة قرائه عین از عمر و کسائی و ابوبکر که از برای ایشان

یعنی تخلف در

منسوب می باید ساخت تقدیر قرائه رفع هذه الاوقات اوقات ثلاث عونا
 یعنی سه مرتبه وقت است و بر تقدیر نصب بدار ثلاث مرات بود قوله وقف
 الا یعنی در قرائه رفع وقف کن بر ما قبلش یعنی بر صلیوة العشاء و در قرائه نصب
 اگر میگوئی که ثلاث عورات را بدل از ثلاث مرات آورد اند وقت مکن
 زیرا که میان بدل و بدل فضل جایز نیست و از آن جهت عدم وقف را مشروط بر بدلیه
 نمود که اگر نصبش بفعلی مضر شود مثل داعوا یا اتقوا ثلاث یعنی بر العشاء
 وقف باشد قوله سورة الفرقان و یا کلمتها التون شاع
وَجَزْمًا وَجَعَلَ بَرْفَعًا صَافِيَةً كَمَلًا
 یعنی جته یا کل منها التون او فاش کشته از هم و کسانى پس از غیر ایشان
 یا فاش شده باشد و ضمیرش به لفظ الرسول در ما لهذا الرسول عاید شود قوله
 وَجَزْمًا ایا یعنی و مجزوم کردن ما و جعل لك تصور را دلالت کند صفا و اوجاعی
 بود از کمال را برفع او یعنی این کثیر و ابر غایر و جعل را برفع می خوانند بر استیناف
 و دیگران تا عطف باشد بر محل شرط جزا که جعل لك است را بن شانه رحمه الله
 گفته که نیز می توان که لام همچنان برفع بود و جزمش از برای ادغام لام در لام
 باشد چنانچه ابو عمرو کرده پس بر تقدیر جزا شرط بر ما قبلش وقف نباشد
 و بر آن دو وجه دیگر وقف باشد قوله و تحشر یاد ابر علا فبقول تون
تَسَامٍ وَحَاطَبٌ لِيَسْتَطِيعُونَ عَمَلًا
 و يوم تحشرهم و ما یعدون این کثیر و حفص از برای می خوانند و فاعلش
 الله تعالی بود بعد از قیام بنون عطیه خوانند و همچنین ابن عامر شامی
 فبقول اتش را بنون می خواند و غیر او به یاز و حفص فاما لیستطیعون را
 خطاب خوانده است و مخاطبان عابدان اصنام باشند و باقیان

سورة الفرقان

و ابوبکر

یعنی

غیب و ضمیر راجع باصنام باشد و تحشر خداوند یا قاری است که در
 علم عالمی گشته و فبقول خداوند بنون شامی است و خطاب ای قوم فاما لیستطیعون
 را در حالتی که عابدان باشند بر این قرائه قوله و نزل زده التون و ارفع و
وَحَفَّتْ وَالْمَلَكُ الْمَرْفُوعُ يُنْصَبُ
 دخلا یعنی و زیاده کن بعد از نون نزل الملائكة نون سکن را و مرفوع
 ساز لا مش را و تحفف کردن از زایش را تا نزل شود که بنا منتکم است از
 مضارع و بخوان الملائكة مرفوع را نصب بر مفعولیة نزل از برای این کثیر
 در حالتی که نزل بر بنا مضارع مد اظ و مناسب کولا انزل علینا الملائكة
 است هم در لفظ و هم در معنی یعنی هر دو از باب افعال اند پس باقیان
 نزل خوانند بیک نون و بتشدید را و فتح لام و رفع الملائكة بر فاعلش
قوله تشقو حفت الشین مع قاف غالب و یامر
 تشاق و اجمعوا سرجا و لا یعنی و يوم تشق السماء درین سوره و يوم تشق
 الارض در قاف تخفیف شین و غالب است بر تشدیدش زیرا که در کلام
 خفه بیشتر است از شده و از این جهت بیشتر قرار که کو فیان اند و ابو عمرو
 بتخفیف شین می خوانند بدان معنی در اصل تشق بوده و احدى التائین مخدوف
 شده و دیگران بتشدیدی می خوانند بنا بر آن که تا در دوم را در شین ادغام کرده
 باشند قوله و یامر الی یعنی و لفظ یامر را و زاد هم نفورا شافست و مجروح
 که در این لفظ سر جاز از برای متابعه و مقصود است که هم و کسانى یامرنا
 را بغیب می خوانند ای یامرنا رسول الله صلی الله علیه و سلم پس باقیان خطاب
 خوانند و مخاطب هم حضرت محمدی علیه افضل الصلوات و اکمل التحیات باشد
 و هم هم و کسانى خوانده اند سرجا و قمر امین را راجع و مراد قتاب و سیتا

یعنی

بسیار ایشان با فدا خوانند و مقصود آفتاب فقط باشد مناسبه و قمر امیرا
 را جناح در سوره نوح فومود و جعل الشمس سراجا قوله و لم یقتروا افع
عمر و الکسر ضمیر تویضا عاف و حار رفع جزم
 کذا یلحق یعنی و مضموم که ان اول و لم یقتروا از نافع و ابن عامر و مضموم
 کن کسر و سیو مشر از کوفیان و برین قاعده استوار شود که هر کس که ضمیر
 اولش باشد در سیو مشر کس بود و هر کس که در سیو مشر هم بود در اولش
 فتح بود پس سه قوازه شود ۱ ضم اول و کسر سیو مشر از نافع و ابن عامر از اقرار
 ۲ فتح اول و کسر سیو مشر از این کثیر و ابو عمرو از تفتیر معجز ضرب یضرب
 ۳ فتح اول و ضم سیو مشر از کوفیان معجز ضمیر و معنی همه تصدیق نفقه است
 قوله یضاعف الی یعنی یضاعف له العذاب یوم القيمة و یجذب فیها مناسک
 خدا و ندان رفع مجزومی اند که در شرف مثل لش خدا و ندشغل است
 یعنی ابن عامر و ابو بکر برفع فارود الی خوانند بر استیناف پس بر مهانا وقت
 بیکشما قیان بچشم هر دو کلمه خوانند بر بدلیه از یلق انما بامر بر مهانا وقت
 باشد پس در یضاعف چهار قوازه شود ۱ یضاعف جزم نافع و ابو عمرو و مضموم
 و عمر و کسائی را ۲ برفع ابو بکر اسم یضاعف یضاعف و تشدید و جزم ابن کثیر
 را ۳ یضاعف و تشدید و رفع ابن عامر قوله و وحده و یا تا یحفظ صحبه
و یلقون فاضمه و حر المقله سوی صحبه و الناء
 قری و یلحق و کمر لو و لیت توو ث القلب انضالا یعنی یوقد ساحت
 است و در یا تا قره اعیان را نگاه داشت خدا و ندان محبه بآنکه آنرا
 نقل کرده اند یعنی ابو عمرو و عمر و کسائی و ابو بکر و در یقینا را بر حید خوانده اند
 زیرا که معنی جمع از و مستفاد می شود و دیگران و در یا تا یجمع قوله و یلقون الی

قترم

یعنی و یلقون فیها تحیه و سلاما را مضموم که دان یا را و متحرک ساز لا مشر را
 بفتح در بر حالت که مشدد کنند باقی قافش را از تلقیه از برای همه قوا عینا از
 جزم و کسائی و ابو بکر که ایشان بفتح یا و اسکان لام و تخفیف قاف می خوانند از
 لقی یلحق قوله و الیاء الی یعنی یا را اضافه در بر سوره دو محل است قوی اخذوا که قفش
 از نافع و ابو عمرو و بری است و لیتی اخذت که از ابو عمرو فقط است و جزم
 مصرع اول را به کله لیتی اخذ فمود اتمام بیت را بجزی نمود که مناسبان
 بود و جین فموز که و کمر لو و لیت الی یعنی بسیار لفظ لو و کله لیت
 که بدید آورند دله کفار الی الماهل المهار و جزم تمشیر ها و این بیت بیان
 کتارا کتارا است در نهانی که بر کرد از خویش نماند برند و حسرت خورد
 و گویند که لو ان لی کون من المحسنین یا لیتی اخذت مع التوسل
 سبیل و ندان تید که مصرع در یغ سبوزند از ذورفت کار ارجست
قوله سورة الشعراء و فی حار و الماهل
 فارهین ذاع و خلق افعم و حیرت یذ العلی عما فی ندی و الایکله
 اللام ساکن مع الهمن و اخفضه و فی صاد غیظلا یعنی خوانند
 اند این کوان و کوفیان و انما جمیع حار و نون را به الف و دیگران حار و نون
 بغیر الف و هر دو دوله اند و مجزوم اند کوفیان و ابن عامر و تخفیف
 من اجمال الیونیا فارهین را به الف و باقیان بحذف الف و الشان نیز دوله
 اند ای حار قین قوله و خلق الی یعنی میخوانند نافع و ابن عامر و عمر و عامر ان
 هذا الا خلق الاولین را بضم خا و تحریک لام به ضم ای غاده الاولین پس
 دیگران بفتح خا و اسکان لام خوانند ای ما هذا الی اساطیر الاولین
 و میخوانند ابو عمرو و کوفیان اصحاب الایکله را درین و در سوره صاد

بلام تعریف ساکنه و بزیاده معنی بعد از لام و بحضرتا بنابر آن که در اصل
 آیه بوده و الف و لام تعریف داخل او شده اند و آیه اسم متبعه است که در آن
 درختها در هم پیچیده باشد و باقیان بنوع لام و عیار ساکنه و معنی و بفتح بار خوار
 بودن شوکه و لا یشرف بود از جهت تأیید و علمیه زیرا که اسم قویه است که
 این جماعه در انجا میبوند و در تاویل لیکه چنین گویند که اصل آیه بوده که
 نقل حرکت معنی بلام کرده اند و معنی و آند آخته اند و تا از مفتوح ساخته بولفتاده
 که در انجا و قاف خلاف نیست غ مد در حاذ و ون دیوان کرده نشسته
 و فار هین مد قاش کشته و مضموم کردن خا خلق را و متحرک ساز لاش را
 بضم و ضا و ندر فته مثل کسی است که در کرم و بزرگ است و آیه لام او
 ساکن است در حالتی که مضاجب معنی است و مخفوض کن آیه را درین
 سوره و در صداد در حالتی که تاویل کنند باشی لفظ لایکه راب یغنه خذ او ند
 درختیان در هم پیچیده و عیطل درختان در هم پیچیده باشد قوله و فی نزل
التخفيف و الروح و الامير و فعهما علوسا و
 یعنی تخفیف حاصل است در تزلزل الروح و الامین و رفع الشان هر دو
 بالاین است که بلند شده و بزرگ گشته و غرض از اینست است مخفوض
 و نافع و این کثیر و این معنی خوانده اند تزلزل الروح الامین را بتخفیف زای
 و برفع الروح الامین تا الروح فاعل بود و الامین صفتش بر باقیان
 بتشدید تزلزل خوانده باشند و به نصب الروح بر مفعوله و به نصب الامین
 بر مفعوله مفعول قوله و انت یکن للخصی و رفع آیه
و فاقول كل و اوطمائه خلا یعنی اولم یکن لهم
 آیه بتأیید یکن بخوان و برفع آیه از جمله این عالم بحسب تاجله آیه ان یعلمه خبر باشد و

بلام تعریف ساکنه و بزیاده معنی بعد از لام و بحضرتا بنابر آن که در اصل آیه بوده و الف و لام تعریف داخل او شده اند و آیه اسم متبعه است که در آن درختها در هم پیچیده باشد و باقیان بنوع لام و عیار ساکنه و معنی و بفتح بار خوار بودن شوکه و لا یشرف بود از جهت تأیید و علمیه زیرا که اسم قویه است که این جماعه در انجا میبوند و در تاویل لیکه چنین گویند که اصل آیه بوده که نقل حرکت معنی بلام کرده اند و معنی و آند آخته اند و تا از مفتوح ساخته بولفتاده که در انجا و قاف خلاف نیست غ مد در حاذ و ون دیوان کرده نشسته و فار هین مد قاش کشته و مضموم کردن خا خلق را و متحرک ساز لاش را بضم و ضا و ندر فته مثل کسی است که در کرم و بزرگ است و آیه لام او ساکن است در حالتی که مضاجب معنی است و مخفوض کن آیه را درین سوره و در صداد در حالتی که تاویل کنند باشی لفظ لایکه راب یغنه خذ او ند درختیان در هم پیچیده و عیطل درختان در هم پیچیده باشد قوله و فی نزل

ف

قصه مخدوف اسم بر لبز باقیان تذکر یکن و نصب آیه باید خواند تا ان یعلمه اسم باشد
 و آیه خبرش قوله و فاقول كل یعنی فار فوکل کل العیز الرحیم و او قاری که تشنه است
 بسوی او شیرین و مشهور گشته در محل فار یعنی کوفیان و این کثیر و این معنی و توکل بر او
 خواند اند بنا بر متابعه مصاحفشان و باقیان فوکل کل فار بنا بر اتباع مصاحف
 ایشان قوله و یا حمرا جری مع عباد و فی معی معامع
 انی معار فی الحیا یعنی یا را اضافه در سوره سیزده است ان اجری
 الاخر موضع که نافع و ابو عمرو و ابن عامر و حفص و عثمان میخوانند و فاسر
 بعبادی انکم نافع فقط و عدوی الا نافع و ابو عمرو و معی در موضع معی
 بنی اسرائیل حفص فقط و من معی من المؤمنین حفص و وثن و اغفر لانی آیه نافع و ابو عمرو
 و انی اضاف دو محل در قصه موسی و هود و نوح علیه السلام تا نفع و این کثیر
 و ابو عمرو قوله و انی یعنی یا را اضافه ظاهر شده درین کلمات قوله سورة
النمل شهاب بنون ثور و قلیاتین و امکت افخ صمة الكا
 ثور فلا یعنی شهاب مغرور شده بنون تنوین از کوفیان تا قبس بدل از او باشد
 پس استعاره شوری طالب برین قوایه پس از خبر ایشان بقره تنوین یعنی با صفا
 خوانده شده باشد از قبیل باب سیاح که اضافه بیانی است زیرا که شهاب قبس
 یعنی شعله آتش اند قوله و قل الی یعنی بگو که اولیا بیتی سلطان ترو ملک لفظ شهاب
 کشته بریادتی نون یعنی این کثیر نون و قایه را زیاده می کنند بعد از نون تأکید
 مثله بر متابعه مصحف مکه و دیگران به یک نون مثله میخوانند پس نون و قایه
 واحد ف کرده باشند و نون تأکید را مکسور ساخته مناسبه یا را و این حذف
 بنا بر موافقه مصحفها شان بود قوله امکت افخ آیه یعنی مفتوح ساز صمة کاف را
 از صکت غیر بعید از حاصم درین حالت که خداوند عطا باشی پس دیگران بضم خوانند

ف

ف

پیشتر

و فتح و فتح دوله باشد اما وقوع قوله تعالى كَيْفَ فِيهِ اَبَدًا وَاَنْتُمْ مَالِكُونَ دليل فضيلة
 فتح است برهم و بنا بر آنکه هر چه عین المعنی مفهومی است است که اسم فاعل از
 او بر وزن فعل می آید مثل شریف و بصیر و کیم قوله **يَعْلَمُ سَبَابَ افْعٍ دُونَ**
نَوَاحِي هَدَى وَسَكَنَهُ وَاَنُو الْوَقْفِ رَهْرَا
 و مندرگایه مفتوح کن معنی را بی توین از من سبباً در سهون و از لفظ کان
 سبباً در سبباً از ابو عمرو و بوی و بنا بر آنکه لا یصرف اند بنا بر تائید و علیه چه اسم
 قبیل اند در طایفه که تو خداوند فوق هدایت باشی یعنی گویند که مجموع هدایت
 در تو جمع است و مردم به تو رهبری شوند پس از بوی باقیان غیر از قبیل می را
 مجرور و متون باید ساخت یعنی اسم حی است و ازین جهت منصرف اند و مناسبت
 بنیان نیز دارد که ما بعد اوست مثل سلاسل و اخلا لا قوله و سکنه الی یف ساکن
 ساز لفظ سبباً را در وصل و بیته وقف کن از بوی قبل در ک خداوند شکوه و بوی
 خوش باشی و این کجاست است از عمل بوجهات غیر مشهور و مشهور و اشارت است
 به قبول این روایت بی انکار و کو اهد و بنا بر آنکه جماعتی از روی انکار گفته اند که اگر باب
 اجرای وقف در مجوی وصل مفتوح شود هر اینه اعراب مطلقا از کلام عرب
 بروز و امثال این در صورتی شعر می باشد در کلام مشهور **قوله لا یسجدوا**
وَاَوْقِفْ مِثْلَ الْاَوَاوِ اسجدوا وَاَتْلَا بِالضَّمِّ مَوْ
 یعنی الا یسجدوا تخفیف لام قوازه را و بی از راویان قوازه است ان کیسانی است
 بر در قوازه او الا حرف تنفیه باشد که داخل جمله گشته قوله وقف الی یف در حالتی که
 از روی امتحان از تو سوال نمایند که وقف بر الا یسجدوا چگونه می باید کرد یا مضطر
 گردی به نفس زدن وقف کن بر الا حنا و بر یا حنا و بر اسجد و اجنا و بر که هر یکی
 از این کلمات به کانه بر سر خود اند می بینی که اول حرف تنفیه است و دوم حرف نیا

و میسوم

و میسوم صیغه امثال انضروا اگر تو گوئی که بیشتر مصنفان وقف را بر الا و بر اسجدوا
 ذکر نکرده اند بنا بر ظهور وقف بر ایشان هر دو بول وقف را بر یاد ذکر کرده اند از آن
 جهت که در نیم یا بر پیوسته به سین اسجدوا می نویسند بصورت یسجدوا و این معنی
 هم در وی لفظ و هم از روی معنی مشتبه مضارع می شود و ناظر رحمه الله وقف را
 بر ان خود کله دیگری از قنوده جوابت دهند که بجز قوله مثلی هم احتمال امتحان است
 و هم احتمال اضطرار بر فرمود بر وقف بر هر سه کله تا از عهد احتمال دو کانه بر
 امده باشد و قید مثلی از آن جهت است که در حالت اختیار تا آخر ایه هیچ وقف نیست
 و یار که متصل به سین می نویسند بنا بر آنست که الفی را که از پس یا حرف ندای باشد
 در رسم می نویسند مثل یعیسی و یزکریا و یدریا عیسی و یار کرباس در اینجا
 نیز نویسند و مخارج الف وصل از پس الله حذف می کنند از اسجدوا نیز
 حذف کردند قوله و ابداه الی یف ابتدا کن اسجدوا را بضم در حالتی که ناطق نمی وصل
 باشی یعنی ابتدا اسجدوا را بگوین وصل معنوم مخیاضه اذ ظوار می خوانی یا در حالتی
 که رسایند باشی این علم را به دیگر قرا قوله **اِذَا الَا تَا هُوَ لَا یَسْجُدُ اَوْ قِفْ**
لَهُ قَبْلَهُ وَالْخَضِرَ اِذْ جَعَلَ مِثْلَهُ وَلَقَدْ قَبِلَ مَفْعُولًا
 آن از غوا بلا و لیسر یقطع فقف یسجدوا و لا یسجدوا است که
 مراد کسان می از تخفیف لفظ لا اعلام است بان که اصل این کلام الا یا هولا
 اسجدوا است که منادی را حذف کرده و اکثرا محرف ندانوده جناحه
 شماخ گفته الا یا اصحابانی قبل غای سنجال ای یا صاحبی اصحابانی قوله
 وقف الی امر است بآنکه قرازه از بوی کسان می بر ما قبل الا که فهم لایسندون
 است وقف کنند زیرا که هیچ تعلقی یکدیگر ندارند قوله **وَالْغُرَاحِ اِذَا**
 است بآنکه غیر کسان می وصل می کنند لایسندون را به لفظ الا زیرا که الا نزد ایشان

آن است که نون را در لام ادغام کرده اند چنانچه بیان خواهد یافت و سجودوا
 مضارع است و برین تقدیر آلا یسجدوا احتمال چهار وجه دارد آنکه بدل
 باشد از اعمالهم ای زین لهم الشيطان آلا یسجدوا ۴ آنکه بدل از لفظ التیلیل
 بود ای فصد هم عن ان یسجدوا ۳ آنکه معقول باشد و ن باشد ای لا یهتدون ان یسجدوا
 ۴ آنکه معقول که باشد ای زین لهم او فصد هم لیلای یسجدوا و بس در وجه دوم سکون
 لا را اید بود و دو وجه اخیر در قوله و قد قیل الی بیان فرموده قوله وان الی یف
 نون ان را بسید سکون نون ادغامش کرده اند در لام لا و در رسم الخط ان را حین
 موضع منقطع از لایمی نویسند بل موصول رسوم است پس چو خیز است که در
 قراة غیر کسانی یسجدوا مضارع است و یا حرف مضارعة پس اگر خواهی که
 از دو امتحان یا اضطراب وقت کنی بر تمام لفظ یسجدوا وقف کنی زیرا که مجموع
 آن یک کلمه است بخلاف قراة کسانی که یا کلتی است و یا سجدا و کلتی دیگر
 چنانچه مذکور شد و چون اشکال در سجود بود از آنرا تخصیص فرموده قول
و یخفون خا ط یعلنون علی ارضی قد وری الی عام
 فاز و ثیلا یعنی بخطاب بخوان و یعلنون و یا یعلنون را از حفص و کسانی
 در حالی که بر بسندیدگی باشی و تره کسانی مخاطبان آن کسانی باشند که در قوله
 یا یسجدوا ما نور سجود و کشته اند و تره حفص ابتداء خطاب بوز و باقیان
 هر دو را بغیبه خوانند موافقه قوله یسجدوا را قوله عدونی الی یعنی عدونی
 قایما ادغام در او فیروز ری یافته و بعد از آن ادغامش کرده یعنی جمع خوانند
 قال عدونی بمال بادغام نون در نون مثل تا مروتی پس دیگران باظهار خوانند
 یعنی به دو نون با وصل مثل تا مروتی در قراة ابن عامر قوله مع السور سابقها
و سورا همز و ازک او و حه بهمز و عالا الواو

و کلا یمنی همز کرده اند و کشف عن سابقها در سعة و اسما بالسور و الاعنا
 را در صداد و فاستوی علی سورق را در النخ از جمل قتل زیرا که همز باک شده اظهر
 طاعنان بنا بر آنکه و او سائلین جزم ما قبلش ضمیم است بسا آنکه ضم را مقدّر
 می انگارند و و او را قبلش می کنند مثل موقد و موسی و قراة عاد الولی ازین
 قیل است و همز در سابقها لغی است که اش و اس قوله و وجه الی یعنی از قبل
 وجهی دیگر مقرو کشته همز که بعد از واوی و کل شدن یعنی بالسور و سورق بودن
 فلوس و این وجه در تفسیر نیست پس قبل را دو وجه باشد قولتقرن فاضم را عا
و نبتینه و معالی النور خا ط شمر که یعنی ضمیم
 ساز تا فوقانی را الی نبتینه و اهل و کلام را از لفظ نون لولیه که در نظم حرف جهام
 باشد و در قرائن هم و بنید در موضع نون تا خطاب برادر هر دو کلمه که تا ضمیمه جمع خطاب
 شوند از هم و کسانی درین حاله که خفیف کمال باشی پس دیگران بفتح ناره و لام خوانند
 و بنون در محل را بر لفظ تیکاقوله و مع فتح از الناس ما بعد مکهم
لیکوف و اما لشرکون ندرک الی
 فتح همز انا و متر نام که ما بعد لفظ مکرم است و افح معن تکلم ان الناس
 از آن کو فیان است الی لا و یا ان پس باقیان بکسر خوانند بر استیناف و تکلمهم
 یعنی بقول لهم باشد پس در قراة فتح بر ما قبل انا و ان وقف بنا شد و در قراة
 کسر باشد قوله و اما لشرکون الی یعنی خیر اما لشرکون بغیبه قراة عام و ابو عمرو
 است که جو اید و شیر یعنی میسر و معروف بر باقیان خطاب خوانند و وجه دو
 ظاهر است قوله **و شد و صلا و مذرک الی دارک الی**
 ذکا قبله یدکرون له کحلی امر است بآنکه مقتد ساز بل اول را که روشن
 کشته باین قید هایفه شده سازد الش را و بدل کن همز قطعش را همز

همین وصل و زیاده کردن الف را بعد از دالش و مکسور سازلام را از جهة التماسکین
 از برای نافع و این عالم و کوفیان پس در اصل تذکره باشد که تا در دال ادغام کرده
 باشند و بعد از آن بنا بر سکون اولش هم وصل را در آورده و معینش تناسخ
 و تکامل بود و از جهة ظهور کسرام را قید نفوذ آن کزن از برای دیگران بل در آن
 باید خواند بر وزن اکرم یعنی بلغ یعنی قطع و تخفیف ال و سکونش متراکه مد و قید
 سکون ال که نفوذ به بنا بر آن است فاعل در ماضی باب افعال ساکن می باشد
 قول قبل ال یعنی قلیلا باید گزیند و واقع است پیش از یاد ال یعنی او را
 زیور دلای است که از آن جمله یکی وقوع بل اکثر هم لا یعلم ان است پیش از او هشام
 و این هم و بنا بر قوه دلیل این قیاده را فراموش اند و دیگران خطاب می خوانند
 مُنَاسِبَةً وَیَجْعَلُکُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ اَقُولُ بِهَا دای می بماند قشای
الْحَمْدُ نَاصِبًا وَبِالْيَا لَكَ قِفْ فِي الرَّقْمِ
 شملای یعنی تهدی در دو موضع فاش شده در محل بهادی در طاتی که لفظ تهدی
 ناصب لفظ الحمی است یعنی خوانده است هم فقط و ما انت تهدی الحمی
 را در این سوره و در اخر الرقم بصیغه مضارع مخاطب و بنصب لفظ الحمی بر
 مفعولینش پس دیگران بهادی خوانند بر اسم فاعل و به جر الحمی بانه مضاف الیه
 او باشد قوله و بالیا ال یعنی وقف کن در سوره بر این لفظ به یار از همه قوا و بنا
 بر صوته هر دو قوا در کتاب یکی است و وقف کن در سوره الرقم
 از حم و کسائی به یار بر اصل یعنی از حم و از کسائی بهادی بر این دیوان دیگران
 وقت حذف یار بود و بنا بر آنکه در مصحف یار بر رسم نیست قوله و اَنْتَ فَاَقْصِرْ
وَافْتَحِ الصُّمَّ عَلَیْهِ فَشَا تَفْعَلُونَ الْغَیْبُ حَقٌّ لَهُ وَلَا
یَعْنِی و کل اَنْتَ دَاخِرِیْنِ حَذَفَ كُنْ الْفِ بَعْدَ اَزْهَمِ اَشْرَافِیْنِ مَشْرُوعِ سَازِیَارِ

مضمون ایشان

مضمون ایشان را تا فعل ماضی شود مثل رموم از مضارع و حمی که علم هر یکی از ایشان در جهات
 فاش گشته پس از دیگران با ثبات الت بعد از هم و بعضی تا باید خواند بر وزن را نفع
 جمع اسم فاعل است مضاف به غیر مفعول قوله تَفْعَلُونَ اَلْیَمِیْنِ اَنْتَ خَیْرٌ بِمَا تَقْعَلُونَ
 عیب در او چنان سزاوار است که او را متابعی باید کرد یعنی از کثر و این هم و هشام
 اَبْرَأَ بَعِیْثَةٍ می خوانند و دیگران خطاب قوله وَمَالِیْ وَاَوْزَعِیْ وَلَکُمَا
 لَیْسَ لَیْکُمَا الْیَاثُ ۚ قَوْلٌ مِّنْ بَلَاغٍ مَّالِیْ اَرِیْ لَکُمَا هَدًی که فاش از برای این کثر
 و هشام و علم و کسائی است و او را غنی از ورش و بوی است و این است که
 نافع و این کثیر و ابو عمرو است و این القی و لیسکونی الشکر که هر دو از نافع است
 یات اضافه این سوره اند قوله ۚ قَوْلٌ مِّنْ بَلَاغٍ مَّالِیْ بکن این قید بر مذکور در جواب
 کسی که امتحان بر سبیل سوال کند که یار اضافه در خند موضع است و یار زاید
 دو محلست اَعْدُوْنِیْ در وصل نافع و ابو عمرو را و در طالین از کثر و حمی را و فاعل اَنْتَ الله
 در وصل یار مضمون و در وقف با ثبات یار ساکنه یار حذفش قالون و ابو عمرو
 و حفص را و به یار مبتدیه در وصل و حذفش در وقت ورش را قوله سُوْرَةُ
الْقَصَصِ وَفِي نَزْرِ الْقَحَارِ مَعَ الْفِ وَاَوْهَ وَثَلَتْ
 رفعها بعد تشکک ال یعنی دو فتح حاصل اند در نری و الف و یار الف و سه کله
 که واقع اند بعد از نری رفع ایشان را تصور کرده اند و مقصود آنست که می خوانند
 حمی و کسائی و نری فرعون و هارمان و جنودهم را بفتح حرف مضارعه و بفتح دار
 و بالف شماله بعد از زار و به یار تختانی در محل یون که مضارع رای بود و بفتح کلمات
 سه گانه یعنی فرعون و هارمان و جنودهم را بفعالیه بری و حمی اماله الف از
 و ما بعد زار شاع حکما معلوم میشود اینجا ذکر نکرد اگر کو بی که اماله فنادیه
 لایکه از حمی و کسائی و اماله توفیه و استهویه از حمی از قوله و حمی منهم و الکسا

یاری

بی

بعضی اما لا ذوات الیاء حیث تأمل آنرا معلوم می شد پس بایست که اینجا نیز ذکر
 کردی یا آنها نیز ذکر کردی جواب آنست که بنا بر صیقل نظم اینجا ذکرش نکرد و بایست که
 نوری بنویسند مضموم و کسر یاء و یاء مفتوحه در محل الف خوانده اند و به نصب کلمات مکان
 بر مفعول پیش و قرائه دیگران در نوری از لفظ نظم معلوم شده از ضد قیاسی نه قهقهه
قوله وحرنا بضم مع سیکو شفا و یصدرا ضم
و کسر الفم ظامیه اینها یعنی عذرا و حرنا بضم طاء و اسکن زای که
 شفا نقل کرده بان حاصل می شود از همین و کسائی است پس دیگران بفتح طاء و تحریر آن
 بفتح خوانند و این هر دو دو لغت اند مثل عرب و عرب و قوله و یصدرا یعنی یصد
 را مضموم ساز یا ش را و کسر الف مضموم او تشنه او سیراب کرده تشنگان را و آن
 مع کما تیه است از صورتی که موسی را علیه السلام روی غود در آن روز دختر آن
 شعبیه را علیه السلام بدیده با وجود آنکه خود تشنه بود موافق ایشان را آب
 داد و معی بالمریت آنست که اینک شرو کوفیان و نافع حتی یصدرا لقرار با بقم
 و کسر دال می خوانند از اصدر بضم صوف متعدی ای یصد الفاعل موافق است
 و غیر ایشان بفتح یا و ضم دال خوانده اند یعنی یصدرا لزم قوله و جندوق اضم
فرت والقح نل و صبحه کف ضم الیهب
 اسکنه ذرات یعنی مضموم کنیم او جندوق من اللد را از همین تایف و ذی یابی
 و فراتین و جمر از بطی عامیم پس از بول غیر ایشان کسر را باید خواند و هر سه لغات
 اند قوله و صبحه الیاء یعنی همین و کسائی و ابوبکر و ابن عباس من الیهب فذلک را بقم
 را و اسکان ها می خوانند و ضم فقط بفتح را و اسکان ها و بایقان بفتح
 هود و معنی هب خوفست و معنی ظاهر ترکیب اینست که خداوند صبحه نگاه
 دارند ضم را الیهب است و ساکن را را و در حالتی که خداوند حجتها باشد که

بعضی اما لا ذوات الیاء حیث تأمل آنرا معلوم می شد پس بایست که اینجا نیز ذکر کردی یا آنها نیز ذکر کردی جواب آنست که بنا بر صیقل نظم اینجا ذکرش نکرد و بایست که نوری بنویسند مضموم و کسر یاء و یاء مفتوحه در محل الف خوانده اند و به نصب کلمات مکان بر مفعول پیش و قرائه دیگران در نوری از لفظ نظم معلوم شده از ضد قیاسی نه قهقهه قوله وحرنا بضم مع سیکو شفا و یصدرا ضم و کسر الفم ظامیه اینها یعنی عذرا و حرنا بضم طاء و اسکن زای که شفا نقل کرده بان حاصل می شود از همین و کسائی است پس دیگران بفتح طاء و تحریر آن بفتح خوانند و این هر دو دو لغت اند مثل عرب و عرب و قوله و یصدرا یعنی یصد را مضموم ساز یا ش را و کسر الف مضموم او تشنه او سیراب کرده تشنگان را و آن مع کما تیه است از صورتی که موسی را علیه السلام روی غود در آن روز دختر آن شعبیه را علیه السلام بدیده با وجود آنکه خود تشنه بود موافق ایشان را آب داد و معی بالمریت آنست که اینک شرو کوفیان و نافع حتی یصدرا لقرار با بقم و کسر دال می خوانند از اصدر بضم صوف متعدی ای یصد الفاعل موافق است و غیر ایشان بفتح یا و ضم دال خوانده اند یعنی یصدرا لزم قوله و جندوق اضم فرت والقح نل و صبحه کف ضم الیهب اسکنه ذرات یعنی مضموم کنیم او جندوق من اللد را از همین تایف و ذی یابی و فراتین و جمر از بطی عامیم پس از بول غیر ایشان کسر را باید خواند و هر سه لغات اند قوله و صبحه الیاء یعنی همین و کسائی و ابوبکر و ابن عباس من الیهب فذلک را بقم را و اسکان ها می خوانند و ضم فقط بفتح را و اسکان ها و بایقان بفتح هود و معنی هب خوفست و معنی ظاهر ترکیب اینست که خداوند صبحه نگاه دارند ضم را الیهب است و ساکن را را و در حالتی که خداوند حجتها باشد که

بعضی اما لا ذوات الیاء حیث تأمل آنرا معلوم می شد پس بایست که اینجا نیز ذکر کردی یا آنها نیز ذکر کردی جواب آنست که بنا بر صیقل نظم اینجا ذکرش نکرد و بایست که نوری بنویسند مضموم و کسر یاء و یاء مفتوحه در محل الف خوانده اند و به نصب کلمات مکان بر مفعول پیش و قرائه دیگران در نوری از لفظ نظم معلوم شده از ضد قیاسی نه قهقهه قوله وحرنا بضم مع سیکو شفا و یصدرا ضم و کسر الفم ظامیه اینها یعنی عذرا و حرنا بضم طاء و اسکن زای که شفا نقل کرده بان حاصل می شود از همین و کسائی است پس دیگران بفتح طاء و تحریر آن بفتح خوانند و این هر دو دو لغت اند مثل عرب و عرب و قوله و یصدرا یعنی یصد را مضموم ساز یا ش را و کسر الف مضموم او تشنه او سیراب کرده تشنگان را و آن مع کما تیه است از صورتی که موسی را علیه السلام روی غود در آن روز دختر آن شعبیه را علیه السلام بدیده با وجود آنکه خود تشنه بود موافق ایشان را آب داد و معی بالمریت آنست که اینک شرو کوفیان و نافع حتی یصدرا لقرار با بقم و کسر دال می خوانند از اصدر بضم صوف متعدی ای یصد الفاعل موافق است و غیر ایشان بفتح یا و ضم دال خوانده اند یعنی یصدرا لزم قوله و جندوق اضم فرت والقح نل و صبحه کف ضم الیهب اسکنه ذرات یعنی مضموم کنیم او جندوق من اللد را از همین تایف و ذی یابی و فراتین و جمر از بطی عامیم پس از بول غیر ایشان کسر را باید خواند و هر سه لغات اند قوله و صبحه الیاء یعنی همین و کسائی و ابوبکر و ابن عباس من الیهب فذلک را بقم را و اسکان ها می خوانند و ضم فقط بفتح را و اسکان ها و بایقان بفتح هود و معنی هب خوفست و معنی ظاهر ترکیب اینست که خداوند صبحه نگاه دارند ضم را الیهب است و ساکن را را و در حالتی که خداوند حجتها باشد که

مثل اینها باشد در الزام ضم قوله یصدقی ارفع جرمه فی نصوصه و قل قال
 موسی و اخذوا خلا یغ یصدقی ای اخاف لم یفزع کون جرم قافش را از
 همین و عامیم تا جمله حالیه باشد ای رسیده مصدقا ایای پس از غیر ایشان بضم قاف
 باید خواند بر جواب امرای آنرا رسیده معی یصدقی قوله و قل ای یغ حوران و قال موسی
 ای علم را عذف و او از اینک بر از آن جهت که در مصحف اهل مکه بغیر او و سر است
 در حالتی که لفظ قال موسی عذف و او مدخل و مناسب قال ای یغ قلیت آمده که
 از پیش اوست یعنی میخا در او و او نیست درین نیز نیست پس از بایقان با تا
 و او باید خواند بر مبتدا یعنی مصاحفشان قوله فما نقر بالضم و الفتح یرجعون
سحر از ثوبه سحر از قیامه یعنی نقل کرده اند گروهای از قرآن
 که ایشان عامیم و اینک شرو و ابوعمر و ابن عباس می اند ایسا لا یرجعون را بقم یا و فتح
 جیم بر بنا مجهر و دیگران بفتح یاء و کسر جیم بر بنا معذوف قوله سحران الیاء
 حوران قالوا سحران را در موضع سحران از کوفیان و حریت نقل استوار شرو تا قبل
 قرا کردی و درین قرائه مضایف حذف بود ای ذو سحرین و مراد ایشان قرآن و توفیر
 باشد و دیگران که سحران را می خوانند مقصودشان موسی و محمد باشد یا موسی
 و هر دو ز علیه السلام قوله و یحیی خیط یعقلون حفظه
و یحیی خیف الفح من حفص تخلا یعنی تائید یعنی الیه
 غمات مالوف و مشهور است از نافع فقط پس از غیر او تذکره معروف بفتح
 بنا بر آن تائید غمات حقیقی نیست قوله یعقلون حفظه یعنی غیب در حشر
 و ابی افلا یعقلون حفظ کرده ام آنرا از ابوعمر و فقط پس از دیگران خطا نه
 حفظ باید کرد قوله یحیی خیف الیاء یعنی اختار بود حفظ و نافع را یعنی فتح
 خا و فتح سین را در حفص بنا بر بنا فاعلی که حق عز و علا است و دیگران

بعضی اما لا ذوات الیاء حیث تأمل آنرا معلوم می شد پس بایست که اینجا نیز ذکر کردی یا آنها نیز ذکر کردی جواب آنست که بنا بر صیقل نظم اینجا ذکرش نکرد و بایست که نوری بنویسند مضموم و کسر یاء و یاء مفتوحه در محل الف خوانده اند و به نصب کلمات مکان بر مفعول پیش و قرائه دیگران در نوری از لفظ نظم معلوم شده از ضد قیاسی نه قهقهه قوله وحرنا بضم مع سیکو شفا و یصدرا ضم و کسر الفم ظامیه اینها یعنی عذرا و حرنا بضم طاء و اسکن زای که شفا نقل کرده بان حاصل می شود از همین و کسائی است پس دیگران بفتح طاء و تحریر آن بفتح خوانند و این هر دو دو لغت اند مثل عرب و عرب و قوله و یصدرا یعنی یصد را مضموم ساز یا ش را و کسر الف مضموم او تشنه او سیراب کرده تشنگان را و آن مع کما تیه است از صورتی که موسی را علیه السلام روی غود در آن روز دختر آن شعبیه را علیه السلام بدیده با وجود آنکه خود تشنه بود موافق ایشان را آب داد و معی بالمریت آنست که اینک شرو کوفیان و نافع حتی یصدرا لقرار با بقم و کسر دال می خوانند از اصدر بضم صوف متعدی ای یصد الفاعل موافق است و غیر ایشان بفتح یا و ضم دال خوانده اند یعنی یصدرا لزم قوله و جندوق اضم فرت والقح نل و صبحه کف ضم الیهب اسکنه ذرات یعنی مضموم کنیم او جندوق من اللد را از همین تایف و ذی یابی و فراتین و جمر از بطی عامیم پس از بول غیر ایشان کسر را باید خواند و هر سه لغات اند قوله و صبحه الیاء یعنی همین و کسائی و ابوبکر و ابن عباس من الیهب فذلک را بقم را و اسکان ها می خوانند و ضم فقط بفتح را و اسکان ها و بایقان بفتح هود و معنی هب خوفست و معنی ظاهر ترکیب اینست که خداوند صبحه نگاه دارند ضم را الیهب است و ساکن را را و در حالتی که خداوند حجتها باشد که

ضم خا و کسر سین را اختیار کرده اند بر بنا بر مفعول و قراة دیگران از لفظ ناظم معلوم می شود و آگونه فتح داله برقم ندانند قوله و عنیدی و ذوالثنیاء و ای اربع لعی محارقی ثلثی اعتلی یعنی درین سوره دوازده بار اضاف است عنیدی اول که فتحش از نافع است و ابو عمرو و فی خلاف و از ابن کثیر بخلاف و سنجیدی ان شاء الله از نافع فقط و لانی چهار محل ای آید از نافع تنها و لانی است و لانی انا الله و لانی اخاف ان یکنون هر سه از نافع و ابن کثیر و ابو عمرو و لعلی و موقع لعلی استک و لعلی اطع از نافع و ابن کثیر و ابو عمرو و لعلی و موقع لعلی استک و رقی اعلم من و رقی اعلم من از نافع و ابن کثیر و ابو عمرو و معی و از صفینا قوله اعتلی ای اعتلی المذکور و یارایه ان یکنون قال سبقت است که درش فقط درویش ثابت می داند و از اینجا سوره سبأ را زاید نیست **فَالسَّوْرَةُ الْعَنْكَبُوتُ**
یُرَوِّضُ خَاطِبَ حَرَكٍ وَمَدٍّ فِي النَّشَاءِ حَقًّا
و هو حیث تنزل لایق اول بروایف خطاب قراة خداوندان صحه است که ضمن و کسائی و ابو بکر اند مناسبت و ان یکنون ار که از پیش او ست پس قراة دیگران غیبه باشد موافقه فقد کذب ایم را کم از پیش او ست قوله و حرک الی یعنی واقع کردن فعل تحریر و فعل مذكر در لفظ النشأة در حالتی که تو درین قراة محق باشی و این هم به خاصه این سوره است بلکه هر جا که پایید و مقصود است که ابن کثیر و ابو عمرو ثم الله یفشی النشأة را درین سوره و ان علیه النشأة را در و الخ و ولقد علمتم النشأة را در الواقع خواندند بحریک شین فتح و به الی بعد از شین بر وزن قرائت پس غیر ایشان به اسکان شین و مد و یث الب خوانند قوله مودة المروج **حَقُّ قَاتِهِ وَلَوْ فیه وَانْصَبَ بَیْکُمْ عَمَّ صَدَکَ** یعنی خواندند ابن کثیر و ابو عمرو و کسائی مودة بیکم را بر فتح مودة و به جریمکم ای ای

نکته

الذی

ان الذی اخذتم او ثامنا مودة بیکم و نافع و ابن عامر و ابو بکر نصب مودة و نافع و نصب بیکم ای ما اخذتم من دون الله او ثامنا الهة الا لیتوا آذانکم و هم و نصب نصب مودة و تیرین و به جریمکم ای انما اخذتم من دون الله او ثامنا للتوادة و بر تقدیر اول ما مودله بود و بر تقدیر دوم و سیوم کاذح لفظ مودة مرفوع حق ما و یان رفع است و منون کن مودة را و منصوب سار بیکم را و در حالتی که عام کشته این مذکور خوش بوی او قوله و یدعون نجم حافظه و مودة هنا آیه مزیدة صحیح که لا یله یعنی ان الله علم ما یدعون به غیب قراة عام است و ابو عمرو و هر یکی از ایشان عالمی اند که عالمی به برکت ایشان بر هر چه میشوند مجاز به ستان راه می یابند و عاقل اند قراة و اگر جناحه استماع نموده اند رسانیده اند پس قراة دیگران خطاب باشد اتا غیب بنا بر مناسبت مثله الذین اخذوا است و خطاب بر تقدیر قل لهم ذلك قوله و یوحدا الی یعنی هم و کسائی و ابو بکر و ابن کثیر نصب خویش را از علوم تمام فرا گرفته اند بر تصدیقوا آیت من به براس غیر ایشان جمع خوانند قول یوحید نیز معطی معنی جمع است و ابن کثیر و قتب تا کتد و کسائی و ابن کثیر به چهار بر اصول خود شاقوله و **وَقُولِ الْبَاحِصَرُ وَجَعُونَ حُرُوفَ الرُّومِ**
صاقبه خلا یعنی خوانند اند کو قبان و نافع و بقوله و قراة به غیبه و فاعلش خدای تعالی باشد و دیگران بوزن عظمة و خواند ابو بکر ثم الینا یجعون را درین سوره و ثم الینا یجعون را در الروم بعین و ابو عمرو و الروم موافقه ابو حمزید پس بایقان خطاب خوانند یا و و یقول مانند حصار است و بر جعون خوانند صفا است و حرف الروم یعنی در ناحیه شهر روم نزول بسیار می کشد بنا بر صفا ان و وفار اهل ان بنکر که درین عیان چه سحر برداخته وجه لطیف ساخته قوله

نداند

مخاطبه و در آید

می بیند و علی هذا پس دیگران را فردی خوانند که هم می بیند معنی است قوله
وینفع کوفی فی الطول حصنه ورحمة ارفع
 فایز او محصلا یعنی این نفع از طول او بعد از تمام درین سوره بدین قرائه قوم
 کوئی است که عام و جمع و کسائی باشند و بگویند لا ینفع الظالمین بعد از تمام هم
 بتکرار و سوره الطول هم المؤمنین است قرائه کوفیان و نافع آمده که حاصل قرائه
 اند و تکرار از آن جهت است که تائید لفظ معذرة حقیقی نیست پس با قیاس تائید
 خوانند بر اصل و نافع جمع بین المؤمنین نموده باشد قوله ورحمة الی یعنی سرفه
 ساز و هدی و رحمة را در اول التمس از جمله در حالتی که فی سوره یابند و حاصل
 کنند این قرائه باشی ای هو هدی و رحمة پس از غیر او منصوب باید شد
 تا عطف شود بر هدی که درین قرائه حال واقع است پس در قرائه ارفع
 بر احکم و قف باشد و در قرائه نصیب وصل قوله وینفع الظالمین
غیر کما بهم تضاعیر علی خف از شرعه خلا
 یعنی و نفعها هر دو ارفع بر استیفاء قرائه جمع و کسائی و حفظ است
 پس ایشان بنصب خوانند تا عطف باشد بر اصل قوله تضاعیر الی یعنی
 و لا تضاعیر خذک ممدود است و حقیقت هر که شرح و طریقه تخفیف
 شیرین معروف و معروف او طول است شده و معنی باطنش آنست که
 نافع و جمع و کسائی و اوجس و خوانند اند و لا تضاعیر الی الف بعد از ضاد
 و تخفیف عن پس دیگران بنزل الف و تشدید عن خوانند مثل تضاعیر
 و یضقیف که دو یقه اند ای و لا تضاعیر عن الناس تکثر اقول
فایز نعمة حرک و کرها و ها و ضم و لا
 توفیر عن حسرا عتلا یعنی تحرک کردن آن عین را نفع در نعمة ظاهره

و بدین ها تائیدش را به ها و ضم و ضموم بی نفع جمع نفع بود مضاف به صبران
 حض و اوجس و و نافع در طلی که این قرائه منقولست از خداوند خست که رفع شد
 پس دیگران به اسکان عین و ها تائید منو خوانند بر افراد بس طاهره و باطنه در
 قرائه جمع حال باشد و در قرائه افراد صفة نفع قوله سوی از العلاء و البحر
اخری بی کونه فشا خلقه التحریک محض و
 تطولا یعنی و التحریک بر رفع به مبتدایه قرائه غیر اوجس و بن العلاء است
 و بعد خبرش و جمله در محل حال پس در قرائه اوجس و نصب باشد تا عطف شود
 بر اسم آن ای که لو ان ما فی الارض و البحر قوله اخری یعنی فلا تعلم نفس ما اخرج
 لهم در سوره سجده سکون یار او فاش کشت از جمع بدان معنی که مضارع متکلم
 است پس از دیگران فتح یا ظاهر شده باشد بر بناء ماضی محمول قوله خلقه الی
 یعنی احسن کل شیء خلقه تحریک لام او مضارع است که دراز و مشهور
 متشد و عوض آنکه نافع و کوفیان لام را متحرک می سازند نفع بانکه ماضی باشد
 صفة شیء پس غیر ایشان سکون لام خوانند بنا بر آنکه تا مصدری مضارع بود
 بر بدیلة از کل شیء قوله **ما اصبروا فاکسر و خفف شد اول**
ما یعملون اثنان عن و لا العیلا یعنی مکسر کرد
 لام را و تخفیف کنیم را از لما صبروا و کا و از عن و کسائی در حاله که خداوند
 خوش بوی باشی و ما مصدریه باشد ای اصبر هم مثل و جزا هم بما صبروا که در تکرار
 بصبر هم است پس دیگران بنفع لام و تشدیدیم خوانند این صبر و این در
 قرائه اول بر صبر و اوقف باشد و در قرائه دوم وصل قوله و قال الی یعنی و بگو که
 بما یعملون چیز را و بما یعملون بصیرا هر دو در اول الا حراست اند

بغیب از ابرو می که بیرون آید است بر عین او خطاب خوانند قوله و بالحق
كُلُّ الدَّاعِ وَالْبَاغِ بَعْدَ كَاوِيَاءِ سَاكِنِ حَجَّ
 هملا یعنی و هر جا که واقع شود کلمه اللامی خوانند شده از کوفیان و این عامی
 هم و به یار بعد از من بر وزن الداعی قوله کما یعنی فقط اللامی در جهاد محلی
 داده یعنی واقع شدن درین سوره او در الحاد که و در الطلاق قوله و یارب
 یعنی افر و و بزی اللامی را به یار ساکنه می خوانند در طلاق و بقوله حج هملا اشاره
 به تقویت وجه اسکان فرموده یعنی قاری اللامی یار ساکن غالب آمده بحج و دلیل
 بر قوی که مردم بر ایشان مجتمع نشده اند و ایشان را محض شتران و شبان گدا
 و دلیل آنست که بنا بر نقل یار ساکن لوده اند یا خود نمیخیزد و موضع است
 چنانچه در باب ادغام کتب میزد کور شد و علی کلام التقید ترین در او فقط
 باشد بنا بر القاء ساکنه قوله **وَكَا لِبَا مَكْسُورَ الْوَرَشِ**
عَنْهُمْ مَا وَقَفَ مُبِيدُ كُنَا وَ التَّصَرُّفَ رَاكِبُ
 بحال یعنی و تپه ای که معنی اللامی را از برای ورش محیف یا میکیسوره یعنی
 از این الحق و الباء المکسوره خواند زیرا که قیاس تخفیف معنی است که پیشین
 است قوله و عنهما یعنی و تپه ای که پیشین است و ورش منقول است از ورش
 ابو عمرو و بزی نیز زیرا که این وجهی قریب است که هیچ جث در آن نمی توان کرد و از پیش
 معلوم شده در باب مترین می گویند که در معنی مد و قصر جایز اند پس ورش
 را دو وجه باشد و ابو عمرو و بزی را سه وجه و هر که اگر وقف کند او را سه وجه و اندوه
 باشد چنانچه اصل او است قوله و وقف سکنای یعنی اگر خواهی که برتری مستهلک
 در قراة ورش و ابو عمرو و بزی کنی وقف کن به یار ساکنه زیرا که اجتماع ساکنه

اسکان

در وقت

در وقت جایز است و برین تقدیر مد و وسط و قصر هر سه در او جایز باشند
 و اگر وقت بر وجه کنی وقت بر معنی مستهلک کن و اندوه قصر زیرا که در معنی هم وصل دارد
 قوله و الهمز الی یعنی معنی اللامی قاری او را تعظیم کرده اند یعنی قبل و قاله همز خالصه
 می خوانند یا مثل الراج پس اگر وقت بکنند مطلقا و وقت همی بکنند قوله
وَنُظَاهِرُونَ الصَّمَّةَ وَالْكَسْرَ لِعَاصِمٍ وَ فِي الظَّاهِرِ خَفِيفٌ
 و امدد الظاهر بدل یعنی مضموم کن تا را و مکتوب و سائر هار از نظاهرون
 منتهن از برای عام و تخفیف خوان هار و محدود کردن طار از کوفیان
 و این عامی در حالتی که خداوند میفرماید که در عمل چون نیزها باشند که همرا
 ملزم گردانند قوله **وَحَقِيقَةُ تَلْت وَ قَدْ نَمَعُ كَا**
 هنا و هناك الظاهر تخفیف توفلا یعنی هر یکی از عام و معنی و کسائی که
 در علم اند و در عمل ثابت قدم تخفیف خوانند اندطار را پس جهاد قراة حاصل اند
 از عامی نظاهرون یعنی تار و تخفیف طار و هار و بالف بعد از طار و بکسر هار
 که مضارع ظاهر باشد از معنی و کسائی بفتح تار و تخفیف طار و هار و بالف
 بعد از طار و بفتح هار که در اصل نظاهرون باشد و از جهة تخفیف یک تا را
 حذف کرده باشند از این عامی همین قیدها مذکور الا آنکه او طار را مشدد
 می خوانند بنا بر آن که تا دوم را در طار ادغام کرده باشند هم از باقیان
 بظهور و بفتح تار و هار و تشدید طار و هار و حذف الب که در اصل نظاهرون بوده
 باشد و تا در ظاهر مدغم شده قوله و فی قد سمع الی یعنی حکم الذین نظاهرون میکم
 و الذین نظاهرون نیز سیاه همرا واقع اند و قد سمع الله همچون حکم این سوره
 اما این قدر هست که هم و کسائی در قد سمع الله در تشدید طار و توفلا این عامی
 می نمایند بنا بر آن که در قد سمع الله دو تا مجتمع نمی شوند که تا یکی را حذف کنند

بسیار است که در قدس الله تفرده عام باشد کما قال و هناك لا یغنی در آن سوره
تجنیف کرد و انتظار را از عام درین حاله که این طایفه خداوند قاری بود بسیار
خجسته است **و جرح باب قصر وصل الظنور والرسول السبیل**
وهو في الوقف في حلی یعنی قصر وصل و ظنون بالله الظنون
و اطمینان الرسول و فاضل و السبیل و خداوندان مصاحفه است یعنی آنکه
و اعمی و و حنی و کسان و خفض این کلمات سه کانه را در فصل بقصر می خوانند
یعنی حذف الف و هو لا یعنی و قصر در وصله و وقت مختصر است در قراة
حنی و اعمی و که خداوندان علم و تقوی و صاحبان صوة و فی اندیش ایشان را در حال
قصر باشد بر اصل هر آنچه قنین و الف و لام جمع می شود یعنی نیز که مبدل
از تون باشد و الف و لام جمع می گردد و نافع و ابن عامر و ابو بکر را در این
اثبات الف باشد بنا بر متابعه مصحف عقلمی که این هر سه کلمات در آن
بالب مرسوم اند و اهل هم باب اثبات ان اجماع است از آن جهت که نامناسب
دیگر او احوالات آیند و آنچه مناسب نمی آید نادر است مثل و هر هدی
السبیل درین سوره و این کثیر و کسان و خفض را در وصل قصر است و در
وقت اثبات اما قصر بنا بر اصل است که مذکور شد و بنا بر آن نیز که
این الف در یاد قی حکم ها سکت دارد که در وصل محذوف می شود و در
وقت ثابت می گردد و اما اثبات از جهة اتباع خط مصحف است چنانچه
مذکور گشت و نیز برای آنکه صحاح الف را در قوافی اشعار زیاده
می کنند بنا بر آن مواضع سکت و قطع اند درین سه موضع نیز ثابت داشتند
از آن جهت او احوالات اند و او احوالات مقامات قطع اند و امثال این در و سکت
کلام عرب بسیار است چنانچه صاحب تفسیر وجه الله انشاء فرموده

از الجوز

از الجوز اردقت الثیاطنت بال فاطمة الطون و ان بعضی از عرب
سوره کشته که می گویند رایت العالم و الکرمیت الفاضل و یا ذی القالب قوله
مقام قصر ضم والتا زعم في الدخان و انوها
على المذخر حلی یعنی مضمون کنیم اول را از لام مقام مکه از بر لخص فقط یعنی ثانی
باشد پس از دیگران یعنی یا ذخرا و ذی ایسم مکان قوله و التا لای یعنی هر موضع دوم
در الدخان عام کشته ضم مع او یعنی فافع و ابن عامر ان المتقین مقام امین
راضم می خوانند و دیگران یعنی و وجه هر دو مذکور شد پس در مقام کرم خلاف
نباشد زیرا که مراد با و مکان فقط است قوله و انوها لای یعنی و انوها در
حالی که مقروا است بعد خداوند خلا و شهرت است یعنی ثم سئلوا الفتنه لا توها
بعد قراة ابن عامر و کوفیان و اعمی و است ای اعطوها ای اجابوا الی اسئلوه
پس بقصر قراة دیگران بود یعنی نعلوها و جاوها اما ابو عیینة نذرا اعتبار
کرده بنا بر آن که در حدیث حنین وارد است انهم اعطوا اما سألهم المشركون
غیر بلال و ابو علی فارسی گفته که اعطاء مناسب لفظ سوال است قوله
وفي الكل ضم الكسر في اسوة نذر وقصر كفا
حو یعنی ضم کسر کوفی و نذر و قصر کوفی و نذر و قصر کوفی و نذر
معه قرآن و ان در سه محل است یک محل سوره و دو محل در المذخر از حلی
عام درین حاله که خداوند عطا باشی بر غیر عام بکسر خوانند و ضم و کسر
دو لغت اند قوله و قصر لای یعنی یضاعف لها العذاب مقصور قاری سزاوار
عقیدائی است یعنی ابن عامر و ابن کثیر و ابو عمرو انرا حذف الف بعد از
ضاد و بتشدید عین خوانند اند از باب تفصیل پس دیگران بالف و تجنیف خوانند

راب با که يك نقطه در بر دارد ای لعنا عظیم و دیگران کثیری خوانند به ثا که
 سه نقطه در بالا دارد ای الصم لعنا مرقع بعد از حقوله سوره سبأ و فاطر
وَعَالَمِ قُلُوبِ شَاعٍ وَرَفَعُ خَفْضِهِ عَمْرُ مَنَ حَنِ الیم
 معاولا علی بن خفص الیم دل علیه و خفص نشاء سقط بها الیا شمس
 یعنی بگو که علام بر بنا سبأ لغه فاش کشته و مقرو شده در محل عالم از عمر و کسانای پس
 و دیگران عالم خوانند قوله و رفع الی یعنی و رفع در موضع خفص عالم شدن از نافع و ابن عامر
 یعنی ایشان برفع می خوانند تا مبتدا باشد و لا یعرب خبرش و دیگران خفص با بدلی بود
 از قوله و رقی پس سه قوازه باشد پس در قوازه رفع بر ثانیتم وقف باشد و در قوازه
 خفص وصل قوله من جز الیم الی یعنی من جز الیم درین سوره و در آجایشه دلالة کوه قاری
 ک عالم است به او بر رفع خفصش از جهت نشاء بصره موصوف را و مقصود آنکه
 این کثیر و خفص برفع می خوانند تا صفت عذاب شود و دیگران خفص تا صفت
 من جز کوه د قوله و خفص الی یعنی ان نشاء خفص بهم الارض او سقط یا را شامل
 این کلمات سه گانه کرد اینده اند از بولی عمر و کسانای و فاعلشان را جمع بلفظ الله
 باشد در قوله افتری علی الله پس از دیگران نون اشیا مل ایشان کرده باشند تا سببه
قوله ولقد آتینا راقولاً و فی الیم رفع صح منسأته یسکون
لهمرتیه ماض و ایدله اذ حله یعنی رفع صح منسأته یعنی کشته از ابوبکر
 حاصلست در و سلیمین الیم تا مبتدا باشد و سلیمین خبرش پس دیگران نصب
 خوانند بر مغرولیه فعل مضمر ای و سخرنا سلیمین الیم قوله منسأته الی یعنی تا کل
 منسأته سکون هم او جایز و مشهور کشته از این دو کوان و خوانان قوازه و اضعیف
 شمرده اند بنا بر آنکه قاعده انست که الیمش از تا تا نیت حرفی ساکن واقع شود

سبأ و فاطر
 و رقی پس سه قوازه

علام عالم عالم
 علام عالم عالم

و ذلک لادغام فار
 و در بار از کسانای
 مکرر شد

می باید که آن ساکن الف باشد و اینجا من واقع شدن و لیکن تو چه می بینی که ده اند که چون حرکت
 اعرابی را در مثل یا مکرر در قوازه ابو عمرو و از جهت تخفیف ساکن می کشند پس در غیر حرکت
 اعرابی بطریق اولی و این بیت را به استشهاد آورده اند شعر ضریح خمر قام من
 و کانه ک قومه الشیخ علی منسأته قوله و ایدله الی یعنی ایدال کن من منسأته
 راب الف از برای نافع و ابو عمرو و دیگران ایدال از ایشان هر دو درین لفظ شیرین
 و معروف کشته و این ایشان بآن معنی که منی متحرکه را به ایدال الف می کشند مگر آنکه
 این ایدال از عیسموع کوه و در اینجا سیموع شده به جاعه شعر گفته شعر
اذا دیت علی المنشاء من کبر فقد تباعد عنک اللو و العزل قوله
مساکنهم سکنه واقصر علی شدا و لی
الکاف ففتح عالم ففتح یعنی عمر و کسانای و خفص منسأته ای راب اسکان
 سانی و حذف الف اما عمر و خفص فتح کاف می خوانند که مصدری باشد از سکون
 بر قیاس و کسانای بکسر کاف هم مصدری باشد یا اسم مکان بر غیر قیاس پس دیگران
 مساکنهم خوانند فتح سین و اثبات الف کسر کاف بر صیغه جمع و مفرد هم مفید
 مع جمع است مع مساکنهم ساکن کردن آنرا و مقصودش کن در حالتی که بلند
 شده خوش بویی هر یکی از سکین و قصر و این اشاره بشهوق و علو این قوازه است
 و بتقدیم رسان کردن فتح را در کافش درین حاله که عالم باشی آنکه لغه یصیغه مشهوره
 اینست تا تر برز که کوه است قوله تجازی یاء و افتح الزای و الکفور
رفع یهاک مصاب اکل اصف حلی
 یعنی و هل تجازی الا الکفور به یا بر صیغه مجهول و برفع الکفور بر قائم مقام فاعلش
 قوازه نافع و ابن کثیر و ابو عمرو و ابن عامر و ابوبکر است پس دیگران بر وزن عطیه
 و نصب الکفور خوانند بر مفعولیتش قول اکل اصف یعنی خوانده است ابو عمرو

سبأ و فاطر
 و در بار اصل صو

مجه

اَلْخَطِّ رَابِعًا مُضَافَةً قَامَ بِحَاصِرٍ مَزِيدٍ اَكْلُ ثَمَرِ اسْتِ وَحُطِّ دَرْخِ اَزْكَرِ يَاهِرِ دَرْخِ
 خَارِدِ اَرِيَاهِرِ بِحَيْرِي كَيْفَ بُوذْ بِكَيْفِيَّتِي اَكْلَانِ خُورْدَنِ اَنْ بِنَاشْدِ وَبَايَا تَنْهِي جَوَاسِدِ
 بِذَانِ عَنِي كَمْ حُطِّ بَذَلِ اَكْلِ بَاشْدِخِ بَخَارِي بِهِيَ اَوْفَحِ زَايِ عَلَيِ كَشْتِهْ وَبِسِيَارِ اَنَكْ نَزُولِ
 نَمُوذْ شَلِ اِنْ قَوَادِهْ كَهْ صِنْعَهْ مَجْهُولِ اسْتِ دَرْ قَوَانِ مَلْتَدَهْ هَلْ يَحْزُونُ وَبَحْزُونِ وَبَحْزِي وَ
 تَحْزِي وَحَالَهْ اَنَكْ اَلْكُفُوذْ دَرْ بِنِ قَوَادِهْ مَرْفُوعِ اسْتِ وَاضَافَةً لَنْ اَكْلِ رَابِعًا لِقَطِّ حُطِّ
 دَرْ خَالِهْ كَهْ قَرَاةً اِضَافَةً رَا دَلَا اِلَاطَا هَمَّ وَبِرَاهِنِي هَيْسْتِ اِنْ تَقَرُّهَا اِنْ سَبَّحْتَ اِنْ
 قَوَادِهْ **قَوْلُهُ وَحَقُّ لَوْ بَا عِدِّ بَقَصَرٍ مَشْدَدًا وَصَدَقَ**
 اَللَّكُوْنِ جَاءَ مَشْقَلًا يَعْنِي بَا عِدِّ بَيْنَ اسْفَارِ اَدَاةٍ حَذْفِ اَلْفِ وَتَشْدِيدِ عَيْنِ
 حَقِّ قَارِي جَنَدِ اسْتِ خَدَا وَنَدَانِ فِلْمِ اسْلَامِ اَنْدِ يَعْنِي اِنْ كَثُرَ وَابُو عَمْرٍ وَهَشَامِ
 بَعْدِ حَذْفِ اَلْفِ وَتَشْدِيدِ عَيْنِ جَوَانِدِ دِيكَرَانِ بَا عِدِّ رَابِعًا اَلْفِ وَتَخْفِيفِ وَهَرْدُورِ وَلَقَدْ
 مَثَلِ ضَاعِفٍ وَضَعْفِ قَوْلُهُ وَصَدَقَ اَلْاَعْنِي وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمُ اِبْلِيسُ اَمْدَهْ اسْتِ اَزْ
 جَلُو كُوِيَانِ دَرْ خَالَتِي اَوْ شَدَّدَ اسْتِ يَعْنِي اَيْشَانِ تَشْدِيدِ دَالِ الْخَوَانِدِ اَنْدِ دِيكَرَانِ
 بِهْ تَخْفِيفِ وَتَشْدِيدِ وَتَخْفِيفِ دَوْلَقَهْ اَنْدِ وَبِهَرْدُورِ وَتَقْدِيرِ ظَنِّهِ مَضْرُوبِ اسْتِ
 بِوَيْفَقَوْلَتِهِ دِيكَرِ اَكْ وَعِدِّ مَضْرُوبِ كُوِيْنِدِ مَحْنَجِهْ وَعِدِّ غَيْرِ كَذُوبِ كَيْفَتِهْ اَنْدِ
وَفَرَعَ فِي الصَّوْمِ وَالْكُسْرِ كَامِلٌ وَمِنْ اَزْ اَصْحَابِ
 شَرْحِ لَسْتِ كَسَلَا يَعْنِي حَتَّى اِذَا فَرَعَ عَنْ قَلْبِهِ هَمَّ فَرَعَ اَوْ وَفَحِ زَايِ اَبْكُورِ اَشْ
 يَعْنِي بِوَيْفَا حَا عِلْ قَرَاةً قَدِي كَامِلِ كَامِلِ اسْتِ يَعْنِي اِنْ عَامِرٍ لَسْتِ قَرَاةً غَيْرِ اِنْ عَامِرٍ
 فَمِنْ فَاوْ وَكُسْرِ زَايِ بَاشْدِ بِهَبَا فَعْمُولِ قَوْلُهُ وَمِنْ اَذْنِ اَلْاَعْنِي مَضْمُونِ كَنْ مَعْنِي مِّنْ اَذْنِ
 لَهْ رَا اَزْ اَبُو عَمْرٍ وَهَمَّ وَكَسَايِي دَرْ خَالَتِي اَخْدَا وَنِدْ طَرِيقِي شِيْرِي اِنْ مَعْرُوفِ مَعْمُورِ بَاشِ
 بِسَلِ اَزْ دِيكَرِ اِنْ هَمَّ رَا يَفْتَحُ بَا يَزْ كُودِ بِهَبَا فَاَعْلُ وَفَاعِلُ دَرْ بِنِ دَوْفَعِ حَقِّ وَعَلَا اسْتِ
وَالْعُرْفُ التَّوْحِيدُ قَارِ وَيَهْمُزُ التَّشَاوُشُ

حَلَا اَصْحَبَتْهُ وَتَوَصَّلَا يَعْنِي وَفِي الْعُرْفَاتِ اَمْنُونِ هَمَّ فِي الْعُرْفَةِ بِوَحِيدِ
 مِي خَوَانِدِ مَنَاسِبَتِهْ اَوَّلِيكَ يَحْزُونُ الْعُرْفَةُ بِمَا صَبَرُوا اَرَا كَهْ دَرْ اَلْقَرَانِ اسْتِ وَجُونِ
 دَرْ بِنِ مَوْدَهْ بِهْ تَا مَرْسُومِ اسْتِ وَقَبْ تَا كَنْدِ بَسْ دِيكَرَانِ جَمْعِ جَوَاسِدِ مَوَافَقَتِهْ قَوْلُهُ
 مِّنْ اَلْحِجَّةِ عُرْفًا رَاقِلًا وَهَمَّ اَلْاَعْنِي خَوَانِدِ اَنْدِ اَبُو عَمْرٍ وَهَمَّ وَكَسَايِي وَابُو بَكْرٍ وَابُو هَمَّ
 اَلتَّشَاوُشُ رَاهِمِي اَزْ تَا كَشْتِ بَعْنِ اَبْطَاتِ اِيْ كَيْفَ يَحْصِلُ لَهْمُ التَّشَاوُلِ بِالْبَطْرِ عُرْفًا
 ظَنِّكَ بِاَلَا سَرَاخِ يَا كُوِيْنِدِ اَصْلَشِ اَوَّوْذَهْ وَبِنَا بُولُومِ مَمْنُوزِشِ كُودِ اَيْنِدِهْ اَنْدِ
 مَحْنَجِهْ دَرْ اَجْوَهْ وَاقْتِ كَهْ دَرْ اَصْلِ دُجُو وَوَقْتِ بُوذْ اَنْدِ وَبَا قِيَانِ بَا وَاخَا
 اَزْ نَوْشِ بَعْنِ تَنَاوُلِ وَهَمَّ رَا دَرْ وَقْتِ پِيْنِ پِيْنِ وَامْدِ وَفَصْرِ بُوذْ بِرَا صِلِ خُوذْخِ
 كَسِي كَهْ دَرْ غُرْدِ يَعْنِي دَرْ كَيْفِ وَحَدِّ كَيْفِ قَنَاعَتِهْ رَا يَشْكُرُ كُوفَتِهْ بِوَحِيدِ حَقِّ اسْتِغَاكِ
 نَمَا يَزْ هَوَا يَنْهْ فَيَرْوِي يَا بَذْ وَاوَرَا اسْتِغْنَا اَزْ مَاسُوِي اَللَّهِ حَاصِلِ اِيْذِ جَدِّ هَمَّ
 مَقْصُودِي اَزْ بِنِ جَمْعِ مَحْصُولِ مِي پَسُونْدِ اَزْ اَنْ مَعْرُودِ نِيْزِ حَاصِلِ مِي شُرُودِ وَهَمَّ مَوْنِ
 كَرْدِ اِنْدِ لِقَطِّ التَّشَاوُشِ رَا دَرْ خَالَتِي كَهْ شَمْسِيْنِ اسْتِ صَحْبَتِهْ وَاوَّوْشِي
 بِهْ اَوَّوْشِي **وَجَرَى عِبَادِي زُلَى اِلَیْهَا مُضَافَةً اَوْ قَرَفَ**
 عَزَّ اَللَّهِ بِالْخَفَضِ شُكْلًا يَعْنِي يَارْ دَرْ بِنِ كَلِمَاتِ بِهْ كَاهِنِ مُضَافِ اِنْ سَوْنِ اسْتِ
 يَعْنِي اِنْ اَجْرِي اَلَا تَحْشُرُ اَزْ نَافِعِ وَابُو عَمْرٍ وَابُو عَامِرٍ وَحَقِّقِ اسْتِ وَعِبَادِي الشُّكُورِ
 اَزْ غَيْرِ هَمَّ وَدَرْ بِنِ اِيْ سَمِيعِ قَوِيَّتِ اَزْ نَافِعِ وَابُو عَمْرٍ وَابُو رَا اَيْنِدِ دَوْ مَوْضِعِ اسْتِ
 كَالْجَوَابِ اَزْ دُورِشِ وَابُو عَمْرٍ وَدَرْ وَصْلِ وَازْ اِنْ كَثُرَ دَرْ خَالَتِي وَكَانَ كَثِيرِي
 اَزْ دُورِشِ فَقَطْ دَرْ وَصْلِ قَوْلُهُ وَقُلْ اَلَا شَرْوَحِ دَرْ سَوْرَةِ فَاطِرِ اسْتِ يَعْنِي بِكُوِيْنِدِ رَفْعِ
 غَيْرِ اَللَّهِ يَزْ فَرَكَمِ رَا مَعْرُوفِشِ كُودِ اِنْدِ خَفَضِ يَعْنِي هَمَّ وَكَسَايِي خَفَضِ مِي خَوَاسْتِ
 تَا صِفَتِهْ خَالِقِ بَاشْدِ لِعَطَا وَدِيكَرَانِ بِرَفْعِ تَا مَوْصِفَتِهْ خَالِقِ شُرُودِ اَمَّا حَالُ رَا كَهْ
 تَحْلُشِ رَفْعَتِ بِوَيْفَا يَتَا كَبِدِ لِقَطِّ مِيْنِ رَا زِيَا دَهْ كُودِهْ اَنْدِ

تداند

بسر درین تقدیر باشد که هل خالق قوله ونحزى بيا ضمر فتح
زائده وكل افع وهو عز ولا العلاء یعنی ابو عمر وخواند
 است کذلک بحزنی کل کفور یا به یا مصرمه وفتح زای بر بنابر مجهول و برقع
 کل بر قیام مقامی غلبش بر دیگران بنون مفتوحه و کسر زای بصیغه شک و بضم کل
 بر معنوی لیش خوانند غزى بقروشد پیا مصرمه و افع زایش و مرفوع کن
 کلمه استب مجزول بخوی و این مذکور منقولست از سید العلاء که ابو عمر است
قوله وفي التبي الخفوض همرا يسكونه قسنا یعنی
 یعنی و سكون همرا در قوله تعالى و سكون التبي الخفوض است همرا و فاش کشته
 از هم و دلیلش با تخفیف باشد مثل امر کمر در قراهه ابو عمر و یا وصل بنیه
 وقف و ابوشامه رحمه الله می فرماید که نود من است که حمزه از حجه وقف من را
 سار کنی که د اینده و چون دید که ابدال از عدم ابدال انقل بود مثل او و در روایت
 سومی حیث قال اخف بهم ابدال کوده ریزا سه یا مجتمع می شدند بر دیگران
 بخفض من خوانند و حمزه و هشام در وقت بر اصل خود باشند در ابدال یا
 سهیل بن یس و ارم و بقوله الخفوض احتراز از ولا یحق المکر الشی غوده که
 آن مرفوع است قوله بینات یعنی هم علی بینات مقصور خداوند قضیت که او
 جوانی عالیست یعنی این کثیر و ابو عمر و حمزه و حفص بقصر میخوانند یعنی بافواد
 و این کثیر و ابو عمر و با وقت کتد و حمزه و حفص تار بر اصلها خودشان پس
 باقیان جمع خوانند و درین سوره یار اضافه نیست و زائده یکی هست و آن فیکف
 نگری است از ورش در وصل قول **سورة يس** و نیز بضم
الرفع كهف صحاب وحففت فعز بالشعبة
 محکم یعنی تیزل العزیز الرعیم بضم رفعتش بانه کا و مصاحبات

لما
 سمع

لما

او است یعنی این عامر و حمزه و کسانى و حفص بضم لام میخوانند ای نزل او اعنی تیزل
 و غیر ایشان برقع میخوانند ای هو تیزل العزیز او تیزل العزیز هذا قوله و حففت
 الا یعنی تخفیف بخوان فعز زائده را از بهای شعبه که ابو عمر است درین حالت که
 یاری دهند و تعلیم کنند جماعتی باشی که این روایت را خواهند پس از دیگران بشد
 باید خواند و معنی روایت تخفیف جعلناه غالباً فی العز است و معنی قوازه تشدید
 آید تا و قوتنا قوله و ما عملته بحذف الهاء **صحة**
و القمر ارفعده سما ولقد حلا یعنی و ما عملت ایدیم
 حمزه و کسانى و ابو عمر که خداوندان صبحه اندهار را حذف کرده اند
 بنا بر آن لفظ ما یا مصدریه است ای لیا کلوا من ثم و من عمل ایدیم یا مفعوله
 باشد یا نافیة قوله و القمر یرفعه سائر و القمر قدرناه را از بهای افع و ابانیر
 و ابو عمر و تا و القمر مبتدای بود و قدرناه خبرش و می توان که با قبلش خبر بود
 ای و آیه ضم القمر بر از باب زید صوبته باشد که رفع و نصبش می توان اما
 رفع مختار است بنا بر قدیم حذف قوله و لقد حلا اشارت بدین معنی است یعنی
 بدین معنی که رفع شریف و مشهور کشت پس بر قوازه رفع بر العلم وصل باشد و بر قوازه
 نصب و وقف قوله و ما محصور افع سما الذو الخف
حلو بر و سکنه و حفت فتک مالا
 یعنی نافع و این کثیر و ابو عمر و هشام و هم یضمون را بفتح خاء و تشدید صاد
 میخوانند بان معنی که اصلش یضمون بوده که حوکه تار را به خار داده باشند
 و تار را در صا د ادغام کرده و از ایشان ابو عمر و قالون به اخفاء فتح خاء
 میخوانند تا دلیل بر آن باشند که اصل سکون است اما ساکنش نکودند تا اجتما
 ساکنه لازم نیاید و حمزه به اسکان خاء و تخفیف صا د میخوانند بر وزن مضربون

یل
 عقاو

ل
 سورة

ج

از خیم خیم یعنی غلبه فی الخصومة بین اقیان بکسرها و تشدید صاد خوانند
 بران تا راد و صاد ادغام کرده باشند و نقل حرکت تا بصاد نکرده پس از جهت اتفاق
 خارا مکسور کرده باشند پس چهار قرائه شود آ قالون و اوج و مر و اخفاء فتحه
 خا و تشدید صاد ۴ و دش و ابن کثیر و هشام رافع خا و تشدید صاد ۳
 عام و کسائی و ابن ذکوان و کسرا و تشدید صاد هم و اسکان خا و تخفیف
 صاد و مفتوح کن خا و تخفیف راز که فتح عالی شده پس نهاده کبر بفتح و اخفان
 این فتح را در حالتی که شیر کفتار و خوش کردار باشی و ساکنی کردن تخفیف
 را و تخفیف سازش تمام کنی و وجه قرائت را درین کلمه قوله و ساکن
 شغل ضمیر کرا و کسر فی ظلال البصر و اقصر اللام
 ششله یعنی عین ساکن را در فی شغل فاکهون مخفی مش کن در حالتی که ذکر کرده
 باشی این ضم را از کوفیان و ابن علمیر پس دیگران بسکون خوانند و ضم و سکون دو
 لغه اند همچون نگو و نگو قوله و کسر ایا یعنی کسرا را در فی ظلال بضم بخوان
 و لام را مقصور کردن تا ظلل شود که جمع طله است مثل طلل در جمع حله از اول
 هم و کسائی در حالتی که خفیف احوال و فروع البال باشی پس غیر ایشان بکسرا
 و اشانت الف بعد از لام خوانند یعنی ظلال که جمع ظل است مانند قدح
 در جمع قداح یا جمع طله باشد مانند بوم و بوم قوله و قال جلا مع کسر
صمیه بقوله احو نصره واضمه و سکر کذا حلی
 یعنی نافع و عام جلا کثیرا و کسر جم و کسرا و تشدید لام خوانند و ابن علمیر
 و ابوجسر و بضم جم و سکون با و دیگران بضم جم و ضم با و معنی همه کوهی را از میان
 است و بعضی گفته اند که جبل جمع جبل است معنی غلظ مثل نذر در جمع نذر
 و حلا بفتح حا است و بگو که جلا مثل لاش و کسر و ضم او یعنی ضم جم و با

را بوزم

برادر یعنی است و مضموم کن جم را و ساکن ساز بار اشل خدا و بظن و فقر قوله
و شکسته فاضمه و حر اذ الحاصم و حمزه و
 اکثرهما القم اشل یعنی مضموم کردن نون اول را از شکسته فی الخلق
 و تحريك ساز نون دومش را بفتح و مکسور کن کاف مضمومه اش را در حالتی
 که این کاف مشدد باشد تا صیغه متکلم شود از تنگیس از بول فاصم
 و حمز پس از حلی دیگران بضم نون اول و سکون نون دوم و ضم کاف مخفیه
 باید خوانند از تنگیس قوله **لینذرکم عذبا و الا و هم بها**
خلف هدی مالی انی معا حلی یعنی خوانند اند ابن کثیر و ابوجسر
 و کوفیان لینذرکم کان حیثا را درین سوره و لینذر الذین ظلموا را در الاضاح
 بغیب و لیکن بوی را در الاضاح خلافت یعنی او را هم آغیب است و هم
 خطاب و همین غیبه را مع بقران باشد پس اقیان خطاب خواست
 و خطاب جناب رسول الله صلی الله علیه و سلم قوله مالی ایا یا آیات اضافه
 سه کانه است و آن مالی لا اعبد است که فتحش از غیر جم آمده از دو محل
 یعنی انی اذا از نافع و ابوجسر و ابی است از نافع و ابن کثیر و ابوجسر و یارایان
 و لا یفتنون است از ورش در وصلخ خوانند لینذر گفته که می شود
 در شان او که دایم شود در حاله که مانند شاخ و دخت باشی در آنکه معنای شاخ
 حایل ثراست تا از ان می خوردند این قاری نیز حایل علم النور باشد تا از او بهی
 برند و مدلول دم غضا خوانند اند در الاضاح بان کیفیت که خوانند اند درین
 سوره و لیکن به اضافه فی که راه نموده قرا بان و مالی انی در حالتی که دو موضع
 اند و خوانند زیورها و حلا اند قوله **سورة و الصافات و صفا**
و جواد کرا دغم حنی و ذروا یلا و هم بها الثافتة یعنی ادغام

را بوزم

دل
والا حقا

سورة البقره

کرده است چنانچه از الصافات و الفرائد در صافات و الفرائد
 زجر او ذکر ازین سور و تار از الفرائد در ذال و لیکن هر چهار محل به
 دوم یعنی چون مذکور بود که روز و شب و علم می کند زیرا که رقم و اسم
 و در مدح غایت بر روی از این سور و نقل کرده و از این سور و نقل کرده و از این سور و نقل کرده
 یعنی بعد از آن که قرآن این سور و با ادغام کرده آنرا شد و ساحتی زیرا که
 شد بدو از ادغام است قوله و خلاصه از هم بالخلف
 فالملقیات فالملقیات است ذکر او و خلاصه از هم بالخلف
 کرده است خلاصه از قرآن سبعة بخلاف از او تا فالملقیات را در
 ذال ذکر او در المرسلات و تار فالملقیات در صافات صحاح و در العادیا
 اثنی عشر و هم همان دلیل مذکور و علة ادغام در مجموع تقارب است قوله فضلا
 یعنی جز حال بدین مآل است پس حاصل کن قرائه را قوله بینه نون فی ندى
والکواکب انصبوا صفوة لسمع حور شداعلا
بثقلیه و اضم تا عجت شد و ساکن معا و ابا و نا کف بکلا
 یعنی مئون کن برینه با از هم و علم درین حالت که لفظ برینه واقعست
 در یکای غناک و به این صوة اشارة به سه معنی فرموده / آنکه مخارج حاله
 و آب دو چیز اند درین لفظ نیز دو قوازه است / آنکه مخارج چیز غناک
 است آب سینه با آن چیز کمتر است درین لفظ نیز خور است که آن مئون کنیز اند
 از خور است که آن مخارج آن چیز خشکست و آب طاری آنها میشود
 این لفظ نیز عاری بود و توبین نیز طاری او شد پس دیگران بقراین توبین خوانند
 قوله و الکواکب الی یعنی منصوب کنند لفظ الکواکب را از برای ابی که در حالتی
 که به نزدیکان باشند پس از غیر ابی که محفوظ باید که آیند پس قرائه

صحا

باشد آخم و حفص توبین برینه و جز الکواکب الکواکب بدل باشد یا عطف
 بیان از برینه از ابی که توبین برینه و نصب الکواکب بانکه اجمال زین کرده
 باشند ای بان رتبا الکواکب فی السماء الدنیا یا معقول اعنی بود یا بدل
 از موضع برینه از یاقین حذف توبین و حفص الکواکب یا از باب غلام جدید
 بود قوله یسمعون الی یعنی لا یسمعون الی الملا الی الاعلی حال شده خوش بود و
 بسبب و قتل او و این معنی اشارة به است که در لا یسمعون دو قوازه است هم
 و کسائی و حفص تخفیف بخوانند از سمعت بمعنی اصغیت الیه مع الازراک
 و دیگران بتشدید سین و میم که در اصل یسمعون بوده و وزن یکسرا
 و تار در سین ادغام کرده اند و لیکن قومی این قوازه را اختیار کرده اند و گفته اند
 که اگر تخفیف بودی نظم کلام لا یسمعون الملا الاعلی بودی به کلمه الی و اضا
 تخفیف می گویند که از آن جهت بکلمه الی مستعمل است که در معنی لا یصفون است
 و او به الی مستعمل می باشد قوله و اضم الی یعنی مفهوم کردن یا بر تل عجت و یسمعون
 را از برای هم و کسائی در حالتی که خداوند خوش بوی باشی که کاهیه از شتی
 است و جماعتی انکار این قوازه نموده و گفته اند که معنی عجت است که چیزی
 بر کسی پوشیده باشد یا وجودش نادر بود و بعد از آن که آنرا معلوم کند از آن
 کشف شکست نماید و جناب علم علام سبحانه و تعالی پیش از افزودن
 هر چیز بان علم است پس چگونه این معنی بر جناب عز و علا اطلاق
 توان کرد و اهل حق آنرا صواب داشته اند و توحیدش کرده اند چهار وجه
 اول آنکه اضافه تحت و غضب و حیا و ضحک و حبت و رضا و سخط
 و سخط و اصفا و امثال آن که در قرآن و حدیث وارد شده جناب اقدس
 حق تعالی نمودن نه همچون اضافه اینها است بخلق و اوقات بلکه آن نیست که آن

ب

اَلْاِيَّاسُ يَالَ اَلْحَيِّ مَدَّ صِلَى اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَاشَد وَدَرَهُ قَوَارِة لَام رَامَقَطُوع
 اَز يَامِي بَايْد نَوَشْت تا اَحْمَال هَر دَو قَوَارِة دَاشْتَه بَاشَد قَوْلَه وَلَقِيَ اَلْاِيَّاسُ
 اَنَّى اَرَى عِزَّ الْمَنَامِ وَآلِي اَوْجَحَكَ كَه فَحْشَان اَز نَافِع وَاَبْنِ كِشَر وَاَوَعَم وَاسْت
 وَلَقَطِي كَه بَعْد اَز اَوَكَلَه اسْتَعْنَاهُ اسْت جَنَابْجَه دَر اَخِرُ الْقَصَصِ مَذْكُور شَد
 يَعْنِي سَجْدَتِي اِنْ شَاءَ اللَّهُ كَه فَحْشِي اَز نَافِع فَقَطْ اسْت يَا اَتِ اَصْلَافَه اَيْنِ
 سَوْنَه اَنْدَ قَوْلَه اَجْلَاهُ يَعْنِي تَنْبِيْهَ عَزْدَم بَر اَيْنِ مَذْكُور كَه سَبِيلُ الْاِجْمَالِ بَر سَبِيلِ
 تَقْضِيلِ كَلَامِ اَبُو شَامَةَ رَحِمَهُ اللَّهُ وِيَا رَزَائِكُ لَنَزْدِي اَسْت كَه اَثَابَتِ اَز دَرِش
 فَقَطْ اسْت دَر وَصْلِ قَوْلَه سَوْنَه ص وَضَمَّ قَوَارِة شَاعِ خَالِصَةٍ
 اَصْفَ لَهُ الرِّجْبُ وَحَدَّ عَبْدًا قَبْلَ رِجْلِهِ خَلَا يَعْنِي
 يَعْنِي تَمَّ قَارِ مَالِهَامِنْ قَوَارِة فَا شَشَد اَز حَمْنِ وَكَسَايِي اَيِّ مَالِهَامِنْ قَوَارِة مَقْيَارِ
 مَا يَتَيْنِ الْاَحْلِيَّتَيْنِ بَر اَز بَاقِيَانِ فَخَ فَا شَشَد اَيِّ مَالِهَامِنْ مَهْلَةٍ وَتَدَرِ
 قَوَارِة خَالِصَةٍ اَيَّ يَعْنِي اَصْلَافَه بَحْوَانِ يَعْنِي بَتَرَكِ تَوَيْنِ خَالِصَةٍ ذِكْرِي الدَّارِ
 رَا اَز هَشَامِ وَنَافِعِ اَيِّ اَخْتَرْنَا هُمُ خَالِصَةٍ ذِكْرِي الدَّارِ يَعْنِي ذِكْرُ اَخِرَتِ رَا
 بَذْكُورِ دِيَانِيَا مِيخَنَدَ قَوْلَه لَهُ الرِّجْبُ جَمْلَه حَالِيَه اسْت اَز مَفْعُولِ اَصْفَ
 يَعْنِي اَصْلَافَتِش كُنْ حَالَه كَه اَوَرَادَرِنْ وَجَه فَرَاخِي اسْت دَر مَعْنِي قَوْلَه وَحَدَّ
 اَيَّ يَعْنِي مَوْحَدَ كُودَانِ وَاَذْكُرْ عِبَادَنَا اَبْرَهِيْمَ رَا كَه وَاقِعَ اسْت اَز پِشَرِ خَالِصَةٍ
 يَعْنِي عِبْدَنَارِ اَخْوَانِ اَز بِلُو اَيْنِ كَشِيرُ فَقَطْ تَا اَبْرَهِيْمَ فَقَطْ عَطْفِ بَيَانِ عِبْدَ
 بَاشَد وَاَسْحَى عَطْفِ بَر اَبْرَهِيْمَ بَسْ بَاقِيَانِ جَمْعِ خَوَانَدَ يَعْنِي عِبَادَنَارِ رَا كَه بَعْدَ اَز
 اَوَذْكُرْ اَبْرَهِيْمَ وَاَسْحَى وَيَعْقُوبَ وَارَدَ اسْت قَوْلَه دَخَلَا حَالِ اَز مَفْعُولِ
 وَحَدَّ اسْت يَعْنِي عِبْدَنَا بَوَحِيدِ بَحْوَانِ دَر حَالِي كَه اِنْ لَقَطْ خَاصَ اسْت
 بَر اَبْرَهِيْمَ يَا دَر حَالِي كَه اَيْنِ عِبْدَ كَا مَدَا اِظْلَامِ مَنَاسِبِ وَاَذْكُرْ عِبْدَنَا اَيُّوبَ

سورة

وَأَذْكُرْ

وَأَذْكُرْ عِبْدَنَا اَدْرَا اَسْت دَر تَوْحِيدِ قَوْلَه وَلَقِيَ اَبْرَهِيْمَ مَدَّ صِلَى اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 وَيَقَافِي مَوْثِقَ عِشْقِ اَيُّوبَ عَلِيٍّ يَعْنِي خَوَانَدَ اَنْدَا كِشَرِ
 وَاَبْرَهِيْمَ وَهَذَا مَا قَدْ عُدُنَ لِقَاءِ الْحِسَابِ رَا دَرِنْ سَوْنَه وَخَوَانَدَ اسْت اَبْرَهِيْمَ
 هَذَا مَا قَدْ عُدُنَ لِكُلِّ اَتَابِ رَا دَرِنْ سَوْنَه قَوَارِة يَعْنِي اَز اِطْلَاقِ نَاطِقِ
 مَعْلُومِي شَوْد بَيَانِ كَه دَرِنْ سَوْنَه لَقَطِ وَعِنْدَمُ بَر اَيْنِ سَابِقِ شَد وَدَر قَوَارِة
 وَاَنَلَفْتِ الْحِجَّةَ لِلْمُتَّقِينَ بَسْ بِيَكْرَانِ دَر هَر دَو سَوْنَه خَطَابِ خَوَانَدَ وَخَطَابِ
 مَوْثِقَانِ اَبْرَهِيْمَ وَتَقْلِي اَيَّ يَعْنِي دَحْمَنِ وَكَسَايِي وَحَفْضِ خَوَانَدَ اَنْدَ حَمْنِ وَغَشَاقِ
 رَا دَرِنْ سَوْنَه وَاَلَا حِيْمَا وَغَشَاقَا رَا دَرِنْ سَوْنَه النَّبَا بَشَدِيدِ وَدِيَكْرَانِ تَجَنُّبِ
 وَتَشْدِيدِ وَتَجَنُّبِ دَو لَقَطِ اَنْدَ قَوْلَه دُمَّ عَلِيٍّ اَمْرَ اسْت يَعْنِي دَعَا يَعْنِي اَيَّ بَا دَرِنْ سَوْنَه
 عِبَادَاتِ تَوْقُلَه شَيَا دَ عَلِيٍّ يَعْنِي شَدَّ كُود اَيْنِه اسْت عِشْقَانِ اَدْرَا دَر مَوْثِقِ
 قَارِيَهَا كَه اَوَلَمْنَدَ كُود اَيْنِه بَيَانِ هَا هَا اَلِ اسْت قَوْلَه وَاَخِرُ الْبَصَرِ
 بَصْمٍ وَقَصْرَه وَوَصْلِ اَخْتَرْنَا هُمُ خَالِصَةٍ ذِكْرِي الدَّارِ يَعْنِي ذِكْرُ اَخِرَتِ رَا
 مِنْ شَكْلِهِ اَز رَا حِ وَخَوَانَدَ شَد اَز بِلُو اَبْرَهِيْمَ وَبَصْرِي بَصْمٍ مَعْنِي وَجْهِ اَلْقِيَّ
 بَعْدَ اَز اَوَسْتِ نَاجِعِ اَخِرِي بَر دَكَه تَا يَتِ اَخْرَاسْت اَيِّ عَقُوبَاتِ اَخِرِ
 بَسْ بَاقِيَانِ بَصْمٍ مَعْنِي خَوَانَدَ وَبِه اَثَابِ اَلْفِ بَعْدَ اَرَمْنِي اَيَّ هَذَابِ اَخِرِ قَوْلَه
 وَوَصْلِ اَيَّ يَعْنِي وَوَصْلِ اَخْتَرْنَا هُمُ خَالِصَةٍ ذِكْرِي الدَّارِ يَعْنِي ذِكْرُ اَخِرَتِ رَا
 يَعْنِي اَبْرَهِيْمَ وَوَعْنِي وَكَسَايِي اَخْتَرْنَا هُمُ خَالِصَةٍ ذِكْرِي الدَّارِ يَعْنِي ذِكْرُ اَخِرَتِ رَا
 بَر سَبِيلِ اَخْبَارِ اَز اِنْ حَفْظِ كَه مَشْرُكَانِ هِيْجِ شَكْ بَدَاسْتَنَدَ دَر اَنَكَه دَرِ
 دِيَانِ مَوْثِقَانِ اَبْرَهِيْمَ اَسْتَبْرَاهُ كُوفَةُ اَبْرَهِيْمَ رَا بَا كِي وَبَا كِي خَوْدِ خَيْرِ دَا دَرِش
 دَرِنْ قَوَارِة اَمَّ مَقْطُوعَه بَاشَد يَعْنِي بَلِ وَنِيْمِي تَوَانِ كَه مَعْنِي اسْتَفْهَامِ مَحْدُوفِ
 قَامِ مَقْطُوعَه بَاشَد بَسْ وَقَفَ بَر اَلَا شَرَا حَايِزِ بَر بَسْ بَاقِيَانِ هِيْجِ قَطْعِ خَوَانَدَ

یعنی استغفار که با معنی وصل مجتمع شده باشد و از جهت اختلاف حرکتشان
 معنی استغفار که با معنی و کمال سابقه گشته یعنی پیش از آن در حالت شک استغفار
 نمایند و گویند اخذنا المؤمنین من فی الدنیا و الدنیا الذلک فلم یدخلوا معنا النار
 یعنی درین فوازه امر متضاد بود زیرا که بعد از استغفار است پس وقت بر الاشرار
 مطلق باشد و در قناره اول همین در درج میفتد و در ابتدا نیکسود شرف و در قناره
 دوم در هر دو حالت مفتوح باشد قوله **وَفَالْحَقُّ فَنَصِرْ وَخِذَاءُ**
لِمَعَاوِذٍ وَبَعْدَ مِثْقَلِ لَیْفَ قال فالحق برفع خوانده شده
 در قناره قاری که خداوند نصر است یعنی غم و غم از ارفع میخواند
 ای انا الحق او الحق منی و دیگران نصب ای فاسمعوا الحق و از حرف فار معلوم
 شد که خلاف در کلام اول است نه در دوم قوله **وَفَالْحَقُّ فَنَصِرْ وَخِذَاءُ**
 اضافه را در کلامی دوم موضع یعنی ولی فحتم و ما کان له که فتح هردو از مقص
 فقط است و در آنی احییت از نافع و این کثیر و ابوعمری و در بعدی انک
 از نافع و ابوعمری و در مثنی الشیطان از غنی غم و در لغتی لا یوم الدنیا از نافع
قوله سورة الزمر امر حقیقی فاشامد سبالم مع
الکثیر حقیقی جمع شمر لا یعنی میخواند نافع و این کثیر و حرم امر هو قانت
 را به تخفیف می بینان که معنی استغفار را باشد و خبر من مخدوف ای امن
 هو قانت موصوف بالصنات المذكور کثیره پس دیگران به تشدید خواند
 یعنی آن که در اصل ام بوده که داخل من شده و احد المتساویین مخدوف گشته
 مثل هذا خبر امر هو قانت قوله مد لا یعنی خوانده اند این کثیر و ابوعمری
 و در خلا سبالم الرجل به الف بعد از سین و بکسر لام ای خالصا من الشرک و یاقیان
 سبالم خوانده اند مخدوف الف و فتح لام تا مصدری بود بتقدیر مضاف ای ذاسلم

سوره الزمر

و غایه من الشرک قوله عبد الایمق اللیس الله بکاف عباده جمع قناره غم و کسائی
 است و مراد جمع ابیاء پیش از محمد باشد علیهم الصلوٰة والسلام مراجم عباده
 پس یاقیان به افراد خواند یعنی عبد و مقصود محمد علیه الوفاء التعلیمات
 و موصوف الصلوات باشد یا اسم جنس بود که مفید معنی جمع است و امر قناره
 حرم قناره است کافش گشته در میان قرار در حالتی که امن خفیف است و مذکوره
 سبالم را و اکبر لامش خداوند سزاواری و در مثنی و مجموع کردن آن عبد
 را درین جمله که ضیف حال باشی قوله **وَقُلْ كَاشِفَاتُ مُسْكَاتٍ**
مُنُونًا وَرَحْمَتُهُ مَعَ ضَرَّةِ النَّصْبِ حَمَلًا یعنی خوانده است
 ابوعمری و هل هن کاشفات صین و هل هن ممسکات رحمة را به تنوین کاشفات
 و ممسکات و نصب صین و رحمة تا هر دو مفعول ایشان هر دو باشند
 و در نظم بر طبق لغت و نشر است پس یاقیان هر دو لفظ را به تنوین خواند
 و آن دو لفظ تا بعد ایشان را به جر بر اضافت و یاد کن کاشفات و ممسکا
 را در حالتی که تنوین سبالم ایشان باشی و رحمة و اضین را جماعی نصب کردن این
قوله وضم قضی واکسر وحر وبعده رفع شاف
 مفادات اجمعوا شاع صد لا یعنی مضموم کن قاف قضی را و کسر و ساز ضا و تنوین
 و متحرک کردن آن یا را و ارفع یعنی برینا مفعولش بخوان از بولی غم و کسائی پس
 لفظ الموت را بر رفع هم از بولی ایشان هر دو باید خواند تا قاف مقام فاعلش
 شود پس دیگران فتح قاف و فتح ضا خواند برینا فاعل و نصب الموت
 بر مفعولیش قوله رفع الایمق یعنی رفع قاری ثانی در الموت حاصلست بعد از قناره
 قوله مفادات الایمق جمع بخواند معارفهم را یعنی بخواند از غم و کسائی
 و ابوبکر نیز که فاش شد صدل و خوش بویی یعنی شادی او و جمعش از آن هست

ت
اند

و غایه

اسباب فونی مد و شمار است بایقان افراد خوانند که اسم جنس است پس معنی
 جمع بود **قوله** **وَرَاكُم مِّنَ رَبِّكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَرَاكُم مِّنَ الْأَرْضِ** و **وَرَاكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَرَاكُم مِّنَ الْأَرْضِ** و **وَرَاكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَرَاكُم مِّنَ الْأَرْضِ**
 خفف و **وَرَاكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَرَاكُم مِّنَ الْأَرْضِ** و **وَرَاكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَرَاكُم مِّنَ الْأَرْضِ** و **وَرَاكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَرَاكُم مِّنَ الْأَرْضِ**
 محصلاً یعنی زیاده کن در قل اغیر الله تا مروتی نون و قایه را بدین اعراب
 یعنی برون تصور و بی جوان از این عام در طاعتی که بناه کاهی باشی اصحاب
 خود را و تا مروتی به تخفیف نمر عام کشته از نافع و این عام پس دیگران به تشدید
 خوانند اکنون به اعتبار مکرر و ترک مکرر و تخفیف نمر و تشدیدش و فتح یا و سکونش
 و زیاده و حذفش و مد و ترک مد بطریق تفسیر ده قراة درین یک کلمه
 حاصل می آید **۱** به تخفیف نون و فتح یا از قالم **۲** نون مکرر به تخفیف نون و فتح
 یا از و در **۳** تشدید نون و فتح یا از این کثیر **۴** تشدید نمر و مد و الفی در یا
۵ تشدید نون و مد یک الفی در یا هر دو از دوری **۶** ترک مکرر و تشدید و قصر
 از سویی **۷** اظهار هر دو نون و مد سه الفی از این عام **۸** تشدید و مد چهار
 الفی از عام **۹** تشدید و مد پنج الفی از حمن **۱۰** تشدید و مد سه الفی از کسائی
قوله **فَتَحَّتْ لَهُ بَابُهَا** و **فَتَحَّتْ لَهُ بَابُهَا** و **فَتَحَّتْ لَهُ بَابُهَا** و **فَتَحَّتْ لَهُ بَابُهَا**
 را در سوره النبأ از بولی کوفیان بر اصل پس از بایقان به تشدید باید خواند از جهة
 کثره ابواب **قوله** **وَحَدَّثَا** یعنی فوا کیر فتح یا تا مروتی را از نافع و این کثیر
 و فتح یا از ادنی الله را از حمن و فتح یا از انبوت را از نافع و فتح یا
 از اخاف را از نافع و این کثیر و ابو عمرو و فتح یا از عبادی الدین
 استخوان از نافع و این کثیر و ابو عمرو و خاصم و از این جهت ناظم
 رحمه الله مع یا عبادی فمؤذ و خوف نداء تا فبشر عبادی الدین خارج مشرف
 به ناظم او را از رؤیاء گرفته و صاحب تیسیر از مضافات و احتمال هر دو دارد

دینا که دو و سیم بی یار می رسوم است و سیم در وقت اثباتش میکند و در
 مفتوح می سازد **قوله** **سُورَةُ الْقَمَرِ** و **سُورَةُ الْقَمَرِ** و **سُورَةُ الْقَمَرِ**
اِذَا لَوَّى هَامِئُهُمْ و **اِذَا لَوَّى هَامِئُهُمْ** و **اِذَا لَوَّى هَامِئُهُمْ**
 یعنی به خطاب بخوان و الذين بدعون بر دونه را از نافع و هشام زیرا که این لفظ
 اعراض نموده از حقیقت به خطاب و ملاحظه جانب غایبان و در مال الظالمین
 من جمیع نموده پس دیگران به بیخ خوانند تا ملاحظه نموده باشند **قوله** **هَامِئُهُمْ**
 که یعنی خوانده شده ها **اِذَا لَوَّى هَامِئُهُمْ** را به کاف یعنی کمر از بولی این عام
 دینا که در مصحف شام به کاف می رسوم بوده و این طریق التفات باشد پس دیگران
 به هاء عیته خوانند **سَبَّه** اول سیرا **اِذَا لَوَّى هَامِئُهُمْ** و **اِذَا لَوَّى هَامِئُهُمْ**
 کن سحر را در او از برای جماعی صلحان یعنی کوفیان زیاده می گوید اند حمن را
 پیش از او در او آن یطهر و فی الارض و او آن می خوانند از برای تودید
 میان تبدیل دین و اظهار فساد و سکون و او از **قوله** **وَسَكُنْ** و **وَسَكُنْ**
 لاحق علوم می شود و دیگران به حذف مکرر می خوانند بنا بر آن که و او فقط
 جامع است بین الامرین از برای عطیف باشد **قوله** **وَسَكُنْ** و **وَسَكُنْ**
وَأَضْمُرُ يَطْهَرُ و **وَأَضْمُرُ يَطْهَرُ** و **وَأَضْمُرُ يَطْهَرُ**
عَاقِلًا یعنی ساکن کردن و او را از او آن از بولی کوفیان حناجه
 گفته شد **قوله** **وَأَضْمُرُ يَطْهَرُ** و **وَأَضْمُرُ يَطْهَرُ** و **وَأَضْمُرُ يَطْهَرُ**
 در نظر تا از اظهار شرف لفظ الفساد که مرفوع است منصوب کردن
 بر مفعولیه یطهر از نافع و مفضل و ابو عمرو پس بایقان بفتح یا و فتح هاء
 خوانند از ظهور و برفع الفساد بر فاعلته یطهر **قوله** **عَاقِلًا** و **عَاقِلًا**
 یعنی این کارها را به تقدیم رسان درین حاله که نسبتی کنند باشی این قراة را

است

به قاری عاقل که شیرین و صحیح کشته نقل او قوله فاطم علی بن علی غیر حفص و بنو
 مزجمید ادخلوا تقرضوا علی الوصل و اضم کسر شد کوز کف و اضم
مضافاتها العادری و العونی و اذ ثلثة لعل
 و فی مالی و امری مع الی یعنی مرفوع کن فاطم علی الی که موسی را از برای غیر حفص
 تا عطف باشد بر ابلغ پس از برای حفص منصوب باید که درین که در جواب
 ترجی و اقصت لعل علی است قوله و قلب یعنی بنویسید بر این علی قلب بکبر
 را از برای این دکان و ابوعمر و تا یک صیغه قلب بود که محل کبر دل است در
 حالتی که این قرائه منزل است از تدریجی عید بر این بقیان بترک تیز
 باید خواند به اضافه قوله ادخلوا الی یعنی ادخلوا الی فیهون نفی و کوهی از قرائه
 یعنی این کثیر و ابوعمر و ابن عامر که خداوندان شی اند بر وصل و اند یعنی بهی
 و صلح می خوانند از دخول پس مضموم کردن خامس کسوف او را هم از ایشان پس
 از جهت بقیان بهی قطع مفتوحه باید خواند و بکسر را از ادخال قوله تذکرون
 الی یعنی قلیلا ما تذکرون قرائه تلجای عالی است یعنی نافع و این کثیر و ابوعمر و
 آنرا بغیب بخوانند و بقیان به خطاب قوله و اضم کسر نکاه داریات مضافه
 عالیه این سوره را و آن درونی اقبل است و ادعونی است کلمه هود و از این کثیر
 و الی در سه موضع ای خاف ان یدل و ای خاف علیکم مثل و ای خاف علیکم
 یوم هرسه از نافع و ابن کثیر و ابوعمر و و لعل ابلغ از نافع و ابن کثیر و ابوعمر و ابن علیر
 و مالی ادعوا که هر از ایشان غیر از این دکان و امری الی الله از نافع و ابوعمر و و زاید
 این سوره سه محل است التلاقی و التلادی به اثبات در وصل از قالم بخلاف
 و از ورش بخلاف و در حالیه از ابن کثیر و و استعونی هدی در وصل از قالم
 و ابوعمر و در طاین از ابن کثیر قوله سوره فصلت و اسکان

مدم

فصلت

خسارت

خسارت به کسر دکان و قول میال السیر لیت اخلا یعنی اسکان
 خار خسارت کسر جای او در خسارت نوی داده و ظاهر کشته یعنی کوفمان
 و ابن عامر بکسر هاء می خوانند که صیغه مشبهه باشد که صیغه ایام واقع شده باشد
 فوجات بین بقیان به اسکان خوانند که هم صیغه ایام بود مانند صیغات بکسر
 را تخفیف کرده باشند یا صدر بود که صیغه ایام کشته مثل رجل عدل قوله و قول الی
 یعنی و قول ایاله کشته سین از برای لیت که او ابوا حارث را و ای کسانی است نام
 کشته و متزل شدن یعنی عمل آن نکرده اند و این معنی شایع است به قول
 صاحب تیسیر رحمه الله که روی الی الفارسی عن ابی طاهر عن اصحابه عن ابی
 حارث ایاله فیه السین و اقرا ذلک و احسنه و هذا قوله و خسر
 یا عظم مع فتح صمد و اعداء خذ و اجمع عمر عقیقه لری
ثمرات ثم یا شرکاء المضاف و فی ربع الخلف
 بخلاف به یعنی غیر از نافع و یوم خسر اعداء الله را به یا مضمومه و شین مضمومه بخوانند
 بر بنابر مجهول و برفع اعداء بر قائم مقامی فاعلش مناسبت فم یوزعون را پس نافع
 به یون مضمومه و ضم شین خواند و به نصب اعداء بر مفعولیه مضافه و جنت
 الذین را قوله و اجمع الی یعنی و ما تخرج من ثمرات جمع قرائه نافع و ابن عامر و حفص
 است بر دیگران به افراد خوانند و ابن کثیر و ابوعمر و و کسانی وقت به هار
 کنند و دیگران به تار قوله ثم الی یعنی دریا اضافه در این سوره اند این شرکاء
 قالوا از ابن کثیر فقط و الی بنان الی از ورش و ابوعمر و بی خلاف و از قاله
 به خلاف و از این جهت که در باب اضافه ذکر نکرده بود و در سوره بیان فرمود
 متابعه صاحب تیسیر علیهما الرحمة و الرضوان و و خسر خداوندایی
 مضموم است در این حالت که ضم یا صاحب فتح ضم شین است پس در اکثر اعداء را

وَضَمَّاعْتَلَوْهُ أَكْثَرُ غَيْرِ أَنْ لِفَتْحٍ أَرْبَعًا وَقُلَانِي

وَلِي الْبَارِئُ جَمَلًا يَعْنِي مَكْسُورٌ كُنْ تَاءٌ مَضْمُونَةٌ رَا اَوْ خُفُوفٌ فَاغْتَلَوْهُ اَزْ كُوفِيَانِ دَاهِرٌ وَ
دَوَّالِي كِه خُتَاوَنْدَنِي بِدَارِي بَاشِي اَزْ خَلْقِ تُو بِهَسْتِ رَا زِي بِاَحْسَنِ اَزْ دِيكْرَانِ
تَا رَا مَضْمُونٌ بَايْدِ خَوَاجِدِ وَ كَسْرٌ وَضَمٌّ دَوْلَةً اِنْ قَوْلُهُ اَنْكَ اَلْاِيْفُ مَفْتُوحٌ سَارِيْدِ
مَعْرُومٌ رَا اَزْ ذِقِ اَنْكَ اَزْ كَسَائِي اِيْ لَا اَنْكَ دَعَالِي كِه خُتَاوَنْدَنِ جَوِي كُوجَكِ
بَاشِيْدِ سِ اَزْ دِيكْرَانِ كَسُوْرٍ بَايْدِ سَاخْتِ بِطَرِيْقِ اسْتِثْنَا فِ قَوْلِهِ وَقُلْ اِنِّي
اَلْاِيْفُ بِكُو كِه اِنِّي وَلِي رَا حَايِلِ اِيْ كَرَايَنْدِ اِنْ دِيْعِي يَارِ اَصْلَاهُ دِيْنِ سَتَرَمُ دُو
مَحَلِّ اسْتِ اِنِّي اِيْتِ كُكُومُ كِه نَارِغِ وَاِبْنِ كَثِيْرٍ وَاِبْنِ كَثِيْرٍ وَاِبْنِ كَثِيْرٍ حَوَاتِ
وَتُوْمُنُوْا اِلَى اَرْوَرْتِ فَقَطْ وَاِيْ رَايَنْدِ اَنْ تُوْمُنُوْا وَاَقْوَرُ لُوْا اِيْ اسْتِ اَزْ وَرْتِ
تَهَادِرُ وَصَلِّ قَوْلُهُ سُورَةُ الشُّرُوعِ وَ اَلْاِحْقَافِ مَعَارِفِ اَيَّاتِ اَلْعَلَى
كَبِيْرُهُ شَفَاوَزِ اَزْ اِيْ اَصْهَرُ تَبْوَكِيْدِ اَوَّلَا
يَعْنِي خَوَانِدِ اِنْ دِيْعِي كَسَائِي وَمَا يَتَّبِعُ اَيَّاتِ اَلْاِيْ اِنْ دِيْعِي اَزْ اَنْ دِيْعِي اَلْاِيْ اَيَّاتِ
بِكُسْرٍ هُوْدُوْا اَيَّاتِ تَاعُطِفْ بَاشِيْدِ اَيَّاتِ اَلْمُوْنِسِيْنِ مَضْمُونِستِ بَرَا مِثْلِهِ اِنْ
بَشَرِ بَرَايْنِ قِرَاةً دُو قَوْلُهُ تَعَالَى وَفِي خَلْقِ كُكُومُ اِنْ اَعْدَاوُ اَوْ مَضْمُوْرٍ
بَاشِيْدِ قَوْلُهُ تَعَالَى وَ اِخْتِلَافِ لَفْظِ اِنْ وَ لَفْظِ فِ هِرْدُو عِبْدِ اَزْ اَوْ مَقْدَرِ
بَاشِيْدِ بَرِ قَوْلُهُ تَعَالَى وَ اِخْتِلَافِ اَلْاِيْ اِنْ اَقِيلَ عَطْفِ بِرِ مَعْمُوْلِ دُو عَامِلِ
مُخْتَلِفِ بَاشِيْدِ اِنْ عَرَفِ اِنْ اسْتِ وَاِيْ هِرْدُو اَكْ قَوْلِهِ فِ خَلْقِ كُكُومُ عَطْفِ
اسْتِ بَرِ اَلْسَمَوَاتِ وَ عَامِلِ دَرِ اَوْ عَرَفِ اِنْ اسْتِ وَاِيْ قَوْلُهُ وَ اِخْتِلَافِ عَطْفِ
بَرِ خَلْقِ كُكُومُ وَ عَامِلِ دَرِ اَوْ كَلِمَةٍ فِ اسْتِ وَاِيْ اِخْتِيَارِ صَاحِبِ كَشَافِ اسْتِ
وَجَمَاعَتِي نَا بَعْدَانِ اَوْ اَمَّا اِخْتِيَارِ نَاطِقِ رَحْمَةِ اَللّٰهِ عَلَيْهِ اَنْتِ لَفْظِ اَيَّاتِ
رَا دِيْنِ دُو اَيَّةٍ اَخِيْرِيْنِ كُكُومُ كُكُومُ كُكُومُ اِنْ اَكِيْدِ كُكُومُ كُكُومُ

وَالْاَحْقَافِ

وَدَرَمِ

قَوْلُهُ

قَوْلُهُ اِنْ اَلْسَمَوَاتِ وَ اَلْاَرْضِ وَفِي خَلْقِ كُكُومُ وَ اِخْتِلَافِ اَللَّيْلِ وَ النَّهَارِ
لَا اَيَّاتِ اَيَّاتِ اَيَّاتِ وَ شَيْخِ اَبُو لَحْظِ نَحَاوِي رَحْمَةِ اَللّٰهِ عَلَيْهِ كِه اَزْ اَكَا بَرِ اَمْدِ
نَاطِقِ اسْتِ قَوْلُهُ كِه نَاطِقِ تَرَسِ شَيْخِ قَوْلُهُ كِه مَنِ كَقْتَارِ حَوِيْشِ كِه اَصْهَرُ نَه
اِنْمَا رِ مَضْمُوْلِ اِيْ حَوَامِ بِلِ اَنْ اِيْ حَوَامِ كِه عَرَفِ عَطْفِ دَرِ قَوْلِهِ وَفِي خَلْقِ كُكُومُ نَاطِقِ
مَنَابِ كَلِمَةٍ اِنْ اسْتِ وَاِيْ هِرْدُو نَبِيْ اَزْ اَبَابِ عَطْفِ بِرِ عَامِلِ مُخْتَلِفِ
بَاشِيْدِ وَاِيْ نَبِيْ هِرْدُو قَوْلُهُ اَصْهَرُ تَبْوَكِيْدِ اَوَّلَا يَعْنِي نَاوِيْلِ كُودِ اِنْ اِيْ تَكُوْرٍ رَا اَكِيْدِ
يَهْ عَطْفِ بِرِ بَاقِيَانِ بَرِغِ خَوَانِدِ دَرِ هِرْدُو وَ مَحَلِّ نَا بَرَا اَكِيْدِ هِرْدُو اَيَّةٍ بَسَا مِثْلِهِ
بَاشِيْدِ وَاِيْ دَرِ قَوْلِهِ وَ اِخْتِلَافِ بَعْدِ اَزْ اَوْ عَرَفِ فِ فَقَطْ مَضْمُوْرٍ بَاشِيْدِ وَ تَكُوْرٍ لَفْظِ
اَيَّاتِ مِ اَزْ بَرَايِ تَاكِيْدِ بَاشِيْدِ عَرَفِ وَفِي خَلْقِ كُكُومُ وَفِي اِخْتِلَافِ اَللَّيْلِ اَيَّاتِ اَيَّاتِ بِرِ بَرِ
قِرَاةً بِرِ قَوْلِهِ اَلْمُوْنِسِيْنِ وَ تَبْوَكِيْدِ وَ قِرَاةً كَسْرُ قَوْلِهِ لِيْجَزِيْ بَايْضِ سَمَا وَ عَشَاوُ
بِهَ اَلْفَتْحِ وَ اَلْاَسْكَارِ اَلْقَصْرِ شَمْلًا
يَعْنِي خَوَانِدِ اِنْ دِيْعِي اَبُو لَحْظِ اَبُو لَحْظِ اَبُو لَحْظِ اَبُو لَحْظِ اَبُو لَحْظِ اَبُو لَحْظِ
رَا جَعِ بِرِ لَفْظِ اَللّٰهِ بَاشِيْدِ دَرِ قَوْلِهِ لَا يَرْجُوْنَ اِيْمَاْرَةَ اَللّٰهِ بِرِ دِيكْرَانِ مَضْمُونِستِ خَوَانِدِ
قَوْلِهِ وَ عَشَاوُ اَلْاِيْفُ عَرَفِ وَ كَسَائِي خَوَانِدِ اِنْ دِيْعِي اَبُو لَحْظِ اَبُو لَحْظِ اَبُو لَحْظِ اَبُو لَحْظِ
شَيْنِ وَ حَذَفِ اَلْفِ بَعْدِ اَزْ شَيْنِ بِرِ اَزْ دِيكْرَانِ بِكُسْرٍ عَرَفِ خَوَانِدِ بَاشِيْدِ وَ فِتْحِ
شَيْنِ وَ اَبَاتِ اَلْفِ بَعْدِ اَزْ شَيْنِ وَ عَشَاوُ وَ عَشَاوُ دَوْلَةً اِنْ دِيْعِي خَوَانِدِ
يَايِ اسْتِ كِه بَرَايْنِ نَصِ كُودِ اَبُو لَحْظِ اَبُو لَحْظِ اَبُو لَحْظِ اَبُو لَحْظِ اَبُو لَحْظِ
شَايِلِ اَوْ كُودِ اَمْدِ اَنْ دُوْا اَلْسَلَاةُ اَزْ رَفْعِ عَرَفِ حَزْةً حَسَنًا
اَلْمُحْسِنِ اَحْسَانًا اَلْكُوفِ حَوْلًا
لَا اَيَّاتِ فِهَا رَا بِرِ مِثْلِهِ اِنْ اَبُو لَحْظِ اَبُو لَحْظِ اَبُو لَحْظِ اَبُو لَحْظِ اَبُو لَحْظِ
بَاشِيْدِ بَرَا اِنْ قَوْلُهُ حَسَنًا اَلْاِيْفُ لَفْظِ حَسَنًا كُكُومُ تَرَاوَعًا عَقْلًا حَسَنًا وَ بَسْمَلًا

قَوْلُهُ

یعنی وقصد در اینجا خداوند احلا و نیست که راه نمودن این اختلاف بزی را بسوی
خود تابان گشته یعنی بزی را در ماذ اقال انقاد و وجه است حذف الفی که بعد از
مفعول است و اثباتش مثل فان و فن و دیگران اثباتست و اثبات لغت فیه
است معنی هر دو آن باشد قوله و بضمهم الایض حاصل کرده اند و انلی لهم
و ایض معنی و کلام و تحریک یا بفتح یعنی روایت کرده اند از ابو بکر بن مغول از ابو عمرو
بن ازبکون بفتح معنی و فتح لام و سکون یا روایت کرده باشند بر بنابر فاعل و فاعلش
حق و فعل بود و نزی توان که شطآن باشد عجز و در قراة او همو نیز همین
دو احتمال دارد **قوله و اسرارهم فاکسر صحابا و نبیونکم**
فعلم الیاصف و سبکوا و اقبلوا اشتروعت در بیان اختلاف
سوره الفتح یعنی عیب در التوسنوا بالله صحیح و سزاوار است و شبه لفظ دیگر که
ان و تفرق و تفرقه و تسبیح است واقع اند بعد از التوسنوا یعنی این کثیر
و ابو عمرو این چهار لفظ را به عیب خواندند اند از ابو یونس به اخلق المرسل لهم
و یغزوه بنایان هر چهار لفظ را به خطاب خوانند و خطاب مجموع مردمان
باشد قوله و فی یاه الخ یعنی فسئوئیه أجزا عظیمایا یا عینة قراة ابو عمرو و کوفیان
است و فاعلش ضمیر لفظ الله است در معاها هد علیه الله و بوزن غطمة قراة
دیگران است و بقوله غیر تسلسلا اشارة نموده به آنکه امثال این کلیات
که بیار و نون خوانند اند در قرآن بسیار است و غیر موضع باشد که اب
سبب در اینجا کرد آید **قوله و بالضم ضراشیع و الکسر**
عنها بلام کلام الله و القصص و کلا
یعنی ان انا بکم ضرا او انا بکم بضم ضاء فاش شده از عمر و کسائی پس از دیگران
بفتح فاش گشته باشد و ضم و فتح دوله اند مثل ضعف و ضعف قوله و الکسر

واقع

یعنی کسر و قصر را گماشته اند در لام کلام الله از عمر و کسائی یعنی ایشان هر دو انیدلوا
کلام الله را بکسر لام و حذف الف بعد از لام خوانند اند تا جمع کله باشد پس یاقان
بفتح لام و اثبات الف خوانند یعنی کلام الله که هم جمع کله است و در شرح شعله
آورده که در نظر تنوین یا در قوله بلام روایت کرده اند قوله بما یعملون صحیح
خزل شطاه عاماجد و اقصر فازر ملاء
بما یعملون بصیرا عین غلب اند در حجت از بطرا ابو عمرو و فقط پس دیگران را
خطاب باشد قوله خزل الایض در حجت آورده است خواندن قاری بی بزرگوار
شطاه را یعنی می خوانند این کثیر و این دکان اخرج شطاه را بفتح طاء پس دیگران
سکون خوانند و فتح و سکون دوله اند و شطاه را بفتح طاء است از یح
زج دیگر بار بیرون می آیند قوله و اقصر الایض حذف کن الفی که از سر منی
فان است از این دکان درین حالت که خداوند حجتها باشی بر این قراة زیرا که
یقال از رتبه بالمید و القصص اقوت و اعنته قوله و فی یعملون و هم
نقول بیاء اذ صفا و کسر و اذ بار اذ فاذ خلا
یعنی این کثیر و الله بصیر ما یعملون را که اذ احوالات است بقیب خوانند و دیگران
خطاب و وجه هر دو ظاهر است و نافع و ابو بکر یوم یقول لمضمر را در ذق
بیار خوانند اند و بایان به نفع و نافع و عمر و ابن کثیر و ابو باو الشجر و ابی کسر
معنی خوانند اند مقدرا د بر باشد و غیر ایشان بفتح که جمع د بر بود و بر این
قراة مضایق قدر بود از زمان اذ بار خ دایم شو بر عیب در یعملون و یقول
خوانند شده است به یا عینة زیرا که صافی گشته و مکسور کوز اند معنی
ادب و راوی را که این کسر فنی نوزی یافته در حالتی که دخل سازند است در
کار و اذ بار النجوم در آخر الطور یعنی در کسر و اذ بار اول

ن

ل
الصفو

یعنی و حور عین کاشال اللؤلؤ المکنون خفض در محل رفع ایشان شافی اند
 یعنی حمی و کسائی هر دو را بجنس میخوانند تا عطف باشد بر جنات النعم
 ای فیما بین و باینکه برفع می خوانند بر تقدیر هر حور عین بس در قراة
 رفع بر لیشتهون وقت باشد و در قراة خفض وصل قوله و عربا الایه عربا
 اترابا سکر ضم را و ارا تصحیح کرده اند از ابوبکر و حمی که هر دو در این فن فائق
 اند پس از این جهت سکون بر ضم غالب آمد و در رفع کشته پس غیر ایشان بضم خوانند
 و سکون و ضم دوله اند مثل عشر و عشر و عوث جمع عوث است یعنی زنی که
 بسوی شوهرش بغایه محبب بوده قوله و خوف قدر نادان و انهم شرب
فی نیک الصو و استغفام انا صفا و لا یحیی
 قدرنا دوران عود در این سوز و در الحجر و القمل یعنی این کثیر سخن قدرنا بحینف
 دال یعنی اندود یکران بتشدید و تحینف و تشدید دوله اند و معینش در الحجر
 گفته شد قوله و انهم الایه بضم شرب الهم از بولی حمی و عام
 و نافع پس از بولی دیگران مفتوح کشته باشد و شرب بضم و فتح مصدر
 شرب الایه است قوله و استغفام الایه استغفام در انا لغیر من صافی
 کشته یا خداوند صفا است یا شایه است به سنک سخت در قریه در حالتی که
 خداوند متابع است یعنی ابوبکر فقط خوانده است انا لغیر من رابه
 استغفام بضم بقر یعنی بدو پس از او اخبار خوانند یعنی بیک بضم قوله
موقع بالاشکار و القصر شایع و قد احدا ضم
و اکسیر الخا خولا و میثاق کمر عنه و کل کمی و انظرونا
 یقطع و اکسیر القم فیصلا یعنی بمواقع الخوم اسکان را و وجدف النی بعد از
 و او یعنی بر افراد فاش شونده است از حمی و کسائی پس غیر ایشان بفتح و او و اثبات

ان

قكم

الف خوانند یعنی جمع قوله وقد اخذ الی شروعست در احديد یعنی وقد اخذنا
 مفهوم کرده اند معترض را و مفسر ساز خارش را تا بنا بر مجهول شود و مرفوع
 کن قافش را بر قیام مقامی فاعلش از ابو حمی و در حالتی که عالم باشی به گردش کارها
 پس از دیگران معنی و ظاهرش را مفتوح باید ساخت تا بنا بر فاعل گردد که حق غرو
 است و قافش را بضموب باید کرد بر مفعولیش قوله و کل کفی یعنی و کل
 وعدا لله الحسنی برفع کافی اند از بولی این علیر از این جهت که در مصحف
 شای مجنی ترسوم شده و لقط کل در اصل مفعول و قد بود و چون بر مفعول مقدم
 کشته عمل فعل ضعیف شده پس از این جهت او را مرفوع کردند بر ابتدا پس یکران
 به نصب خواند بر مفعولیه و عذبواصل قوله و انظرونا الایه بخوان انظرونا
 تقنیس رابه معنی قطع که مفتوح می باشد و مفسر کرده اند ظاهر مضمون
 و انا از انظار شود یعنی املهونا از برای حمی در حالتی که حکم کشته و جفا
 کشته باشی این قراة را باین تقدیر ها از دیگر قراة پس از بولی حمی بر وصل
 معنی و ضم ظاهر باید خواند تا یعنی انظرونا ککر در قوله و ترخذ غیر
الشام ما نزل الخفیف از عز و الصا از من بعد
 در صلا یعنی لا یؤخذ منکم فیه بتدکیر قراة غیر این عامر شایع است
 بنا بر آن که تا نیت فیه حقیقی نیست پس این عامر تا نیت خواند بر اصل قوله
 ما نزل الایه و ما نزل من الحق خفیف کشته از بولی نافع و مضمون پس از دیگران
 مشدد باشد فیه تحینف و تشدید در او ظاهر است زیرا که هر چه الله تعالی
 آنرا نازل فرمود ناوژ شد و معنی از عز است که ما نزل خفیف شد زیرا که نزل
 مخفف در قیام نادر و عذو الوجود بود پس او مخفف کشته معنی که در القم
 تا مخفجه نزل و نزل مشدد بسیار است نزل مخفف نیز بسیار باشد قوله

آقا در تفسیر و تبصره یکی خلاف در یکون فقط آورده اند چنانچه ناظم احتمال
 این معنی نیز دارد و از جهت آنکه روایت تذکیر از هشام از ثابت کمتر بود خلاف
 و صف بدین که کندی کرد حجت قال یخلف لا ایلا و ایلی در یک کسره
 باشند قوله و کثیر جدا رضم و الفتح و اقصر و ا
 ذوی سوره الی بیار تو صلا یعنی کسر هم با و فتح ذال را از اوین و راء
 جبار رضم ساختند اند یا غنیم ساریم و ال را حذف کنند الف را از
 بس ذال تا جذر شود که جمع جبار است مثل کث و کثاب از ابن عباس و کوفین
 و نافع در طائفه خداوند اقتداء به قرائ سابق باشند بس غیر ایشان را بکثیر
 و ابو عمرو و جبار خوانند بکسر هم و فتح ذال و الباء الثابت الف و هر یکی در آله
 و فتح بر اصل خود باشند قوله الی الی یعنی خوانند اند نافع و ابن کثیر و ابو عمرو
 الی خاف الله را نافع یا الی پیوسته است به او دیگر شروع فرموده در المنة
بقوله و فصل فح الضم نض و صا که یکسری توی
و الثقل شافیه مملک یعنی یوم القیمه فصل بینک فتح یا یا مخصوص مضمون
 عام است بس ضم مخصوص دیگران باشد و صا او اقامه عوده بکسر در قوازه
 کوفیان یعنی ایشان بکسر صا خوانند اند و دیگران نفع قوله و الثقل الی یعنی و تشدید
 در صا شنا دهند او یعنی قاری او که حمز و کسائی و ابن عامر اند کرده اند و جوع
 قوازه را درین کلمه یعنی ایشان به تشدید صا می خوانند و باقیان به تخفیف بس چهار
 قوازه حاصل اند یا فصل نفع یا و تخفیف صا مکسور از عام هم یا و تشدید صا
 مفتوحه از ابن عامر یا هم یا و تشدید صا مکسور از حمز و کسائی یوم نفع یا و تخفیف
 صا مفتوحه از دیگران قوله و نفع تمسکوا ثقل حلا و تمسکوا ثقل
 و اخفص نفع عن شدی دلا یعنی تشدید که شیرین شدن از ابو عمرو در تمسکوا است

یعنی اول تمسکوا بعصم الکوافر را تشدید سین می خوانند و باقیان به تخفیف قوله و تم
 یعنی سنون مسار و الله تم را و محفوظ کردن آن نون را با اضافه از خدا و ندان علم
 که تمسک خود را از علم تمام یافته اند یعنی از حفظ و حمز و کسائی و ابن کثیر باقیان
 به تنوین تم و نصب نون خوانند مثل یزید جعل قوله و الله زد لا یا و انصار
نونا سما و تخیک م عن الشام ثقله یعنی زیاده کن
 لام جز را بر سر لفظ الله و سنون سار انصار را یعنی بگو انصار الله از برای نافع
 و ابن کثیر و ابو عمرو و کسائی می گویند که این قوازه از روی روایت و نفعی دارد
 یا نه ناظم رحمه الله جواب می فرماید که بلی نافع کشته بس باقیان بکسر لام و حذف
 تنوین خوانند با اضافه و الفی بعد از فاء سوم است در قوازه اول صوره ثوب
 باشد و در قوازه دوم الف الله مقصود که در قوازه الف ثابت است پس این ثقل
 با محل دوم که قال الحارثی بن انصار الله است مشتمل نکود و نیز که اگر خلاف
 در محل دوم نودی در قوازه تنوین الف از الله بفتاوی قوله و تخیک الی یعنی تخیک
 من عناب الی را می شود کرد اند از جمله قاری شام که ابن عامر است پس بگو تخفیف
 خوانند قوله و بعد و انصار ی بیاء اضافه و خش سکوز الضم
 را از ضو حلا یعنی هر یکی از بعدی اسم احمد و انصار الی الله مذکور کشته اند یا
 اضافه یعنی نافع و ابن کثیر و ابو عمرو و ابن کثیر اقران نفع می خوانند و نافع فقط دوم را
 دیگر شروع در المنافعون عوده بقوله و خش الی یعنی خش مسند سکون
 شن مخصوصش زده کرده است پسندید یکی شیر از جمله قاری خوشش یعنی قبل
 و کسائی و ابو عمرو و اسکان شن خوانند و باقیان هم قوله و خش
لوا الفاما بعماوز صفت اوز بوا و انصبوا
 لجزم حلا یعنی نافع لوز و ر و سهم را به تخفیف و او خوانند و باقیان به تشدید و هر دو

به يك معنى اند يقال لوى راسه ولوى امانه و اعرض و عرانه است ابو بكر و الله
خير بما يعلمون را به عيت مناسبت و لئلا قرأ الله نفسا را كه نفس اسم جنس است پس در
مع جمع باشد پس ديكران به خطاب خوانند قوله اكون الا يعنى خواند ابو عمرو و اكون
من الصالحين را بواو و به نصب نون تا عطف باشد بر اصدق و غير او حذف
واو و نون ساكنه خوانند اند تا عطف باشد بر محل فاصدق كه جزم است مثل من ضل
الله فلا هادى له و يذره محرم در قراة عمر و كسائى به خفيف كشته كو او دارى
كه الفه كيرند است او و تشديد يعنى هر دو يكى است و بما يعلمون را وصف
كن به عيت و اكون مفعول شدن بواو و منصوب سازند نون محرم را در حالتى كه جمع
گستردگان معلوم باشد در توجيه اين هر دو قراة قوله و بالغ لا يتوين مع
خفص امره بالخفص و بالتخفيف عرف رفا يعنى بالغ
جمع تنوينى در او نيست از بياى خفص در حالتى كه اصحاب خفص امر است يعنى خفص
ان الله بالغ امره در الطلاق محذوف تنوين و خفص امرى خوانند به اضافه پس
باقيان به تنوين بالغ و نصب امر خوانند تا امر مفعول بالغ باشد يعنى استقبال
قوله و بالتخفيف الا يعنى عرف بعضه را در التحريم تعظيمش كرده اند بختين از بياى
كسائى بجاى رسول الله صلى الله عليه وسلم خفصه يعنى الذنب و اعرض
عن بعض سر غير كسائى تشديد خوانند اى اخبر النبى عليه الصلوة و السلام خفصه
بعض قولها و لم يفرها محمد قوله و ضم بصوحا شعبة من تقوى
على القصر و التشديد شوقى لا يعنى مضموم كوده است شعبة نون را
از توبة نصرنا تا صدق باشد مثل جلوس لى نصرنا الانفسكم بسر شعبة نون را مفتوح
ساخته باشند تا بنا به بالغ باشد اى يا حسين كه انفسكم قوله من تقوى يعنى ظاهر
كشته است در خشیدن او در حالتى كه مقصور است و مشدد يعنى حرم و

جميعه

والتى

وكسائى ما ترى في خلق القمن من تفاوت را محذوف الف و تشديد واو خوانند اند
و كسائى به الف و تخفيف واو و تشديد هر دو يك معنى دارند اى بيان و تخالف
قوله و امستم في المصيرين اصوله و في الوصل الا قبل
واو الا يعنى امستم من في السماء حكم اصول در باب المصيرين من كلمة مذكور شد
كه قاله و ابو عمرو و هشام به سهل دارند و الا دخال هشام دريك و به ديكر
تحقق و الا دخال و درش ابدال بر اولة مصران و سهيل فقط برواية بغداديان
و ان لشر بهيل فقط و باقيان تحقيق قوله و في الوصل الا يعنى هم در باب المصيرين
من كلمة مذكور شد حيث قال و ابدل قبل في الاعراف منها الواو و الملك موصلا
كه قبل در حالتى وصل من اول را ابدال بواو مى كند بنا بر مفتوحى واو و مضمومى با قبلش
پس اگر بر ما قبل بمن وقف كند من را ابدال نكند اما خواه كه ابدال نكند يا نكند
سهيلش باشد قوله فمحقا سكونا ضم مع غيب تعلمون
من رضى مع بالياء و اهلكنا اهل يعنى فمحقا الاصحاب الصعير مضموم كراينند اند
حار ساكن او را از بياى كسائى پس ديكران سكون خوانند و ضم و سكون دوله اند
مثل عوب و عوب قوله مع غيب الا يعنى خوانند است كسائى فستعلمون
من هو را به غيب بر موافقة فمن يحير الكافون بسر غير او خطاب خوانند بر مناسبت
قل ارايتم و بقوله من احتراز از فستعلمون كيف يذير فمؤذنه قوله نض يعنى لم
كذا انفسه و نض را در عيصال علم و ضو كارش كن بر تقوى و علم قوله معى الا يعنى هر يكى
از معى و اهلكنا ظاهر كشته اند در اين ستم پيا و مراد و من معى او و حنا است
كه فحش از نافع و ابن كير و ابو عمرو و ابن عابر و حفص است و ان اهلكنا الله كه
سكونش از حرم فقط است و از رويد در اين سوره دو است كيف يذير
و كيف كان ليكرى ازورش فقط در وصل قوله و من سون الى سورة القيمة

سورة المجادلة

وَضَمُّهُمْ فِي لِقُونِكَ خَالِدٌ وَمِنْ قَبْلِهِ فَكَيْسٌ وَحَرَارٌ رَوَى
 حَلَا يَعْنِي مَقَرَّ رَأْيَا لِقُونِكَ بِأَبْصَارِهِمْ جَابِذٌ وَمَقِيمٌ اسْتَأْذِنَ نَافِعٌ
 بِنَافِعٍ رَافِعٌ بَاشِدٌ وَمَعْنَى ذَلِكَ وَذَلِكَ كَيْسٌ أَيْ ذَلِكْ قَدَمُهُ قَوْلُهُ وَمِنْ قَبْلِهِ أَيْ
 مَكْسُورٌ كَوْدَانِ قَافٍ رَاوِ مَحْرُوكٍ سَاوِيَارٍ رَاوِ مَقْبَلَةٍ دَرِ الْحَاكَةِ أَيْ وَمِنْ حَوْلِهِ
 أَيْ بِلَوْنِ كِسَائِيٍّ وَابْعُورُ وَدِرْصَالَتِي كَيْسٌ وَتَمَامُ كَوْنِهِ أَيْ لَفْظُ بَاشِي
 بِحُكْمِي جَدِّكَ أَيْ لَفْظُ مَهْجُوبٍ اسْتَأْذِنَ بِسَلْبِ دِيكَرٍ كَوْنِ قَافٍ رَاوِ مَقْبَلَةٍ بَاشِي
 وَبَارِ سَاكِنٍ بَاشِي كَوْنِ أَيْ مَقْدَمُهُ مِنْ الطَّغَاةِ قَوْلُهُ وَيَخْفَى شِفَاءُ مَالِكٍ
 مَا هِيَ فَضْلٌ وَسُلْطَانِيَّةٌ مِنْ زُرْهَا فَنُوصِلَا
 يَعْنِي لَا يَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ عَالِمَةٌ دَرِ الْحَاكَةِ بِتَدْكِيرِ قَوَاةٍ هَمِيٍّ وَكِسَائِيٍّ اسْتَأْذِنَ رِيكَ أَنْ تَأْتِيَتْ
 خَافِيَةٌ حَقِيقَتِي بَشَيْتُ بَسْ تَأْتِيَتْ قَوَاةٌ بَاقِيَانِ بَاشِدٌ بِرَاصِلٍ وَدِرْصَالَةٍ وَفَتْحُ هَرِ كِسِيٍّ
 بِرَاصِلٍ خُورُ بَاشِدٌ قَوْلُهُ مَالِكٍ أَيْ يَعْنِي خَوَانِدَةً اسْتَأْذِنَ هَمِيٍّ فَفْظُ مَالِي هَلَاكَ عَنِ سُلْطَانِيٍّ
 دَرِ بِنِ سَوْنٍ وَوَمَا أَدْرِيكَ مَا هِيَ دَرِ الْقَارِعَةِ بِحَذْفِ هَا سَكْتٍ دَرِ هَرِ سَكْتٍ دَرِ رَوِصَلٍ
 رِيكَ أَنْ تَأْتِيَتْ هَا سَكْتٍ أَيْ بَرِ بَيَانِ حَرَكَةٍ اسْتَأْذِنَ دَرِ رَوِصَلِ بَيَانِ حَرَكَةٍ خُورُ
 هَسْتُ بَسْ حَيَاتِيَجَ بَاشِي هَا تَبَاشِدُ بَسْ بَرِ بَيَانِ دَلِيلِ الْكَوْنِ قَفْتِ كَنْدَ هَا رَا ثَابِتِ
 دَاوِدَ تَابِيَانِ حَرَكَةٍ مَاقْبَلِ حَرِيشِ مَآيِذِ وَبَاقِيَانِ دَرِ هَرِ دَوَالَةِ بَاشَاتِ هَا مِخْوَانِ
 أَرَاكَ جَمْعُ كَيْسٍ هَا دَرِ مَقْصَاحِ ثَابِتِ اسْتَأْذِنَ بَسْ وَصَلِي بَاشِدُ بَشِيَّةٌ وَقَفْتِ
 غِ وَيَخْفَى خَوَانِدُ شِفَاءٍ اسْتَأْذِنَ مَالِكٍ وَمَا هِيَ وَسُلْطَانِيَّةٌ رَاوِصَلِ كَنْ بَغِيْرَهَا
 تَابِيَسْتِ كَوْنَهُ شَرُوفِ أَيْنِ كَلِمَةٍ هَا دَرِ رَاوِ اسْتَأْذِنَ بِمَا بَعْدُ شَرُوفِ يَابِيسْتِ كَنْ أَيْنِ كَلِمَاتِ
 يَابَا رَاوِصَلَتِ كَوْنِ دَرِ تَبَدُّجَاتِ وَبِجَوْرَتِ سَاوِيَارِ دَرِ كَاتِ قَوْلُهُ
 وَتَدْكِيرُ رَوِصَلِ مَوْزُقِ مَقَالَةٍ بِخِلَافِ لَهْ رَاوِ وَتَدْكِيرُ رِيكَ
 يَعْنِي يَذْكُرُونَ وَيَوْمُونَ كَفْتَارُ دَرِ هَرِ كِسِيٍّ أَيْ شَانِ دَرِ صِلَافِيٍّ اسْتَأْذِنَ كَوْنَهُ أَوَا

جميع

دَعَوْ كُنْدَهُ هَسْتُ وَابْنِ دَعْوَةٍ كُنْدَهُ اسْتَأْذِنَ بِشَرِ أَيْ شَانِ مِ كَلَامِ غَنِيٍّ مَمَّ
 كَلَامِ خَطَابِيٍّ وَاقْعَسْتَ جَنَاحِيَّ خَوَانِدِيٍّ دِيْدُ بَشَرَتِكَ أَرَاكَ وَمَقْصُودُ اسْتَأْذِنَ كَيْسٍ
 خَوَانِدِ أَنْ دَرِ كَثْرَةِ وَهْشَامِ بِيْ خِلَافِ وَابْنِ دَكْوَانِ خِلَافِ قَلِيلًا مَا تَوْمُونَ
 وَقَلِيلًا مَا تَدْكُرُونَ رَابِعِيٍّ رِيكَ أَنْ دَرِ بَشَرَتِ أَشَانِ لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ وَارِدُ
 اسْتَأْذِنَ وَبَاقِيَانِ خَطَابِ خَوَانِدِ أَنْ دَرِ أَجْمَعَةٍ أَنْ دَرِ بَشَرَتِ شَانِ فَلَا اِقْتِمَ مَا تَبْصُرُ
 وَمَا لَا تَبْصُرُونَ وَاقْعَسْتَ قَوْلُهُ وَيَعْرِجُ رَتْلًا يَعْنِي يَجْرِي لِلْمَلَايِكَةِ رَاوَانِدِ أَنْ دَرِ
 بَغِيْتَةِ أَرِ كِسَائِيٍّ وَارِغَمِ اَوْخَطَابِ بِنَا بَرَاخِ دَرِ لَاحِظِي كُنْتَهُ شَدَّ قَوْلُهُ
 وَسَالَتْ هَيْزَلُ رَسُولِ اللَّهِ فَاحْتَشَتْ هَيْزَلٌ بِمَا سَالَتْ وَلَمْ تَنْصَبْ
 دَوْمٌ أَنْ دَرِ اَصْلَشِ وَارِوُودُهُ بَسْ سَوَلِ بُوْدَهُ بَاشِدُ بَرِوْدِ نِ عِلْمِ وَارِجَةِ مَحْرُوكِ
 بَرِوْدِ نِ اَصْلَشِ بَرِوْدِ نِ بَرِوْدِ نِ اَصْلَشِ بَرِوْدِ نِ اَصْلَشِ بَرِوْدِ نِ اَصْلَشِ بَرِوْدِ نِ اَصْلَشِ
 كَمَا سَالَتْ هَيْزَلُ رَسُولِ اللَّهِ فَاحْتَشَتْ هَيْزَلٌ بِمَا سَالَتْ وَلَمْ تَنْصَبْ
 دَوْمٌ أَنْ دَرِ اَصْلَشِ وَارِوُودُهُ بَسْ سَوَلِ بُوْدَهُ بَاشِدُ بَرِوْدِ نِ عِلْمِ وَارِجَةِ مَحْرُوكِ
 بَرِوْدِ نِ اَصْلَشِ بَرِوْدِ نِ اَصْلَشِ بَرِوْدِ نِ اَصْلَشِ بَرِوْدِ نِ اَصْلَشِ بَرِوْدِ نِ اَصْلَشِ
 سَبْعُونَ أَنْ دَرِ اَصْلَشِ يَابِ بُوْدَهُ يَعْنِي سَبْعُونَ رَسُولِ وَارِوُودُهُ بَسْ سَوَلِ
 بِنَا بِرِوْدِ نِ اَصْلَشِ بَرِوْدِ نِ اَصْلَشِ بَرِوْدِ نِ اَصْلَشِ بَرِوْدِ نِ اَصْلَشِ بَرِوْدِ نِ اَصْلَشِ
 يَعْنِي سَالِ بَعْمِي شَاخِ مَبْعُورِ اسْتَأْذِنَ كَيْسٍ كَيْسٍ كَيْسٍ كَيْسٍ كَيْسٍ كَيْسٍ كَيْسٍ
 وَابْنِ غَنِيٍّ شَانِ اسْتَأْذِنَ بِطُورِ وَوَضُوحِ قَوَاةٍ مَمْرُ قَوْلُهُ وَنَزَّاعَةً فَارِغَ سَوِيٍّ
 حَفْصُهُمْ وَقُلْ شَهَادَاتِهِمْ بِالْجَمْعِ حَفْصُ قَبْلِهِ يَعْنِي بَرِوْدِ
 سَاوِيَارِ كَلَشُورِ دَاوِ مَمْرُ قَوَاةٍ غَيْرِ اَصْلَشِ اَصْلَشِ اَصْلَشِ اَصْلَشِ اَصْلَشِ اَصْلَشِ

وَوَطَأَ وَطَاءً فَكَثُرُوا كَمَا حَكُوا ۖ وَرَبُّ يَخْفِضُ الرَّفْعَ مَحْبَبَةً كَلَامًا

وَنَائِلَتِهِ فَاَنْصَبَ فَاَنْصَبَ ^{ظُهُرُهُ} وَثَلَاثِي سَكُونِ الْفِتْمَةِ لَاحَ وَحَمَلًا

وَوَالْتَحِزَمَ الْكُرَّاذُ اِذَا اِذَا ۖ وَادْبَرَ فَاَهْمُهُ وَسَكَنَ عَرَجَانَا

فَبَادِرُوا فَاَمْسِنْفَرَهُ عَمَّ فَجْهُ ۖ وَمَا نَذَكُرُ الْعَنْبُجَ وَخَلَلًا
فَمَنْ يَسْتَعِينُهُ الْفَتَا

وَرَابِرٍ اَفْخَ اِمْنَا يَذُرُونَ مَعَ ۖ يَحْيُونَ حَوْكَتَ بُمَيَّ عَلَا عَلَا

سَلَا سِلَاقُونَ اِذَا رَوَّاهُمْ لَنَا ۖ وَبِالْفَضْرِ قَبْلَ مَعْنَى فَلَاحَ

زَكَّى وَفَوَارٍ اَفْقُونَهُ اِذَا دَنَا ۖ رَضَى صَيْرُهُ وَافْضَرَهُ فِي الْوَقْفِ فَفَضَلًا

و دیگران برفع هر دو سبب قرائه شود و این کثیر و ابی همی برفع هر دو حواسد
تارت مبتدا باشد و الهمز جنبش و این عامی و عامی برفع هر دو تا ببدل از ربك
باشد و الرحمن بدل از رب و همی و کسائی برفع اول و رفع دوم تا ببدل باشد
جناحه کلمه شد و الهمز مبتدا و لا یملکون جنبش و بر این مبتدا و بر این مبتدا و بر این مبتدا
مناسب باشد قوله و نأخذه بالمدحجتهم و فی ترکیب صدی
التاریخ محی الثقل یعنی عظمنا نأخذه درو النار عات به الی قوله همی
و کسائی و ابی بکرات است بر قرائه باقیان حذف الف باشد و نأخذه و نأخذه و نأخذه
و لکن در حق مبالغه بیشتر است و در نأخذه مناسبه با و آخرات تمامه مثل
خاشعه و الحافیه و غیره و قوله و فی ترکیب یعنی شد و کورایند اندر میان با بایع
و این کثیر اند حرف دوم را که نای باشد در الی ان ترکیب و حرف دوم را که صاد بود
در فانت له تصدی در عیس بان همی که در اصل ترکیب و تصدی بود اند و تا و از زانی
و صاد ادا هم کرده باشد بر باقیان این حرف دوم را محنت کرده باشند و در هم
با بر صودن شعرا را از قوله الثان حذف کرده قوله فتنعه فی رفعه نصب
عاصروا انا صینا فتنه ثلثه تلا یعنی فتنه الذکر
نصب قاصم در محل رفع اوست یعنی ابی نصب خوانده و با که در جواب لغه بزرگی که
ترجمی است و واقع گشته بر دیگران برفع خوانند تا عطف باشد و قوله یزکو قوله
و انا الی یعنی انا صینا الماء قاری آن که کوفیان اند از این معنی خوانند اند تا بدل بود
از طعام بر سر ایشان بکسائی خوانند بر استینا و بر در قرائه فتح طعنه را و اصل
باید کور و در قرائه کسائی و قوله و خفف حو حجت ثقل
لشیرت شیر ریجه حو یسیرت عز اولی و ملا یعنی محنت
کرده اند مدلول حق که این کثیر و ابی همی و اند و اذ الحجار شجرت را در التکبیر

بر دیگران استبداد باشد قوله ثقل الی یعنی بشدید و اذ الصفت بشرط طوبیة خدا و ندان
راستی است یعنی همی و کسائی و ابی کثیر و ابی همی و ابی همی و ابی همی و ابی همی
سعه سقوست از معض و نافع و ابی کوران خدا و ندان شایخ بزرگوار اند از این شایخ
از برای ایشان قرائه را نقل کرده اند و به ایشان رسانیده اند مثل عامی و ابی همی و ابی همی
بر این دیگران تخفیف بقول بود و بشدید و تخفیف در لغه اند قوله و طابضین
حور او و حفت فی فعدک الکوفی و حقت یوملا
یعنی ظاهر و در محل ضاد در و نأخذه علی الغیب یعنی قرائه این کثیر و ابی همی و کسائی است
ای ما هو عتبه علی مالدیه من علی الغیب و نأخذه و نأخذه و نأخذه و نأخذه
یخیل بشی منده و دان قرائه لفظ علی در علی الغیب یعنی با باشد قوله و حفت الی یعنی
تخفیف نموده اند کوفیان دال را در فعدک در الانظار ای فصرک عز هیمه سایر
الخیوان الی احسن الهیات بر دیگران دال را شد و خوانند از بعد الی فعلک
معتدله قوله و حقت الی یعنی حقت مست موفع ساری یوم لا تمک را از بولعا بکثیر
و ابی همی و تا بدل شود از یوم الذکر از پیش اوست سبب از برای باقیان به نصب
باید خوانند تا مفعول اعنی باشد و از آن جهت یوم را مقیده بلفظ لا یزود تا احتوا باشد
از یوم الذکر در سه محل که از پیش اوست قوله و فی فاهین اقصر
علا و حتامه بفتح و قد تم مک و اشد و لا یعنی حذف
کن الف را در فاهین و حتامه خوانند از حقیق قط در حالتی خداوند در فقه و شرف
باشی بر دیگران فاهین خوانند به الف و هر دو و لغه اند مثل لایش و لیشین
از متعین قوله و حتامه الی یعنی خوان حتامه شک را بفتح خا و سقودم کوران
الفش را بر بار از کسائی در این حاله که را میابند خداوند نصره ماسی بر این قرائه
را تا خامه شود سبب از غیر کسائی حتامه باید خواند بکسر خا و نأخذه الف از

تَالِ تَطْفَعُ بِمَعْنَى أَنَّ الشَّارِبَ يَجِدُ فِي أَحْرَاسِهِ رِيحَ الْمَسْكِ قَوْلُهُ صَلَوَاتُكَ
 صَمْعُ عَمْرٍو نَاوَا تَرْكِبُ أَصْمَرُ حَيَاةً نَهْلًا
 یعنی بخوانند نافع و ابن عامر و کسایی و ابن کثیر و یقعلی سبغ را در الانشاق از صلی علی
 هلال علیهم و خوانده اند ابو عمر و نافع و ابن عامر و عامر لتو کتب طبقات اربعه با تا خطاب
 جمع بود پس ایشان بفتح خوانند تا خطاب انسان را باشد که لفظ مفرد است و معنی
 جمع نطق در این حالت که شد و است و لام او را مفوم کرده اند عام شده پس دیدی
 او و نزدیک شده بخواند کاش و با لفظ لتو کتب را مفوم سازد در حالتی که در کتب نفع
 ششایه بارانی باشد که به آتش سوزانده باشد و باشد قَوْلُهُ وَ مَحْفُوظٌ
 أَحْفَظُ رَفْعُهُ خَصْرٌ وَ هُوَ فِي الْحَمْدِ شَفِيٌّ وَ الْحَقُّ قَدْ رُفِعَ
 یعنی در لایحه محفوظ در البروج خوانده است نافع برفع تا و صفت قرآن و غیر نافع محفوظ
 تا صفة لوع بود و ذو العرش الحمید بعضی دال قرائه عمر و کسایی است بر وصفیة
 و برفع قرائه دیگران است بر وصفیة ذو العرش میخواند کسایی و الذی قد ر
 فهدی یا در شیخ اسم به مخفف دال و دیگران به تشدید مثل قول و اقل ر
 و محفوظ محفوظ کرده آن رفع او را در حالتی که مخصوص گشته این رفع به نافع و بعضی
 در الحمید شافی اند و خداوند رفعة که قدر است بر تیش کرده اند مخفف قَوْلُهُ
 وَ التَّوْبَةُ وَ رَجْعُهُ وَ تَصْلِيٍّ حَرْفٌ صَفَا سَمِعَ التَّذْكِيرُ
 حَقٌّ وَ ذُو جَلٍّ وَ مَعْمُ أَوْ لَوْ أَحْرَ وَ لَا غِنَى لَهُمْ بِصِطْرٍ أَشْمَرُ صَاعٍ وَ الْخَلْفُ
 قَلَّای یعنی ابو عمرو و بل و ثورون را به عین خوانده و دیگران به خطاب و تعلق با را
 در الغاشیة ابو عمرو و ابو بکر او را بضم میخوانند بر بنا مجهول و باقیان بفتح بر بنا
 معروف و خوانده اند ابن کثیر و ابو عمرو و لا یسمع را به یاد تذکیرو معنوه از آن جهت
 که تا یث لا غینة حقیقی نیست و نافع به تا تا یث معنوه خوانده و ایشان هر سه

در این دو قرائه لفظ لا غینة را بفتح میخوانند بر قیام مقای فاعل یسمع و غیر ایشان هر سه
 یسمع را به تا خطاب معنوه خوانند و به نصب لا غینة بر مفعولیش پس به قرائه بود
 و غنفت اشمار کرده و بی خلاف و خلا و خلاف بصیطور و دلیل اشمار در لفظ القرآن
 مذکور شد بخ بل و ثورون را به عین جمع خود آورد و جزانش و مجیه نقلی را در حالتی
 که معنومش بود اندر جمع خود کشید در این حالت که تو خداوند صفا باشی و یسمع
 تذکره در او سزاوار است و خداوند ظهور و مفوم کرده اند خداوندانی را به سببی
 حرف اول یسمع را و لا غینة برفع همایش است و بصیطور اشمار کن در این
 حالت او فاش گشته و خلاف را از خلا دم کرده اند از آنکه پیشتر بصیفان یا
 اشمار فقط آورده اند یا صا و خلاصه تنها قَوْلُهُ وَ التَّوْبَةُ وَ التَّذْكِيرُ
 بِالْكَسْرِ شَبَّاعٌ فَقَدْ رُفِعَ رُوحُ الْحَضِي مُثْقَلًا
 یعنی بخوان بصیطور را به کسین بر اصل از هشام و بناه کیو بخندای تقالی از قوا
 که نه بر اصل باشد و بدان که و الشفع و التو در الف کسیر و او فاش گشته از عمر
 و کسایی بر او دیگران بفتح فاش شده باشد و همچنین بدان که فقد ر علیه و
 روایت کرده است ابن عامر میخواند در حالتی که دال او مشدد است پس یثا
 او را مخفف روایت کرده باشند و تشدید و تخفف دو لفظ اند قول
 وَ اَرْبَعٌ غِيبٌ وَ تَعْدِلُ بِالْأَحْصُوْهَا تَحْضُوْنَ فَتَحِ الضَّمُّ بِالْمَدِّ
 بَلَا یعنی چهار که خداوندان غینة اند حصول است آن از نس
 بلا است یعنی بلا تکریم و لا یحْضُونَ و یا کُلُونَ التَّوَاتُ وَ حُجُونَ الْمَالِ
 ابو عمرو فقط هر چهار را به عین میخواند و غیر او خطاب قَوْلُهُ تَحْضُونَ الِیغی
 و لا تَحْضُونَ فَتَحِ حَارِ معنومش را بسبب الف به اصلاح او آورده اند یعنی که بفتح
 حار الف خواندند برون تکلون شدی و حال آنکه او را بفتح تضر است

در این دو قرائه لفظ لا غینة را بفتح میخوانند بر قیام مقای فاعل یسمع و غیر ایشان هر سه
 یسمع را به تا خطاب معنوه خوانند و به نصب لا غینة بر مفعولیش پس به قرائه بود
 و غنفت اشمار کرده و بی خلاف و خلا و خلاف بصیطور و دلیل اشمار در لفظ القرآن
 مذکور شد بخ بل و ثورون را به عین جمع خود آورد و جزانش و مجیه نقلی را در حالتی
 که معنومش بود اندر جمع خود کشید در این حالت که تو خداوند صفا باشی و یسمع
 تذکره در او سزاوار است و خداوند ظهور و مفوم کرده اند خداوندانی را به سببی
 حرف اول یسمع را و لا غینة برفع همایش است و بصیطور اشمار کن در این
 حالت او فاش گشته و خلاف را از خلا دم کرده اند از آنکه پیشتر بصیفان یا
 اشمار فقط آورده اند یا صا و خلاصه تنها قَوْلُهُ وَ التَّوْبَةُ وَ التَّذْكِيرُ
 بِالْكَسْرِ شَبَّاعٌ فَقَدْ رُفِعَ رُوحُ الْحَضِي مُثْقَلًا
 یعنی بخوان بصیطور را به کسین بر اصل از هشام و بناه کیو بخندای تقالی از قوا
 که نه بر اصل باشد و بدان که و الشفع و التو در الف کسیر و او فاش گشته از عمر
 و کسایی بر او دیگران بفتح فاش شده باشد و همچنین بدان که فقد ر علیه و
 روایت کرده است ابن عامر میخواند در حالتی که دال او مشدد است پس یثا
 او را مخفف روایت کرده باشند و تشدید و تخفف دو لفظ اند قول
 وَ اَرْبَعٌ غِيبٌ وَ تَعْدِلُ بِالْأَحْصُوْهَا تَحْضُوْنَ فَتَحِ الضَّمُّ بِالْمَدِّ
 بَلَا یعنی چهار که خداوندان غینة اند حصول است آن از نس
 بلا است یعنی بلا تکریم و لا یحْضُونَ و یا کُلُونَ التَّوَاتُ وَ حُجُونَ الْمَالِ
 ابو عمرو فقط هر چهار را به عین میخواند و غیر او خطاب قَوْلُهُ تَحْضُونَ الِیغی
 و لا تَحْضُونَ فَتَحِ حَارِ معنومش را بسبب الف به اصلاح او آورده اند یعنی که بفتح
 حار الف خواندند برون تکلون شدی و حال آنکه او را بفتح تضر است

سُئِلَ رَأْسُ حَا، دَر آوَرْدَن تَا از بَابِ مُعَا لَه شُودَ كِه اَو از اَبْوَابِ حُجَّهِ اَنْعَالَسَتْ
وَمَرَادِ اَنْسَتْ كَوْنِ اَنْ وَلا تَحَا ضَوْنِ رَابِعِ حَاوِبِ الذِّبَعِ اَرْضَا حَوَانِ اَنْدَازِ
مَحَاصِنِ وَدِيكَرِ اِنْضَمَّ حَا وَجُذِفَ اَلْبِ اَرْضُ قَوْلِهِ يَعْذِبُ فَاَنْتَحَى وَيُوثِقُ
رَأْيَاوَا اَز اِنْ فِى وَفَكَ اَرْفَعَاوَلَا وَبَعْدَ اَخْفَصَا
وَكَسْرُ مَدَّ سَوْنَا مَعَ الرَّفْعِ اَطْعَامُ نَدَى عَمَّ قَانَهْلَا يَعْنِي مَنُوحَ سَاذِ اَلِ
وَلَا يَعْذِبُ رَاوَتَا وَلَا يُوْتِقُ رَا اَز كَسَائِي دِي مَحَالَه كِه رَوَاة كُتِبَ بَاشِي اِنْ قَوَاة
رَا اَز بَلَاوَا اِلَى لَا يَعْذِبُ اَعَدَّ وَلَا يُوْتِقُ مِثْلَ يَعْذِبُ هَذَا اَلْاِنْسَانُ وَشِثْلَ اِشْتَاقِ
بِسْرِ غَيْرَا وَهَر دُو حَرْفِ رَا كِسْرُ حَوَانِدَا لَا يَعْذِبُ وَلَا يُوْتِقُ اَعَدَّ اَلْاِنْسَانَا فِى الدُّنْيَا
كَتَبَ اَللّٰهُ وَاشْتَاقَ لِهَذَا اَلْاِنْسَانِ اَلْعَقْبَى قَوْلُهُ وَيَا اِنْ فِى نَفْسِي اِنْ اَصْنَاة
سُورَتِ دُو حَلَسَتْ دَقِ اَكُومَن وَبَنَى اَهَاتِ فَحُشَان اَز نَافِعِ اِنْ اَكُومَن وَبَنَى اَهَاتِ
اَمَنَ وَيَا اَنْتَ زَوَايِدَ جِهَادِ اَنْسَ اِذَا اِسْرَى دَر وُصَلِ اَز نَافِعِ وَبَنَى اَهَاتِ وَدَر مَالِ
اَز اِبْرَاكِي وَبَنَى اَهَاتِ دَر وُصَلِ اَز وُشْ وَدَر مَالِ اَهَاتِ اِبْرَاكِي وَلِيَكُنْ قَبْلُ دَر وَفَتِ
حَذَفَ يَزْدَلُ دَر وُشْ اَو رَا دَر وَفَتِ دَر وَجِهَ بَاشَدِ اَكُومَن وَبَنَى اَهَاتِ دَر وُصَلِ اَز نَافِعِ
فِي خِلَافِ وَبَنَى اَهَاتِ وَبَنَى اَهَاتِ وَبَنَى اَهَاتِ وَبَنَى اَهَاتِ وَبَنَى اَهَاتِ وَبَنَى اَهَاتِ
دَر اَبْلَكِ فَكَ رَا اَللّٰهُ مَرْفَعِ كُودَانِ وَدَقْنَه رَا كِه بَعْدَ اَنْ اَوْسَتْ اَللّٰهُ فَتَقُضُ
بَسَاوَلِ وَكُسُورِ كِنِ مَعْنَى اَطْعَامِ رَا وَزِيَادَه كُودَانِ بَعْدَ اَز عَيْنِ اَلْفِ اَوْ مَنُوحَ سَازِ
مِمَّ رَا بَرَقَ تَا فَكَ اَسْمَى شُودَ مَضَافِ وَدَقْنَه مَضَافِ اِلَيْهِ اَوْ اَطْعَامِ اَسْمَى دِي كِسْرِ
بِعْطُوفِ بَرَقَ اَز اَبْلَكِ عِلْمِ وَنَافِعِ وَبَنَى اَهَاتِ وَبَنَى اَهَاتِ وَبَنَى اَهَاتِ وَبَنَى اَهَاتِ
اَوْ اَطْعَامِ بَرَقَ كَافِ وَبَنَى اَهَاتِ وَبَنَى اَهَاتِ وَبَنَى اَهَاتِ وَبَنَى اَهَاتِ وَبَنَى اَهَاتِ
بَايَدَ حَوَانِدِ تَا فَكَ مَاضِي بَاشَدِ وَدَقْنَه مَفْعُولِ اَطْعَامِ حُطِفَ بَرَقَ قَوْلُهُ نَدَى
اَلَا يَعْنِي اِنْ كَارَهَا اَبْتَقِدَمَ رَسَانِ دَر اَيْنِ حَالَه كِه رَسِيدُ بَرَقِ حَامِ لَشْتَه وَبَسَاوَلِ

شده بس خود پيشام و ديكون راياسامان يعني جبر الله تعالى اعلى نافع واسع تبار
از داني فويوزده بآن عمل كن و مردم را بنز بگوي تا بآن عمل كنند قوله و مَوْصَدَه فَاَمْنِز
مَعَا عَرَفْتِي حَمِي وَلَا عَمَّ فِي الشَّمْسِ بِالْفَاوَا حَكَلا
يَعْنِي مَوْصَدَه كُودَانِ وَ اَوْ مَوْصَدَه رَا دَر اَيْنِ سَمَرِ وَ دَر سَوْنِ اَلْمَنَى اَز حَوَانِ
جَنْدَه كِه حَيَاة كُودَه اَنْدَا اَيْنِ قَوَاة رَا وَ مَحْفُوظِ غُذَه اِنْ اِمَارَ سَايَنَدَه اَنْدَا يَعْنِي
حَفْصُ وَ اَبْعَمِي وَ اِنْ اَبْعَمِي حَوَانِدَه اَنْدَا دَر مَالِ وَ حَمِي دَر وُصَلِ بَسَاوَلِ دَر حَالِ
وَ حَمِي دَر وُفَتِ بَاوَا حَوَانِدِ قَوْلُهُ وَلَا اَلَا يَعْنِي قَوَاة وَلا اَخَافَ عَقِيهَا دَر وُشْ
فَاَرَا دَر حَلِ وَ اَكُومَن عَامَ شَدَه اَز نَافِعِ وَ اَبْنِ عَامِرِ وَ كَانِي اَمَنَ رَا اَكِه دَر مَحْفُوفِ مَدِينَه
وَ شَامِ بِه فَاَرَا مَرْسُومِ اَسْتِ وَ مَحْجَاخِ وَ اَوَا زَبْرَايِ حَالِ اَسْتِ اَلْفِ فُسُوْهَا عَيْنِ
خَائِفِ فَاَرَا اَز اَبْرَايِ عَطْفَتِ بَرَجَلَه جَنْدَه اَز اِنْبِشِ رَفْتَه وَ دِيكَرِ اَبْوَابِ حُجَّهِ
بَايَرَايِ كِه دَر مَصَاحِفِ اَشْيَانِ مَحْمُودِ اَسْتِ قَوْلُهُ وَ مَنُوحَ اَلْحُلُقِ اِلَى
اِخْرَا اَلْقَوَانِ وَ عَزَّ قَبْلُ اَقْصَرَا رَوَى اَبْرَا مَحَاهِدَا اَهَا وَلَمْ
يَا خَذِيَه مَتَعَمَّلَا يَعْنِي رَوَاة كُودَه اَسْتِ اِمَامِ اَبُو بَكْرٍ اَحْمَدِي
مُوسَى بْنِ اَلْعَبَّاسِ اَبْنِ مَحَاهِدَه شَيْخِ قَرَاهِدِ خُوشِ بُوذِ دَر حَقِاقِ اَز قَبْلِ اَنْ رَاهَا
اَسْتَفْنَى اَحْمَدُ اَلْفِ كِه اَز اَبْنِ مَنُوحَ اَسْتِ يَعْنِي بَرُوزِنِ رَعَه حَوَانِدَه وَ وَجْهَشِ اَنْ
بَاشَدَه جَمْعُ دَر بَرِي مَضَارِعِ اَوْسَتْ حَرْكَه مَنُوحَ رَا بَارِ دَا دَنَدَ وَ مَعْنَى رَا اَنْدَا حَشَدِ
وَ اَيْنِ عَمِّي دَر اِي مَسْنُوعِي شَدَه بَا بَرَحْرِيكِ مَاقْبَلِ مَعْنَى بَسْلَامِ اَلْفِ اَلَا كِه اَلْبِ بُوذِ
حَذَفَ كُودَن قَوْلُهُ وَلَمْ يَأْخُذَا يَعْنِي اَبْنِ مَحَاهِدِ اَيْنِ رَوَاة رَا اَز قَبْلِ كُودَ وَ لَكِنْ خُودِ
عَمَلِ بَايِ نَكُودَه وَ تَلَايَنَدَه رَا بَايِ نَدَا اَسْتِ كِه مَحْمُودِ مَحَاهِدِ بَا بَرَحْرِيكِ اَلْفِ قِيَّاسِ بَلِ
دَر كِتَابِ شَبْعَه كِه اَز مَصْنُوعَاتِ اَوْ اَسْتِ جَمْعِ اَوْرَدَه كِه حَوَانِدِ اَنْ رَاهَا اَبْرَا قَبْلِ
بَقْصَرِ اَلْبِ بَعْدَ اَهَا مَعْنَى دَر وُزْنِ رَعَه وَ اَنْ غَلَطَ اَسْتِ وَ جَايِزِ اَسْتِ اَلَا

اگر چه
در بعضی
نسخه ها
است

ناله بر وزن رماه خواند که اما نقش نمایند و خواند که نمایند این آخر سخن بن مجاهد
 بود و لکن عیان مجاهد از قبل بقصر فر گرفته اند و صاحب تفسیر میل هم بقصر داد
 حیث قال و قرأ قبل ان ناله بقصر المنق و الباقی بمدها و در غیر تفسیر فرموده
 که و به قرات یعنی من به این وجه مخصوص خواند ام و جماعتی دیگر مثل ظاهر بن علیون
 و بدو بن عبد الله هم بقصر و هم بمد بر تلامذهم فراموش کرده اند و بگوید و مطلع
کسی الامرح و حری البریه فاهلها متاهلا
 یعنی کسانی مطلع الخبر رادر التمدد بکسر لام میخوانند بر وجه شد و د و دیگران
 بنسخ بر اصل و خواند اند تا رفع و این کوان شتر البویه و حیدر البویه رادر البیت
 بهی باصل هر که از بر ایضا خلق است و دیگران تخفیف من می نمایند و ایدالش
 به یا می کنند و بعد از آن یار رادر یار مدغم می سازند مثل النبی و النبی غ و مطلع
 کسر لام او فراغت و وجوه عربیه در توجیه او شک نیست و مهور که در آن
 دو حرف البویه رادر این حاله که ضا و ندر اهل اقمی بر جماعتی باشند که در
 توجیه این قراة ترا بیضی دهند و این را می نمایند و ترا اهلته ان باشند و عت
 این قراة قیام معنی قوله و تاتروا اضعهم فی الا و الکما
سأوجع بالتشديد شافیه کما
 که در آن تاتروا و تاترون رادر کما اولی در التکا و از این عامی و کسانی تا بنا بر مجمل
 بود از آری پس از باقیان متفرع باید خواند تا معرو فی شوق از آن قوله و جمع
 الا یعنی جمع مالا شد و قاری او که هم و کسانی و این عامی است تمام کرده اند
 او را به تشدید تا مناسب و عده باشند پس دیگران سختی خوانند و معنی هر دو
 یکی است قوله و صحبه الضمیر فی عمده و عوا الایلاف
بالیا غیر شامیه مزلایه نکهاده اند و هم و کسانی و ابوبکر



و ایلای کل وهو الخط ساطط و لی دین قل فی الکافر فتحلا

و هاء ایلای بالاسکان و و حماله المرفوع بالنصب لا

روی القلب ذکر الله فاستق و لا تعد و ض الذکر فتحلا

وَأَرْعِ الْأَثَارَ مَرَّةً عَذِيبُهُ : وَمَا مِثْلُهُ لِلْعَبْدِ خَيْرًا وَمَوْلًا

وَلَا تَعْمَلْ ابْنِي لَهُ مِنْ عَذَابِهِ : غَدَاةُ الْجَزَاءِ مِنْ ذِكْرِهِ مُنْقَبِلًا

وَمَنْ شَغَلَ الْفَرَاغَ عَنْهُ لَيْسَ : بَيْنَ خَيْرِ أَعْمَالٍ لِذَاكَ زَيْفٌ كَسَلًا

وَمَا أَفْضَلَ الْأَعْمَالِ إِلَّا أَفْنَانًا : مَعَ الْخَيْرِ حَلًا وَارْتِحَالًا مَوْصَلًا

وَفِيهِ غَرَمُ الْمَكِينِ بَيْنَهُمْ مَعَ : الْخَوَانِ قُرْبَ الْخَيْرِ وَيُسْكِلًا

إِذَا كَبُرُوا فِي آخِرِ النَّاسِ أَرَدُوا : مَعَ الْحَمْدِ حَتَّى الْمُفْلِحُونَ تَوَلَّوْا

وَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ مِنْ آخِرِ الصَّحَى : وَبَعْرُهُ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ وَصَدَا

فَارْشُتْ فَاقْطَعْ دُونَهُ أَوْ عَلَيَّ ۖ صِلْ الْكُلَّ دُونَ الْفَطْعِ مَعَهُ مَبْمُولًا

وَمَا قَبْلَهُ مِنْ سَاكِنٍ أَوْ مَوْنٍ ۖ فَلِلسَاكِنِينَ أَكْسَرُهُ فِي الْوَصْلِ مَرَّسًا

وَأَدْرِجْ عَلَى أَعْرَابِهِمَا سَوَاهُمَا ۖ وَلَا تَصِلْ هَاءَ الْيُضْمِيرِ لِمَوْصَلَا

وَقُلْ لَفْظُهُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَقَبْلَهُ ۖ لَا أَحْمَدُ زَادَ بَنُ الْحَبَابِ مُبْدَلًا

وَقِيلَ هَذَا عَمَّا لِي بِالْفَتْحِ فَارِسٍ ۖ وَعَنْ مُبْدِلٍ بَعْضُ نَسَبٍ كَبِيرَةٍ نَدَا

بَابُ تَخَارُجِ الْحُرُوفِ تَحْتَا الْبُرْجَانِ الْفَائِزِ الْيَمَانِ
وَهَاكَ مَوَازِينُ الْحُرُوفِ وَمَا ۖ جَهَابِدَةُ التَّفَادِي مَهَامُجَّةً

وَلَا رَبِّةٌ فِي عَيْنِهِمْ وَلَا رَبًّا ۖ وَعِنْدَ صَلِيلِ الْيَقِينِ صِدْقُ الْإِنْبَاءِ

وَلَا بُدَّ فِي تَعْيِينِ مَرَّ الْأَوَّلَى عَنْوًا بِالْعَارِي غَا مِلْبَنَ وَقُولَا

فَابْدَأْ بِالْمَخَارِجِ مِنْهَا مُرَدِّفًا هُنَّ عَشْرُ الْأَصْفَاتِ مُفَصَّلَا

ثَلَاثَ أَبْقَى لِحُلُوقِ أَشَارِ قِسْطُهُ وَحَرْفَانِ مِنْهَا أَوَّلُ الْخَلْقِ حَبْلُهُ

وَحَرْفٌ لِرَأْقَصَى اللِّسَانِ وَفَوْقَهُ مِنْ لِحْنِكَ حَفْظُهُ حَرْفٌ بِاسْفَلَا

وَوَسْطُهُمَا مِنْهُ ثَلَاثٌ وَحَافَرُ اللِّسَانِ فَأَقْصَاهَا بِحَرْفٍ تَطُولَا

إِلَى مَا يَلِي الْأَرْضَ أَسْرَ هَوْلَ ذِيهَا يَعْنِي فِي الْمَعْنَى يَكُونُ مُقْلَلَا

وَحَرْفٌ بَادِئُهَا إِلَى مَشْبَهَاتِهَا بَلَى لِحْنِكَ الْأَعْلَى وَذَنْهُ ذُو

وَحَرْفٌ يَدِئُهُ إِلَى الظُّهْرِ مُدْخَلٌ وَكَمْ حَادِثٍ سَبَّوْنِي بِهِ اجْتَدَا

وَمِنْ طَرَفِهِمُ الثَّلَاثُ لِقَطْرٍ وَبِحُجَى مَعَ الْحَرْمِيِّ مَعْنَاهُ قُتُولًا

وَمِنْهُ مَنْ عَلِيَا الشَّيَاثِ ثَلَاثَةٌ وَمِنْهُ مَنْ أَظَرَهَا مِثْلًا أَنْجَلًا

وَمِنْهُ مَنْ بَيْنَ الشَّيَاثِ ثَلَاثَةٌ وَحَرْفٌ مِنْ أَظَرِ الشَّيَاثِ هِيَ الْعِلَادُ

وَمِنْ بَاطِنِ السُّفْلَى مِنَ الشَّقِيَّةِينَ قُلُوبٌ وَلِلشَّقِيَّةِينَ أَجْعَلُ ثَلَاثًا لَتَعْدِلَا

وَفِي أَوَّلِ مَنْ كَلَّمَ بَيْنَهُمَا سَوَى رُبْعٍ فِيهِمْ كَلِمَةٌ أَوَّلًا

أَهْلَاءُ حَسَّاءُ وَخَلَا قَادِي كَمَا جَرَى شَرْطُ لَيْسَى ضَارِعٍ لَا نُوحَ فَلَا

رَعَى طَهْرُ دِينٍ تَمَّ ظِلُّ ذِي ثَنَا صَفَا سَجَلُ هُدًى وَجُوهَ بَنِي مَلَا

وَعَنْهُ نَوْبٌ وَنَوْنٌ وَمِيمَانُ سَكَنَ وَلَا أَظْهَرَ فِي الْأَنْفِ تَجَلَّدَا

وَجَهْرٌ رَخْوٌ وَانْفِصَاحٌ صِفَاهُهَا وَمُسْتَقِيلٌ فَاجْمَعُ بِالْأَصْدَادِ شَمْلًا

فَهَمُوسَهَا عَشْرُ شَيْءٍ كَسَفٍ أَجَدَتْ كَهْطُ الشَّيْءِ شَيْءًا

وَمَا يَنْزِلُ رَخْوٌ وَالشَّيْءُ يَنْزِلُ وَوَايَ حُرُوفِ الدِّوَانِ خَوَّلًا

وَقَضِصَ ضَغْطٌ سَبْعٌ عَلَوُ مُطَبَّقٌ هُوَ الصَّادُ وَالظَّاءُ عِجَاوَانِ امْلَا

وَصَادٌ وَسَيْنٌ مَحْلَانِ قَرَأَتْهَا صَفِيرٌ سَيْنٌ بِالنَّفْسِ تَعَمَّلًا

وَمِنْ حُرُوفِ لَامٍ وَرَاءُ وَكُرُرَتْ كَمَا الْمُسْتَقْبَلُ الضَّالِّسُ بِاغْفَلًا

كَأَلَا لِفُ الْمَاوِيَّ دَاوِيَّ لَيْلَةٍ وَفِي قُطْبٍ جَدِ خَسْرٌ فَلَقَلَّ عِلَا

وَأَغْرَفْنِ الْقَافَ كُلُّ يَعْدُهَا هَذَا مَعَ التَّوْفِيقِ كَافٍ مُحَصَّلًا

وَقَدْ قَوْلَ اللَّهِ الْكَرِيمِ بَيْنَهُ لَا كَلِمَاتٍ حَسَنَاتٍ مَثُورَةٍ الْجِدَالِ

وَأَبْيَا لَهَا أَلْفَ زَيْدٍ ثَلَاثَةً وَمَعَ مَائَةٍ سَبْعِينَ زَهْرًا وَكَلَامًا

یعنی اثبات این قصیده هزار آمد در حالتی که ریاضه می شود این اثبات
از آن روی که جمله و هفتاد و هشت و هزار و او افروخته یعنی پانزده هزار و صد
و هفتاد و سه بیت است و در این حالت که این اثبات روشن آمد و تمام محسوس بود
شعبیه قوله و قد کسبت منها المعالي عنانية كما عرفت
عن كل عوراء مفصلاً یعنی بعد سستی که در نوشتن آمده اند
لباس عنایت را در معانی که از این قصیده ناشی میشود همچنان مفصل این
قصیده یعنی معانی او را با مجموع اجزاء او از سخنان رشت غایب اند یعنی
اهتمام کامل نماید حال معانی نباتی این قصیده که دانسته اند اما او را عروسی
چنین بگویند زیرا و محسوس چنین و عیب دل را که انگشت عالم است این
محسوس نکر محسوس و کوا و در بر هم که انشایی و از هم اکنون میاید که ایشان
نیز قدر او دانند و عظیمش بیدم رسانند ممکنان نیز بیکدیگر جانان و
جانان صداهزاران هزاران صدین بل هر نفس صد هزاران هزاران فواصل
مغفون و در اصل آفرین از جفم جهان آفرین بر روح قدوس شایسته این دلدار
نازنین و این عکسار راستین با ذره میدانم و می بینم که تا این رعنا و لغوب
از خلق صید در شاخه و بحر خلوع در آمدن جان عشاق را سوخته و دینار
ایشان از لطف عین و وحته و از این همه روشن بار ایشان رفته و از محال
رویهار انهنه پس عظیم چنین و لیدی خوش و بگری و محبت محسوس و کسب بریا از
لبازم باشد اللهم اجعلنا منهم قوله و منتهی حمد الله
و الخلو بیهله منزله عن منطوق الحمد مقولاً
یعنی تمام شد این قصیده و چند در حالتی که او ملین بود و شاعر حق عز و علا تبارک
و تعالی است و در حالتی که سهل بود در انقیاد و بان و بعد از زبان او از زکات

و حشر و فساد می بینی که کمترین طالبی که اندک چیزی از رموز او دانست استخراج
 بسیاری از کموز قرات از او توانست و هر کس پیشتر با او در این بحث گفتار داشته
 از او کیست از آن جهت که هرگز از او چیزی ندید یا حتی نشنید که از آن در
 نزد حکیمان و بر اجمالی رسید اللهم ارزقنا الحجة السليمة الاخيار قوله
ولكنها تبغى من الناس فوها الخائفة يعفوا
 و بعضی محملاً یعنی بعضی چند که این مقصد از مقصد است که این همه
 آفران او که بدو روان گشت رسا بزم شمه از او صاف می شود و شمه
 از رشتان خصایص می شود اوست و لکن با وجود این همه قیله و طلب می کند
 از مردمان و می جوید از حکیمان همسر عزیز را که نسبت با او چون برادرانی
 می یابان بود موصوف به اوصاف کمال و معترف به انواع کرم و افضال که اگر از
 او فایده فواید گیرد یا در او انواع بدایع و غرایب بیند یا آن معترف آید
 و اگر بر عیبی و لطف گردد از آن عفو نماید و جستم فواید او با نذر و تحمل نمودن آنرا
 بدیگران ترسانند چه انسان یا از شیخان تا جاران است و بشور از این میان
 بشیخان رو این معنی طریقه تعلیم علم است و کفایت با در انصاف
 و اذن و خود را و چیز خود را به چیزی نهاده از اللهم احشرا فی زمرتهم قوله
والمسرة الا ان توب فكمها فيا طيب الا نقاش احشر
 یعنی نیست این مقصد را هیچ غیبی که تا به آن منسوب شود و نیست او را
 هیچ نقصه که تا به آن مشهور شود مگر کناهان ناخوش که اگر چیزی مانع تواند بود که
 تا او را طالبی همسری پیدا نشود این کناهان باشد و بی تکلف این عفو غایه تواضع
 و نهایت تشفع است از آن بزرگوار و آن مقبل حق افرونده عاده مقربان
 ابرار و قاصد اولیا ز نام دار چنین است و اگر نه شیخ علم الدین سخاوی و قلم

و دایره و انشا
 مرها و انشت
 و ن محملاً

و قل رحم الرحمن حیا و مینا	فقی کان لا انصاف و لحلم معقلا
عسی الله ید فی سعیه بجوای	و ان کاز بقا غبر خاف من لاله
فیا خیر غفار و باخیر راحم	و یا خیر مامول جدی و تفضلا
اقل عثرتی و انفع بها و یقصد	حانیک یا الله یا رافع العلا

وَاخِرُ دَعْوَانَا يُونُفِقُ بِنَا

اِنْ اَحْمَدُ لِلَّهِ الَّذِي وَحَدُّ عَلَا

وَبَعْدُ صَلَاةُ اللَّهِ ثُمَّ سَلَامٌ

عَلَى سَيِّدِ الْخَلْقِ الرَّحْمَنِ الْمُتَحَلِّ

مُحَمَّدٍ الْخَيْرِ لِلْمُحَمَّدِ كَعْبَةٍ

صَلَاةُ نَبَارِ الْبَرِّ مَشْكَو

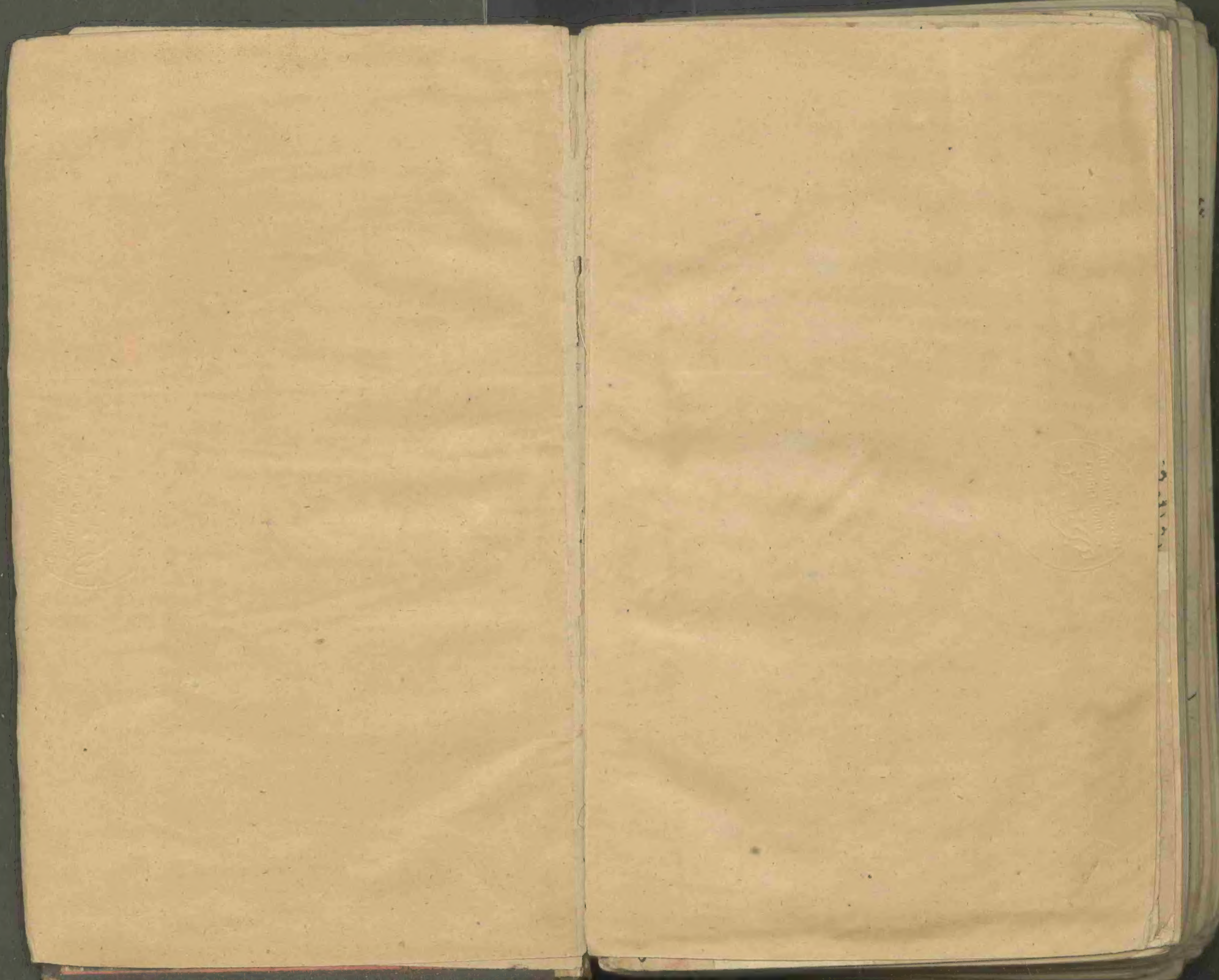
وَمَغْفِرَةٌ كَمَا سَارَ مِنْهُ دَائِمًا وَرِثَا لِي كَيْفَ اِنْ بَادَ جَنَانًا وَنَدَّ سَيْكَ وَخُودَ يَوْمَ
يَعْنِي دُرُودِي وَسَلَامِي كَمَا اَرْتَجِعُ بُوَيْهًا خُوشِ سَمَقُ بَرِيدِ وَابْنِ بُوَيْهًا اَوَّلِ اَشْيَانِ
تَقَا خُورِدْنَ عَلَيْهِ خَيْرُ الصَّلَوَاتِ وَازْكَاهَا وَلَطَفُ الْحَيَاتِ وَاسْتِثْنَاهَا
عَدَدِ اقْطَارِ الْاَمْطَارِ وَعَدَدِ اَوْرَاقِ الْاَشْجَارِ وَحُجُونِ مَحَابِبِ اَبْرَارِ وَتَجَمُّعِ
اَبْوَدِ تَابَعِ سَيِّدِ اَخْيَارِ بُوَيْهَ اَنْزَلَهُ دُرُودِي نِيْزَانِي تَبَعِ اَنْ حَضَرَ غُزُوهُ بِقَوْلِهِ
وَسَيِّدِي عَلَى اَصْحَابِهِ نَفَحَاتُهَا بِغَيْرِ تَنَاهٍ زِيْنًا وَرَفْلًا
يَعْنِي وَظَاهِرِيكَ لَوْ اَنْ اِنْ دُرُودِي بِبُوَيْهًا خُوشِ رَا بَرِّ مَحَابِبِ نَامِدَارِ بُوَيْهًا اَنْ وَفَادَارِ
سَيِّدِ اَبْرَارِ وَسَيِّدِ اَخْيَارِ اَلْظَهَارِ كُودِي نِي اَتَمَّهَا وَهُوَ بِهَا سَاخِطِي اِنْ تَقَارِ
دَرْحَالِي كَيْ اِنْ نَفَحَاتِ دُرُودِي بِبُوَيْهًا خُوشِ رَا بَرِّ مَحَابِبِ نَامِدَارِ بُوَيْهًا اَنْ وَفَادَارِ
كَمَا جَمَاعَتِي اَنْ اِنْ عَطِيْرَاتِ مِي شَمَرْدَنِ وَدَرْبِ كِيَاهِ اَسْتِ خُوشِ بُوِي مَا تَمِدْ
نَمَلْجِ وَازِ اِنْ جَمْعَةِ اَعْيَابِ اَوْرَا رَجُلِ اَجْرَادِ حَوَاسِدِ وَفَانِ سِيَانِي تَرْتِ اِنْ كَسْتَانِي
كُونِيْدِ اِي صَدِيقِ شَفِيقِ اِنْ كَمَةِ خُوبِ وَابْنِ دَقِيقَةِ مَرْغُوبِ رَا بَرِّ
كَيْ نَاظِرِ رَحْمَةِ اللَّهِ اَصْلَ صَلَوَاتِي رَا كَمَةِ اَنْ اِنْ حَضَرَ حَوَاسِدِ اَسْتِ تَشْمِيشِ بِسَيْكِ
مُوَيْهَ اَصْلَ دَرْبِ بُوِي دَرْبِ بُوَيْهًا خُوشِ اَزَانِ اَوْسْتِ وَدُرُودِي بِرَحَابِ
كَيْ تَبَعِ دُرُودِي حَوَاسِدِ اَسْتِ تَشْمِيشِ بِرَا بَرِّ مَحَابِبِ نَامِدَارِ بُوَيْهًا اَنْ وَفَادَارِ
بُوِي تَبَعِ سَيْكِ وَخُودِ اَنْزَلَهُ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ وَغَفْرَانُهُ اِنْ اَسْتِ اَحْوَانِ
سُوْدَةُ دَلِ خَوَاشِ وَاجْجَامِ اِنْ تَرَا كَيْبِ بَرِّ اِيْشِ مَا مَوْلِ اِنْ نَاظِرِ حَوَاسِدِ
وَحَوَاسِدِ نَاهِي كَيْ اِنْ قَاصِرِ فَاِتْرَ نَاظِرِ رَا بَرِّ مَحَابِبِ نَامِدَارِ بُوَيْهًا اَنْ وَفَادَارِ
كَيْ نَامُورِ مَعْدُوْرِ اَسْتِ وَهَرِ هَرْدُوِي مُوْدِ مَقْدُوْرِ اَلْطَبَابِ مَمْلُوعِيَاةِ
اِيْجَانِ خَلِ اِسْ مَمْرِيْنِ اَحْوَالِ مِيَاةِ بَاشْدِ وَخُوشَاوَقْتِ كَيْ اِنْ خُودِ دَرْمِيَانِ
بَاشْدِ نَبَارِ كَشْفِ عَصِيَانِ دَرْ اِنْ رُوْزِ كَادِ نَا مُسَاعِدِ وَقَلَّةِ اِنْصَافِ اِنْ

جاعقی عیب خیران معاند آیند و ار لطیف عیم و فضل جسیم حضرت کرم که حکما را
 به دولت رضا رضایش رسانند و این جمع بر ایشان کشته را دوست جعیت
 نماید و سبب رفاهت و اطرا کرد اند و این راه روزگار بنه راه را در دلها
 ندگان خویش را می دهد تا باشد که اگر کسی را این سوزده فایده
 را بود این هیچکس ترین هر کس را باطن و وعده خیر و عیم خرد و پلست
 و دولت در جهان رین به که مقبول و لی کردم
 بدان آن آیت می گویم که تا صاحب دلی کردم
 کوان یاز خدایا می کند که و شیوه در کارم
 رهایی یابم از هستی و گزیده مصلی کردم
 منظمای اعمالم اگر باشد در حق توان
 شوم فاضل رهند باقی و را سخا مجلی کردم
 خنارا هستی یا زان که روز و شب در این دردم
 که تا یابم به او را راهی تو این مجلی کردم
 کوار بحر کرم ملک قطعه ام جشدی سکی
 کفر شاهی ملک جان کرم و مفصلی کردم
 منال ای دل که جشایش فرو نشاند که کاهات
 ز فضل خویش نکند ارد که من بی حاصلی کردم
 اگر از روزن قرینه نظر یا بمر نه بس روزی
 که هر جا ناقصی میکنم روز را می گیلی کردم
 بحرگاهان کرم خوانند در شهر این شهر
 علای شد قبول شه و گزیده مجلی کردم
 حسین از اور رضا جید همیشه این سخن کورد
 ای حق تو که دارم مبادا باطلی کردم
 کتاب ایضاح المعانی فی شرح حوز لانی و روح التهان علی بدی عیس
 از حسن حسن الاصفهانی الملقب بجلال النازی



و ذل
 عر
 دن
 ۲







حاضر من الدرب علی العمید الضعیف محمد السی مشکوة